

T.C.
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
Eğitim Bilimler Enstitüsü
Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı

Medya Okuryazarlığı Bağlamında Çocuk Dergileriyle Zenginleştirilmiş
Türkçe Dersinin Etkililiği: Bir Eylem Araştırması

Fatih TANRIKULU
(Doktora Tezi)

Tez Danışmanı
Prof. Dr. Aziz KILINÇ

Çanakkale
Haziran, 2014

Taahhütname

Doktora tezi olarak sunduğum “Medya Okuryazarlığı Bağlamında Çocuk Dergileriyle Zenginleřtirilmiř Türkçe Dersinin Etkililiđi: Bir Eylem Araştırması” adlı çalışmanın, tarafımdan, bilimsel ahlak ve değerlere aykırı dūřecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gōsterilenlerden olduğunu, bunlara atıf yaparak yararlanmış olduğumu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

Tarih

17/06/2014

Fatih TANRIKULU

İmza

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi**Eğitim Bilimleri Enstitüsü****Onay**

Fatih TANRIKULU tarafından hazırlanan çalışma, ...02.06.2014..... tarihinde yapılan tez savunma sınavı sonucunda jüri tarafından başarılı bulunmuş ve Doktora tezi olarak kabul edilmiştir.

Tez Referans No: ...100.403.88.....

Danışman	Prof. Dr. Aziz KILINÇ
Üye	Prof. Dr. Kemal YÜCE
Üye	Doç. Dr. Abdullah ŞAHİN
Üye	Doç. Dr. Adnan KARADÜZ
Üye	Doç. Dr. M. Yunus ERYAMAN

(Handwritten signatures of Prof. Dr. Aziz KILINÇ, Prof. Dr. Kemal YÜCE, Doç. Dr. Abdullah ŞAHİN, Doç. Dr. Adnan KARADÜZ, and Doç. Dr. M. Yunus ERYAMAN)

18.06.2014

(Handwritten signature of Doç. Dr. Ajda KAHVECİ)

Doç. Dr. Ajda KAHVECİ

Ön söz

Çocuk dergileri zorunlu eğitim çağındaki çocuklara hitap eden basılı medya ürünleridir. Ülkemizde 170 çocuk dergisi yayınlanmaktadır. Çocuğun dünyasında yer etmiş bu okuma materyalini eğitimde kullanmak eğitimin kalitesi ve etkililiğini artıracaktır.

Çocuk dergilerinin sayısı ile çocuk dergileri üzerine yapılan araştırmalar arasında büyük bir tezat olduğu görülmektedir. Çocuk dergilerine yeterince değer verilmediği ortadadır. Çocuk dergileri üzerine yapılan çalışmaların artması günümüz çocuk dergiciliğine yeni bir boyut kazandıracaktır. Yapılan çalışmalar dergiciliğin kalitesini de olumlu yönde etkileyecektir. Görsel yönden ve içerik yönünden çok zengin olan çocuk dergilerinin eğitime kazandırılması ve bir materyal olarak derslerde kullanılması eğitimin yararına olacaktır.

Çocuk dergilerinin olumsuz etkilerinden çocukları korumak için medya okuryazarlığı becerilerinin öğrencilere kazandırılması gerekmektedir. Basılı medya ürünü olması sebebiyle, dergileri medya okuryazarlığı bağlamında ele almak daha güvenilir bir değerlendirme olacaktır. Dergiyi sadece eğitim ve içerik boyutuyla düşünmek eksik bir yaklaşım olabilir.

Bu çalışmanın çocuk dergilerine yeni bir boyut kazandıracığına ve çocuk dergilerini bir materyal olarak eğitime kazandıracığına inanmaktayım.

Öncelikle, araştırmanın sonuçlanmasındaki her türlü sebep ve müsebbibe teşekkürü borç bilirim.

Akademisyenliğe adım attığım günden beri desteğini esirgemeyen danışman hocam Prof. Dr. Aziz KILINÇ Bey'e teşekkürü borç bilirim. Lisans eğitiminden beri tanıdığım değerli hocamın şahsiyeti benim için her zaman bir örnek olacaktır.

Çalışmamın şekillenmesinde büyük emeği olan değerli hocam Doç. Dr. Adnan KARADÜZ Bey'e şükranlarımı sunarım. Kendisinin akademik tecrübesi ve desteği çalışmamın şekillenmesinde önemli bir rol oynamıştır. Beni her konuda, özellikle motivasyon yönünden destekleyen değerli hocama büyük bir teşekkür borçluyum.

Yöntem konusunda desteğini aldığım Doç. Dr. M. Yunus ERYAMAN'a, Değerli hocam Prof. Dr. Kemal YÜCE' ye ve emeği geçen tüm hocalarıma, uygulamada bana yardımcı olan Türkçe öğretmeni arkadaşlarıma ve diğer öğretmen arkadaşlarıma, çalışmamı destekleyen mesai arkadaşım Vedat EKMEKÇİ' ye teşekkür ederim.

Vakitlerinden çaldığım değerli aileme sabırlarından dolayı teşekkür borçluyum.

Kayseri, 2014

Fatih TANRIKULU

Özet

Medya Okuryazarlığı Bağlamında Çocuk Dergileriyle Zenginleştirilmiş Türkçe

Dersinin Etkililiği: Bir Eylem Araştırması

Bu araştırmada medya okuryazarlığı bağlamında çocuk dergilerini Türkçe dersinde materyal olarak kullanılmak, çocuk dergilerinin dersin işlenişini nasıl etkilediğini gözlemlemek amaçlanmıştır. Bunun için “Eylem Araştırması” model olarak kullanılmıştır.

Günümüzde 170 tane çocuk dergisi yayınlanmaktadır. Bu önemli bir sayıdır. Bazı dergilerin tirajı 100.000’in üzerindedir. Çocuk dergilerinin sayısı ve tirajı bu materyallerin çocuklar tarafından tercih edildiğini göstermektedir. Görsel açıdan ve içerik açısından zengin olan bu materyaller ders dışında tercih edilmektedir. Ders dışında tercih edilen çocuk dergilerinin ders materyali olarak kullanılmasının etkili olacağı düşünülmektedir. Türkçe dersinde tek materyal olan ders kitabı yerine, görsel ve içerik yönünden zengin olan çocuk dergilerinin kullanılması Türkçe dersinin işlenişini olumlu yönde etkileyebilir.

Çocuk dergileri üzerine yapılan araştırmalar daha çok edebiyat ve eğitim fakülteleri tarafından yapılmıştır. Yapılan araştırmalarda çocuk dergileri eğitici yönden ya da içerik yönünden ele alınmıştır. Çocuk dergilerinin bir medya türü olduğu göz ardı edilmiştir. Çocuk dergileri bir medya ürünü olduğu için oluşturulma sürecinde medya formatına girmektedir. Fiziksel yönden ve içerik yönünden ait olduğu medya grubunun ilkelerine, değerlerine göre yayınlanmaktadır. Bu yüzden çocuk dergilerini sadece eğitim açısından incelemenin, değerlendirme yapmanın eksik bir çalışma olacağı düşünülmüş ve dergiler medya okuryazarlığı bağlamında ele alınmıştır.

Araştırma Kayseri il merkezinde bulunan İldem İMKB Ortaokulu’nun 5 / F sınıfında yapılmıştır. Uygulamada Türkçe ders kitabı yerine çocuk dergileri kullanılmıştır. Türkçe ders kitabındaki “Sağlık ve Çevre” teması çocuk dergileri kullanılarak işlenmiştir. Bu temadaki metinlerin yerine Bilim Çocuk, Gonca, Ng Kids ve TRT Çocuk dergileri ve bu dergilerin

içinde bulunan metinler kullanılmıştır. Metinler kitap haline getirilmemiş, metinlerin bulunduğu dergiler öğrencilere dağıtılmış, öğrenciler dersi çocuk dergisinden takip etmiştir. Çocuk dergilerinin bir bütün olarak dağıtılmasındaki amaçlardan biri de, bu materyallere yönelik öğrenci görüşlerini tespit etmektir. Seçilen metinlerden ve dergilerden hareketle çalışma kitabı hazırlanmıştır. Çalışma kitabı Türkçe kılavuz kitabındaki kazanımlara sadık kalınarak hazırlanmıştır.

Araştırmanın uygulaması 19.03.2013 tarihinde başlayıp 18.04.2013 tarihinde tamamlanmıştır. Toplam 29 ders saati uygulama gerçekleştirilmiştir. Eylem araştırmasının veri toplama sürecinde video kamera, odak görüşmesi, çalışma kitabı, veli görüşmesi, facebook paylaşımları gibi araç ve yöntemler kullanılmıştır. Toplanan veriler Nvivo 10 programı kullanılarak içerik analizine tabi tutulmuştur.

Yapılan araştırma sonucunda, çocuk dergilerinin bir materyal olarak dersi olumlu yönde etkilediği, öğrencilerin çocuk dergilerini her konuda Türkçe ders kitabına tercih ettikleri, çocuk dergilerinin içerik ve fiziksel unsurlarına yönelik olumlu görüşler sunulduğu, Türkçe ders kitaplarına yönelik ise birçok olumsuz görüş sunulduğu, çocuk dergileriyle işlenen dersin Türkçe ders kitabıyla işlenen derse göre daha etkili olduğu, öğrencilerin dergilerdeki medya unsurlarını fark ettiği gözlemlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: çocuk dergileri, medya okuryazarlığı, Türkçe öğretimi, eylem araştırması

Abstract

In this study, the children's magazine in the context of media literacy as a material to be used in Turkish language course, children's magazines and how they affect the handling of the course is to observe. For this "Action Research" has been used as a model.

Today, 170 units are published in children's magazines. This is an important number. Some magazine has a circulation of over 100,000 is. The number and circulation of children's magazines preferred by children indicate that these materials. Visually and content-rich material except of course those are preferred. Except of course the preferred magazine for children to be used as course material is considered to be effective. Turkish course textbooks instead of a single material, images, and content-rich lesson, the children's magazine The use of Turkish can positively affect.

Research on children's magazines mostly by literature and education faculties. From children's magazines in the research or educational aspects are discussed in terms of content. Children's magazines as a media type has been ignored. Children's magazines created for a media product that enters in the process of media formats. Physical aspect and a groove in terms of content to the principles of the media group, according to the values are displayed. So the only magazine for children in terms of education of the review, evaluation and magazines thought of doing it would be an incomplete work is discussed in the context of media literacy.

Research in the provincial center of Kayseri İldem ISE Middle School 5 / F class has been made. In practice, Turkish textbooks are used instead of the children's magazine. Turkish in the textbook "Health and Environment" theme was processed using children's magazines. This theme instead of text in the Science Kid, Bud, Ng Kids and TRT Children's magazines and text contained in this magazine are used. Not booked texts, where the text of the magazine distributed to the students, the students followed the course of children's magazines.

Child magazine One of the objectives in the distribution as a whole, for these materials is to determine students' opinions. In the light of the selected texts and journals workbook was prepared. The workbook was prepared by adhering gains in Turkish guide books.

Application of the research has been completed on 18.04.2013 starting on 03/19/2013. A total of 29 hours has been implemented. In the process of action research, data collection, video camera, focus interviews, workbooks, parent meetings, facebook tools and methods are used, such as shares. Data collected Nvivo 10 was subjected to content analysis using the program.

The research result, children magazines as a material courses positively influenced the students' children's magazine every issue Turkish textbooks of their choice, a children's magazine content and physical elements for positive opinions offered, Turkish textbooks for the many negative opinion was served, the children's magazine with the lessons of the Turkish textbooks based on the lessons to be more effective with the students noticed in magazines media elements were observed.

Keywords: children's magazines, media literacy, Turkish teaching, action research

İçindekiler

Önsöz.....	ii
Özet.....	iv
İçindekiler.....	viii
Kısaltmalar ve Semboller	xiii
Tablo Listesi	xiv
Şekil Listesi	xvii
Grafik Listesi	xviii
Problem Durumu	1
Araştırmanın Amacı	4
Araştırmanın Önemi	4
Sınırlılıklar.....	5
Varsayımlar	5
Tanımlar	6
İlgili Alanyazın.....	6
Bölüm II: Medya Okuryazarlığı	13
Okuryazarlık ve Okuryazarlık Türleri	13
Medya	15
Medya Okuryazarlığı.....	16
Medya Okuryazarlığı Süreci.....	19
Edinim.....	20
Analiz.....	20
Değerlendirme	21
Yeniden Oluşturma	22
Medya Okuryazarlığı Eğitiminde Temel İlkeler.....	23
Medya Okuryazarlığının Bireye Kazandırdıkları	25
Medya Okuryazarlığında Eğitimde Anahtar Sorular	29
Medya'nın Derslerde Kullanımı	31

Medya Okuryazarlığı Eğitiminin Gerekliliği.....	33
Medya Okuryazarlığının Müfredata Uygulanması	34
Dünyada Medya Okuryazarlığı Eğitiminin Kısa Tarihçesi	35
Ülkemizde Medya Okuryazarlığı	36
Bölüm III: Çocuk Dergileri	38
Çocuk Dergisi	38
Dünyada Çocuk Dergiciliği.....	42
Ülkemizde Çocuk Dergilerinin Tarihi	43
Harf İnkılâbı Öncesi Çocuk Dergileri.....	44
Harf Devrimi Sonrası Çocuk Dergileri.....	52
Günümüz Çocuk Dergileri.....	59
Çocuk Dergilerinde Bulunan Bölümler	63
Çocuk Dergilerinde Aranılan Nitelikler.....	67
Dergilerde Bulunması Gereken Fiziksel Özellikler	69
Çocuk Dergilerinde Bulunması Gereken İçerik Özellikleri.....	73
Çocuk Dergiciliğinin Sorunları.....	75
Çocuk Dergilerinin Eğitsel özellikleri	79
Bölüm IV: Yöntem	83
Araştırma Modeli.....	83
Eylem Araştırma Süreci.....	92
Odak Alanının Belirlenmesi.....	93
Literature Taraması.....	97
Ortam	99
Katılımcılar	102
Uzmanlar.....	102
Araştırmacı-Öğretmen	103
Geçerlilik Komitesi.....	103
Katılımcı Öğrenciler	104
Odak Grup Öğrencileri	105

Veri Toplama	105
Veri Toplama Araçları	108
Video Kamera	110
Fotoğraflar	112
Öğrenci günlükleri	112
Araştırmacı günlüğü	113
Facebook Paylaşımları	114
Öğrenci Çalışma Kitabı	115
Odak Grup Görüşmesi	115
Veli Toplantısı	116
Verileri Analiz Etme.....	117
Kodlama	118
Bir Eylem Planı Belirleme.....	127
Ahlak	129
Güvenirlilik ve Geçerlilik	129
Raporlaştırma.....	131
Bölüm V: Bulgular ve Yorum	133
Dersin İşlenişi.....	133
Yüksek Motivasyon.....	134
Düşük Motivasyon.....	145
Dergi Düşük Motivasyon	154
Dergi Sevilen Etkinlikler.....	159
Kamera Etkisi	167
Derse Katılımı Etkileyen Faktörler.....	173
Uygulamanın Gidişatı.....	179
Dersin Tekdüzeligi	182
Etkinliklerin Derse Olumlu Etkisi.....	184
Materyallerin İçerik Özellikleri.....	187
İçeriğin Zenginliği.....	187

İçeriğin Yetersiz Oluşu.....	204
Dergilerde İçeriğin Yetersiz Oluşu.....	209
Etkinliklerin Yetersiz Oluşu	214
İçeriğin Tekdüze Oluşu	217
Derginin Eğitsel Özellikleri.....	220
Dergilerin Seviyeye Uygun Olması.....	222
Materyallerin Seviyeye Uygun Olmaması	224
Temel Becerilere Etkisi	225
Okuma Becerisine Etkisi	226
Konuşma Becerisine Etkisi.....	232
Yazma Becerisine Etkisi.....	235
Dinleme Becerisine Etkisi	237
Duyuşsal Davranışlar.....	240
Dergiyi Beğenme.....	240
Dergi Beğenmeme	252
Metin Özellikleri.....	255
Metinleri Beğenme	255
Ders Kitabındaki Metinlerden Farkı.....	259
Beğenilen Metinler	262
Metinlerin Yetersiz Oluşu	265
Metinlerin Bilgilendirici Oluşu	268
Metinlerin Öğrenciye Hitap Etmemesi.....	271
Metinlerin Tekdüze Oluşu	273
Metin Görsel Uyumsuzluğu	275
Metin Görsel Uyumu	277
Metinlerde Konu Çeşitliliği	278
Materyallerin Fiziksel Özellikleri.....	279
Görsellerin Yetersizliği	280
Görsel Zenginlik.....	284

Tasarım Eksiklikleri	288
Tasarımın İyi Olması	290
Medya Okuryazarlığı	292
Video Analizine Yönelik Bulgular	301
Çalışma Kitabı Kodlamasına Yönelik Bulgular	310
Bölüm VI: Tartışma, Sonuç ve Öneriler	311
Tartışma	311
Sonuç	328
Bir Materyal Olarak Çocuk Dergilerine Yönelik Görüşlerle İlgili Sonuçlar	330
Türkçe Ders Kitabıyla İşlenen Derse Yönelik Sonuçlar	332
Çocuk Dergileriyle İşlenen Derse Yönelik Görüşler	333
Öneriler	334
Kaynakça	336
Ek A: Uygulama İzni	346
Ek B: Çocuk Dergilerine Uygun Hazırlanmış Çalışma Kitabı	347
Ek C: Veli İzin Formu	366
Ek D: Araştırmacı Günlüğü	367
Ek E: Öğrenci Günlüğü 1	368
Ek F: Öğrenci Günlüğü 2	369
Ek G: Çalışma Kitabı Örneği	370
Ek H: Çalışma Kitabı Örneği	371
Ek I: Nvivo 10 Nitel Veri Kodlama Programı	372
Ek İ: Odak Grup Görüşmesi Soruları	373

Kısaltmalar ve Semboller

NVİVO 10: Nitel Veri Analizi Programı

MEB : Milli Eğitim Bakanlığı

NAMLE: Medya Okuryazarlığı Ulusal Eğitim Derneği

RTÜK : Radyo ve Televizyon Üst Kurulu

TÜİK : Türkiye İstatistik Kurumu

CML: Center For Media Literacy

TDÖP: Türkçe Dersi Öğretim Programı

Tablo Listesi

1	Medya Okuryazarlığı Temel Sorular 1.....	30
2	Medya Okuryazarlığı Temel Soruları 2.....	31
3	Harf İnkılabı Öncesi Çocuk Dergileri.....	50
4	Harf İnkılabı Sonrası Çocuk Dergilerinde İşlenen Temalar.....	56
5	Günümüz Çocuk Dergileri.....	61
6	Katılımcı Listesi	102
7	Komite Toplantı Listesi	104
8	Veri Toplama Planı ve Kod Sayıları.....	107
9	Çocuk Dergilerine Yönelik Görüşler Kod Tablosu 1.....	120
10	Çocuk Dergilerine Yönelik Görüşler Kod Tablosu 2.....	121
11	Çocuk Dergilerine Yönelik Görüşler Kod Tablosu 3.....	122
12	Türkçe Ders Kitaplarına Yönelik Görüşler Kod Tablosu.....	123
13	Çocuk Dergileriyle İşlenen Derse Yönelik Görüşler Kod Tablosu.....	124
14	Türkçe Ders Kitabıyla İşlenen Derse Yönelik Görüşler Kod Tablosu.....	125
15	Tema ve Araştırma Sorusu Kod Örüntüsü.....	126
16	Yüksek Motivasyon Alt Tema Kod Listesi.....	134
17	Düşük Motivasyon Alt Tema Kod Listesi.....	146
18	Düşük Motivasyon Alt Tema Kod Listesi.....	154
19	Dergi Sevilen Etkinlikler Alt Tema Kod Listesi.....	159
20	Kamera Etkisi Alt Tema Kod Listesi.....	168
21	Derse Katılımı Etkileyen Faktörler Alt Tema Kod Listesi.....	173
22	Uygulamanın Gidişatı Alt Tema Kod Listesi.....	179

23	Dersin Tekdüzeligi Alt Tema Kod Listesi.....	182
24	Etkinliklerin Derse Olumlu Etkisi Alt Tema Kod Listesi.....	184
25	İçeriğin Zenginliği Alt Tema Kod Listesi.....	188
26	İçeriğin Yetersiz Oluşu Alt Tema Kod Listesi.....	205
27	Dergilerde İçeriğin Yetersiz Oluşu Alt Tema Kod Listesi.....	209
28	Etkinliklerin Yetersiz Oluşu Alt Tema Kod Listesi.....	214
29	İçeriğin Takdüze Oluşu Alt Tema Kod Listesi.....	217
30	Derginin Eğitsel özellikleri Alt Tema Kod Listesi.....	220
31	Dergilerin Seviyeye Uygun Olması Alt Tema Kod Listesi.....	222
32	Materyallerin Seviyeye Uygun Olmaması Alt Tema Kod Listesi.....	224
33	Okuma Becerisine Etkisi Alt Tema Kod Listesi.....	226
34	Konuşma Becerisine Etkisi Alt Tema Kod Listesi.....	232
35	Yazma Becerisine Etkisi Alt Tema Kod Listesi.....	235
36	Dinleme Becerisine Etkisi Alt Tema Kod Listesi.....	238
37	Dergiyi Beğenme Alt Tema Kod Listesi.....	241
38	Dergiyi Beğenmeme Alt Tema Kod Listesi.....	253
39	Metinleri Beğenme Alt Tema Kod Listesi.....	256
40	Ders Kitabındaki Metinlerden Farkı Alt Tema Kod Listesi.....	260
41	Beğenilen Metinler Alt Tema Kod Listesi.....	263
42	Metinlerin Yetersiz Oluşu Alt Tema Kod Listesi.....	265
43	Metinlerin Bilgilendirici Oluşu Alt Tema Kod Listesi.....	269
44	Metinlerin Öğrenciye Hitap Etmemesi Oluşu Alt Tema Kod Listesi.....	271
45	Metinlerin Tekdüze Oluşu Alt Tema Kod Listesi.....	273

46	Metin Görsel Uyumsuzluğu Alt Tema Kod Listesi.....	275
47	Metin Görsel Uyumu Alt Tema Kod Listesi.....	277
48	Metinlerde Konu Çeşitliliği Alt Tema Kod Listesi.....	278
49	Görsellerin Yetersizliği Alt Tema Kod Listesi.....	280
50	Görsellerin Zenginlik Alt Tema Kod Listesi.....	284
51	Tasarım Eksiklikleri Alt Tema Kod Listesi.....	288
52	Tasarımın İyi Olması Alt Tema Kod Listesi.....	290
53	Medya Okuryazarlığı Tema Kod Listesi.....	292
54	Temel Beceriler Dışındaki Video Analizi Tablosu.....	303
55	Konuşma Becerisine Yönelik Video Analizi.....	304
56	Yazma Becerisine Yönelik Rubrik.....	306
57	Okuma Becerisine Yönelik Video Analizi.....	307
58	Dinleme Becerisine Yönelik Video Analizi.....	308
59	Görsel Okuma ve Sunu Video Analizi.....	309
60	Çalışma Kitabı Kod Tablosu.....	310

Şekil Listesi

1	Okuryazarlık Türleri	14
2	Medya Türleri.....	16
3	Medya Okuryazarlığı Süreci.....	20
4	Eylem Araştırma Süreci 1.....	92
5	Eylem Araştırma Süreci 2.....	93
6	Sınıf Yerleşim Planı.....	101
7	Eylem Planı.....	128

Grafik Listesi

1	Dersin İşlenişi Teması Kod Kaynakları ve Sayısı	133
2	Yüksek Motivasyon Alt Teması Kod Kaynakları ve Sayısı.....	134
3	Düşük Motivasyon Alt Teması Kod Kaynakları ve Sayısı.....	145
4	Dergi Düşük Motivasyon Alt Teması Kod Kaynakları ve Sayısı	154
5	Dergi Sevilen Etkinlikler Alt Teması Kod Kaynakları ve Sayısı.....	159
6	Kamera Etkisi Alt Teması Kod Kaynakları ve Sayısı.....	165
7	Derse Katılımı Etkileyen Faktörler Alt Teması Kod Kaynakları ve Sayısı.....	173
8	Uygulamanın Gidişatı Alt Teması Kod Kaynakları ve Sayısı.....	179
9	Dersin Takdüzeliği Alt Teması Kod Kaynakları ve Sayısı.....	182
10	Etkinliklerin Derse Olumlu Etkisi Alt Teması Kod Kaynakları ve Sayısı.....	184
11	Materyallerin İçerik Özellikleri Teması Kod Kaynakları ve Sayısı.....	187
12	İçeriğin Zenginliği Alt Teması Kod Kaynakları ve Sayısı.....	187
13	İçeriğin Yetersiz Oluşu Alt Teması Kod Kaynakları ve Sayısı.....	204
14	Dergilerde İçeriğin Yetersiz Oluşu Alt Teması Kod Kaynakları ve Sayısı.....	209
15	Etkinliklerin Yetersiz Oluşu Alt Teması Kod Kaynakları ve Sayısı.....	214
16	İçeriğin Tekdüze Oluşu Alt Teması Kod Kaynakları ve Sayısı.....	217
17	Derginin Eğitsel Özellikleri Alt Teması Kod Kaynakları ve Sayısı.....	220
18	Dergilerin Seviyeye Uygun Olması Alt Teması Kod Kaynakları ve Sayısı.....	222
19	Materyallerin Seviyeye Uygun Olmaması Alt Teması Kod Kaynakları ve Sayısı	224
20	Temel Becerilere Etkisi Teması Kod Kaynakları ve Sayısı.....	225
21	Okuma Becerisine Etkisi Alt Teması Kod Kaynakları ve Sayısı.....	226
22	Konuşma Becerisine Etkisi Alt Teması Kod Kaynakları ve Sayısı.....	232

23	Yazma Becerisine Etkisi Alt Teması Kod Kaynakları ve Sayısı.....	235
24	Dinleme Becerisine Etkisi Alt Teması Kod Kaynakları ve Sayısı.....	237
25	Duyuşsal Davranışlar Teması Kod Kaynakları ve Sayısı.....	240
26	Dergiyi Beğenme Alt Teması Kod Kaynakları ve Sayısı.....	240
27	Dergiyi Beğenmeme Alt Teması Kod Kaynakları ve Sayısı.....	255
28	Metin Özellikleri Teması Kod Kaynakları ve Sayısı.....	256
29	Metinleri Beğenme Alt Teması Kod Kaynakları ve Sayısı.....	255
30	Ders Kitabındaki Metinlerden Farkı Alt Teması Kod Kaynakları ve Sayısı.....	259
31	Beğenilen Metinler Alt Teması Kod Kaynakları ve Sayısı.....	260
32	Metinlerin Yetersiz oluşu Alt Teması Kod Kaynakları ve Sayısı.....	265
33	Metinlerin Bilgilendirici Oluşu Alt Teması Kod Kaynakları ve Sayısı.....	268
34	Metinlerin Öğrenciye Hitap Etmemesi Alt Teması Kod Kaynakları ve Sayısı.....	271
35	Metinlerin Tekdüze Oluşu Alt Teması Kod Kaynakları ve Sayısı.....	273
36	Metin Görsel Uyumsuzluğu Alt Teması Kod Kaynakları ve Sayısı.....	276
37	Metin Görsel Uyumu Alt Teması Kod Kaynakları ve Sayısı.....	276
38	Metinlerde Konu Çeşitliliği Alt Teması Kod Kaynakları ve Sayısı.....	277
39	Materyallerin Fiziksel Özellikleri Teması Kod Kaynakları ve Sayısı.....	278
40	Görsellerin Yetersizliği Alt Teması Kod Kaynakları ve Sayısı.....	279
41	Görsel Zenginlik Alt Teması Kod Kaynakları ve Sayısı.....	280
42	Tasarım Eksiklikleri Alt Teması Kod Kaynakları ve Sayısı.....	284
43	Tasarım İyi Olması Alt Teması Kod Kaynakları ve Sayısı.....	290
44	Medya Okuryazarlığı Teması Kod Kaynakları ve Sayısı.....	292

Bölüm I: Giriş

Problem Durumu

Medya, televizyon, sinema, dergi, gazete vs. öğelerden oluşur. Bireyler medyayı günlük hayatlarında etkin bir şekilde kullanmaktadır. Sabah uyandığında kullanmaya başladığı medyayı akşam yatağına girinceye kadar kullanmaya devam etmektedir. Hayatımızı kuşatmış olan medya, eğitimde de kısmen kullanılmaktadır, ama yeterliliği tartışılabilir. Oysa eğitimin hayatla ilişkilendirilmesi gerekliliği vardır. Eğitim ancak bu sayede amacına ulaşabilir. Hayatla arasında kopukluk olan bir eğitim sisteminin başarısız olacağı kaçınılmazdır. Bir öğrencinin günlük ortalama, 1 saat 19 dakika bilgisayar kullandığı, 1 saat 17 dakika internette dolaştığı, 39 dakika gazete, dergi okuduğu, 15 dakika telefonla görüştüğü, 12 dakika radyo dinlediği (RTÜK, 2012) bir dünyada medya ürünlerinin eğitimde göz ardı edilmesi ya da medyadan gerektiği kadar yararlanılmaması eğitim sisteminin bir zafiyet olacaktır. Zira eğitim değişen şartlar karşısında kendini güncellemek durumundadır. Hayatın getirdiği yenilikleri derslere taşımak zorundadır. Gelişen ve değişen dünyada çocukları donanımlı yetiştirmek her eğitimin sisteminin temel hedeflerindedir.

Türkçe ders kitapları incelenirse kullanılan kaynak ve materyallerin klasik kültürün ürünleri olduğu görülür. Bireyi kuşatmış kitle iletişim araçları ve onların iletileri ders kitaplarında istenilen düzeyde değildir. Bu ise yaşam ve eğitim arasındaki kopukluğun bir göstergesidir. Ders kitaplarındaki metinlerin ağırlıklı olarak klasik kültür ürünlerinden oluşması öğrenciyle ders arasında bir kopukluk meydana getirecektir. Klasik metinlerle öğrencinin buluşması gerekmektedir, ancak popüler kültür ürünlerinin de öğrencilerin yaşamları göz önünde bulundurularak ders kitaplarına alınması gerekir. Öğrencinin gündemini meşgul eden metinlerin ders kitabında olması öğrencinin derse olan algısını değiştirecektir. Ders kitabının ve metinlerin birer araç olduğu düşünülüp, amacın istenilen davranış değişikliği olduğu düşünülürse öğrencinin ilgisini çeken uygun eğitim araçları tercih

edilmelidir. Bu yüzden okullarda medya araçlarından ve medya metinlerinden yararlanarak öğrencilerin öğrenmelerini kolaylaştırma yoluna gidilebilir.

Gazete ve dergilerde çıkan yazılar, radyo ve televizyonlarda yapılan konuşmalar ve yayınlanan programlar ilk ve orta öğrenimde genel kültür derslerinde ve özellikle tarih coğrafya, yurt bilgisi, Türkçe ve sosyoloji derslerinde materyal olarak kullanılmaktadır (Topuz, 201, s. 15). Derslerde kullanılan bu materyallerin hayatla iç içeliği öğrencinin derse olan tutumunu değiştirmekte ve öğrencinin dersteki başarısını olumlu yönde etkilemektedir. Medya ürünleri ve metinleri derslerde materyal olarak kullanılmaktadır. Fakat öğrencinin günlük hayattaki medya kullanımıyla kıyaslandığında bu kullanım yok hükmündedir, denilebilir. Değişen ve gelişen dünyada ders materyallerinin türü ve müfredatın içeriği değiştirilerek öğrencinin gündelik yaşamıyla ilişki kurulmalıdır. Eğitimciler çocukların medya sevgisinden yararlanmayı tercih etmelidirler. Medya ve popüler kültür fark edilip eğitime dâhil edildiğinde, onların medyasına değer verilmiş olacak ve medya eğitimle ilişkilendirilecektir (Baker, 2012, s. 27).

Yazılı medya ürünlerinden olan çocuk dergileri, çocukların severek takip ettikleri yayınlar arasındadır. Dergilerdeki bilgilendirici ve eğlendirici yazılar, renkli resimler, reklamlar, eğlenceli oyunlar, bulmacalar öğrenciyi kendine çekmektedir. Öğrenciler dergileri zevkle takip edip okumaktadırlar. Dergiler dilsel ve görsel açıdan zengin bir okuma aracıdır. Bu özelliğiyle hem ders dışında hem de ders içinde öğrencilere hitap edebilecek bir medya türüdür.

TÜİK verilerine göre kadınlar, gençler ve çocuklar için toplam 114 dergi çıkmaktadır. Bu dergilerin büyük bir kısmı ise çocuklar içindir (TÜİK, 2012). Günümüzde 170 çocuk dergisi çıkmaktadır. Bunlardan bazılarının 100 bin üzerinde tiraja sahip olduğu düşünülürse çocukluk çağında olan öğrencilerin gündeminde dergilerin de önemli bir yere sahip olduğu görülmektedir.

Türkçe öğretiminin kazanımlarından biri de, öğrencilerin çok yönlü iletişim araçlarındaki yayınlardan ilgi, istek ve ihtiyaçlarına uygun olanlarını takip etmesidir (MEB, 2006,s. 20). Bu bağlamda öğrencilerin tercihi kendi yaş ve gelişimlerine uygun yayınlardan biri olan dergiler olmaktadır. Gerek TÜİK verileri gerek dergilerin tirajı çocukların dergilerle buluştuklarını, dergilere ilgi duyduklarını ve dergilerin günlük hayatlarının bir parçası olduğunu göstermektedir. Hem nitelik olarak hem de öğrencilerin günlük yaşamının bir parçası olması açısından dergiler Türkçe dersinde materyal olarak kullanılabilir. Türkçe ders kitabındaki metinlerin seçiminde çocuk dergilerinden yararlanılması, dergilerin derste materyal olarak kullanımı Türkçe dersine yeni bir boyut kazandıracaktır.

Çocuk dergilerinin medya ürünü olması sebebiyle Türkçe dersinde kullanılan dergilerin medya okuryazarlığı bağlamında ele alınması gerekliliği vardır. Derginin sadece bir materyal olarak kullanılması medya ürünü dergiler için eksik bir çalışma olabilir. Çocuk dergilerinin sadece eğitici yönünün ve içerik zenginliğinin ele alınması araştırmalar için bir eksiklik sayılabilir. Dergiler medya ürünü olması sebebiyle, çıkarılma sürecinde bir medya formuna girdiği göz önünde bulundurulmalıdır. Medyanın ilkeleri ve değerleri dergilerin bölümlerinde kendini göstermektedir. Gizlenmiş ya da açık mesajlar, değerler çocukların dimağlarına işlemektedir. Dergi sayfalarındaki reklamları, bir haberin ya da yazının yayımlanma amacını çocuklar yaş seviyelerine göre öğrenmeleri gerekmektedir. Dergideki tablet bilgisayar yazısını sadece bilgilendirici yazı boyutuyla görmek yerine “Bu yazıda bir ticari kaygı var mı?” sorusundan hareketle de okumak gerekmektedir. Bir yerin tanıtımı yapılırken de, bir oyuncağın resmini görünce de benzer sorular sorulabilir. Bu sebeplerden dolayı çocuk dergilerini eğitimde materyal olarak kullanılırken, derginin bir medya formu olduğu göz önünde bulundurulmalıdır.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın genel amacı; çocuk dergilerini Türkçe dersinde medya okuryazarlığı bağlamında materyal olarak kullanmak, çocuk dergilerinin derse olan etkisini gözlemlemektir.

Bu genel amaç çerçevesinde cevap aranacak sorular şunlardır:

1. Medya okuryazarlığı bağlamında çocuk dergileriyle zenginleştirilmiş Türkçe dersinin etkililik düzeyi nasıldır?
2. Eylem öncesi Türkçe ders kitabıyla işlenen derse yönelik öğrenci görüşleri nelerdir?
3. Medya okuryazarlığı bağlamında çocuk dergileriyle zenginleştirilmiş Türkçe dersinin etkililik düzeyine yönelik öğretmen ve öğrenci görüşleri nelerdir?
4. Bir materyal olarak;
  - a. Türkçe ders kitaplarına yönelik öğrenci ve öğretmen görüşleri nelerdir?
  - b. Çocuk dergilerine yönelik öğrenci ve öğretmen görüşleri nelerdir?

Araştırmanın Önemi

Ülkemizde ilk çocuk dergisi 1879'da çıkmıştır. O günden bugüne yüzlerce çocuk dergisi yayınlanmıştır. Dergiler ilk çıktığı günden beri çocuklar tarafından ilgi gören yayınlar arasında olmaya devam etmiştir. Çocuk dergileri üzerine birçok araştırma yapılmıştır. Ama bu çalışmaların çoğu eski harfli çocuk dergileri üzerine yapılmıştır. Günümüz çocuk dergileri ise ihmal edilmiştir. Çocuk dergileri üzerine yapılan bu çalışma günümüz çocuk dergileri ile yapılacak yeni çalışmalara örnek teşkil edecektir.

Çocuk dergileri yazılı medyanın ürünleri olması sebebiyle ders içi materyali olarak kullanılırken medya okuryazarlığı bağlamında ele alınacaktır. Çocuk dergilerinin bu boyutuyla ele alınması araştırmaya yeni bir boyut kazandıracaktır.

Çocuk dergilerdeki metinlerin bazıları Türkçe kitaplarında metin olarak kullanılmaktadır. Ama derginin kendisinin ders materyali olarak kullanılması bir ilk olması

açısından önemlidir. İçerik yönünden ve fiziksel yönden zengin olan çocuk dergileri Türkçe dersine yeni bir boyut kazandıracaktır.

Çocuk dergilerinin derslerde kullanımı ders dışında da çocukların dergilerle buluşmasını sağlayacak ve öğrencilerin okuma, yazma, dinleme gibi becerilerin gelişmesine yardımcı olacaktır. Dergilerle daha çok haşır neşir olan çocukların genel kültürü gelişecek, çocuklar diğer derslerde de çocuk dergilerinin yararını göreceklerdir.

Bu çalışma; çocuk dergilerine yeni bir bakış açısı kazandıracak, dergilerin medya okuryazarlığı bağlamında ele alınması gerektiğini ortaya koyacak, eğitici, öğretici, eğlenceli ve bilgilendirici özelliği olan çocuk dergilerinin Türkçe derslerinde kullanılması gereken etkili bir materyal olduğunu ortaya koyacaktır.

Sınırlılıklar

Bu çalışma;

- 2012-2013 eğitim öğretim yılı Kayseri Melikgazi ilçesi İldem İMKB Ortaokulu 5-F sınıfı öğrencileri ve bunlar içinden seçilmiş 12 odak grubu öğrencisiyle,
- 2009- 2013 yılları arasında çıkmış Bilim Çocuk, NG Kids, Gonca, TRT Çocuk dergileriyle,
- 5-F sınıfında Türkçe dersinde yapılan 5 haftalık uygulama verileriyle sınırlı tutulmuştur.

Varsayımlar

- Araştırmaya katılanların görüşlerini tarafsız bir şekilde belirttikleri,
- Veri araçlarının çeşitliliğinin ve niteliğinin araştırmada güvenilirlik ve geçerlilik sağladığı,
- Ders kayıtlarında öğrencilerin eylem öncesindeki gibi doğal davrandıkları,
- Katılımcıların davranışlarını ve tutumlarını etkileyecek iletişimde bulunulmadığı varsayılmıştır.

Tanımlar

Medya: Her türlü iletişim ortamı, iletişim araçlarıdır (TDK, 2013).

Medya Okuryazarlığı: Çeşitli yapılarda bulunan medyaya erişme, medyayı analiz etme, değerlendirme ve medya oluşturma yeteneğidir (Thoman ve Jolls, 2006, s. 33).

Okuryazarlık: Yazılı ve görsel olan her türlü mesajı anlamlandırma becerisidir.

Çocuk Dergisi: Çocukların ilgi ve ihtiyaçları göz önünde bulundurularak çıkarılmış basılı medya ürünüdür.

İlgili Alanyazın

Tüzel (2012) yaptığı çalışmada medya okuryazarlığı alanında lider olarak tanımlanan ülkelerin ana dili eğitim müfredatlarında yer alan kazanımların tespit edilmesi ve ilgili kazanımlardan hareketle Türkçe derslerinin medya okuryazarlığı eğitimiyle ilişkilendirilmesine yönelik bir model önerisi geliştirmiş. Geliştirilen modeli ilköğretim 8. sınıf öğrencilerine uygulamıştır. Eylem araştırması sürecinde, önerilen modele göre gerçekleştirilen öğretimin öğrencilerin medya okuryazarlık düzeylerini arttırdığı, dersleri daha eğlenceli hale getirdiği sonucuna ulaşılmıştır.

Kartal'ın (2007) yaptığı araştırmanın amacı; ortaöğretim 10. sınıf öğrencilerine verilen medya okuryazarlığı eğitiminin, öğrencilerin televizyon dizilerindeki mesajları algılamalarına etkisini belirlemek için yapılmış bir çalışmadır. Medya okuryazarlığının önemi, medya okuryazarlığı eğitiminin öğrencilerin eleştirel düşünme becerilerine ve televizyon dizilerindeki mesajları algılamalarına etkisi ve öğrencilerin medya ve televizyon dizileri hakkındaki ilgi ve görüşleri araştırılmıştır. Araştırma sonuçları cinsiyet değişkenine göre de incelenmiştir. Bu çalışmada, kontrol gruplu ön ve son test deneysel araştırma modeli kullanılmıştır. Deney grubu öğrencilerine 12 saatlik “Medya Okuryazarlığı Eğitimi” verilmiş; deney ve kontrol grubuna ön test ve son test olarak “Medya Okuryazarlığı Değerlendirme Formu” uygulanmıştır. Araştırma sonucunda “Medya Okuryazarlığı Eğitimi” nin öğrencilerde

medya mesajlarına karşı farkındalık geliştirdiği, medya mesajlarına karşı eleştirel bakış açısı kazandırdığı, televizyon dizilerindeki mesajları analiz edip, değerlendirme becerisi kazandırdığı sonucuna ulaşılmıştır.

Apak (2008) Türkiye’deki ilköğretim okullarının eğitim programları, İrlanda ve Finlandiya İlköğretim programlarıyla medya okuryazarlığı eğitimi açısından karşılaştırılmalı olarak incelemiştir. Eğitim programlarındaki yapısal farklılıkları göz önüne alarak seçilen Türkiye, İrlanda ve Finlandiya’nın medya okuryazarlığı eğitimlerini karşılaştırarak farklılıklarını ve benzerliklerini ortaya koymaktır. Alan yazın taraması ile belirlenen ölçütler ışığında Türkiye, İrlanda ve Finlandiya medya okuryazarlığı programları betimleme modeli kullanılarak incelenecek ve doküman incelemesi yöntemi ile medya okuryazarlığı merkezlerinin yayınladığı dokümanlar yorumlanmıştır. Alan yazın taraması ışığında geliştirilen ölçütler doğrultusunda her üç ülkenin programlarında yer alan benzerlikler ve farklılıklar göz önüne alınarak sonuçlar ve öneriler sunulmuştur.

Altun (2010) bazı ülkelerde Sosyal Bilgiler derslerinde yaygın olarak öğretilen medya okuryazarlığı konularının neler olduğunu, bu konuların Türkiye’deki Sosyal Bilgiler programıyla nasıl ilişkilendirilebileceğini ve ilköğretim 7. sınıfta “Medya Bilgisinin Doğruluğu” temasının öğretiminde önerilen paket programı ile Sosyal Bilgiler programı veya seçmeli medya okuryazarlığı dersi programı arasında anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırmada nitel ve nicel araştırma yöntemlerinin birlikte kullanıldığı karma yöntem kullanılmış. Araştırmanın nitel boyutunda ABD, Avustralya, İngiltere ve Kanada gibi ülkelerdeki Sosyal Bilgiler ve eşdeğeri olarak görülebilecek derslerin öğretim programları incelenmiş ve medya okuryazarlığıyla ilgili kazanımlar içerik analizi yoluyla incelenmiştir. Bulgular, deney gruplarının her ikisinin de kontrol gruplarına göre başarılı olduğunu, başka bir ifadeyle medya okuryazarlığı paket programının hem Sosyal Bilgiler hem de seçmeli medya okuryazarlığı programına göre medya okuryazarlığı başarısını

daha olumlu etkilediğini göstermektedir. Sosyal Bilgiler eğitimi özelinde medya okuryazarlığı eğitimine yönelik ve ileride yapılabilecek araştırmalara dair öneriler sunulmuştur.

Göktürk (2001) medyanın üstlenmiş olduğu işlevlerden biri olan sosyal işlevi içerisindeki eğitme görevini yerine getirip getirmediğini araştırmıştır. Özellikle de çocukluk döneminde, medya türlerinden biri olan çocuk dergilerinin, eğitme işlevlerini gerçekleştirip gerçekleştirmediğine açıklık getirmeye çalışmıştır. Eğitim kavramına açıklık getirilerek, çocuğun eğitiminde aile ve okulun rolü üzerinde durulmuştur. Çocuk eğitiminde medyanın rolünün ne olduğu belirlenmeye çalışılmıştır. Radyo, televizyon, sinemanın çocuk eğitimindeki yeri belirlenmek ve çocuk radyosu, çocuk televizyonu ile çocuk sinemasının varlığı konusuna açıklık getirmeye çalışılmış. Medyanın, çocuğun eğitimi konusunda yeterli olmadığı belirlenmiştir.

Balcı (2002) Çocuklara Mahsus Gazete adlı çocuk dergisini çocuk edebiyatına ve çocuğun eğitimine katkısı açısından incelemiştir. Türkiye'de çocuk dergiciliğinin tarihi ele alınmıştır. Çocuklara Rehber dergisinin yayınlanması ve yazar kadrosu hakkında bilgi verilmiştir. Yazıların türlerine göre dökümü yapılmıştır. Dergide hangi konuların ele alındığı üzerinde durulmuştur. Bu değerlendirmede özellikle, yazıların çocuk eğitime katkısı tespit edilmeye çalışılmıştır.

Yıldız (2004) Diyanet Çocuk dergisini din eğitimi açısından değerlendirmiştir. Çalışmada, çocuğun gelişim özellikleri incelenmiş, konumuzla ilgili kriterler ortaya konulmuş, çocuk edebiyatı açısından genel olarak çocuk dergileri ele alınmış, biçim ve içerikle ilgili kriterler belirlenmiştir, elde edilen kriterler ışığında Diyanet Çocuk Dergisi din eğitimi açısından değerlendirilmiştir. Derginin, eksikleriyle beraber, dini hassasiyete sahip okuyucu kitlesinin temel İslami bilgileri almalarında ve okuyucularının din anlayışlarının şekillenmesinde önemli yere sahip olduğu kanısına varılmıştır.

Eker (2006) “Doğan Kardeş Dergisinde Yer Alan Metinlerin Tür, İçerik ve Anlatım Özelliklerinin Çocuk Eğitimine Katkısı Açısından İncelenmesi (1-75. Sayı)” adlı çalışmada, çocuk dergilerinde hedeflenen değerler ve bunların çocuk eğitime katkısı Doğan Kardeş dergisi aracılığıyla araştırılmıştır. İnceleme, bir çocuk dergisinin taşıması gereken özellikler ve 7-14 yaş arasındaki çocukların bilişsel, kişisel, ahlaki, dilsel ve toplumsal gelişim evreleri göz önünde bulundurularak yapılmıştır. Çalışmanın sonucunda, Doğan Kardeş dergisinde yayımlanan metinlerin çocukların bilişsel, toplumsal ve dil gelişimi ile ahlaki ve kişisel gelişimlerine olumlu katkılar sağladığı gözlemlenmiştir.

Yıldırım (2006) araştırmasında, Doğan Kardeş dergisindeki metinlerin tür, içerik ve anlatım özelliklerinin çocuk eğitimi açısından incelenmesi amaçlanmıştır. Betimsel analiz metodu ile yapılan araştırma kullanılmıştır. Dergideki metinlerin taşıdığı özelliklere göre çocukların bilişsel, duyuşsal, psikomotor gelişimlerine ne derece katkıda bulunduğu açıklanmaya çalışılmaktadır. Doğan Kardeş dergisi anlatım özellikleriyle çocuk eğitimi ve çocuk edebiyatı açısından yaygınlaştırılarak yaşatılması gereken önemli bir dergi olmasından dolayı, yayın hayatına kaldığı yerden sürdürmesi ve tüm ilköğretim kurumlarına kaynak olarak gösterilmesi sonucuna varmıştır.

Taşdemir (2007) 29 Mayıs 1913 - 23 Nisan 1914 tarihleri arasında yayın hayatını bir yıla sığdırarak 39 sayısını neşretmiş olan “Mektebli” dergisi incelemiştir. Sayfalarını çocuklara ithaf ederek yazılmış; makale, hikâye, deneme, sohbet, şiir, hatıra, günlük, monolog gibi pek çok yazı türünün indeksi oluşturulmuş. Yazar ve konu adlarına göre hazırlanan indeksten sonra çalışmanın ikinci safhasını seçme metinler bölümü oluşturmuş. Bu bölümde çocuk eğitime ve çocuk edebiyatı çalışmalarına katkısı olacağı düşüncesiyle Mektebli’den seçilen örnek metinleri bugünkü harflere çevirerek aktarmış. Okuma eğitiminin ve okuma alışkanlığının kazanımı için yayımlanan farklı yazı türlerinin çevirisi yapıldıktan sonra bu yazılardaki eğitime bakış açısı ve metin içerikleri değerlendirilmiştir. Sonuç olarak ülkemizde

çocuğa yönelişin tarihi zemini irdelenerek, Türkçe ve okuma eğitimi tarihlerinde “Mektebli” dergisinin önemi ortaya konulmuş.

Öğüt (2006) 1923-1926 yılları arasında 113 sayı yayımlanan Yeni Yol dergisinin 1923 dergisini incelemiştir. Dergide yayımlanan yazılar “Edebî Türler” ve “Diğer Konulardaki Yazılar” olarak iki ana başlık altında toplanmıştır. Her tür kendi içinde de sınıflandırılarak değerlendirilmiştir. Sonuç olarak Yeni Yol dergisinin çocuk eğitimine katkısının büyük olduğu görülmüştür.

Taş (2008) Türkiye’de Çocuk Dergilerinin Çocuk Eğitimine Katkısı ve Milliyet Kardeş Dergisi” adlı çalışmada, çocuk eğitimine olumlu açıdan katkı sağladığını düşündüğü Milliyet Kardeş Dergisi’ni incelemiştir. Öncelikle, eğitim kavramı üzerinde durularak, çocuk gelişiminde eğitimin rolü araştırılmıştır. Buradan hareketle toplumsallaşma süreciyle bağlantılı olarak, çocuk eğitiminde ailenin ve okulun rolü irdelenmiş ve nasıl olması gerektiği belirlenmiştir. İncelenen örnek Milliyet Kardeş dergisi olduğu için ayrıca medyanın çocuk eğitimine etkisi ve medya okuryazarlığı kavramı üzerinde de durulmuştur. Türkiye’de çocuk dergilerinin eğitimdeki yerinin saptanması için Türkiye’deki çocuk dergileri ve tarihsel gelişimleri araştırılmıştır. Daha sonra da derginin içeriği ele alınmıştır. Sonuç olarak bazı eksiklerinin olması dışında, içeriğinde edebiyat ürünleri, dünyadan haberler, hayvan sevgisi ve fen bilimleri temalarının önemli bir yer tuttuğu gözlenmiş, çocuğa kişisel bir ilgi ile yaklaştığı tespit edilmiş, dergide güzel bir Türkçe kullanıldığı görülmüştür.

Bayat (2002) eski harfli çocuk dergileri içinde uzun soluklu çocuk dergilerinden Çocuk Bahçesi ve Çocuk Dünyası dergilerini incelemiştir. Çocuk Bahçesi ve Çocuk Dünyası dergilerinde yer alan hikâye, şiir, masal, fabl, sohbet, mektup, oyun, gezi yazısı, eleştiri, anı, roman ve biyografilerde çocuklara çeşitli konularda dersler verildiği ve onlara doğru olanın gösterilmeye çalışıldığını ifade ederek, bu metinlerin eğitici yönünü vurgulamıştır. Dergide

yazan birçok önemli yazardan bahsedilmiş. Sonuç olarak Çocuk Bahçesi ve Çocuk Dünyası dergilerinin çocuk edebiyatı ve eğitiminde önemli bir yere sahip olduğu vurgulanmıştır.

Şimşek (2002) Tanzimat ve Mutlakiyet dönemlerinde yayınlanan çocuk dergilerinin eğitsel açıdan incelenmesi amaçlamıştır. Betimsel analiz modeliyle yapılan araştırmada, altısı Tanzimat, on ikisi Mutlakiyet dönemlerine ait olmak üzere toplam on sekiz çocuk dergisi incelenmiştir. Eğitsel açıdan zengin bir içeriğe sahip olan çocuk dergilerinde, dönemin eğitim düşüncesini yansıtan görüşlerle birlikte, Türk eğitiminin modernleşmesinde etkili olan yenilikçi düşüncelere de yer verilmiştir. Kız çocuklarının eğitimi, eğitim sorunları, öğretim yöntemleri, geleneksel eğitime eleştiriler, bilim ve medeniyet anlayışı gibi konular dergilerin öne çıkardıkları konu başlıklarıdır. İncelenen çocuk dergilerinde, Tanzimat ve Mutlakiyet dönemlerindeki çocukluk anlayışını yansıtan önemli bilgiler bulunmaktadır.

Kırış (2007) Türkiye Çocuk ve Ebe Sobe çocuk dergilerinin “Çocuk Edebiyatının Hedefleri” ile örtüşüp örtüşmediği, “Çocuk Edebiyatı Türlerinde Aranılan Özellikler” i taşıyıp taşımadığı, “Çocuk Kitaplarını (dergilerini) İnceleme ve Değerlendirme Planı” na uygunluğu, çocukların yas seviyelerine, cinsiyetlerine ve ilgi alanlarına göre ne ölçüde seslenebildiği ve son olarak da edebiyat- eğitim ilişkisinden hareketle “Türkçe Dersinin ve Milli Eğitimin Genel Amaçları” na uygunluğu tezin problematiğini oluşturmuştur. Sonuç olarak dergilerin genel itibariyle çocuk dergilerinde bulunması gereken kıstasları taşıdığı gözlenmiş olup, eksiklikleri belirlenmiştir.

Gurbetoğlu (2007) II. Meşrutiyet döneminde (1908-1918) yayımlanan çocuk dergilerinin eğitim açısından incelenmesini amaçlamıştır. Tarama yöntemiyle yapılan araştırmanın evrenini ve örneklemini dönemin tüm çocuk dergileri oluşturmaktadır. Dergiler amaç, muhteva ve etkinlikleri itibariyle kısaca tanıtılıp değerlendirilmiştir. Dergilerde yer verilen çocukluk, insan, eğitim ve değer anlayışları incelenmiştir. Söz konusu çocuk dergilerinde yer alan öğretim konuları sistemli şekilde belirlenip değerlendirilmiştir. Ayrıca

dönemin siyasal, sosyal, ekonomik ve ahlaki sorunları çocuk dergilerine yansımaları biçimleriyle belirlenerek ve çocuklar üzerindeki etkileri açısından değerlendirilmiştir.

İnan (2012) yaptığı çalışmada 1923-1940 arasındaki çocuklar için süreli yayınlarının tespiti, incelenmesi, tanıtılması ve bunların fihristi ile ilgili bir çalışma yapmıştır. Çalışma, tarih aralığı itibariyle hem Atatürk dönemini hem de bu süreç içerisindeki önemli sosyal ve siyasal dönüşümleri içine alan bir çalışmadır. Bu dönem çocuk dergileri hakkında genel bir çerçeve çizilmiştir.

Bölüm II: Medya Okuryazarlığı

Okuryazarlık ve Okuryazarlık Türleri

1980’li yıllarda bilim ve teknikteki değişim 5,5 yılda tamamlanırken 1990’larda bu oran sadece 20 aydır (Potter, 2005, s. 5). Bu hızlı değişim yeni gereksinimleri de beraberinde getirmektedir. Önceden tek başına yeterli olabilen yöntem ve teknikler değerini kaybetmekte, yeni yöntem ve teknikler ya da kavramlar kullanılmaya başlanmaktadır. Bu bağlamda okuryazarlık kavramının yeniden gözden geçirilmesi gerekmektedir. Zira günümüzde, olgu ve olaylar sadece kâğıt üzerindeki sözcüklerle değil, çeşitli medya araçları yardımıyla etkili resimler ve sesler olarak okuyucuya ulaştırılmaktadır (Thoman ve Jolls, 2008, s. 24). Eskiden yazılı sembolleri anlamlandırmaya dayalı tek tip okuryazarlık yeterliyken çağımızın gereklerini karşılayabilecek birçok okuryazarlık çeşidinden bahsetmek mümkündür.

Okuryazarlığın ne olduğu üzerine bazı tanımlar yapılmıştır. Wkipedia (2013) okuryazarlığı bir dilin yazınlarını okuyabilme, okunan öğeleri algılama ve kavrama yetisine sahip olunması olarak tanımlamaktadır.

Cameron (2008, s. 124) okuryazarlığı farklı mesajlar taşıyan, çeşitli metinleri okuyabilme ve yazabilme becerisi olarak tanımlamaktadır.

Okuryazarlık, sembolleri kodlamak, kodunu çözmek ve mesajları sentez ve analiz yapabilme yeteneğidir (NAMLE, 2013).

Okuryazarlıkta beceri ön plandadır. Okuma ve yazma belirli bir harf sistemini çözmeye yarayan statik bir davranışken okuryazarlık, iletisi olan her şeyi anlamlandırmayı hedefleyen geliştirilebilir bir beceridir. Bu manada basılı materyallerin üzerlerinde yer alan harf sistemlerinin çözülmesi okuma yazma davranışına işaret ederken, çözülen bu kodların anlamlandırılması süreci daha üst düzey bir beceri olduğu düşünülen okuryazarlığa işaret etmektedir (Tüzel ve Kurudayıoğlu, 2010).

Okuryazarlıkta en önemli boyut beceri boyutudur (Potter, 2005; Hobbs, 2011). Eskiden okuma anlama şeklinde olan bu süreç, ortaya çıkan yeni iletişim araçlarıyla beceriyi ön plana çıkarmıştır. Mesajlar sadece yazı olarak değil, birçok farklı formatta okuyucuya iletilmektedir. Üretilen mesajlar televizyon, radyo, CD, video oyunları, kitaplar, gazeteler, dergiler, web siteleri, toplantılar, konferanslar, konserler, şarkılar, sokak tabelaları, ürünlerin üzerindeki etiketler ve daha birçok farklı şekilde hedef kitleye ulaşmaktadır (Potter, 2005, s. 44). Bu çeşitli türdeki mesajları anlamlandırmak, yorumlamak için yeni becerilere ihtiyaç duyulmaktadır.

Mesajların çeşitliliği ve bunlar için gerekli farklı beceriler yeni okuryazarlık kavramlarını gündeme getirmiştir. Bilgi okuryazarlığı, dijital okuryazarlık, bilgisayar okuryazarlığı, teknoloji okuryazarlığı, elektronik okuryazarlık gibi yeni kavramlar günlük hayatımızda ve literatürde yerini almıştır.

Şekil 1. Okuryazarlık Türleri (Kaynak: Hobbs, 2011; Potter, 2005; Abreu, 2007; Altun, 2005; Frau-Meigs, 2006; The Partnership for 21st Century Skills, 2013)

Bu yeni okuryazarlık türleri içerisinde en popüler olanı medya okuryazarlığıdır. Çünkü medya okuryazarlığı diğer okuryazarlık türlerinin çoğunu içine almakla birlikte, onlara göre daha kapsamlıdır (Potter, 2005, s. 33).

Medya bireyi her yönden kuşatmış durumdadır. Medyayla kuşatılmış olan birey kendisini korumak ya da etrafında olup bitenlerden bilinçli bir şekilde haberdar olmak zorundadır. Bu yüzden medya okuryazarlığı becerisi birey için bir ihtiyaç haline gelmiştir.

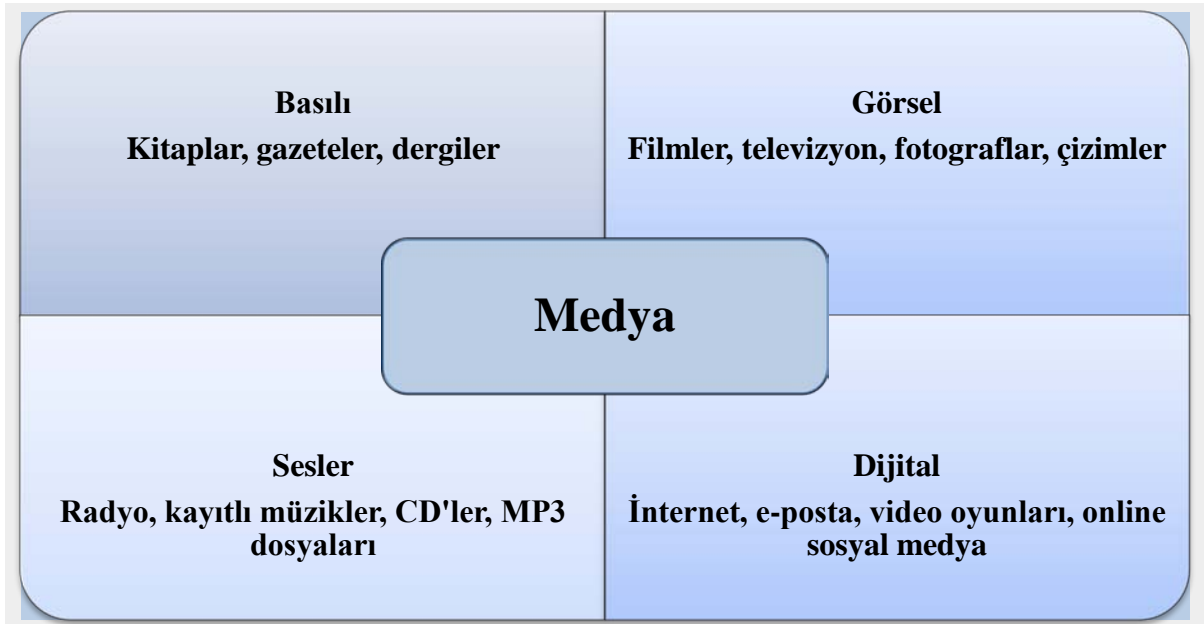
Medya okuryazarlığını anlamak için önce medyayı anlamak gerekir (İnal, 2009: 40). Çünkü medya okuryazarlığı medyayı anlamaya yönelik bir okuryazarlık tipidir. Medya okuryazarlığını tam olarak anlamak için medyanın ne olduğunu ve kapsamını iyi bilmek gerekir.

Medya

Medya, TDK (2013) sözlüğünde iletişim ortamı, iletişim araçları olarak tanımlanmaktadır. Medya, medium (araç) kelimesinin çoğuludur (Baker, 2012: 2). Buradaki araçlar televizyon, radyo, dergi, gazete, reklam panoları gibi kitle iletişim araçlarıdır.

Medya elektronik, dijital, basılı ve görsel mesajları göndermek için kullanılır (NAMLE, 2013). Medya mesajlarını farklı iletişim araçlarıyla sunar. Sinema, reklam, müzik, bilgisayar oyunları, kitap, gazete, dergi, film, radyo, televizyon, bilgisayar, CD, kaset, fotoğraf, video, ilan tahtaları internet gibi her geçen gün daha da uzayan bir listeden oluşur (Frau-Meigs, 2006, s. 19; Abreu, 2004, s. 5; Özad, 2011, s. 89). Bunlara yeni medya türlerinden akıllı telefon, tablet bilgisayarlar gibi iletişim araçlarını da eklemek mümkündür.

Medya türlerinin fazla olmasından dolayı bazı bilim adamları medyayı sınıflama yoluna gitmişlerdir. Potter (2005, s. 43-44) medyayı basılı medya (gazete, kitap, dergiler) ve elektronik medya (radyo, CD'ler, televizyon) olmak üzere ikiye ayırmıştır. Hobbs'un (2011, s. 9) medya sınıflaması hem günümüz medyasına daha uygun hem de sistematik bir yapıya sahiptir.

Şekil 2. Medya Türleri (Kaynak: Hobbs, 2011, s. 9)

Yukarıda sınıflanan medya türlerinin hepsi de farklı şekillerde gündemimizi meşgul etmektedir. Kimisi hayatımızda fazla bir öneme sahipken kimisi de daha az bir öneme sahiptir. Bu durum bireyin medya ihtiyacına ya da medyanın önemine göre değişebilmektedir.

Şekil 2'deki medya çeşitlerinden, farklı türde binlerce mesaj üretilmekte ve bu mesajlar okuyucuya farklı formlarda ulaşmaktadır. Okuyucu için bu farklı tür ve formdaki mesajları yorumlamak ve anlamlandırmak için yeni bir beceriye ihtiyaç vardır. Bu beceri medya okuryazarlığıdır.

Medya Okuryazarlığı

Medya okuryazarlığı yeni okuryazarlık tipleri içerisinde en önemlisidir. Diğer okuryazarlık türlerini içine almakla birlikte onlara göre daha kapsamlıdır (Adams ve Hamm, 2006, s. 3; Potter, 2005, s. 33). Bilgisayar okuryazarlığının alanı bilgisayardır, internet okuryazarlığının alanı internet ortamıdır, dijital okuryazarlığın alanı ise dijital ortamlardır. Medya okuryazarlığı bütün bu okuryazarlık türlerini içine alabilen daha kapsamlı bir kavramdır. Bilgisayar, internet, video oyunları medya türlerinden sadece birkaçıdır. Bunların

bazıları bile kendi kuralları olan okuryazarlık türleridir. Medya okuryazarlığı ise bunların çoğunu içine alabilen, çok çeşitli medya formlarını kapsayan bir okuryazarlık tipidir.

Medya değişik formlarda hayatımızın her kademesinde yerini almış durumdadır. Başta televizyon olmak üzere gazete, dergi, internet, radyo, reklam panoları, video oyunları gibi medya ürünleri her saniye binlerce mesaj üretmekte ve bu mesajlarla insanların hayatını şekillendirmeye çalışmaktadır. Medyanın hayatımızdaki etkisi her geçen gün artmaktadır (Abreu, 2004, s. 3). Medya genç yaşlı herkese ulaşmakta, sadece bilgilendirip eğlendirmekle kalmayıp, bireyin değer yargılarını tavırlarını, inançlarını değişik oranda etkilemekte yeniden şekillendirip değiştirmektedir (Özad, 2011, s. 88). Mesajlar farklı formlarda tekrarlanarak bilinçaltımızı istila etmekte, temel değerlerimizle birlikte düşünce sistemimizi de şekillendirmektedir (Potter, 2005, s. 72).

Medya formları çeşitlilik gösterdikçe medya okuryazarlığının kapsamı da genişlemektedir. Medya okuryazarlığı televizyon, sinema, radyo, müzik, basılı medya, internet ve diğer tüm yeni dijital medyayı içine alır. CD' deki müziğin sözüne, gazete yazısından bir tişörtün üzerindeki slogana kadar türlü biçimde akan medya mesajları karşısında bireylerin farkında ve uyanık olmasını sağlamak medya okuryazarlığının ilgi alanını oluşturur (Pekman, 2011, s. 40).

Medya ile kuşatılmış olan günümüz insanı medya mesajlarından kendini korumak ya da mesajlara karşı eleştirel bir tavır almak zorundadır. Bunun için de medya okuryazarlığı kavramını gündemine taşımak zorundadır. Medya okuryazarlığı hayatımızda bir ihtiyaçtan öte zorunluluk haline gelmiştir. Eskiden okuma yazma ne kadar önemliyse günümüzde de okuryazarlık o kadar önem arz etmektedir. Medyadan kaçmak nasıl mümkün değilse, medyayı anlamamanın bir rehberi olan medya okuryazarlığından da kaçmak mümkün değildir. Aksi takdirde çevremizde olan biteni tam olarak anlayamayan bireyler olarak yaşamaya devam etmek zorunda kalırız. Medya okuryazarlığı dünyamızı anlamaya ve görmeye yarayan

bir lens gibidir (Baker, 2012, s. 14). Nasıl ki lens olamadan görüntüler net değilse medya okuryazarlığı becerisi olmadan da çevremizi tam olarak algılamak mümkün değildir.

Medya okuryazarlığı için birçok tanım kullanılmıştır. Kullanılan en genel geçer tanım 1992’de Aspen Medya Okuryazarlığı Enstitüsü toplantısına katılan bilim adamları tarafından yapılan tanımdır. Bu tanıma göre medya okuryazarlığı; çeşitli yapılarda bulunan medyaya erişme, medyayı analiz etme, değerlendirme ve yeniden oluşturma yeteneğidir (Thoman ve Jolls, 2006, s. 33).

Hobbs, medya okuryazarlığını çeşitli formlardaki medya metinlerine erişim, bu medya metinlerinin eleştirel analizi ve yine medya araçlarını kullanarak bireylerin kendi mesajlarını oluşturma süreci olarak tanımlamaktadır (aktaran: Arar, 2011, s. 202).

Potter’a göre medya okuryazarlığı, medyaya maruz kaldığımızda ve karşılaştığımız medya mesajlarının anlamlarını yorumladığımız bir perspektiftir (Potter, 2005, s. 115).

Medya Okuryazarlığı Ulusal Eğitim Derneği, medya okuryazarlığını; yazılı olan ve yazılı olmayan çeşitli türdeki medya mesajlarını “edinme, analiz, değerlendirme ve iletişim” gibi bir dizi iletişim becerileri olarak tanımlamaktadır (NAMLE, 2013).

Bu tanımlardan hareketle medya okuryazarlığı iki temele oturtulabilir: Birincisi, kişinin medyadan gelen mesajları eleştirel bir bakış açısıyla değerlendirebilme ve süzebilme yetisiyle, bilgisiyle donanması anlamındaki medya okuryazarlığı; ikincisi ise, kendi mesajlarını oluşturacak biçimde medyayı, özellikle de yeni medyayı tanımak ve kullanmak yetisine ve bilgisine işaret eder (Pekman, 2005, s. 39). Medya okuryazarlığı pasif bir okuma edinimi değil aktif bir yazma edinimi, kültürel ürünlerin yapımına katılmayı ve bunları başkalarına iletebilmeyi amaçlar (Kejanoğlu, 2011, s. 263). Medya okuryazarlığında okumak, anlamlandırmak yeterli değildir, gerçek anlamda medya okuryazarlığı süreci kendi mesajlarını oluşturarak tamamlanmaktadır.

Medya okuryazarlığı ile medya kavramları karıştırılabilmektedir. Renee Hobbs, Chris Worsnop, Neil Andersen, Jeff ve Scott Sullivan medya ve medya okuryazarlığı arasındaki şöyle açıklamışlardır:

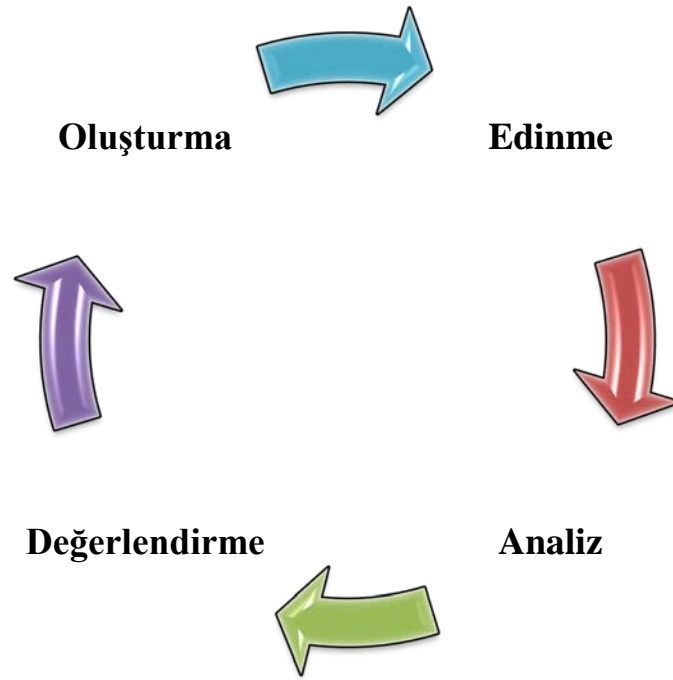
- Medya, medya okuryazarlığı ile kavga halinde değildir, ancak medya okuryazarlığı bazen medyayı eleştirir.
- Medya ürünleri medya okuryazarlığı değildir, ancak medya okuryazarlığı medya ürünlerini içine almalıdır.
- Video ve CD'lerle veya diğer medya içeriğiyle öğretim medya okuryazarlığı değildir, ancak medya okuryazarlığının görevlerinden biri de medyayı öğretmektir.
- Medya okuryazarlığına basit bir politik gündem, basmakalıp sözler veya yanlış tanımlamalar olarak bakmak medya okuryazarlığı değildir, sembolleri görülebilir yapan bir keşif sistemidir.
- Bir mesajı veya medya ürününe tek açıdan bakmak medya okuryazarlığı değildir, çünkü medyayı birçok açıdan incelemek gerekir.
- Medya okuryazarlığı izlememek anlamına gelmez, dikkatli izlemek, eleştirel izlemek anlamındadır (CML, 2013).

Medya Okuryazarlığı Süreci

Medya okuryazarlığı eğitimi diğer eğitim türleri gibi bir süreç gerektirmektedir. Bu süreçte sadece okumak, anlamlandırmak değil, aynı zamanda yeniden üretmek de önemli bir yere sahiptir. Bu aşamaların hepsi birbirini tamamlar niteliktedir. Medya okuryazarlığı için Potter ve Hobbs farklı süreçler belirlemişlerdir. Potter (2005, s. 124) analiz, değerlendirme, gruplama, tümevarım, tümdengelim, sentez ve özetleme olmak üzere yedi sürece ayırmıştır. Hobbs (2011, s. 12) edinim, analiz, yeniden oluşturma, yansıtma ve eylem olmak üzere beş süreç belirlemiştir.

Bu süreçlerden en genel geçer olanı ise CML'nin yaptığı dört aşamalı süreçtir: edinme, analiz, değerlendirme, oluşturma.

Şekil 3. Medya Okuryazarlığı Süreci (Kaynak: Jolls ve Thoman, 2005, s. 24)

Edinim

Hobbs (2011, s. 12) ilk aşama olan edinimi (access) konuyla ilgili ve uygun bilgiyi bulma ve paylaşma, medya metinlerini kullanma olarak tanımlamaktadır. Öğrenci medyanın çeşitli formlarını nasıl bulacağını hangi gazeteyi, dergiyi, kitabı okuyacağını ya da hangi televizyonu seyredeceğini bilmeli, bunlara nasıl ulaşacağını ve nasıl kullanacağını öğrenmesi gerekmektedir. Medyanın hangi formu olursa olsun ona ulaşma ve kullanma becerisi medya okuryazarlığı sürecinde başlangıçtır.

Analiz

Okuryazarlıkta en önemli boyut mesajları analiz becerisidir (Hobbs, s. 2011; Potter, 2005). Mesajları anlamak ve çözümlmek medya okuryazarlığının temel hedeflerinden birisidir. Hobbs (2011, s. 12) analiz sürecini, mesajları anlamak ve eleştirel düşüncüyü kullanarak mesajların özelliğini, doğruluğunu, güvenilirliğini çözümlmek ve mesajların gizli etkileri ya da sonuçları göz önüne alınarak bakış açısı oluşturmak olarak tanımlamaktadır.

Analiz, bir mesajdaki anlamlı unsurları çözmektir. Analiz mesajlardaki unsurları kavramakla sınırlı değildir. Analizin etkili olması için duygusal unsurlara, estetik unsurlara ve ahlaki unsurlara başvurulabilir (Potter, 2005, s. 126).

Analiz medya mesajlarına karşı bir farkındalık oluşturmaktır. Öğrenciler okuduğu, dinlediği, izlediği bir metnin nasıl üretildiğini, amacının ne olduğunu, kendisini etkilemek için hangi teknikler kullanıldığının farkına vararak bilinçli bir okuyucu haline gelir. Amaç, öğrencilere medya üretim ve tüketimini eleştirel bir şekilde analiz etme becerisini kazandırmak olmalıdır (Algan, 2011, s. 69).

Analiz sürecinin tam anlamıyla gerçekleşmesi için soru sormak çok önemlidir. İyi sorular analiz ve değerlendirme becerisini uyarır (Hobbs, 2011, s. 14). Medya mesajlarının kim tarafından, ne için oluşturulduğu, mesajların içeriğinde gizli olan değerleri çözmek için sorular sorulmalıdır.

Analiz sürecinde öğretmenler önemli bir rol üstlenirler. Öğrencilerine medya ürününü nasıl analiz edeceklerini öğretmelidirler. Öğrencilere medyayı nasıl analiz edeceklerine yardımcı olurken, kendilerini her gün etkilemekte olan teknikleri anlayacaklar ve sağlıklı bir eleştirci olacaklardır (Baker, 2012, s. 5).

Baker (2012, s. 162) analizi, bir şeyi çözmek, eleştirel düşünmek ve bölümler üzerinde çalışmak olarak tanımlamaktadır. Eleştirel düşünmek mesajlarda gizlenmiş önemli ayrıntıları fark etmemizi sağlayacak ve buna göre bir tavır geliştirmemize yardımcı olacaktır. Medyada eleştirel düşünme çok önemlidir. İnsan birçok türdeki medya mesajını eleştirel düşünmekle yorumlayabilir. Onun için birçok araştırmacı medya okuryazarlığında eleştirel düşünmenin önemini vurgular (Baker, 2012; Potter, 2005; Hobbs, 2011).

Değerlendirme

Analiz sürecinde şifreleri çözülen mesajlar değerlendirmeye tabi tutulur. Değerlendirme bir parçanın değeri hakkında bazı ölçütlere göre karşılaştırma yaparak hüküm

vermektir (Potter, 2005, s. 124). Okuyucu mesajı kendi kriterlerine göre değerlendirir. Daha çok bana görelilik vardır. Benim için uygun ve doğru olan bir mesaj başkası için yanlış olabilir. Bunu okuyucunun bakış açısı belirleyecektir. Onun için değerlendirme süreci daha çok öznel bir süreçtir.

Yeniden Oluşturma

Hobbs (2011, s. 12) yeniden oluşturmayı, oluşturmacılığı ve kendine güven duygusunu kullanarak, amacının farkında olarak, kompozisyon tekniklerini kullanarak kendi metnini oluşturmak olarak tanımlamaktadır. Medya eğitimi sadece analiz etmek ve değerlendirmekle sınırlı değildir. Birey kendi medyasını oluşturduğunda medya okuryazarlığı süreci tamamlanmış olur. Medya okuryazarlığı bireyi pasif bir okuma edinimi değil, aynı zamanda aktif bir yazma edinimi, kültürel ürünlerin yapımına katılmayı ve bunları başkalarına iletebilmeyi de amaçlar (Kejanoğlu, 2011, s. 263). Okuyucu medya mesajlarını eleştirel bir bakış açısıyla değerlendirmekle kalmayıp süreçte aktif bir katılımcı yani yazarlık rolü üslenmektedir. Bu yönüyle medya okuryazarlığı bireye medya kültürünün kendisine sunduğu etkili ve güçlü imajları eleştirel bir açıdan açıklayabilme hem de değişik medya araçlarıyla kendilerini ifade edebilme yeteneği kazandırır (Thoman ve Jolls, 2008, s. 7).

Medyayı yeniden oluşturmak için birçok sebep vardır; kendi görüşlerini okuyucuya ulaştırmak, düşüncelerini ve deneyimlerini keşfetmeye yardımcı olmak, diğer insanlarla çalışmayı öğretmek (Frau-Meigs, 2006, s. 51-52). Yazma sürecinde birey mesajların nasıl oluşturulduğunun, mesajların kendisini nasıl etkilediğinin, mesajlarda ne gibi teknikler kullanıldığını aktif katılımında bulunarak daha iyi kavrar. Böylelikle medyanın mesajları karşısında etkili bir duruş sergiler. Birey bir reklam panosunu okurken “Ben olsam hangi renkleri kullanırdım, hangi sözcükleri seçerdim, karakterlerim kim ya da ne olurdu?” sorularını sorduğunda medya okuryazarlığı süreci tamamlanmış demektir.

Öğrenciler kendi mesajlarını oluşturduklarında yeni bilgiler öğrenirler bu sırada iletişimleri ve problem çözme becerileri gelişir (Hobbs, 2011, s. 85). İnsan daha çok yaparak öğrenir. ABD, Texas Üniversitesi'nde Philips tarafından yapılan araştırma sonuçlarına göre, zaman faktörü sabit tutulduğunda insanlar okuduklarının % 10'unu, duyduklarının %20'sini, gördüklerinin %30'unu, hem görüp hem duyduklarının % 50'sini, görüp duydukları ve söylediklerinin % 80'ini, görüp, duyup, dokunup, söylediklerinin % 90'ını hatırlamaktadırlar (Demirel, 2003, s. 51). Medya okuryazarlığı sürecinde analiz en önemli boyut olarak düşünülse de öğrencinin aktif katılımıyla gerçekleşen kendi medyasını oluşturma süreci öğrenme açısından daha önemli olduğu söylenebilir. Öğrenci bir çocuk dergisini okuyup analiz etmekle kalmayıp, kendi dergisini oluşturduğunda hem yaparken zevk alacak hem de aktif katılımında bulunarak kendi ürününü ortaya koymanın sevincini yaşayacaktır. Dergiyi yazarken kullanacağı teknikleri, yazacağı metinleri, renklendirme ve resimleri özenle seçerken bu işin yapılma sürecini kavrayıp diğer medyanın nasıl oluşturulduğunu daha iyi öğrenecektir.

Medya Okuryazarlığı Eğitiminde Temel İlkeler

Her sistemin kendine özgü kuralları ve prensipleri vardır. Sistem bu kurallara göre işler ve yürür. Eğitimin programı bu temel ilkelere göre şekillenir. Medya okuryazarlığı eğitiminde de durum aynıdır. Konunun uzmanları medya okuryazarlığının ilkelerini belirlemişlerdir. Bu prensipler medya okuryazarlığı eğitiminde nelerin esas alınması gerektiğini açıklamakta ve bir yol haritası çizmektedir. Medya okuryazarlığı eğitimi bu temel prensipler üzerine kurulmuştur. Bu ilkelerin en genel geçer olanı Medya Okuryazarlığı Merkezi'nin kabul ettiği beş temel ilkedir.

Center for Media'nın (CML) belirlediği beş temel ilke:

1. Medya mesajlarının tümü kurgulanmıştır.

2. Medya mesajları kendine özgü kurallar kullanarak yaratıcı bir dille kurgulanmıştır.
3. Aynı mesajı farklı kişiler farklı şekilde algılayabilirler.
4. Medyanın gizlenmiş değer ve görüşleri vardır.
5. Medyadaki mesajların çoğunluğu kazanç ya da güç elde edebilmek için düzenlenmiştir (Jolls ve Thoman, 2008, s. 24).

Üzerinde görüş birliğine varılan bu ilkeler, medya okuryazarlığının eğitiminin nasıl olması gerektiğini açıklamakta ve medya okuryazarlığı eğitiminde hedef kitlenin nasıl bir bakış açısına sahip olması gerektiğini ortaya koymaktadır. Medya okuryazarlığı eğitimi bu beş temel ilkeyi esas alarak yapılandırılmaktadır.

Amerika'da faaliyet gösteren, medya okuryazarlığı alanında önemli bir kuruluş olan Ulusal Eğitim Derneği altı temel prensip belirlenmiştir.

1. Medya okuryazarlığı eğitimi aldığımız ve oluşturduğumuz mesajlarla ilgili aktif sorgulama ve eleştirel düşünme gerektirir.
2. Medya okuryazarlığı eğitimi tüm medya formlarını içine alan geniş bir okuryazarlık kavramıdır.
3. Medya okuryazarlığı eğitimi her yaşta öğrencilerin yeteneklerini geliştirir ve güçlendirir. Baskı okuryazarlığı gibi, bu yetenekler birleşik, birbirini destekleyen ve tekrarlanan uygulamalardır.
4. Medya okuryazarlığı eğitimi demokratik bir toplum için gerekli, bilinçli, düşünen ve üreten katılımcılar geliştirir.
5. Medya okuryazarlığı eğitimi medyanın, kültürün bir parçası olduğunu ve sosyalleştirme işlevini kabul eder.

6. Medya okuryazarlığı eğitimi insanların kişisel becerilerini, inançlarını ve deneyimlerini kullanarak kendi medya mesajlarını oluşturduklarını doğrular (Namle, 2013).

Medya okuryazarlığını müfredatına almış olan ülkelerin başında gelen Kanada'da Ontario eyaletinin belirlemiş olduğu sekiz temel ilke vardır. Bu sekiz temel ilke Medya Okuryazarlığı Merkezi'nin belirlediği beş temel ilke kadar kabul görmese de medya okuryazarlığı eğitimine önem veren bir ülkeye ait olduğu için önemlidir.

1. Bütün medya ürünleri yapılandırılmıştır.
2. Medya gerçeği kurgular.
3. Kitleler medyayı kendilerine göre anlamlandırır.
4. Medya mesajları ticari amaçlar taşır.
5. Medya metinleri ideoloji ve değerler taşır.
6. Medya mesajları sosyal ve siyasi anlamlar içerir.
7. Form ve içerik medya mesajlarıyla yakından ilişkilidir.
8. Her bir mesaj kendine ait estetik biçime sahiptir(CML, 2013)

Bu temel ilkelerin ortak noktası medyanın gerçeği yansıtmadığı, medyanın gizlenmiş değerler taşıdığı, medyanın ticari bir kaygısının olduğu.

Medya Okuryazarlığının Bireye Kazandırdıkları

Değişen ve gelişen dünyada bireyi donanımlı hale getirmek eğitim esaslarından birisidir. Önemli okuryazarlık tiplerinden olan medya okuryazarlığı eğitimi bireyi medya ile kuşatılmış bir dünyada daha bilinçli hale getirecektir. Aksi takdirde birey medya mesajlarının olumsuz etkilerine yenik düşecek ya da gündemini başkalarının belirlediği pasif bir okuyucu olmaktan öte geçemeyecektir. Oysa medya okuryazarlığı eğitimi almış bireylerde bir farkındalık oluşacak "Hangi mesaj kendisi için gerekli hangisi gereksiz, mesaj ne anlatıyor, kendisini etkilemek için nasıl yapılandırılmış?" gibi soruları çözebilecek ve medyanın

olumsuz etkilerinden kendini koruyabilecektir. Pasif bir medya izleyicisi değil aktif bir katılımcı haline gelecektir.

Medya okuryazarlığı eğitiminde amaç, her yaştaki bireye günümüz dünyasında gerekli olan eleştirel düşünme, etkili iletişim ve aktif vatandaş olmak için gerekli sorgulama alışkanlığı ve ifade becerilerini kazanmalarına yardımcı olmaktır (NAMLE, 2013).

Medya okuryazarlığının amaçları temel prensipler halinde verilmiş olsa da, yararlanılan kaynaklardan medya okuryazarlığı eğitiminin bireye neler kazandıracağına yönelik bir derleme yapılmıştır. Öncelikle kaynaklarda toplu verilen birey kazanımları verilecek daha sonra da çeşitli kaynaklardan derlenmiş kazanımlar maddeler halinde sunulacaktır.

Medya Okuryazarlığı Merkezi (CML) eğitim felsefesinde, medya okuryazarlığının gençlerin kendilerine yol gösteren birtakım yeteneklere sahip olacağını ifade etmektedir. Kazanımlar medya okuryazarlığı süreciyle örtüşmektedir. Bu kazanımlar şöyledir:

- Bilgiyi farklı kaynaklardan edinme.
- Yazılı, sözlü, görsel veya çoklu medya mesajların nasıl yapılandırıldığını çözümlenme ve keşfetme.
- Medyanın açık ve gizli mesajlarını kendi ahlaki, geleneksel ve demokratik prensiplerine göre değerlendirme.
- Farklı biçimlerdeki medya araçlarını kullanarak kendi mesajlarını ifade etmek ya da oluşturmak (CML, 2012).

Silverbalatt (1995) medya okuryazarlığında beş temel prensip belirlemiştir. Bu prensipler bireyin kazanımlarını açıklar niteliktedir:

- Medyanın toplum üzerinde etkili olduğunu kavramak,
- Medyanın kültürü anlamakta bir kaynak olduğunu görmek,
- Kitle iletişim mekanizmalarını anlamak,

- Medya mesajlarının analiz ve tartışılması için stratejiler geliştirmek.
- Medya içeriğini yorum ve algı yetisinin artması (aktaran: Algan, 2011).

Bu kazanımlar birey için genel bir çerçeve çizmektedir. Çeşitli kaynaklardaki kazanması gereken yetenekler maddeler halinde sunulmuştur. Medya okuryazarlığı çerçevesinde çok yönlü eğitilmiş olan birey, aşağıda sıralanmış kazanımlara sahip olacaktır:

- Medya mesajlarını sorgulayan, eleştirel düşünen ve bakan bireyler olur (Baker, 2012, s. 22).
- Propagandayı, pazarlama sorularını, klişeleri, medyanın eğilimlerini, bunların yazarlarını da ayırt edebilir (Baker, 2012, s. 14).
- Bireye kendini ifade etme yeteneklerini kazandırır (Thoman ve Jolls, 2008).
- Medya gençlerin ve çocukların sosyalleşmesini sağlar (Frau-Meigs, 2006, s. 7).
- Medyanın her türünde yeterli eleştirel ve okuryazar olur (Thoman ve Jolls, 2008, s. 33).
- Seyrettiği, okuduğu ve duydukları hakkında doğru sorular sormayı öğretir (Thoman ve Jolls, 2008, s. 33).
- Medya ve medya mesajlarının yapısını ve kültürümüz üzerindeki etkilerini keşfettirir (Thoman ve Jolls, 2006, s. 34).
  - Tüm sözcüklerin, anlam üretimlerinin, anlatıların ve temsillerin art yöresine bakabilme bilinci ve toplumsal dönüşüm yetisi kazandırır (Binark ve Bek, 2010, s. 19).
  - Eleştirel anlayış ve aktif katılım, yaratıcılık yeteneklerini geliştirir (Binark ve Bek, 2010, s. 53).
  - Yazılı, işitsel, görsel medyayı iletişim kurmak için kullanabilmeyi öğretir (Pekman, 2005, s. 40).

- Medya mesajların yüzeysel anlamlarıyla yetinmekle kalmaz daha derin anlamlarını da algılamayı öğretir (Kutoğlu, 2011, s. 101).
- Okuyabilmekten öte görüntülere, renklere, seslere yüklenen kültürel kodları da okuyup anlamayı öğretir (Kejanoğlu, 2011, s. 263).
- Medyada okunan gözlenen ve işitilen her şeyin öncelikle kurgusal olduğunu fark ettirir (Türkoğlu, 2011, s. 254).
- Öğrencilerin, medya ve diğer toplumsal kurumların ne tür politik ve ideolojik prensipler etrafında var olduğunu deşifre etmesine yardımcı olur (Algan, 2011, s. 69).

2009 yılında medya okuryazarlığı eğitimine başlanan ülkemizde genel amaç ve kazanımların yanı sıra bazı temel beceri ve değerlerin verilmesi, öğrencilerin kazanımlar yoluyla bu beceri ve değerleri elde etmeleri amaçlanmıştır. Bu programı başarı ile tamamlayan öğrenci:

- Medyayı farklı açılardan okuyarak yaşadığı çevreye duyarlı, ülkesinin problemlerini bilen, medyada gördüklerini aklın süzgecinden geçirecek bilinç kazanır.
- Televizyon, video, sinema, reklamlar, yazılı basın, internet vb. ortamlardaki mesajlara ulaşarak bunları çözümleme, değerlendirme ve iletme yeteneği elde eder.
- Yazılı, görsel, işitsel medyaya yönelik eleştirel bakış açısı kazanır.
- Mesajların oluşturulmasına ve analizine dönük olarak cevap bulmaktan, soru sorma sürecine doğru bir değişimi gündeme getirir.
- Bilinçli bir medya okuryazarı olur.
- Toplumsal yaşama daha aktif ve yapıcı şekilde katılır.

- Kamu ve özel yayıncılığın daha olumlu noktalara taşınması noktasında duyarlılık oluşturulmasına katkı sağlar (RTÜK, 2006, s. 7).

Thoman ve Jolls (2005, s. 43) medya okuryazarını şöyle tanımlıyor:

- Medyayı akıllıca ve etkili kullanır.
- Medya mesajlarını değerlendirirken kritik olarak düşünür
- Farklı kaynaklardan gelen bilgilerin güvenilirliğini değerlendirir.
- Görsel imgelerin gücünü anlar ve onları nasıl “okuyacağını” bilir.
- Farklı kültür evrenlerinin farkındadır ve çoklu bakış açılarını değerlendirir.
- Medyanın farklı formlarını kullanarak kendini açık ve yaratıcı bir şekilde ifade eder.
- Medyanın inançlar, davranışlar, değerler, tavırlar ve demokratik süreçteki etkisinin farkındadır.

Kazanımlarda en çok vurgulanan nokta bireye medya mesajları karşısında eleştirel bir bakış açısı kazandırmaktır. Birey karşılaştığı metni derinlemesine çözümlmek ve anlamlandırmak için eleştirel bir bakış açısına sahip olmalıdır. Medya eğitiminden amaçlanan da öğrencilerin derin anlamda düşünür olmalarını sağlamaktır (İnal, 2009, s. 39).

Medya Okuryazarlığında Eğitimde Anahtar Sorular

Medya okuryazarlığı sürecinde analiz sürecinin önemli bir yeri vardır. Analiz sürecinde ise sorular anahtar rol oynar. Soru sorarak öğrenme belki de en eski öğrenme yöntemidir (Hobbs, 2011, s. 54). Sorgulamak medya okuryazarlığının kalbidir (Thoman, 2006, s. 10). Mesajların tam olarak anlaşılması için sorular sorarak mesajda gizlenmiş unsurlar açığa çıkarılır. Açığa çıkan unsurları birey kendi okuryazarlık seviyesine göre değerlendirir. Medya okuryazarlığı eğitiminin temelini bu anahtar sorular oluşturur. Medya okuryazarlığı süreci başından sonuna kadar bu sorularla şekillenir.

Medya okuryazarlığında en çok kullanılan anahtar sorular CML'nin kullandığı anahtar sorulardır.

Tablo 1.

Medya Okuryazarlığı Temel Sorular 1 (Kaynak: Thoman ve Jolls, 2006, s. 24-25)

Temel İlkeler	Anahtar Sorular	Çocuklar İçin Rehber Sorular
Medya mesajlarının tümü kurgulanmıştır.	Bu mesajlar kim tarafından oluşturuldu?	Bu nedir? Bu nasıl bir araya gelmiştir?
Medya mesajları kendine özgü kurallar kullanarak yaratıcı bir dille kurgulanmıştır.	Bu mesajda dikkatimi çekebilmek için ne tür teknikler kullanıldı?	Ne görüyor ve duyuyorum? Koklayabilir miyim? Dokunabilir veya tadabilir miyim? Bunun hakkında hoşlandıklarım ya da hoşlanmadıklarım nelerdir?
Farklı kişiler aynı mesajı farklı şekilde algılayabilirler.	Bu mesajı başka insanlar benim algıladığımdan farklı olarak nasıl algılamış olabilir?	Bunun hakkında ne düşünüyor ve hissediyorum? Başka kişiler bunun hakkında ne düşünmüş olabilirler?
Medyanın gizlenmiş değer ve görüşleri vardır.	Bu mesajda hangi yaşam biçimleri, değerler ve görüşlere yer verilirken hangileri göz ardı edilmiştir?	Diğer insanların yaşayışları ve davranışları hakkında bana neler söylüyor? Nelere ya da kimlere yer verilmemiş?
Medyadaki mesajların çoğunluğu kazanç ya da güç elde edebilmek için düzenlenmiştir.	Bu mesaj niçin gönderilmiştir?	Bana bir şey mi söylemeye çalışıyor? Bana bir şeyler mi satmaya çalışıyor?

Amerika Medya Okuryazarlığı Ulusal Eğitim Derneği'nin belirlediği anahtar sorular:

Tablo 2

Medya Okuryazarlığı Temel Soruları 2 (Kaynak: Namle, 2013)

Medya Analizinde Yaparken Kullanılan Anahtar Sorular		
Hedef Kitle ve Yazar	Yazar	Bu mesajı kim oluşturdu?
	Amaç	Bu mesaj niçin yapıldı? Hedef kitle kim (ve nasıl biliyorsun)?
	Ekonomik	Bu medyanın parasını kim ödüyor?
	Etki	Bu mesajlardan kimler faydalanır? Bu mesajlar kime zarar verir? Bu mesaj benim ilgimi neden çekmiş olabilir?
	Cevaplama	Ben bu mesajı cevaplandırırken ne tür bir tepkide bulunurum?
Mesajlar ve Anlamları	İçerik	Bu mesaj ne hakkında (ve sana ne düşündürüyor)? Hangi fikirler, değerler, bilgiler ve görüşler açıklanmış, hangisi gizlenmiş? Bu mesajda bilmem gereken neler göz ardı edilmiştir?
	Teknikler	Hangi teknikler kullanılmıştır? Bu teknikler niçin kullanıldı? İnsanlar bu mesajla nasıl anlamaktadır?
	Yorumlar	Başka insanlar bu mesajı nasıl farklı anlamış olabilirler? Bu mesaj hakkındaki yorumum nedir ve kendi tepkimden ve yorumumdan ne çıkartırım?
Semboller ve Gerçeklik	İçerik	Bu ne zaman yapılmıştır? Halkla nerede veya nasıl paylaşılmıştır?
	Güvenilirlik	Bu gerçek mi, düşünce mi ya da başka bir şey mi? Ne kadar güvenilir (ve sende nasıl bir düşünce oluşturdu)? Bilginin kaynağı, fikri veya iddiası nedir?

Medya'nın Derslerde Kullanımı

Hayatın bir parçası haline gelen medya formları, şu an sınıf ortamında etkin olarak kullanılmaktadır (Topuz, 2011; Frau-Meigs, 2006; Baker, 2012; Hobbs, 2011). Öğretmenler filmleri, videoları, kitle iletişim araçlarını ve popüler kültürü sınıf ortamında kullanmaktadır (Hobbs, 2011, s. 5). Hobbs'un (2006) yaptığı araştırmaya göre öğretmenlerin % 60' ı sınıfta televizyon, videokaset ve film kullanmaktadır, % 53'ü gazete yazıları, 50'si dergi makalesi,

48'i bilgisayar kullanmaktadır. Gazete ve dergilerde çıkan yazılardan, radyolarda, televizyonlarda yapılan konuşmalardan ve yayınlanan programlardan ilk ve orta öğretimde genel kültür dallarında ve özellikle tarih, coğrafya, yurt bilgisi, dil ve sosyoloji, fen bilgisi, dil öğrenimi, sağlık, edebiyat ve sosyal bilgiler derslerinde filmleri ve diğer medyayı çok farklı yöntemlerle kullanmaktadır (Hobbs, 2006, s. 48; Topuz, 2011, s. 15).

Medya sınıfı adeta kuşatmış durumdadır. Televizyon, internet, video, projeksiyon yardımıyla işenen görsel sunular, akıllı tahta sınıflarda yerini almıştır. MEB'in yürütmekte olduğu FATİH projesi kapsamında sınıflar tam bir medya sınıfı haline gelecektir. Öğretmen ve öğrenci medyayı sınıfta aktif bir şekilde kullanmaktadır. Görsel ve işitsel açıdan zenginleştirilmiş dersler hem öğretmene yardımcı olmaktadır hem de öğrencinin derse olan ilgisini artırmaktadır. Ders dışında kendisini çokça meşgul eden medya, ders içinde öğrencinin öğrenmesine yardımcı bir araç haline gelmiştir.

Çocuklar medyayla büyülenmektedir. Öğretmen olarak onların medya sevgisinden nasıl yararlanılabilir? Öğrencilerin medya ve popüler kültürünü fark edip, bunlar eğitime dâhil edildiğinde, onların medyasına değer verdiğini görecekler ve medya eğitimi ilişkilendirilecektir (Baker, 2012, s. 27). Medya metinlerini günlük hayatımızda ve sınıfta nasıl kullanılır hale getirilebileceğinin yolu aranmalıdır (Hobbs, 2011, s. 21). Öğretmenlerin medyayı sınıf ortamına taşımaları gerekmektedir. Birçok medya aracı sınıf içinde eğitim ve öğretim aracı olarak kullanılabilir.

Hobbs (2006) medyanın sınıfta doğru kullanılması gerektiğini vurgulamaktadır. Seçilecek medya mesajlarının ve metinlerinin olumlu nitelikte olması gerektiği üzerinde durmaktadır. Medya denilince daha çok görsellik akla gelir. Öğretmenler öğretimde sadece görsel ve işitsel medyayı kullanmamalı aynı zamanda ders kitapları ve basılı medyayı da kullanmalıdır. Mesela tarih öğretmeni film ve fotoğraf kullanırken bunun yanında yazılı

dokümanlar da kullanılmalıdır (Frau-Meigs, 2006, s. 14). Medyaya yabancı olamayan yeni neslin bu yönünü eğitim için bir avantaj haline getirmek eğitim için önemli bir adım olacaktır.

Medya Okuryazarlığı Eğitiminin Gerekliliği

Medya günümüz çocuklarının hayatında hiç şüphesiz çok önemli bir yere sahiptir (Frau-Meigs, 2006, s. 20). Çocuk yaşta medya ile iç içe olmak zorunda kaldığımız bir dünyada yaşıyoruz. Öğrencilerin günlük ortalama, 1 saat 19 dakika bilgisayar kullandığı, 1 saat 17 dakika internette dolaştığı, 39 dakika gazete, dergi okuduğu, 15 dakika telefonla görüştüğü, 12 dakika radyo dinlediği (RTÜK, 2012) bir medya hâkimiyeti söz konusudur. Medyanın geliştiği dünyada ve bilgi toplumunun zirveye ulaştığı zamanımızda medya eğitimi ve öğrenimi daha da önem kazanmış durumdadır (Frau-Meigs, 2006, s. 5).

Medya ile kuşatılmış bir dünyada medya okuryazarlığı kavramının göz ardı edilmesi çocukların ve gençlerin korumasız savunmasız yetiştirilmesi anlamına geliyor. Oysa eğitimin amaçlarından biri de, bireyi hayatın değişen şartlarına hazırlamaktır. Değişen ve gelişen bir medya dünyasında gençlere medyayı kullanmayı öğretmek bir sorumluluk haline gelmiştir (Hobbs, 2011, s. 181).

Gençlerin günlük binlerce medya mesajına maruz kaldıkları bilmektedir. Okulda bile pazara (marketing) ve reklamlara duyarsız kalınmamaktadır (Baker, 2012, s. 18). Medyanın ürettiği mesajlar üzerimize yağmur gibi gelmekte, bu mesajların hepsiyle nasıl başa çıkılacağı problemi ortaya çıkmaktadır (Potter, 2005, s. 8). Okuyucu mesajları nasıl süzmeli, süzdüğü mesajları nasıl anlamlandırmalı sorusunun cevabı medya eğitiminin gerekliliğini apaçık ortaya koymaktadır. Sürekli medya mesajlarına maruz kalmaktayız. Bu durumdan kaçınamayız, fakat maruz kalma durumumuzu değiştirebiliriz (Potter, 2005, s. 164). Medya okuryazarlığı eğitimi almakla, öğrenciler medyanın oyununa gelmeyip ve medyayı değerlendirmeyi öğrenebilir (Topuz, 2011, s. 16).

Medyanın çocuklar üzerinde etkisi kaçınılmazdır. Medyanın bu etkilerini kontrol altına alabilmek için medya okuryazarlığı kavramı üzerinde durulması ve çocukların bu kavram doğrultusunda bilgilendirilmeleri gerekmektedir (Kutoğlu, 2011, s. 98). Bu gereklilik ya da zorunluluk bir fırsat haline dönüştürülebilir. Medya öğrencilerin öğrenmelerini kolaylaştırmak için bir araç ya da yöntem haline getirilebilir. Bir sosyal paylaşım sitesinde öğrencinizle kurduğunuz arkadaşlık veya iletişim öğrencinin size karşı tutumunu değiştirebilir. Onunla paylaştığımız bir düşünce veya bilgi öğrenci ile öğretmenin ortak noktası haline gelecektir. Eğitimde iletişim sağlanarak öğrenme daha kolay hale gelecektir. Bu yüzden medya dünyasında öğretmenler, gençlerle birlikte medyaya ve popüler kültüre aşina olduklarında, öğrencilerin öğrenmelerine bir yol bulmuş olacak, öğretme standartlarına ve diğer öğrenim nesnelere ulaşmış olacaklardır (Baker, 2012, s. 18).

Oluşturulan her medyanın olumlu yönleri olduğu gibi olumsuz birçok yönü bulunmaktadır. Bu olumlu ya da olumsuz etkiden öğrencilerimizi korumamız gerekmektedir. Öğrencilerin bu materyalleri kullanırken bilinçli bir tavır takınmaları gerekmektedir. Bu da ancak medya okuryazarlığı eğitimiyle mümkündür. Medya okuryazarlığının müfredata dâhil edilmesi her geçen gün daha da artan bir önem kazanmaktadır (Özad, 2011, s. 94).

Medya Okuryazarlığının Müfredata Uygulanması

Medya eğitimi okul müfredatında önemli bir rol oynamaktadır (Frau-Meigs, 2006, s. 13). Bugün dünyada ilk ve orta öğretim müfredatında medya eğitimi, medya pedagojisi, medya öğrenimi, medya okuryazarlığı, bilgisayar okuryazarlığı, internet okuryazarlığı, elektronik okuryazarlığı gibi çeşitli adlar altında isimlendirilen derslere ve pratik çalışmalara yer vermeyen ülke yok gibidir (İnal, 2009, s. 17). Medya okuryazarlığının önemini fark eden ülkeler medya eğitimini müfredatına taşımış bulunmaktadır.

Medya üretilirken çeşitli amaçlarla gerçekten uzaklaşmaktadır. Bu da gerçekte birey arasında bir engel koymaktadır. Öğrencilerin bu materyalleri kullanırken bilinçli bir tavır

takınmaları gerekmektedir. Bu da ancak medya eğitimiyle mümkündür. Medya okuryazarlığının müfredata dâhil edilmesi her geçen gün daha da artan bir önem kazanmaktadır (Özad, 2011, s. 94).

Birçok eğitimci dijital ve medya okuryazarlığı İkinci kademe müfredatına sokmanın yollarını bulmaktalar (Hobbs, 2011, s. 172). Birçok ülke medya okuryazarlığını müfredatını almış bulunmaktadır. Görülüyor ki medya eğitimi bir gereklilikten öte bir zorunluluk haline gelmiştir denilebilir.

Medya okuryazarlığı eğitimi müfredata iki şekilde uygulanmaktadır: müstakil ders yaklaşımı ve mevcut bir dersin müfredatıyla ilişkilendirme yaklaşımı (Tüzel, 2010, s. 43).

Müstakil yaklaşımda ders diğer derslerde olduğu gibi kendi müfredatı olan bir ders olarak okutulmaktadır. İlişkilendirmede ise okuma, dinleme, yazma, dilbilgisi gibi temel beceri alanları gibi işlenen derste bir beceri olanı olarak karşımıza çıkmaktadır (Ontario, 2006).

Dünyada Medya Okuryazarlığı Eğitiminin Kısa Tarihçesi

Gazete, telefon, radyo, televizyon gibi iletişim araçlarının kitleleşmesiyle birlikte bu araçlardan bir eğitim materyali olarak yararlanılabileceği düşüncesi özellikle 1920'li ve 1930'lu yıllarda Avrupa ve ABD'de yoğun olarak dile getirilmiştir (İnal, 2009, s. 15). Medyanın okullarda kullanımına ABD'de 1932, İsviçre'de 1967, Belçika'da 1970, İngiltere'de 1970, İtalya'da 1970'li, Fransa'da 1979, Avusturya'da 1983, İspanya'da 1985'te başlanmıştır (Topuz, 2011, s. 17).

Medyanın müfredatta yer alması yeni değildir. Örneğin İngiltere'de konunun ele alınması 1950'lerde başlamıştır (İnal, 2009, s. 24). 1970'li yıllarda medya eğitiminin bir parçası olarak kullanıldığı sınıfta gazetenin ve derginin okunduğu topluca TV izlendiği, okul radyosundan yayın yapıldığı okul gazetesinin çıkarıldığı yıllardır (Türkoğlu, 2007, s. 95).

Finlandiya, Norveç, Danimarka ve İsveç'te medya okuryazarlığı dersinin 1970'lerden itibaren okul müfredatına girdiğini görüyoruz (İnceoğlu, 2011, s. 23)

1980'li yılların sonlarından itibaren medyada yaşanan küreselleşme ile birlikte yurttaşların medyanın olumsuz etkilerine karşı korunması gündeme gelmiş kurum kuruluşlarca çeşitli projelerde medya okuryazarlığı eğitiminin önemi tartışılmaya başlanmış, yazılı ve görsel tüm kaynakların oluşturduğu iletilerle donatılmış olan dünyada aktif yurttaş olmak olarak yaşamak için yeni ve zengin iletişim becerilerine gerek olduğu ileri sürülmüştür (Türkoğlu, 2007, s. 95).

Ülkemizde Medya Okuryazarlığı

Ülkemizde medya okuryazarlığı eğitimi geç kalınmış bir alandır. Dünyada bu konu ilk olarak 1920'lerde gündeme gelmiştir (İnal, 2009, s. 25), 1970'li yıllarda müfredata girmiştir (Türkoğlu, 2007, s. 95). Türkiye'de medya okuryazarlığı ilk olarak 20-21 Şubat 2003 tarihlerinde düzenlenen İletişim Şurasında dile getirilmiş ve şuranın sonuç bildirgesinde yer almıştır. RTÜK 2004 yılında ilk kez ilköğretim okullarında Medya Okuryazarlığı derslerinin okutulmasına dair bir öneride bulunmuştur (RTÜK, 2013).

23-25 Mayıs 2005 tarihleri arasında 1. Uluslararası Medya Okuryazarlığı Konferansı yapılmıştır. Konferansa yurt içinden ve dışından akademisyen, medya çalışanı, medya ve sivil toplum kuruluşlarının temsilcileri, öğrenciler ve halk katılmıştır (Türkoğlu, 2011, s. 9). Bu konferans konunun akademik çevreler tarafından ele alınması bakımından önemli bir adım sayılır.

MEB Talim ve Terbiye Kurulu, 2006–2007 eğitim ve öğretim yılında medya okuryazarlığı dersinin okutulacağı beş pilot okul belirlemiştir. Bu beş pilot okulun 7. Sınıfında medya okuryazarlığı dersi seçmeli ders olarak okutulmaya başlanmıştır. RTÜK tarafından 2006 yılında Ankara'da "Uluslararası Medya Okuryazarlığı" konulu bir panel düzenlenmiştir. Panelde önerilen ders MEB tarafından 2007–2008 eğitim ve öğretim yılında

seçmeli ders olarak müfredata alınmıştır. MEB Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı bu dersin sosyal bilgiler öğretmenleri ile MEB bünyesinde görev yapan iletişim fakültelerinden veya basın yayın yüksek okullarından mezun olan sınıf öğretmenleri tarafından verilmesi öngörülmüştür.

Bölüm III: Çocuk Dergileri

Çocuk Dergisi

Günümüzde öğrenciler için ders kitaplarının yanında birçok yazılı ve görsel eğitim materyalleri bulunmaktadır. Bu materyallerden biri de çocuğa bilgi edinimini eğlenceli bir şekilde sağlayan, çocuk dergileridir (Sürmeli ve Kaptan, 2011, s. 578).

Çocuk yazının önemli unsurlarından biri olan çocuk dergisi (Gelişli, 2008, s. 568) kolay okunabilir ve tüketilebilir olduğu için kitaplara nispetle çocukların ilgisini çekmiş (Okay, 1999), okudukları ve koleksiyonunu yaptıkları yayınlar arasında kendine önemli bir yer edinmiştir (Oğuzkan, 2000, s. 337). Çocukların günlük haber alma ve kalıcı bilgi edinmelerinde büyük bir rol oynamıştır (Temizyurek, 2007, s. 249).

Dergiler çocuğun her türlü bilişsel ve duyuşsal alanına hitap ettiği için çıktığı günden bu yana çocuklar için vazgeçilmez bir materyal olmayı sürdürmüştür. Çocuklar her devirde dergilere ulaşmış, dergileri okumuş, onlarla eğlenip kültürlenmişlerdir. Çocuk dergilerinin Tanzimat'tan günümüze artan bir ilgiyle varlığını sürdürmesi bunun en güzel kanıtıdır.

Mümeyyizden harf devrimine kadar 49 (Okay, 2000), harf devriminden günümüze 381 (Güler, 2011, s. 1163) çocuk dergisi yayımlanmış, günümüzde ise 170 çocuk dergisi yayımlanmaktadır. Medya formları çeşitlilik gösterse de çocuk dergilerin sayısı her geçen gün artmaktadır. Bu artış bir talebin, bir ilginin, sevginin sonucu olarak görülmelidir. RTÜK'ün yaptığı bir araştırmaya göre öğrenciler günlük 39 dakika gazete ve dergi okumaktadır (RTÜK, 2012). Başka bir araştırmada ise öğrencilerin % 81,5'i ders kitaplarının dışında, düzenli olarak "kitap okuduğunu", % 28,8'i "gazete" ve % 27,5'i de "dergi" okuduğunu belirtmektedirler (RTÜK, 2013). Okunulan ve takip edilen materyaller arasında derginin de önemli bir yeri olduğu görülmektedir. TRT'nin yeni çizgi film kahramanı Pepee adıyla çıkan derginin 6 aylık tirajının 432.252 (Erdem, 2012), Bilim Çocuk dergisinin tirajının 175.750

olduğu (Bilim Çocuk, 2011) düşünülürse, dergilerin çocuk dünyasında önemli bir yere sahip olduğu görülür. Çocukların bilişsel ve duyuşsal becerilerine hitap eden dergi, bir ihtiyaç haline gelmiştir.

Çocuk dergileri üzerine birçok lisansüstü tez, makale, kitap yazılıp araştırmalar yapılmış. Çocuk edebiyatı üzerine yapılan sempozyum ve toplantılarda çocuk dergileri için özel oturumlar tertip edilmiştir. Yapılan bu araştırma ve çalışmaların çoğu edebiyat ve eğitim fakülteleri tarafından yapılmıştır. İletişim fakülteleri konuyu ele almışlar ama bu çalışmalar yeterli değildir. Ülkemizde çocuk dergileri üzerine yapılan ilk kapsamlı araştırma Kür (1999) ve Okay (2000) tarafından yapılmıştır. Bu çalışmalar sonraki çalışmalara ışık tutmuş ve bundan sonra çocuk dergileri üzerine birçok araştırma yapılmıştır. Bu çalışmalarda derginin basılı medya ürünü olduğu ele alınmamış, sadece edebi ve eğitici boyutu incelenmiştir. Oysa derginin medyanın bir ürünü olduğu hiçbir zaman göz ardı edilmemelidir. Türkiye’de çıkan ilk çocuk dergisi Mümeyyiz gazete eki olarak çıkmıştır. Günümüzde çocuk dergilerinin tamamına yakını medya şirketleri tarafından çıkarılmaktadır. Çocuk dergileri her ne kadar edebi ve eğitsel içeriğe sahip olsa da, dergi olarak elimize ulaşması için bir medya formatına girmesi kaçınılmazdır. Editörü, dizgisi, görselleriyle bir şekilde medyaya ait olmaktadır.

Hobbs (2011) ve Potter (2005) dergiyi medyanın öğelerinden biri olarak kabul etmiştir. Potter (2005, s. 43-44) medyayı tanımlarken basılı ve elektronik olmak üzere ikiye ayırmış, dergiyi ise basılı medya ürünü olarak sınıflamışlardır.

Basılı medya ürünlerinden olan dergi, TDK (2013) sözlüğünde, siyaset, edebiyat, teknik, ekonomi vb. konuları inceleyen ve belirli aralıklarla çıkan süreli yayın, bülten, mecmua olarak tanımlanmaktadır.

Dergi deyince akla birçok türde dergi gelmektedir. Dergiler hitap ettiği kitleye ve konusuna göre türlere ayrılmıştır. Bilimsel dergi, kadın dergisi, magazin dergisi, televizyon dergisi gibi birçok türde dergi bulunmaktadır. Bunlardan birisi de hedef kitlesi çocuklar olan

çocuk dergisidir. Çocuk dergileriyle ilgili kaynaklarda çocuk dergisinin ne olduğuna ait tanımlara rastlanmamaktadır. Bunun yerine çocuk dergilerinin özelliklerine ait bilgi verir nitelikte kısa betimler yer almaktadır.

Çocukların eğitim, bilim, bilgi ve görgülerini, genel kültürlerini, toplumsal olarak meydana gelen kimi olayları, çevre sorunlarını ele alan, çocuklara bilinç aşılayan süreli yayınlara “Çocuk Gazete ve Dergileri” denir (Ciravoğlu, 1997, s. 183).

Çocuk dergileri çocukların dünyasını ilgilendiren, haber, olay ve bilimsel gelişmelerin yansıtıldığı iletişim aracıdır (Yalçın ve Aytaş, 2003, s. 236).

Tanımından da anlaşılacağı üzere çocuk dergisi hakkında bir tanımlama yapmak zordur. Çünkü dergi çok çeşitli türde içerik ve fiziksel özelliklerle karşımıza çıkmaktadır. Hikâyeler, resimler, bulmacalar, bilmeceler, oyunlar, gezi yazıları, anı, okuyucu mektupları, bilimsel ve teknolojik yazılar, ansiklopedik bilgiler, atasözleri, reklamlar gibi geniş bir içerikten söz etmek mümkündür. Çocuk dergisini en kısa ve genel anlamıyla, çocukların ilgi ve ihtiyaçları göz önünde bulundurularak çıkarılmış süreli yayın olarak tanımlayabiliriz.

Çocuk dergisi ve gazetesi kavramları birbirinden ayrı kavramlar olmasına rağmen genelde birbiriyle aynı kavramlarmış gibi kullanılmaktadır. Ülkemizde ilk çocuk dergisi olan Mümeyyiz kendisini “Çocuklar için gazetedir” diye tanımlamaktadır (Mümeyyiz, 1869). Hatta en uzun ömürlü çocuk dergisi kendine Çocuklar Mahsus Gazete ismini seçmiştir. Arkadaş dergisinin ilk sayısında “Beyler, efendiler şimdiye kadar kaç kişi size mahsus gazete çıkardılar” ifadesi kullanılmıştır (Arkadaş, 1876). İlk çıkan dergilere ise “ceride, risale, mevkute, mecmua” gibi isimler verilmiştir (Okay, 2000, s. 16). Çocuk dergilerini isimlendirmede bir kavram kargaşası yaşandığı görülmektedir. Özellikle “çocuk gazete ve dergisi” kavramlarının kullanımında bir problem bulunmaktadır. Oğuzkan (2000) gazete ve dergi kavramlarının birbirinden farklı olduğunu vurgulamaktadır. Gazetenin güncel olay ve konularda haber ve kısa bilgiler verdiğini, derginin ise türlü konulara ilişkin öğretici ve

ansiklopedik yazılar bulunduğunu söylemektedir. Güncel yazılara ve haberlere ayrılan sayfalar ise belirli bir sınırı aşmaz (Oğuzkan, 2000, s. 338). Bu bağlamda ilk çıkan çocuk dergileri kendilerini gazete diye nitelese de içerik olarak dergi sayılır.

Çocuk dergileri bir ülkede çocuk kültürüne, sanatına ve edebiyatına katkı sunar (Oğuzkan, 2000, s. 245). Dergilerde yayımlanan yazıların genel olarak iki amaç göze çarpmaktadır; birincisi çocukların sosyal, kültürel ve duygusal yönden gelişimlerini sağlamak, ikicisi ise anne ve babalara çocukların gelişimleri, sağlıkları ve beslenmeleri hakkında bilgi sahibi olmalarını sağlamak (Gelişli, 2008, s. 568). Çocuk gazete ve dergileri, çocukların güncel olayları öğrenme ihtiyaçlarını karşıladığı gibi birtakım yazıları ve resimleriyle onların bilgi ve kültür seviyelerinin yükselmesine yardımcı olur (Yurt, 2011, s. 71). Bunun yanında çocuk dergileri çocuklara zengin bir içerik sunarak onlara okuma alışkanlığı kazandırır, onları bilgilendirir ve çeşitli konularla çocuğun kişilik oluşumuna rehberlik eder.

Sürelî yayınlar, ders konularıyla güncel olaylar arasında ilişki kurmaya yarar. Toplumsal hayat ve okul arasında köprü kurar. Güncel olayları ve sanat etkinliklerini izleme ve yorumlama alışkanlığı kazandırır (Yurt, 2011, s. 71). Ders kitabı ile güncel olayların ve yeni ortaya çıkmış gerçeklerin arasında var olan kaçınılmaz boşluğu doldurur (Oğuzkan, 2000, s. 337). Çocuk dergileri çocuğun dünyasında önemli bir yeri olan okul hayatını destekler nitelikte bir materyaldir. İlk yayımlanan çocuk dergileri kendilerini okulun bir parçası olarak görmüşlerdir. Kendilerine “Mektepli, Mektepliler Âlemi, Mekteplilere Arkadaş, Talebe Defteri” gibi isimler vermeleri bunun ispatıdır. Dergiler çocuğu kültürel ve bilgi anlamında desteklemekle kalmayıp okula yardımcı bir materyal özelliği de taşır. Bu yüzden dergiler çocukların eğitiminde daha etkin bir materyal olarak kullanılmalıdır. Çocuk ders kitabının resmiyetinden biraz olsun kurtulup eğlenceli bilgi edinimini yaşamalıdır.

Dergi her yönden çocuğu bilişsel ve duyuşsal olarak destekleyen bir materyaldir. Özen gösterilerek hazırlanmış dergilerle buluşan çocuk, özellikle genel kültür anlamında önemli bir

bilgi birikimine sahip olur. Derginin sağladığı edinim bireyin hayatında önemli bir rol üstlenir. Bu özellikleri sayarken her çocuk dergisini bu kategoride değerlendirmek doğru olmaz. Ülkemizde bu nitelikte çocuk dergileri yok denilebilecek kadar azdır. Hem dergiyi çıkarma konusunda hem de çocukları dergiyle buluşturma konusunda ciddi sıkıntılar bulunmaktadır. Dergi çıkarma ve okuma konusunda geniş kültür alanı oluşturamadığımız bir gerçektir (Güler, 2011, s. 1163).

Dergilerde yayımlanan öğretici ve elendirici yazılar, masallar, hikâye ve romanlar, fıkralar bilmece resimler, fotoğraflar ve karikatürler çocukların okuma alanındaki bireysel ihtiyaç ve ilgilerini doyurucu biçimde karşılayabilir. Bu nedendir ki hemen hemen bütün ülkelerde yayımcılar son zamanlarda çeşitli yaş kümelerindeki çocuklara seslenen gazete ve dergi yayımına özel bir dikkatle eğilmişlerdir (Oğuzkan, 2000, s. 337). İngiltere, Amerika, Japonya gibi çağdaş, gelişmiş toplumlarda dergi okuyuculuğuna ayrı bir özen gösterilmektedir (Güler, 2011, s. 1163). Çocuk dergiciliği üzerinde daha fazla durulması gereken önemli bir konudur. Çocuk dergisi çocuğun hem okul hayatını hem de okul dışı etkinliklerini daha zevkli hale getirebilir. Ülkemiz çocukları çocuk dergileriyle bir şekilde buluşturularak bu materyalden eğitimde yararlanılmalıdır.

Dünyada Çocuk Dergiciliği

Dünyada dergilerin ortaya çıkışı XVII. yüzyıla rastlar. Dergilerin ortaya çıkışı bir dizi sosyal, kültürel ve bilimsel gelişmenin sonucudur (Demirel, 2010, s. 347). Çocuk süreli yayınlarını genel basın tarihi gelişiminden ayırmak mümkün değildir. Başlangıçta toplumun belirli kesimlerine hitap eden basın, zaman içerisinde, toplumun tüm kesimlerine hitap etme arayışına girmiştir. Toplumun tamamına yönelik bir haberleşme aracı yerine kadınlara, çocuklara, gençlere, değişik ilgi ve meslek guruplarına yönelik gazeteler ve dergiler çıkarılmaya başlanmıştır. İşte çocuk süreli yayınları da bu ayrışmanın bir sonucu olarak ortaya çıkar ve gelişir (Demirel, 2010, s. 351).

Çocuklar için ilk dergi 18. yy.ın sonlarında İngiltere’de, bir süre sonra da Fransa’da yayımlanmıştır. Çocuklara özgü dergilerin yayımı 19. yy.ın ikinci yarısından bu yana giderek hızlı gelişme göstermiştir (Oğuzkan, 2000, s. 338).

Dünyada ilk çocuk dergisi Almanya’da çıkmıştır. 1722 yılında Leipzig’de yayınlanan "Leipziger Wochenblattfür Kinder " çocuk dergiciliğinin ilk örneği olarak kabul edilir. Bu ilk derginin içeriğini hikâyeler, fabllar, tabiat bilgisi konuları, mektuplar ve birtakım temsiller oluşturmaktaydı. Yine aynı yıl bu dergiye rakip olarak " Nidergaschisches Wochenblattfür Kinder " adıyla ikinci çocuk dergisi yayınlanmıştır. Önemli bir okuyucu kitlesi bulan bu derginin içeriği de benzer konulardan oluşmaktaydı (aktaran: şimşek, Şahinbaş: 1991).

İngiltere’de ise ilk çocuk dergisi 1751’deLilliputian Magazine John Newbury tarafından çıkarılır (Holland, 2006). Bunu Juvenile Magazine (1788), The Children’s Magazine (1799) takip eder. İngiltere’de yayınlanan diğer çocuk dergileri Children’s Friends, Infant’s Magazine, The Charm (1852-1854) ve The Boy’s Own Magazine (1855-1874) adlı dergilerdir (Oğuzkan, 1987, s. 25).

Hemen her ülkede çocuk edebiyatı alanındaki gelişmeler, küçük okurlara özgü dergilerin çeşit ve sayı bakımından artışına yol açmıştır. Bu konuda ilk başarılı örnekler İngiltere ve Amerika Birleşik Devletlerinde görülmüştür. Daha sonraki yıllarda çocukların ilgilerine, hayal güçlerine ve yaratıcı düşüncelerine ağırlık verici nitelikte yazılara yer veren, tirajı yüksek dergilerin ortaya çıktığı görülür. Örneğin, 1855 ve 1874 yılları arasında çıkan "The Boy's Own Magazine" adlı derginin bir aralık tirajı 40.000'ne ulaşmış bulunuyordu (Oğuzkan, 2000, s. 241).

Ülkemizde Çocuk Dergilerinin Tarihi

Tanzimat’ın getirdiği sosyal ve siyasi değişim birçok gelişmeyi beraberinde getirmiştir. Türkiye’de süreli yayınların ortaya çıkışı Tanzimat’ın ilk yıllarındadır. Bilinen İlk

dergi 1849-51 yılları arasında yayınlanan Vaka-i Tıbbiye'dir (Gönenç, 2007, s. 64). Çocuk dergiciliğinin doğuşu ise Tanzimat'la birlikte hız kazanan sosyal değişimin bir devamıdır. Çünkü iletişim araçları ve edebiyat yoluyla sosyal değişmeye aracılık eden elit kitle, değişimin sağlıklı biçimde sürmesi ve kalıcı olabilmesi için toplumun en dinamik kesimi olan genç kuşaklara yönelme ihtiyacı duymuşlardır. Genç nesil değişime en açık kitle olarak görülmüştür. Bu düşünce, çocuklara daha iyi ulaşma yollarının arayışına götürmüştür. Başlangıçta çeşitli edebiyat eserleri yayınlanmış, basında da çocuklara yönelik sınırlı yazılar yayınlanmıştır. Ancak doğrudan çocuklara yönelik ürünlerin ortaya çıkması 19. yüzyılın ikinci yarısında mümkün olabilmıştır (Demirel, 2010, s. 355-56). Bu süreli yayınlar çocukların eğitimi, genel kültürü, ders kitaplarının dar kalıpları dışına çıkmaları açısından yarar sağladığı gibi çocuklara ilişkin her türlü sorunun ve konunun çoğunlukla çocuklarca tartışıldığı iletişim ortamları oluşturmuştu (Akyüz, 2004).

Ülkemizde çocuk dergiciliği tarihini, siyasi ve sosyal değişimlere bağlı olarak harf inkılâbı öncesi ve sonrası, günümüz çocuk dergileri olmak üzere üç başlık altında ele alınmıştır. Harf İnkılâbı Sonrası çocuk dergiciliği yerine kimi zaman Cumhuriyet dönemi çocuk dergiciliği kullanılmıştır.

Harf İnkılâbı Öncesi Çocuk Dergileri

Tanzimat'ın gazetecilik hayatına getirdiği hareket ve canlılık ilk çocuk gazete ve dergilerinin çıkmasını da sağlar (Enginün, 1998, s. 394). Mümeyyiz adlı ilk çocuk dergisi 1869 yılında yayımlanır. Mümeyyiz aynı adı taşıyan bir gazetenin haftalık ekidir. Derginin ilk sayısı 15 Ekim 1869'da yayımlanır. Yayıncısı Sıtkı'dır (Kür, 1991, s. 17; Okay, 1999, s. 34). Dergi çocuklara iyi ahlak, terbiye ve tahsil konularında bilgi verir. İçerisinde küçük hikâyeler, eğitici yazılar, okullardan haberler, okuyucu mektupları vardır (Okay, 1999, s. 34). Mümeyyiz'de hedef kitle, ilköğrenim çağındaki çocuklar olmuştur. Bu dönemdeki çocukların iyi yetişmelerine katkıda bulunabilmek için dergide değişik telif yazılara, çevirilere,

hikâyelere ve diğer çalışmalara yer verilmiştir (Bayram, 2005, s. 87). Kür (1991) dergi için “Sualler, kısa ve güldürücü hikâyelerle, birçok bilgiyi soru yanıt biçiminde vererek, sevilen bir dergi olmayı başaran önemli ilginç dergilerden biridir.” yorumunu yapmıştır. Okay (1999) bu görüşe katılmayarak ilk çocuk dergisi olması dışında üzerinde durulacak fazla bir tarafı olmadığını belirtmektedir. Dergide görseller kullanılmamıştır. Sayfaları sarı ve pembe tonlarında yayınlanmıştır. Mümeyyiz’in baskısında küçük birtakım dizgi hatalarına, imlâ ve noktalamayla ilgili bazı eksikliklere rastlanmaktadır (Mümeyyiz, 1869). Dönemin şartları ve günümüz basın yayın organlarının bir bölümünde gözlemlenen hatalar dikkate alındığında, sözü edilen eksikliklerin önemsiz olduğu söylenebilir (Bayram, 2005, s. 87).

Mümeyyiz’den sonra Hazine-i Etfal, Sadakat, Etfal ve Ayine dergileri yayımlanır. Bu dergilerden sonra Arkadaş dergisi yayımlanır. Arkadaş dergisinin ilk çocuk dergileri arasında önemli bir yeri vardır. Okay (1999) Arkadaş dergisini gerek şekil gerekse muhteva olarak Batılı anlamda ilk dergisi olarak nitelemektedir. Avrupa’daki buluşlar ve çeşitli hayvanlar üzerine yazılar dergi için bu nitelemeyi doğrular niteliktedir. Avrupa’daki yenilikler ve hayvanlarla ilgili resimler de verilmiştir. Bu yönüyle dergi görsel açıdan da olgundur, denilebilir. Dergiyi Şemsi takma ismiyle Mehmed Şemseddin çıkarmıştır. Mehmet Şemseddin 19. yy. önde gelen çocuk edebiyatçılarından (Enginün, 1198, s. 35). Mehmet Şemseddin dergiyi 13 sayı çıkardıktan sonra, kendi ifadesiyle bilinmeyen bir sebeple, birçok dergi ve gazeteyle birlikte kapatılmıştır. Mümeyyiz, Sadakat, Etfal de bu kapatılan dergiler arasındadır. Şemsi bundan sonra Çocuklara Arkadaş ve Çocuklara Talim adlı iki dergi çıkarmıştır. Bu dergilerin formatı da Arkadaşla hemen hemen aynıdır. Çocuklara Talim’ de matematik ve dil bilgisi bulunmaktadır (Kılınç ve Tanrıkulu, 2008).

Çocuk dergiciliğinin gelişme dönemi Mutlakıyet dönemidir (Demirel, 2010, s. 356). Bu dönemde ilk çocuk dergileri yayımlanarak çocuk dergiciliğinin temelleri atılmış oldu. Mutlakıyet (1878-1908) dönemi sıkıntılara rağmen çocuk dergileri için dönüm noktası sayılır.

1908 Meşrutiyetinden sonra çocuk dergilerinin sayısında bir artış olmuştur (Oğuzkan, 2000, s. 340). Çocuk gazete ve dergilerinin biçim ve içerik bakımından temelli bir gelişme göstermeleri II. Meşrutiyet Dönemi'ni izleyen yıllara rastlar. Bu sırada yayınlanan dergilerde çocukların gerçek ilgilerinin göz önüne alındığı, resim ve karikatürlere daha çok yer verildiği görülür (Oğuzkan, 2000, s. 243).

Harf devrimine kadar elli civarında çocuk dergisi yayınlanmıştır (Okay, 1999, s. 216-17). Bu dergilerin bazıları uzun soluklu olmuş bazıları ise kısa bir süre yayımlandıktan sonra yayın hayatına devam edememiştir. Uzun süre yayınlanan dergilerin bazıları şunlardır: Çocuklara Mahsus Gazete (626 sayı), Çocuklara Rehber (166 sayı), Yeni Yol (113 sayı) (Okay, 1999, s. 216-217).

Çocuklara Mahsus Gazete harf inkılâbına kadar yayınlanan en uzun ömürlü dergidir. 1896'da çıkmaya başlayan dergi 1908'e kadar çıkmıştır. Derginin kaliteli resimleri, önceki dergilerde görülmeyen başarılı ve değişik sayfa düzeni ile Avrupalı bir dergi görünümünü vermektedir. Avrupa dergilerinden alınmış resimler, yazısız resimli hikâyeler, fıkralar, eğitici ve öğretici yazılar, şiirler, küçük eğlendirici hikâyeler, bilmeceler, bulmacalar, tercüme hikâyeler, Avrupa ve dünya şehirlerinin tanıtıldığı bölümler monologlar, tefrika romanlar, çocuk sağlığı hakkında bilgiler, kısacası dönemin çocuklarına hitap edecek her şey vardır. Bütün bu özellikleriyle Avrupa standartlarına en fazla yaklaşan dergidir (Okay, 1999, s. 91).

Bir diğer uzun soluklu dergi ise Çocuklara Rehber'dir. İçeriği incelendiği zaman ayrıntılı bilgilerle dolu bir ders kitabı sanılabilecek olan Çocuklara Rehber, manzume, roman, hikâye, tiyatro, hitabet, mektup, sohbet, monolog, gezi yazıları, biyografi gibi birçok edebi türü başarıyla kullanmış ve eğiticilikle öğreticiliği bir arada sunabilmiş bir dergidir. Özellikle ibtidâi ve rüştiye çağı öğrenciler için oldukça önemli olan "Kıraat" dersine nitelikli okuma malzemesi sağlamıştır (Balci, 2003, s. 247). Çocuklara Rehber dergisinin, öğrencisi, öğretmeni, okulu, ders kitapları, öğretim yöntemleri ile birlikte eğitimi bir bütün olarak

gördüğünü, çocukların, derslerini sıkılmadan öğrenebilmesine yönelik bir anlayışı benimsediğini gösterir (Balcı, 2003, s. 346-47).

Bu dönem dergilerinde yazar kadrosu çok güçlüdür. Dönemin tanınmış yazarlarını dergilerin sayfalarında görmek mümkündür. İlk dönem çocuk dergilerinde yazan başlıca isimler şunlardır: Tevfik Fikret, Ziya Gökalp, Rıza Tevfik (Bölükbaşı), Raif Necdet (Kestelli), Hüseyin Cahit (Yalçın), İsmail Hakkı (Baltacıoğlu), Hüseyin Ragıp (Baydur), Nigâr Binti Osman, Ali Ulvi (Elöve), Mehmed Emin (Yurdakul), Sabiha (Sertel), Nafi Atuf (Kansu), Yusuf Akçura, Ahmed Cevad (Emre), Enis Behiç (Koryürek), Osman Fahri, Ali Nusret, Baha Tevfik, Edhem Nejat, Aka Gündüz, Avanzade Mehmed Süleyman, Celal Sahir (Erozan), İskender Fahreddin (Sertelli), Faik Ali (Ozansoy), Selim Sırrı (Tarcan), M. Ekrem, Edhem Hâşim, Yaşar Nezihe (Bükülmez), Mehmed Memduh, Mekki Cihad, Ragıp Refik, Hüseyin Rahmi (Gürpınar), İbrahim Alaaddin (Gövsa), M. Aziz, Nüzhet Sâbit, Muallim Nedim Tuğrul, Necdet Rüşrü (Efe), Hüseyin Hüsni, Aziz Naci, Fahreddin Hemmam, H. Burhan, Sabiha Zekeriya, Zeki Cemal, Belkıs Halim, Münir Hayri (Egeli), Halide Nusret (Zorlutuna), Yaşar Nabi (Nayır), İrfan Emir (Kösemihaloğlu), Abdullah Ziya (Kozanoğlu), Mehmed Faruk (Gürtunca), Yusuf Ziya (Ortaç) (Okay 1999, s. 23-24). Mehmet Faik tarafından çıkarılan *Arkadaş Dergisi*'nde Mithat Sadullah, Cenap Şehabettin, Tevfik Fikret, Fazıl Ahmet, Hüseyin Suat, Celal Şahin gibi Servet-i Fünun yazar ve şairlerinin yer aldığını görmekteyiz. Tevfik Fikret'in çocuk şiirleri yazmaya da bu dönemlerde başlamış olması bu akımın çocuklara verdiği önemi göstermesi bakımından dikkat çekicidir (Yalçın ve Aytaş, 2003, s. 239). *Çocuk Bahçesi Dergisi*'nde sürekli yazı ve şiirleri çıkan yazar ve şairler şunlardır: İsmet (27), Mehmet Emin (25), Aydın Ulvi (21), Rasim Haşmet (12), N. Necati (8), Hoca Ali (8), İbrahim İhsan (7), Eyüp Sabri (6), Te. Nahide (6), Rıza Tevfik (6), Ali Necat (6), Celal Sahir (5), D. Abduş (5), Te. Şerif İlhami (4), Aydın Şagaf (4), İbrahim Zati (3) (Gökçek, 2008, s. 440).

Dönemin önemli yazar ve şairlerinin dergilerinde yazmaları çocuk dergiciliğine ne kadar önem verildiğinin bir ispatıdır. Meşhur yazar ve şair isimlerinin dergilerde olması çocuk dergilerinin ilk çıktığı dönemde günümüzden daha iyi bir durumda olduğunu ortaya koymaktadır. Günümüz çocuk dergilerinde tanınmış isimlere rastlamak oldukça güçtür. Tevfik Fikret gibi Cenap Şahabettin gibi tanınmış bir ismi günümüz çocuk dergilerinde görmek imkânsızdır. Oysa Harf İnkılâbı öncesi ve Cumhuriyetin ilk yıllarında yayımlanmış dergilerde tanınmış isimlerle çocuk dergiciliği profesyonel anlamda çıkarılmıştır.

Harf İnkılâbı öncesi çocuk dergileri günümüz çocuk dergilerinde olduğu gibi okuyucu ile yakın ilişki içindedir. Dergilerde okuyucudan gelen mektuplara yer verilmiştir. Diğer taraftan ödüllü sorular ve bilmecelerle okuyucuyla ilişki diri tutulamaya çalışılmış. Ödüllü soruların cevapları bir sonraki sayıda verilerek okurun dergi ile olan ilişkisi sürdürülmeye çalışılmış. Mektuplar dergilere olan ilginin de bir ispatıdır. Dönemin en uzun ömürlü çocuk dergilerinden olan *Çocuklara Rehber* dergisinde “Açık Muhâbere”, “Muhâbere-i Aleniyye” ve “Muhâberât-ı Aleniyye” başlıkları altında okuyuculardan gelen yazıların değerlendirmeleri, duyuru ve haberler bu sütunlar aracılığıyla okura iletilir (Balcı, 2003, s. 332).

Cumhuriyet dönemine kadar çıkarılan dergilerin ortak özelliklerine gelince; bu dergilerin hemen tamamına yakın kısmı düzenli ve istikrarlı bir biçimde çıkamamışlardır. Bunda dönemin sosyal, siyasal çalkantıları yanında sürekli savaşların açtığı istikrarsız ortamın etkisi büyüktür. Dil ve imlâ ile ilgili kararsızlıklar büyükler için basılan gazete ve dergiler yanında çocuk dergileri için de geçerli olmuştur. Dili çocukların anlama ve algılama düzeylerinin çok üstünde kaldığı gibi noktalama, cümle yapıları gibi konularda da özenli bir birlik bulunmamaktadır. Resimlemede çizerlerin kendi özgün çizgileri ve yerli motifler yerine daha çok yabancı çocuk dergilerinden alınan veya benzetilmeye çalışılan resimler ön

plândadır. Eğitim bilimlerinin o dönemin ihtiyaçlarına yönelik bulgularına fazlaca dikkat edilmemiştir (Yalçın ve Aktaş, 2003, s. 241).

Harf İnkılâbı öncesi çocuk dergileri hakkında daha çok olumsuz eleştirilere yer verilmiştir. Bu dönem çocuk dergilerinin ülkemiz çocuk dergilerin temelini oluşturduğunu unutmamak gerekmektedir. Usta yazarları ve şairleri köşelerine taşıyan bu dergiler yukarda da belirttiğimiz üzere usta kalemlerin elinde şekillenmiştir. Dönemin şartları ve günümüz basın yayın organlarının bir bölümünde gözlemlenen hatalar dikkate alındığında, sözü edilen eksikliklerin önemsiz olduğu söylenebilir (Bayram, 2005, s. 87).

Dergilerdeki istikrarsızlığın sebebi ise dönemin siyasi ve sosyal ortamıdır. Tanzimat'la başlayan yenileşme hareketi beraberinde fikir ve siyasi tartışmaları da getirmiştir. Çocuk dergileri de bundan nasibini almıştır. Mesela Arkadaş dergisi (1876) 13 sayı yayınladıktan sonra kendisiyle birlikte birçok gazete ve dergi devlet tarafından kapatılmıştır. Bu ortamda bile çocuk dergileri yayınlanmaya devam etmiş ve çok sayıda çocuk dergisi çıkarılarak günümüz çocuk dergiciliğinin temelleri atılmıştır.

Arkadaş'ın kapatılmasından sonra 1880 yılında çıkan Tercüman-ı Hakikat'le dergi sayısında yine bir artış görülür. II. Meşrutiyetin ilanıyla bu sayı daha da artarak devam eder. Bazı seneler çocuk dergilerinde artış gözlenirken, bazı seneler ise yeni bir dergiye rastlanmaz. 1913 senesinde sekiz tane yeni çocuk dergisi yayın hayatına başlarken 1915-1917 arasında yeni bir dergiye rastlanmaz (Okay, 1999, s. 216-217). Tarihlerle bakıldığında da ülkenin içinde bulunduğu savaş dönemi ve diğer siyasi ve olayların yaşandığı zamanlar olduğu görülür. 1915-17 arası I. Dünya Savaşını görmekteyiz. Ülkedeki olaylar çocuk dergiciliğini doğrudan etkilemiştir.

II. Meşrutiyet döneminde yayınlanan çocuk gazete ve dergilerinde çocukların gerçek ilgi ve meraklarını karşılayan nitelikli yazılara, resim ve karikatürlere de yer verilmiştir (Kavcar, 1999, s. 229). Dergiler içerik yönünden zengin olmasına rağmen görsellik çok

zayıftır. Bunda teknolojinin ÷lkemize yeni girmesi gibi faktörler etkilidir. Dergilerdeki karikatür ve resimler siyah beyazdır. Elle çizilmiş resimler bulunmaktadır. Günümüzdeki anlamıyla bir görsellikten söz etmek mümkün değildir, ancak o zamanın şartlarında çocukların ihtiyaçlarını karşılamıştır.

Harf İnkılâbı öncesi dergilerinin isimleri, kaç sayı çıktığı ve çıkış yılları Okay (1999) tablo halinde vermiştir. Bu tablo çocuk dergiciliğini daha somut görebilmek açısından önemlidir.

Tablo 3

Harf İnkılabı Öncesi Çocuk Dergileri (Kaynak: Okay, 1999, s. 216-217)

Çıkış Yılı	Dergi Adı	Kaç Sayı	Kapanış Yılı
1869	Mümeyyiz	49	1870
1873	Hazine-i Etfâl	1	1873
1875	Sadâkat	6	1875
1875	Etfâl	16	1875
1875	Ayine	41	1876
1880	Tercümân-ı Hakikat	26	1880
1880	Aile	3	1880
1880	Bahçe	40	1881
1881	Mecmua-i Nevresidegân	4	1881
1881	Çocuklara Arkadaş	12	1881
1881	Çocuklara Kıraat	18	1882
1882	Vasıta-i Terakki	4	1882
1886	Etfâl	23	1886
1887	Numûne-i Terakki	9	1888
1887	Debistan-ı Hired	1	1887

Tablo 3'ün devamı

1887	Çocuklara Talim	9	1888
1896	Çocuklara Mahsus Gazete	626	1908
1897	Çocuklara Rehber	166	1901
1905	Çocuk Bahçesi	43	1905
1909	Musavver Küçük Osmanlı	3	1909
1910	Mekteblilere Arkadaş	14	1910
1913	Çocuk Dünyası	94	1918
1913	Ciddî Karagöz	3	1913
1913	Çocuk Yurdu	7	1913
1913	Mektebli	19	1913
1913	Talebe Defteri	68	1918
1913	Çocuk Duygusu	61	1914
1913	Türk Yavrusu	2	1913
1913	Çocuklar Âlemi	10	1913
1913	Kırlangıç	3	1913
1914	Çocuk Bahçesi	21	1914
1914	Çocuk Dostu	13	1914
1914	Mini Mini	7	1914
1918	Küçükler Gazetesi	8	1918
1918	Hür Çocuk	3	1918
1919	Haftalık Çocuk Gazetesi	8	1919
1919	Lâne	3	1920
1920	Hacıyatmaz	1	1920
1922	Bizim Mecmua	74	1927

Tablo 3'ün devamı

1923	Yeni Yol	113	1926
1923	Musavver Çocuk Postası	18	1923
1923	Çıttı Pıttı	4	1923
1924	Haftalık Resimli Gazetemiz	7	1924
1924	Resimli Dünya	21	1925
1925	Sevimli Mecmua	13	1925
1925	Mektebliler Âlemi	6	1925
1926	Türk Çocuğu	24	1928
1926	Çocuk Dünyası	30	1927
1927	Çocuk Yıldızı	10	1927

Verilere bakıldığında Tanzimat dönemi çocuk dergilerinin uzun ömürlü olamadığı görülür. Bu dönem çocuk dergileri zorluklar içerisinde var olmaya çalışmışlardır (Yılar ve Turan, 2010, s. 49). İlk dönem çocuk dergilerinin ülkemiz çocuk dergiciliğine ve edebiyatına sağladığı katkı göz önünde bulundurulursa Harf İnkılâbı öncesi çocuk dergilerinin hiç de küçümsenmeyecek bir hareket olduğu görülür. Dergilerde yazan isimler dönemin önemli simalarıdır. Türk edebiyatında birçok klasiği bulunan bu isimler bizzat çocuk dergilerinde yazmışlar ve ülkemiz çocuk dergiciliğinin gelişmesinde büyük katkı sağlamışlardır. Bu anlamda Harf İnkılâbı öncesinde profesyonel anlamda çocuk dergiciliği yapılmıştır, denilebilir.

Harf Devrimi Sonrası Çocuk Dergileri

Türk çocuk edebiyatı 1928 harf devriminden sonra çocuk dergileriyle filizlenmiş, 1960'dan sonra telif kitaplarla beslenmiş, 1980'den sonra yaş gruplarına yönelik bilinçli bir üretimle ulusal niteliklerini billurlaştırarak, geleceğe yönelik gelişmeleri gerçekleştirecek

birikime ulaşmıştır (Alpay, 1999, s. 92). Süreli yayınlar harf devrimi öncesinde çocuk edebiyatı gelişimine önemli katkılarda bulunmuştur. Çocuk edebiyatına yönelik birçok türü ilk olarak bu dönemdeki dergilerde yayınlanmıştır. Çocuk dergilerin bu önemli işlevi harf devrimi sonrasında da devam etmiştir.

Cumhuriyet dönemi çocuk edebiyatının tarihsel gelişiminin genellikle üç beş sayfa içinde verilen birtakım şair, yazar, eser isimleriyle geçirildiği görülür. Tabii bu kaynaklarda çocuk edebiyatımızın tarihi gelişimi ile ilgili kapsamlı bilgi verilmesi, bu çalışmaların ön plâna çıkan amaçlarından olmadığı için bununla yetinildiği söylenebilir (Çıkla, 2005, s. 97). Çocuk dergilerinde de durum aynıdır. Eski harfli çocuk dergileri üzerine birçok çalışma yapılmasına rağmen Cumhuriyet dönemi çocuk dergileri üzerine yapılan çalışmalar yetersiz kalmıştır. Cumhuriyet dönemi çocuk dergilerinde artış görülmesine rağmen bu dönem araştırmalar o dönem çocuk dergiciliğinin gelişimiyle tezat halindedir.

Cumhuriyetin ilânından sonraki dönemde, özellikle Harf Devrimi'ni izleyen yıllarda çocuk gazete ve dergilerine gerek tiraj gerek süreklilik bakımından göreceli bir gelişme sağlandığı söylenebilir (Oğuzkan, 2000, s. 244). Harf devriminden sonra çocuk gazete ve dergilerinde bir canlılık ve artış görülür (Kavcar, 1999, s. 229). 1928 yılında gerçekleştirilen Harf İnkılâbından sonra ortaya çıkan yeni durum ülkede okuma yazma seferberliğinin millet mektepleri aracılığı yaygınlaşması sağlanmaya çalışılırken, bir taraftan da bu yıllarda çocuk dergilerinin yayınlanmasına hız verilmiş, dergilerin sayılarında artış gözlenmiştir (Gelişli, 2008, s. 568). Harf devriminden önce 1876-1928 yılları arasında 50 kadar dergi yayımlanmasına karşın 1928-1938 yılları arasında 32 dergi yayınlanmıştır. Bu yıllarda çocuk dergilerinde önemli bir artış olduğu gözlemlenmektedir.

Cumhuriyet dönemi çocuk dergileri arasında Çocuk Sesi, Mektepli, Arkadaş ve Çocuk dergilerinin ayrı bir önemi vardır. Bu dergiler çocukların genel kültürlerini arttırma, okuma ihtiyaçlarını karşılama, düşünme ve hayal güçlerini geliştirme bakımından önemli katkılarda

buldukları kesindir (Oğuzkan, 2000, s. 244; Kavcar, 1999, s. 230). Cumhuriyet kuşaklarını etkisi altında bırakmış olan önemli dergiler arasında şunları sayabiliriz: Çocuk Sesi, Afacan, Arkadaş, Mektepli, Çocuk ve Yuva ve Doğan Kardeş (Oğuzkan, 2000, s. 341). Güler (2012, s. 1163) Cumhuriyet döneminde 381 çocuk dergisi çıktığını söylemektedir. Bu sayı o dönem dergiciliği için önemli sayıdır.

Harf Devrimi'nden sonra çıkan çocuk dergilerinin bazılarının isimleri ve tarihleri şöyledir: Çocuk Sesi (1928), Afacan Arkadaş (1928), Mektepli (1928), Çocuk ve Rüya (1928), Doğan Kardeş (1945), Çocuk ve Yuva, Çocukça, Bando (1989), Zaman Çocuk, Kuş, Uçan Çocuk, Çekirge, Hürriyet Çocuk, Pamuk Çocuk (1979), Yavru Türk (1936), Milliyet Çocuk Dergisi (1972), Başaralım (1975), Tercüman Çocuk Dergisi (1977), Kumbara (1978), Diyanet Çocuk Dergisi (1979), Yeni Can Kardeş (1980), Türkiye Çocuk (1981), Milliyet Kardeş (1982), Başak Çocuk (1983), Şeker Çocuk (1983), Çocuğa Selam (1985), Kandil Çocuk (1986), Vakıf Çocuk (1989), Elma Şekeri (1992), Kuş, Çekirge, Ateş (1930), Gelincik (1936), Çocuk Gazetesi (1938), Binbir Roman (1939), Çocuk Romanları (1941), Çocuk Gözü (1945), Şen Çocuk (1945), Karınca (1952), Dinazor, Pembe Çocuk Dergisi, Çocuk Duygusu (1937), Tenten (1958), Çağdaş Çocuk (1983), Çitlembik, Güneş Çocuk, Afacan (1934), Çocuk Haftası (1943), Çocuk Âlemi (1944), İleri Yavru Türk (1976), Yaman (1979) (Yalçın ve Aytaş, 2002; Demirel ve diğerleri, 2010; Oğuzkan, 2000; Yılar, 2010).

Bu dönemde çocuk dergiciliğinde bankaların ve çeşitli kurumların çıkardığı dergilerin önemli bir yeri vardır. Milliyet Kardeş, Tercüman Çocuk, Türkiye Çocuk, Zaman Çocuk, Hürriyet Çocuk, Diyanet Çocuk, Çekirge, Şeker Çocuk, Vakıf Çocuk, Pamuk Çocuk, Uçan Çocuk, Çocuk ve Yuva, Elma Şekeri, Yeni Can Kardeş, Kandil Çocuk, Çocuğa Selâm, Kumbara, Başak Çocuk, Başaralım bu kurumların çıkardığı dergiler arasındadır. Ayrıca bunlara 1970'li yıllarda Yeşilay'ın çıkardığı ve çocuk edebiyatının gelişmesinde önemli bir yeri olan Mavi Kırılgaç ile Mavi Kuş, Kırmızı Bisiklet, Kervan adlı dergileri ve son

zamanlarda yayın yapmaya devam eden Miço, Kırmızı Fare, Ebe Sobe, Salıncak'ı da edebiyata yer veren çocuk dergileri arasına katabiliriz (Çıkla, 2005, s. 101).

Harf İnkılâbı sonrası çocuk dergilerinin içerikleri genel olarak resimli çizgi romanlar, kısa hikâye ve masallar, ansiklopedik bilgiler, doğa ve hayvan sevgisi içeren yazılar, sağlık bilgileri gibi konulardır. Dergilerde eğitim konusu olacak duygu düşünce ve değerler masallar ve kısa hikâyeler aracılığı ile sunulmuştur (Gelişli, 2008, s. 568). 1923-1950 yıllarında haftalık, 15 günlük ve aylık olarak yayınlanan çocuk dergilerinde, okurlara o gün için çok yeni sayılacak öyküler sunulmuştur (Alpay, 1999, s. 92). Dergilerde ilkokula giden çocukların okuma yazma ve cumhuriyetin temel değerlerini öğrenmelerine katkı sağlamak amacı da güdülmüyordu (Gelişli, 2008, s. 568). Çocukların eğitimlerine katkı sağlamak Harf İnkılâbı öncesindeki dergilerde vardı. Harf İnkılâbı sonrası çıkan dergiler de okulu ihmal etmemiş, önemli gün ve haftaları zamanı geldiğinde konu edinmişlerdir.

Gelişli (2008, s. 570) yaptığı çalışmada Harf İnkılâbı sonrası çocuk dergilerinin işlediği temaları şu şekilde belirlemiştir:

1. Türkiye Cumhuriyetinin temel niteliklerinin çocuklara kazandırılmaya çalışılmış.
2. Türk kimliği ve öz Türkçe ile ilgili vurgulamaların 1950'li yıllara kadar ağırlık kazandırılmış.
3. Kahramanlık öyküleri ile vatan, millet, kültür ve tarih bilinci verilmiş.
4. Çocuk hastalıklarından korunma yolları ve çocuk bakımının nasıl olması gerektiği işlenmiş.
5. Bilimsel gelişmeler ve güncel olaylarla okul eğitimi desteklenmiş.
6. Türk Kültürü ile ilgili değerlerin kazandırılmasına yönelik konular ön plana çıkmış.
7. Dergilerde seri çizgi romanlarla çocukları bilgilendirmeye ve eğlenmeye yönelik birçok konu işlenmiştir (Gelişli, 2008, s. 570).

Gelişli (2008, s. 570) 1929- 1960 yılları arasında yayınlanan Çocuk Âlemi, Çocuk, Çocuk Gazetesi, Çocuk Bakımı, Şen Çocuk, Çocuk Dünyası, Çocuk Sesi ve Afacan dergilerinde işlenen konuların analizini aşağıdaki tabloda çıkarmıştır.

Tablo 4

Harf İnkılâbı Sonrası Çocuk Dergilerinde İşlenen Temalar (Kaynak: Gelişli, 2008, s. 570)

KONULAR	FREKANS	YÜZDE
Atatürk Hayatı ve Eserleri	115	5,0
İsmet İnönü Hayatı ve Eserleri	51	2,2
Cumhuriyet Sevgisi	92	4,0
Vatan ve Bayrak Sevgisi	101	4,4
Türk Dili	18	0,8
Tarih Sevgisi	124	5,3
Türk Büyükleri	75	3,2
Kahramanlık-Yiğitlik	120	5,2
Türk Kimliği	115	5,0
Türkiye Coğrafyası, İllerin Tanıtımı	27	1,2
Bozkurt	11	0,5
Faydalı Bilgiler (Hayat Bilgisi, temizlik, aile bilgisi)	125	5,4
Bilimsel Bilgiler (Fen Bilgisi, doğa ve teknik)	186	8,0
Milli Değerler	148	6,4
Milli Bayramlar	63	2,7
Dini Bayramlar	15	0,6
Dini Bilgiler	4	0,2
Spor (Beden Eğitimi)	28	1,2
Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları	69	3,0

Tablo 4'ün devamı

Çocuk Eğitimi	140	6,0
Çocuk Sevgisi, Bakımı ve Beslenme	53	2,3
Okul ve Öğretmen Sevgisi	50	2,2
Kızların Eğitimi	9	0,4
Çocuklarını Zekâ ve		
Yeteneklerini Geliştirici El İşleri	51	2,2
Doğa ve Hayvan Sevgisi	175	7,5
Aile (anne, baba) sevgisi	29	1,2
Çalışmak	48	2,1
İnsan Sevgisi ve Arkadaşlık	31	1,3
İşbirliği ve Yardımlaşma	39	1,7
Yerli Malı Kullanımı	16	0,7
Çizgi Romanlar	27	1,2
Masallar	117	5,0
Bilmece Bulmaca	18	0,8
Mevsimlerin, Ayların Tanıtımı	9	0,4
Ülkeler Coğrafyası	4	0,2
Medeniyetlerin Tanıtımı	6	0,3
Bilim Adamları Filozoflar	12	0,5
Toplam	2321	100,0

Dönemin siyasi ve sosyal şartları eski harfli çocuk dergilerinde olduğu gibi Cumhuriyet dönemi çocuk dergilerini de etkilemiştir. Yukarıdaki tabloya bakıldığında yeni kurulan Türkiye Cumhuriyeti'nin değerlerini benimsetmeye yönelik konulara daha fazla yer

verilmiştir. Atatürk, vatan sevgisi, millet sevgisi gibi konular işlenmiştir. Dergilerinde İsmet İnönü konu olarak işlenmiştir. İsmet İnönü iktidarında hemen her çocuk dergisi bu konuyu işlemiştir. 1940'lı yıllarda çıkan Çocuk Dünyası dergisinde İsmet İnönü'nün etkisinin dergide derin izleri bulunmaktadır. Çocuk yıldız Shirley Temple'nin hayatının yer aldığı bölümde yazının giriş tanıtımı yapılırken “İnönü Devrinin Mini Mini Yavrularına” başlığı ile yer almış (Gelişli, 2008, s. 570).

Gürbüz Türk Çocuğu dergisinin akademisyen, milletvekili, şair, yazar, doktor gibi çok çeşitli meslek grubundan oluşan bir yazar kadrosu bulunmaktadır. Abdülhak Hamid [Tarhan], Cenab Şehabeddin, Falih Rıfkı(Atay), İbrahim Alaaddin (Gövsa), Nurullah Ata (Ataç), Ömer Bedrettin (Uşaklı), Ruşen Eşref (Ünaydın) yazarlar dergide yazmışlardır (Konar, 2008, s. 436). Can Kardeş Çocuk dergisinin yazar kadrosunda cumhurbaşkanı Rauf Denktaş'ın yer aldığı görülmektedir (Özer, 2008, s. 448).

Cumhuriyet dönemi çocuk dergilerinde ilk dönem çocuk dergiciliği kadar olmasa da zengin bir yazar kadrosuna rastlamak mümkündür. Bu anlamda Cumhuriyet dönemi dergileri de uzman kadro tarafından kaliteli bir şekilde çıkarılmış denilebilir.

Cumhuriyet dönemi çocuk dergilerinde en çok göze çarpan değişim görselliktir. Görsellik dergiler üzerinde hâkimiyet kazanır. Çizgi roman kültürü dergilerde de kendini gösterir. 1950-60 arası yayına giren elli derginin otuz üçü ve 1960-70 arası yayınlanan seksen dört derginin elli yedisi çizgi roman türündedir (Gençel, 1984, s. 198). Bu dönem çocuk dergiciliğinde görsellik hâkim durumdadır. Görsellik çocukların daha çok ilgisini çeken bir unsurdur. Görsellekle ciddi anlamda tanışan bu nesil için dergiyi çekici kılan unsurların başında gelmektedir. Artan görsellik batı kaynaklı çizgi romanı da beraberinde getirmiştir. Çizgi roman zaman içinde Cumhuriyet dönemi çocuk dergilerinin bir parçası haline gelmiştir.

Ülkemizde çizgi roman sayılabilecek ilk örnek 1929'da yayımlanmaya başlanan Çocuk Sesi adlı dergidir. Çocuk Sesi, çizgi romanı ilk olarak kullanmaya başladı (Karabağ,

2006, s. 286). Tahsin Demiray, 1930 yılında Ateş, 1936'da Yavrutürk, 1943'de Çocuk Haftası dergileriyle, M. Faruk Gürtuna ise, 1928'de Çocuk Sesi, 1934'de Afacan, 1936'da Gelincik, 1945'de Çocuk Gözü adlı dergileriyle çocuk dergiciliğinde yeni bir çığır açmışlardır. 1950'li yıllar çizginin ağır bastığı yıllar olsa da, çizgi roman ağırlıklı çocuk dergileri 1930'larda çıkmaya başlamıştır (Çocuk Dergisi, 2012). 1939'da Çocuk Dünyası "Kara Maske" adlı çeviri çizgi romanı yayımlamaya başladı. 1945'te Doğan Kardeş "Mandrake" ve "Tarzan"ı yayımlamaya başladı. 1948'de "Swing", 1950'de "1001 Özel", 1951'de "Pekos Bill", 1953'te "Koca Teks" ve "Tarzan" gibi haftalık dergilerle çizgi roman akımı artmaya başlar. Çocuk dergilerinin içinde bölümler halinde verilen çizgi roman 1951'de "Pekos Bill" ile ayrı bir dergi halinde ortaya çıkar. 1972'de "Milliyet Çocuk" yayıma başladı. 1979'da Yaşar Kemal'in "İnce Memed" romanı İsmail Gülgeç tarafından Milliyet Çocuk için çizildi (Karabağ, 2006, s. 286). 1980'li yılların sonuna gelinceye kadar çocuk dergilerinde çizgi roman kültürü hâkim olmuştur.

Günümüz Çocuk Dergileri

Çocuk dergileri 1929'da şekil yönünden bir değişim yaşamıştır. Çizgi roman türü dergilerde kendini hissettirmiştir. Bu durum 1990'lı yıllara kadar devam etmiştir. 1990'lı yıllar ise çocuk dergilerinde yeni bir dönem sayılabilir. Çizgi roman yerini görselliğe ve bilgiye bırakmaya başlamıştır. Bu yıllardan sonra çocuk dergilerinde fiziksel ve içerik yönünden bir değişim başlamış, daha gerçekçi konular ve görseller giderek dergilere hâkim olmuştur. Çizgiler yerini canlı görsellere bırakmaya başlamıştır.

Medyanın değişen ve gelişen yüzü çocuk dergilerini de yeni bir forma sokmuştur. Eski harfli çocuk dergilerinde birkaç sayfada hatta bir dergide bir tane görsele rastlanırken, günümüz çocuk dergilerinde bazı sayfaların hemen hepsi görsellere ayrılmış durumdadır. Görsellik dergiye tamamen hâkim duruma gelmiştir. Değişen ilgi ve ihtiyaçlar görselleşen dünya kendisini çocuk dergilerinde de göstermiştir.

Günümüz çocuk dergileri içerik açısından büyük bir değişime uğramamıştır. İlk çıkan dergilerdeki hikâye, bilmece, şiir, yenilikler, gelişmeler gibi konular günümüz çocuk dergilerinde de işlenmeye devam edilmiştir. Metinlerin uzunluğunda ve çokluğunda bir azalma söz konusudur. Eski harfli çocuk dergilerindeki yazı çokluğu şimdiki çocuk dergilerinde yerini daha çok görselliğe bırakmıştır. Harf devriminden sonra çıkan çocuk dergilerinde de metin azdı. Çizgi romanın etkisiyle yazılar azaltılmıştı. Yabancı kültürün hâkimiyeti kendini görsellerle hissettirmekteydi. Günümüz çocuk dergilerinde ise görsellik ve yazılar uyum içindedir.

İlk çıkan çocuk dergilerinde içerik yönünden bir bütünlük söz konusuydu. Hemen hepsi aynı konuları işliyordu. Zaman geçtikçe dergilerin yayın politikası içeriği belirlemiş ve dergiler içerik ve şekil yönünden farklılaşmıştır. Ortak bir içerikten bahsedilemez olmuştur. Derginin ait olduğu medya grubu kendi anlayışına uygun bir içerikte ve formatta dergi çıkarmaya başlamıştır. Dergilerin ait olduğu medya grubu kendi değerlerine göre içerik belirlemektedir. Bilim Çocuk dergisi bilimsel yazılara önem verirken, Gonca dergisi bilgi, halk kültürü, çocuk edebiyatı türleri gibi geniş bir içeriğe sahiptir. Başka bir dergide karikatüre yer verirken diğerinde yer verilmemektedir. Çocuğun ilgi ve ihtiyaçları günümüz çocuk dergilerinin çoğunda, kısmen ya da tamamen göz ardı edildiği görülmektedir. Bazı çocuk dergileri tamamen tüketim kültürüne yönelik çıkmaktadır. Reklam bazı dergilerin vazgeçilmez unsuru haline gelmiştir. Çocuk dergilerinin çoğunda hedef kitlenin ihtiyaçları yerine kendi mesaj ve değerleri işlenir olmaya başlamıştır. Bunun yanında çocuğun ihtiyaçlarını gözetererek çıkarılan dergiler de mevcuttur. Ancak parmakla sayılacak kadar azdır.

Günümüz çocuk dergilerinde milli kültürün unsurları yok denecek kadar azalmıştır. Çocuklara hitap eden dergilerde geçmişten günümüze kadar getirdiğimiz, milletimizin geleneğini, olaylar karşısındaki düşüncelerini dile getirdiği atasözleri ve deyimlerin dergilerdeki kullanımına yönelik çalışmada bazı dergilerde hiç atasözü ve deyime

rastlanmadığı görülmüştür (Şahin ve Beştaş, 2011, s. 501). Halk edebiyatı ürünlerine 1990 öncesinde daha çok rastlanırken günümüzdeki dergilerinde halk edebiyatı ürünlerine hemen hiç yer verilmemektedir. Günümüz çocuk dergileri milli kültürün taşıyıcısı olmaktan çıkmıştır. Çocukları medyanın sunduğu değerleri tüketmek zorunda bırakmaktadırlar.

Şu an ülkemizde 170 çocuk dergisi çıkmaktadır. Çocuk dergilerin isimleri makale, kitap, internet arama motoru, marketler, gazete bayileri gibi çok çeşitli kaynaklardan faydalanılarak tespit edilmiştir. Ulaşılmayan çocuk dergisi kalmasın diye titiz bir çalışma yaparak günümüz çocuk dergilerinin isimlerini liste haline getirilmiştir.

Tablo 5

Günümüz Çocuk Dergileri

1	3D Dinozor	86	Marvel
2	Afacan Çocuk	87	Marvel Kahramanları
3	Aktivite Serisi	88	Masalıcı
4	Ali'nin Dünyası	89	Meraklı Minik
5	All For Kids	90	Mickey Mouse
6	Altın Çocuk	91	Miço
7	Animal Planet	92	Miffy
8	Arabalar	93	Milliyet Çocuk
9	Araştırmacı Çocuk	94	Milliyet Kardeş
10	Arı Maya	95	Minik Dahi-Ex
11	Art Attack	96	Mk Poster Dergisi
12	Atlas Çocuk	97	Monster High
13	B.Bunny Oyun Yeni Yıl Eğlence	98	Narnia Günlükleri
14	B.Bunny Şans Paketi	99	National Geographic Kids
15	Bakugan	100	OGM Sincap
16	Bakugan-Ex	101	Okul Öncesi
17	Barbie	102	Oyna Boya
18	Barbie Pembe Rüyalarda	103	Oyuncak Dünyası Dergisi
19	Barbie Rüya Paketi (Zarf)	104	Oyuncak Hikayesi
20	Barbie Şans Paketi	105	Öykü Serisi
21	Barbie Zarf	106	Özel Eğlence
22	Barney	107	Patiler
23	Ben 10	108	Patito Feo
24	Ben10 Alien Force	109	Pepee
25	Beyza Çocuk	110	Pixie Mag
26	Bilim Çocuk	111	Play House
27	Bir Kahkaha At	112	Poster Dergisi

Tablo 5'in devamı

28	Birdirbir	113	Power Rangers Şans Paketi
29	Bizim Bahçe	114	Prenses
30	Bugs Bunny	115	Prenses Koleksiyon
31	Bugs Bunny Oyun	116	Rugrats
32	Bugs Bunny Oyun Yaz Eğlencesi	117	S.Bob Koleksiyon
33	Bugs Bunny Zarf	118	S.Bob Şans Paketi
34	Bugün Çocuk	119	S.Macera Koleksiyon
35	Caillou	120	S.Macera Şans Paketi
36	Can Kardeş	121	Samsam
37	Cars 2'li Set	122	Sancaktepe Çocuk
38	Cars(Arabalar)	123	Sarı Trampet
39	Cartoon Network	124	Scooby Doo
40	Casper	125	Scooby Doo-Ex
41	Çiçek Kız	126	Scooby-Doo Şans Paketi
42	Çocuk Klübü	127	Semerkand Çocuk
43	Çocuk Klübü Koleksiyon	128	Show Kids
44	D.Prenses Özel	129	Sisy
45	D.Prenses Şans Paketi	130	Spider-Man-1
46	Da Vinci Learning Eğlenceli Bilim Çocuk Dergisi	131	Spider-Man Maceraları
47	Digimon	132	Spider-Man Ve Arkadaşları
48	Disney Boyama	133	Spiderman Zarf
49	Disney Junior	134	Star Wars
50	Disney Koleksiyon	135	Super Hero Squad
51	Disney Maket	136	Supercars
52	Disney Özel	137	Sünger Bob
53	Disney Perileri	138	Süper Macera
54	Disney Prenses	139	Süper Macera Zarf
55	Disney Prenses Yeni Yıl Paketi	140	Şans Paketi(Sepet)
56	Disney Prenses Zarf	141	Tamirci Bob
57	Diyanet Çocuk	142	Teenage Mutant Ninja Turtles
58	Donald Amca	143	Tiger
59	Donald Amca Zarf	144	Tinkerbelle
60	Dünya Çocuk Atlası	145	Tolga Abi
61	Düşünen Çocuk	146	Tom ve Jerry
62	Ebe Sobe	147	Tommiks
63	G.Girl Koleksiyon	148	Trt Çocuk
64	Game Master	149	TSE Öncü Çocuk
65	Gece Bahçesi	150	Türkiye Çocuk
66	Generator Rex	151	Türkiye Çocuk Atlası
67	Go Girl	152	Tweety
68	Gonca	153	Tweety ve Arkadaşları
69	Gormiti	154	Üsküdar Çocuk
70	H.Alemi Şans Paketi	155	Winnie The Pooh

Tablo 5'in devamı

71	Harry Potter	156	Winnie The Pooh
72	Hello Kity	157	Winnie The Pooh Tatil Paketi
73	Hot Wheels	158	Winnie The Pooh Zarf
74	Hot Wheels Zarf	159	Winx Club
75	Hsm 2'li Set	160	Winx Club
76	Hsm Kitap Serisi	161	Winx Club Özel-Ex
77	İnsan Vücutu	162	Winx Koleksiyon
78	İnsan Vücutu-Vd	163	Witch Dergi Koleksiyonu
79	Jetix	164	Witch Tatil Zarf
80	Karepantolon	165	Wtp Koleksiyon
81	Kaşif Dora	166	Ww Çocuk
82	Kırmızı Bisiklet	167	Wwe Dergi
83	Kumbara	168	Yeni Bahar Çocuk
84	Limon ve Zeytin	169	Yuno
85	Marsık Çocuk	170	Zago

Aynı anda 170 çocuk dergisinin çıkması ülkemizdeki çocuk dergisi gerçeğini ortaya koymaktadır. Çocuk dergisinin sayısı ve gündemdeki yerine bakıldığında bir ihmal edilmişlik söz konusudur. Bu dergilerin okuyucu kitlesi zorunlu eğitim çağındaki çocuklardan oluştuğu dikkate alındığında bu konu üzerinde daha fazla durulması gerektiği anlaşılır.

Bu çocuk dergilerden bazılarının web siteleri bulunmaktadır. Son yıllarda internetin günlük hayatın ayrılmaz bir parçası hâline gelmesiyle, özellikle çocukların bilgisayara, bilgisayar oyunlarına ve internete duydukları aşırı ilgi, beraberinde internet ortamında da çocuklara yönelik gazete ve dergilerin ortaya çıkmasını sağlamaktadır (Demirel, 2010, s. 356). Gereksinimler çocuk dergilerini internet ortamına taşımıştır. Popüler dergilerin kendilerine ait siteleri bulunmaktadır. Dijital ortamda bazı dergilerin eski sayılarına ulaşılabiliyor. Dergilerin internet sitesinde oyunlar, boyamalar, zekâ soruları gibi bölümler bulunmaktadır. Bütün bunlara rağmen çocuk dergilerinin internet siteleri kendisi kadar rağbet görmemektedir.

Çocuk Dergilerinde Bulunan Bölümler

Çocuk dergileri zengin bir içerikle ve görsellikle okuyucuyla buluşmaktadır. Bu içerik farklı şekillerde karşımıza çıkmaktadır. Farklı türdeki bölümler okuyucunun ilgisini çekmek

için tasarlanıp okuyucuyla buluşmaktadır. Yazılar, görseller, kapak, bilmece ve bulmacalar, zekâ oyunları, atasözleri, halk ve çocuk edebiyatı ürünleri, okuyucu köşeleri gibi bölümler dergileri zenginleştirerek okuyucusuna hitap etmektedir. Bu bölümler hakkında kısa bilgiler verilerek çocuk dergilerini daha iyi anlamak amaçlanmıştır.

Günümüz çocuk dergilerinde görsellik daha ağır basmaktadır. Çocuk dergilerinde en çok kullanılan görsel fotoğraflardır. Fotoğraflar metni açıklayıcıdır ve ilgi çekicidir (Sürmeli ve Kaptan, 2011, s. 579). Hikâyeler, haberler, bilgiler sade biçimde değil de yazıyı destekleyici görsellerle verilmektedir. Çağa hâkim olan görsellik dergilerde kendini iyiden iyiye hissettirmektedir. Sayfalar bile beyaz renk olmaktan çıkmış farklı renklerde basılmaktadır. Yazılar renkli zemin üzerine ya da arka fonu olan sayfalara yazılmaktadır. Yazıda doğadan bahsediliyorsa zeminde doğayla ilgili bir fotoğraf arka fon olarak kullanılmaktadır.

Çocuk dergilerinde de eğitici yazılara, okuyucu mektuplarına ve resimlerine, hikâyelere, bilmeceleere, eşya ve hayvan tanıtlarına yer verilir (Şahin ve Beştaş, 2011, s. 501). Bunun yanında teknolojik gelişmelere, buluşlara, bilimsel yazılara yer verilir. Çocuk dergilerinde en ağır basan bölümlerden biri de bilgi verici metinlerdir. Teknoloji ve bilgi çağı, edebi türlerden ziyade teknolojik ve bilgi ağırlıklı yazıları dergilere hâkim kılmıştır. İlk dönem çocuk dergilerinde de bulunan ansiklopedik bilgiler günümüzde kendini iyice hissettirmiştir.

Çocuklara hitap eden dergilerde geçmişten günümüze kadar getirdiğimiz, milletimizin geleneğini, olaylar karşısındaki düşüncelerini dile getirdiği atasözleri ve deyimler de dergilerde kullanılmaktadır (Şahin ve Beştaş, 2011, s. 501). Ancak bu türler dergilerde giderek azalmaktadır. Bazı dergiler bu bölümlere hiç yer vermemektedir. Milli ve manevi değerleri ön plana çıkaran çocuk dergileri bu gibi türleri işlemeye devam etmektedir. Ancak genel olarak bakıldığında atasözleri ve deyimler çocuk dergilerinde giderek azalmaktadır. İlk

çıkan çocuk dergilerinde atasözleri, deyimler ve eğitici cümlelerin bulunduğu özel bölümler varken, günümüzde atasözü ve deyim bölümlerine rastlamak zordur.

Dergilerde dikkat çeken bir diğer unsur ise her ay belli bir konu üzerine yoğunlaşmalarıdır. Belirli gün ve haftalar derginin temasını belirlemekte önemli bir ölçü olmaktadır. Bilim Çocuk dergisi 2013 Mayıs sayısının temasını su haftası sebebiyle “su” olarak belirlemiş ve yazıların konusu buna göre şekillenmiştir. Önemli gün ve haftaları daha çok evrensel gün ve haftalar oluşturmaktadır. Milli gün ve haftalar Cumhuriyetin ilk yıllarında çıkan dergilerdeki kadar işlenmemektedir. Bu durum günümüz çocuk derginin önemli eksiklerinden biri sayılabilir.

Doğa güzelliklerini hemen her dergi işlemektedir. Güzel görsellerle çevremizdeki ya da dünyanın çeşitli yerlerindeki doğal zenginlikler tanıtılmaktadır. Tatmin edici açıklamalar ve tanıtımlar yapılarak hem ilgi çekilmekte hem de okuyucularda buraları gezip görme isteği uyandırılmaktadır. Doğa olayları ve güzelliklerinin anlatıldığı yazılarda kullanılan canlı görseller dergiye ayrı bir hava katmaktadır. Medya bu yazı ve tanıtımları sadece bilgilendirme ve eğlendirme amaçlı kullanmamaktadır. Bu bölümlerde ticari kaygıdan söz edilebilir.

Hayvanlar dergilerin ağırlık verdiği konular arasındadır. Hayvanları anlatan yazılarda doğa olaylarındaki gibi canlı fotoğraflarla birlikte sunulmaktadır. Hayvan resimleri çocukların ilgisini çekmektedir. Çocuklar yazıları okumaktan ziyade resimlere ve kısa açıklamalara bakarak dergiyi okumaktadırlar.

Zekâ soruları her geçen gün daha fazla ilgi gören bölümler olmaya başlamıştır. Zihni açan ve zekâyı geliştiren bu sorularla çocuklar eğlenerek vakit geçirmektedir. Önceden daha çok bilmeceye yer veren dergiler şimdilerde zekâ sorularını tercih etmektedir.

Çocuk dergilerinde sıkça rastlanan görsel öğelerden biri de karikatürlerdir (Sürmeli ve Kaptan, 2011, s. 580). Çocuklar bu türlerden hoşlanmaktadırlar. Çocuk dergilerinde de fıkraların, gülmece yazılarının, karikatürlü bulmacaların ve çizgi romanların bulunduğu

sayfalar daha fazladır ve daha çok okunmaktadır (Küçet, 2008, s. 646). Günümüz çocuk dergilerinde de karikatür ve çizgi roman kültürü devam etmektedir. Hemen her çocuk dergisi karikatüre ve çizgi romana yer ayırmaktadır. Ancak Cumhuriyet döneminin ilk zamanlarındaki kadar karikatür bulunmamaktadır.

Çocuk dergilerinin en önemli öğelerinden birisi kapaktır. Dergi kapağı, dergiyi korumak, dayanıklılığını arttırmak, yıpranmasını önlemek, derginin içeriği ile ilgili ilk bilgiyi hedef kitleye ulaştırarak dikkat çekmek amacıyla tasarlanır. Raflarda diğer dergiler arasından alıcısının dikkat ve ilgisini çekmeyi başaran bir dergi kapağı tasarımı, yanıltıcı olmamalı, içeriğine sadık olmalıdır (Sürmeli ve Kaptan, 2011, s. 580-581). Kapağın en önemli özelliği içeri kapağa en güzel şekilde yansıtıp rafta dergiyi çekici kılmasıdır. Kapak derginin dikkat çekip satmasını sağlayan en önemli unsurdur. Dergi kapaklarına bakıldığında özenle hazırlandığı görülür. Fazla resim içermeyen kapaklarda derginin içeriğini öne çıkaran bir görsel bulunmaktadır. Bu büyük görselin etrafında birkaç tane içeriği açıklayıcı küçük resim olabiliyor.

Reklam günümüz çocuk dergilerinin hepsinde vardır. Açık reklamlar olabildiği gibi bir oyuncağı, bir filmi ya da herhangi bir ürünü satmak için tasarlanmış gizli reklamlara her dergide rastlanmaktadır. Tüketim kültürünün en bariz örneği dergilerdeki reklamlardır. Sadece bir oyuncak ismiyle çıkan çocuk dergileri bulunmaktadır. Çocukların bilinçaltına ya da doğrudan zihinlerine hitap ederek bir tüketim kültürü oluşturma çabasında olan çocuk dergileri çoktur.

Dergilerdeki bölümlerin daha iyi anlaşılıp kavranması için yeni becerilere ihtiyaç duyulmaktadır. Bir reklamı nasıl algılamak, bir haberin amacını kavrayabilmek, bir fotoğraftaki mesajı çözümleyebilmek gibi birtakım becerilere ihtiyaç vardır. Zira çocuk dergilerindeki sayfaların her birinde değerler, mesajlar bulunmaktadır. Bu değer ve mesajlar olumlu olabildiği gibi olumsuz nitelikte de olabilir. Bunu kavramak için bugünkü anlamda

okuma ve yazma tek başına yeterli olmamaktadır. Medyanın etkisinin tamamen hissedildiği çocuk dergilerindeki gizli mesajları anlamak için medya okuryazarlığı kavramını gündeme alarak çocuklarımızı dergiler karşısında donanımlı hale getirmeliyiz. Aksi takdirde çocuklar medyanın bir parçası olan dergilerin olumsuz etkilerine açık hale gelirler. Amacı küçük yaşta bilinçaltına araba sevgisini yerleştirmek ve bu yolla tüketimi körükleyip para kazanma peşinde olan bir çocuk dergisinden hem ebeveynin hem de çocuğun haberdar olması gerekmektedir. Bir tablet bilgisayar yazısını, yenilikleri anlatıyor diye okumak yerine “Tüketimi de körüklüyor mu?” diye sorgulamak gerekmektedir.

Çocuk Dergilerinde Aranan Nitelikler

Bir çocuk dergisinin çocuk edebiyatına dâhil edilebilecek bir süreli yayın sayılabilmesi için hangi şartları taşıması gerekmektedir? Yani "çocuk dergisi" ile "çocuk edebiyatı dergisi" arasında belirgin farkların olması gerekiyor (Çıkla, 2005, s. 101). Böyle bir sınıflama uygun olur ama ülkemizde böyle bir ortam ve zemin bulunmamaktadır. Çocuk dergilerinin hepsi medya grupları tarafından çıkarılmaktadır. Çocuk dergileri için hem ülkemizde hem de dünyada herhangi bir denetim mekanizması bulunmamaktadır. Medya ne kadar özgürse çocuk dergileri de o kadar özgür durumdadır. Medya grubu çocuk dergisini kendi ilkeleri ve değerleri doğrultusunda oluşturmakta ve bu mesajları çocuklara istedikleri gibi sunmaktadır. Olumlu içerikte dergiler vardır, ancak olumsuz nitelikte olan dergilerin sayısı daha fazladır. Sadece kendi kriterlerine bırakılmış bu dergilerin nasıl olması gerektiği hakkında araştırmacılar bazı ölçüler belirlemişler ve dergilerde bulunması gerekli olan nitelikleri maddeler halinde sunmuşlardır.

Oğuzkan (2000, s. 343-345) çocuk dergilerde bulunması gereken fiziksel özellik ve içerik özelliklerini şöyle belirlemiştir:

- Gazete ve derginin kâğıdı, çocuk kitaplarında olduğu gibi, iyi kaliteli ve mat olmalıdır.

- Seçilen harflerin büyüklüğü ve küçüklüğü tıpkı çocukların kitaplarında olduğu gibi, çocukların okuma yeteneklerine uygun olmalı, satırların arasında rahatça okunacak kadar bir açıklık bulunmalıdır.
- Resimler fotoğraflar ve şekiller çocukların algılayış seviyeleri göz önünde tutularak mümkün olduğu kadar açık sade ve net olmalıdır. Renkli resim ve fotoğraflarda renkler birbirine karışmamalıdır.
- Çocuk gazete ve dergileri büyüklük, kapak ve sayfa düzeni bakımından çocukların seveceği ve rahatça okuyabileceği biçimde olmalıdır. Küçük çocuklar için yayımlanan gazete ve dergilerde yazılar bir sayfada bitirilmeye çalışılmalıdır.
- Çocuk gazetelerinde haberlere, güncel olaylara ve bu olayları açıklayan resim, fotoğraf, şekil vb. geniş yer verilmelidir.
- Çocuk dergilerinde yazılara, resimlere, şekillere, fotoğraflara, bulmacalara, dengeli biçimde yer ayırmalı, üzerinde durulan konuların sunuluş ve işlenişinde okurların yaşları, ruhsal ve zihinsel gelişim özellikleri göz önünde tutulmalıdır.
- Yayımlanan yazılar çocuklarda okuma ve öğrenme isteğini artırmalı, onları doğa olayları, toplum ve insanlık sorunları üzerinde düşünmeye yöneltmeli, dinlendirmeli ve eğlendirmelidir. Çocukları el işlerine, pratik çalışmalara ve yaratıcı uğraşılara götürecektir nitelikte resim, şekil ve yazılara da önem verilmelidir.
- Çocuk gazete ve dergilerinde kullanılan dil ve anlatım biçimi, çocuklara okuduklarını kavrama bakımından bir güçlük çıkarmamalıdır. Kısa cümle ve paragraflardan oluşan yazılarda sade ve açık bir dil kullanılmalı, yazımında ise bir birlik sağlanmalıdır.
- Çocuklar için hazırlanan gazete ve dergilerde hemen hemen her türde yazı (makale, konuşma, masal, hikâye, biyografi, şiir, anı vb.) yayımlanmasına

çalışılmalıdır. Çocukların, sürekli olarak okudukları gazete ve dergilerde birbirinden farklı yazı biçimleriyle karşılaşmaları, bilgi ve düşüncelerin ne gibi yazı türlerinde anlatılabileceğini erken yaşlarda öğrenmeleri bakımından çok önemlidir.

- Çocukları birbirinden farklı yazı türlerindeki örneklerle karşılaştırmak kadar onların çok değişik ve sürekli olarak da değişmekte olan ilgilerine uygun konulara değinmek de o kadar önemlidir. Bu nedenle çocuk gazete ve dergilerinde türlü uğraşı alanlarına ilişkin konulara sık sık yer verilmesi uygun olur. Çocuklar genellikle şu konulara karşı büyük merak ve ilgi duyarlar. Pul biriktirme, nakış, model çıkarma, fotoğrafçılık, müzik, tiyatro, bale, resim çizme, keşif ve icatlar, çocuk yetiştirme, evcil hayvanların bakımı ve beslenmesi (Oğuzkan, 2000, s. 343-45).

Bu özellikler göz önünde bulundurulduğunda günümüzde çok az sayıda çocuk dergisinin bu nitelikleri karşıladığı görülür. Sadece kendi yayın politikasına göre çıkan dergilerde bu kriterleri karşılayacak dergileri bulmak çok zordur.

Dergilerde Bulunması Gereken Fiziksel Özellikler

Çocuklar için hazırlanan dergilerde fiziksel görünüm çok önemlidir. Çocuklar ilk olarak derginin görünüşünden etkileniyor. Etkileyici görünüm ve yapı çocuğu içerikle buluşturuyor. Etkileyici bir kapak, kaliteli bir kâğıt, iyi tasarlanmış sayfalar, canlı ve özenilmiş resimler ve fotoğraflar, yaşa uygun seçilmiş yazı tipi gibi özellikler derginin alınması ve içeriğinin okuyucuyla buluşması için en önemli adımdır. Bu yüzden çocuk dergilerinin anahtarı estetik bir görünüş ve sağlam bir yapıdır.

Çocuk dergilerinin hacim ve ağırlık yönünden taşınabilir olması önemlidir. Sayfalarda kullanılan kâğıt, parlama yaparak görüşü engellememesi açısından mat veya yarı mat ve dayanıklı olmalıdır. Kaliteli kâğıt kullanılmadığı için, renkleri değişen, yazıları ve görselleri

iyi algılanamayan ve kolay yırtılabilen bir dergi, çocuklarda ilgisizliğe neden olabilir. Kapak kâğıdı kalın, dayanıklı ve kaliteli olmalıdır (Sürmeli ve Kaptan, 2011, s. 581). Dergi kâğıdının kalitesi diğer çocuk kitaplarında olduğu gibi özenle seçilmelidir. Mat, birinci hamur ve baskıda yazının kâğıdın arkasından görünmeyeceği gramajda olması gerekmektedir. Parlak birinci hamur kâğıt (kuşe) ışığı yansıttığı için sağlıklı değildir (Yalçın ve Aytaş, 2003, s. 235). Günümüzde çıkan çocuk dergilerinde kâğıt kalitesinin yeterli olduğu söylenebilir. Maliyeti düşük ince yarı mat kâğıt günümüz çocuk dergilerinin genel tercihidir. Her ne kadar kâğıdın maliyeti düşük olsa da fiziksel olarak yeterli görünüm ve kalitededir. Bu kâğıt maliyet olarak düşük olmasına karşın tatmin edici bir görünüme sahiptir. Dergideki baskıyı da gayet güzel göstermektedir. Kâğıt estetik yapıya sahip olsa da fazla kullanımda çabuk yıpranabilir niteliktedir. Çocukların tüketim alışkanlıklarının kâğıt üzerindeki etkisi kâğıdın tercihini de belirliyor. Dergi yıpranmadan ya da hiç okunmadan hediyesi alınarak ya da belirli birkaç bölümü okunarak geri dönüşüme atılmaktadır. Bu yüzden okuyucunun tutumu da kâğıt seçiminde etkili olmaktadır.

Baskı, dizgi tekniği, sayfa düzeni kolay okunup izlenecek şekilde olmalıdır. Dergide yer alan yazı, haber ve diğer yazı metinlerinin mutlaka resim, grafik ve tasarımlarla desteklenmesi, okunmasının daha kolay hale getirilmesi gerekmektedir. Ayrıca resimlerin, düzenleme ve tasarımların çocukların merak ve ilgilerini toplayıcı ve yazılı metne yönlendirici özelliklere sahip olması gerekmektedir. Yazıların boy ve puntoları hedef kitle olan yaş gruplarına göre özenle hazırlanmalıdır (Yalçın ve Aytaş, 2003, s. 235). Bu özellikleri karşılayan çocuk dergileri çok azdır. Yazıların şekli, resimler, tasarım gibi öğeler ait olduğu medya grubuna göre şekillenmektedir. Genel olarak bu kriterlere uyulsa da dergilerin bir kısmı tamamen keyfi bir tutum sergilemektedirler.

Çocuk dergilerinde metin ve resim ilişkisi önemle ele alınmalıdır. Görseller sayfada yeterli düzeyde ve boyutta bulunmalı ve amacına uygun kullanılmalıdır (Sürmeli ve Kaptan,

2011, s. 582). Bu açıdan çocuk dergilerinde tam bir karmaşa söz konusudur. Orantısız ve amacına uygun olmayan görseller, renkli ve uygun puntoda olmayan yazı tipleri, karanlık zemin üzerine işlenmiş görseller ve yazılar günümüz çocuk dergilerinin en büyük eksikleri olarak göze çarpmaktadır. Bazı dergilerde bu duruma dikkat edilmiş ama dergilerin çoğunda böyle bir eksiklik söz konusudur.

Basılı iletişim araçlarının temel işlevi okunmaktır. Okunabilirlik açısından metin-fon ilişkisi önemlidir. Metin fon kontrastlığının yetersiz olduğu, görsellerle metinlerin çakıştığı ve koyu renk fon içinde açık renk yazının sıklıkla tercih edildiği görülmüştür (Sürmeli ve Kaptan, 2011, s. 581). Dergilerde genel olarak siyah yazı kullanılmıştır. Bazen renkli yazı tipi de tercih edilmiştir. Tam anlamıyla metin fon ilişkisinden söz etmek doğru olmaz. Ng Kids dergisinde tamamen renkli yazı kullanılmıştır. Yazı büyüklüğü de hedef kitleye uygun değildir.

Çocuk dergilerini eğitim konusunda değerli kılan taraflarından birisi, çocukların ilgisini çekecek görsel malzeme kullanmalarıdır (Demirel, 2010, s. 349). Çocuğun yazıdan önce çizgi ile tanıştığını göz önüne alarak onun ilgisini çeken resim, desen ve karikatürün güzel çizilmiş ve estetik değerinin olmasına dikkat edilmeli, ancak çocukların pedagojik düzeyleri göz ardı edilmemelidir. Çizilen karikatürlerin çocukların yaş düzeyine uygun olmasına dikkat edilmelidir (Yalçın ve Aytaş, 2003, s. 235). Dergiler görsel açıdan çok zengindir. Yalnız bu görseller çocuklara tam olarak hitap etmemektedir. Çocuklara uygun görseller ağırlıklı olmakla birlikte uygun olamayan içeriğe de rastlamak mümkündür.

Fotoğraflar çocuklara ilginç gelecek şekilde ve estetik ölçülerde olmalı, sayfalara yerleştirilişinde yazılarla fotoğraflar arasındaki oranlarla, fotoğrafın konusu ile yazıların konusu arasında ilgi mutlaka göz önünde bulundurulmalıdır. Küçük yaş grupları için fotoğraflar, karmaşık durum, olay veya ortamları anlatan konulardan seçilmemelidir. Tek bir olayın, tek bir kişinin bulunduğu veya bir tek durumun bulunduğu fotoğrafların seçilmesi,

kullanılması gereklidir (Yalçın ve Aytaş, 2003, s. 235). Dergilerde bu konuya dikkat edilmiştir. Fotoğraflar tek bir konuyu açık bir şekilde anlatmaktadır. Görsellerin birden fazla olması çocukların ilgisini çekmemekte ve çocuklar bu gibi sayfaları okumadan ya da incelemeden geçmektedir.

İncelenen dergilerin resimlerinde tamamen renkli resim kullanıldığı görülmüştür. Bu sonuçta bize çocukların daha çok renkli, canlı, hareket içeren resimlerden hoşlandıklarını düşündürmektedir (Gönen ve diğerleri, 2011, s. 552-53). Dergiler görsel açıdan çocuklara bir zenginlik sunmaktadır. Çocukların ilgisini çeken canlı görseller okuma alışkanlığı olmayan çocukları bile kendine çekmektedir. Çocuklar dergileri tamamen okumasalar bile resimlerden hareketle kısa açıklamaları okuyarak bilgilenmektedir.

Sürmeli (2010, s. 71-72) çocuk dergilerinin fiziksel özellikleri üzerine ayrıntılı kriterler belirlemiştir:

- Görsel öğelerin metnin anlaşılmasına katkıda bulunması, hedef kitlenin gelişim özelliklerine uygunluk, tasarım ilkelerine göre tasarlanması, sosyokültürel özelliklere uygun olması, rengin -psikolojik etkileri ve algılamadaki etkileri dikkate alınarak- amacına uygun tasarlanması.
- Yazı karakterinin ve harf boyutunun hedef kitlenin düzeyine uygunluğu ve okunabilirliği, metin fon ilişkisi, harfler ve kelimeler arası boşluğun dengeli olması, satırlar ve paragraflar arası boşluğun dengeli olması, logonun okunaklılığı ve hedef kitlenin düzeyine uygunluğu, sola bloklama tercih edilmesi.
- Sayfa tasarımlarında yalınlık ve basitlik ilkelerine uyulması, bütünlük sağlanması, denge ve hareketin sağlanması, boşlukların etkili kullanılması, sayfa kenarlarında yeterli boşluklar bulunması, görsellerin birbirine ve yazı alanına çok yaklaştırılmaması, görsellerin ilgili metinlerle aynı sayfada yer alması,

görsellerin sayfaya okuma akışını engellemeyecek şekilde yerleştirilmesi, sayfalarda rengin psikolojik etkileri ve algılamadaki etkileri dikkate alınarak amacına uygun tasarlanması, içindekiler listesinin işlevselliği ve dikkat çekiciliği, dergi kapağının görsel tasarım ilkelerine uygun, içerik ve sayfa düzeni ile ilişkili tasarlanması.

- Baskının net, düzgün ve temiz olması, derginin boyutları (taşınabilir olması ve kitaplık düzenine uygunluğu), kâğıt kalitesi ve kullanımı, dergi kapağının dayanıklı ve sağlam olması, derginin her iki yana rahatlıkla açılabilmesi, ciltleme yöntemi (Sürmeli, 2010, s. 71-72).

Çocuk Dergilerinde Bulunması Gereken İçerik Özellikleri

Çocuğu fiziksel olarak tatmin eden derginin ikinci boyutu içeriktir. Dergiye bağlılık hissinin çocukta devam etmesi için içerik önemlidir. Çocuğun ilgi ve ihtiyaçlarına uygun olamayan bir dergi fiziksel olarak ne kadar olgun olursa olsun çocuğu tatmin etmeyecektir ve bir kez aldığı dergiyi bir daha almayacaktır. Ama hoşlanılan bir içerik çocuğu kendine bağlayacak ve çocukta dergiye bağlılık hissini diri tutacaktır. Bu yüzden çocuk dergilerinde içerik çok önemlidir.

Dergilerde yayımlanan yazıların genel olarak iki amacı göze çarpmaktadır; birincisi öncelikle çocukların sosyal, kültürel ve duygusal yönden gelişimlerini sağlamak, ikicisi ise anne ve babalara çocukların gelişimleri, sağlıkları ve beslenmeleri hakkında bilgi sahibi olmalarını sağlamaktır (Gelişli, 2008: 568). Çocuk dergilerinde içerik verilirken çocuğun yaşı, ruhsal ve zihinsel gelişmelerinin göz önünde bulundurulduğu, güncel olan bilgilerin, kültürel olayların yer almasına özen gösterilmelidir (Yalçın Aytaş, 2003, s. 236). Çocuğun gelişimini olumsuz etkileyecek yazılara ve bölümlere yer verilmemelidir. Her türlü etkiye açık bir yaşta olan çocuk için hazırlanan içeriğe dergiyi çıkaran yayın kurulu çok özen göstermelidir. Gonca

çocuk dergisi yazı işleri müdürü dergiyi çıkarırken dikkat ettikleri hususları şöyle sıralamaktadır:

- Gonca dergisinde yayınlanan yazılar millî ve manevi değerlere uygun bir çizgide olması,
- Yayınlanan yazılar okurların yaş grubuna uygun olacak, onların ruh dünyalarına zarar vermeyecek, onları bu noktada olumlu etkileyecek yazılar olması,
- Yazılarda her hangi bir ırk, din, mezhep ayrımı yapılmaması,
- Verilen örnekler motive edici olması; olumsuz, ümitsizliğe sevk eden örnekler seçilmemesi,
- Türkçenin düzgün kullanımını teşvik etmesi ve bu konuda iyi örnekler vermesi,
- Yayınlanan metinlerin dil zevki kazandıracak yazılar olması gibi konulara dikkat edilmektedir (Kaya, 2008, s. 909).

Ülkemizde çıkan çocuk dergilerinin çok az bir kısmı bu kriterlere uygun olarak çıkmaktadır. Milli değerler çoğu derginin konusu ya da yayın ilkesi olmamaktadır. Milli değerler akrabalık, yardımlaşma, misafirperverlik, ahlak gibi konular dergilerin sayfalarına taşınmalıdır. 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı, değişik ulusal ve dinî bayramlarla günler titizlikle izlenerek o günlerin anlam ve önemleri ile ilgili bilgilere yer verilmelidir (Yalçın Aytaş, 2003, s. 236).

Dergilerde türlü konulara ilişkin daha kalıcı, öğretici ve ansiklopedik nitelikte yazılar bulunur (Oğuzkan, 2000, s. 338). Bu yazılar çocuğu eğlendirirken, okuma ve öğrenme isteğini artırmalı (Yalçın ve Aytaş, 2003, s. 236). Yazıların kalitesiyle ilgili olabildiği gibi çocuğun ilgi ve ihtiyaçlarına uygun konuların seçilmesiyle de yakından ilgilidir. Sadece bilgi veren yazılar yazılmamalı, çocuğun çevresindeki teknolojik gelişmelere ve maddi, manevi ihtiyaçlarına karşılayacak diğer konulara da yer verilmelidir. Konular okulda işledikleri ders

ve konulara paralellik gösterecek ve onları tamamlayacak bir biçimde planlanmalıdır. Derginin çıktığı ay, hafta veya günün güncel olaylarından okulda işlenenlere yardımcı olacak bilgi ve materyallere yer verilmelidir (Yalçın ve Aytaş, 2003, s. 236).

Dergilerde dikkat edilmesi gereken bir diğer husus ise kullanılan dildir. Kullanılan dil çocuktaki dil gelişimini destekler nitelikte olmalıdır. Kullanılan dilin çocuğun yaşına uygun ve anlaşılır olması gerekir. Çok uzun cümlelerden kaçınılmalıdır. Bazı yazılarda bulunan yabancı terimlerin ve kelimelerin çok olmamasına özen gösterilmelidir.

Dergilerin etkili olabilmesi için içeriğin özenle hazırlanıp okuyucuyla buluşturulması gerekmektedir. İçerik hazırlanırken ülkemiz çocuklarının maddi ve manevi ihtiyaçları göz önünde bulundurulmalıdır. Tüketim kültürü oluşturacak türde içeriğe yer verilmemelidir. Dergiler eğitim öğretimi destekler nitelikte olmalıdır.

Çocuk Dergiciliğinin Sorunları

Ülkemizde 170 çocuk dergisi çıkmasına rağmen dergiler üzerine yapılan çalışmalar çok yetersizdir. Özellikle günümüz çocuk dergileri üzerine yapılan çalışmalar yok denecek kadar azdır. Çocuk dergileri hak ettiği değeri görmemektedir. Dergiler üzerine yapılacak olan çalışmalar çocuk dergilerinin daha da ciddiye alınmasına, çocuk dergilerinin daha da özenle çıkarılmasına zemin hazırlayacaktır. Yapılan çalışmaların azlığı sorunları da beraberinde getirmektedir. Hâlbuki çocuk dergileri değişime açık bir kitleye hitap etmektedir. Bu yüzden dergiler konusunda daha dikkatli olunup üzerinde daha durulması gerekmektedir.

Çocuk dergilerinde karşılaşılan sorunlar, ülkenin yaşadığı sorunlardan kaynaklanan kültürel ve ekonomik sorunlardır. Bu dergiler, genel olarak ciddi bir çalışmanın ürünü olmayıp amatör çalışmalardır. Yayıncılığın bir kolu olarak, tanıtım ve reklam için çıkarılan, ticari bir iş olan dergilerdeki çizgi roman, hikâye ve yazılar daha çok yabancı dergilerden doğrudan tercümedir. “Bir de çocuk yayınıımız olsun” yaklaşımıyla çıkarılsa da bu dergilere için şimdilik “Hiç yoktan iyidir.” iyimserliğini sergilemek zorundayız (Erkul ve diğerleri,

2006, s. 234). Hâlbuki bir “Çocuk dergisinin çocuk edebiyatına dâhil edilebilecek bir süreli yayın sayılabilmesi için hangi şartları taşıması gerekmektedir?” sorusu üzerinde durulmalıdır (Çıkla, 2005, s. 101). Hem dergiyi çıkarma konusunda hem de çocukları dergiyle buluşturma konusunda ciddi sıkıntılar bulunmaktadır. Dergi çıkarma ve okuma konusunda geniş kültür alanı oluşturamadığımız bir gerçek (Güler, 2011, s. 1163). Dergi çıkarma konusunda önemli adımlar atılmalı ve çıkarılan dergiler denetlenmelidir. Kurum ve kuruluşla ait çocuk dergileri, günlük yayınlardan artakalan haber ve yazıların çöplüğü olmamalıdır (Erkul ve diğerleri, 2006, s. 235).

Çocuk dergilerinin önemli sorunlarının başında tüketim kültürü gelmektedir. Çocuk ve gençlik dergileri aracılığıyla popüler kültürün körpe zihin ve yüreklerde yerleşmesi çabalarında artış, dergileri uluslar arası sermayenin reklam alanı olarak kullanma, dolayısıyla çocuklarda ve gençlerde üretmeden tüketme ve tüketimin sonsuz hazzını isteme arzusunu körükleme dergiciliğin önemli bir sorunudur (Sezgin, 2006, s. 375). Dış kapağıyla albenili olan fakat içerik olarak oldukça uygunsuz ve niteliksiz, bir reklam veya sömürü aracı olarak hazırlandığı hissini veren dergi sayısı hayli fazladır (Yılar ve Turan, 2010, s. 46-47). Ülkemizde sadece reklam amaçlı çıkan çocuk dergileri vardır. Medyanın ticari kaygısı çocukları da bir para kazanma aracı haline getirmiştir. Çocuklar ve aileler bu konuda eğitilmelidir. Medya ürünü dergilere nasıl ulaşacakları, dergileri nasıl okuyacakları ve dergilerin ne gibi yanlışlıklar ihtiva edebileceği çocuklara kavratılmalıdır. Bu da ancak medya okuryazarlığı eğitimiyle mümkündür. Çocuk eline aldığı bir derginin artı ve eksilerini görebilmelidir. Dergileri çıkarma denetiminin olmadığı ülkemizde bu daha eğitici bir çözüm olabilir.

Çocuk kitaplarında ve dergilerinde son yıllarda magazin türü konulara ve reklamlara fazlaca yer verilmektedir. Çocuk eğlence endüstrisi kendi özgün oyun aracı ve mekânından yoksun, yetişkinlerle etkileşimi sınırlanmış çocuğa sayısız medya kaynağından, ürünler ve

içindeki karakterler her türlü tüketim ürününe ve genellikle bir çocuk dergisine de dönüşürken reklam alanı olarak işlev görmektedir. Dergiye adını veren karakterlerin maceraları, posterleri, çizgi, animasyon karakterlerle bezeli ürünlerin reklamları da yer almaktadır (Gönen ve diğerleri, 2011, s. 553). Çocuk dergilerinde yayımlanan çizgi romanlar bugün sadece promosyon ürünlerinin satmak için kullanılan bir unsurdan ibarettir. Çocuk, dergiye para verirken oyuncuğuna kavuşuyor, TV’de yayımlanan çizgi filmini izlemeye teşvik edildiğinden reytinglere katkıda bulunuyor, diğer ürünlerini satın alıyor, sinemasına gidiyor ve dergiyi çöpe atıyor ilişkisi bitiyor, okuduklarını unutuyor (Kireççi, 2011, s. 1009). Çocukları moda şeklinde bağlayan çizgi karakterlerin dergileri piyasaya çıkmakta, yan ürünleri hızla pazarlanmakta, görsel işitsel tüm yayınlarla çocuk kuşatma altına alınmaktadır. İşin ilginç tarafı daha bir moda bitmeden bir yenisinin bağlamasıyla çocuk diğerine yönlendirilmekte ve bu hızlı akıntıda çocuğun bir tüketim girdabının içinde kaybolması neden olunmaktadır (Kireççi, 2011, s. 1004). Her sayısı 250 bin adet satan Ben10 çizgi romanıyla, 65 bin ve üstü adet satan Winx dergisi tüketim kültürünün ve ticarileşmiş çocuk dergisine dönüşmesinin en tipik örneklerindedir (Kireççi, 2011, s. 1005).

Yayınevi sahibinin veya sahiplerinin politik veya dini ideolojilerini didaktik bir biçimde çocuklara aktarma çabaları. Günümüzde her çeşit politik akım kendi değerleri ve hedefleri doğrultusunda binlerce çocuk ve gençlik kitabı, dergisi yayınlamaktadır. (Sezgin, 2006, s. 375). Her medyanın kendine ait değerleri vardır. Bu değerler açık veya gizli bir şekilde okuyucuya aktarılır. Mesajlar kendi kültürümüze uygun ise bir sorun yoktur. Ama başka kültürlerin değerlerini okuyucuya aşılama büyük bir problemdir. Çocuk dergilerinde 1929’dan itibaren çizgi romanla başlayan yabancı kültür ürünleri çocuklar tarafından okunmakta ve yabancı kültürün etkisinde kalmaktadır. Kahramanların veya dergilerin isimleri değiştiriliyor, Türkçeleştiriliyordu. Alex Raymond’un ünlü kahramanı Flash Gordon “Baytekin” adını alıyor ve bu uzun zaman yerleşip kalacak bir uygulamanın başlangıcı

oluyordu: Lucky Luck “Red Kit”, Asterix “Bücür”, Ken Parker “Alaska”, Capitan Miki “Yüzbağı Tommiks”, El Grande Blek “Teksas-Çelik Blek”, Comandante Mark “Kaptan Swing” olmuştur (Kireççi, 2011, s. 1006). Yabancı kültürün kahramanları bizim kahramanlarımız gibi bir algı oluşturarak yabancı kültür çocuklara aktarılıyordu. Bu durum Harf İnkılâbı sonrası başlamış ve 1950’li yıllarda zirveye ulaşmıştır. Yabancı kahramanların Türk versiyonlarıyla farkında olmadan bir kültürlenme yaşanmıştır.

Çocuk dergilerinde hedef kitlenin gelişim özellikleri göz ardı edilerek, yetişkinlere yönelik olarak tasarlanan görsellere rastlanmaktadır (Sürmeli ve Kaptan, 2011, s. 582). Bu görseller çizgi roman kültürünün çocuk dergilerinde ağırlıklı kullanıldığı zamanlarda daha çok kullanılmıştır. Günümüzde bu tür görseller çok daha azdır.

Aileler, kitap ve dergi seçiminde ürünün çocuğu esir almamasına, olumsuz tutum ve davranışlara sevk etmemesine dikkat etmelidirler (Gönen ve diğerleri, 2011, s. 553). Çocuk dergileri konusunda çocuklardan daha çok aileler bilinçli olmalıdır. Aksi takdirde çocukları yanlış içeriğe sahip dergilerle buluşabilirler. Çocuk dergiciliği ne çocuklardan ne de yetişkinlerden herhangi bir eleştiri almadıklarından bağımsız hareket etmektedirler. Bu da zaman zaman sorumsuzluğu beraberinde getirmiştir (Kireççi, 2011, s. 1011). Aileler ve çocuklar dergiler konusunda bilinçlendirilmelidirler. Bu da ancak medya ürünlerini anlamaya yönelik bir beceri olan medya okuryazarlığıyla mümkündür.

Eski harfli çocuk dergilerine ve Cumhuriyet dönemi dergilerine bakıldığında dönemin önemli simalarının dergilerde yazdıkları görülür. Günümüz çocuk dergilerinde durum tam tersidir. Yazar kadrosunda tanıdık isme rastlamak zordur. Yazar kadrosu bu işin eğitimini almayan kişiler tarafından oluşmaktadır. Birkaç kişi bir araya gelip tek bir dergi çıkarabiliyor. Yazarın ismine ikinci bir çocuk dergisinde rastlamayız. Veya sadece o yayın grubunda çalıştıkları sürece rastlarız. Sonra bir bakarız kadın, sonra magazin, sonra bakım ve hatta haber dergilerinde görev yapmaktadırlar. Çocuk dergiciliğimizde son derece ciddi bir uzman

kadro eksikliği vardır (Kireççi 2011, s. 1005). Editör ile çevirmen aynı kişi. Bu şekilde de çevirinin ve baskıdan önceki son halinin gerekli normlarda olduğuna yine aynı kişi karar vermiş oluyor. Çocuk dergiciliğinde ciddi bir yapılanma sorunu görülmektedir (Kireççi 2011, s. 1009).

Çocuk dergilerinin bir diğer önemli sorunu ise okuyucu sorunudur. İngiltere, Amerika, Japonya gibi çağdaş, gelişmiş toplumlarda dergi okuyuculuğuna ayrı bir özen gösterilir. Oralarda dergi sayısının, kalitesinin, okurunun artırılması, bu alanda yoğun çabaların gösterilmesi boşuna değildir. Cumhuriyet döneminde 381 çocuk dergisi çıkartılmıştır. Dergi çıkarma, okuma konusunda geniş kültür alanı oluşturamadığımız bir gerçek (Güler, 2011, s. 1163). Çocuk dergileri konusunda ailelere çok iş düşmektedir. Eve haftalık veya aylık olarak en azından bir çocuk dergisi almak çok faydalı olacaktır. Çocuk dergileriyle ilgilenen bir çocuğun derslerini ihmal ettiği veya boşa vakit geçirdiği anlayışıyla çocuklarını bundan uzak tutan ailelerin sayısı hiç de az değildir (Yılar ve Turan, 2010, s. 46-47). Çocuk dergileri ülkemizde basit bir iş ya da uğraş olarak görülüyor. Oysa çocuk dergiciliği üzerinde daha fazla durulması gereken bir konudur.

Akademik çevrelerin çocuk dergiciliği konusuna yeterince eğilmedikleri görülüyor. Yapılan çalışmaların çoğu eski harfli çocuk dergileri üzerinedir. Bu çalışmalar önemli adımlardır ancak yeterli değildir. Günümüz çocuk dergileri üzerine daha fazla çalışma yapılmalıdır. Yapılan çalışmalar çocuk dergiciliğine yeni bir boyut kazandıracaktır. Çocuk dergiciliğinin daha da ciddiye alınmasını ve daha nitelikli çocuk dergilerinin çıkmasını sağlayacaktır. Yapılan her bir çalışma çocuk dergilerinin sorunu azaltacaktır.

Çocuk Dergilerinin Eğitsel özellikleri

Günümüzde öğretmenin ve ders kitaplarının yanında birçok yazılı ve görsel eğitim materyalleri bulunmaktadır. Bu materyallerden biri de çocuğa bilgi edinimini eğlenceli bir şekilde sağlayan, çocuk dergileridir (Sürmeli; Kaptan 2012:578). Dergiler çocukların güncel

olayları öğrenme ihtiyaçlarını karşıladığı gibi birtakım kalıcı yazıları ve resimleri ile onların bilgi ve kültür seviyelerinin yükselmesine de yardımcı olurlar (Oğuzkan, 2000, s. 338). Bu yönüyle dergiler hem ders içi hem de ders dışı işlevsel bir materyal haline getirilebilir.

Çocuk dergilerinde eğitici yazılara, okuyucu mektuplarına ve resimlerine, hikâyelere, bilmecelere, eşya ve hayvan tanıtlarına yer verilir (Şahin ve Beştaş, 2011, s. 501). Çocuklar bu türlerden hoşlanmaktadırlar (Küçet, 2008, s. 646). Çocukların hoşlandığı bu zengin içerikten faydalanılarak eğitim daha verimli hale getirilebilir. İçel eğitim aracı olması, öğretici fonksiyonu yerine getirmesi, eğlendirici olması üzerinde durmaktadır (aktaran, Şimşek, 2001).

Basılı medya araçlarından olan süreli yayınlar, okul ve meslek yaşamında öğrenilenlere ilâve olarak bunları tamamlayıcı bilgiler vermek, eğlendirmek gibi fonksiyonlara sahiptir (Şimşek, 2001). Eğitici ve öğretici yönü bulunan süreli yayınlar çocuğun okul dışında meşgul olacağı önemli bir materyaldir. Süreli yayınlar bu yönüyle çocuklara okumayı sevdirmekle kalmaz okul derslerine de önemli katkılarda bulunur. Her şeyden önce çocuk dergileri, ilköğretim çağında bulunan ve okula devam eden öğrencilere yönelik olarak çıkarılmış dergilerdir. Dergiler, amaçlarını, hedef kitle olarak seçtikleri ilköğretim öğrencilerinin eğitimleri ve eğlenmelerine odaklanmışlardır (Şimşek, 2001). Bu açıdan dergiler doğal süreçte eğitimde materyal kullanımına hazır bir şekilde çıkarılmaktadır. Müfredat nasıl ki öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarını göz önünde bulunduruyorsa, dergiler de hedef kitle olan çocukların ilgi ve ihtiyaçlarını göz önünde bulundurmaya zorundadır. Bu yönüyle dergi ve müfredat ortak bir amaca sahiptir denilebilir.

Çocuklar için süreli yayınların eğitimle ilişkisi tartışılmayacak kadar açıktır. İlk çocuk dergisi olan Leipziger Wochenblattfür Kinder ve bundan sonra çıkan çocuk dergileri eğitim konusuna ağırlık vermişlerdir (Demirel, 2011, s. 349). Türkiye’de çıkan ilk çocuk dergileri de aynı görevi üstlenmişlerdir. Günümüz çocuk dergileri için de aynı şeyleri

söylemek mümkündür. Batıda yayınlanan ilk çocuk dergilerinde savunulan temel ilkeler şunlardır:

- Çocuk ve gençler için sınırlı bir ebeveyn otoritesi,
- Çocukların yapısına ve ruhsal durumuna uygun bir eğitim uygulanması,
- Çocukların oyun oynama ihtiyacını karşılayacak kadar zaman bırakılabilen bir eğitim sistemi,
- Çocuklar ve gençlerin zevkle ve severek öğrenebilecekleri bir müfredat,
- Çocukların ve gençlerin vücut gelişimlerine yardımcı olacak spor derslerinin programlara alınması (aktaran, Şimşek, 2001).

Çocuk dergilerini eğitim konusunda değerli kılan taraflarından birisi de, çocukların ilgisini çekecek görsel malzeme kullanmalarıdır (Demirel, 2010, s. 349). Görsellik çocuğun dergiye olan ilgisini artırmaktadır. Basılı öğrenme araçlarından olan çocuk dergilerinde yer alan resimlemeler, grafikler, fotoğraflar, şemalar, haritalar, şekiller, tablolar, vb. görseller, öğrenmeyi kolaylaştırmaktadır (Sürmeli ve Kaptan, 2011, s. 579). Çocuk dergilerinde görsellik içerikten daha etkilidir. Görseller öğrencide bir motivasyon oluşturarak okumaya ve öğrenmeye ilk adım oluyor. İçeriği çocukla buluşturan görselliktir.

Gülyüz (2002, s. 157) okuma ve yazma boyutunda dergilerden yararlanılabileceğini vurgulamaktadır. Dergiler içerik ve fiziksel özellikleriyle eğitimde önemli bir beceri olan okuma becerisi için kullanılabilir. İçeriğinde görsellerle desteklenmiş çeşitli türde yazılar öğrencilerin ilgisini çekip okuma sürecinde etkili olabilir.

Sürelî yayınlardan olan dergilerle eğitim kavramı arasında bir ilişkisi söz konusudur. Müfredat ve ders kitapları dergilerden alınan bilgi, metinler, görseller ve eğlence sayfalarıyla zenginleştirilerek daha ilgi çekici hale getirilebilir. Dergilerden seçilen metinler farklı derslerde kullanılabilir. Hikâye, gezi yazısı, bilgilendirici yazılar Türkçe dersinde kullanılmaktadır (Alacalı, 2011). Dergilerde bulunan bu zengin içerik kullanılarak ders daha verimli ve

eğlenceli hale getirilebilir. Ders kitaplarındaki tekdüzelikten sıkılan öğrenciler dergilerin bu zenginliği karşısında derse karşı ilgileri ve tutumlarında olumlu bir değişiklik gözlemlenebilir.

Bölüm IV: Yöntem

Bu bölümünde araştırmanın hangi yöntem kullanılarak sürdürüldüğüne, yöntemin özellikleri, uygulamanın süreci ve işleyişi, uygulamada kullanılan araç ve tekniklere yer verilecektir.

Araştırma Modeli

Mevcut durum içerisinde yeni bir uygulama yapılarak etkilerini süreç içerisinde gözlemlemeye imkân sağlayan “Eylem Araştırması” araştırmaya model olarak belirlenmiştir.

Eylem araştırmasında dört önemli amaç vardır:

- Tüm ilgililerin çıkarlarını araştırarak, uygulamayı geliştirmek,
- Araştırma sürecine katılan herkesin uygulama anlayışlarını ve bilgilerini geliştirmek,
- Öğretmenlerin mesleki bilgilerini bir bütün olarak geliştirmek,
- Eğitimi bir disiplin olarak geliştirmek (Altricher ve diğerleri, 2005, s. 74).

Bu özellikler araştırmaya model olarak en uygun yöntemin eylem araştırması olduğunu göstermektedir. Eylem araştırması okul ve sınıf gibi yerel seviyelerde değişimin ve buna bağlı olarak gelişimin oluşturulabilmesinde güçlü bir yöntemdir (Ekiz, 2009, s. 179). Mevcut uygulamada Türkçe ders kitaplarıyla ders işlenmektedir. Uygulamada Türkçe ders kitapları yerine çocuk dergileri kullanılarak etkisi gözlemlenecektir.

Eylem araştırmasının amacı, uygulamanın problemleri ve zorlukları ile baş ederek ve yenilikleri yansıtıcı bir şekilde taşıyarak, öğretmen gruplarını ve öğretmenleri desteklemektir (Altricher ve diğerleri, 2005, s. 4). Eylem araştırması, insanların günlük yaşamlarında karşılaştıkları problemlere etkili çözümler bulmalarını sağlayan sistematik bir araştırma yaklaşımıdır (Stringer, 2007, s. 1). Eğitimde eylem araştırması, okul temelli müfredat gelişiminde, mesleki gelişimde, okul gelişim programlarında, sistem planlamasında ve prensiplerin geliştirilmesinde kullanılmaktadır (Kemmis ve McTaggart, 1992, s. 5).

Uygulamacıların yeni anlayışlar elde etmek ve okul bazlı sorunların genişliğini kavramak adına araştırmalar yaptığı için, okullarda araştırma yapma ve mesleki gelişimin bir parçası haline gelmiştir (Taylor ve diğerleri, 2006, s. 2). Eylem araştırmasının uygulandığı bazı alanlar şunlardır: Eğitim, okul gelişim planları, müfredatın geliştirilmesi, değerlendirme, sınıf yönergesi, sınıf projeleri, özel programlar, ebeveyn katılımı, site temelli yönetim (Stringer, 2007, s. 14). Nitel araştırma yöntemlerinin oldukça önem kazandığı ve kullanımının arttığı günümüzde (Yüce ve diğerleri, 2014) eylem araştırması da çok tercih edilen yöntem haline gelmiştir.

Eylem araştırması bir yöntem değil, paradigmadır. Bir paradigma olarak eylem araştırması, çok çeşitli araştırma metodolojilerini ve anket formlarını kapsayan, kavramsal, sosyal, felsefi ve kültürel bir çerçeveye sahiptir (Pine, 2009, s. 29-30).

John Elliott (1991, s. 69) eylem araştırmasını; “İçinde barındırdığı eylemin niteliğini geliştirme bakış açısına sahip bir sosyal durum çalışması” olarak tanımlar (aktaran, Altricher ve diğerleri, 2005, s. 4).

Eğitim sözlüğüne göre eylem araştırması; 1- Öğretmenlerin kendi öğretim yolları, öğrencilerin nasıl daha iyi öğrendiği ve ölçümlerin nasıl yapıldığı ile ilgili bilgi toplamak için kullanıldıkları sistemli araştırma, 2- Okul ve sınıf temelli eğitimsel uygulamaları geliştirmeyi amaçlayan ve genellikle öğretmenler tarafından gerçekleştirilen araştırmalar olarak tanımlanmıştır (Demirel, 2005, s. 52).

Eylem araştırması, bir okulda çalışan yönetici, öğretmen, eğitim uzmanı veya diğer tür kuruluşlarda çalışan mühendis, yönetici, planlamacı, insan kaynakları uzmanı gibi bizzat uygulamanın içinde olan bir uygulayıcının doğrudan kendisinin ya da bir araştırmacı ile birlikte gerçekleştirdiği ve uygulama sürecine ilişkin sorunların ortaya çıkarılması ya da hâlihazırda ortaya çıkmış bir sorunu anlama ve çözmeye yönelik sistematik veri toplamayı ve analiz etmeyi içeren bir araştırma yaklaşımıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2011, s. 295).

Eylem araştırması mevcut durum içinde yeni bir uygulamanın etkilerini süreç içinde gözlemlene imkânını sunan bir yaklaşımdır.

Karşılaşılan tüm tanımlar, eylem araştırmasının amacının “sınıf, program ya da tüm okuldaki mevcut durumun değişimi ya da gelişimini sağlamak” olduğu konusunda birleşmektedirler (Kuzu, 2005, s. 30).

Okullarda, öğretmenlerin ve öğrencilerin çalışma koşullarının geliştirilmesi isteğinin yanı sıra, aynı zamanda öğretimin ve öğrenimin kalitesinin geliştirilmesi isteğini de kapsamaktadır (Altricher ve diğerleri, 2005, s. 4).

Eylem araştırması, somut durumlarda pratik değerlendirmeleri beslemeyi amaçlar ve teorilerin ya da hipotezlerin ürettiği geçerlilik, insanların zekice ve ustaca davranmalarına yardımcı dokunduğu gibi, bilimsel testlerin gerçekliğine dayanmaz (Hopkins, 2002, s. 43). Eylem araştırması, somut bir gelişim için mücadele olarak görülürken, aynı zamanda eğitim uygulayıcıları, öğrencilerin aileleri ve gerçek deneyimin karmaşasıyla yaşayan diğerleri için bir yaklaşım olarak görülebilir (Kemmis ve McTaggart, 1992, s. 7). İnsanların okulda, işte, toplum organizasyonlarında kullanabilecekleri bir yöntem sağlar, öğretmenlerin, sağlık çalışanlarının ve insan kaynaklarının katılımının sağlanmasıyla çalışmanın etkililiği artırılabilir, kişilerin işlerini daha anlamlı ve tatmin edici hale getirirken, karşılaştıkları bulmaca gibi karmaşık sorunlar üzerine çalışırken onlara yardımcı olur (Stringer, 2007, s. 1). Bir eylem araştırmacısı, daha iyiye yönelik değişimi umut eder, daha iyi bir dünyanın hayalini kurar ve fark oluşturmayı arzular (Naughton ve Hughes, 2009, s. 5).

Bu araştırmada derslerin farklı materyallerle zenginleştirilerek daha zevkli, daha eğlenceli ve verimli bir ders işleme amaç edinilmektedir. Öğrencileri, bazı yönlerden eksikleri bulunan kitapların yerine, görsel ve içerik yönünden çok zengin olan çocuk dergileriyle buluşturarak istenilen amaca ulaşılacak istenmiştir.

Eylem araştırması, araştırma yöntemi ile esas eylemi birleştirir. Bu incelemeyle gerçekleştirilmiş eylem disiplini, bir gelişme ve reform sürecine bağlıken kavrayışa yönelik bir girişimdir (Hopkins, 2002, s. 42). Eylem araştırması, eğitimsel uygulamadaki sorunları ele alır, yani eleştirel olarak bilgilendirilmiş, sosyal ve eğitimsel olarak gerekçelendirilmiş, eğitimsel olarak iyi biçimlendirilmiş olarak değerlendirilen aktiviteleri ele alır (Kemmis ve McTaggart, 1992, s. 18). Uygulamadaki sorunun ders kitaplarının hem içerik hem de fiziksel olarak öğrencilere hitap etmediği gözlemlenmiştir. Yeni uygulama bu yönde geliştirilmiş ve eyleme geçirilmiştir.

Eylem araştırmasının özelliklerine yönelik bilgiler yukarıda vermeye çalışılmıştır. Ancak eylem araştırması hakkında daha genel ve derinlemesine görüş sahibi olmak için Kemmis ve McTaggart, Altrichter ve diğerleri (2005)'un araştırma modelinin özelliklerini görmekte yarar vardır.

Altrichter ve diğerleri (2005) eylem araştırmasının özelliklerini şu şekilde sıralamaktadır:

- Eylem araştırması araştırılan sosyal durumla ilgili insanlar tarafından yürütülür. Sınıf ortamı varsa bu iş öğretmene aittir.
- Eylem araştırması gündelik eğitim çalışmalarındaki pratik sorunlarla başlar. Amaç, hem uygulamayı hem de katılımcıların bilgisini geliştirmektir.
- Eylem araştırması okulun eğitim değerlerine ve çalışma koşullarına uygun olmalıdır. Aynı zamanda bu değerleri geliştirecek ve eğitim sistemine katkıda bulunmalıdır.
- Eylem araştırması repertuar sağlayan basit bir yöntemdir, araştırma ve uygulamayı geliştiren bir stratejidir. Az ama mantıklı sonuçlar sunar. Uygulamayı bozmayacak şekilde tasarlanan bir metottur.

- Bununla birlikte eylem araştırmasını ayıracak özel bir yöntem veya teknik yoktur. Bunun yerine yakın ilgi kurmak, ilişkilendirmek, eylemi karşılaştırma ve yansıtma, yanlış görülen bilinçli ya da bilinçsiz davranışını geliştirmek, ve birilerinin bilgisini geliştirmek olarak tanımlanır.
- Her bir eylem araştırması projesinin – ölçeği ne olursa olsun – kendine özgü bir karakteri vardır ve takip edilen farklı yolların çeşitliliğini sınırlayabileceği için aşamalı ve ayrıntılı bir model sağlamakta tereddüt ederiz. Yine de, bazı tipik geniş aşamalar herhangi bir araştırma sürecinde bulunabilir.

Eylem araştırmasının öncülerinden olan Kemmis ve McTaggart (1992, s. 25) eylem araştırmasının özelliklerini şöyle belirlemiştir:

- Eylem araştırması, eğitimi değiştirerek ve değişimin sonuçlarından öğrendikleriyle eğitimi geliştirmeyi amaçlayan bir yaklaşımdır.
- Eylem araştırması katılımcıdır: Bu, insanların kendi uygulamalarını geliştirme üzerine çalıştıkları bir araştırmadır.
- Eylem araştırması, öz-düşünümsel bir döngü olarak gelişir: Planlama, eyleme geçirme, gözleme, yansıtma ve daha sonra yeniden planlama, daha fazla uygulama, gözleme ve yansıtma çevriminin döngüsü.
- Eylem araştırması iş birliğine dayanır: Direkt olarak eyleme katılanlar kadar, ilgili uygulamadan etkilenenleri de dâhil ederek, eylem için sorumlu olan iş birlikçi grubu geliştirmek ve onu geliştirmek anlamına gelir.
- Eylem araştırması, araştırma sürecinin bütün aşamalarında, kendi kendini eleştirebilen topluluklar içerisindeki insanların katılımının ve iş birliğinin kurulmasını sağlar: Planlama, eylem, gözlem ve yansıtma.
- Eylem araştırması, sürprizlere ve esnek fırsatlara açık olmasına karşın, insanların bilinçli bir şekilde hareket ettiği sistemli bir öğrenme sürecidir.

- Eylem araştırması, insanların kendi pratiklerinin kuramlaştırmasını içerir – durumlar, eylem ve sonuçlara araştırmacı bir bakış açısıyla yaklaşmak ve kendi hayatlarındaki durumlar, eylemler ve bunların sonuçları arasındaki ilişkiyi anlamak.
- Eylem araştırması, insanları değil, onların uygulamalarını, fikirlerini ve onları önceki uygulamalarının, fikirlerinin ve tahminlerinin yanlış ya da yanlış yönlendirilmiş olduğunu gösteren ikna edici veriler toplayarak onların kurumlar hakkındaki yeni tahminlerini araştırır.
- Eylem araştırması, kanıt olarak sayılan şeyler (ya da veriler) konusunda açık görüşlüdür.
- Eylem araştırması, kendi ilerlememizi ve iki paralel öğrenme serisi hakkında kendi düşüncelerimizi kaydettiğimiz bir kişisel günlük tutmayı gerektirir: Şu an çalıştığımız uygulamalar hakkındaki öğrenimlerimiz (pratiklerimizin nasıl geliştiği) ve onları çalışma sürecindeki öğrenimlerimiz (eylem araştırması projemizin nasıl gittiği).
- Eylem araştırması politik bir süreçtir, çünkü diğer kişileri etkilediğinde değişimler yapmayı gerektirir. Bu, bazen hem kendimizde hem de başkalarında, değişime karşı direnç oluşturur.
- Eylem araştırması, insanların çalıştıkları ortamlardaki durumlar (sınıflar, okullar, sistemler) hakkında kritik analizler yapmalarını gerektirir.
- Eylem araştırması, önce küçük bir şekilde, hatta tek bir kişinin deneyebileceği, değişimler üzerine çalışmayla başlar ve daha sonra kapsamlı değişimlere yönelik, belki sınıf, okul ve sistem içerisindeki planların ve uygulamaların daha genel reformlarını gerçekleştirmek için, kurumların ve fikirlerin eleştirisine dönüşebilir.

- Eylem araştırması, bu araştırmaya katılanlar, kendi çalışmalarındaki ilerlemeler üzerine daha güçlü sorular belirleyebilsinler diye, sorunları, fikirleri ve tahminleri daha açık bir şekilde belirlemelerine yardımcı olan, basit planlama, eylem, gözlem ve yansıtma çevrimleriyle başlar.
- Eylem araştırması, başlangıçta, iş birliği yapan küçük gruplar ile başlar, ama daha sonra, söz konusu olan pratiklerden git gide etkilenenleri ve dâhil olanları kapsasın diye, katılımcı eylem araştırmacıları topluluklarına kadar yayılır.
- Eylem araştırması, bizim gelişimimizi kaydetmemize olanak sağlar: (a) Değişen eylemlerimizi ve uygulamalarımızı kaydeder, (b) Tanımladığımız dil ve söylemdeki değişimleri kaydeder, (c) Bizim pratiklerimizin özelliklerini belirleyen ve kısıtlayan sosyal ilişkilerdeki ve organizasyon formlarındaki değişimleri kaydeder, (d) Eylem araştırması yeterliliğimizdeki gelişimi kaydeder.
- Eylem araştırması, eğitimsel çalışmamızın makul bir gerekçesini vermemize olanak sağlar, çünkü topladığımız kanıtın ve yaptığımız eleştirel yansıtmanın, ne yaptığımıza dair gelişmiş, test edilmiş ve eleştirel olarak incelenmiş bir rasyonellik oluşturma konusunda nasıl yardımcı olduğunu gösterebiliriz.

Eylem araştırması bu özellikleriyle hem araştırmayı yapan hem de katılımcılar için önemli gelişmeler sağlayabilir. Hiç şüphesiz uygulamanın yürütücüsü konumunda olan öğretmenler uygulamadan en çok faydalanan kişi konumundadır. Onwuegbuzie and Dickinson (2006) yöntemin öğretmenlere ne gibi faydalar sağladığını şöyle sıralamaktadır:

- Amaçlar ve uygulamalar arasındaki çelişkinin farkındalığını artırır ve geliştirir.
- Öğretmenlerin kendi uygulamaları üzerinde analitik düşünme yetilerini geliştirir.

- Eğitimsel değişime karşı kavrayışı artırır.
- Eğitsel etkililiği artırır.
- Farkındalığı ve karar verme yetilerini artırır.
- Öğretmenlerin, öğretimi bir tür araştırma ya da deneysel bakış açısıyla görmelerine yardımcı olur.
- Öğretimle ilgili fikirleri geliştirir.
- Sınıf dinamiği ile ilgili anlayışı geliştirir.
- Öğretmenlerin merakını artırır.
- Değişiklikleri teşvik etme yetilerinde onlara güven vererek, öğretmenlerin kendilerini güçlendirmesini sağlar.
- Öğretmenlerin rollerini ve kariyer fırsatlarını genişletebilir.
- Öğretimi teşvik edebilir ve isteksizliği azaltabilir.
- Teorinin değerini artırır, teori bilgilendirmesi için bir yol sağlar ve araştırmayı aydınlatır.
- Olumlu değişimi teşvik eder ve öğretmenleri değişimin bir temsilcisi haline getirir.
- Hangi metotların işe yaradığını belirler ve doğrular.
- Farkındalığı, değerlendirmeyi ve karar verme sorumluluğunu artırır.
- Etkili pratiklere sahip olmayı teşvik eder.
- Kişisel olarak anlamlı olan araştırma sorularının seçilmesini teşvik eder.
- Öğretmenlerin ve araştırmacıların aktif öğrenici olmalarını teşvik eder.
- Araştırma sonuçlarını öğretimde kullanma isteğini artırır.
- Araştırma tüketicilerinin daha eleştirel ve hevesli olmalarını teşvik eder.
- Öğretmenlerin durum ve bağlam bilgilerini artırır
- Pedagojik eylemlerin doğrulanmasına olanak sağlar.

- Kuramsal ve uygulamalı araştırma arasındaki bağı güçlendirir.
- Başkalarının uygulamaya koyduklarından ziyade kendi belirledikleri hedefe olan bağlarını artırır.
- Araştırma metodolojisi ve uygulamasında bilgi kazanım fırsatı oluşturur.
- Araştırmacı ve öğretmen arasındaki farkı ortaya koyar (Aktaran, Pine, 2009, s. 37).

Açıklamalarda da görüldüğü gibi eylem araştırması uygulandığı alanda özellikle eğitim alanında önemli çözümler sağlamak ve uygulamayı geliştirmekte önemli bir rol oynamaktadır. Hem katılımcılar hem de araştırmacı kendini eylem araştırması sayesinde geliştirebilir. Yeni uygulamalarla önemli sorunlara basit çözümler sunabilir. Yöntemin uygulanabilir olması önemli bir avantaj sağlar ve somut çözümler sunar. Bu açıdan araştırma yöntemi sadece bu gibi araştırmalarla kalmayıp okul ortamında da yaygınlaştırılmalıdır.

Eylem araştırması “Teknik/Bilimsel/İşbirlikçi Eylem Araştırması, Uygulama/Karşılıklı İşbirliği/ Tartışma Odaklı Eylem Araştırması, Özgürleştirici/ Geliştirici/ Eleştirel Eylem Araştırması” olarak sınıflandırılmıştır. Berg’in yaptığı bu sınıflamaya uygulayıcının da eylem araştırması yapabileceğini dikkate alarak bir dördüncü tür eklenebilir. Uygulayıcının aynı zamanda araştırmacı olduğu yaklaşımda araştırmacı uygulamayı sürdürürken aynı zamanda belirlediği soruna ilişkin veri toplamayı da başarabilmelidir (Yıldırım ve Şimşek, 2011, s. 296). Araştırmada yukarıda bahsedilen eylem araştırma türlerinden uygulayıcının aynı zamanda araştırmacı olduğu “özgürleştirici/geliştirici/eleştirel” eylem araştırması kullanılacaktır.

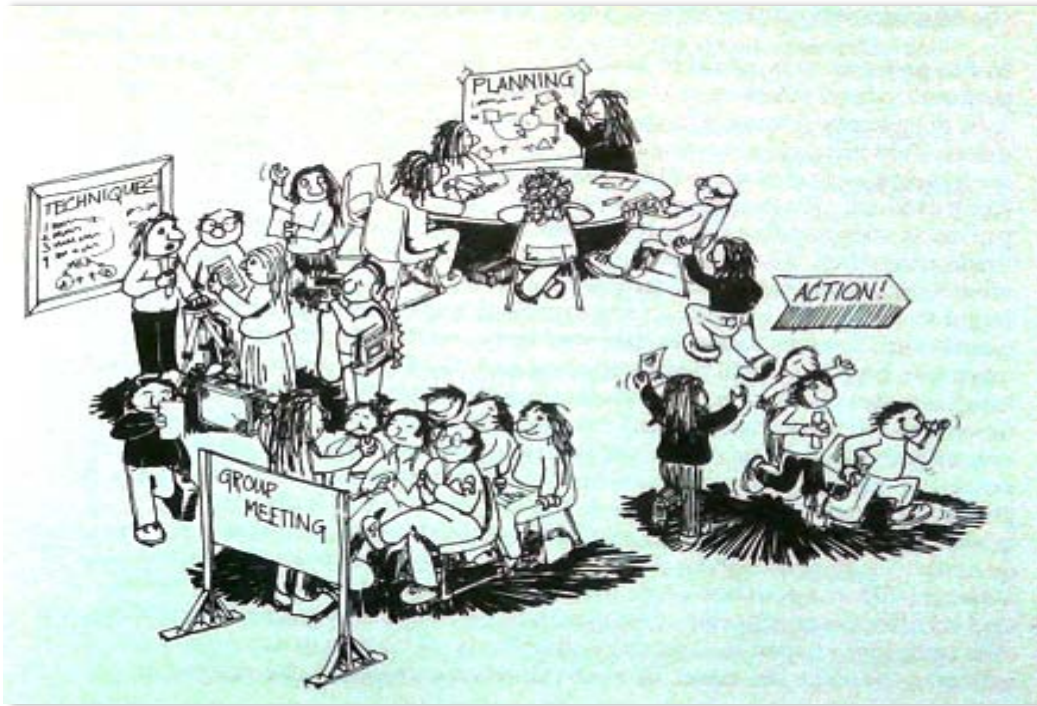
Eylem araştırması araştırılan durumun içinde bulunana, bu durumla doğrudan, ilgili kişiler tarafından yapılır. Araştırılan sınıf ortamında ise araştırmacı doğrudan öğretmen olabilir (Büyüköztürk ve diğerleri, 2012, s. 255).

Araştırmacı MEB’de öğretmendir. Araştırmacı Türkçe dersindeki bir problemi tespit ederek bu problemin çözümüne yönelik beş haftalık bir uygulama yapılmıştır. 30 saat sürmesi planlanan bu uygulamada materyal olarak birçok eksik bulunan Türkçe ders kitabı yerine, daha zengin içerikli çocuk dergileri kullanılmıştır. Kullanılan yeni materyallerin etkisi gözlemlenerek öğrenci görüşlerine başvurulmuştur.

Eylem Araştırma Süreci

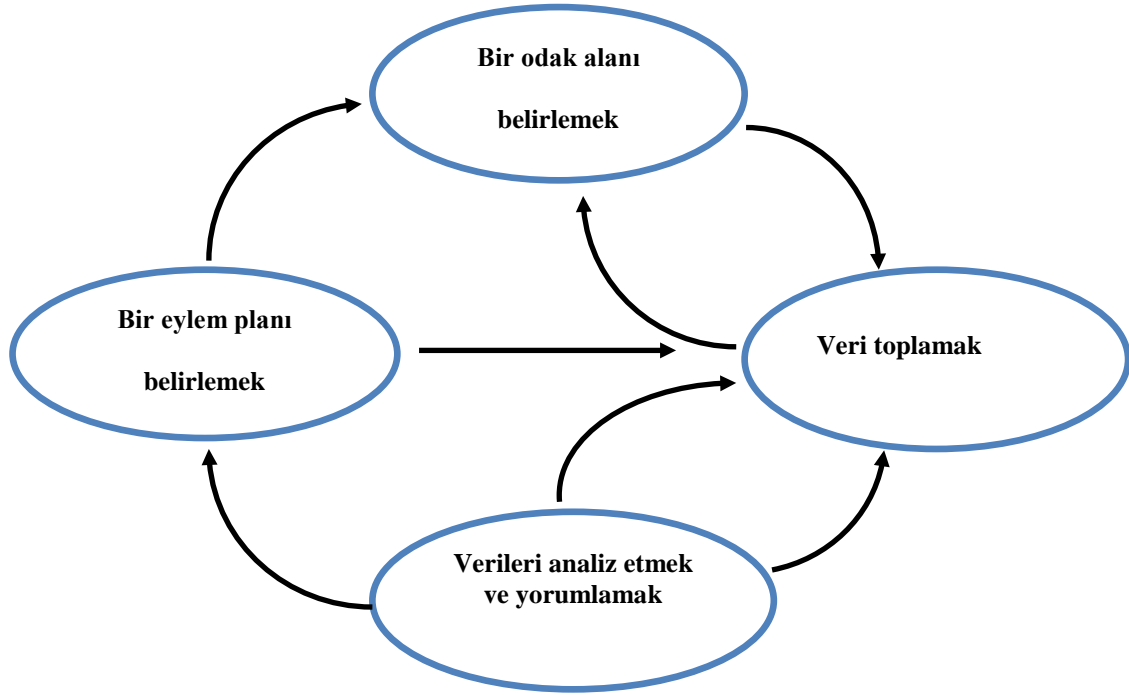
Eylem araştırmasının en önemli özelliklerinden birisi uygulamanın bir süreç içinde gerçekleşmesidir. Süreç, problem belirleme, veri toplama, veri analizi, eylem planı belirleme, eylemi gerçekleştirme ve alternatif ya da yeni bir eyleme karar verme aşamalarından oluşmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2011, s. 292).

Şekil 4. Eylem Araştırma Süreci 1 (Kaynak: Kemmis ve McTaggart, 1992, s. 19)

Kemmis ve McTaggart’ten alınan bu resimde eylem araştırmasında planlama, eylem, grup görüşmeleri ve araştırmada kullanılan tekniklerin önemi vurgulanmıştır. Eylem araştırmasının nasıl bir süreç içinde gerçekleşeceği somut bir şekilde sunulmuştur. Bu araştırmada kaynaklarda (Cavkaytar, 2006; Duban, 2008; Tüzel, 2012; Kuzu, 2005) en çok

kullanılan eylem araştırma döngüsü olan, Mills'in (2007, s. 20) diyalektik döngüsü araştırma sürecinin takibinde kullanılacaktır:

Şekil 5. Eylem Araştırma Süreci 2 (Kaynak: Mills, 2007, s. 20)

Bu eylem araştırması döngüsü göz önünde bulundurularak uygulama süreci ayrıntılı bir şekilde sunulmuştur. Eylem sürecinde hangi aşamada ne işleneceği açık bir şekilde yazılmıştır.

Odak Alanının Belirlenmesi

Eylem araştırmacısının ilk görevi, inceleme ya da araştırma için bir konu seçmektir (Koshy, 2005, s. 32). Eğitsel uygulamanın niçin ve nasıl geliştirilebileceğine odaklanmak çok önemlidir (Taylor ve diğerleri, 2006, s. 2). Herhangi bir araştırma projesine başlamak, başarı için en zor aşama olabilir. Olumlu bir başlangıç yapmak için başarının anahtarı doğru yere odaklanmaktır (Taylor ve diğerleri, 2006, s. 6).

Eğer eylem araştırmasına katılıyorsanız, projenin başarısının merkezinde siz varsınız. Özellikle, değişimi etkileyebilme yetisine sahip olmalısınız, bu yüzden, proje, sizin erişebileceğiniz ve içinde çalışabileceğiniz bir alanda olmalıdır (Taylor ve diğerleri, 2006, s.

7). Uygulanabilir ve kendi mesleki gelişiminizi destekleyecek konular seçmeniz gerekir (Koshy, 2005, s. 39). Eylem için iş birlikçi kişiler ile kendinizi yönlendirme aşamasıdır. Tematik ilgi alanınızı ve durumunuzun sınırlamaları ile ihtimallerini düşünerek kendi ortamınızda eğitimi nasıl geliştirebileceğinize karar vermelisiniz (Kemmis ve McTaggart, 1992, s. 65). Araştırmacı yüksek lisans çalışmasını eski harfli çocuk dergileri üzerine yapmıştır. Bu tez çalışması çocuk dergilerine karşı araştırmacıda bir ilgi oluşturmuştur. Yüksek lisans çalışmasını eski harfli çocuk dergileri üzerine yapan araştırmacının çocuk dergileriyle ilgili makale çalışması da bulunmaktadır. Araştırmacı yaptığı bu çalışmalar neticesinde çocuk dergileri konusunda bir bilgi birikimine sahiptir. Ayrıca doktora ders döneminde aldığı “Çocuk Edebiyatının Kaynakları” adlı ders kapsamında da konu hakkında bilgisini genişletmeye ve derinleştirmeye çalışmıştır. Araştırmacı doktora çalışmasını da ilgi duyduğu ve literatür hakkında bilgi sahibi olduğu bu alanda yapmaya karar vermiştir. Yüksek lisans çalışmasında ve yaptığı çalışmalarda eski harfli çocuk dergileri üzerine birçok çalışma olduğunu görmüştür. Günümüz çocuk dergileri üzerine yapılan çalışmaların ise konuya aydınlatamayacak kadar az olduğunu fark etmiştir. Çıkan çocuk dergilerinin sayısı, tirajı ve dergilerin çocuk dünyasındaki yerini fark eden araştırmacı bu konunun araştırmaya değer bir çalışma olacağına karar vermiştir. Günümüz çocuk dergileri üzerine araştırma yapan yazar, seksen kadar çocuk dergisinin yayınlanmakta olduğunu görmüştür. Araştırmasında çocuk dergilerinin eğitsel işlevleri üzerine yapılmış makaleler ve kitap bölümleri okuyarak dergilerin eğitsel işlevlerinin okul ortamında kullanılmasının yerinde olacağına karar vermiştir.

Süreç, bir çeşit gelişimin ve değişimin arzu edildiği genel bir fikir ile başlar. Gelişimi başlatmak için nereden başlanacağına karar verirken, bir grup, bir bölgenin üyelerin algıladığı ilgi ve sonuçları ortak olan bir problemler kümesi belirler (Kemmis ve McTaggart, 1992, s. 8). Araştırmacı günümüz çocuk dergilerini hangi çerçevede işleyeceğini düşünmüş ve akademisyenlerden bu konuda fikirler almıştır. Fikir alış verişi sonucunda dergilerin sınıf

ortamına taşınabileceğine kanaat getirmiştir. Kendisinin öğretmen olmasını da önemli bir avantaj sayarak çocuk dergilerini öğretim materyali olarak sınıf ortamında kullanmanın güzel bir çalışma olabileceğine karar vermiştir. Çocuk dergisini sınıf ortamına taşıma fikri araştırmacıyla aynı okulda çalışan Türkçe zümresinden beş kişiyle paylaşılmıştır. Görüşmelerde bu öğretmenler de olumlu görüş bildirmişler ve böyle bir uygulamanın güzel olabileceği fikrini dile getirmişlerdir.

MEB’de onuncu yılını çalışan araştırmacı Türkçe derslerinin ders kitabı dışında bir materyal kullanımına açık olmamasından, müfredatın ve dersin tabiatının dersi materyal konusunda kısıtlı hale getirmesinden dolayı dersin sıkıcı bir hale geldiğini gözlemlemiştir. Bu konuda Türkçe öğretmeni arkadaşlarıyla ilgili görüşmeler yapar ve onların da görüşlerini almıştır. Onlar da aynı fikirde olduklarını beyan etmişlerdir. Çocuk dergisinin sınıf ortamında kullanımıyla ilgili görüşlerinde de olumlu olacağını ifade ederler. Örnekleri inceleyen Türkçe öğretmenleri metinlerin Türkçe ders kitabındaki metinler kadar olgun hatta daha iyi olduğuna dair görüş bildirmişlerdir. Araştırmacı çoğu zaman ders kitabından devam eden derslerin tekdüze yapısını değiştirmek için metin bakımından da zengin, eğitsel işlevleri olan çocuk dergilerini ders kitabı gibi kullanmayı planlamış ve bu konuda çalışmıştır. Dergilerin metin, görsellik, eğlence gibi birçok yönden zengin olmasının Türkçe dersine yeni bir boyut kazandıracağını düşünmüştür. Derste kullanacağı dergilere karar vermiştir. Karar verme sürecinde ön bilgilerini kullanarak üzerinde en çok çalışma yapılan çocuk dergilerini belirlemiştir. Bu dergilerin popülerliğini daha net görebilmek için Google arama motorunu ve sosyal paylaşım sitesi olan Facebook’u kullanmıştır. Google’da “çocuk dergisi, çocuk dergileri” kavramlarıyla arama yapmıştır. “çocuk dergisi olarak yapılan aramada Bilim Çocuk, Gonca, Trt Çocuk, Altın Çocuk, Sincap, Türkiye Çocuk; çocuk dergileri olarak arama yapıldığında yine aynı dergilerin ilk sırada olduğu görülmüştür. “kids magazine, children magazine” kavramlarıyla yapılan aramada ilk sıralarda NG Kids çocuk dergisinin olduğunu

görmüştür. Facebook paylaşım sitesinde Gonca, Trt Çocuk, Ng Kids, Türkiye Çocuk Dergisi, Altın Çocuk dergilerinin en çok beğenilen dergiler olduğu görülmüştür. Şahin ve Beştaş (2012) yaptıkları araştırmada Bilim Çocuk, Gonca, TRT Çocuk, National Geographic Kids dergilerini kullanmışlardır. Bütün bunlar dergilerin belirlenmesinde kriter olarak kullanılmıştır.

Araştırmacı bu verilerden hareketle Türkçe dersinde temanın birini seçtiği çocuk dergileriyle işlemeye karar vermiştir. Verilerden de yararlanarak Gonca, NG Kids, TRT Çocuk ve Bilim Çocuk dergilerinde geriye dönük tarama yapmıştır. Uygun gördüğü metinleri Türkçe dersi kazanımlarına göre uyarlamıştır.

Kendi kendine ya da başkalarıyla beyin fırtınası yapmak konuyu bulmak için ya da konuyu daha özele indirgemek için kolay bir yoldur (Naughton ve Hughes, 2009, s. 9). Araştırmacı metinlerin seçiminde okuldaki Türkçe zümresi öğretmenlerinden görüşler almıştır. Son olarak metinleri uzmanlara inceletmiştir. Uzman görüşleri doğrultusunda metinlerin ne olacağına karar vermiştir.

Örnek olarak seçilen metinler uygulama yapılmayan değişik sınıflarda okunmuştur. Sınıfta okuma işlemini araştırmacı ve diğer öğretmenler yapmıştır. Değişik sınıflarda yapılan okumalar sonucunda hangi sınıfta uygulama yapılacağına karar verilmiştir. 7. sınıfta çocuk dergileriyle yapılan kısa bir sorgulamada öğrencilerden birisinin “Hocam çok çocukça” demesi ve öğrencilerin gözlemleri araştırmacıyı alt sınıflara yönlendirmiştir. Dergilerin hedef kitlelerine yönelik yapılan araştırmada uygulanacak derginin hedef kitlesinin daha çok 7-12 yaş arası olduğunu görülmüş ve çalışmanın 5. sınıfta yapılmasının daha uygun olacağı kanaatine varılmıştır. Araştırmacı dersine girmediği diğer sınıflarda dergilerden seçtiği metinlerden okuyarak bir ön araştırma yapmıştır. Aynı metinler 5. sınıflara giren diğer öğretmenler tarafından sınıfta okunup, öğretmenlerden öğrencileri gözlemleri istenmiştir. Hem öğretmenlerin olumlu görüşleri hem de öğrencilerden gelen dönütler göz önünde

bulundurularak 5. sınıflarda uygulama yapılmasına karar verilmiştir. Araştırmacı 5/A ve 5/F sınıfı olmak üzere iki sınıfa ders vermektedir. Bu sınıfların sınıf içi performansları göz nünde bulundurularak 5/F sınıfında uygulamanın daha iyi sonuç vereceği düşünülmüştür. Bu kararın alınmasında en önemli etken öğrencilerin sosyal ilişkileri olmuştur. 5/A sınıfında içe kapanık öğrencilerin çok olması, 5/F sınıfında ise daha dışa dönük öğrencilerin çok olması uygulama sınıfının 5/F olmasındaki en önemli faktör olarak görülmüştür.

Sürecin başında okul müdürü ile görüşme yapılmıştır. Okul müdürü uygulamanın yapılmasına sıcak bakmış: “Hocam, MEB izinleri tamamlandıktan sonra uygulamayı başka okullarda yapmanız yakışık almaz.” ifadesini kullanmıştır. Uygulama sürecinde de okul yönetimi uygulamaya desteğini sürdürmüştür.

Odaklanılacak grup belirlendikten sonra MEB’ den izin alama süreci başlamıştır. İzin alama süreci çok zor geçmiştir. Kayseri Milli Eğitim Müdürlüğü’ne gelen izin talebi yazısına göre izin vermenin zor olacağını söylenmiştir. Komisyon üyeleri ve yetkili müdür yardımcılılarıyla yapılan uzun görüşmeler sonucunda izin alınabilmiştir.

Literatür Taraması

Bir literatür taraması, konu başlığınızla ilgili literatür bulduğunuz, okuduğunuz, özetlediğiniz ve yazılı forma getirdiğiniz organize, sistematik bir süreçtir. Makale, resmi olmayan düşünceler, yayın sayfası ya da bir raporun veya tezin parçası gibidir (Naughton ve Hughes, 2009, s. 57). Literatür çalışması şunlar için yapılmalıdır:

- Daha önce yapılanları ve boşlukları belirlemeye yardımcı olmalıdır.
- Sorunuza bir arka plan sağlamak ve çalışma için bir gerekçe ifade etmeye yardımcı olmalıdır.
- Araştırma konusunu, soruları veya hipotezi gözden geçirme ve düzeltmede destek olmalıdır.
- Güncel tartışmalar ve bakış açıları içinde projeyi tanımlamayı sağlamalıdır.

- Çalışma için uygun ortam sağlamalıdır.
- Bulguları derin bir bilgi ve dikkatle analiz etmek ve tartışmak için yardımcı olmalıdır (Koshy, 2005, s. 43-44).

Konu başlığınızla ilgili literatür taraması yapmak tüm araştırma formlarını bir araya toplamak açısından önemlidir (Koshy, 2005, s. 42). Konu ile ilgili okumalar yapmak, konu için anlayışlar kazanmanın yanı sıra verimli faaliyetler peşinde araştırmacıya rehberlik eder (Koshy, 2005, s. 43). Odak alanı belirlendikten sonra çocuk dergileri hakkında geniş bir literatür taraması yapılmıştır. Özellikle günümüz çocuk dergileri hakkında geniş bir çalışma yapılmaya çalışılmıştır. Yapılan çalışmalarda 170 çocuk dergisinin çıkmakta olduğu görülmüştür. Çocuk dergileri üzerine yapılan çalışmalar dergilerin medya şirketleri tarafından çıkarıldığını göstermiştir. Bu durum dergilerin medya okuryazarlığı bağlamında değerlendirilmesini gerektirmiştir. Bu yüzden medya okuryazarlığı literatür taranarak bir kuramsal çerçeve oluşturulmuştur. Son olarak eylem araştırması yöntemi ile ilgili çalışma yapılmıştır. Bu bağlamda ağırlıklı olarak yabancı kaynaklar kullanılmıştır. Yabancı kaynakların tercih edilmesinde konunun kaynağına inip daha sağlam bir çerçeve oluşturmak amaçlanmıştır.

Literatür araştırmasını sizden önceki insanların konunuzla ilgili ne söylediği düşündüğü ve yaptığını keşfetmek için yapılmalıdır (Naughton ve Hughes, 2009, s. 57). Yapılan literatür araştırması günümüz çocuk dergileri üzerine yeterli bir çalışma yapılmadığını ortaya koymuştur. Medya okuryazarlığı alanında son zamanlarda hem doktora hem de yüksek lisans düzeyinde çalışmalar, 2005 yılında ise sempozyum düzenlendiği görülmüştür. Eylem araştırmasının birçok araştırmaya konu olduğu görülmüş. En çok eğitim alanında yapılan uygulamalarda kullanıldığı fark edilmiştir.

Seçilen alanda okuma ve araştırma kanıtları sunmak gerekir ve bunu çalışmada destekleyici ve bilgilendirici olarak nasıl kullanıldığı göstermelidir (Taylor ve diğerleri, 2006,

s. 16). Yapılan taramalardan sonra elde edilen dipnotlar gerekli konu başlıklarında destekleyici bilgi olarak kullanılmıştır. Ayrıca bu bilgiler araştırmanın yönlendirilmesinde önemli rol oynamıştır.

Ortam

Uygulama ortamının belirlenmesinde araştırmacının aynı zamanda MEB' de çalışıyor olması etkili olmuştur. Uygulama için kendi okulunu seçen araştırmacı okul müdürüyle yaptığı görüşmede olumlu sonuç almıştır. İzin süreci tamamlandıktan sonra Kayseri ili Melikgazi ilçesi İldem İMKB Ortaokulu'nun 5/ F sınıfında uygulama yapmak için bir engel kalmamıştır.

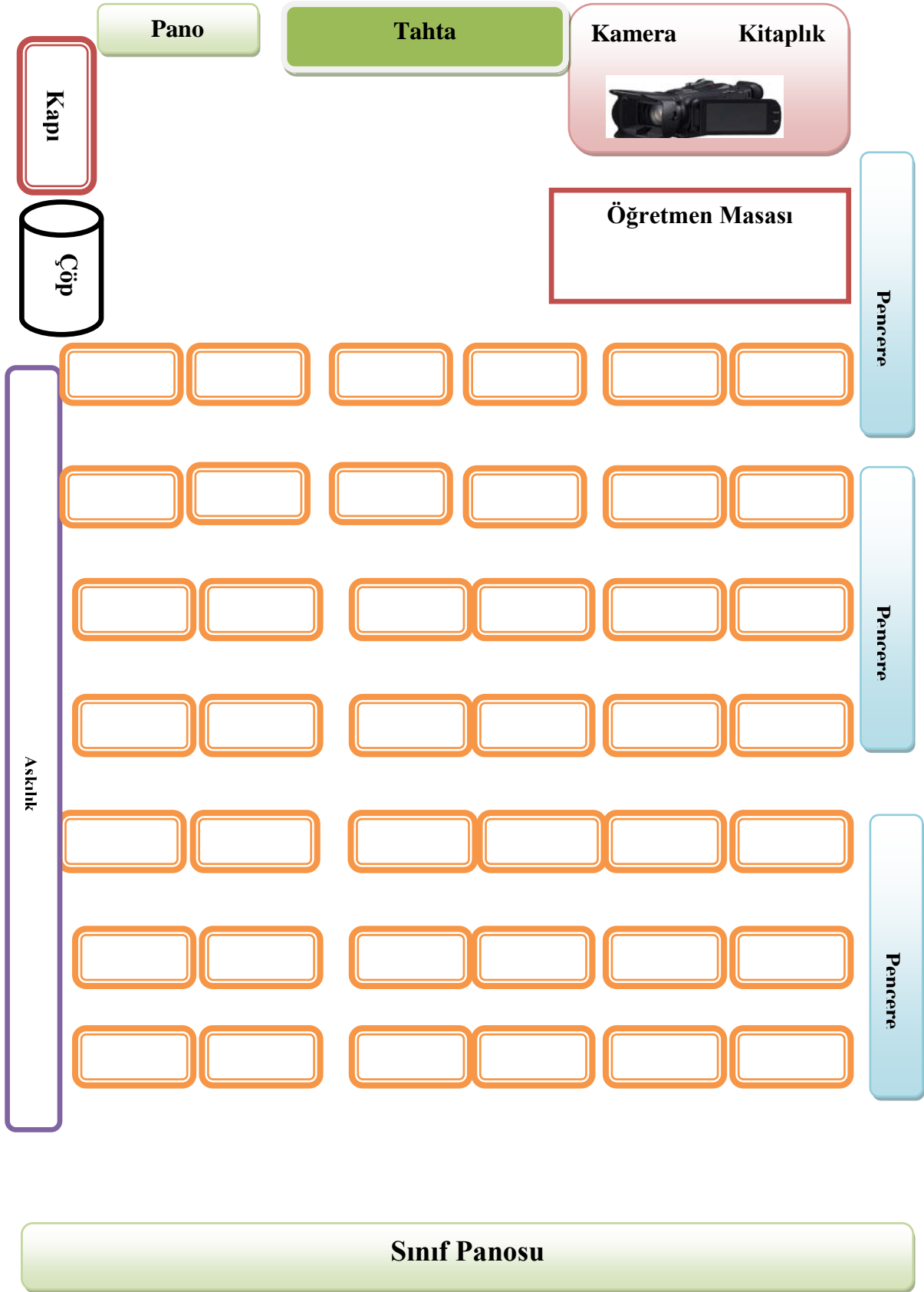
Okul Kayseri'nin kenar mahallesinde bulunmaktadır. Mahalle orta düzey ailelerin bulunduğu bir yerdir. Mahalle gelir olarak orta düzey olmasına rağmen memur sınıfının çok olmasından dolayı velilerin eğitim seviyesi iyi derecededir. Okuldaki öğrenciler buna bağlı olarak başarılıdır. Okul 2008 yılında kurulmasına rağmen hem sosyal hem de akademik başarıları mevcuttur. Bu başarıda hem okulun fiziksel durumu hem de öğretmen kadrosunun genç olması etkilidir.

Okul 3 katlı, dersliği çok olan geniş bir okuldur. Okul bünyesinde 32 derslik, 58 şube, 3 okul öncesi dersliği, 1 Müdür Odası, 4 müdür yardımcısı odası, 1 grup ve bireysel rehberlik odası, 1 adet özel eğitim sınıfı, 1 araç gereç odası, 1 çok amaçlı salon, 1 adet kütüphane, 1 sığınak, 1 spor odası, 2 adet giyinme odası, 1 öğretmen odası, 1 hizmetli, 1 veli görüşme odası, 1 masal odası mevcuttur. Sınıf sayısı ve diğer bölümlerin yeterli olması paylaşılan ortamlardaki öğrenci yoğunluğunu azaltmaktadır. Okul 2008/2009 öğretim yılı 2. döneminde eğitim ve öğretime açılmıştır ve halen 120 okul öncesi, 970 ilkokul ve 840 ortaokul olmak üzere toplam 1930 öğrenci eğitim ve öğretime devam etmektedir. Fiziksel açıdan yeterli olan okulda sınıflarda ortalama 30 kişi bulunmaktadır. Bu da eğitimi olumlu yönde etkilemektedir.

Ayrıca okul Sağlık ve Milli Eğitim Bakanlığı tarafından ortak yürütülen Beyaz Bayrak projesi kapsamında beyaz bayrak ve sertifika almıştır.

Uygulamanın yapıldığı sınıf okulun 2. kat doğu cephesinde bulunmaktadır. Sabahları güneş alan sınıfı güneş rahatsız edebiliyor ama bu öğretimi aksatacak derecede değildir. Bahar ve yaz aylarındaki sıcaklık eğitimi olumsuz yönde etkilemektedir. Bu açıdan sınıfın konumu eğitime uygundur. Uygulama yapılmak üzere sınıfın durumu gözlemlenirken sınıfta projeksiyon olmadığı gözlemlenmiştir. Derslerde video izleneceğinden dolayı okul yönetiminden projeksiyon istenmiştir. Şu an bu ihtiyacı karşılayamayacağını ifade eden yönetimden yan sınıfla yer değiştirilmesi istenmiş. Okul müdürü bu talebe sıcak bakmış ve aynı konumda olan sınıfla yer değiştirilmiştir. Bu durum öğrencileri kısa süre üzse de öğrenciler sınıfa çabuk alışmışlardır. Yeni sınıfta öğretmen masası ve sandalyesi, bir kitaplık, yazı tahtası, çöp bidonu, perdeler, sınıf panosu (gayet büyük ve yeterli), projeksiyon, küçük ses sistemi, projeksiyon perdesi, askılık bulunmaktadır. Öğrenci sıraları klasik düzen dizilmiştir. Bu sıra sistemi uygulama esnasında değiştirilmemiştir. Sadece çocuk dergisi yapmak için grup oluşturulduğunda grup oturma düzeni uygulanmıştır.

Şekil 6. Sınıf Yerleşim Planı

Katılımcılar

Eylem araştırmasının önemli bir özelliği de işbirliğiyle çalışma fırsatı sunmasıdır. İşbirliği ile çalışma ihtiyacı, projenizin başarısı için önemli bir yer tutmaktadır. Eylem araştırmacıları grubunun bir üyesi olabilirsiniz. İster proje lideri olun, ister projeye yardımcısı olun, ekip çalışması önemlidir (Koshy, 2005, s. 40). Çoğu araştırma katılımcıların ilgi eksikliği nedeniyle bozguna uğramıştır, eylem araştırmasının işbirlikçi süreci yüksek düzeyde coşku ve aktif paylaşımı yüceltmek için tasarlanmıştır (Stringer, 2007, s. 57). Çalışmada bir ekip halinde çalışılmıştır. Uzmanlar, araştırmacı, geçerlilik komitesi, odak grup öğrencileri, veliler ekibi oluşturan gruplardır. Bu katılımcılar hakkında bilgi verilemesi araştırmayı daha anlaşılır kılacaktır.

Tablo 6

Katılımcı Listesi

Katılımcı Listesi	
Uzmanlar	Prof. Dr. A. K., Doç. Dr. A. K.
Araştırmacı	F.T. (Türkçe Öğr.)
Komite	Z. G. (Rehber Öğr.), İ.B. (Türkçe Öğr.), S.C. (Türkçe Öğr.), M.T. (Türkçe Öğr.), E. E. (Türkçe Öğr.)
Odak Grup Öğrencileri 1	A. Y., B. D., S. A, R.Ö., Y. M., B.D.
Odak Grup Öğrencileri 2	B. S., B.P., C. T., E. Ç., D. S., C. S.
Öğrenci Velileri	K. Ö., T. S., A. A., B. Ç., H.Ç., N. N., G. D., Ü. P., L. S., F. Ş.

Uzmanlar

Destek veren bir danışmanın ya da yönetici rolü eylem araştırması için hayati bir önem taşır (Koshy, 2005, s. 63). Danışman hoca (Prof. Dr. A.K.) ve Türkçe eğitimi öğretim üyesi (Doç. Dr. A.K.) araştırmacıya uygulama boyunca her türlü konuda rehberlik etmişlerdir. Uygulama süresince etkin bir rol üstlenen uzmanlar dergilerin seçiminde, çalışma kitabın hazırlanmasında, eylem planının oluşturulmasında, uygulama sürecinde ve verilerin analiz edilip raporlaştırılmasında araştırmacıya yardımcı olmuşlardır.

Araştırmacı-Öğretmen

Araştırmacı aynı zamanda uygulamayı yapacak öğretdendir. 2003 yılında göreve başlayan araştırmacı on yıldır MEB’de çalışmaktadır. Yeni Türkçe eğitim programından önceki programı da iki yıl uygulayan araştırmacı program hakkında teorik bilgi yanında uygulama açısından da tecrübe sahibidir. Bu durum araştırmacının materyalleri geliştirmesinde, metin seçiminde, uygulamanın planlanmasında ve uygulanmasında önemli bir avantaj sağlamıştır. Araştırmacı 2006 yılında yüksek lisans programına başlamış 2008 yılında tamamlamıştır. Yüksek lisans programını çocuk dergileri üzerine yapan araştırmacı çocuk dergileri alanında uzmandır. Çocuk dergilerine yönelik iki tene bildiri metni bulunmaktadır. Uygulamada çocuk dergilerinin kullanılmasında bu durumun büyük etkisi olmuştur. Doktora eğitimi sırasında ve yüksek lisans eğitiminde çocuk edebiyatına yönelik dersler almıştır. Araştırmacı eylem araştırma verilerini analiz etmek için MAXQDA ve NVİVO programları üzerinde araştırma yapmış ve bilgisayar tecrübesi iyi olduğu için NVİVO 10 programını kullanmayı kendi çabalarıyla internet ortamındaki video derslerden öğrenmiştir.

Geçerlilik Komitesi

En başarılı ve üretici eylem araştırması, bireysel katılımcıların deneyimleri ve algıları hakkında kapsamlı olarak konuşma fırsatına sahip olduğu araştırmadır (Stringer, 2007, s. 87).

Toplantılar öyle rastgele olmaz. Katılımcılar yetersiz ifade edilmiş aktivitelerle, yetersiz materyal ve ekipmanlarla, rahatsız ve sinir bozucu durumlarla oyalanmaksızın, katılımcıların, kendi hedeflerine erişebilmelerini ve kendi sorunları üzerine çalışabilmelerini sağlayacak dikkatli bir planlama ve hazırlık yapılmalıdır (Stringer, 2007, s. 88).

Komite üyeleri araştırmacının birlikte çalıştığı öğretmenlerden seçilmiştir. Komite seçiminde öğretmenlerin Türkçe öğretmeni olması, ortamı ve öğrencileri yakından tanımaları,

eğitim ğretim ortamının seviyesini bilmeleri ve üyelere daha kolay ulaşılabilir olması gibi faktörler etkili olmuştur.

Komite toplantıları bir haftalık süreçteki dersin sonuçlarını görmek ve sürecin nasıl işlediğini takip etmek, süreç hakkında önerilerde bulunmak için haftada bir kez toplanmıştır. Toplantılarda araştırmacı uygulama hakkında gözlemlediklerini aktarmış ve video kaydından seçtiği önemli bölümleri izletmiştir. Komitedeki ğretmenlerin de aynı ortamda aynı dersi okutmaları önemli bir avantaj sağlamıştır. Zira başka bir ortamda başka bir ğretmen kendi koşullarında değerlendirme yapacağı için sağlıklı bir değerlendirme olmayabilir. Komite yesi öğretmenlerden biri 5/F sınıfında daha önce dersi girmiştir. Değerlendirmenin karşılaştırılması açısından bir avantaj sayılabilir.

Tablo 7

Komite Toplantı Listesi

Komite Toplantıları	
1. Geçerlilik Komite Toplantısı	18.03.2013
2. Geçerlilik Komite Toplantısı	26.03.2013
3. Geçerlilik Komite Toplantısı	02.04.2013
4. Geçerlilik Komite Toplantısı	10.04.2013
5. Geçerlilik Komite Toplantısı	16.04.2013

Katılımcı ğrenciler

Araştırma için seçilen İldem İMKB Ortaokulu 5/F sınıfı araştırmanın en önemli katılımcılarıdır. Araştırmacı uygulama öncesinde dersine girdiği 5/A ve 5/F sınıflarında uygulama ile ilgili bilgilendirme yapmıştır. Sürecin nasıl işleyeceği ve uygulamanın nasıl olacağı hakkında öğrencilere ayrıntılı bilgi verilmiştir. Her iki sınıfın da uygulama için çok istekli olduğu görülmüştür. Öğrencilere uygulama için aileleriyle görüşüp bilgilendirme yapmaları istenmiştir. Öğrencilerden gelen ve velilerden gelen olumlu dönütler sonrası iki sınıfta da uygulamanın olumlu yürüyeceğine kanaat getirilmiştir. Öğrencileri yakından

tanıyan araştırmacı öğrenciler hakkında daha fazla bilgi toplamak için e-okul bilgi sisteminden öğrencilerin notlarını araştırmıştır. 5-F sınıfının 4. sınıf ağırlıklı yılsonu ortalamasının 80.60 olarak görölmüştür. 85 ve üzeri not ortalamasına sahip 14 kişi, 70-84 arası 11 öğrenci, 55-69 6 öğrenci bulunmaktadır.

Diğer sınıflarla kıyaslandığında 5/F sınıfının başarılı bir sınıf olduğu söylenebilir. Katılımcıların akademik başarılarının iyi olması tek başına yeterli bir unsur olarak görölmemiştir. Sınıfın düzeni ve öğrencilerin derse katılımı, sosyal olmaları gibi özellikler uygulamanın bu sınıfta yapılmasında etkili olan unsurlardır. 5/A sınıfının akademik başarısı 81.73 olmasına rağmen sosyal yönleri zayıf olduğundan dersin etkililiğini yansıtmayacağı düşünölmüş, 5/F sınıfının uygulama açısından daha uygun görölmüştür. 5/A sınıfta yazılı sınavdan 100 puan alan öğrenciler var ama bu öğrenciler sıkılgan olduğu için derste yok gibiler. Tabi bu durumun sınıf ortamını yansıtmaması açısından olumsuz bir durum olacağı düşünölmüştür.

Odak Grup Öğrencileri

Odak grup öğrencileri sınıf içinden seçilen iki gruptan oluşmaktadır. Bu öğrenciler seçilirken homojen olmasına, öğrencilerin kendini ifade edebilen karakterler olmasına ve tarafsız konuşabilecek öğrenciler olmasına dikkat edilmiştir. Öğrencilerle grup halinde görüşölmüştür. Bu konuyla ilgili ayrıntılı bilgi Odak grup görüşmeleri başlığı altında işlenmiştir.

Veri Toplama

Eylem araştırması projenizin odak noktasına karar verdikten sonra, sıradaki aşama ne tür verilere ve bilgiye ihtiyacınızın olduğunu belirlemektir. Projenin çeşitli aşamaları, bilgi toplama işlemini gerektirecektir. Örneğin, tanı sürecinin bir parçası olarak, araştırma alanınızı belirlemek için ya da tam olarak başlama noktanızın ne olduğunu belirlemek için, projenin ilk aşamasında bilgi toplamanız gerekebilir. Bir eylem araştırması projesinde, bilgi, eylem

araştırması döngüsü boyunca toplanmaya devam edecektir (Taylor ve diğerleri, 2006, s. 29). Eylem araştırma projesine başlamanın iyi bir yolu, genel ilgi alanlarında (keşif) birkaç başlangıç verileri toplamaktır, sonra bunları yansıtmak ve daha sonra değişen eylem için plan yapmaktır (Kemmis ve McTaggart, 1992, s. 25). Bu amaçla eylem araştırmasının başlangıcında çocuk dergileri ve eylem araştırması hakkında genel bilgi toplanmıştır. Bu çalışma konunun sınırları ve çerçevesi hakkında genel bir kanaat oluşturmuştur. Nasıl bir plan oluşturulacağı ve bu bağlamda nasıl bir veri toplama süreci gerçekleşeceği hakkında bir kanı oluşmuştur.

Veri toplama işlemine resmi izin çıktıktan sonra gerekli olan hazırlıklar tamamlanarak 18.03.2013 tarihinde uygulamaya başlanmıştır. Bundan önceki süreçte öğretmenlerle görüşmeler yapılmış. İşlenecek metinler ve kullanılacak materyaller hakkında öğretmen ve uzman görüşlerine başvurulmuştur. Uygulama sürecinin nasıl işleyeceği hakkında bilgi verilmiş ve uygulamada başka ne gibi yöntem, teknik ve etkinlikler yapılabileceği hakkında öneri ve görüşler alınmıştır. Uygulama öncesi yapılan komite toplantısında da uygulama hakkında geniş bilgi verilmiştir. Bu görüşmeler araştırmacı günlüğüne yansıtılmıştır. Komite görüşmelerinin video kaydı alınmıştır.

19.03.2013 tarihinde başlanıp 18.04.2013 tarihinde tamamlanan uygulamanın her dersi video kaydına alınmıştır. Video kayıtları haftalar halinde kaydedilmiş ve konuşmalar veri analizinde kullanılmak üzere “Office” programında yazıya geçirilmiştir. Bu belgeler Nvivo10 programına yüklenmiştir.

Uygulama sürecinde Türkçe çalışma kitabı yerine, seçilen çocuk dergileri ve bu dergilerdeki metinlere göre hazırlanan “Çocuk Dergileriyle Zenginleştirilmiş Çalışma Kitabı” kullanılmıştır. Çalışma kitabı uygulama bittikten sonra toplanıp veri olarak kullanılmıştır.

Öğrenci bilgi formu, öğrenciler hakkında bilgi sahibi olmak amacıyla uygulanmıştır. Bunun yanında öğrencilerin akademik başarılarını öğrenmek amacıyla e-okul bilgi

sisteminden akademik başarı notları incelenmiştir. Bu inceleme hem öğrencileri tanımak hem de uygulama sınıfı seçmek amacıyla kullanılmıştır.

Öğrenciler uygulama boyunca günlük tutmuşlardır. Dersin olduğu günlerde tutulan günlükler sonradan yazıya geçirilmiştir.

Veri toplama süreci aşağıdaki tabloda tarihlere göre verilmiştir.

Tablo 8

Veri Toplama Planı ve Kod Sayıları

<u>Veri İsmi</u>	<u>Tarih</u>	<u>Kaynak Sayısı</u>	<u>Kod Sayısı</u>
1. Ders	19.03.2013	0	0
2. Ders	19.03.2013	134	387
3. Ders	20.03.2013	0	0
4. Ders	20.03.2013	55	105
5. Ders	21.03.2013	51	93
6. Ders	21.03.2013	0	0
7. Ders	26.03.2013	9	10
8. Ders	26.03.2013	0	0
9. Ders	27.03.2013	54	129
10. Ders	27.03.2013	63	128
11. Ders	28.03.2013	0	0
12. Ders	28.03.2013	2	2
13. Ders	02.04.2013	0	0
14. Ders	02.04.2013	0	0
15. Ders	03.04.2013	114	370
16. Ders	04.04.2013	28	119
17. Ders	04.04.2013	4	56
18. Ders	09.04.2013	0	0
19. Ders	09.04.2013	0	0
20. Ders	10.04.2013	0	0
21. Ders	10.04.2013	5	6
22. Ders	11.04.2013	0	0
23. Ders	11.04.2013	64	318
24. Ders	16.04.2013	59	126
25. Ders	16.04.2013	0	0
26. Ders	17.04.2013	43	75

<i>Tablo 8'in devamı</i>			
27. Ders	17.04.2013	0	0
28. Ders	18.04.2013	7	12
29. Ders	18.04.2013	12	16
Komite Görüşmeleri			
Komite 1. Toplantı	18.03.2013	132	384
Komite 2. Toplantı	26.03.2013	18	30
Komite 3. Toplantı	02.04.2013	6	14
Komite 5. Toplantı	16.04.2013	7	7
Odak Grup Görüşmeleri			
Odak Görüşmesi 2. Grup 2. Görüşme	30.04.2013	374	1631
Odak Görüşmesi 1. Grup 1. Görüşme	25.03.2013	357	1524
Odak Görüşmesi 2. Grup 1. Görüşme	05.04.2013	308	1139
Odak Görüşmesi 1. Grup 2. Görüşme	29.04.2013	310	1017
Veli Görüşmesi			
Veli Görüşmesi	19.04.2013	76	186

Veri Toplama Araçları

Veri toplama metodu seçmek için en önemli ilke iş için doğru aracı kullanmaktır (Taylor ve diğerleri, 2006, s. 30). Araştırılan sorunun kavranışını genişletmek ve açıklığa kavuşturmak için çok çeşitli başka kaynaklardan bilgi elde edilebilir. Bu bilgiler görüşmelerden, odak gruplarından, katılımcı gözleminden, anketlerden, belgelerden, kayıtlardan ve raporlardan, araştırmalardan, araştırma literatüründen elde edilebilir (Stringer, 2007, s. 68).

Eylem araştırmaları için çok geniş veri toplama araçları bulunmaktadır. Araştırmacılar, kayıtları ve belgeleri tarayarak önemli bilgiler elde edebilir. Kayıt ve belgeler, tutanaklar, raporlar, önlem raporları, prosedür aşamaları, planlar, bilgi tabloları ve haber bültenleri, öğrencinin çizimleri, okuma günlükleri, yazı örnekleri ve ödevleri, öğrenci çalışma örnekleri, ses ya video kayıtları, anketlere ya da araştırma sorularına verilen cevaplar, sözlü akışı ve hareketi gösteren sınıf haritaları, işleyiş kayıtlarının gösterimleri, görüşme kayıtları, zamanla tutulan alan notları, çalışmanız boyunca çeşitli noktalarda çekilen fotoğraflar, gazete

makaleleri, belirli aralıklarla çıkan gazeteler, bilgi bültenleri, çalışmanızla ilişkili tebliğler, sınıfın fiziki yapısı, bireysel eğitim planları, resmi öğretmen değerlendirmeleri, müfredat materyalleri, ders planları, sınıf testleri, resmi değerlendirmeler, okul misyonu ve hedef ifadeleri, okul ve bölge için organizasyon ve bilgi materyalleri, yerel toplum gazeteleri, okul, okul bölgesi ve öğretmenler birliği gazeteleri, profesyonel literatürün eleştirileri, sınıf içi etkinlikler, öğrenci ilerleme raporları, öğrenci öğretim değerlendirmesi, öğrencilere uygulanan ilk ve son sınavlar, alan notları, öğretmen planlama materyalleri, öğretmen plan defteri, profesyonel dergiler, gözlemsel kontrol listeleri, okul öncesi ve sonrası destekçilerinin görüşleri ve fikirleri, standartlaştırılmış testler, öğrenci çalışması örnekleri, profesyonel gelişme planı, okul toplum demografik verileri, öğrencilerin gölgede bırakılması, gündemi karşılama, müfredat ya da profesyonel gelişim atölyelerinin bildirileri, sergiler, eyalet test değerlendirme verileri, öğrencilerin uzaklaştırma, atılma ve okulu terk etme oranları, öğrenci otobiyografileri, öğrenci ve öğretmen dergileri, öğrenci, öğretmen ve ebeveyn araştırmaları, iş arkadaşları, öğrenciler ve ebeveynlerle odak grup görüşmesi, resmi olmayan geri bildirim ve değerlendirmeler, diğer iş arkadaşları ya da öğretmenin kendisi tarafından yapılan öğretim gözlemleri, belirli davranışları kaydetmek için kontrol listesi, öğrenci, öğretmen portföyleri, öğrencinin bireysel değerlendirmesi, öğretmenlerle ve ebeveynlerle yapılan konferanslar, rapor listesi, uzmanlarla ve iş arkadaşları ile iş birliğine dayanan diyalog seansları, müfredat temelli değerlendirmeler, öğrenci katılım ve devam kayıtları, bireysel değerlendirmeleri, öğrencilerin sanatsal çalışmaları ve çizimleri, eylem araştırması ve eğitim üzerine internet siteleri, öğrenci yazıları ve hikayeleri, özel programlara kayıtlı öğrencilerin sayısı ve yüzdesi, öğrencinin yönlendirilmesi için danışmanlık, öğrenci disiplin ve alıkoyma kayıtları, açıklamalar, normlara dayalı test verileri, öğretmen/öğrenci oranları, öğretmenlerin devamlılık oranı, bloglar gibi çok çeşitli veri toplama aracı bulunmaktadır (Pine, 2009, s. 253-254; Stringer, 2007, s. 78; Mayers, 2003, s. 9-10). Bu veri araçlarının hepsini kullanmak mümkün

değildir. Bu yüzden araştırmacı kendi imkânları ve ortamın durumunu göz önünde bulundurarak kendi veri toplama araçlarını oluşturmuştur.

Araştırmada video kayıt cihazı, araştırmacı ve öğrenci günlüğü, facebook paylaşımları, öğrenci çalışma kitabı, odak grup görüşmesi veri toplama aracı olarak kullanılmıştır.

Video Kamera

Video araştırma için daha geniş bir perspektif sunar (Mayers, 2003, s. 7). Araştırmada en önemli veri araçlarından birisi video kameradır. Kamera sınıf ortamını en canlı şekilde anı anına kaydetme imkânı sunmaktadır. Bu veriler mikro analiz için de çok önemli bir yere sahiptir. Verilerin analizinin yapılması için kayıtların tekrar tekrar izlenmesi gerekebilir bu durumda araştırmacı kayıtları yeniden izleme imkânına da sahiptir.

Video kayıtları görüntü, doğrudan gözlem, hareketli bir kayıt avantajlarını bir araya toplar. Aynı zamanda ikisinin dezavantajları da vardır. En önemli avantajı, durumun oldukça bütünsel bir kaydının kameranın gördüğü perspektiften yapılmış olmasıdır. Yeri geldiğinde içeriği ve nedensel ilişkileri diğer veri toplama tekniklerine göre daha ulaşılabilir kılar. Davranış örneklerini, sözlü ya da sözsüz davranışlar arasındaki ilişkiler görünür hale gelir. Video kayıtları aynı zamanda bir durumu diğerlerine aktarmak ve tartışma başlatmak için mükemmel bir yoldur. Ancak, bu avantajlar, çeşitli dezavantajlara karşılaştırılmalıdır. Video kayıtları birçok ekipmanın kullanımını gerekli kıldığından bunlar bir sınıfta rahatsız edici olabilir. Bu durum kameranın statik bir durumda kullanılmasıyla ve sık sık rutin olacak şekilde kullanılmasıyla çözülebilir. Daha ciddi olan durum, video kayıtları yanıltıcı olabilir çünkü olayların bütün bir kaydı olarak görünürler ancak oldukça seçicidirler. Kamera bir yöne çevrilmiştir ve kayıta olmadığı zamanları ileten başka bir veri yoktur. İyi bir video kayıt için çok zaman gerekir. Olaylara odaklanmış dikkatli bir

analiz, araştırma sorusu kaydının birçok kere izlenmesini gerektirdiği durumlarda oldukça önemlidir (Altricher ve diğerleri, 2005, s. 98-99)

Sözü edilen dezavantajlar kameranın sabit bir yere yerleştirilmesiyle aşılmıştır. Kameranın geniş bir açı yakalayan merceğe sahip olması sayesinde sınıfın görüntü kaybı olmadan kaydı sağlamıştır.

Uygulamada 29 ders, 4 odak görüşmesi, 5 komite çalışması, 1 veli görüşmesi video kayıt altına alınmıştır. Video kayıt için “Canon Legria HFR306” marka kamera kullanılmıştır. Kamera cmos sensör ve yüksek çözünürlüğe (1920*1080) sahiptir. Kamera sınıfın tamamını çekebilecek genişlikte bir lense sahip olması araştırmacının işini kolaylaştırmıştır. Sınıf içindeki tüm öğrenciler eski oturma düzenini bozmadan kamera görüş alanına sığmıştır. Bu sınıfı tam anlamıyla gözlemlemek için büyük avantaj sağlamıştır. Çekim için ayrı bir eleman bulunmasına gerek kalmamıştır. Sınıfta fazladan birinin olmasının öğrencilerin dikkatini dağıtma olasılığı da ortadan kalkmıştır. Sınıf kitaplığı üzerine küçük bir tripodla yerleştirilen kamera sınıftaki öğrencilerini tamamen görüş alanına almıştır. Bazı etkinliklerde, araştırmacı kamerayı eline alarak yakından çekimler de yapmıştır. Kameranın sesleri algılama konusunda iyi olması ses veri kaybını da tamamen önlemiştir. Kamera kayıtları sınıf içi konuşmalar ve diğer görüşmeler yazıya dökülürken gayet net bir ses sunmuştur.

Kamera .mts uzantılı video formatında kayıt yapmıştır. Bu format hem görüntü hem de ses açısından yüksek kalite sunmaktadır. Kayıtlar NVİVO 10 programına yüklenmiş. “.mts” formatındaki video kayıtları sadece Nvivo 10 programına yüklenebilmektedir. Diğer veri analiz programları böyle bir imkân sunmamaktadır. Yapılan bu kayıtlar araştırmacı tarafından yazıya dökülmüştür. Yazılar Nvivo’ya yüklenerek kodlamada kullanılmıştır. Ayrıca video kayıtları Nvivo 10 programında sınıf içi performansını daha somut bir şekilde göstermek için video anlık kodlaması yapılmıştır. Bu kodlamada derecelendirmeli puanlama anahtarı (rubrik) kullanılmıştır.

Fotoğraflar

Fotoğraflar araştırmacı ve öğretmenler için birkaç şekilde yararlı olabilir. Gözlem notları ve bant kayıtlarını destekler, fotoğraflar neler olduğunu ve nerede olduğunu gösteren bütünsel etkileri geri getirir, olayların ve durumların sözsüz görünüşlerinin çalışılmasına destek olur, soruları başlatmak ve fikirleri kışkırtarak araştırma için bir başlangıç noktası bulmaya yardımcı olur (Altricher ve diğerleri, 2005, s. 97).

Araştırmada kullanılan fotoğraflar video kameradan yakalanan görüntülerden derlenmiştir. Fotoğraf çekmek için ayrıca bir makine kullanılmamıştır. Kameranın yeterli çözünürlüğü fotoğraf makinesi gerektirmemiştir. Fotoğraflar hem ortamı tam olarak yansıtmak hem de bahsedilen durumu somutlaştırmak için kullanılmıştır.

Öğrenci günlükleri

Günlük ilgilenilen konu veya ilgi alanı etrafında düzenli biçimde tutulan kişisel açıklamalardır. Günlükler, gözlemler, hisler, davranışlar, yorumlar, yansımalar, önsözler, hipotezler ve açıklamalardan oluşabilir. Sorunlar, bireysel bir öğrencinin çalışma hesaplarından öğretme yöntemindeki bir değişikliğe kadar yayılabilir. Öğrencilerin, alternatif bakış açılarının geliştirilebilmesi için aynı konuda günlük tutmaya cesaretlendirilmelidirler (Kemmis ve McTaggart, 1992, s. 101). Öğrenme sürecini yönlendirmek üzere yer aldığınız eylem araştırmasında, eylem araştırmasının tüm üyeleri bir günlük ya da seyir defteri tutmalıdır (Kemmis ve McTaggart, 1992, s. 50).

Öğrenci günlükleri öğrenci görüşleriyle ilgili araştırma sorularında önemli bir kaynak olarak kullanılmıştır. Öğrencilere uygulama başlangıcında günlük defteri dağıtılmış. Bu defter uygulama boyunca hem günlük hem de Türkçe defteri olarak kullanılmış. Öğrencilere günlüklerin nasıl tutulacağı hakkında bilgi verilmiş. Günlüklerin nasıl yazıldığını takip edip yanlışları düzeltmek için bazen sınıfta okutulmuş ve nasıl yazmaları gerektiği hakkında yorumlar yapılmıştır.

Uygulama sonunda günlükler yazıya geçirilmiş. Toplam 20 günlük word belgesi haline getirilmiş. Word belgesi yapılan günlükler Nvivo 10 programına yüklenerek kodlanmıştır. Sadece özenli tutulan günlükler yazıya geçirilmiş diğer günlükler düzenli olmadığı için yazıya geçirilmemiştir.

Araştırmacı günlüğü

Düşüncelerimizi gözlemlerimizi ve yansımalarımızı kayıt etmek için yazmak, günlük tutma ile desteklenir. Günlük tutmak, günlük konuşmaya en yakın olan şeydir ve yazmak kişinin kendi bilinci dışında ve sınırlamalar olmadan gerçekleşir. Bir günlük sınıfta, okulda ve öğretmenin kendi hayatında neler olduğu ile ilgili kişisel ve özel bir kayıt alanı sağlar (Pine, 2009, s. 194). Eylem araştırması, kendi ilerlememizi ve iki paralel öğrenme serisi hakkında kendi düşünlerimizi kaydettiğimiz bir kişisel günlük tutmayı gerektirir. Şu an çalıştığımız uygulamanın nasıl geliştiği ve eylem araştırması projemizin nasıl yürüdüğü hakkında bilgi sahibi olmak için tutulur (Kemmis ve McTaggart, 1992, s. 25). Günlük en uygun formda olabilir; bir kağıt not defteri, bir ses kaydedici veya elektronik günlük (Naughton ve Hughes, 2009, s. 8). Araştırmacı hem not defteri hem de Microsoft Onenote programında günlüğünü tutmuştur. Bu günlükleri Microsoft Office programında birleştirmiştir.

Araştırma günlüğü araştırma metotlarının en önemlilerindedir ve genelde araştırma yapan öğretmenler tarafından sıklıkla kullanılır. Ayrıca araştırma yöntemi olarak iyi bir yöntemdir. Bunu, sadece veri toplama ya da analiz kayıt etmek değil, tüm araştırma sürecine bir destek olarak dikkate alınır (Altricher ve diğerleri, 2005, s. 11). Araştırmacı günlüğü bütün programlama ve planlamayı ihtiva eder. Neyin ne zaman yapıldığı nasıl hareket edildiği ve uygulamanın nasıl ilerlediği konusunda yardımcı olur.

Günlükler katılımcı bir gözlemler ve alanda yapılan sohbetler ve röportajlardan elde edilen verileri içerebilirken, bazen açıklayıcı yorumlar ve fotoğraflarla zenginleştirilebilir (Altricher ve diğerleri, 2005, s. 12). Yapılan gözlemler, sınıf ortamı ve derslere ait görüşler

günlüğe yansıtılmaya çalışılmıştır. Günlük yazılırken araştırmacı ortamı ve dersin işleyişini göz önünde bulundurarak günlüğünü oluşturmuştur. Yazarken yapılan uygulamanın da bir değerlendirmesi imkânı yakalamıştır.

Proje yazmada, günlük çok değerli olabilir. Dikkate değer olayları kaydettiğiniz gibi belirli olayları kaydetmede ve duygularınızı kaydetmekte de kullanabilirsiniz (Koshy, 2005, s. 97). Yazılan günlükler kodlama yapılarak öğrenci günlüklerini desteklemek amacıyla kullanılmıştır.

Günlük tutmanın önemli bir iş olduğu vurgulansa da teknolojinin bazı şeyleri anı anına kaydettiği bir ortamda günlüğe olan ihtiyaç azalmış gibi görünüyor. Uygulamanın video kayıt odaklı yapılması araştırmacıyı gözlemden çok kayıt odaklı bir çözümlenmeye yönlendirmiştir. Ders videoları izlenirken ve yazıya geçirilirken fark edilemeyen bazı durumlar sonradan fark edilip elektronik ortamda eklemeler yapılmıştır. Bu açıdan uygulamada günlükten daha ziyade somut kayıtlar ön plana alınmıştır.

Facebook Paylaşımları

İnternet siteleri, bloglar (Pine, 2009, s. 253-254), e-posta (Mayers, 2003, s. 8), sosyal paylaşım siteleri araştırmada kullanılabilir. Bu paylaşım sitelerinin en önemli avantajı öğrencilerin rahat yorum yapmalarına imkân tanınmasıdır. Sosyal ortamda kendini ifade edemeyen öğrenciler internet ortamında daha rahat ve tarafsız yorumlar yapabilirler. Araştırmaya katılan öğrencilerin çoğu günümüzde en çok kullanılan facebook sosyal paylaşım sitesini kullanmaktadırlar. Facebook kullanımının yaygın olması günlük yanında başka bir yorum ve paylaşım alanı sunmaktadır. Öğrencilerin günlük hayatta kullandığı facebook araştırmada önemli bir veri toplama aracı olarak kullanılmıştır. Öğrencilerin facebook kullanımından yararlanmak için “çocuk dergileri” isimli bir açık grup oluşturulmuştur. Konu başlıkları açılarak öğrencilerin ders ve dergiler hakkındaki görüşlerinin paylaşımı

sağlanmıştır. Bu veriler pdf formatına çevrilerek kodlama için Nvivo 10 programına yüklenmiştir.

Öğrenci Çalışma Kitabı

Uygulamada MEB'in verdiği çalışma kitabı yerine araştırmacının uzman görüşleri doğrultusunda hazırladığı çalışma kitabı ve seçilen çocuk dergileri kullanılmıştır. Öğrenci çalışma kitabında dergilerden seçilmiş metinlere ve derginin içeriğine göre oluşturulmuş etkinlikler bulunmaktadır. Etkinlikler hazırlanırken kılavuz kitabındaki kazanımlar esas alınmıştır. Bazı sayfalarda ise medya okuryazarlığı müfredatından yararlanılarak etkinlikler eklenmiştir. Etkinlik kitabı hazırlandıktan sonra uzman görüşleri alınarak kitaba son hali verilmiştir. Etkinlik kitabı öğrencilerin derse ilgileri hakkında önemli bilgi vermektedir. Etkinlikler yapılırken nasıl yapıldığı, öğrencilerin etkinlikleri ilgiyle yapıp yapmadığı hakkında bilgi vermektedir. Çalışma kitabı Türkçe dersinde önemli bir materyal olduğu için kodlamada da kullanılmıştır. Çalışma kitabı uygulama sonunda öğrencilerden toplanarak "jpeg" formatında kopyalanarak Nvivo 10 programına yüklenmiştir. Sınıf listesine göre ilk 16 öğrencinin çalışma kitabı programa yüklenmiştir. Etkinlikler programda dereceli puanlama yöntemine göre kodlanmıştır. Kodlanan bu veriler tablo halinde sunulmuştur.

Odak Grup Görüşmesi

Görüşmeler anketten daha fazla esnekliğe sahiptir. Araştırmacılara diğer veri toplama yöntemlerinden potansiyel olarak daha ayrıntılı bilgi veren, cevapları incelemeye ve fikirlerin takibini sağlamaya olanak verir (Taylor ve diğerleri, 2006, s. 37). Grup görüşmeleri bireysel bir görüşmeye kıyasla geniş alana yayılmış cevaplar içeren zengin tartışmalar geliştirebilir (Taylor ve diğerleri, 2006, s. 38). Görüşmeler kendi açısından durumu açıklamak için katılımcılara fırsatlar sağlar. Bu kendi deneyimini keşfetmek ve incelenen konuda bir etkiye sahip olduğu deneyimin birçok özelliğini ortaya çıkarmak için olanaklar sağlayan yansıtıcı bir süreçtir (Stringer, 2007, s. 69).

Odak grup görüşmesi çocuk dergileriyle zenginleşen Türkçe dersinin işleyişi ve derse karşı öğrenci tutumlarını gözlemek amacıyla sınıftan seçilen 6 kişilik iki gruptan oluşmaktadır. Bu iki grupta uygulamanın ilk haftası ve uygulama sonunda görüşülmüştür. Bütün öğrencilerle görüşmek imkânı olmadığı için sınıfı temsilen seçilen öğrenciler grup üyelerini oluşturmaktadır. İki grubun olması ve gruplardaki öğrenci sayısının on iki olması grup üyeleriyle tek tek görüşmek yerine grup halinde görüşme yapılmıştır. Grup halinde görüşme yapılmasının sebebi öğrencilerin görüşme sırasında kendilerini rahat hissetmelerini sağlamak içindir. Bu yolla öğrencilerin fikirlerini rahat ve tarafsız bir şekilde aktarmaları amaçlanmıştır. Öğrenciler grup halinde daha fazla fikir üretmektedirler. Bir öğrencinin söylediği diğer öğrencinin konuşmasını sağlamaktadır.

Grup görüşmelerinde daha önceden hazırlanmış sorular kullanılmıştır. Dikkatli bir şekilde tasarlanmış sorular eldeki konuyla ilgili grubu odaklayarak ve onları teknik dil ve teorik yapı kısıtlamaları olmadan, kendi açılarından kendi deneyim ve bakış açıları ile ifade etmelerini sağlamıştır (Stringer, 2007, s. 73-74). Sorular, görüşmeyi yapan kişinin, neyi öğrenmek istediğini açıkça ortaya koymalı ve aynı zamanda görüşme yapılanın kendi mental alanını incelemesini sağlamalıdır (Altricher ve diğerleri, 2005, s. 103). Bu amaçla sorular araştırma soruları çerçevesinde şekillenmiştir. Daha önceden sorulan sorular sorulmakla birlikte öğrencilerin görüşme sırasında uygulamanın kendilerinde oluşturduğu algıya göre şekillenmiştir. Zira uygulamada öğrenci algılarının ne olduğu araştırmanın sonuçları açısından daha önemlidir.

Görüşmelerin detaylarını dikkatli bir şekilde kaydetmek amacıyla alan notları ya da bant kaydı kullanılmalıdır (Stringer, 2007, s. 72). Araştırmacı yapılan odak görüşmelerini video kaydına almıştır. Yapılan video kaydı word dosyasına kaydedilmiş ve Nvivo 10 programına yüklenmiştir.

Veli Toplantısı

Uygulamanın eve nasıl yansıdığını, öğrencilerin uygulamayı nasıl algıladıklarını görmek ve öğrenci görüşlerini teyit etmek amacıyla 19.04.2013 tarihinde veli toplantısı yapılmıştır. Yapılan veli toplantısı öğrenci görüşlerini desteklemek amacıyla kullanılmıştır.

Verileri Analiz Etme

Analiz, sadece verilerin belirli başlıklar altında gruplandırılması olarak değil de, yazarın onları nasıl yorumladığı ve toplanılan veriler arasındaki farklı unsurları nasıl tespit ettiğini gösterecek biçimde olmalıdır (Ekiz, 2009, s. 203). Analiz eğlenceli ve karma karışıktır (Mayers, 2003, s. 10). Analiz yorumlama eylemidir, ama analizin başlıca amacı ilgili katılımcıların bakış açısı ve deneyimini temsil eden bilgilerini tespit etmektir (Stringer, 2007, s. 98). Analiz geniş sayılardaki bilgiyi eleyerek veri içine gömülü önemli özellikler ve parçaları ortaya çıkarma işlemidir. Analizlerin son sonuçları bir dizi kavram ve ilgili katılımcıların kendi yaşamlarını etkileyen problemleri tecrübeleri açıklığa kavuşturulabilmesi için fırsat veren fikirlerdir (Stringer, 2007, s. 95).

Araştırma yöneticisinin amacı araştırmanın bu aşamasında göz önüne alınan problemleri tecrübelerin yorumlanması ve anlaşılır hale gelmesini sağlamaktır. Yorumlar, kavramsal çerçevede açıklamalar, katılımcıların tecrübelerini daha iyi anlamlarını sağlayan tanımlar ve anlamsal çerçeveler üzerine inşa edilir. Tecrübeleri, yakın kavramları, insanların günlük yaşamdaki olayları açıklamak için kullandıkları terimleri kullanır. Anlamları aydınlığa kavuşturmak ve açmak için ve bireylere kendi tecrübelerini aydınlatmak ve organize etmek için yardım eder (Stringer, 2007, s. 96). Analizlerin bir amacı da anlayışımıza uyan ve bu nedenle duygusal olarak akla yatkın açıklamalar bulmaktır (Altricher ve diğerleri, 2005, s. 118). Analiz süreci toplanan verilerin nasıl bir sonuca ulaşılabileceğini ortaya koymaktır. Veriler bize neler sunmaktadır. Verilerden elde edilen bulgular bize nasıl bir çerçeve sunuyor açık bir şekilde görülür.

Araştırma sürecinde toplanan veriler öncelikle makro analize, sonra da mikro analize tabi tutulmuştur. Toplanan veriler okunarak çıkabilecek temalar hakkında bilgi sahibi olunmuştur. Veri toplama işlemi bittikten sonra analiz işlemi daha da derinleştirilerek kodlamaya geçilmiştir. Çıkan kodlardan temalar ve alt temalar oluşturulmuştur.

İçerik analizi, herhangi bir yazılı metnin ya da belgenin (gözlem, görüşme, resmi ve kişisel belge, gazete vb) içeriğinin incelenmesi ve sayısal ya da istatistiksel olarak ortaya konulmasında kullanılan bir analiz çeşididir. Belge incelenirken kategoriler oluşturularak sayısal sunumlar yapılır. Kategoriler ve kategorilere bağlı alt kategoriler oluşturularak, bazen alt kategoriler birden fazla üst kategoriler içerisine dâhil edilebilir (Ekiz, 2009, s. 77).

Kodlama

Kodlama veri çözümlemesini başlatan ve çözümleme süresince devam eden, belirli bir etiketleme faaliyetidir (Punch, 2011, s. 195). Devam etmekte olan araştırma sürecinden karışık verileri ayıklamak iki ana işlem tarafından sağlanır. İlki bir kategorizasyon ve kodlama işlemidir ki birimlerin verideki anlamlarını tanımlamak ve onları bir dizi simgeleyici ya da tecrübe ve görüşleri özetleyici kategoriler altında organize etmektir (Stringer, 2007, s. 98).

Olayları kendi yorumsal lenslerinden kavramsallaştırma eğilimini minimize etmek için, araştırmacılar uygunsa kelimesi kelimesine prensibini uygulayarak katılımcıların kendi kelimelerinden oluşan kavramlar ve terimler kullanmalıdırlar (Stringer, 2007, s. 99). Kodlama yapılırken araştırmacı konuyu yansıtan kavramlar kullandığı gibi, daha çok katılımcıların kullandığı kavramlar kod ismi olarak kullanılmıştır. Öğrencinin olayı ya da olguyu algılayış şekli daha önemlidir. Bu algılama şekli de kavramlara yansır. Çıkan kavramlar da sonuçları yansıtması açısından önemlidir.

Bir bölümün anlamı, bir kelime, deyim, cümle ya da bir dizi cümleler olabilir (Stringer, 2007, s. 100). Toplanan veriler gözden geçirilerek bir sınıflama yapıldı. Veri

birimlere ayrıldıktan sonra, anlam birimleri, ilgili gruplar veya kategoriler halinde sıralanması gerekir (Stringer, 2007, s. 101). Kodlama en küçük birim olan kelimelerden hareketle, kelime grupları, cümle ya da paragraflar şeklinde kodlanmıştır. Hangi birim en kısa yoldan düşüncüyü yansıtıyorsa kod olarak bu birim, yani kelime grubu, cümle, paragraf, esas alınmıştır. Paragrafın ya da metnin hepsi fazladan veri olup, koda verilen kavramı belirgin bir şekilde yansıtamayacağı düşünüldüğü için bu yönetime başvurulmuştur.

Bu sınıflamada ders kitabıyla işlenen derse yönelik görüşler ve çocuk dergisiyle işlenen derse yönelik görüşler bir araya getirildi. Sınıflanan bu veriler okunarak Nvivo 10 programında kodlama yapıldı.

Kategorize etme ve kodlama prensipleri şunlardır: toplanan verileri gözden geçirilmesi, verileri üniteleme, kategorize ve kodlama, temaların belirlenmesi, bir kategori sistemi düzenleme, bir rapor çerçevesinin geliştirilmesi (Stringer, 2007, s. 99). Toplanan veriler en kısa zamanda okunmuş ya da izlenmiştir. Uygulama hakkında hem bilgi edinmiş hem de nasıl bir kodlama sistemi çıkabileceği hakkında bilgi sahibi olunmuştur. Uygulama bittikten sonra kodlama yapmak üzere bütün veriler yazılı metin haline getirilmiştir. Yazılı metinler Nvivo 10 programına yüklenmiştir. Kayıtlı videolar da programa, Facebook paylaşımları pdf formatına dönüştürülmüş, çalışma kitabının fotoğrafı çekilmiş hali programa yüklenmiştir. Yüklenen bu veriler kodlanmaya başlanmıştır. Kodlar çoğaldıkça kategoriler belirlenmiş. Bu kategoriler alt temalar olmuştur. Alt temalar birleşip temaları oluşturmuştur. Temalara son hali verildikten sonra kodlar için uzman görüşlerine başvurulmuştur. Görüşler alındıktan sonra temalar bulgular bölümünde rapor haline getirilmiştir. Yapılan kodlamada çıkan kod listesi ve bu kod listesine göre şekillenen tema tablosu şöyledir:

Tablo 9

Çocuk Dergilerine Yönelik Görüşler Kod Tablosu 1

Kod İsimleri	Kaynak Sayısı	Kod Sayısı	Kod İsimleri	Kaynak Sayısı	Kod Sayısı
İçeriğin Zenginliği	27	124	Dergilerde İçeriğin Yetersizliği	11	36
Konu Çeşitliliği Olması	10	12	Şiir Olmaması	5	6
Bilmece-Bulmaca Olması	10	11	Eksiklerin Olması	4	4
Bilgi Açısından Zengin Olması	7	9	Karikatür Olmaması	4	4
Bilginin Fazla Olması	5	9	Bilmece Olmaması	2	3
Şiirlerin Olması	6	7	Fıkra Olmaması	2	3
Sevilen Bölümlerin Olması	3	6	Hayvanların Olmaması	2	3
Karikatür Olması	5	5	Metin Ve Yazı Azlığı	2	2
Oyunların Olması	3	4	Bazı Şeylerin Saçma Olması	1	1
Bilgiyi Ayrıntılı Anlatma	1	3	Bilgi Azlığı	1	1
Eğlenceli Bilgilerin Olması	2	3	Çocuksu Olması	1	1
Fıkralar Olması	3	3	Değişik Metinler Olabilirdi	1	1
İçinde Hediye Olması	3	3	Eğlenceli Metinler Yoktu	1	1
Eksiklik Olmaması	2	3	Hikâyelerin Az Olması	1	1
Bilgilendirici Metinler Olması	2	2	İnsanları Konu Alan Metinlerin Olmaması	1	1
Eğlenceli Yazıların Olması	2	2	Karmaşık Olması	1	1
Gerçekçi Olması	2	2	Reklamların Olmaması	1	1
Her Şey Var	2	2	Sadece Bilgi Var	1	1
İlgi Çekici Konuların Olması	2	2	Tek Konu Üzerinde Durması	1	1
İlginç Şeylerin Olması	2	2	Derginin Eğitimsel Özellikleri	8	13
İstenilen Şeyin Bulunması	1	2	Bilginin Eğlenceli Oluşu	1	2
Metinlerin Çok Olması	1	2	Eğitici Olması	2	2
Renkli Olması	2	2	Eğlenceli Olması	2	2
Resimlerin Emek Verilerek Yapılması	2	2	Bilmece-Bulmaca Şeklinde Sorması	1	1
Hayvanlardan Bahsetmesi	2	2	Düşünme Yeteneğini Geliştirmesi	1	1
Ansiklopedi Gibi Olması	1	1	Hayal Gücümüzü Geliştirmesi	1	1
Atasözü Deyim Olması	1	1	Konu Çeşitliliği	1	1
Ayrıntılı Olması	1	1	Öğrenmeyi Kolaylaştırması	1	1
Bilgilendirici Yazılar Olması	1	1	Öğretici Olması	1	1
Bilgilerin Resimde Toplanması	1	1	Öğüt Verici Olması	1	1
Bilginin Önemli Olması	1	1	Dergilerin Seviyeye Uygun Olması	6	9
Bilmediğimiz Hayvanların Olması	1	1	Yaşantılarına Uygun Olması	3	5
Birebir Fotoğrafların Olması	1	1	İlgi Alanına Hitap Etmesi	2	2
Deneyler Olması	1	1	Kendi Yaş Grubuna Uygun Olması	1	1
Dikkat Çeken Şeylerin Olması	1	1	Okuyucu İçin Çalışması	1	1
Eğlenceli Şeylerin Olması	1	1	Metinleri Beğenme	15	30
Güzel Metinlerin Olması	1	1	Güzel Olması	7	10
Halktan Hikâyeler Olması	1	1	Eğlenceli Olması	5	6
Her şeyin Ayrıntılı Olması	1	1	Şiirin Güzel Olması	4	4
İlgi Çekici Yerlerin Olması	1	1	Hoşuna Gitmek	2	2
İlginç Resimlerin Olması	1	1	Şiiri Çok Sevmek	1	2
Komik Şeyler Olması	1	1	Beğenmek	1	1
Konuların Bilgi Verici Olması	1	1	Hayatla İlişkili Olması	1	1
Metinlerin Dikkat Çekici Olması	1	1	Kendileri İçin Bulunmuş Olmak	1	1
Okurların Düşüncelerine Yer Vermesi	1	1	Kendine Çekmek	1	1
Resimlerin Olması	1	1	Şiirden Hoşlanılması	1	1
Yazıların Kaliteli Olması	1	1	Şiirin Anlamlı Ve Güzel Olması	1	1
Yöresel Farklılıklar Olması	1	1	Metinlerin Bilgilendirici Oluşu	9	13
Gezi Yazılarının Olması	1	1	Bilgilendirici Oluşu	6	9
Beğenilen Metinler	9	16	Bilgilerin İlginç Olması	1	1
Durun Bulutlar Durun	6	8	Bilgilerin Gerçek Olması	1	1
Uçan Gergedan	3	4	Bilginin Ayrıntılı Olması	1	1
Kar Tanesi Pinu	3	3	Öğretici Olması	1	1
Diş Sağlığı	1	1	Metin Görsel Uyumu	2	3
			Metin Görsel Uyumu	2	2
			Değişik Görsellerin Olması	1	1

Tablo 10

Çocuk Dergilerine Yönelik Görüşler Kod Tablosu 2

Kod İsimleri	Kaynak Sayısı	Kod Sayısı	Kod İsimleri	Kaynak Sayısı	Kod Sayısı
Ders Kitabındaki Metinlerden Farkı	10	20	Okuma Becerisine Etkisi	17	60
Dikkat Çekici Olması	4	4	Serbest Okuma Etkinliği	2	22
İlgi Çekici Olması	3	3	Oyun Olması	1	4
Böyle Konular Yoktu	1	2	Bilginin Olması	1	3
Gerçekçi Olması	2	2	Sadece Hikâyelerin Olması	1	3
Akıcı Olması	1	1	Bulmaca, Bilmece Olması	1	2
Bilginin İçine Eğlence Katılmış	1	1	Eğlenceli Bilgilerin Ve Bölümlerin Olması	1	2
Böyle Hikâyeler Yoktu	1	1	Eğlenceli Olması	1	1
Eleştirilebilir Olması	1	1	Hikâyelerin Kısa Olması	1	1
Farklı Anlatması	1	1	Karikatürlerin Olması	1	1
Güzel Anlatması	1	1	Konu Çeşitliliğinin Olması	1	1
İlginç Verilerin Olması	1	1	Metinlerin Çok Olması	1	1
Okurken Mutlu Olunması	1	1	Şiirlerin Olması	1	1
Öğrenmeye Yardımcı Olması	1	1	Yaşantımıza Uygun Olması	1	1
Metinlerde Konu Çeşitliliği	3	3	Okumaya İstekli Olma	6	7
Farklı Konulardan Bahsetmesi	2	2	Evde Okunması	3	3
Konunun Güzel Olması	1	1	Konu Çeşitliliği Ve Zenginliği	3	3
Dergiyi Beğenme	26	94	Eğlence Sayfalarının Olması	2	2
Dergileri Karşılaştırma	12	20	Görsellerin Etkisi	1	2
Eğlenceli Olması	11	15	İçeriğin Zengin Oluşu	1	2
Güzel Olması	7	13	Okumamızı Değiştirdi	2	2
Beğenmek	6	6	Resimlerin Etkisi	1	2
En Güzel Dergi	3	6	Beceri Geliştirme	1	1
Sevmek	5	6	Eğlenceli Olması	1	1
İlgi Ve Dikkat Çekici	4	5	Elinden Düşürmemek	1	1
Dikkat Ve İlgi Çekici	2	3	Güzel Okuma Gayreti	1	1
Bir Başka Eğlenceli	1	2	Her Zaman Okunması	1	1
En Sevdiğim	2	2	İlgi Çekmesi	1	1
Hoşuna Gitmesi	2	2	Kitap Yerine Dergi Okuma İsteği	1	1
Ben Buna Dergi Derim	1	1	Meraklandırması	1	1
En İyisi	1	1	Okumadan Hoşlanma	1	1
Eşi Olmayan Bir Dergi	1	1	Sayfaların Çeşitliliği	1	1
Harika Bir Dergi	1	1	Yatmadan Okunması	1	1
Heyecan Verici	1	1	Konuşma Becerisine Etkisi	9	16
İçerik Güzel	1	1	Afiş Sunumu	2	2
İşlemek Daha Güzel	1	1	Konuşmaya İsteklilik	2	2
Keyifli Olması	1	1	Öğrenciyi Daha Çok Konuşturması	1	2
Kötü Yanı Yok	1	1	Yorumların İyi Olması	2	2
Kusursuz	1	1	Beğenilen Metinlerin Olması	1	1
Meraklandırıcı Olması	1	1	Bilgi Sorması	1	1
Dergileri Övmek	1	1	Dergi Bölümlerinin Çok Olması	1	1
Resimleri Sevmek	1	1	Dergi Sunumu	1	1
Sınıfa Renk Katmak	1	1	Kolay Yorumlanması	1	1
Dergi Beğenmeme	8	16	Konuşmaların Güzel Ve Mantıklı Olması	1	1
Sevememek	2	3	Konuşmayı Geliştirmesi	1	1
Sıkıcı Olması	1	3	Resimlerin Çok Olması	1	1
Dikkat Çekici Olmaması	2	2	Dinleme Becerisine Etkisi	7	9
Eğlence Olmaması	2	2	Dikkatli Dinleme	4	4
Bazı Şeylerin Kötü Ve Sıkıcı Oluşu	1	1	Dinlemeyi Geliştirme	1	1
Bunları Zaten Biliyordum	1	1	Dinlemeyi Sevme	1	1
Dinleme Metninin Eğlencesiz Oluşu	1	1	Dinlerken Etkilenme	1	1
Güzel Değilmiş	1	1	Eskiden Derste Konuşulması	1	1
Kendine Çekmemesi	1	1	Heyecanlı Şeylerin Olması	1	1
Sadece Bir Dergi	1	1	Yazma Becerisine Etkisi	6	8
			Beceri Gelişimini Etkileme	3	3
			Etkinliklere Katılımı Etkilemesi	2	2
			Yazmaya İstekli Oluş	2	2
			İlgi Çeken Bölümlerin Olması	1	1

Tablo 11

Çocuk Dergilerine Yönelik Görüşler Kod Tablosu 3

Kod İsimleri	Kaynak Sayısı	Kod Sayısı	Kod İsimleri	Kaynak Sayısı	Kod Sayısı
Medya Okuryazarlığı	18	99	Etkinliklerin Yeterli Olması	5	7
Tek Bir Konuya Yoğunlaşması	4	23	Etkinliklerin Farklı Olması	2	2
Değer Ve Konular	5	22	Abartılı Olmaması	1	1
Reklamların Fark Edilmesi	11	20	Gereksiz Boşlukların Olmaması	1	1
Dergiye Ulaşma	1	11	Her Şeyin Tam Ve Doğru Olması	1	1
Reklamın Az Olması	5	11	Önemli Bilgilerin Olması	1	1
Ticari Kaygı	6	7	Soruların Düşünülerek Sorulması	1	1
Kullanılan Teknikler	4	4	Dergilere Yönelik Yeni Algılar	6	16
Dergiye Bakış Açısı	1	1	Dergiye Karşı İsteklilik	1	2
Görsel Zenginlik	16	31	Sadece Bilgiler Olduğunu Zannedirdim	1	2
Görsellerin İlgi Ve Dikkat Çekici Olması	5	7	Şimdi Daha Çok Okumak	2	2
Resimlerin Renkli Olması	4	5	Alırken İçeriğe Bakmak	1	1
Gerçek Resimler Olması	4	4	Daha Çok Dikkatimi Çekiyor	1	1
Görsel Açıdan Zengin Olması	3	4	Daha Çok Hoşuma Gidiyor	1	1
Resimlerin Üç Boyutlu Olması	3	3	Daha Çok Seviyorum	1	1
Resimlerin Canlı Olması	2	2	Eğlenceli Olduğunu Anladım	1	1
Bilgilerin Resimde Toplanması	1	1	Hangi Markete Girsem	1	1
Görsellerin Hayatla İlişkili Olması	1	1	Hayal Gücünü Geliştirmek	1	1
Resimlerin Karikatür Gibi Olması	1	1	İçeriği Zenginmiş	1	1
Resimler Göze Sokmuş Gibi	1	1	Reklam Varsa Almıyorum	1	1
Resimlerin Ayrıntılı Olması	1	1	Şiir Olduğunu Bilmiyordum	1	1
Resimlerin Güzel Olması	1	1			
Tasarımın İyi Olması	5	10			
Kapağın Güzel Olması	4	4			
Yazı Tipinin Güzelliği	2	3			
Arka Planın İyi Olması	1	1			
Başlıkların İlgi Çekici Olması	1	1			
Önemli Bilgileri Baskın Gösterme	1	1			
Yeni Çalışma Kitabı	14	37			
Motivasyon Sağlaması	9	23			
Kendi Fikirlerinin Sorulması	2	5			
Etkinliklerin Eğlenceli Olması	3	4			
Etkinliklerin Güzel Olması	4	4			
Derse Çekmesi	2	3			
Eğlenceli Öğretmesi	1	2			
Kitabın Güzel Olması	2	2			
Öğrencilerin Hoşuna Gitmesi	1	1			
Renk Katması	1	1			
Sıkıcı Olmaması	1	1			
Fiziksel Yeterlilikler	4	7			
Hafif Olması	3	4			
Görsellerin İyi Olması	2	2			
Tasarımın İyi Olması	1	1			

Tablo 12

Türkçe Ders Kitaplarına Yönelik Görüşler Kod Tablosu

Kod İsimleri	Kaynak Sayısı	Kod Sayısı	Kod İsimleri	Kaynak Sayısı	Kod Sayısı
İçeriğin Yetersiz Oluşu	8	23	Metinlerin Tekdüze Oluşu	4	6
Bilginin Az Olması	1	3	Aynı Şeylerin Tekrarlanması	3	3
Bilginin Gerçek Olmayışı	2	2	Hikâyeleştirilmiş Metinler Olması	2	2
Bilginin Yüzeysel Olması	1	2	Masal Gibi Olması	1	1
Eğlenceli Şeylerin Olmaması	2	2	Metin Görsel Uyumsuzluğu	3	5
Hep Metinlerin Olması	2	2	Resim Metin Uyumsuzluğu	3	4
Bilginin Eksik Olması	1	1	Basit Resimlerin Olması	1	1
Bilmece Bulmaca Olmaması	1	1	Görsellerin Yetersizliği	12	33
Eski Kitapta Böyle Şeyler Yoktu	1	1	Resimlerin Az Olması	6	10
Dolu Şeyler Yazmaması	1	1	Resimlerin Soluk Olması	6	9
Eğlenceli Yazıların Olmaması	1	1	Görsellerin Dikkat Çekmemesi	2	2
Eksiklerin Fazla Oluşu	1	1	Resimlerin Elle Yapılması	2	2
Gerçekçi Olmaması	1	1	Resimlerin Gerçekçi Olmaması	2	2
Merak Salmaması	1	1	Resimlerin Soğuk Olması	2	2
Oyunların Olmaması	1	1	Bakınca Uyuşmak	1	1
Resmi Olması	1	1	Daha Güzel Resimler Olsa	1	1
Sadece Eğitici Olması	1	1	Resimlerin Canlı Olmaması	1	1
Sıkıldığında Yapacak Şeylerin Olmaması	1	1	Resimlerin Gerçek Renkte Olmaması	1	1
İçeriğin Tekdüze Oluşu	6	15	Resimlerin Yama Gibi Olması	1	1
Aynı Şeylerden Bahsetmesi	4	5	Resimlerin Yapay Olması	1	1
Etkinliklerin Tekdüze Olması	3	4	Tasarım Eksiklikleri	6	7
Hep Anafikir Sorması	2	3	Yazı Boşluklarının Gereğinden Fazla Olması	2	2
Sadece Metinler Vardı	2	2	Yazılarının Dikkat Çekici Olmaması	2	2
Milletin Tekdüzeliliği	1	1	Ağır Olması	1	1
Etkinliklerin Yetersiz Oluşu	6	15	Arka Planın Olmaması	1	1
Metinlerin Çok Olması	2	4	Basım Hataları Olması	1	1
Eksiklerin Fazla Olması	2	3			
Etkinliklerin Yasak Savar Gibi Olması	1	2			
Yazı Boşluklarının Gereğinden Fazla Olması	2	2			
Etkinliklerin Fazla Olması	1	1			
Etkinliklerle Kavga Etmek	1	1			
Gereksiz Etkinliklerin Olması	1	1			
İçeriğin Boş Olması	1	1			
Materyallerin Seviyeye Uygun Olmaması	1	4			
Abartılı Şeylerin Olması	1	2			
Anlaşılmaz Olması	1	2			
Metinlerin Yetersiz Oluşu	7	16			
Metinlerin Hayal Ürünü Olması	1	3			
Uzun Olması	2	2			
Anlamı Bilinmeyen Kelimelerin Olması	1	1			
Dergide Olup Kitapta Olmayanlar	1	1			
Dikkat Çekici Olmaması	1	1			
Doyurucu Olmaması	1	1			
Eğlenceli Olmaması	1	1			
Gerçek Bilgilerin Olmaması	1	1			
Hayal Dünyası Dar Olması	1	1			
İhtiyacı Karşılayamama	1	1			
Metinlere Bakmamak	1	1			
Metinlerin Eleştirilememesi	1	1			
Dergilerdeki Gibi Hikayelerin Olmaması	1	1			
Metinlerin Öğrenciye Hitap Etmemesi	3	8			
Öğrenci Dünyasına Hitap Etmemek	2	3			
Güncel Olmaması	1	2			
Sıkıcı Olması	2	2			
Metinlerin Çocuksu Oluşu	1	1			

Tablo 13

Çocuk Dergileriyle İşlenen Derse Yönelik Görüşler Kod Tablosu

Kod İsimleri	Kaynak Sayısı	Kod Sayısı	Kod İsimleri	Kaynak Sayısı	Kod Sayısı
Yüksek Motivasyon	26	84	Kamera Etkisi	18	45
Eğlenceli Olması	9	17	Davranışlara Etkisi	4	8
Dergi Alma Heyecanı	7	9	Kendini Gösterme	5	6
Derse Katılımın İyi Olması	6	8	Özgüven Oluşturması	5	5
Güzel Bir Gün Olması	2	6	Derse Katılım Sağlaması	5	5
Heyecanlı Olması	4	5	Kamerayı Sevme	5	5
Katılımda İsteklilik	4	4	Sınıfa Düzen Getirmesi	4	5
Okumaya İsteklilik	3	4	Derse Etkisi	2	5
Sınıfa Düzen Gelmesi	4	4	Heyecan	3	4
Konuşmaya İsteklilik	3	3	Utanma	1	1
Yazmaya İstekli Oluş	3	3	Rahat Edememek	1	1
Çok Güzel Olması	2	2	Derse Katılımı Etkileyen Faktörler	17	43
Derse Karşı İlgili Olmak	2	2	Görsellik	5	6
Etkinliklere Katılımın İyi Olması	2	2	Dergilerin Eğlendirici Özelliği	3	4
İlgi Çekici Olması	2	2	Eğlenceli Öğretmesi	1	4
Zevk Alma	2	2	Bilmece, Bulmaca, Oyun Karikatür Olması	2	3
Etkinliklerin İyi Geçmesi	1	1	Öğretici Olması	2	3
Hiç Sıkılmamak	1	1	Etkinliklerin Dergiyle Alakalı Olması	2	2
İşlerken Eğlenmek	1	1	İçerik	2	2
Komitenin Dersi Beğenmesi	1	1	Yeni Konular Getirmesi	1	2
Mutlu Olmaları	1	1	Bilgi Getirmesi	1	1
Sabırsızlıkla Dersi Beklemek	1	1	Bilgilendirici Konular Öğrenme	1	1
Sayfalara Ve Resimlere Bakmak	1	1	Dergilerin Çekiciliği	1	1
Sıkılmamak	1	1	Dergilerin Bağlayıcılığı	1	1
Sınıfa Renk Katması	1	1	Eğitici Öğretici Şeyler Sunması	1	1
Teşekkürler	1	1	Etkinliklerin Eğlenceli Olması	1	1
Verimlilik	1	1	Etkinliklerin Güzel Olması	1	1
Dergi Sevilen Etkinlikler	29	63	Gerçek Bilgiler Öğretmesi	1	1
Kesme Etkinliği	19	24	Güzel Konuların Olması	1	1
Fon Müziği İle Okuma	9	24	İsteklendirmesi	1	1
Afiş Sunumu	5	5	Konuların İlgi Çekici Olması	1	1
Drama	4	4	Merak Uyandırması	1	1
Dergi Yapma	2	2	Metinlerin Dikkat Çekici Olması	1	1
Şiiri Değiştirmek	2	2	Metinlerin Güzel Olması	1	1
Gergedanı Taşıma	1	1	Metinlerin Türü	1	1
Pinunun Kişisel Özellikleri	1	1	Öğrenme İsteği Uyandırması	1	1
Dergi Düşük Motivasyon	15	25	Yeniliklerin Gelmesi	1	1
Sıkılmak	4	4	Uygulamının Gidişatı	9	16
Etkinlikleri Beğenmemek	2	3	Sürecin Uzamasını İsteme	4	8
Bıkmak	1	2	Memnun Olmak	5	5
Etkinliği Yapamamak	1	2	Heyecanda Azalma	1	1
Süreçten Sıkılmak	2	2	İlk Günkü Gibi Heyecanlı	1	1
Az Eğlenmek	1	1	İyi İlerlemesi	1	1
Bazen Sıkıcı	1	1	Etkinliklerin Derse Olumlu Etkisi	8	14
Bugünkü Dersi Sevmemek	1	1	Eğlenceli	2	3
Dersin Dışına Çıkmak	1	1	İlgili Olma	2	2
Derste Konuşanların Olması	1	1	İsteklilik	2	2
Eğlenceli Olmamak	1	1	Katılımın İyi Olması	2	2
Gün İyi Değil	1	1	Özenerek Yapma	2	2
Güzel Şeylerin Olmaması	1	1	Dikkatle Yapma	1	1
Heyecan Yoktu	1	1	Hoşuna Gitmesi	1	1
Son Saate Gelmesi	1	1	İlgi Çekici	1	1
Tadı Kalmamak	1	1			
Video İzlememek	1	1			

Tablo 14

Türkçe Ders Kitabıyla İşlenen Derse Yönelik Görüşler Kod Tablosu

Kod İsimleri	Kaynak Sayısı	Kod Sayısı
Sıkıcı Olması	10	16
Eğlenmemek	6	11
Kendi Fikirlerini Sormaması	3	6
Kitapta Eğlence Olmaması	2	4
Ders Kitaplarına Dönme İsteği	3	3
Sadece Öğretmenin Neşe Katması	3	3
Etkinliklerin Sıkıcılığı	2	2
Kitaptan Sıkılmak	1	2
Sevmemek	2	2
Derse Küsmüş Gibi Olmak	1	1
Akıcı Geçmemesi	1	1
Ders Kitabına Göre Daha Az Sıkıcı	1	1
Dersi Sevmemek	1	1
Eğlenerek Öğrenmemek	1	1
Hoş Değildi	1	1
Merak Etmemek	1	1
Of Ya Yine Mi Bu Ders	1	1
Resmi Yüzü	1	1
Sıkıcı Hayat Başlayacak	1	1
Sıkılarak Derse Girmek	1	1
Yüzü Gülmemek	1	1
Zevk Almamak	1	1
Dersin Tekdüzeligi	5	8
Sadece Metin Okuyup Etkinlik Yapmak	3	4
Metinlerin Tekrar Okunması	1	2
Sadece Etkinlik Yapmak	1	1
Sürekli Hikaye Okumak	1	1

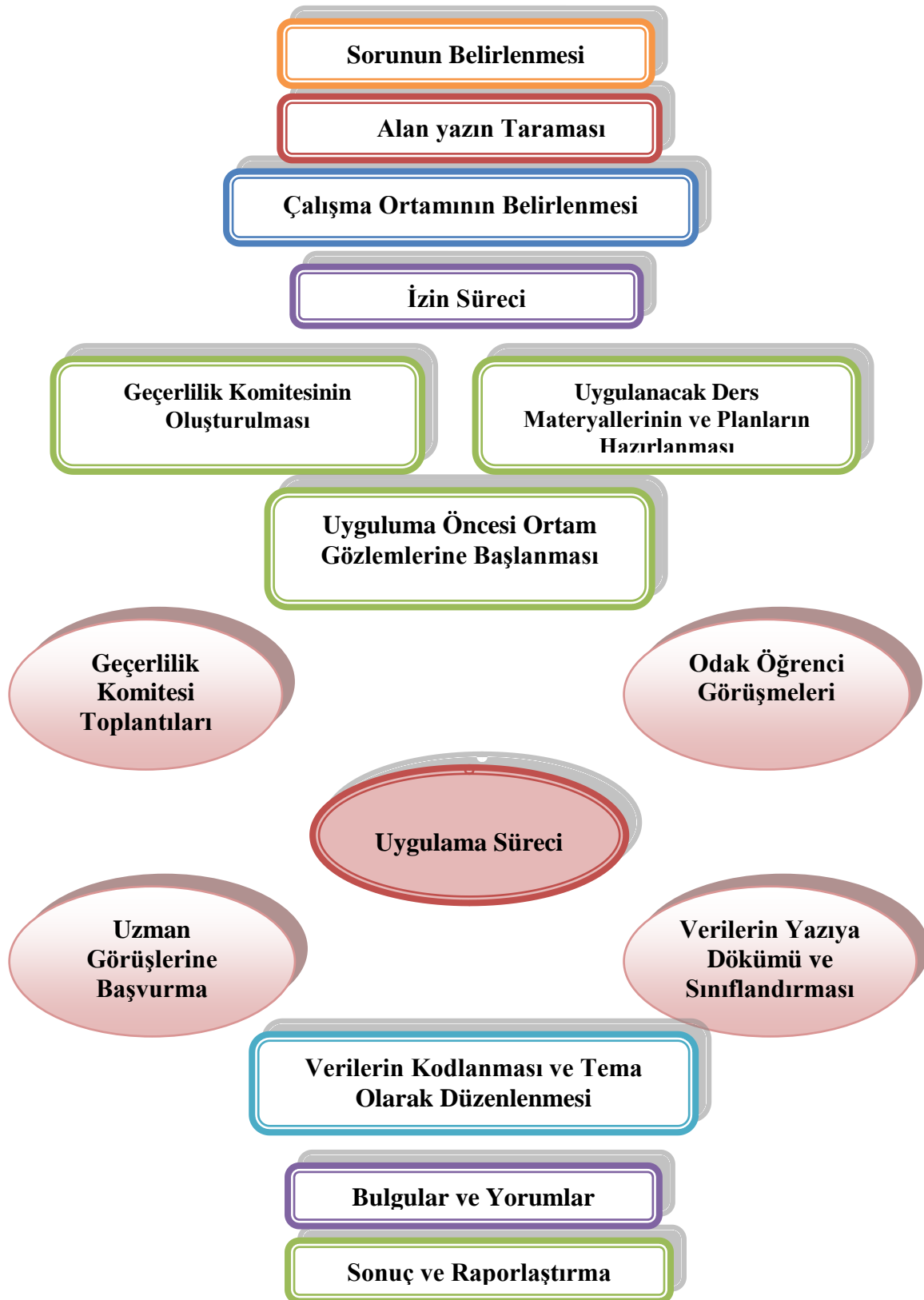
Tablo 15
Tema ve Araştırma Sorusu Kod Örüntüsü

Tema ve Alt Temalar	Araştırma Soruları					
	1. Türkçe ders kitabıyla işlenen derse yönelik öğrenci görüşleri nelerdir? 2. Medya okuryazarlığı bağlamında çocuk dergileriyle zenginleştirilmiş Türkçe dersinin işlenişine yönelik öğrenci görüşleri nelerdir? 3. Bir materyal olarak; a. Türkçe ders kitabına yönelik öğrenci görüşleri nelerdir? b. Çocuk dergilerine yönelik öğrenci görüşleri nelerdir?					
	Kaynak Sayısı	Kod Sayısı	Araştırma Sorusu 1	Araştırma Sorusu 2	Araştırma Sorusu 3 a	Araştırma Sorusu 3 b
Dersin İşlenişi	47	360				
Yüksek Motivasyon	26	84		84		
Dergi Sevilen Etkinlikler	29	63		63		
Düşük Motivasyon	21	62	62			
Kamera Etkisi	18	45		45		
Derse Katılımı Etkileyen Faktörler	17	43		43		
Dergi Düşük Motivasyon	15	25		25		
Uygulamannın Gidişatı	9	16		16		
Etkinliklerin Derse Olumlu Etkisi	8	14		14		
Dersin Tekdüzeligi	5	8	8			
Materyallerin İçerik Özellikleri	31	239				
İçeriğin Zenginliği	27	124				124
Dergilerde İçeriğin Yetersizliği	11	36				36
İçeriğin Yetersiz Oluşu	8	23			23	
İçeriğin Tekdüze Oluşu	6	15			15	
Etkinliklerin Yetersiz Oluşu	6	15			15	
Derginin Eğitsel Özellikleri	8	13				13
Dergilerin Seviyeye Uygun Olması	6	9				9
Materyallerin Seviyeye Uygun Olmaması	1	4			4	
Medya Okuryazarlığı	18	99				99
Metin Özellikleri	25	120				
Metinleri Beğenme	15	30				30
Ders Kitabındaki Metinlerden Farkı	10	20				20
Metinlerin Yetersiz Oluşu	7	16			16	
Beğenilen Metinler	9	16				16
Metinlerin Bilgilendirici Oluşu	9	13				13
Metinlerin Öğrenciye Hitap Etmemesi	3	8			8	
Metinlerin Tekdüze Oluşu	4	6			6	
Metin Görsel Uyumsuzluğu	3	5			5	
Metin Görsel Uyumu	2	3				3
Metinlerde Konu Çeşitliliği	3	3				3
Duyuşsal Davranışlar	28	110				
Dergiyi Beğenme	26	94				94
Dergi Beğenmeme	8	16				16
Temel Becerilere Etkisi	24	93				
Okuma Becerisine Etkisi	17	60	60			
Konuşma Becerisine Etkisi	9	16	16			
Dinleme Becerisine Etkisi	7	9	9			
Yazma Becerisine Etkisi	6	8	8			
Fiziksel Özellikleri	21	81				
Görsellerin Yetersizliği	12	33			33	
Görsel Zenginlik	16	31				31
Tasarımın İyi Olması	5	10				10
Tasarım Eksiklikleri	6	7			7	
Yeni Çalışma Kitabı	14	37				
Motivasyon Sağlaması	9	23				23
Fiziksel Yeterlilikler	4	7				7
Etkinliklerin Yeterli Olması	5	7				7
Dergilere Yönelik Yeni Algular	6	16				16

Bir Eylem Planı Belirleme

Eylemleri planlamanın en önemli amacı, bütün ilgili tarafların enerjisini ve şevkini bir birine bağlayan olumlu bir ortam oluşturmaktır. Birlikte çalışılan insanların bağımlı kazanmakta ve ilgisini çekmekte başarısız olan programlar, projeler ve hizmetler genellikle ya etkisiz ya verimsiz ya da hem etkisiz hem de verimsizdir (Kemmis ve McTaggart, 1992, s. 65). Eylem planı hazırlarken amaçlarınızı açık hale getirin ve hedeflerinizi açık bir şekilde listeleyin. Kendi hedefinizin başarısına katkı sağlayacak aktiviteler planlayın. Zamanınızı, toplamanız gereken verilerin çeşitlerini ve veri toplama sürecini göz önünde bulundurarak harcayın (Koshy, 2005, s. 40).

Eylem araştırmasına başlamadan önce hangi işin ne zaman yapılacağını ve uygulamanın nasıl süreceği dikkatli bir şekilde planlanmaya çalışılmıştır. Yapılan literatür çalışmalarında planlamanın önemli olduğuna değinildiği için planlamada titizlik gösterilmiştir. Odak alanı belirlendikten sonra gerekli hazırlıklar yapılarak MEB'den izinler alınmıştır. İzin alındıktan sonra nasıl bir plan yapılabileceği daha belirgin hale gelmiştir. Durumlar ve yeterlilikler gözden geçirilerek bir eylem planı hazırlanmıştır. Eylem planı aylem araştırma süreci altında sunulmuştur.

Şekil 7. Eylem Planı

Ahlak

Bir eylem araştırmacı bir araştırmacının tüm etik sorumluluklarına sahiptir (Naughton ve Hughes, 2009, s. 82). Ahlaki prosedürler araştırmaların önemli bir noktasını oluşturur. Bir araştırmayı planlarken, buna bağlı olarak araştırmacılar genellikle belli başlı adımları projeye katılan katılımcıların herhangi bir zarar görmemesini garantiye alarak almalıdır. Araştırmacılar bir çalışmanın planlanışını gerçekleştirirken katılımcıların katılımlarından dolayı zarar görmemeleri için belirli tedbirler almak durumundadırlar (Stringer, 2007, s. 54-55). Araştırmalarda yer almak isteyen herhangi bir katılımcıya araştırmanın amacını açıklamak üzere yazılı bir izin verilir. Eğer bu duruma çocuklar dâhil olduysa, ailelerinden bir onay gerekir. Katılımcılara her zaman projenin herhangi bir kısmında katılımlarından vazgeçme hakkını tanımalısınız (Taylor ve diğerleri, 2006, s. 40).

Katılımcı öğrenciler ailelerinin sorumluluğunda oldukları için her öğrenci velisinden izin belgesi alınmıştır. İzin belgesinde araştırmanın gerektirdiği ahlaki sorumluluklar açık bir şekilde belirtilmiştir. İzin belgesini araştırmaya katılan tüm öğrencilerin velisi gönüllü olarak imzalamışlardır.

Güvenirlik ve Geçerlilik

Her bir metodun güvenilirliği ve geçerliliği hakkında düşünülmesi gerekir (Bluumfield, 101). Sonuçların inandırıcılığı, bir bilimsel araştırmanın en önemli ölçütlerinden biri olarak kabul edilir. Geçerlik ve güvenilirlik bu açıdan araştırmalarda en yaygın olarak kullanılan iki ölçüttür (Yıldırım ve şimşek, 2011, s. 255). Eylem araştırmasında, geçerlilik, doğru ve sağlam veri toplanması ve doğru yorumlamaların uzlaşımı ile elde edilir. (Koshy, 2005, s. 143).

Geçerlilik bir ölçüm gericini ya da ölçmesi gereken şeyi ölçen testi tanımlayan bir terimdir (Pine, 2009, s. 276). Geçerlilik bize bir veri toplama aracının istenen bilgiyi toplayıp toplamadığını, ölçüp ölçmediğini söyler (Taylor ve diğerleri, 2006, s. 30). Yapılan savın

doğru ya da yanlış olduğunu yargılamak için belirli kriterlere bağlı olarak araştırmanın bulgularının doğruluğunu ölçer (Naughton ve Hughes, 2009, s. 123).

Güvenirlik kavramı, bir araştırmanın bulgularının gerçeği yansıtıp yansıtmadığı, yansıtıyorsa yansıtma derecesi, aynı zamanda araştırma farklı zamanlarda ya da farklı kişiler aracılığıyla yürütülürse aynı ya da benzer sonuca ulaşmasıyla ilgilidir (Ekiz, 2009:38). Bir veri toplama yönteminin güvenilir olması için, bir şeyin bugün dün ya da yarın ölçüldüğünde aynı sonucu vermesi gerekir (Taylor ve diğerleri, 2006, s. 30). Eğer başka bir araştırması tarafından benzeri yapılırsa, bir çalışmayı güvenilir olarak tanımlayabilirsiniz (Koshy, 2005, s. 143). Nitel araştırmada, güvenilirlik, gerçekte ne olduysa onun kaydının yapılması anlamına gelir. Bu, detaylı alan notları, araştırmacıların doğruluğu, katılımcılar tarafından alan notlarının gözden geçirilmesi, kayıt cihazlarının kullanımı, fotoğraflar, video kayıtları, katılımcılardan alıntılar ve abartısız tanımlamalar ve farklı verilerin aktif araştırması ile genişletilebilir (Pine, 2009, s. 274).

Nitel verilerin güvenilirliğini ve kesinliğini sağlamak için diğer prosedürler aşağdakileri içerir :

- Çoklu kaynaklardan ve çoklu perspektiflerden veri toplama ve daha sonra uyumlulukları ve uyumsuzlukları belirlemek için farklı kaynaklar ile çapraz kontrol yapılması.
- Uyumsuzlukları, sosyal durumların ve insan davranışının karışıklılığının kaçınılmaz bir özelliği olarak kabul etme.
- Katılımcıların, kendileri ile ilgili verilerin, kendi davranışlarının doğru bir temsili olduğu konusunda hem fikir olmaları.
- Başkalarının erişebilmesi için veri toplama prosedürlerinin bir denetleme yolu oluşturma.

- Yansıtıcı ve açık davranarak verilerin son durumu üzerindeki etkilerin belirgin olmasını sağlama (Naughton ve Hughes, 2009, s. 126).

Araştırmada geçerlilik ve güvenilirliği sağlamak için; sürecin nasıl başladığı ve devam ettiği ayrıntılı bir şekilde anlatılmıştır, yedi farklı veri toplama aracı kullanılmıştır, uygulama 29 ders saatinde yapılmıştır, video kamera kullanılarak yapılan kayıtlar geçerlilik komitesine izletilerek görüşleri alınmış, süreç boyunca uzman görüşlerine başvurulmuştur.

Raporlaştırma

Yazmak araştırmacıların dikkatlice analiz edilmiş ve düzenlenmiş veri yığınlarına şekil kazandırır (Glesne, 2013, s. 301). Toplanan tüm veriler ile ilgili tutarlı bir hikâye oluşturulur (Koshy, 2005, s. 109).

Raporda standart bir dil kullanılır, anlaşılır ve açık şekilde yazılır ve formal olmayan ve konuşma dilinden kaçınılır. Tersinden de sakınılır. Öğrenciler ve bazı akademisyenler bazen akademik yazımın bilgiç bir dille uzun ve karmaşık cümlelerden oluşacağını düşünürler. Açıklık ve okunaklılık yazım için önemli bir özelliktir. Bell (1999, s. 208)'in dediği gibi güzel ve açık bir dil her zaman iyidir (aktaran, Taylor ve diğerleri, 2006, s. 64). Bulgular bölümünde veriler tema başlangıcında tanımlanmış, gerektiği yerlerde tanımlamalara yer verilmiştir. Tema sonunda ise verilerden çıkan sonuçlar karşılaştırmalar yapılarak yorumlanmıştır.

Ayrıntılı betimleme ham verinin ortaya çıkan kavram ve temalara göre yeniden düzenlenmiş bir biçimde okuyucuya yorum katmadan ve verinin doğasına mümkün olduğu ölçüde sadık kalınarak aktarılmasıdır (Yıdırım ve Şimşek, 2011, s. 270). Bu durum göz önünde bulundurularak temalara ayrılan veriler yorum katılmadan sunulmuştur. Ancak verilerin ne anlama geldiğinin okuyucu tarafından anlaşılması için kısa betimlemeler ve açıklamalar yapılmıştır.

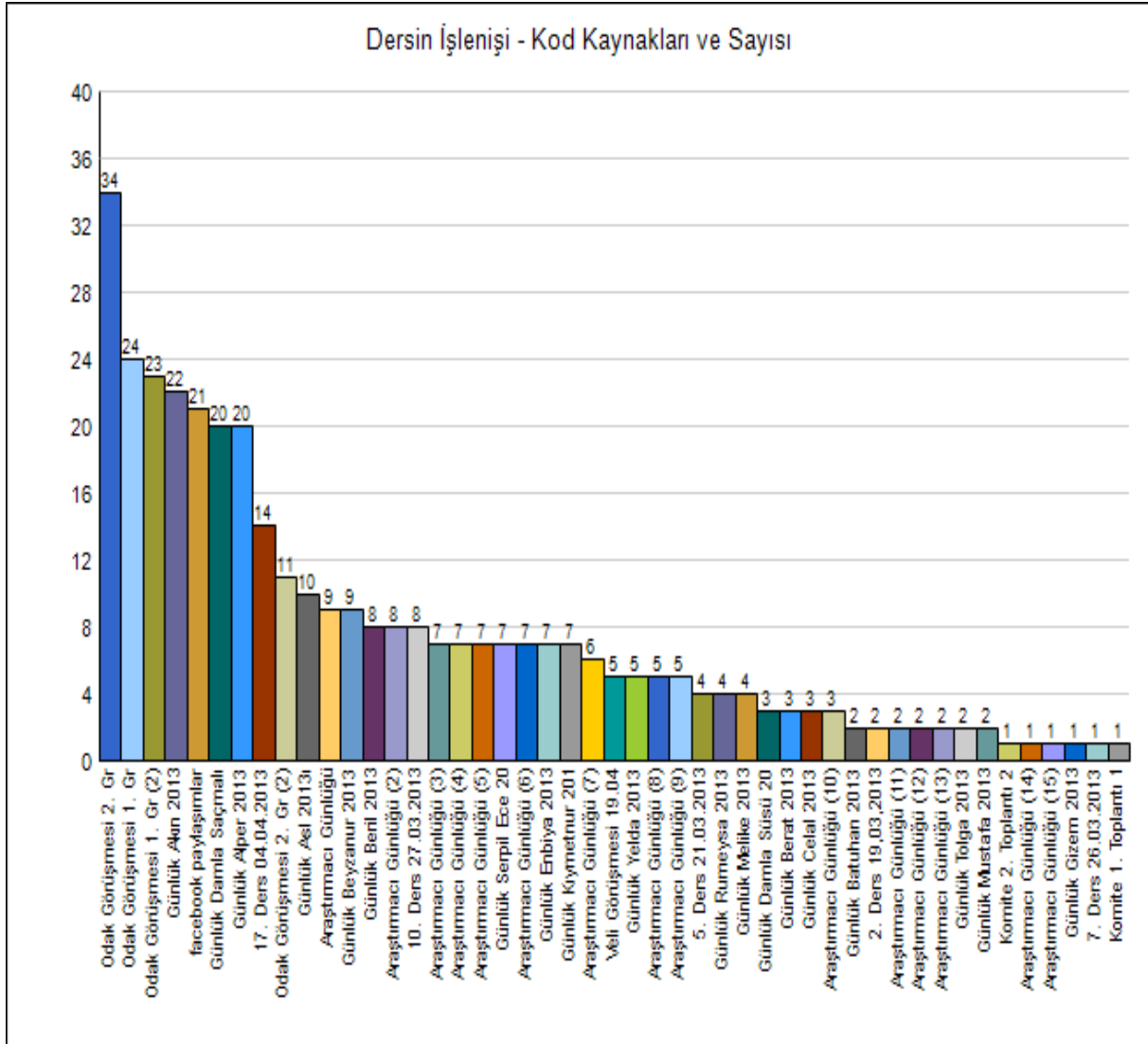
Rapor açık bir şekilde verilerin nasıl seçildiğini, toplandığını, analiz edildiğini ve sonuçlara nasıl ulaşıldığını göstermelidir (Ekiz, 2009, s. 203). Yöntem bölümünde araştırmanın başından sonuna nasıl bir yol ilendiği açık ve anlaşılır bir şekilde ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Rapor sadece literatür taramasıyla ilişkili olarak doğrudan alıntılardan yararlanarak düşünceleri ortaya koymaya çalışmaktansa yazarın fikirlere ve sonuçlara nasıl ulaştığını, yorumlamaları çeşitli yazılı ve insan kaynaklarıyla etkileşim içerisinde olarak nasıl yapıldığını açıklamalıdır (Ekiz, 2009: 203). Bulgular sunulurken alıntılarla desteklemek yerine yazarın açıklama ve betimlemelerine yer verilmiştir. Zira durumu ve ortamı en yakın ve doğru şekilde gözlemleyen araştırmacının kendisidir.

Bölüm V: Bulgular ve Yorum

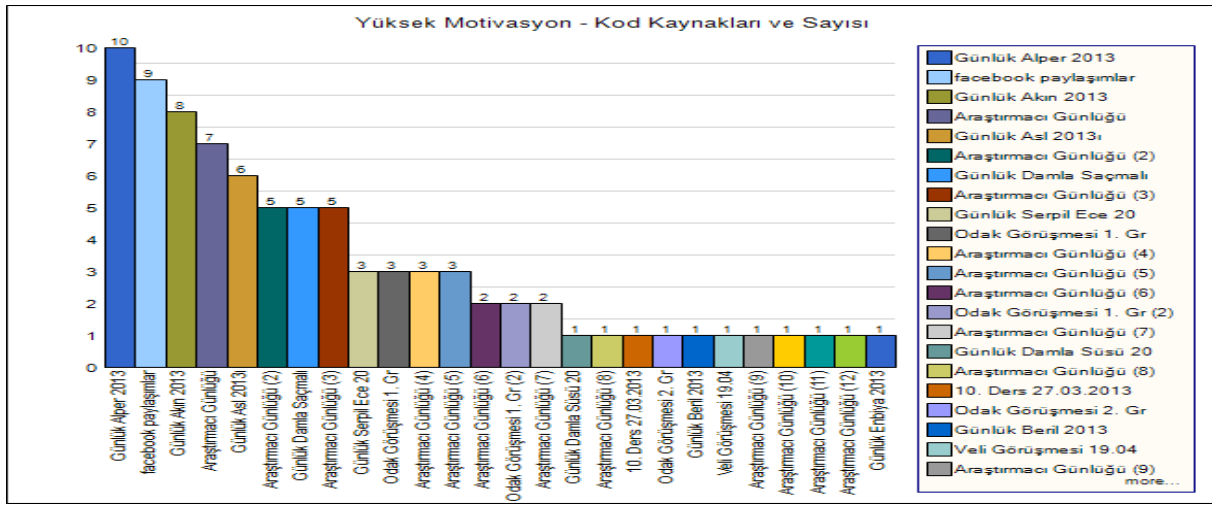
Bu bölümde araştırmannın bulgularına yer verilmiştir. Elde edilen bulgular grafik ve tablolar haline getirilmiş, bulgular sunularak yorumlanmıştır.

Dersin İşlenişi

Grafik 1. Dersin İşlenişi Teması Kod Kaynakları ve Sayısı

Yüksek Motivasyon

Grafik 2. Yüksek Motivasyon Alt Teması Kod Kaynakları ve Sayısı

Tablo 16

Yüksek Motivasyon Kod Listesi

Tema Adı	Kaynak Sayısı	Kod Sayısı
Yüksek Motivasyon	26	84
Çok Güzel Olması	2	2
Dergi Alma Heyecanı	7	9
Derse Karşı İlgili Olmak	2	2
Derse Katılımın İyi Olması	6	8
Eğlenceli Olması	9	17
Etkinliklere Katılımın İyi Olması	2	2
Etkinliklerin İyi Geçmesi	1	1
Güzel Bir Gün Olması	2	6
Heyecanlı Olması	4	5
Hiç Sıkılmamak	1	1
İlgi Çekici Olması	2	2
İşlerken Eğlenmek	1	1
Katılımda İsteklilik	4	4
Komitenin Dersi Beğenmesi	1	1
Konuşmaya İsteklilik	3	3
Mutlu Olmaları	1	1
Okumaya İsteklilik	3	4
Sabırsızlıkla Dersi Beklemek	1	1
Sayfalara Ve Resimlere Bakmak	1	1
Sıkılmamak	1	1
Sınıfa Düzen Gelmesi	4	4
Sınıfa Renk Katması	1	1
Teşekkürler	1	1
Verimlilik	1	1
Yazmaya İstekli Oluş	3	3
Zevk Alma	2	2

Dersin işlenmesinde motivasyon çok önemlidir. Konuyla ilgili bir olay anlatma, bilgi verme, kısa bir giriş konuşması yapma motivasyonu sağlayabildiği gibi iyi bir materyal de önemli bir motivasyon kaynağı olabilir. İçerik ve fiziksel yönden zengin olan çocuk dergileri öğrencide motivasyon oluşturup dersi eğlenceli ve çekici hale getirip öğrenmeyi kolaylaştıran bir materyal olmaktadır.

Sınıfa yeni bir materyalin gelmesi ve yeni bir uygulamanın yapılması öğrencileri çok heyecanlandırdı. Bu heyecan hem öğrenci günlüklerine hem de araştırmacı günlüğüne yansımıştır. Uygulamanın ilerleyen safhalarında da öğrencilerin yeni bir dergi alma ve yeni konular işleme heyecanının devam ettiği görülmektedir.

Uygulamanın ilk günüydü. Benim için biraz stresli çocuklar için ise heyecan dolu bir gündü (Araştırmacı Günlüğü, 19.03.2013). Uygulama öncesi kameramı yerleştirip kayıt yapmaya başladım. Kısa bir giriş konuşması yaparak süreç hakkında bilgi verdim. Daha sonra tutum ölçeklerini dağıtarak öğrencilerden tarafsız bir şekilde doldurmalarını istedim. Anket uygulamasından sonra günlük defterlerini dağıttım. Defterleri heyecanla aldılar. Kız öğrencilerin defteri daha güzel olduğu için onlar günlükleri daha çok beğendi. Defterlerin nasıl kullanılacağı hakkında bilgi verdim. (Araştırmacı Günlüğü, 19.03.2013)

İlk dersimiz heyecanlıydı çünkü ilk dergimizi almıştık, en keyifli gün o gündü (Facebook Paylaşımları, Berfe, 02.04.2013).

Bugün Bilim Çocuk Dergisi verildi. Ben eve gelince açıp içindekileri okudum. İçinde çok güzel şeyler var. Derste güldük ve eğlendik, çok güzel bir gündü. En kötü günümün böyle olmasını isterim. Fatih Hocama böyle bir etkinlik yaptığı için sonsuz teşekkür ederim (Günlük, Alper, 07.04.2013).

Bugün ilk metnimizi okuduk. Geçekten çok eğlenceliydi. Dergilerden ders işlememiz çok güzel. Hiçbir dersi işlerken bu dersi işlerken ki gibi heyecanlanmıyorum. Dergiler derse

isteğimiz olmasını sağladı. İyi ki hocamız böyle bir şey yaptı. Hocamıza teşekkür ediyorum (Günlük, Selvinaz, 20.03.2013).

Bugün ilk dersi işleyeceğim. Dergiler geldi. Bu duygu farklıydı. Türkçe kitaplarını alırken hiç böyle hissetmedim. Fatih Hoca iyi ki böyle bir etkinlik yapmış (Anıl, Günlük, 19.03. 2013).

Bugün ilk dergilerimizi aldık çok mutluyum (Günlük, Asuman, 19.03.2013).

Berfe: İlk dersimiz heyecanlıydı çünkü ilk dergimizi almıştık. En keyifli gün o gündü.

Musa: Bize dergi dağıtılınca ben havalarda kakhaha atıyordum.

Musa: Çok heyecanlıydım.

Merve: Hepimiz çok heyecanlıydık ilk dergileri almıştık (Facebook Paylaşımları, 12.04.2013).

Dersin sonu yaklaşmıştı. Öğrencilerin sabırsızlıkla bekledikleri dergiyi, Ng Kids dergisinin şubat sayısını, dağıttım. Dergileri o kadar heyecanla aldılar ki kimisi kucağına aldı, kimisi de yüzüne sürdü. Çocuklar gerçekten farklı bir duygu yaşadılar. Sanki ilk defa dergiyle buluşuyormuşçasına bir duygu... Derginin sayfalarını dakikalarca çevirdiler (Araştırmacı Günlüğü, 19.03.2013).

Görüşler bittikten sonra ikinci dergimiz olan Gonca dergisinin dağıtımına geçildi. Öğrenciler derginin dağıtılacağını hisseder hissetmez ellerini birbirine vurup harekete geçtiler. Sanki hayatlarında ilk defa dergi alıyormuş gibi bir heyecan yaşadılar. Dergilerini aldıktan sonra içinden çıkan kumbarayı yapmak için uzun süre uğraştılar. Bunu yaparken bile çok eğlendiler (Araştırmacı Günlüğü, 27.03.2013).

Ben bugün çok mutluydum. Çünkü Kids dergisini bitirip yeni Gonca dergisi alacaktık. Sonra Fatih Hoca bize Kids dergisinde en sevdiğimiz yeri sevmediğimiz yeri anlattı ve biz anlatırken kameraya çekti. Ben de dergiyi çıkıp anlattım ve sıra Gonca dergisi alacaktık. Sonra hoca dergileri dağıtmaya başladı. Ben o an içimden sevinip şarkı söylüyordum. Gonca

dergisinin içinde çok güzel şeyler var. Hatta içinde çok güzel hediyeler var. Hediye de evden kumbara herkes yaptı ama ben yapmadım. Çünkü yapınca kim taşıyacak elinde. Yapmayıp çantama koydum. Ben bu dergilerin elimize geçmesi için çalışan bütün kişilere teşekkür ederim (Günlük, Alper, 27.03.2013).

Bugün Türkçe dersinde öğretmenimiz bize Gonca dergisini dağıttı ben çok mutlu oldum ve derginin içerisinden okul şeklinde kumbaralar çıktı ben ve arkadaşlarım kumbaraları yaptık ben bu dergiyi Kids dergisinden daha çok beğendim. Çünkü Kids dergisinde çok fazla reklam vardı ve karikatür, şiir, fıkra, bilmeceler gibi şeyler yoktu ama Gonca dergisinde hepsi vardı. Ben gonca dergisini daha çok sevdim (Günlük, Didem, 27.03.2013).

Bugün Bilim Çocuk dergisi verildi. Ben eve gelince açıp içindekileri okudum. İçinde çok güzel şeyler var. Derste güldük ve eğlendik, çok güzel bir gündü. En kötü günümün böyle olmasını isterim (Günlük, Alper, 07.04.2013).

Bu yeni aldığımız dergi daha güzel çünkü diğer dergimizde çok fazla reklâm vardı ama şimdiki dergimizde reklâm yerine daha çok bilgi verici yazılar var hem de metinler daha çok o yüzden ben yeni aldığımızı daha çok sevdim. Bugünümde böyle eğlenceli ve güzel geçti. Yarın görüşmek üzere. İyi geceler günlük (Günlük, Asuman, 27.03.2013).

Öğretmen: Çocuk dergileri derse neler getirdi?

Gökhan: Eğlence getirdi.

Selvinaz: Heyecan getirdi.

Yeliz: Daha fazla bilgi getirdi.

Ruhan: Yeni konular getirdi.

Gökhan: Tartışma konuları... (Odak Görüşmesi, 1.Grup 2.Görüşme, 29.04.2013).

Öğrenciler dergiyle ders işlediklerinde çok eğlendiklerini veri kaynaklarının hemen hepsinde dile getirmişlerdir. 11-12 yaşlarında olan öğrencilerin dersten anladıkları kavram

eğlenmek, güzel geçmek, sıkılmamak gibi duyuşsal kavramlardan oluşuyor.

Bugün çok eğlendik, çok güzel geçti günümüz. Dergilerden dış sağlığı ile ilgili etkinlikler yaptık. Çok güzel ve eğlenceli bir gün geçti. Hep böyle günler olsun isterim (Günlük, Alper, 16.03.2013).

Bugünümüz çok güzel geçti. Türkçe dersinde Fatih Hoca bize ödev verdi. Arkadaşlarımızdan bazıları hayvanları korumakla ilgili afiş hazırladılar ama ben en çok damla arkadaşımızinkini beğendim, çünkü en canlı fotoğrafları Didem yapmıştı işte bugünümüzde böyle geçti. Güle güle sevgili günlük (Günlük, Asuman, 26.03.2013).

Bugün birinci dersimiz çok güzel geçti çünkü doğu Afrika ile ilgili bir video izledik çok güzel bir video. Videoyu izledikten sonra öğretmenimiz sorular sordu, ikinci dersimiz ise arkadaşlarımızdan bazıları ise şiir okudu, ama ben en çok Berke'ye sevdim bugünümüzde böyle geçti (Günlük, Asuman, 28.03.2013).

Önceki gün facebook yorumlarını okudum. Yorumlar beni sevindirdi. Öğrencimin biri dergiler için; “Ders kitabından en az üç kat daha eğlenceli...” yorumunu yapmış. Gerçekten uygulamaya ilgililer. Zamanla heyecanlarının azalacağını zannediyordum ama tahminim yanlış çıktı (Araştırmacı Günlüğü, 03.04.2013).

İkinci derste dergi işleme bittiği için dergilerle ders işleme konusunda görüşler alındı. Görüşler öğrencilerin uygulamadan çok memnun olduklarını gösteriyor. Dergi öğrencileri gerçekten derse çekiyor. Dergilerle ders daha bir eğlenceli (Araştırmacı Günlüğü, 27.03.2013).

Berfe: Dersimiz artık çok eğlenceli geçiyor Türkçe dersini zaten çok seviyordum artık Türkçe dersini sabırsızlıkla bekler oldum. Etkinlikler gayet güzel şiirler, metinler tam benim sevdiğim türden.

Akif: Günlük güzel Musa arkadaşımıza katılıyorum. Bir de çalışma ve ders kitabından daha eğlenceli.

Selvinaz: O ilk gündü, tabi ki o günkü ile heyecanımızla bugünkü heyecanımız arasında çok büyük bir fark var ama yinede Türkçe kitaplarından 3 kat eğlenceli... (Facebook Paylaşımları, 02.04.2013).

Bugün ikinci dergimizin ilk etkinliğini yaptık. Hoşuma gitti. Hoşuma gitmeyen tarafı ise benim şiiri okuyamamam. Ama güzel bir gündü çok eğlendim (Anıl, Günlük, 28.03.2013).

Bugün iki artı aldım çünkü en çok ben yazdım. Diğer yazan arkadaşlar da aldı. Bugün en sevdiğim etkinlik hocamızın bize soru sormasıydı. Ve birinci etkinlikte bazı kavramların anlamlarını yazdık. Hoş bir etkinlik oluyor, hem dergiler Türkçe dersini daha eğlenceli kılıyor (Anıl, Günlük, 16.04.2013).

Bugün çok güzeldi ama derste konuşanlar oldu. Ve bunun için ben derste fazla bir şey anlayamadım. Bugünün eğlenceli yanı da vardı, çok eğlendik ve çalışma kitabına renk kattı. Fatih Hocamı çok seviyorum. Böyle bir etkinlik yaptığı için ve çok teşekkür ediyorum (Günlük, Alper 21.03.2013).

Bugün çok güzeldi, çünkü afişlerimizi sunduk, çok eğlendik ve çok güzeldi. Beni beğenen 6 kişi yani afişimi beğenen 6 kişi çıktı ve ben mutlu oldum. Çok güzel bir gündü. Ben her günümün böyle olmasını isterim (Günlük, Alper, 26.03.2013).

Bugün Bilim Çocuk dergisi verildi. Ben eve gelince açıp içindekileri okudum. İçinde çok güzel şeyler var. Derste güldük ve eğlendik, çok güzel bir gündü. En kötü günümün böyle olmasını isterim (Günlük, Alper, 07.04.2013).

Bugün çok eğlendik, çok güzel geçti günümüz. Dergilerden dış sağlığı ile ilgili etkinlikler yaptık. Çok güzel ve eğlenceli bir gün geçti (Günlük, Alper, 16.03.2013).

Bugün çok eğlenceli geçti. Dersin en eğlenceli yeri drama yapmaktı. Hep böyle günler, olsun ne güzel olur (Günlük, Alper,17.04.2013).

Bugün her zaman olduğu gibi çok eğlenceli geçti çünkü yeni dergi yani Gonca dergisini almıştık. Bu yeni aldığımız dergi daha güzel çünkü diğer dergimizde çok fazla

reklâm vardı ama şimdiki dergimizde reklâm yerine daha bilgi verici yazılar var hem de metinler daha çok, o yüzden ben yeni aldığımızı daha çok sevdim. Bugünümde böyle eğlenceli ve güzel geçti. Yarın görüşmek üzere. İyi geceler günlük (Günlük, Asuman, 27.03.2013).

Bugün ilk metnimizi okuduk. Geçekten çok eğlenceliydi. Dergilerden işlememiz çok güzel. Hiçbir dersi işlerken bu dersi işlerken ki gibi heyecanlanmıyorum. Dergiler derse isteğimiz olmasını sağladı. İyi ki hocamız böyle bir şey yaptı. Hocamıza teşekkür ediyorum (Günlük, Selvinaz, 20.03.2013).

Eskiden kitapta yazıları okurken sıkılıyordum. Ama şimdi dergiden okurken güzel oluyor. Gökhan. Dergide(dergiyle ders işleme) sıkıcı olan tek bir şey dergiyi keserken yazıyı kesmedim ama yine de kesildi (Odak Görüşmesi, 1.Grup 1.Görüşme, Gökhan, 25.03.2013).

Bu okuduğumuz şiir de çok güzeldi diğer dergimizde hiç şiir yoktu. Ben bu dersten hiç sıkılmadım (Günlük, Didem, 28.03.2013).

Benim düşünceme göre bu dergiler sınıfa renk kattı. Diğer kitaplar soluktu, ama bu dergiler üç boyutlu gibi kısacası bu dergileri sevdim (Anıl, Günlük, 19.03.2013).

Çocuk dergileri derse neler getirdi?

Gökhan: Eğlence getirdi.

Selvinaz: Heyecan getirdi.

Yeliz: Daha fazla bilgi getirdi.

Ruhan: Yeni konular getirdi.

Gökhan: Tartışma konuları... (Odak Görüşmesi, 1. Grup 2. Görüşme, 29.04.2013).

Bu Türkçe dersi çok eğlenceli geçti. Dergideki metinler çok güzel ders kitabından konuyu işlerken hiç bu kadar eğlenmemiştim. Bunun için Türkçe öğretmenimize teşekkür borçluyum sanırım (Günlük, Berfe, 20.03.2013).

Öğrenciler dergiyle ders işlerken derse katılımında ve etkinlikleri yapmada daha istekli

oluyorlar. Konuşmada, yazmada, okumadaki istekli oluşlarını hemen fark ediyorsunuz. Ders kitaplarıyla ders işlerken öğrenciler etkinlikleri zoraki bir faaliyetmiş gibi yapıyorlar. Öğrencilerdeki isteklilik ve derse katılım araştırma günlüğüne de fazlasıyla yansımıştır.

Derse günlük okumakla başladık. Öğrenciler günlük okumada pek istekli değillerdi. Etkinliklere geçildi. Etkinlikler gayet iyi geçti. Öğrenciler hem yazma konusunda hem de derse katılım konusunda çok isteklilerdi. Etkinliklerdeki soruları okumak ve cevaplamak için birbiriyle yarıştılar. Derse katılım geçen haftadan daha iyi idi (Araştırmacı Günlüğü, 02.04.2013).

Bugün derse başlangıçta öğrencileri çok istekli gördüm. Bir gün öncesinden günlüklerin daha ayrıntılı yazılması için uyarıda bulunmuştum. Günlüklerini kim okuyacak dediğimde çoğunu istekli gördüm. Öğrencilerin istekli olması beni de isteklendiriyor. Birkaç öğrenciye günlüğünü okutturdum. Dersin geneline yönelik yorumlar yapmışlardı. Bazı öğrenciler etkinlikleri teker teker ele almış hangisi daha eğlenceli hangisi daha sıkıcı, bunlar üzerinde durmuşlar. Bazı öğrenciler de derste söz alamadıkları için sitemde bulunmuşlar. Günlüklerden öğrencilerin uygulamadan gayet memnun olduklarını gördüm (Araştırmacı Günlüğü, 03.04.2013)

Öğrencilerde derse katılım isteği devam etmektedir. Bazı öğrenciler derse katılmamakta ısrarcılar. Belki de kameradan çekindikleri için katılmıyorlardır. Yazma etkinliğine katılım yüksek olmasına rağmen soru sorulduğunda parmak kaldırmamaktadırlar (Araştırmacı Günlüğü, 21.03.2013).

Derse katılım geçen haftadan daha iyi idi. Kamera karşısındaki tutukluk da epey aşılmış durumda. İkinci derste şiirden dizeler açıkladık. Şiirdeki anlam olaylarını bulduk. Öğrenciler anlamları ve anlam olaylarını bulmak için çaba sarf ettiler. Buldukları anlamları söylemek için de derse çok katıldılar. Ders kitabındaki bir şiirle dergideki şiir farklı oluyor (Araştırmacı Günlüğü, 02.04.2013).

Dersin bir bölümünde video izledik. Her zamanki gibi video izlemek onlar için bir zevk. Videodan sonra yorumları da ayrı bir zevkle yazıyorlar. Haftaya iyi başladık. Öğrencilerin derse katılımları ve isteklilikleri iyi düzeydedir (Araştırmacı Günlüğü, 02.04.2013).

Uygulama genel anlamda iyi ilerlemektedir. Öğrencilerin derse katılımı hafta boyunca istenilen düzeyde devam etmiştir (Araştırmacı Günlüğü, 21.03.2013).

Yazmada ve okumada gayet istekliler. Özellikle, yazdıkları ürünü arkadaşlarıyla paylaşma isteği çok ağır basıyor. İkinci ders şiir okuma ile devam ettik. İki kez örnek okuma yaptım. Öğrenciler örnek okumayı dikkatle dinledi. Örnek okuma bittikten sonra öğrenciler okumak için parmak kaldırdılar. Okumak için can atıyorlardı. Hatta kendisi seçilmediği için kızan öğrenciler oldu. Öğrenciler şiiri daha güzel okumak için gayret ettiler (Araştırmacı Günlüğü, 28.03.2013).

Etkinliklerdeki yazma sayfalarını önemseyerek yapıyorlar. Video kayıtlarında yazdıkları sayfaların görüntüleri de bunu kanıtlar nitelikte (Araştırmacı Günlüğü, 03.04.2013)

Daha sonra öğrenciler yazdıkları video ile ilgili yorumları okudular. Yazmada ve okumada gayet istekliler. Özellikle yazdıkları ürünü arkadaşlarıyla paylaşma isteği çok ağır basıyor (Araştırmacı Günlüğü, 28.03.2013).

Zamanla heyecanlarının azalacağını zannediyordum ama tahminim yanlış çıktı. Öğrenciler her yeni derginin heyecanını yaşadıklarını ifade ediyor. Dergiler öğrencilerin en çok konuşma ve yazma becerilerinin gelişmesine etki etti. Çocuklar soruları cevaplayıp yorum yapmakta çok istekliler (Araştırmacı Günlüğü, 03.04.2013).

İkinci ders metin hazırlık soruları ile derse başladık. Bu bölümde öğrenciler uygulamanın ilk günü olmasından dolayı konuşmaya istekliydiler. Sınıftaki öğrencilerin hemen hepsi söz alarak konuştu (Araştırmacı Günlüğü, 19.03.2013).

Yapıştırdıkları bu resimleri yorumladılar. Öğrenciler konuşmakta istekliydi. Bu etkinlik aynı zamanda öğrencilerin konuşma becerilerini geliştirmiştir (Araştırmacı Günlüğü, 21.03.2013).

Bugün etkinlik ağırlıklıydı. Öğrencilerin etkinliklere katılımları iyi düzeydedir. Yaptıkları etkinlikleri ise okuma istekleri her zaman var. Bazen ders sıkıcı gelebiliyor. Aynı ders içinde kimi zaman derse katılıyorlar kimi zaman ise katılmıyorlar. Ders içinde de dalgalanmalar olabiliyor. Bu normal bir durum (Araştırmacı Günlüğü, 17.04.2013).

İlk defa zevk almaya başlıyordum ben dersten ama bu dergilerde karikatür azdı. Sinirlendim içimden dedim; “Bu dergi değil mi nasıl karikatür olmaz?” En kötüsü bu etkinlik sona erdi. Son satırlarıma elveda diyorum (Anıl, Günlük, 18.04.2013).

Bugün çok güzeldi. Çünkü afişlerimizi sunduk, çok eğlendik ve çok güzeldi. Beni beğenen 6 kişi yani afişimi beğenen 6 kişi çıktı ve ben mutlu oldum. Çok güzel bir gündü. Ben her günümün böyle olmasını isterim (Günlük, Alper, 26.03.2013).

Merhaba günlük, bugün Türkçe dersinde çok güzeldi çünkü “Kar Tanesi” işledik (Günlük, Dilasu, 04.04.2013).

Bugün ilk metnimizi okuduk. Geçekten çok eğlenceliydi. Böyle dergilerden işlememiz çok güzel. Hiçbir dersi işlerken bu dersi işlerken ki gibi heyecanlanmıyorum. Dergiler derse isteğimiz olmasını sağladı. İyi ki hocamız böyle bir şey yaptı. Hocamıza teşekkür ediyorum (Günlük, Selvinaz, 20.03.2013).

Öğrencilerin hazırladıkları afişlerin güzel olması ve sunmada ki isteklilikleri onların derse olan ilgilerini göstermektedirler (Araştırmacı Günlüğü, 26.03.2013).

Benim düşünceme göre bu dergiler sınıfa renk kattı. Diğer kitaplar soluktu ama bu dergiler üç boyutlu gibi kısacası bu dergileri sevdim (Anıl, Günlük, 19.03.2013).

Gamze: İlgimizi çeken birçok şey olduğu için bilmediğimiz şeyleri öğreniyoruz ve daha çok bilgi ediniyoruz (Öğrenci Dersler, 10. Ders).

Baran Bey: Dergilerle işlediklerinden çok mutlu olduğunu söylüyor. Farklı konular daha ilginç geliyor (Veli Görüşmesi, 19.04.2013).

Berfe: Dersimiz artık çok eğlenceli geçiyor. Türkçe dersini zaten çok seviyordum artık Türkçe dersini sabırsızlıkla bekler oldum. Etkinlikler gayet güzel şiirler, metinler tam benim sevdiğim türden (Facebook Paylaşımları, 03.04.2013).

Öğrencilerin görüşleri olumlu olduğu gibi geçerlilik komitesi görüşleri de dersin gayet iyi geçtiği yönündedir.

Komite toplantımız vardı toplantıda da öğretmenler biraz dağınıktı. Bazı konuların hep aynı olması komiteyi sıkabiliyor. Buna rağmen 40 dakika toplantı yaptık. Komite izlenen videolardan hareketle yapılan uygulamanın olumlu olduğunu ifade etmektedir. Yapılan uygulama ile ilgili bilgi verildi. İlgili bölümler seyrettirildi. Çok beğendiklerini vurguladılar (Araştırmacı Günlüğü, 09.04.2013).

Anıl: Eski kitabımızda etkinliklerle kavga ediyorduk. Ama dergide hiç sıkılmadan sayfalara bakabiliyorsun. Resimlere bakabiliyorsun. Güzel oldu (Odak Görüşmesi 1. Grup 1. Görüşme, 25.03.2013).

Komite üyelerine video bölümlerini izlettim. Üyeler derslerin verimli olduğuna kanaat getirdiler. Son komite toplantısını da yapmış olduk (Araştırmacı Günlüğü, 16.04.2013).

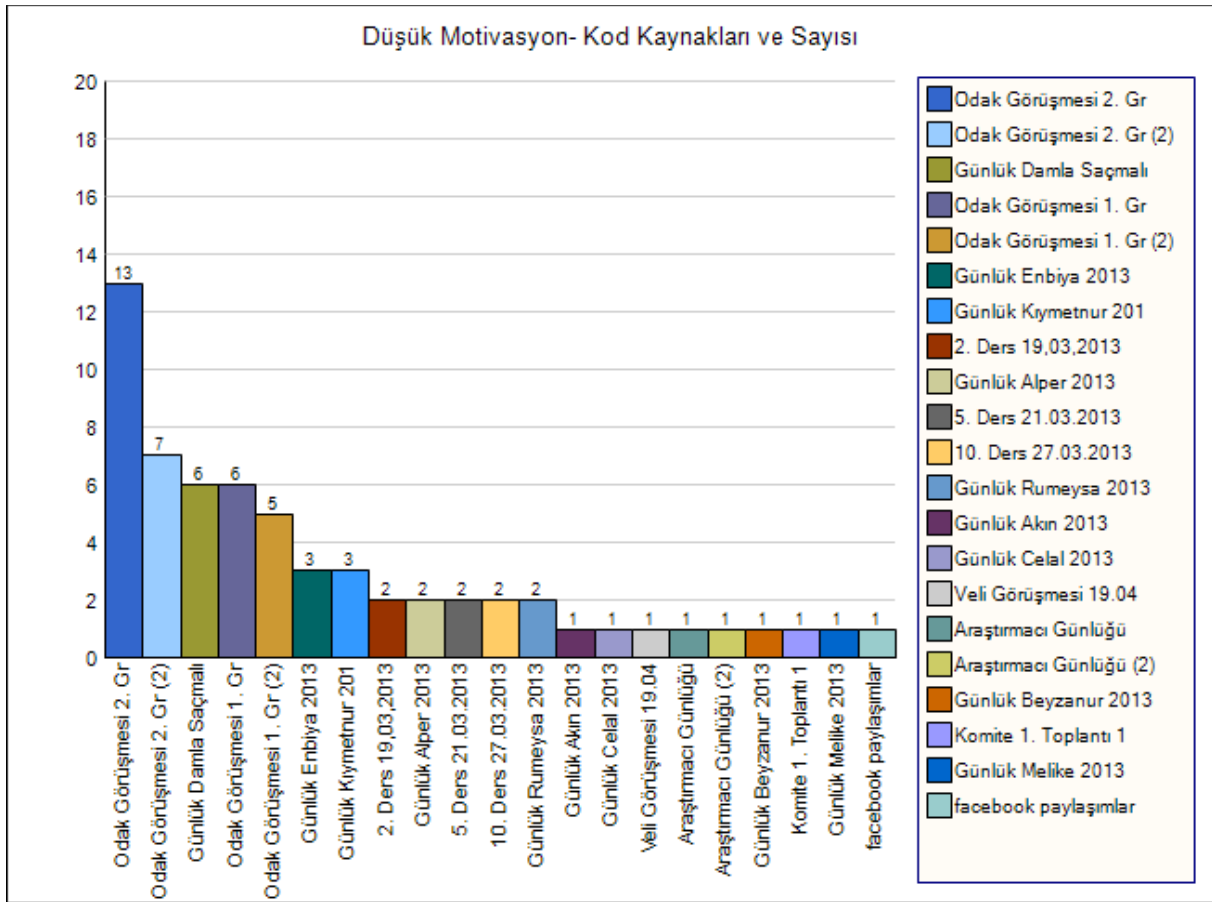
Bu satırları yazarken üzülüyorum. Bitmese desem bile dinlemezler beni içimden ağlamak gelir. Son kez baktım kameraya “elveda” dedim içimden. Çok güldük, eğlendik (Anıl, Günlük, 18.04.2013).

Bugün uygulamanın son günü uygulamayı bitirmenin sevincini yaşıyorum. Başlangıçta çok kaygılandığım, bazı tereddütler yaşadığım uygulama bitiyor. Sandığımdan kolay ve hemen her şey yerli yerinde geçti. Öğrencilerin istekli oluşları bana da cesaret verdi. Uygulama boyunca dersten kopmayan öğrenciler uygulamanın en önemli aktörleriydi. Bana çok yardımcı oldular. Uygulamaya başlamadan önce sınıftaki olumlu hava beni bu sınıfa

yöneltti. İyi ki bu sınıfta uygulama yapmışım. Öğrencilerin olayı ciddiye alması benim için en önemli artılardan biriydi (Araştırmacı Günlüğü, 18.04.2013).

Dergiler dersin işlenişinde önemli bir motivasyon kaynağı öğrencileri derse güdüyor. Çocuklar dergiyi ellerine ilk alışlarında güdülenmeye başlıyorlar. Derginin fiziksel özelliği başlı başına bir motivasyon kaynağı zaten. Farklı bir materyalle buluşmak bile öğrencilere farklı bir heyecan yaşıyor. Dergiyi almakla başlayan bu motivasyon derginin içeriğiyle öğrenciyi dersten koparmıyor. Öğrenci her zaman derse katılıyor. Bu isteklilik ders boyunca devam ediyor. Kitaplarda böyle bir durum söz konusu değil. Derse katılımı en fazla olan sınıflarda bile ders kitabıyla ders işlemek öğrenciyi sıkıyor ve dersten koparıyor. İlerleyen sınıflarda durum daha da açık bir şekilde gözlemlenebiliyor.

Düşük Motivasyon

Grafik 3. Düşük Motivasyon Alt Teması Kod Kaynakları ve Sayısı

Tablo 17

Düşük Motivasyon Alt Tema Kod Listesi

Tema Adı	Kaynak Sayısı	Kod Sayısı
Düşük Motivasyon	21	62
Akıcı Geçmemesi	1	1
Ders Kitabına Göre Daha Az Sıkıcı	1	1
Ders Kitaplarına Dönmeme İsteği	3	3
Derse Küsmüş Gibi Olmak	1	1
Dersi Sevmemek	1	1
Eğlenerek Öğrenmemek	1	1
Eğlenmemek	6	11
Etkinliklerin Sıkıcılığı	2	2
Hoş Değildi	1	1
Kendi Fikirlerini Sormaması	3	6
Kitapta Eğlence Olmaması	2	4
Kitaptan Sıkılmak	1	2
Merak Etmemek	1	1
Of Ya Yine Mi Bu Ders	1	1
Resmi Yüzü	1	1
Sadece Öğretmenin Neşe Katması	3	3
Sevmemek	2	2
Sıkıcı Hayat Başlayacak	1	1
Sıkıcı Olması	10	16
Sıkılarak Derse Girmek	1	1
Yüzü Gülmemek	1	1
Zevk Almamak	1	1

Düşük motivasyona ait yorumların çoğu ders kitapları üzeri yoğunlaşmaktadır. Bildirilen görüşlerde ders kitabının dersi sıkıcı hale getirdiği, derste eğlenemeyip sıkıcı bir havanın oluşması ve kitaplara geri dönmeme isteği üzerinde durulmuştur. Yorumlarda ders kitabıyla işlenen dersin öğrencileri üzerinde olumsuz etkisi görülmektedir. Materyalin eksikliği öğrencilerin motivasyonunu olumsuz yönde etkileyerek dersin işlenişinde olumsuz bir hava oluşturmuştur. Bu olumsuz hava derse girmeden başlıyor ve ders bitene kadar sürüyor. Öğrenciler bu motivasyon düşüklüğünü dergilerle ders işleme süreciyle karşılaştırarak daha somut bir şekilde ortaya koymuşlardır.

Türkçe dersi geldiğinde “of ya bu ders mi?” diyorduk. Ama bu dergiler geldiğinde “Oley bu ders geldi!” diye... (Öğrenci dersler, 10. Ders, 27.03.2013).

Dergiler varken Türkçe dersine sevinerek giriyordum, ama şimdi sıkılarak giriyorum (Odak Görüşmesi, 1. Grup 2. Görüşme, 29.04.2013).

Derlerdeki bu sıkıcılık eve bile yansımış ve veli toplantısında bununla ilgili görüşler dile getirilmiştir.

Abdülkerim Bey: Çocuk derse küsmüş gibi bir şeydi o zaman. Hiçbir şey öğrenmiyoruz gibisinden söylüyordu bize. Şu an için zevkle işlediğini görüyorum. Bizzat ondan duymasam da derse daha fazla alaka gösterdiğini görüyorum kendisinde (Veli Görüşmesi, 19.04.2013).

Ders kitaplarının içerik ve fiziksel özellikleri dersi sıkıcı ve eğlencesiz hale getirmektedir. Öğrenciler ders kitaplarıyla işlenen derslerden sıkıldıklarını ve eğlenemediklerini yapılan görüşmelerde, facebook paylaşımlarında ve günlüklerinde vurgulamışlardır. Araştırmacı bu durumu gözlemlemiş ve günlüğüne taşımıştır.

Kitapların tekdüze yapısı ve özensiz hazırlanmış içerikleri öğrencileri dersten soğutuyordu. Öğrencileri derse çekmek için öğretmenin fazladan bir çaba göstermesi gerekiyordu. Dergilerle ders işlerken böyle bir durum söz konusu olmuyor. Ne zaman ders başlayacak diye bekliyorlar (Araştırmacı Günlüğü, 03.04.2013).

Hocam ben bu dergileri daha çok seviyorum. Çünkü hem eğlenceli hem bulmacalar var hem de resimleri kesemiyorduk. Şimdi kesiyoruz. Eskiden ders bazen sıkıcı geçiyordu artık o hissim kalmadı (Facebook Paylaşımları, Celil Sedat, 03.04.2013).

Biz bu dergilerle işlerken çok akıcı geçiyor, ama ders kitabından işlerken hiç akıcı geçmiyor. Bence sezon sonuna kadar dergilerden işlese de güzel olur. Herkes de memnun. Kimse dergilerden ders kitabına geçmek istemiyor. Neden ders kitabına geçiyoruz ki? Ders kitapları çok sıkıcı (Günlük, Alper, 18.04.2013).

Ben çalışma kitabımızdaki 3. etkinlikten sıkıldım, ama diğer etkinlikler eğlenceli geçti. Diğer kitaplarımızda bunun kadar eğlenmiyorduk çünkü oradaki resimler soluktu ve hep metin vardı. Fakat bu dergilerde karikatür, fıkra, bilmece, vb. var eski çalışma kitaplarımızda çok sıkıcıydı (Günlük, Didem, 02.04.2013).

Normal kitaplardan işlerken ben dersten hiç zevk almıyordum, ders çok sıkıcı geçiyordu, ama şimdi dergiyle dersimizi işlerken daha da eğlenceli ve daha da çok bilgilendirici oluyor (Günlük, Kamilenur, 10.04.2013).

Selvinaz: Hocam kitapta daha çok sıkılıyorduk. Bu biraz eğlenceli geçiyor eskisine göre.

Gökhan: Eskiden kitapta yazıları okurken sıkılıyordum.

Yeliz: Sıkıcı olan da etkinliği okuyup okuyup yapıyorduk o da sıkıcıydı.

Yeliz: Dergiler çok eğlenceli ve öğretici ama eskiden kitaplar pek sıkıcıydı (Odak Görüşmesi, 1. Grup 1. Görüşme, 25.03.2013).

Nebiye: Onlarda eğlenceli bir ders olmuyordu. Sıkıcı bir hava vardı.

Busenur: Nebiye'nin dediği gibi Türkçe dersi çok sıkıcı geçiyordu. Sadece metin okuyup etkinlik yapıyorduk ama dergilere geçince hem metin okuyoruz hem etkinlik yapıyoruz (Odak Görüşmesi, 2. Grup 1. Görüşme, 05.04.2013).

Busenur: Eskiden kitaplarda işlerken daha sıkıcı geçiyordu. Şimdi dergilerle işlerken daha çok bilgi öğrenmeye başladık.

Nebiye: Büyük eğlence kattı. Bazı arkadaşlar önceki kitaplarda sıkılıyordu. İçleri bunalıyordu. Bu gelince rahatladılar sanki.

Berfe: Çalışma kitabında bizim öğreneceğimiz şeyler sıkıcılaştırılmış. Eğlenceli bir şekilde bir şey sormamış. Hiç bilmediğimiz bir kelime hakkında ne düşünüyorsunuz diye soruyor. Biz de bir şey bilmediğimiz için bir cevap veremiyoruz. Sizin hazırladığınızda böyle bir şey yok (Odak Görüşmesi, 2. Grup 2. Görüşme, 30.04.2013).

Nebiye: Eski dersle bunu karşılaştırsak bu daha eğlenceli. Çünkü diğer derslerimizde böyle nasıl desem ki... Katılımcı değil de sıkıcı bir şekilde oluyordu. Ama dergiler gelince daha böyle katılım çok oldu (Öğrenci Dersler, 10. Ders, 27.03.2013).

Yağmur: Önceki kitaplarımız sıkıcı oluyordu. Kesip yapıştırıramıyorduk. Dergilerden alınınca kolay oluyor. Canım sıkılmıyor artık (Öğrenci Dersler, 5. Ders, 21.03.2013).

Çocukluk çağında olan öğrenciler için iyi dersten anlaşılan, eğlenmek ya da eğlenememektir. Yapılan kodlamalar bunu açık bir şekilde göstermektedir. Dersin iyi geçip geçmeme kriteri onlar için "eğlence" kavramı ya da "sıkılma" kavramı ile açıklanmaktadır.

Ben çalışma kitabımızdaki 3. etkinlikten sıkıldım ama diğer etkinlikler eğlenceli geçti diğer kitaplarımızda bunun kadar eğlenmiyorduk, çünkü oradaki resimler soluktu ve hep metin vardı fakat bu dergilerde karikatür fıkra bilmece vb. var eski çalışma kitaplarımızda çok sıkıcıydı.

Bugün Türkçe dersinde "Kar Tanesi Pinu" etkinliklerini yaptık etkinlikler çok eğlenceliydi önceki Türkçe dersinde bu kadar eğlenmiyorduk ve bazı arkadaşlarımız derse katılmıyordu. Artık derslerimiz eskisi gibi sıkıcı geçmiyor eskiden böyle şeyler yapmıyorduk bu yüzden eğlenmiyorduk ama artık derslerimiz çok eğlenceli (Günlük, Didem, 02,09,16.04.2013).

Önceden yani dersimize Milli Eğitim Bakanlığı'ndan verilen kitaplarla ders işlerken dersimiz eğlenceli geçmiyordu. Bu yüzden derse katılım ve ders içi performansımız şimdikinden biraz daha düşüktü. Şimdi ise derse katılımımız ve ders içi performansımız yükseldi (Günlük, Kamilenur, 02.04.2013).

Dergilerin çok faydası oldu. Ders kitaplarında biraz eğlence olmuyordu (Odak Görüşmesi, 1. Grup 2. Görüşme, 29.04.2013).

Nebiye: Dersler daha eğlenceli olmaya başladı. Diğer kitapta fazla eğlenmiyorduk. Oradaki resimler böyle değildi, resimler gerçekçi değildi.

Berfe: Kitaplarda pek görmedik (eğlence), bazen oluyor ama dergilerde sık sık rastlıyoruz.

Celil: Türkçe kitaplarımızda fazla eğlenemiyorduk. Sürekli hikâye okuyorduk.

Selvinaz: Her yer yazıyla doluydu ve eğlenceli değildi. Biz eğlenerek öğrenmiyorduk. (Odak Görüşmesi, 2. Grup 2. Görüşme, 30.04.2013)

Alptuğ: Orada biraz eğlencesizdi. Burada eğlenceli gibi, başlangıçta bile eğlendim (Öğrenci Dersler, 2. Ders, 19.03.2013).

Şennur: Öbür kitaba göre daha eğlenceli oldu. Diğer kitapta bu kadar eğlenmiyorduk, bu kadar faaliyet yapmıyorduk (Öğrenci Dersler, 5. Ders, 21.03.2013).

Berfe: Sizin hazırladığınız kitapları boşluk bırakarak yapmıştık. Biz de resim keserek yapıştırıyorduk. Eğlenceli oluyordu. Çalışma kitabında böyle bir şey yoktu. Her yer yazıyla doluydu ve eğlenceli değildi. Biz eğlenerek öğrenmiyorduk (Odak Görüşmesi, 2. Grup 2. Görüşme, 30.04.2013).

Anıl: Eski kitabımızda etkinliklerle kavga ediyorduk. Ama dergide hiç sıkılmadan sayfalara bakabiliyorsun. Resimlere bakabiliyorsun (Odak Görüşmesi, 1. Grup 1. Görüşme, 25.03.2013).

Berfe: Etkinlikler sadece eğiticiydi eğlenceli geçmiyordu. Bizim düşüncelerimizi çok sormuyordu. Ama sizin hazırladığınız etkinlikler daha güzel (Odak Görüşmesi, 2. Grup 1. Görüşme, 05.04.2013).

Kitaplarımızda hep metinler vardı ve resimler çok soluktu. Çalışma kitaplarımızda aynı şekilde hep ana fikrini soruyor, hiç bizim fikrimizi sormuyordu. Bunlarda bizim canımızı sıkıyordu ve Türkçe dersini sevmiyorduk ama artık Türkçe dersini hepimiz seviyoruz (Günlük, Didem, 04.04.2013).

Anıl: Dergilerle işlesek daha iyi olur. Kitaplardakileri hiç sevmiyorum ama dergilerdekiler çok güzel (Odak Görüşmesi, 1. Grup 2. Görüşme, 29.04.2013).

Selvinaz: Önceki derste siz derse dikkat çekmek için farklı farklı bilgiler anlatıyordunuz (Odak Görüşmesi, 1. Grup 2. Görüşme, 29.04.2013).

Didem: Birincisi sadece metin okuyabiliyorduk. İkincisi; çok sıkıcı geçiyordu, bizi sadece siz eğlendiriyordunuz. Neşe katıyordunuz.

Nebiye: Orada kesme (ekinlik) imkânı olmuyordu, MEB'in kitabında. derse siz renk katıyordunuz (Odak Görüşmesi, 2. Grup 1. Görüşme, 05.04.2013).

Gökhan: Eskiden kitaplarda bir şeyler yazıyordu da böyle dolu şeyler yazmıyordu. Yazıyordu da böyle komik şeyler, etkileyici şeyler yazmıyordu. Siz bazen ilgimizi çekmeye çalışıyordunuz (Öğrenci Dersler, 2. Ders, 21.03.2013).

Normal kitaplardan işlerken ben dersten hiç zevk almıyordum. Ve ders çok sıkıcı geçiyordu. Ama şimdi dergiyle dersimizi işlerken daha da eğlenceli ve daha da çok bilgilendirici oluyor (Günlük, Kamilenur, 10.04.2013).

Eğer kitaba geçerse diğer derslere katılmayan arkadaşlar, derslere hiç katılmayacaklar. Türkçe dersi olunca yüzümüz gülmeyecek (Günlük, Nebiye, 18.04.2013).

Biz bu dergileri işlerken çok akıcı geçiyor, ama ders kitabından işlerken hiç akıcı geçmiyor. Bence sezon sonuna kadar dergilerden işlese ne güzel olur. Herkes de memnun (Günlük, Alper, 18.04.2013).

Sonra dergiyi inceledik. İçinde ilginç şeyler vardı. Zaten Türkçe kitaplarından sıkılmışım. Dergiden işlemek daha iyi (Günlük, Nebiye, 27.03.2013).

Keşke hiç Türkçe kitapları olmasa hep dergiden işlese (Günlük, Nebiye, 18.04.2013).

Ders kitabının resmi yüzü hem öğrenciyi hem de öğretmeni dersin dışına itiyor. Materyal dersin işlenişinde çok önemli bir öge. Zaten çıkış noktamızı da ders kitaplarının sıkıcı olmasıydı. Derse yeni materyal katmanın dersi nasıl değiştireceğini gözlemlemek istemiştik. Doğru bir adım attığımızı ilk günden fark ettik. Ders kitabının değişmesi bile öğrenci için farklı bir duygu (Araştırmacı Günlüğü, 27.03.2013).

Berfe: Kitaplarda pek (eğlence) görmedik bazen oluyor, ama dergilerde sık sık rastlıyoruz.

Beyza: Öğretmenim kitaplardaki eksiler, biraz daha eğlenceli olsa daha iyi olurdu.

Berfe: Kitaplarda resimler soluk, etkinliklerde öğretiyorlar ama eğlenceli olmuyor. Dergilerde daha çok öğrenme isteği var (Odak Görüşmesi, 2. Grup 2. Görüşme, 30.04.2013).

Bilgilenmişim, hem ders eğlenceli geçiyordu. Eski dersler pek hoş değildi (Günlük, Celil, 16.04.2013).

Selvinaz: Ders kitabında merak etmiyorduk, o yüzden açasımız gelmiyordu, ama dergilerde merak olduğu için açıyoruz (Odak Görüşmesi, 1. Grup 1. Görüşme, 25.03.2013).

Ders kitabının sıkıcı olduğunu öğrenciler kadar öğretmenler de kabul ediyorlar. Yapılan komite görüşmesinde öğretmenlerden biri dile getirmiştir.

Fatih Hoca: Etkinlik kitabı mı yoksa ders kitabı mı daha sıkıcı?

Hakan Hoca: Etkinlik kitabı daha az sıkıcı. Çocuklar daha çok katılıyor (Komite Görüşmeleri Komite, 1. Toplantı, 18.03.2013).

Öğrencilerin rahatsız oldukları bir diğer konu ise kitapların kendi fikirlerini sormamasıdır. Bu durum kitapların eksikliğinden kaynaklandığı gibi öğrencinin derse kendini tam verememesinden kaynaklanmaktadır. Öğrenci kendisini derse dâhil hissetmediği için kitapların sadece kendi yazdıklarını dayattığını söylemekteler. Bu durumu birçok veri toplama kaynağında söylemişlerdir.

Kitaplarımızda hep metinler vardı ve resimler çok soluktu, çalışma kitaplarımızda aynı şekilde hep ana fikrini soruyor hiç bizim fikrimizi sormuyordu. Bunlar da bizim canımızı sıkıyordu ve Türkçe dersini sevmiyorduk ama artık Türkçe dersini hepimiz seviyoruz ve derse katılmayan arkadaşlarımızda derse katılıyor (Günlük, Didem, 04.04.2013).

Berfe: Etkinlikler sadece eğiticiydi eğlenceli geçmiyordu. Bizim düşüncelerimizi çok sormuyordu. Ama sizin hazırladığınız etkinlikler daha güzel.

Didem: Orada bizim fikirlerimizi hiç sormuyordu. Sadece Nebiye'nin dediği gibi ana fikri...

Celil: Ben de arkadaşımıza katılıyorum, ana fikri soruyordu ama dergimize geçince bulmacalar, bilmeceler, karikatürler daha iyi olmaya başladı.

Didem: Eski ders kitabımızda hep ana fikrini soruyordu ama dergilerimizde hem kendi fikirlerimizi söylüyoruz. Resim de yapıştırabiliyoruz. (Odak Görüşmesi, 2. Grup 1. Görüşme, 05.04.2013).

Celil: Eski çalışma kitabımız sürekli ana düşünceyi sorardı ama bunda bazı kendi düşüncelerimiz de sormuş. Bunun hakkında ne düşündüklerimizi sormuş.

Nebiye: Sizin hazırladığınız kitapta en sonda bir resim çizmiştik ama bu kitapta az var. Bu kitabın bir de sözlükten araştırması var. Kendi düşüncelerimizi söylemiyoruz (Odak Görüşmesi, 2. Grup 2. Görüşme, 30.04.2013).

Bu sebeplerden dolayı öğrenciler dersten soğumaktalar. Bir süre sonra ders onlar için bir istenmeyen bir durum olmaya başlamakta ve dersten kopmaktadırlar. Dergilerle ders işlemek ise onlar için farklı bir dünya gibi. Öğrenciler yapılan etkinlikten memnunlar ve artık derse dönmek istememektedirler.

İyi ki bu etkinlik yapılmış. Yoksa bu dersi sevmezdim, çünkü eskiden de sevmezdim. Ama şimdi çok hoşlanıyorum. Bu arada "Niye sevmiyorsun?" diye sorarsanız, dersimiz hiç eğlenceli geçmiyordu. Söylediğim gibi sadece metin okuyor ve etkinlik yapıyorduk (Günlük, Busenur, 03.04.2013).

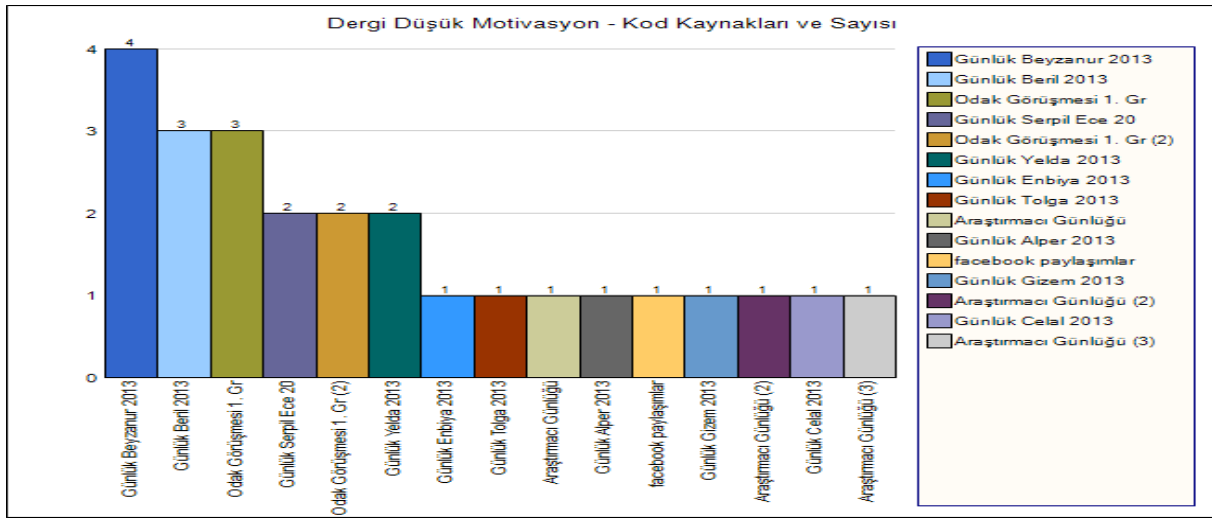
Yine o eski sıkıcı kitaplara geri dönüyorduk. Hepimiz de hayal kırıklığına uğradık. Eskiden dersler sıkıcıydı. Ve o anlara geri dönüyorduk (Günlük, Merve, 18.04.2013).

Artık bu uygulamaya bir son veriliyor. Artık dergilerden ders yapmayacağız. O gıcık kitaplara geri döneceğiz. Bence bu etkinlik sadece 5. sınıflarda uygulanmalı. Onlar ve biz kitapları işleyeceğiz çok üzülüyorum (Günlük, Rumeyra, 18.04.2013).

Yeliz: Çok güzel oluyordu. Tekrar kitaba döndüğümü... (Odak Görüşmesi, 1. Grup 2. Görüşme, 29.04.2013).

Bütün derslerdeki dergiler bitti, keşke bitmese hem çantalar hafif oluyor zaten 8. etkinlik kaldı. Onu da yaparız ve bizim için sıkıcı hayat başlayacak (Günlük, Anıl, 17.04.2013).

Dergi Düşük Motivasyon

Grafik 4. Dergi Düşük Motivasyon Alt Teması Kod Kaynakları ve Sayısı

Tablo 18

Dergi Düşük Motivasyon Alt Tema Kod Listesi

Tema Adı	Kaynak Sayısı	Kod Sayısı
Dergi Düşük Motivasyon	15	25
Az Eğlenmek	1	1
Bazen Sıkıcı	1	1
Bıkmak	1	2
Bugünkü Dersi Sevmemek	1	1
Dersin Dışına Çıkmak	1	1
Derste Konuşanların Olması	1	1
Eğlenceli Olmamak	1	1
Etkinliği Yapamamak	1	2
Etkinlikleri Beğenmemek	2	3
Gün İyi Değil	1	1
Güzel Şeylerin Olmaması	1	1
Heyecan Yoktu	1	1
Sıkılmak	4	4
Son Saate Gelmesi	1	1
Süreçten Sıkılmak	2	2
Tadı Kalmamak	1	1
Video İzlememek	1	1

Tablodaki veriler kitaplardaki düşük motivasyonla kıyaslandığında büyük bir fark olduğu görülür. Motivasyon sorunuyla ilgili belirtilen bu görüşler okunduğunda ya da gözlemcinin bulunduğu ortamda incelendiğinde pek de ciddi sorunlar olmadığı görülür. Bazı görüşler söylenecek bir şey bulunamadığı için söylenmiş görüşlerdir. Dersin sıkıcı olması eğlenceli olmaması gibi görüşler de daha çok bireyseldir.

Bugün derste köpekle kedi hikayeleri okuduk. Çok ilgi çekiciydiler. Hepsinin farklı yetenekleri vardı. Sonra beğendiğimiz köpek ve kedi hikâyesinden bir resim seçip yapıştırdık. Hem eğitici hem de öğreticiydi. Yine her zaman ki gibi Fatih Hoca sorular sordu. Çünkü dergi hakkında fikrimizi alacaktı. Bugünkü dersi biraz sevmedim sanki. Sonra zil çaldı. Hoca gitti, derste bitti (Günlük, Nebiye: 26.03.2013).

Merve: hepimiz çok heyecanlıydık ilk dergileri almıştık.

Tolunay: Hayır Merve, heyecan yoktu (Facebook Paylaşımları 12.04.2013)

Ben bugünkü dersi pek eğlenceli bulmadım yani az eğlendim. Ama farklıydı. Etkinlikleri metne göre değil de şiire göre yapmak güzeldi. Türkçe dersimizde en sevdiğim kısım video izleyip etkinliği ona göre yapmak (Günlük, Berfe, 02.04 2013)

Bugün çok güzeldi ama derste konuşanlar oldu. Ve bunun için ben derste fazla bir şey anlayamadım. Bugünün eğlenceli yanı da vardı, çok eğlendik (Günlük, Alper, 21.03.2013).

Bugün çok kötüydü. Çünkü etkinliği sevmedim. Artık video da izlemiyoruz. Ama okuduğumuz bu metin çok güzel ve bilgilendiriciydi. Etkinlikleri de yaptık. Sadece diyalog yaptığımız etkinliği çok beğendim (Günlük, Busenur, 17.04.2013).

Sevgili günlük bugün pekiyi geçmemiş de olsa iyiydi. Ama kütüphaneye çıktığımızda çok mutlu oldum. Keşke salı günü de çıksak, orada güzel etkinlikler yapsak. Açıkçası günüm iyi geçti. Bugün de Fatih Hoca beni kaldırmazsa bundan sonra derse katılmayacağım. Hoca beni günlük okumada kaldırmıyor. Ama yine de olsun (Günlük, Gamze, 11.04.2013).

Öğrencilere odak grup görüşmesinde çocuk dergileriyle işlenen dersin olumsuz yönleri soruldu. Öğrencilerin verdikleri cevaplar daha çok basit sebeplerden oluşmaktadır.

Gökhan: Yazıyı kesmemden dolayı sevmemiştim.

Anıl: İlk etkinlikte yorum yapmıştık ya, arkadaşım kötü çizmiş orada biraz sıkıldım.

Ruhan: Üçüncü etkinlikte bazı kelimeleri bulamadım, buna çok sinirlendim. Bulduğum kelimelerinde nasıl kullanılacağını anlayamadım. O yüzden canım sıkıldı biraz.

Selvinaz: Beşinci etkinlikte gergedanı bir türlü çizemiyordum.

Bekir: Köpeği kesmiştim.

Anıl: Konu ile ana fikri bulamadım. Ona biraz sinir olmuşum.

Ruhan: Kitaplarda herkes art arda aynı şeyi okuyor. O zaman ben sıkılıyorum. Bir de bana gelmiyordu. Sonra bana gelince siz şey yaptırıyordunuz.

Yeliz: Resim keserken iki saat uğraştık o biraz canımı sıktı.

Bekir: Resim keserken köpeği ortadan ikiye kesmiştim. Onda çok sinir olmuşum.

Anıl: Kedi veya köpek seçerken biraz kararsız kalmıştım. Kediler de çok şirindi, köpekler de ama beni sinir etmişti (Odak Görüşmesi, 1. Grup 1. Görüşme, 25.03.2013).

Dersin sıkıcı geçmesi araştırma günlüğüne de yansımıştır. Araştırmacı dersin sıkıcılığını baharın gelmesine, bazı derslerin son saate denk gelmesine bağlamaktadır.

Bugün çocukların en dağınık olduğu gündü. Sebebini uygulamaya alışmaya, biraz da baharın gelmesiyle öğrencilerin dağınıklığına bağlıyorum. Bazı öğrenciler normalde de derse katılmıyor. Bu öğrenciler her zaman ders dışına çıkabiliyor. Ama en katılımcı öğrencilerin bile ders dışına çıkması benim biraz canımı sıktı. Dinleme metninin olması bunda etkili olabilir. Dergi derse bağlayıcı bir unsur oluyor (Araştırmacı Günlüğü, 09.04.2013).

Bugün etkinlik ağırlıklıydı. Öğrencilerin etkinliklere katılımları iyi düzeydeydi. Yaptıkları etkinlikleri ise okuma istekleri her zaman var. Bazen ders sıkıcı gelebiliyor. Aynı

ders içinde kimi zaman derse katılıyorlar, kimi zaman ise katılmıyorlar. Ders içinde de dalgalanmalar olabiliyor. Bu normal bir durum (Araştırmacı Günlüğü, 17.04.2013).

Perşembe günü Türkçe dersi son saatlere denk geldiği için öğrencileri derse motive etmekte zorlanıyorum (Araştırmacı Günlüğü, 28.03.2013).

Bugün Türkçe dersi iyi geçmedi sanki sıkılır gibi oldum. Fazla güzel geçmemesinin sebebi ise video izlememek ve yorum yapmamaktı. 6. ve 7. etkinliği yaptık. 6. etkinlikte “Video izlemek mi güzel yoksa metin dinlemek mi daha güzel?” diye bir soru vardı. Ben de video izlemek dedim. Çünkü bazen metin sıkıcı oluyordu. Bu nedenle onu seçtim (Günlük, Celil 03.04.2013).

Bugün afişleri sundular ben sunmadım. Ders çok sıkıcıydı. O yüzden hiçbir şey anlamadım bu yüzden yazmadım (Günlük, Tolunay, 10.04.2013).

Derste sıkıldığım durumlar ise çalışma kitabında okuyup okuyup çalışma kitabındaki etkinlikleri yapıyoruz. Aynı eskiden yaptığımız gibi. Biraz daha eğlenceli olabilirdi (Günlük, Yeliz, 09.04.2013).

Ben derse biraz katılmadım, çünkü pek güzel şeyler yoktu. En çok video izlemeye katıldım (Günlük, Yeliz, 09.04.2013).

Bugün Türkçe dersinde pek eğlenmedim. Etkinlikleri beğendim. Ama genel olarak eğlenceli geçti desem yalan olur. Zaten bir hafta kaldı. Bir hafta sonra bitiyor. Son hafta sıkıcı geçti. Ama ilk üç dört hafta eğlenceliydi (Günlük, Berfe, 16.04.2013)

Bugün çok iyi değildi. Çünkü etkinlikleri hiç sevmedim. Bugün hiç eğlenceli değildi. Etkinlik kitabımı evde unutmuştum ve hiç parmak kaldırmadım (Günlük, Busenur, 16.04.2013).

Bugün çok kötüydü. Çünkü etkinliği sevmedim. Artık video da izlemiyoruz. (Günlük, Busenur, 17.04.2013).

Öğrenciler yapılan bu uygulamadan sıkıldıklarını ifade ediyorlar. Sürecin devamını isteme ve kitaplara dönmeme adlı kodlarda bunun tam tersi bir durum söz konusudur. Öğrencilerde bir alışma söz konusu ancak sıkılmadan bahsetmek verilere aykırı olur. Sıkılma durumlarının çoğu bireysel algılardan oluşmaktadır.

Bu ders çok sıkıcıydı. Geçirdiğim en kötü dersti, diyebilirim. Dergilerin de tadı kaçtı zaten. İlk günkü heyecanımız kalmadı. İki de bir farklılıklar olsa daha da eğlenceli olurdu. Ancak bu sefer de hep ders işleyemedik. Türkçe dersi yine sıkıcı olmaya başladı (Günlük, Selvinaz, 11.04.2013).

Algıların farklı olduğunu aşağıdaki grup görüşmesi konuşmalarında daha iyi görebiliriz.

Öğretmen: Uygulama devam etse iyi olur muydu?

Ruhan: Bence etse iyi olurdu. Bitmesi kötü oldu. Hani külkedisi 12'den sonra yine külkedisi oluyor ya öyle oldu.

Selvinaz: Her şey fazla olunca kötüleşiyor ama buna benzer uygulamalar olabilir.

Yeliz: Çok güzel oluyordu. Tekrar kitaba döndüğümü...

Bekir: Devam etseydi iyi olurdu.

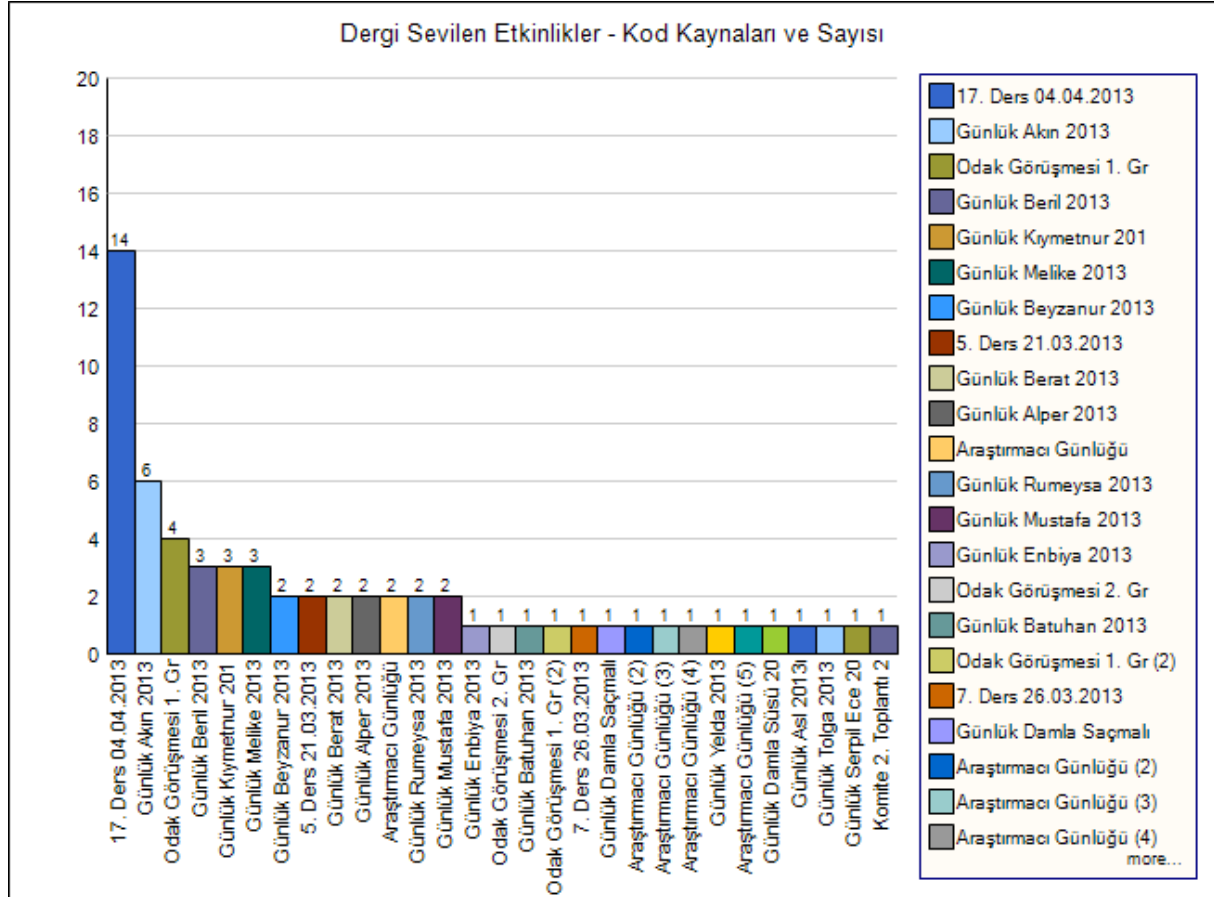
Ruhan: Selvinaz'ın dediği gibi eşit olmalıydı, bir tane olursa can sıkıcı olur. Sizin yaptığımız çok kısa süreliydi. Hep dergi hep dergi canımız sıkılırdı, ama ikisi daha iyi olurdu (Odak Görüşmesi, 1. Grup 2. Görüşme, 29.04.2013).

Hoca etkinliklerde bizi daha çok kaldırmaya başlamıştı. Belki de dergilerle dersimiz bunun için eğlenceli geçiyordu. Zaten az zaman kaldı. Dergilerimizin tadı kalmamıştı artık (Günlük, Selvinaz, 16.04.2013).

Dergilerle dersin işlenişinde görülen motivasyon düşüklüğü kitaplardakine göre çok daha azdır. Türkçe ders kitaplarıyla işlenen ders ile ilgili görüşlerle karşılaştırıldığında durum daha iyi gözlemlenebilir. Dergiyle işlenen dersteki aksaklıklar ve motivasyon sorunu yukarıda

tanımlamalarda belirtildiği gibi daha çok bireysel algılardan oluşmaktadır. Öğrencilerin geneli göz önünde bulundurulduğunda çocuk dergileriyle işlenen derste motivasyon sorununun pek yaşanmadığı görülür. Bu durumu daha iyi anlamak için yüksek motivasyon temasında verilen kodlara bakılabilir.

Dergi Sevilen Etkinlikler

Grafik 5. Dergi Sevilen Etkinlikler Alt Teması Kod Kaynakları ve Sayısı

Tablo 19

Dergi Sevilen Etkinlikler Alt Tema Kod Listesi

Tema Adı	Kaynak Sayısı	Kod Sayısı
Dergi Sevilen Etkinlikler	29	63
Fon Müziği İle Okuma	9	24
Kesme Etkinliği	19	24
Drama	4	4
Şiiri Değiştirmek	2	2
Gergedanı Taşıma	1	1
Pinu'nun Kişisel Özellikleri	1	1

Uygulama süresince öğrencilere önceki çalışma kitabına benzer etkinlikler yaptırıldı. Bazı etkinlikler kitaplardakinden farklıydı. Dergiden kesip çalışma kitabını süsleme, fon müziği ile okuma ve dergi yapma etkinliği gibi farklı etkinlikler yaptırılmıştır. Bu etkinliklerin nasıl olduğuna dair sorular sorulmuştur. Cevaplarda en sevilen etkinliğin kesme etkinliği olduğu görülmüştür.

Sevilen etkinlik kesip yapıştırma vardı. Öğrenciler bu etkinliği severek yaptılar. Çok eğlendiler (Araştırmacı Günlüğü, 21.03.2013).

Öğrenciler günlüklerinde daha önceki derste yaptığımız kesip yapıştırma etkinliğini çok beğendiklerinden bahsediyorlar (Araştırmacı Günlüğü, 26.0.2013).

Etkinlikte yapıştırma yaptık, hoşuma gitti, iyi ki bu dergiyi almışız (Günlük, Anıl, 22.03.2013).

Bugün dergiden resim kesip kitabımıza yapıştırdık. Çok güzel bir etkinlik yapmış olduk (Günlük, Gökhan, 21.03.2013).

Bugün Türkçe dersinde eğlenceli aktiviteler yaptık. Dergiden resim kesip çalışma kitabına yapıştırdık. Dergiden resim kesip yapıştırmak eğlenceli geliyor. Türkçe dersi böyle çok eğlenceli geçiyor. Böyle olması çok iyi (Günlük, Berke, 21.03.2013).

Bu Türkçe dersi her zaman olduğu gibi eğlenceli geçti. Dergiden resim kesip yapıştırmak için en eğlenceli tarafıydı (Günlük, Berfe, 21.03.2013).

Bugün yine kesip yapıştırma işi yaptık. Kısacası dersimiz mükemmel geçti (Günlük, Berfe, 26.03.2013).

Eskiden kitaptaki etkinlikler güzel değildi ama bu etkinlikler çok güzel. Eskiden kitaptan resim kesemezdik. Ama bu dergilerden kesebiliyoruz (Günlük, Busenur, 02.04.2013).

Ben bugün Türkçe dersinde her zamanki gibi yine eğlendim. Çalışma kitabındaki etkinlikler çok güzel ben bugün Uçan Gergedan metninin bir kısmını okudum ve dergimizdeki resimleri uygun oldukları yere yapıştırdık. Ben Türkçe dersini çok seviyorum (Günlük, Didem, 21.03.2013).

Dergiler daha iyi bence. Çünkü dergiden kesme işlemleri yapıyoruz. Ama eski kitaplarımızda yapamıyorduk. İyi ki dergi uygulaması yapıyoruz (Günlük, Nebiye, 02.04.2013).

Önceden Türkçe dersinde resimleri kesip çalışma kitabına yapıştıramıyorduk. Çünkü arkasındaki metin giderdi. Keşke liseye kadar hep böyle olsa (Günlük, Kamilenur, 26.03.2013).

Dergilere aç bak, resim kes çok eğlenceli (Günlük, Merve, 26.03.2013).

Dergilerden resim kesebiliyorduk. Ama kitaptan kesilmiyor. Bence bu uygulama kalmalı ben bu uygulamada Türkçe dersini sevmiştim. Hem eğleniyor hem bilgi ediniyoruz (Günlük, Rumeysa, 8.04.2013).

Dergileri çok seviyorum. Etkinlikler çok hoşuma gidiyor. Genel olarak derslerimiz güzel geçiyor. Resimleri kesip yapıştırmayı çok seviyorum (Günlük, Selvinaz, 02.04.2013).

Dergiden kesip yapıştırma etkinliğine geçerlilik komitesinde ve odak grup görüşmesinde de olumlu görüşler dile getirilmiştir.

Fatih: Kesip yapıştırma etkinliği nasıldı?

Zuhal: Çok farklı bir şey (Komite Görüşmeleri, Komite 2. Toplantı, 26.03.2013).

Anıl: Eski uygulamalarda ders kitabındaki resimleri kesip de ders kitabına yapıştıramıyorduk, ama geçen haftaki Uçan Gergedan adlı metinde hep yapıştırıyorduk (Odak Görüşmesi, 1. Grup 1. Görüşme, 25.03.2013).

Ruhan: Bize daha çok önem verildiğini hissettik.

Yeliz: Fikrimizi oraya yapıştırdık. O da daha güzel oldu.

Gökhan: Resimlerin daha dolgulu olmasından dolayı orada yardımcı kaynak olarak gösterdik.

Anıl: Herkes kendine ait olan bir hayvanı seçti, yardımcı kaynak olarak gösterdi. Kendi karakterini buluyor.

Anıl: Kendimizin karakterine uygun bir köpek bulma şansımız oldu. Ben eskiden pitbulu seviyordum. Ama resmi görünce değiştirdim. Eski kitaplarda böyle şeyler yoktu. Kesemiyorduk (Odak Görüşmesi, 1. Grup 1. Görüşme, 25.03.2013).

Anıl: Hani kesmiştik ya, o Türkçe kitabında olsa daha güzel olurdu. Onun eksik olduğunu düşünüyorum. Dergide de hani nasıl taşıyacağız diyordu ya, o gerek yok diye düşünüyorum. (Odak Görüşmesi, 1. Grup 1. Görüşme, 25.03.2013).

Gökhan: Yeni çalışma kitabı iyiydi, hafifti, bazı yerlerinde kesip yapıştırılmamızı istemişiniz, o güzel.

Bekir: Türkçe kitabında kesilemiyordu, bunda kesilebiliyor.

Selvinaz: Türkçe çalışma kitabında eksiler çok fazla. Yeni kitapta kes, yapıştır etkinliği yapmışınız, o yüzden dergilerin kitabı daha güzel oluyor (Odak Görüşmesi, 1. Grup 2. Görüşme, 29.04.2013).

Celil: Eski kitap daha kötüydü, çünkü resim kesemiyorduk. Onun yerine resim çizmeye çalışıyorduk, ama dergilerde onunla ilgili olan resimleri kesip yapıştırıyoruz, böyle daha iyi oldu (Odak Görüşmesi, 2. Grup 1. Görüşme, 05.04.2013).

Gökhan: Eskiden fazla eğlenmiyorduk, şimdi daha fazla eğleniyoruz. Kitaptaki resimleri yapıştırınca daha güzel oldu. Etkinliğe renk kattı (Öğrenci Dersler, 5. Ders, 21.03.2013).

Yağmur: Önceki kitaplarımız sıkıcı oluyordu, kesip yapıştırıramıyorduk. Dergilerden alınca kolay oluyor. Canım sıkılmıyor artık.

Gamze: Çalışma ve ders kitabından böyle şeyler kesemiyorduk. Resimler kesemiyorduk. Bu dergide kesebiliyoruz. Daha iyi anlamamızı sağlıyor (Öğrenci Dersler, 5. Ders, 21.03.2013).

Gamze: Benim hoşuma gidiyor hani böyle resimlerle (kesip yapıştırmak) daha hoşuma gidiyor. Daha da güzel duruyor (Öğrenci Dersler, 7. Ders, 26.03.2013).

Yapılan bir diğer farklı etkinlik ise metni fon müziği ile dinlemektir. Öğrenciler böyle dinlemeyi videodan bile daha güzel buldular. Metni fon müziğiyle dinlemek öğrencilerin çok hoşuna gitti. Pür dikkat dinlediler. Çok etkilenmişlerdi. Fon müziğiyle metni okuma bittikten sonra öğrencilerin hepsi alkışlamaya başladı (Araştırmacı Günlüğü, 04.04.2013).

Metin bitince video, normal okuma ve fon müziği ile okuma arasında karşılaştırma yaptım. Fon müziğiyle okuma videoyu bile geride bıraktı (Araştırmacı Günlüğü, 04.04.2013).

Video izledik ama fon müzikli okuma daha güzeldi (Günlük, Anıl, 04.04.2013).

En güzel Kar Tanesi Pinu idi. Fon müziği ve öğretmenimizin okuyuşu iç gıcırdatıyordu (Günlük, Anıl, 18.04.2013)

Merhaba bugün her zaman olduğu gibi günüm yine çok güzel geçti biraz ders işledikten sonra dinleme metnimiz olan Kar Tanesini işledik. Öğretmenimiz Fatih Hoca önce arka planda fon müziği olmadan okudu ama kimse sevmedi ve güzel olmadı. Onun hakkında söyleyeceğim güzel şeyler değil, daha sonra ise fon müziği olan aynı metni okudu ve sınıfın yarısından çoğu fon müziği ile olanı seçti ve çok ama çok güzel olmuştu ve bugünümüz de böyle geçti (Günlük, Asuman, 04.04.2013).

Öğretmen okurken orada çıkan fon müziği tam bir eğlenceydi (Günlük, Dilasu, 04.04.2013).

Metni sonra fon müziği ile okuyunca daha da güzeldi (Günlük, Merve, 04.04.2013).

Metin okuduk metnin adı Küçük Kar Tanesi Pinu, sonra bir sade okuduk, bir de müzikle okuduk, en güzel müzikle olmuştu (Günlük, Musa, 14.04.2013).

Sonra hoca, metni fon müzikle okudu. Bence bu daha güzel ve duyguluydu (Günlük, Rumeyra, 04.04.2013).

Bir de fon müzikli çaldı, o güzeldi tabii ki, videodan bile güzeldi (Günlük, Tolunay, 04.04.2013).

Öğrenciler fon müzikli okumayı çok beğendikleri için alkışlıyorlar (Öğrenci Dersler, 17. Ders, 04.04.2013).

Öğretmen: Fon müziği ile okuma mı daha güzel, yoksa video mu?

Gökhan: Siz okuyunca daha güzeldi

Anıl: Bence fon müziği daha iyiydi. Hem siz güzel okudunuz.

Yeliz: Bence fon müziği ile okuduğunuz daha güzeldi.

Ruhan: Ben tam tersini düşünüyorum. Fon müziği metinle hiç uyumlu değildi.

Alptuğ: Böyle daha güzel. Çünkü siz duygulu okuyorsunuz. Biraz da fon müziği duygulu...

Şennur: Fon müziği daha güzel oldu.

Cem: Fon müziği daha güzel oldu.

Berke: Fon müziği daha güzel oldu.

Merve: Fon müziği daha güzel oldu. Fon müziği yanı sıra resimler de güzel oldu.

Nebiye: Ben Ruhan arkadaşımıza katılıyorum. Fon müziği uygun değildi. Bir de sesler karışıyor.

Rumeyra: Fon müziğiyle daha güzeldi.

Kamilenur: Fon müziği ve resimle daha güzeldi.

Öğretmen: O zaman seçim yapalım?

Öğretmen: Video diyenler?

(Beş kişi parmak kaldırıyor?)

Öğretmen: Sessiz metin okuma?

(Üç kişi parmak kaldırıyor?)

Öğretmen: Fon müziği ile metin?

(Öğrencilerin hemen hepsi bunu beğenmiş) (Öğrenci Dersler, 17. ders2013).

Afiş sunumu, görsel sunu bölümünde konuyla ilgili afiş hazırlayıp sunma etkinliği idi.

Bu etkinliğe katılım iyi düzeydeydi. Öğrenciler afişlerini hem özenerek hazırlamışlar hem de sunmaya isteklidirler. Veri toplama araçlarında, özellikle günlüklerde, afiş sunma ile ilgili görüş belirtmişlerdi. Öğrenciler afiş sunma etkinliğini beğenmişlerdi (Araştırmacı Günlüğü, 11.04.2013).

Bugün çok iyi geçti. Afiş hazırlayıp sunduk. Afişi en iyi olan arkadaşımız Berfe idi, renkli kartonlar ile süsleme yaptığı afişi herkesin ilgisini çekmişti. Dersin en iyi geçen tarafı ise afişleri yorumlamaktı (Günlük, Berke, 10.04.2013).

Bugün öğretmenimi ödev olarak verdiği afişlere baktık. Hepimizin afişlerini karşılaştırdık bence çok eğlenceliydi (Günlük, Berfe, 26.03.2013).

Hatta hayvanlar hakkında afiş bile hazırlamıştık. O duyguyu yaşamak çok güzeldi (Günlük, Merve, 18.04.2013).

Merhaba ben Yeliz, bugün afişler sunuldu, ben çok heyecanlıyım. Herkes afişini sundu, çok güzel olmuştu. Ben en çok Berfe'ninkini sevdim. İçi renkli hem yeşil hem de pembe bu iki rengi çok iyi uydurmuş. Kenarına küçük bir kitapçık gibi bir şey yapmış. İçinde, "Hava olayı nedir?" diye bir bilgi yapmış. Değişik bir fikir ortaya çıkmış. Selvinaz da öyle yaptığı için pek dikkat çekmemiş. Ben de bir tür kartona dergide Gonca dergisinden renkli şeyler kestim ve yapıştırdım. Tüm resim olduğu için yazı yaptım. Bir kartona sonunda beğenecekleri kişiyi seçtiler ve ben sekiz oy aldım. Ben kazandım. Çok sevinmişim arkadaşlarıma teşekkür ettim (Günlük, Yeliz, 05.04.2013).

Diş Sağlığı adlı metnin bulunduğu Bilim Çocuk dergisinde bir bölüm çalışma kitabında etkinlik yapılmıştır. Öğrenciler bu dramayı derste canlandırdılar. İkinci ders drama

yaptık. Diş hekimi ve hasta canlandırıldı. Öğrenciler drama yapmayı çok seviyorlar (Araştırmacı Günlüğü, 17.04.2013).

Bugün çok eğlenceli geçti. Dersin en eğlenceli yeri drama yapmaktı. Hep böyle günler olsun ne güzel olur. Hep öğretmenle olmaz. Bir de ben Berke'yle drama yaptık. Ben hekimdim. Berke hastaydı (Günlük, Alper, 17.04.2013).

Dramayı yaptık. Aslında çok eğlenceli geçti. Arkada oturduğum için onları göremedim, seslerini duymadım. En güzel drama Berfe ve Selvinaz'ın ki olmuştu (Günlük, Kamilenur, 17.04.2013).

Bugün Gökhan arkadaşımınla gösteri yaptık ve herkes beğendi, ben hasta oldum, Gökhan doktor oldu Türkçe dersi eğlenceli geçti. Bunla ilgili bir etkinlik yaptık (Günlük, Musa, 18.03.2013).

Günlüklerde bahsedilen bir diğer etkinlik ise şiiri değiştirme etkinliğidir. Bu ders kitaplarında da sık rastlanılan bir etkinliktir. Ama öğrenciler günlüklerinde bahsetmişler.

En eğlenceli etkinlik ise 4. etkinlikti. Çünkü orada kendi şiirimizi yazdık. En sıkıcı etkinlik ise 3. etkinlikti. Çünkü pek yapamadım. Ben bugün 3. etkinliğe pek katılmadım. Çünkü hiç bir etkinliği sevmedim. Eskiden bu dersi pek sevmezdim. Ama şimdi çok seviyorum. Eskiden kitaptaki etkinlikler güzel değildi ama bu etkinlikler çok güzel. Eskiden kitaptan resim kesemezdim. Ama bu dergilerden kesebiliyoruz. Bu dergilerdeki metinler hem eğlenceli hem de çok bilgilendirici. Bu metinler çok hoşuma gidiyor. İyi ki bu dergiyi almışız (Günlük, Busenur, 02.04.2013).

Gonca dergisinde sevdiğim etkinlik ise şiiri değiştirip bizim yazmamızdı (Günlük, Anıl, 18.04.2013).

Tema sonunda performans ödevi olarak kendi dergilerini yapma ödevi verildi. Grup halinde kendi dergilerini yaptılar. Dergileri yaparken çocuk dergilerinden yararlandılar.

Sonuçta güzel ürünler ortaya çıktı. Yaptıkları dergiyi sınıfta sundular. Bu etkinliğin bir amacı da dergi hazırlanırken ne gibi teknikler kullanıldığını sezdirmektir.

Bugün çok güzeldi. Çünkü Cengiz, Celil, Ben ve Berke dergi yaptık. Sonra bizim eve geldiler ve daha çok şeyler ekledik (Günlük, Alptuğ, 02.05.2013).

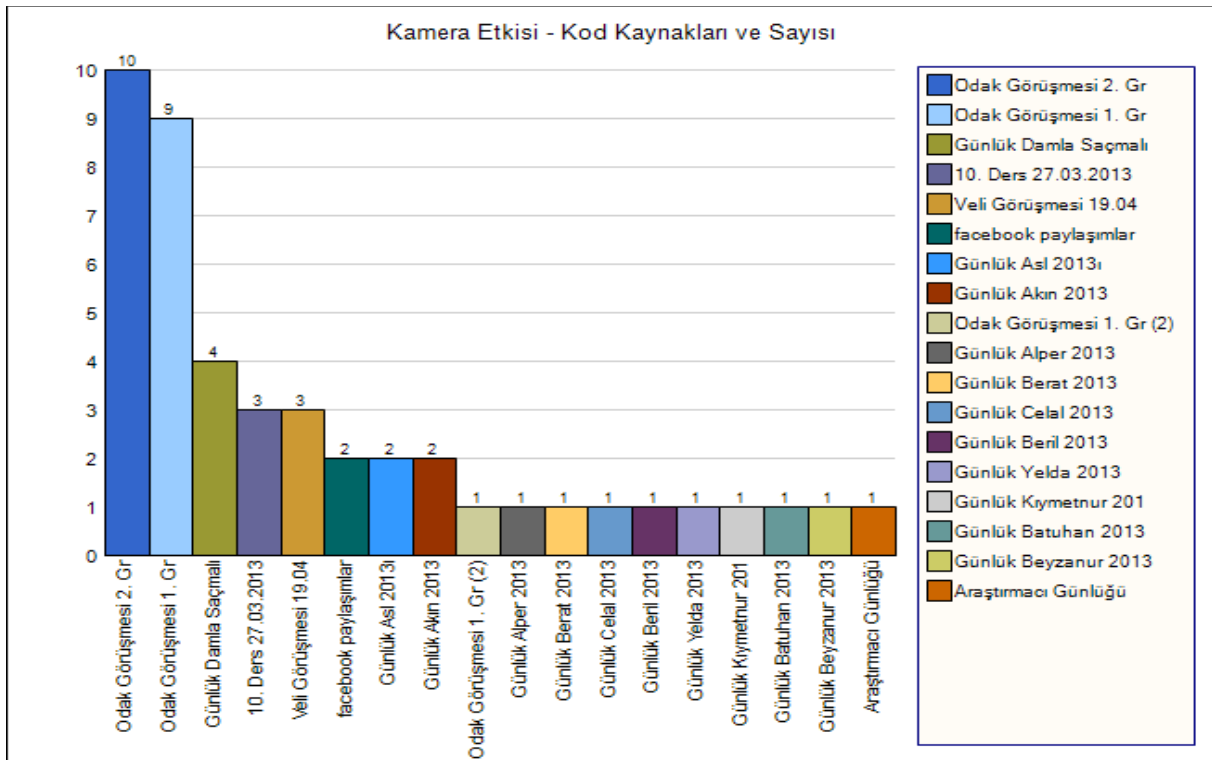
Bugün dergiyi yaptık. Gruplar çok güzeldi. Fatih Hoca çok güzel grup oluşturdu dergi hazırlamak çok eğlenceliydi. Üç sayfa dergi yaptık. Sayfalarımız süper olmuştu (Günlük, Kamilenur, 30.04.2013).

Gergedanı Taşıma, Pinu'nun Kişisel Özellikleri, Dergi Sunumu etkinlikleri hakkında sadece bir görüş belirtilmiştir.

Bu satırları son kez yazıyorum. Ng kids dergisinde biz gergedanı nasıl taşıdık, onu sevmiştim (Günlük, Anıl, 18.04.2013).

Bugün Gonca dergisini bitirdik. Pinu'nun maceraları güzeldi, etkinlikleri yaptık, hoşuma giden tarafı Pinu'nun kişisel özelliklerini yazmamızdı (Günlük, Anıl, 09.04.2013).

Kamera Etkisi

Grafik 6. Kamera Etkisi Alt Teması Kod Kaynakları ve Sayısı

Tablo 20

Kamera Etkisi Alt Tema Kod Listesi

Tema Adı	Kaynak Sayısı	Kod Sayısı
Kamera Etkisi	18	45
Davranışlara Etkisi	4	8
Derse Etkisi	2	5
Derse Katılım Sağlaması	5	5
Heyecan	3	4
Kamerayı Sevme	5	5
Kendini Gösterme	5	6
Özgüven Oluşturması	5	5
Rahat Edememek	1	1
Sınıfa Düzen Getirmesi	4	5
Utanma	1	1

29 ders süren uygulamanın her dersi kamera kaydına alınmıştır. Sınıfta video kayıt yapılması alışık olunmayan bir durum olduğu için öğrencilerin kameraya alışması ve derste rahat hareket edememeleri gibi durumlar söz konusu olmuştur. Bu bölümde kameranın sınıf ortamını nasıl etkilediğine yönelik görüşler verilmiştir.

Bugün biraz heyecanlandım, çünkü öğretmenim Fatih Hoca bizi kameraya çekti (Günlük, Didem, 19.03.2013).

Nebiye: Bazı arkadaşlar ilk gün ne yapacaklarını şaşırdılar. İlerledikçe kendi hallerinde Türkçe dersi işliyor gibi (Odak Görüşmesi, 2. Grup 2. Görüşme, 30.04.2013).

Hayriye Hanım: Kameranın karşısında olması. Sizin anlattığınız artık kameranın karşısında şey mi görünüyor...

G. H.: Onu bile canlı anlattılar. Çekildiklerini heyecanla anlattılar (Veli Görüşmesi, 19.04.2013).

Ders işlerken bizi kamera çekiyordu. Bizim hoca arkasına dönerken bile ne yaptığımızı yani biraz rahat edemiyorduk (Günlük, Alptuğ, 18.04.2013).

Derse katılım geçen haftadan daha iyi idi. Kamera karşısındaki tutukluk da epey aşılmış durumda (Araştırmacı Günlüğü, 02.04.2013).

Öğrenciler kameradan ne kadar da çekinseler de kamerayı sevdiler. Kameraya çekilmeyi farklı bir duygu olarak yorumluyorlar.

Şimdi gelelim kameraya, kamerada çok güzeldi. Dergileri çok sevdik, iyi günler sevgili günlük (Günlük, Asuman, 18.04.2013).

Öğretmenimiz bizi kameraya çekiyordu bu benim çok hoşuma gidiyordu (Günlük, Gökhan, 18.04.2013).

Hele bizim videoya çekilişimiz çok mutluluk verici (Günlük, Busenur, 18.04.2013).

İlk kez okulda kamera izleniyordu. Bu da bir başka duyguydu (Günlük, Celil, 18.04.2013).

Türkçe dersinde en beğendiğim şey de kamerayla çekilmektir. Artık derse katılmayanlar bile derse katılıyor (Günlük, Didem, 03.04.2013).

Kamera öğrencilerin davranışlarını etkileyerek onları derste daha dikkatli yapıyor. Hem derse katılımı sağlıyor hem de sınıf içi düzenin oluşmasına yardımcı oluyor. Öğrenciler bu düzeni farklı veri toplama araçlarında dile getirmişlerdir.

Kameranın olması davranışımızı değiştirdi (Günlük, Berfe, 18.04.2013).

Bu arada kamera olduğu için herkes düzgün ve mantıklı konuşmalar yapıyorlar (Günlük, Yeliz, 04.04.2013).

Ruhan: Sizin bizi kameraya çekmeniz daha da bir ayrı oldu. Sonuçta tam istediklerimizi yapamıyorduk. Sizin dersinizde daha çok konuşuyorduk, siz bazı öğretmenlere dinletiyorsunuz.

Bekir: Daha az konuştum.

Ruhan: Bazı arkadaşlar çok saçma şeyler yapıyordu. Onlar için hiçbir etkisi olmamış. Ben yine konuşmuyordum.

Anıl: Dergi bizi kendine çekiyor kamera da susturmaya çalışıyor (Odak Görüşmesi, 1. Grup 2. Görüşme, 29.04.2013).

Can: Dergi için sınıfa kamera konulunca arkadaşlarımız daha saygılı oldu.

Beyza: Dergilerin etkisi var ama kameranın daha büyük etkisi var. Dinlemeyenler kameraya güzel görünmek için dinliyormuş gibi yapıyorlar (Odak Görüşmesi, 2. Grup 2. Görüşme, 30.04.2013).

Yeliz: Kamera olunca herkes daha düzgün oturmaya başladı. Önceden yayıla yayıla oturuyorlardı, kamera olunca kendilerine çeki düzen verdiler.

Ruhan: Bizim sınıf için düzen daha önemli, ben de içindeyim (Odak Görüşmesi, 1. Grup 2. Görüşme, 29.04.2013).

Didem: Şimdiki gibi devam etseniz (kamerayla) belki derse katılım azalır, ama sınıf sessiz olur (Odak Görüşmesi, 2. Grup 2. Görüşme, 30.04.2013).

Anıl: Hocam, kamera var ya böyle çok mayışmıyoruz. Kendimizi düzenlemeye başladık (Öğrenci Dersler, 10. Ders, 27.03.2013).

Anıl: Kamerayı sevdim, Kemal gevezelik yapmıyor. En azından derse katılma isteği duyuyoruz (Facebook Paylaşımları, Anıl, 16.04.2013).

Bugün ilk defa derse o kadar katıldım ki, çok mutlu oldum. Önceden kamera yoktu ve derse fazla katılamıyorduk. Şimdi ise kamera bir yandan, hocamız bir yandan, güzel geçiyor (Günlük, Asuman, 02.04.2013).

Kamera bizi çekiyordu, derse katılımım çoğaldı (Günlük, Berke, 18.04.2013).

Ruhan: Dergi iyi oldu. Çünkü kamera var. Hareketlerimiz daha böyle... Derste mayışmıyoruz (Odak Görüşmesi, 1. Grup 1. Görüşme, 25.03.2013).

Busenur: Dersi dinlemeyenler kameraya çekince dersi dinleme isteği oluştu (Odak Görüşmesi, 2. Grup 2. Görüşme, 30.04.2013).

Kameranın bir diğer etkisi de öğrenciler kamerayı kendilerini göstermek için kullanmalarındır. Kamerada kendilerini başkalarının izleyeceği hissine kapılmışlardır. Evde ailelerine kameraya çekildiklerini anlatmışlardır.

Hem ne güzel, kamerada müdür ve görevliler, hocalar bizi izleyecek (Günlük, Anıl, 10.18.04.2013).

Selvinaz: Kamera olunca daha çok parmak kaldırılıyor, birisi gelsin de kendisini seyretsin diye (Odak Görüşmesi, 1. Grup 2. Görüşme, 29.04.2013).

Busenur: Daha eğlenceli (dergiler) olduğu için parmak kaldırılıyordu. Ama kamerayla izlettiğiniz için kendiyile gurur duyuyor (Odak Görüşmesi, 2. Grup 2. Görüşme, 30.04.2013).

Merve: Sanki dersin içinde değil de böyle, kendimiz kamera karşısında ifade ediyoruz (Öğrenci Dersler, 10. Ders, 27.03.2013).

Gülay: Onu bile canlı anlattılar. Çekildiklerini heyecanla anlattılar (Veli Görüşmesi, 19.04.2013).

Öğrenciler kamera karşısında özgüven kazandıklarını ifade etmektedirler.

Merve: Bence de hem kameranın karşısında özgüven de kazanıyoruz (Facebook Paylaşımları, 12.04.2013).

Bir ay boyunca kamera bizi çekiyordu. Bunun sayesinde özgüvenim arttı. Artık kamera karşısında rahatça davranabiliyorum. Önceden biraz tedirgindim ama artık öyle değil (Günlük, Didem, 18.04.2013).

Artık kendimize özgüvenimiz çoğaldı. Çünkü kamerayla çekiyorduk (Günlük, Kamilenur, 11.04.2013).

Didem: Dergi daha güzel tabi ama kamera bizim özgüvenimizi yükseltti. Mesela, ben ilk günlerde tedirgindim sonradan böyle biraz şey olamaya başladım (Odak Görüşmesi, 2. Grup 2. Görüşme, 30.04.2013).

Merve: Sadece dersin işlenişinde fayda sağlamadı. Özgüven de kazanıyoruz kamera karşısında olduğumuz için (Öğrenci Dersler, 10. Ders 27.03.2013).

Kameranın etkisinin fazla olduğunu söyleyen öğrencilerden kamera ve dergi etkisini karşılaştırmaları istenmiştir. Yapılan karşılaşmada kamera etkisinin olduğu ancak dergilerin daha önemli olduğu üzerinde durulmuştur.

Öğretmen: Ders kamerayla mı değişti, dergilerle mi değişti?

Anıl: Bence kameranın etkisi daha çoktu.

Gökhan: Bence ikisi de eşit durumdaydı.

Selvinaz: İkisinin de etkisi oldu.

Ruhan: Bence kameranın etkisi daha çok oldu. Dergi gelince ders işliyorduk yine ders yine ders, ama kamera gelince etkisi olmuştur diye düşünüyorum.

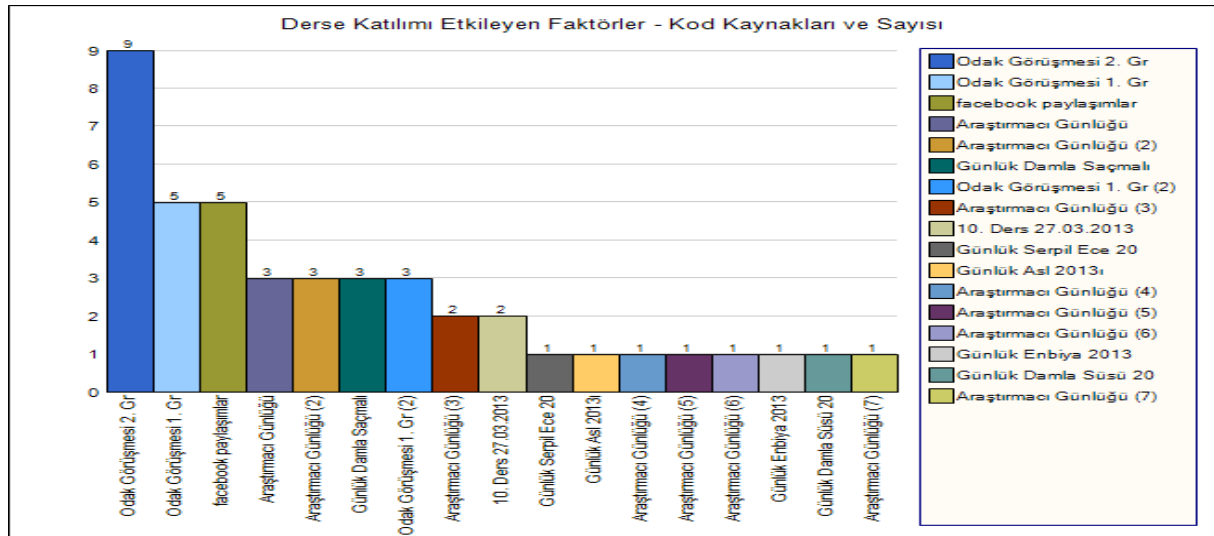
Anıl: Bence dergi daha etkili o ilgimizi çekiyor, kamera da susturuyor ikisi birleşince... (Odak Görüşmesi, 1. Grup 2. Görüşme, 29.04.2013).

Berfe: Kamerayı başka öğretmenlere izlettiğiniz için kamera karşısında düzelme oldu. Derginin etkisi var ama kameranın etkisinin olmadığı söylenemez.

Busenur: Eski kitaplarla çekim devam etse olmaz. Çünkü dergiler daha güzel oluyor.

Berfe: Dergi etkili. Kamera sadece parmak kaldırmak açısından etkili, düzenli olmamızı sağlıyor. Dergiler, asıl ana konu o zaten, dergi daha çok ilgi çekiyor (Odak Görüşmesi, 2. Grup 2. Görüşme, 30.04.2013).

Derse Katılımı Etkileyen Faktörler

Grafik 7. Derse Katılımı Etkileyen Faktörler Alt Teması Kod Kaynakları ve Sayısı

Tablo 21

Derse Katılımı Etkileyen Faktörler Alt Tema Kod Listesi

Tema Adı	Kaynak Sayısı	Kod Sayısı
Derse Katılımı Etkileyen Faktörler	17	43
Bilgi Getirmesi	1	1
Bilgilendirici Konular Öğrenme	1	1
Bilmece, Bulmaca, Oyun Karikatür Olması	2	3
Dergilerin Bağlayıcılığı	1	1
Dergilerin Çekiciliği	1	1
Dergilerin Eğlendirici Özelliği	3	4
Eğitici Öğretici Şeyler Sunması	1	1
Eğlenceli Öğretmesi	1	4
Etkinliklerin Dergiyle Alakalı Olması	2	2
Etkinliklerin Eğlenceli Olması	1	1
Etkinliklerin Güzel Olması	1	1
Gerçek Bilgiler Öğretmesi	1	1
Görsellik	5	6
Güzel Konuların Olması	1	1
İçerik	2	2
İsteklendirme	1	1
Konuların İlgi Çekici Olması	1	1
Merak Uyandırması	1	1
Metinlerin Dikkat Çekici Olması	1	1
Metinlerin Güzel Olması	1	1
Metinlerin Türü	1	1
Öğrenme İsteği Uyandırması	1	1
Öğretici Olması	2	3
Yeni Konular Getirmesi	1	2
Yeniliklerin Gelmesi	1	1

Çocuk dergilerinin fiziksel ve içerik özellikleri öğrencilerin derse katılımını olumlu yönde etkilemektedir. Bu özellikler ayrı bir tema olarak işlenmiştir. Ama derse katılımı etkileyen faktörlere yönelik doğrudan görüşler de konuyu daha iyi yansıtılacağı düşünülerek ayrı bir tema olarak işlenmiştir. Dergilerin derse ilgi uyandırmasını saylayan faktörler hem araştırmacı günlüğüne hem de öğrenci görüşlerine yansımıştır.

Dergi öğrencileri gerçekten derse çekiyor. Dergilerle ders daha bir eğlenceli. Derginin renkli dünyası öğrenciyi kendine hemen çekiveriyor. Dergi derse bağlayıcı bir unsur oluyor. Görsellik ve içerik öğrencinin derse katılımını daha da artırıyor (Araştırmacı Günlüğü, 09,27,28,29.03.2013).

Bugün ilk metnimizi okuduk. Geçekten çok eğlenceliydi. Dergilerden böyle işlememiz çok güzel. Hiçbir dersi işlerken bu dersi işlerken ki gibi heyecanlanmıyorum. Dergiler derse istekli olmamızı sağladı. İyi ki hocamız böyle bir şey yaptı. Hocamıza teşekkür ediyorum (Günlük, Selvinaz, 20.03.2013).

Selvinaz: Ders kitabında merak etmiyorduk, o yüzden açasımız gelmiyordu ama dergilerde merak olduğu için açıyoruz (Odak Görüşmesi, 1. Grup 1. Görüşme, 25.03.2013).

Nebiye Çölküşu: Derse yenilikler geldi. Bu yenilikler derse katılmayan arkadaşlar için iyi oldu (Facebook Paylaşımları, 16.04.2013).

Berfe: Dergiler bize bilgiyi eğlenceli öğretiyor. Bu yönünü sevdim. Dergilerde daha çok öğrenme isteği var (Odak Görüşmesi, 2. Grup 2. Görüşme 30.04.2013).

Öğrenciler dergilerin eğitici ve öğretici yönü üzerinde durmuşlardır. Özellikle, öğrenilen şeylerin eğlendirici bir şekilde verilmesi öğrencilerin ilgi ve alakalarını artırmıştır.

Selvinaz: Dergiler hem eğlenmemize hem öğrenmemize sebep oldu. Tek kelimeyle mükemmeldi.

Yeliz: Dergiler çok eğlenceli ve öğretici, ama eskiden kitaplar pek sıkıcıydı (Odak Görüşmesi, 1. Grup 1. Görüşme, 25.03.2013).

Celil: Türkçe kitaplarımızda fazla eğlenemiyorduk. Sürekli hikâye okuyorduk. Ama dergilerimizde hem bilgi veriyor hem eğitici öğretici şeyler sunuyor bize. Hem bilmeceler var. Bu şekilde eğleniyorduk (Odak Görüşmesi, 2. Grup 2. Görüşme, 30.04.2013).

Celil: Türkçe kitaplarımızda fazla eğlenemiyorduk. Sürekli hikâye okuyorduk. Ama dergilerimizde hem bilgi veriyor hem eğitici öğretici şeyler sunuyor bize. Hem bilmeceler var. Bu şekilde eğleniyorduk (Odak Görüşmesi, 2. Grup 2. Görüşme, 30.04.2013).

Busenur: Öğretmenim kitaplardaki eksiler; biraz daha eğlenceli olsa daha iyi olurdu. Artılar da; etkinliler güzel. Dergilerdeki artılar; hem bilgiyi eğlenceli şekilde şey yapıyor. Hem de bizi eğlendiriyor. Eksiler de; bazı şeylerde insanları kendine çekmemesi.

Berfe: Dergiler bize bilgiyi eğlenceli öğretiyor bu yönünü sevdim.

Berfe: Kitapla dergi arasında farklar var ama ikisi de aynı şeyi ölçüyor. Dergi daha da eğlenceli öğrettiği için daha da fazla öğrenme isteği oluşuyor (Odak Görüşmesi, 2. Grup 2. Görüşme, 30.04.2013).

Selvinaz: Dergiler hem eğlenmemize hem öğrenmemize sebep oldu. Tek kelimeyle mükemmeldi.

Yeliz: Dergiler çok eğlenceli ve öğretici ama eskiden kitaplar pek sıkıcıydı (Odak Görüşmesi, 1. Grup 1. Görüşme, 25.03.2013)

Berfe: Kitaplarda pek görmedik (eğlence) bazen oluyor, ama dergilerde sık sık rastlıyoruz (Odak Görüşmesi, 2. Grup 2. Görüşme, 30.04.2013).

Berfe: Ben de arkadaşımıza katılıyorum. Dergi eğlenceli ve renkli olduğu için daha çok derse katılıyorlar (Öğrenci Dersler, 10. Ders, 27.03.2013).

Etkinliklerin eğlenceli olması, kalitesi, dergiyle ilişkili olması öğrencileri derse çeken bir diğer unsur olarak karşımıza çıkıyor.

Etkinliklerin dergi ile ilgili olanları daha çok ilgilerini çekiyor. O etkinliklerde katılım daha fazla oluyor (Araştırmacı Günlüğü, 17.04.2013).

Dergiyle ilgili olması öğrencilere daha da bir zevk veriyor (Araştırmacı Günlüğü, 26.03.2013).

Öğrenciler etkinliklere çok önem veriyorlar. Etkinliklerin eğlenceli olması onları çekiyor. Dergiyle ilgili olması öğrencilere daha da bir zevk veriyor (Araştırmacı Günlüğü, 26.03.2013).

Berfe: Dersimiz artık çok eğlenceli geçiyor. Türkçe dersini zaten çok seviyordum, artık Türkçe dersini sabırsızlıkla bekler oldum. Etkinlikler gayet güzel şiirler, metinler tam benim sevdiğim türden (Facebook Paylaşımları, 03.04.2013).

Derse katılımı etkileyen bir diğer faktör ise görsellik. Görsellik öğrencilerin çok ilgisini çeken bir özellik olarak karşımıza çıkıyor. Görsellik açısından zengin olan çocuk dergileri derse katılımı önemli ölçüde etkiliyor.

Öğrenciler, görseller zengin olduğu için uzun uzun yorumladılar. Kitaplarda böyle bir şey mümkün olmuyordu. Çünkü kitaplarda çok az görsel var. Kitabın görselleri az olduğu gibi ilgi çekici de değil. Derginin canlı renkleri öğrenciyi kendine çekmekte hiç zorlanmıyor. Bu da metine başlangıç için önemli bir unsur (Araştırmacı Günlüğü, 11.04.2013).

Gayet başarılı bir uygulama yaptık. Dergilerin bir eğitim materyali olarak kullanılacağını somut bir şekilde görmüş oldum. Öğrenciler ders kitaplarının soğuk yüzünden kurtulup hem görsel hem içerik olarak zengin olan çocuk dergilerinin keyfini çıkardılar (Araştırmacı Günlüğü, 18.04.2013).

Derginin renkli dünyası öğrenciyi kendine hemen çekiveriyor (Araştırmacı Günlüğü, 27.03.2013).

Bu katılımda derginin görsel açıdan kitaplara göre daha zengin olması elbette ki önemli bir rol oynamaktadır. Görsellik ve içerik öğrencinin derse katılımını daha da artırıyor (Araştırmacı Günlüğü, 28.03.2013).

Berfe: Ben de arkadaşımıza katılıyorum. Dergi eğlenceli ve renkli olduğu için daha çok derse katılıyorlar (Öğrenci Dersler, 10. Ders, 27.03.2013).

Bilmece, bulmaca, oyun ve karikatür derse katılımı sağlayan bir içerik olarak karşımıza çıkıyor. Kitapta olmayan bu içerik öğrencilerin ilgisini çekiyor.

Celil: Hocam ben bu dergileri daha çok seviyorum, çünkü hem eğlenceli hem de bulmacalar var. Eskiden ders bazen sıkıcı geçiyordu artık o hissim kalmadı (Facebook Paylaşımları, 03.04.2013).

Selvinaz: Dergilerde oyunlar var doğruyu söylemek gerekirse ben ara yapıyorum (derste bunlara bakıyorum). Bu yönü çok hoşuma gidiyor (Facebook Paylaşımları, 05.04.2013).

Ben çalışma kitabımızdaki 3. etkinlikten sıkıldım ama diğer etkinlikler eğlenceli geçti. Diğer kitaplarımızda bunun kadar eğlenmiyorduk. Çünkü oradaki resimler soluktu ve hep metin vardı fakat bu dergilerde karikatür, fıkra, bilmece vb. var. Eski çalışma kitaplarımızda çok sıkıcıydı (Günlük, Didem, 02.04.2013).

İçerikte dikkat çeken bir diğer unsur ise bilgilerin çok olması ve bu bilgilerin niteliğidir.

Yeliz: Daha fazla bilgi getirdi (Odak Görüşmesi, 1. Grup 2. Görüşme, 29.04.2013).

Türkçe kitabındaki gibi gerçek olmayan şeyler öğrenmiyoruz. Kısacası ben bu dergi uygulamasından Türkçe kitabına geçmek istemiyorum. Teşekkürler günlük. Beni dinlediğin ve dertleştiğin için (Günlük, Nebiye, 18.07.2013)

Bugün ilk dergilerimizi aldık çok mutluyum. Dersimizde Fatih Hoca hayvanlarla ilgili bir film izletti. Dersimiz çok güzel geçti birçok şey yani bilgilendirici konular öğrendik. Fatih

Hoca bize birçok soru sordu üç tane form verdi onları da doldurduk (Günlük, Asuman, 19.03.2013).

Ruhan: Yeni konular getirdi.

Gökhan: Tartışma konuları... (Odak Görüşmesi, 1. Grup 2. Görüşme, 29.04.2013)

Artık sıkılmıyoruz çünkü dergilerde çok güzel konular var ve bu konular bizim ilgimizi çektiği için katılım daha fazla oluyor (Günlük, Didem, 17.04.2013).

Artık sıkılmıyoruz çünkü dergilerde çok güzel konular var ve bu konular bizim ilgimizi çektiği için katılım daha fazla oluyor (Günlük, Didem, 17.04.2013).

Metinler derse katılımı önemli bir özelliktir. Bu konu ayrı bir tema olarak ele alınarak daha kapsamlı olarak ortaya konulmaya çalışılmıştır. Dergilerdeki metinlerin özellikleri öğrenciyi derse daha çabuk çekmektedir.

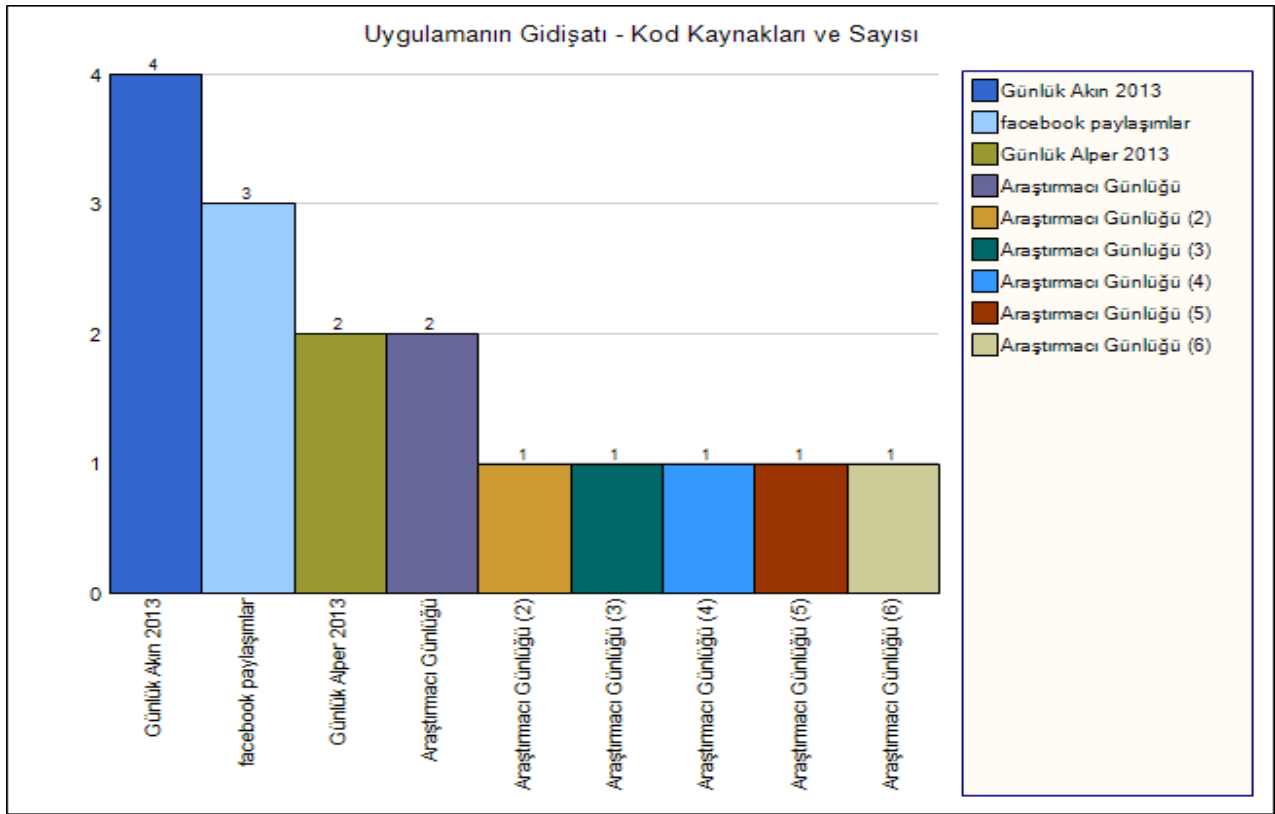
Berfe: Dersimiz artık çok eğlenceli geçiyor. Türkçe dersini zaten çok seviyordum, artık Türkçe dersini sabırsızlıkla bekler oldum. Etkinlikler gayet güzel şiirler, metinler tam benim sevdiğim türden (Facebook Paylaşımları, 03.04.2013).

Merhaba günlük bugün Türkçe dersinde çok güzeldi. Çünkü Kar Tanesi işledik. Kar Tanesi Pinu'yu sevdim (Günlük, Dilasu, 04.04 2013).

Didem: Çocuk dergisindeki metinler çünkü bilgilendirici metinler veriyor bizim daha çok dikkatimiz çekiyor (Odak Görüşmesi, 2. Grup 2. Görüşme, 30.04.2013).

Dergiler hem içerik hem de biçim özellikleriyle öğrenciyi derse bağlayan bir materyaldir. Öğrencilerin dergiye olan ilgileri derse ilgi ve alakayı artırmakta ve derse katılımı artış görülmektedir. Kitap ise bunun tam tersi bir özelliğe sahip diyebiliriz. Zira yukarıdaki yorumlar bu savı destekler mahiyettedir.

Uygulamanın Gidişatı

Grafik 8. Uygulamanın Gidişatı Alt Teması Kod Kaynakları ve Sayısı

Tablo 22

Uygulamanın Gidişatı Alt Tema Kod Listesi

Tema Adı	Kaynak Sayısı	Kod Sayısı
Uygulamanın Gidişatı	9	16
Heyecanda Azalma	1	1
İlk Günkü Gibi Heyecanlı	1	1
İyi İlerlemesi	1	1
Memnun Olmak	5	5
Sürecin Uzamasını İsteme	4	8

Uygulama beş haftalık bir süreyi kapsamaktadır. Bu süre zarfında öğrencilerde ne gibi değişimler olduğu bu başlık altında verilmiştir. Kodlara bakıldığında öğrencilerin uygulamadan memnun oldukları ve uygulamanın devam etmesini istedikleri görülmektedir.

Uygulama genel anlamda iyi ilerlemektedir. Öğrencilerin derse katılımı hafta boyunca istenilen düzeyde devam etmiştir (Araştırmacı Günlüğü, 21.03.2013).

İlk olarak önceki yorumlarını günlükten okuttum. Yorumlar olumlu nitelikteydi. Çocuklar etkinlikten memnun olduklarını ifade ediyorlardı. Sürecin uzun olmasını isteyen öğrenciler vardı (Araştırmacı Günlüğü, 20.03.2013)

Musa: Çok güzeldi keşke devam etseydi (Facebook Paylaşımları, 02.05.2013)

Merve: Bence dergilerimiz çok güzel için de bulmacalar var, keşke bu uygulama devam etse (Facebook Paylaşımları, 12.04.2013).

Bilim Çocuk dergisinin de sonuna geliyoruz ama bu dergiler çok güzel. Ne güzel dergilerle işliyorduk. Niye bırakıyoruz ki? Eylem yapsalar katılabilirim. Zaten bu konu hakkında müdür beyle konuşacağım (Günlük, Anıl, 10.04.2013).

Bütün derslerdeki dergiler bitti keşke bitmese hem çantalar hafif oluyor zaten 8. etkinlik kaldı. Onu da yaparız ve bizim için sıkıcı hayat başlayacak (Günlük, Anıl, 17.04.2013).

Bu satırları yazarken üzülüyorum. Bitmese desem bile dinlemezler beni içimden ağlamak gelir. Son kez baktım kameraya elveda dedim içimden. Çok güldük, eğlendik. Alptuğ komik sesler çıkarıyordu. İlk defa zevk almaya başlıyordum ben dersten, ama bu dergilerde karikatür azdı. Sinirlendim içimden dedim ki “Bu dergi değil mi?” nasıl karikatür olmaz. En kötüsü bu etkinlik sona erdi. Son satırlarıma elveda diyorum (Günlük, Anıl, 18.04.2013).

Bu dergiler bitmese keşke ama dergi güzel olursa belki yayınlanır (Günlük, Anıl, 29.04.2013).

Biz bu dergileri işlerken çok akıcı geçiyor. Ders kitabından işlerken hiç akıcı geçmiyor. Bence sezon sonuna kadar dergilerden işlese ne güzel olur. Dersin böyle işlenmesinden herkes de memnun. Kimse dergilerden ders kitabına geçmek istemiyor. Neden ders kitabına geçiyoruz ki? Çok sıkıcı ders kitapları (Günlük, Alper, 18.04.2013).

Bazı öğrenciler derste söz alamadıkları için sitemde bulunmuşlar. Günlüklerden öğrencilerin uygulamadan gayet memnun olduklarını gördüm (Araştırmacı Günlüğü, 03.04.2013).

Uygulama bitti bitecek. Çocuklar uygulamadan memnun ama ben yorgunum. Gerçekten kaliteli bir beş hafta geçti. Yarın son gün (Araştırmacı Günlüğü, 17.04.2013).

İlk olarak önceki günün günlüklerini okuttum. Yorumlar olumlu nitelikteydi. Çocuklar etkinlikten memnun olduklarını ifade ediyorlardı. Sürecin uzun olmasını isteyen öğrenciler vardı (Araştırmacı Günlüğü, 20.03.2013).

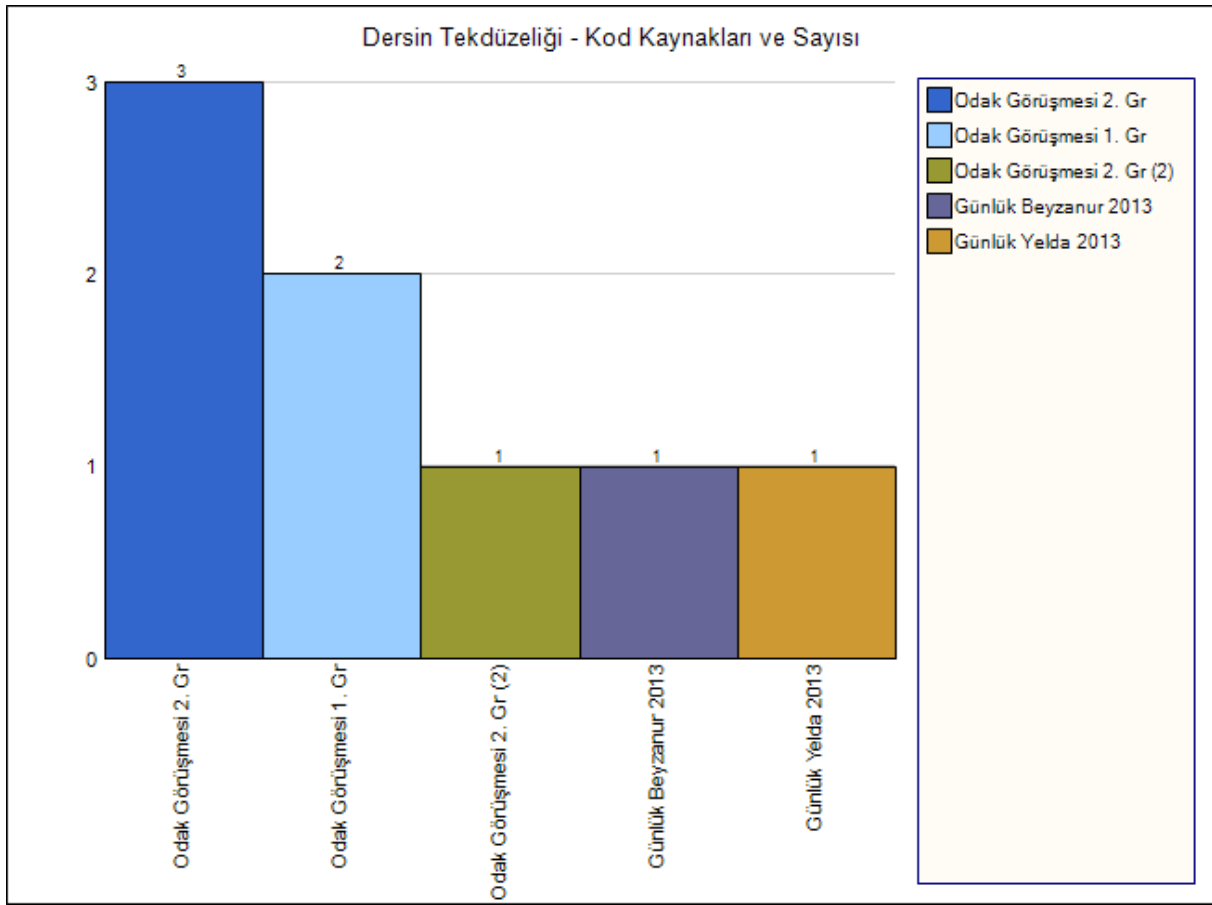
İkinci derste dergi işleme bittiği için dergilerle ders işleme konusunda görüşler alındı. Görüşler öğrencilerin uygulamadan çok memnun olduklarını gösteriyor. Dergi öğrencileri gerçekten derse çekiyor. Dergilerle ders daha bir eğlenceli. Derginin renkli dünyası öğrenciyi kendine hemen çekiveriyor (Araştırmacı Günlüğü, 27.03.2013).

Selvinaz: O ilk gündü tabii ki, o günkü heyecanımızla bugünkü heyecanımız arasında çok büyük bir fark var ama yinede Türkçe kitaplarından 3 kat eğlenceli (Facebook Paylaşımları, 02.04.2013).

Öğrencilerin hemen hepsi dersin ilk günü gibi heyecanlı gittiğini söyledi. Yüzde olarak sorduğumda ise hemen hepsi “100 puan” dedi (Araştırmacı Günlüğü, 28.03.2013).

Yorumlarda da görüldüğü gibi uygulamaya karşı büyük bir ilgi var. Öğrenciler uygulamadan memnun ve uygulamanın devam etmesini istemekteler. Bu da dergilerle işlenen dergilerin öğrencilerin derse karşı ilgisinin olduğunu göstermektedir.

Dersin Tekdüzeligi

Grafik 9. Dersin Tekdüzeligi Alt Teması Kod Kaynakları ve Sayısı

Tablo 23

Dersin Tekdüzeligi Alt Tema Kod Listesi

Tema Adı	Kaynak Sayısı	Kod Sayısı
Dersin Tekdüzeligi	5	8
Metinlerin Tekrar Okunması	1	2
Sadece Etkinlik Yapmak	1	1
Sadece Metin Okuyup Etkinlik Yapmak	3	4
Sürekli Hikâye Okumak	1	1

Öğrenciler kitaplarla işlenen derste her zaman aynı şeyin tekrarlanmasından rahatsız oldukları görülmektedir. Aynı formatta işlenen ders öğrencilerin sıkılmasına ve dersten soğumasına neden olmaktadır.

Busenur: Eski kitaplarımızda sadece etkinlik yapıyorduk ama şimdi video da izliyoruz. Aklımızda kalıyor (Odak Görüşmesi, 2. Grup 1. Görüşme, 05.04.2013).

Celil: Türkçe kitaplarımızda fazla eğlenemiyorduk. Sürekli hikâye okuyorduk. Ama dergilerimizde hem bilgi veriyor hem eğitici öğretici şeyler sunuyor bize. Hem bilmeceler var. Bu şekilde eğleniyorduk. (Odak Görüşmesi, 2. Grup 2. Görüşme, 30.04.2013)

İyi ki bu etkinlik yapılmış. Yoksa bu dersi sevmezdim, çünkü eskiden de sevmezdim. Ama şimdi çok hoşlanıyorum. Bu arada niye sevmiyorsun diye sorarsanız dersimiz hiç eğlenceli geçmiyordu. Söylediğim gibi sadece metin okuyor ve etkinlik yapıyorduk (Günlük, Busenur, 03.04.2013).

Eski kitaplarda sadece okuyup çalışma kitabını yapıyorduk. Bu da çok eğlenceli değildi (Günlük, Yeliz, 19.03.2013).

Busenur: Nebiye'nın dediği gibi Türkçe dersi çok sıkıcı geçiyordu. Sadece metin okuyup etkinlik yapıyorduk ama dergilere geçince hem metin okuyoruz hem etkinlik yapıyoruz.

Didem: Birincisi, sadece metin okuyabiliyorduk; ikincisi, çok sıkıcı geçiyordu. Bizi sadece siz eğlendiriyordunuz, neşe katıyordunuz (Odak Görüşmesi, 2. Grup 1. Görüşme, 05.04.2013).

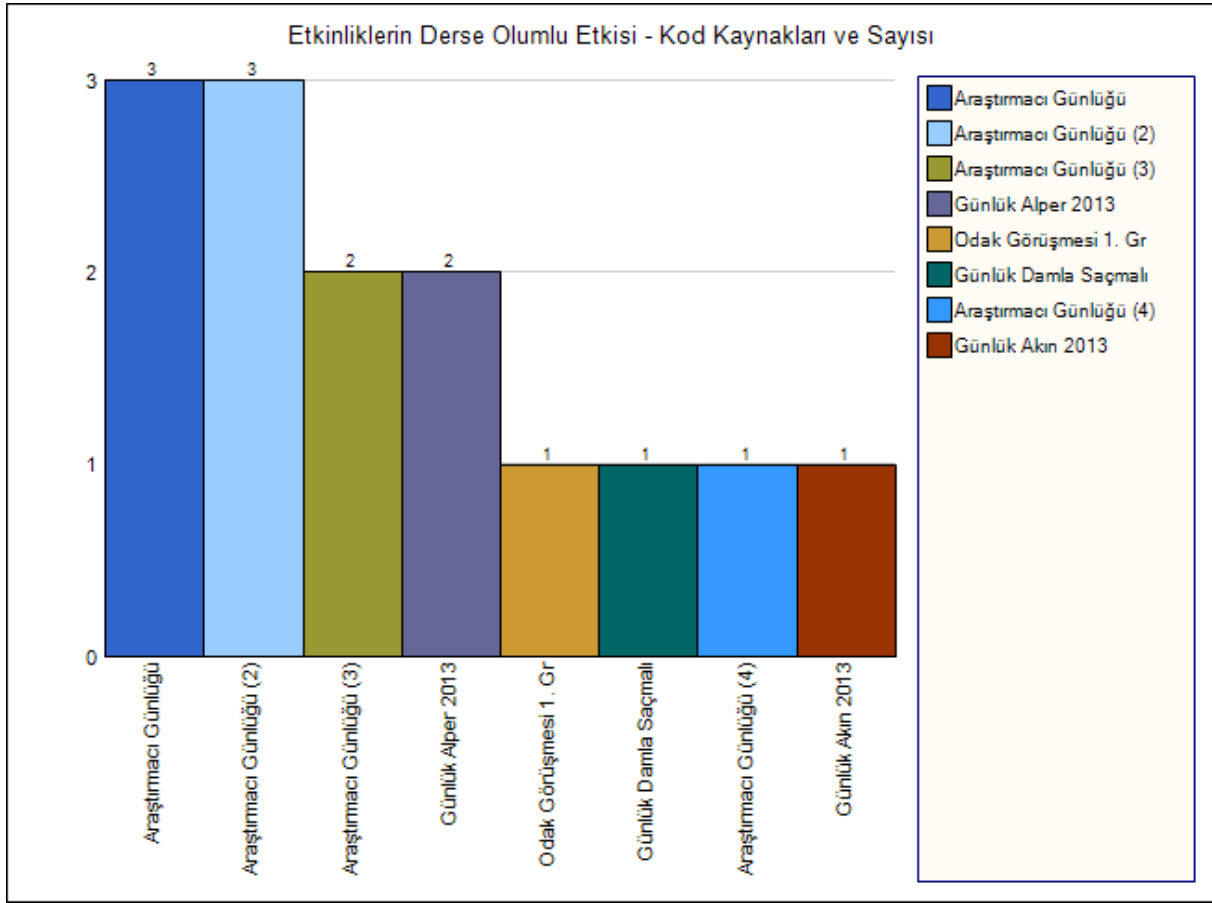
Ruhan: Kitaplarda herkes ard arda aynı şeyi okuyor. O zaman ben sıkılıyorum. Bir de bana gelmiyordu. Sonra bana gelince siz şey yaptırıyordunuz.

Selvinaz: Metinleri tekrar tekrar okuyunca sıkıcı oluyordu.

Yeliz: Sıkıcı olan da etkinliği okuyup okuyup yapıyorduk o da sıkıcıydı (Odak Görüşmesi, 1. Grup 1. Görüşme, 25.03.2013).

Aynı şeylerin tekrarlanması müfredatın ve materyalin tekdüze olması öğrencilerin hoşuna gitmemektedir.

Etkinliklerin Derse Olumlu Etkisi

Grafik 10. Etkinliklerin Derse Olumlu Etkisi Alt Teması Kod Kaynakları ve Sayısı

Tablo 24

Etkinliklerin Derse Olumlu Etkisi Alt Tema Kod Listesi

Tema Adı	Kaynak Sayısı	Kod Sayısı
Etkinliklerin Derse Olumlu Etkisi	8	14
Dikkatle Yapma	1	1
Eğlenceli	2	3
Hoşuna Gitmesi	1	1
İlgi Çekici	1	1
İlgili Olma	2	2
İsteklilik	2	2
Katılımın İyi Olması	2	2
Özenerek Yapma	2	2

Bugün çok eğlenceliydi çünkü kar tanesi Pinu'nun etkinliklerini yaptık. Etkinlikleri yaparken çok eğlendim (Günlük, Alper, 07.04.2013)

Bugün çok eğlenceli geçti. dersin en eğlenceli yeri drama yapmaktı.Hep böyle günler olsun ne güzel olur (Günlük, Alper, 17.04.2013).

Ben çalışma kitabımızdaki 3. etkinlikten sıkıldım ama diğer etkinlikler eğlenceli geçti. Diğer kitaplarımızda bunun kadar eğlenmiyorduk çünkü oradaki resimler soluktu ve hep metin vardı (Günlük, Didem, 02.04.2013).

Yorumlardan sonra çalışma kitabından etkinlik biri yaptık. Etkinliği gayet istekli bir şekilde yaptılar. Etkinliğin sonuna kadar öğrencilerin hepsi katılımcı bir şekilde devam etti. Çok istekliydim. Yakından çekim yaparak öğrencilerin yaptıklarını kontrol ettim. Resimler ve yorumlar özenerek yapılmıştı. Etkinliği birkaç öğrenciye okuttum. Okumayan öğrencilerin pek hoşuna gitmedi (Araştırmacı Günlüğü, 20.03.2013).

Daha sonra sözcükte anlam etkinliği yapıldı. Etkinliğe ilgi gösterdiler. Etkinlikte geçen kelimelerin anlamını okumakta istekliydim (Araştırmacı Günlüğü, 21.03.2013).

Daha sonra sözcükte anlam etkinliği yapıldı. Etkinliğe ilgi gösterdiler. Etkinlikte geçen kelimelerin anlamını okumakta istekliydim (Araştırmacı Günlüğü, 21.03.2013)

Sonra 7. etkinlik yapıldı. Öğrenciler etkinliklere çok önem veriyorlar. Etkinliklerin eğlenceli olması onları çekiyor. Dergiyle ilgili olması öğrencilere daha da bir zevk veriyor.

Etkinlik uzun sürmesine rağmen öğrenciler etkinliği dikkatleri dağılmadan yaptılar. Beğendikleri hayvanın resmini kesip yapıştırma yaptılar. Bu çok hoşlarına gidiyor. Görsellik her zaman öğrenciye çekici geliyor (Araştırmacı Günlüğü, 26.03.2013).

Etkinliği gayet istekli bir şekilde yaptılar. Etkinliğin sonuna kadar öğrencilerin hepsi katılımcı bir şekilde devam etti. Çok istekliydim (Araştırmacı Günlüğü, 20.03.2013).

İki tane etkinlik yapıldı. Öğrencilerin etkinliklere katılımı iyiydi. Ama birkaç öğrencinin derse katılmaması canımı sıktı (Araştırmacı Günlüğü, 28.03.2013).

Resimler ve yorumlar özenerek yapılmıştı (Araştırmacı Günlüğü, 20.03.2013).

Yaptıkları etkinlikleri okumalarını istediğimde okumaktan çekiniyorlar ama sayfalarına baktığımızda etkinliği özenerek yaptıklarını görüyorsunuz. Boşluk doldurma etkinliği yapıldı katılım gayet iyiydi.

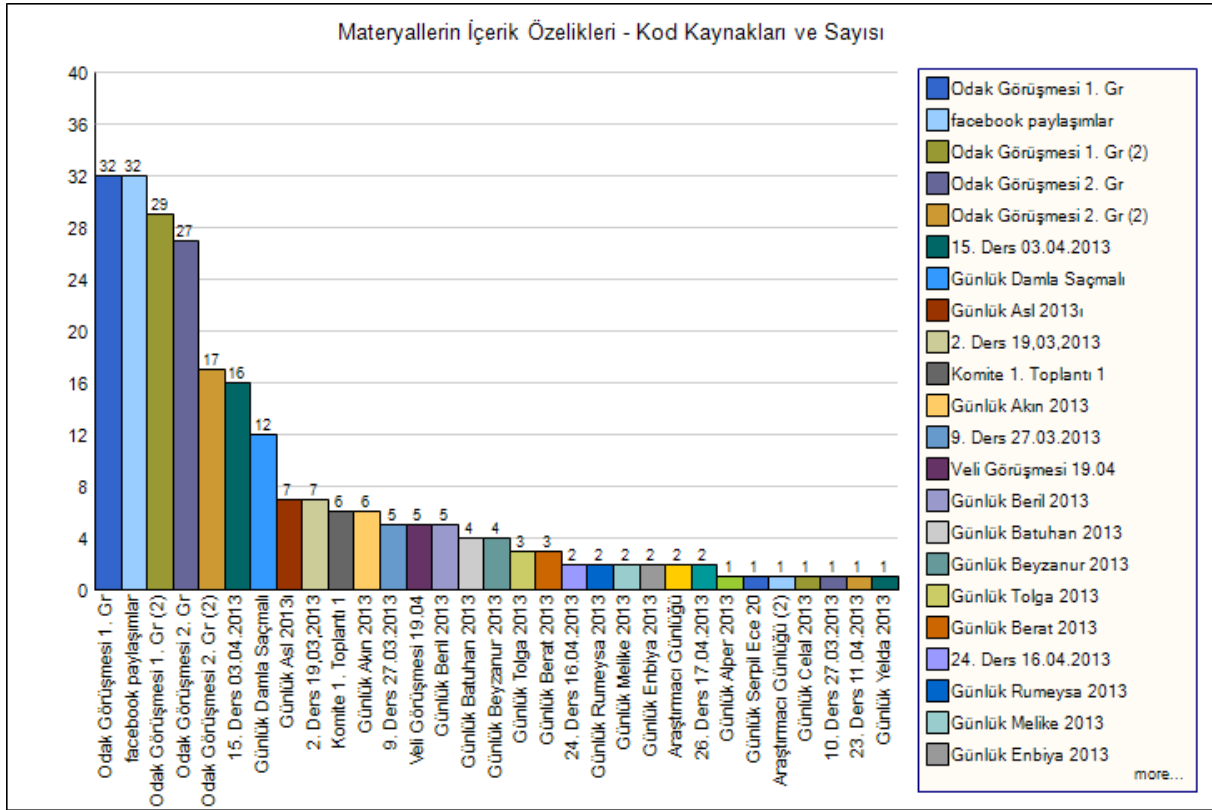
Öğrenciler yaptıkları afişleri sundular. Afişler güzel yapılmış. Öğrenciler afişleri sunarken nasıl ilgi çekmeye çalıştıklarını da söylüyorlar. Bunu yaparken dergilerden yararlanıyorlar. Tam anlamıyla yapamamaları da önemli bir adım. Böylece bize sunulan medyanın nasıl etkili olduğunu dolaylı yoldan öğreniyorlar (Araştırmacı Günlüğü, 26.03.2013).

Anıl: Kedileri falan kesip yapıştırmak ilgimi çekti. Eski kitaptan tükenmez kalem pek ilgimi çekememişti. Dergiler daha ilgi çekici oluyor (Odak Görüşmesi, 1. Grup 1. Görüşme, 25.03.2013).

Etkinlik uzun sürmesine rağmen öğrenciler etkinliği dikkatleri dağılmadan yaptılar. Beğendikleri hayvanın resmini kesip yapıştırma yaptılar. Bu çok hoşlarına gidiyor. Görsellik her zaman öğrenciye çekici geliyor (Araştırmacı Günlüğü, 26.03.2013).

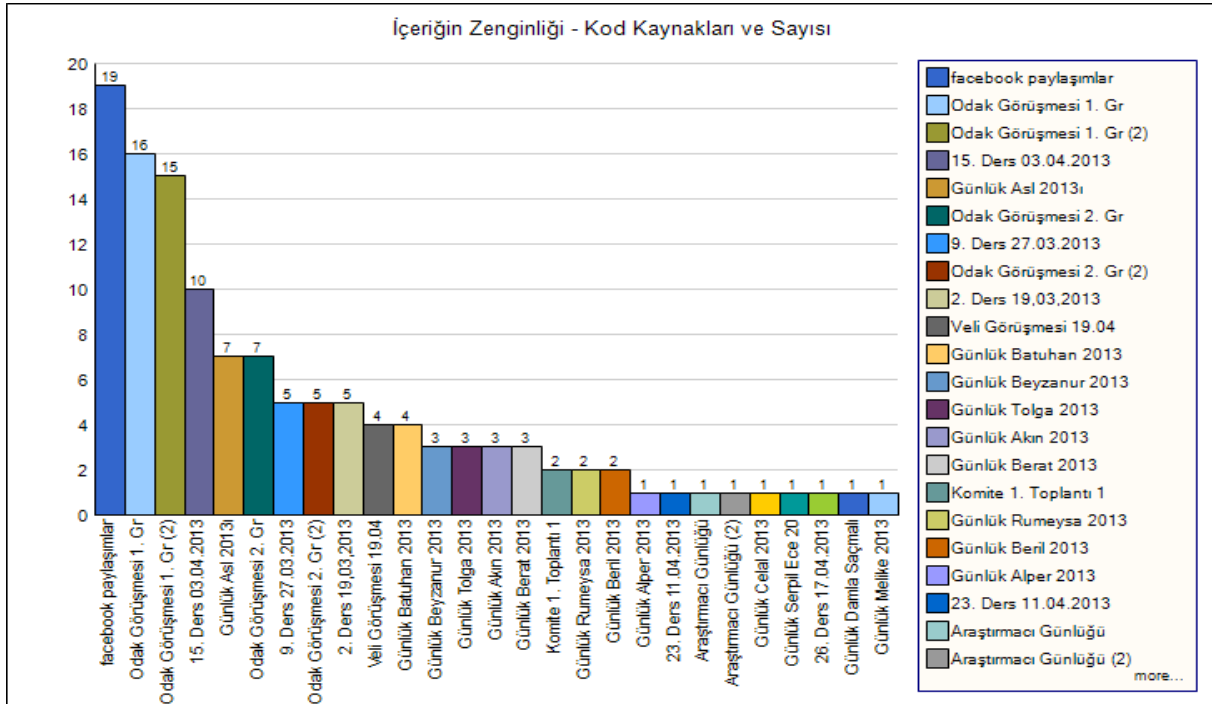
Bugün ikinci dergimizin ilk etkinliğini yaptık. Hoşuma gitti. Hoşuma gitmeyen tarafı ise benim şiiri okuyamamam. Ama güzel bir gündü çok eğlendim (Günlük, Anıl, 28.03.2013).

Materyallerin İçerik Özellikleri

Grafik 11. Materyallerin İçerik Özellikleri Teması Kod Kaynakları ve Sayısı

İçeriğin Zenginliği

Grafik 12. İçeriğin Zenginliği Alt Teması Kod Kaynakları ve Sayısı

Tablo 25

İçeriğin Zenginliği Alt Tema Kod Listesi

Tema Adı	Kaynak Sayısı	Kod Sayısı
İçeriğin Zenginliği	27	124
Ansiklopedi Gibi Olması	1	1
Atasözü Deyim Olması	1	1
Ayrıntılı Olması	1	1
Bilgi Açısından Zengin Olması	7	9
Bilgilendirici Metinler Olması	2	2
Bilgilendirici Yazılar Olması	1	1
Bilgilerin Resimde Toplanması	1	1
Bilginin Fazla Olması	5	9
Bilginin Önemli Olması	1	1
Bilgiyi Ayrıntılı Anlatma	1	3
Bilmece-Bulmaca Olması	10	11
Bilmediğimiz Hayvanların Olması	1	1
Birebir Fotoğrafların Olması	1	1
Deneyler Olması	1	1
Dikkat Çeken Şeylerin Olması	1	1
Eğlenceli Bilgilerin Olması	2	3
Eğlenceli Şeylerin Olması	1	1
Eğlenceli Yazıların Olması	2	2
Eksiklik Olmaması	2	3
Fıkralar Olması	3	3
Gerçekçi Olması	2	2
Gezi Yazılarının Olması	1	1
Güzel Metinlerin Olması	1	1
Halktan Hikayeler Olması	1	1
Hayvanlardan Bahsetmesi	2	2
Her Şey Var	2	2
Her şeyin Ayrıntılı Olması	1	1
İçinde Hediye Olması	3	3
İlgi Çekici Konuların Olması	2	2
İlgi Çekici Yerlerin Olması	1	1
İlginç Resimlerin Olması	1	1
İlginç Şeylerin Olması	2	2
İstenilen Şeyin Bulunması	1	2
Karikatür Olması	5	5
Komik Şeyler Olması	1	1
Konu Çeşitliliği Olması	10	12
Konuların Bilgi Verici Olması	1	1
Metinlerin Çok Olması	1	2
Metinlerin Dikkat Çekici Olması	1	1
Okurların Düşüncelerine Yer Vermesi	1	1
Oyunların Olması	3	4
Renkli Olması	2	2
Resimlerin Emek Verilerek Yapılması	2	2
Resimlerin Olması	1	1

<i>Tablo 25'in devamı</i>		
Sevilen Bölümlerin Olması	3	6
Şiirlerin Olması	6	7
Yazıların Kaliteli Olması	1	1
Yöresel Farklılıklar Olması	1	1

Dergiler içerik bakımından çok zengin materyallerdir. Metinler, farklı hazırlanmış bölümler, bilmeceler, bulmacalar fıkralar, atasözleri, okuyucu köşeleri gibi birçok bölüm bulunmaktadır. Bu içerik görsellerle desteklenerek daha çekici hale getirilmiştir. Çocukları etkileyebilmek için her türlü teknik ve malzeme kullanılmıştır. Araştırmada kullanılan çocuk dergileri ve daha önceden tanıştıkları dergilerin içeriği hakkındaki görüşler yer almaktadır.

Çocuk dergilerindeki konuların çeşitli olması, bu konuların ilgi çekici ve doyurucu olması öğrencilerin dikkatini çekmiştir. Bu düşünceler araştırmacı günlüğüne de yansımıştır.

Öğrenciler dergideki konu çeşitliliğini hemen fark ettiler. Derginin konularındaki zenginlik öğrenciyi etkiledi (Araştırmacı Günlüğü, 03,27.03.2013).

Berfe: Ders kitabında metinler eğlenceli değildi. Hem dergilerde bizim için metinler daha iyi bulunmuş, araştırılmış ve dergide işleyecek konu filan daha fazla.

Berfe: Gonca'da çevreyle ilgili metinler var. Dergi (Ng Kids) çok karmakarışık, Gonca dergisi gibi olabilirdi. Bir değil birkaç tane konu olsaydı (Odak Görüşmesi, 2. Grup 1. Görüşme, 05.04.2013).

Nebiye: Bence hepsi güzeldi. Birinde bilimden bahsediyor, diğerinde hayvanlar. Tek olunca biraz iyi değil ama karışık olunca daha güzel. Gonca'da karışık. O daha güzel bence.

Berfe: Ng Kids dergisini ilk verdiğinizde pek dikkatimi çekmemişti. Tek bir konu üzerinden, hayvanlar üzerinde durup etkinlikleri ona göre yapıyordu. Bilim Çocuk'ta en fazla iki konu üzerinde duruyordu. Aslında ben Bilim Çocuk'u daha fazla takip ediyordum ama ben şunu keşfettim. Gonca dergisi çok geniş konulara yer veriyor (Odak Görüşmesi, 2. Grup 2. Görüşme, 30.04.2013).

Musa: Dergide değişik yazılar olduğu için başkalarının dikkatini çekmiştir (Öğrenci Dersler, 15. Ders, 03.04.2013).

Anıl: Bir konu içinde farklı farklı hikâyeler var (Öğrenci Dersler, 26. Ders, 17.04.2013).

Bilim Çocuk dergimizde sadece en arkada bir reklam vardı diğer sayfalarda ise hep ama hep bilgilendirici metinler eğlenceli karikatürler daha sayamadığım kadar birçok şey vardı. Bilim Çocuk dergisini de çok sevmiştik (Günlük, Asuman, 18.04.2013).

Yeliz: Bence de en iyisi Gonca. İçinde karikatür vardı, bilgi eğlence çoktu (Odak Görüşmesi, 1. Grup 2. Görüşme, 29.04.2013).

Selvinaz: Yazılar resimlerden daha çoktu. Bir de reklamlar daha çoktu. O da derginin birlikteliğini daha da azaltıyordu. Ama bu dergide reklam yok. Bir tane var. Hepsi bilgi (Öğrenci Dersler, 15. Ders, 03.04.2013).

Musa: Gonca, Kids daha güzel renkli bilgi veriyor ama Kids'te hep yazı...(Facebook Paylaşımları, 04.04.2013).

Gonca dergisinde ise hem yardım hem bilgi hem eğlenceli. Bilim Çocuk dergisi de öyle (Günlük, Busenur, 18.04.2013).

Çok ilginç şeyler vardı. O dergide bilgiler vb. şeyler vardı (Günlük, Rumeyra, 19.03.2013).

Cem: Dergiyi (Bilim Çocuk) çok sevdik arkadaşlarım da sevdi zaten. Çok iyi bir dergi. Çok renkli, iyi buluşlar var, ilgimizi çeken yerler var böyle (Öğrenci Dersler, 9. Ders, 27.03.2013).

Gökhan: Eskiden kitaplarda bir şeyler yazıyordu da böyle dolu şeyler yazmıyordu. Yazıyordu da böyle komik şeyler, etkileyici şeyler yazmıyordu (Öğrenci Dersler, 2. Ders, 19.03.2013).

Ruhan: Dergilerden işlememiz daha iyi olurdu. Normal kitapta sadece metinler var ama burada eğlenceli şeyler, bulmacalar olsun (Odak Görüşmesi, 1.Grup 2.Görüşme, 29.04.2013)

Bekir: Dergide eğlenceli yazılar var burada yok (Odak Görüşmesi, 1. Grup 2. Görüşme, 29.04.2013).

En sevdiğim dergi ise Bilim Çocuk dergisi, çünkü o dergi bir sürü daha doğrusu çeşitli konulara yer vermiş ve üstünde durduğu konular gerçekten ilgi çeken konular (Günlük, Berfe 18.04.2013).

Dergi öğrencinin dikkatini çekmek için çok farklı konulardan bahsedilmiş. Bu da öğrenciyi kendine çekiyor.

Busenur: NG Kids dergisinde Gonca dergisindeki kadar eğlenceli metinler yoktu. Genellikle bilgilendirici metinler vardı. Burada fıkralar da konulmuş, bilgilendirici metinler de konulmuş, bulmacalar da konulmuş. Çocukların dikkatini çekmek için böyle şeyler konulmuş (Öğrenci Dersler, 15. Ders, 03.04.2013).

Konu çeşitliliği öğrenciyi doyurduğu için dergilerde her şeyin olduğunu ifade ediyor.

Didem Susü: Ben Gonca dergisini çok beğendim Gonca dergisinde her şey var ve reklam bir tane var. Goncayı çok seviyorum bütün dergilerden...(Facebook Paylaşımları, 17.04.2013).

Bu dergiyi Kids dergisinden daha çok beğendim. Çünkü Kids dergisinde çok fazla reklam vardı ve karikatür, şiir, fıkra, bilmeceler gibi şeyler yoktu, ama Gonca dergisinde hepsi vardı. Ben gonca dergisini daha çok sevdim (Günlük, Didem, 27.03.2013).

Konuların çeşitliliğini anlatmak için “ayrıntılı” kelimesini kullanarak anlatıyorlar. Bu kelimeyle Birgilerin ayrıntılı olduğunu değil de içeriğin zengin olduğunu anlatmaya çalışıyorlar.

Selvinaz: Ders kitabında eksik çok fazla bence birinci sınıf çocuklarına göre kitaplarda bazen karikatür olacak tabi ama bazen de resim. Dergilerde her şey ayrıntılı yapılmış (Odak Görüşmesi, 1. Grup 2. Görüşme, 29.04.2013).

Nebiye: Ng Kids dergisinde dikkatimizi çeken şeyler vardı ama çok azdı. Hayvanlar bizim dikkatimizi belki çeker belki çekmez, ama Gonca dergisinde her şey ayrıntılı, biraz da renk katılmış (Odak Görüşmesi, 2. Grup 1. Görüşme, 05.04.2013).

Yorumlar dergilerin konu bakımından çok çeşitli olduğu üzerinde toplanıyor. Türkçe ders kitabında tekdüze bir içerikle karşı karşıya olan çocuklar dergileri görünce konuların çeşitliliğine kendilerine kaptırıyorlar.

Derginin en dikkat çeken yönlerinden birisi de bilgi bakımından çok zengin olmasıdır. Türlü konularda verilen bilgiler öğrencinin genel kültürünün gelişmesine yardımcı olmaktadır. Bilgi çocuk dergilerinin en önemli unsurlarından birisidir. Her konuda kısa ama doyurucu bilgiler verilerek çocukların genel kültürlerinin gelişmesini sağlamaktadır. Çocuklar bu bilgi fazlalığını hemen fark ediyorlar.

Anıl: Ben Bilim Çocuk dergisi ile iyi vakit geçireceğimizi düşünüyorum ve içinde fazla bilgi olduğunu düşünüyorum. Çünkü biraz fazla kalın (Facebook Paylaşımları, 09.04.2013).

Anıl: Dergimiz çok kalın ve içinde binlerce bilgi var. Çok da eğlenceli. Kötü olan bir tarafı yok (Facebook Paylaşımları, 11.04.2013).

Akif: Bu dergi güzel bu dergiyi çok sevdim içinde çok bilgi var, ben sevdim (Facebook Paylaşımları, 12.04.2013).

Anıl: İçinde diğer dergilerden daha fazla bilgi var. En güzel dergi bu dergi (Facebook Paylaşımları, 13.04.2013).

Anıl: En güzel dergimiz bu idi. En çok bilgi ve karikatür bunda idi, çok eğlenceli bir dergi (Facebook Paylaşımları, 03.05.2013).

Bilim Çocuk dergisinin de son sayısını aldık. Dergi biraz fazla kalın, sanırım içinde çok fazla bilgi var güzel bir dergi diye düşünüyorum (Günlük, Anıl: 09.04.2013).

Bilim Çocuk dergimizde sadece en arkada bir reklam vardı, diğer sayfalarda ise hep ama hep bilgilendirici metinler, eğlenceli karikatürler daha sayamadığım kadar birçok şey vardı. Bilim Çocuk dergisini de çok sevmiştik (Günlük, Asuman, 18.04.2013).

Bugün çok mutlu oldum. Çünkü yeni dergimiz olan Bilim Çocuk dergisini aldık. Bu dergi çok hoşuma gitti. Çok bilgilendirici şeyler var (Günlük, Busenur, 09.04.2013).

Yeliz: Derginin sayfası az ama bilgisi çok. Onu çok seviyorum (Odak Görüşmesi, 1. Grup 1. Görüşme, 25.03.2013).

Buradaki yorumlar genellikle Bilim Çocuk dergisi üzerinde toplanmıştır. Bu medyanın anlayışından, yayın politikasından kaynaklanan bir durumdur. Genel anlamda baktığımızda bu derginin bir eksiği olarak karşımıza çıkar. Önceki paragraflarda konu zenginliğinden bahsederken Gonca dergisi üzerinde yoğunlaşmıştı. Bilim Çocuk dergisi sadece bilgiye yoğunlaşmış kanaatine varabiliriz. Öğrenciler bu yorumu yaparken var veya yok kelimeleriyle yapıyor. Medya okuryazarlığı eğitimi almış olsalardı. Hangi dergide nasıl bir eksiklik var, hangisinde fazlalık var daha iyi fark edebileceklerdi. Tek bir konuya odaklanmanın bir eksiklik olduğunu fark edebileceklerdi. Komite görüşmelerinde bir öğretmenin görüşü dergilerin hepsinin bilgi açısından zengin olduğunu güzel bir şekilde anlatıyor.

Çok ilginç şeyler vardı. O dergide bilgiler vb. şeyler vardı (Günlük, Rumeysa, 19.03.2013).

Hakan: Benim yeğenlerim var. Babaları Gonca dergisi alıyor. Dergi gelir gelmez bitiriyorlar. Gittiğim zaman bana vaaz veriyorlar. Profesör gibi bunlar nereden öğrenmişler diyorum (Komite Görüşmeleri, Komite 1. Toplantı, 18.03.2013).

Öğrenci görüşleri de bu örneği destekler mahiyettedir.

Selvinaz: Bana göre de en iyisi Gonca'ydı. Sayfa sayısı olarak az görünse de içinde birçok sayfa, sayfa derken bilgi sığdırmışlar içine. Hem metinler var hem şiirler vardı, hem bilgi vardı (Odak Görüşmesi, 1. Grup 2. Görüşme, 29.04.2013).

Dergilerin bilgi açısından zengin olması açıklanırken kitaplarla karşılaştırma yapılıyor. Kitapların bilgi açısından fakirliği vurgulanırken dergilerde tam tersi bir durumun söz konusu olduğu söyleniyor. Her temada olduğu gibi burada da dergileri ders kitaplarının yerine tercih ediyorlar.

Yeliz: Ders kitaplarında bilgiler eksikti ama dergilerde bilgi çok fazla.

Selvinaz: Ders kitaplarında bilgi vardı, ama bunda ayrıntılı bir şekilde.

Yeliz: Derginin sayfası az ama bilgisi çok. Onu çok seviyorum (Odak Görüşmesi, 1. Grup 1. Görüşme, 25.03.2013).

Busenur: (Gonca)Bence eğlenceli hem bilgilendirici hem de dikkat çekici (Öğrenci Dersler, 15. Ders, 03.04.2013).

Selvinaz: Alınca heyecanlandım. Hem bilgiler var hem oyunlar bu daha iyi (Öğrenci Dersler, 2.Ders, 19.03.2013).

Bilginin zengin olduğunu veliler de fark etmiş. Derginin bu yönden zengin olması eve dahi yansımıştır. Veliler görüşmelerinde bunu ifade ediyorlar.

Abdülkerim Bey: Bir şey sorsanız şu dergide vardı. Dergide “Bunları Biliyor musunuz?” bölümü var orada hiç kimsenin aklınla gelmeyecek şeyler var. Çocukların aklına gelmeyecek şeyler yazmış. Mesela “Buzun milyonlarca yıl erimediğini biliyor muydunuz?” diyor (Veli Görüşmesi, 19.04.2013).

Baran Bey: Kitabın bir antipatisi var. Kitap olunca not alması gerekiyor ama burada (dergide) not yok. Mesela en son bulmaca kısmı çıkıyor, enteresan resimler çıkıyor. Kitapta standartlar var. Standartlar da insanı rahatsız ediyor. Çocuk burada kendi istediği şeyi buluyor. Benim çok hoşuma gidiyor, benim de hoşuma gidiyor (Veli Görüşmesi, 19.04.2013).

Öğrenci günlüğünde bu kadar bilginin bir arada olması ansiklopedi benzetmesiyle anlatılıyor. Bu benzetme yukarıdaki görüşleri daha somut bir şekilde ediyor.

Diş Sağlığı etkinliğinde çok şey öğrendim. Bu dergiler ansiklopedi gibi (Günlük, Anıl, 10.04.2013).

Dergideki metinler de bilgi yüklü olduğu için öğrenciler metinleri bilgilendirici olarak niteliyor. Bu nitelemeyi yazılar için de yapıyorlar.

Bilim Çocuk dergimizde sadece en arkada bir reklam vardı, diğer sayfalarda ise hep ama hep bilgilendirici metinler, eğlenceli karikatürler, daha sayamadığım kadar birçok şey vardı (Günlük, Asuman, 18.04.2013).

Busenur: Gonca dergisi hakkındaki genel düşüncem. NG Kids dergisinde o kadar eğlenceli metinler yoktu. Genellikle bilgilendirici metinler vardı. Burada fıkralar da konulmuş, bilgilendirici metinler de konulmuş. Bulmacalar da konulmuş. Çocukların dikkatini çekmek için böyle şeyler konulmuş (Öğrenci Dersler, 15. Ders, 03.04.2013).

Bu yeni aldığımız dergi daha güzel çünkü diğer dergimizde çok fazla reklâm vardı. Şimdiki dergimizde reklâm yerine daha bilgilendirici yazılar var hem de metinler daha çok o yüzden ben yeni aldığımızı daha çok sevdim (Günlük, Asuman, 27.03.2013).

Dergiler bilgi yönünden zengin olduğu kadar bilgilerin eğlenceli oluşuyla da dikkat çekiyor. Öğrenciler bilgileri eğlenceli görüyorlar.

Dilasu: Bence çok güzel içinde eğlenceli bilgiler var, ama benim en sevdiğim yer sağlıklı dişler olan bölüm. Çok hoşuma gitti. İtme çekme olan yer de hoşuma gitti (Facebook Paylaşımları, 17.04.2013).

Gonca dergisinde ise hem yardım hem bilgi hem eğlenceli. Bilim Çocuk dergisi de öyle (Günlük, Busenur, 18.04.2013).

Alptuğ: Bence çok güzel çünkü kalın ve içindeki konular bilgi verici. Okurken çok eğleniyorum çok güzel bir dergi (Facebook Paylaşımları, 10.04.2013).

Bilginin anlatılış şekli dikkat çekiyor. Bilgilendirici yazılar verilirken ayrıntılı anlatılması öğrencilerin hoşuna gidiyor.

Selvinaz: Dergide her şeyi en ufak ayrıntısına kadar anlatmışlar. Sanki dergi “Al beni araştı.” diyormuş gibi.

Anıl: Deneyley yazarak anlatıyor, o hoşuma gitti. Resimler olmasa bile güzelce açıklamış. Bir çocuk getirsek o bile yapabilir ama Türkçe kitabımızda açıklamıyor. Hemen kısaca yazıyor.

Selvinaz: Ders kitaplarında bilgi vardı ama bunda en ayrıntılı şekilde verilmiş (Odak Görüşmesi, 1. Grup 1. Görüşme, 25.03.2013).

Bilginin üslubu anlatılırken kitaplarla karşılaştırma yapılıyor. Kitaplardaki bilgilerin sade bir şekilde verildiği üzerinde duruluyor.

Metinler ayrı bir temada ele alınmıştır. Ancak dergi içeriğini yansıtmak için metinler hakkında görüşler burada verilmiştir. Öğrenciler dergilerdeki metinlerin çok olduğundan, güzel ve dikkat çekici metinlerin bulunduğuna değiniyorlar.

Bugün yeni dergi almıştık ve bir de kumbara. Bu dergi çok renkliydi, çok güzel metinleri vardı. Ben bu dergiyi çok sevdim, adı da Gonca dergisiydi (Günlük, Tolunay, 27.03.2013).

Bu yeni aldığımız dergi (Gonca) daha güzel çünkü diğer dergimizde çok fazla reklâm vardı ama şimdiki dergimizde reklâm yerine daha bilgili yazılar var hem de metinler daha çok o yüzden ben yeni aldığımızı daha çok sevdim (Günlük, Asuman, 27.03.2013).

Gonca dergimiz ise ikinci dergimizdi. Onun da ayrı bir yeri vardı. Gonca dergimizde reklamdan çok metin ve karikatür vardı. Gonca dergimizi de çok seviyorduk (Günlük, Asuman, 18.04.2013).

Didem: Çocuk dergisindeki metinler çünkü bilgilendirici metinler veriyor. Bizim daha çok dikkatimiz çekiyor (Odak Görüşmesi, 2. Grup 2. Görüşme, 30.04.2013).

İçerik bazen metin bazen de metin olarak tanımlanıyor. İkisi de aynı şeyler olsa da öğrenci algısına göre farklı kodlama yapılmıştır. Öğrenciler yazıları kaliteli ve etkileyici buluyorlar.

Gökhan: Eskiden kitaplarda bir şeyler yazıyordu da böyle dolu şeyler yazmıyordu (Öğrenci Dersler, 2. Ders, 19.03.2013).

Dergilerde birçok konu çeşitliliği bulunuyor. Bu bölümlerden birçoğu öğrencilerin hoşuna gidiyor. Hoşlanılan bu bölümler hakkında görüşler bildiriliyor.

Öğretmen: En çok hangi bölüm hoşunuza gitti?

Ruhan: Oyunlar (desen bilmecesi).

Gökhan: Benim sevdiğim yer Oyunbozan Ralp'in olduğu yer.

Öğretmen: Ne hoşuna gitti?

Kirazın tekini yiyor. Diğerini onlara veriyor. Sonra onun üzülmesi beni üzdü. Sonra da verince çok sevindi.

Öğretmen: Metni okudun mu?

Gökhan: Okumadım ama filmini izledim.

Selvinaz: Yapay adalar. Değişik gözüküyor.

Öğretmen: İçeriğini okudun mu?

Selvinaz: Hayır.

Selvinaz: İnsanlar ne kadar zeki ki öyle adalar yapıyorlar.

Yeliz: Köpekle kedinin oyunu var ya, orada kedi ve köpeğin nasıl bir cins olduğunu anlatıyor. Hem de oyun gibi (Odak Görüşmesi, 1. Grup 1. Görüşme, 25.03.2013).

Dilasus: Bence çok güzel içinde eğlenceli bilgiler var ama benim en sevdiğim yer sağlıklı dişler olan bölüm. İtme çekme olan yer hoşuma gitti (Facebook Paylaşımları, 17.04.2013).

Bilim Çocuk dergisi psikolog testi hoşuma gitti. Konusu dişlerdi (Günlük, Tolunay, 03.04.2013).

Dergilerde dikkat çeken bir diğer bölüm ise şiirlerdir. Şiir sadece Gonca dergisinde bulunuyor. Öğrenciler bunun ince bir ayrıntı olduğunu vurgulamaktadırlar.

Merve: Bu dergide (Gonca) şiirin olması bence güzel bir ayrıntı (Öğrenci Dersler, 15. Ders, 03.04.2013).

Gonca dergisinden çok etkilenmişim. Onun içinde halktan hikayeler, şiirler, bilmeceler vardı. Bunlar benim hoşuma gitmişti (Günlük, Gökhan, 18.04.2013).

Önceki dergi gibi fazla reklam yoktu, onların yerine karikatür ve şiir vardı (Günlük, Berke, 27.03.2013).

Açıkçası derginin içinde şiir olacağı aklımın ucundan bile geçmezdi. Dergiyi çok başarılı bir hazırlamışlar (Günlük, Merve, 28.03.2013).

Gonca dergisi çok eğlenceli. Şiirler de var içinde. Reklam yok. Ben bu dergiyi çok sevdim (Günlük, Selvinaz, 27.03.2013).

Ruhan: Ben şiir okumasını severim. Gonca dergisinde şiirler vardı. O şiir benim çok hoşuma gitmişti.

Selvinaz: Bana göre de en iyisi Gonca'ydı. Hem metinler var, hem şiirler vardı, hem bilgi vardı (Odak Görüşmesi, 1. Grup 2. Görüşme, 29.04.2013).

Dergilerdeki oyunlar çocukların hoşuna gidiyor. Daha çocukluktan çıkamayan öğrencileri oyun bölümleri kendinde çekiyor.

Ruhan: (Türkçe kitabı) Bakmıyorduk. Normal metin zaten, bildiğiniz metin, burada hayvanlardan bahsediyor, oyunlar var, deneyler var (Odak Görüşmesi, 1. Grup 1. Görüşme, 25.03.2013).

Yeliz: Kitaplarda oyun falan yok ama dergilerde en son sayfalarında oyun var. Daha da eğlenceli oluyor.

Bekir: Bilim Çocuk'u sevdim çünkü o oyunlar... (Odak Görüşmesi, 1. Grup 2. Görüşme, 29.04.2013).

Selvinaz: Alınca heyecanlandım. Hem bilgiler var hem oyunlar bu daha iyi. (Öğrenci Dersler, 2. Ders, 19.03.2013).

Bilmece ve bulmaca çocuk dergilerinin vazgeçilmez bölümleridir. Hemen her çocuk dergisinde bu bölüm bulunur. Çocuklar bu bölümleri severek okuyorlar. Dergilerdeki bu bölüm hakkında diğer bölümlere nazaran daha fazla görüş bulunuyor.

Musa: Çok güzel, bilmece, değişik anlatımlar var (Facebook Paylaşımları, 11.04.2013).

Merve: Bozkurt bence dergilerimiz çok güzel için de bulmacalar var. Keşke bu uygulama devam etse (Facebook Paylaşımları, 12.04.2013).

Gonca dergisinden çok etkilenmişim. Onun içinde halktan hikâyeler, şiirler, bilmeceler vardı. Bunlar benim hoşuma gitmişti (Günlük, Gökhan, 18.04.2013).

Gonca dergisi de güzeldi ancak fazla eğlenceliye benzemiyordu. Fakat bazı farklı yanları vardı. Bilmeceler, bulmacalar... (Günlük, Celil, 27.03.2013).

Zuhal: Bir dergide çocuğun ilgisini çekecek bir şey oluyor mutlaka. Hiç olmasa bulmaca, bilmece kısmı çeker (Komite Görüşmeleri, Komite 1. Toplantı, 18.03.2013).

Ruhan: Dergilerden işlememiz daha iyi olurdu. Normal kitapta sadece metinler var ama burada eğlenceli şeyler, bulmacalar olsun (Odak Görüşmesi, 1. Grup 2. Görüşme, 29.04.2013).

Nebiye: Gonca dergisinde öğütler bilmeceler, bulmacalar... (Odak Görüşmesi, 2. Grup 1. Görüşme, 05.04.2013).

Didem: Bizi eğelendiren şey dergilerin bir bölümünde bulmaca olması, bir bölümünde bilmece olması bizi eğelendirdi.

Celil: Türkçe kitaplarımızda fazla eğlenemiyorduk. Sürekli hikâye okuyorduk. Ama dergilerimizde hem bilgi veriyor, hem eğitici öğretici şeyler sunuyor bize. Hem bilmeceleciler var. Bu şekilde eğleniyorduk (Odak Görüşmesi, 2. Grup 2. Görüşme, 30.04.2013).

Busenur: NG Kids dergisinde o kadar eğlenceli metinler yoktu. Genellikle bilgilendirici metinler vardı. Burada fıkralar da konulmuş, bilgilendirici metinler de konulmuş. Bulmacalar da konulmuş. Çocukların dikkatini çekmek için böyle şeyler konulmuş (Öğrenci Dersler, 15. Ders, 03.04.2013).

Merve: Önceki kitaplar renksizdi. Heyecansızdı. Bunlarda farklı bulmacalar var. Bundan dolayı dergiler daha güzel (Öğrenci Dersler, 23. Ders 11.04.2013).

Baran Bey: Kitabın bir antipatisi var. Kitap olunca not alması gerekiyor ama burada (dergide) not yok. Mesela en son bulmaca kısmı çıkıyor, enteresan resimler çıkıyor (Veli Görüşmesi, 19.04.2013).

Karikatür çocuk dergilerinde bulunan bir diğer bölümdür. Çizgi romanları da karikatür olarak değerlendirebiliriz. Eski çocuk dergilerine göre günümüz çocuk dergilerinde fazla karikatür bulunmamaktadır. Çocuklar elle çizilmiş resimleri de karikatür olarak sayıyorlar. Bu resim ve karikatürler daha çok Gonca dergisinde görülüyor. Yorumlar da bu dergi üzerinden yapılıyor.

Gonca dergisini aldık bugün. Bunda karikatür daha çok hikâye ve emek işi var. Bu dergi hoşuma gitti (Günlük, Anıl, 27.03.2013).

Gonca dergimiz ise ikinci dergimizdi onun da ayrı bir yeri vardı. Gonca dergimizde reklamlardan çok metin ve karikatür vardı. Gonca dergimizi de çok seviyorduk. Bilim Çocuk dergimizde sadece en arkada bir reklam vardı diğer sayfalarda ise hep ama hep bilgilendirici metinler, eğlenceli karikatürler daha sayamadığım kadar birçok şey vardı. Bilim Çocuk dergisini de çok sevmiştik (Günlük, Asuman, 18.04.2013).

Önceki dergi gibi fazla reklam yoktu. Onların yerine karikatür ve şiir vardı. Bu dergi (Gonca) önceki dergiye göre daha güzel (Günlük, Berke, 27.03.2013).

Bilim Çocuk dergimizde sadece en arkada bir reklam vardı, diğer sayfalarda ise hep ama hep bilgilendirici metinler eğlenceli karikatürler daha sayamadığım kadar birçok şey vardı. Bilim Çocuk dergisini de çok sevmiştik (Günlük, Asuman, 18.04.2013).

Fıkralar öğrenciyi eğlendiren başka bir bölüm olarak karşımıza çıkıyor. Bu yaşlarda fıkralardan çok hoşlanan öğrenciler fıkralara ilgi duymaktadırlar.

Dergide ilgi çekici şeyler vardı. Dergideki fıkralar çok komikti (Günlük, Gökhan, 02.04.2013).

Bu dergiyi (Gonca) bizim yaşımıza daha uygun buldum. Metinler, bilmeceler, fıkralar gibi yazılar. Bu dergi daha çok dikkatimi çekti (Günlük, Berfe, 27.03.2013).

Busenur: Burada fıkralar da konulmuş, bilgilendirici metinler de konulmuş. Bulmacalar da konulmuş. Çocukların dikkatini çekmek için böyle şeyler konulmuş (Öğrenci Dersler, 15. Ders, 03.04.2013).

Atasözü ve deyimler çocuk dergilerinin çıktığı dönemlerde daha yaygın olmasına rağmen günümüzde çocuk dergilerinde çok az tercih edilen bir bölüm olarak karşımıza çıkıyor. İşlediğimiz dergilerden sadece Gonca dergisinde atasözü ve deyimlere rastlanmaktadır.

Yeliz: Atasözü ve deyimler, fıkralar, karikatürler falan yoktu. Bunda var ama (Öğrenci Dersler, 15. Ders, 03.04.2013).

Halk kültürü kavramı günümüz çocuk dergilerinde ihmal edilen bir diğer konudur. Öğrenciler halk kültürü ürünlerinin sadece Gonca dergisinde olduğunu fark ediyor.

Gonca dergisinden çok etkilenmişim. Onun içinde halktan hikâyeler, şiirler, bilmeceler vardı. Bunlar benim hoşuma gitmişti (Günlük, Gökhan, 18.04.2013).

Ng Kids dergisinde seyahat amaçlı yazılar ve görseller daha çok bulunmaktadır. Öğrencilerden biri bunu yöresel farklılık olarak algılıyor. Başka bir öğrenci ilgi çekici yerler olarak belirtiyor.

Anıl: NG Kids dergisinde bize sadece doğayı belirtiyordu ama bu dergimizde yöresel farklılıkları da belirtmeye çalışıyor (Öğrenci dersler, 15. Ders, 03.04.2013).

Cem: Hayvanlar ve güzel yerler anlatılmış. Bizim ilgimizi çekici yerler. Güzel yerler. Hiç bilmediğimiz hayvanlar güzel yerler anlatılmış (Öğrenci Dersler, 9. Ders, 27.03.2013).

Hayvanlar ile bilgilerin verildiği bölümler ilk çocuk dergisinden günümüze bulunmaktadır. Yakınlarında görmedikleri hayvanlar öğrencilerin dikkatini çekmektedir.

Bilimsel yazılar dergilerde bulunan bir diğer bölümdür. Özellikle Bilim Çocuk dergisinde bilimsel yazılara sık rastlanmaktadır. Bu yazılar çocuğun okul hayatına da yardımcı olabilecek niteliktedir.

Ruhan: Bakmıyorduk (Türkçe ders kitabı). Normal metin, zaten bildiğiniz metin, burada hayvanlardan bahsediyor, oyunlar var, deneyler var (Odak Görüşmesi, 1. Grup 1. Görüşme, 25.03.2013).

Okur köşesi çocuk dergisinin yayın hayatına devam edebilmesinde büyük bir unsurdur. İlk çocuk dergisinden günümüze çocuk dergilerinin hemen hepsinde okur köşesi bulunmaktadır. Okur köşelerindeki kişiler kendileri olmasa da öğrencilerin dikkatini çekiyor.

Ruhan: Gonca dergisi çok iyi, o dergiye üye olan öğrenciler dergi hakkında düşüncelerini yazıyorlar. Onların yazdıkları şeyleri okuyunca benim çok hoşuma gitti. Gonca dergisini çok seviyorum (Odak Görüşmesi, 1. Grup 2. Görüşme, 29.04.2013).

Hediye çocukların ilgisini çekip dergiyi almalarını sağlayan bir araç olarak kullanılmaktadır. Uygulama sırasında verilen Gonca dergisinden yardım kumbarası çıktı, öğrenciler bu kumbarayı çok sevdiler. Öğrenciler çok sevmiş olmalı ki günlüklerine bu durum yansıyor.

Gonca dergisinin içinde çok güzel şeyler var. Hatta içinde çok güzel hediyeler var. Hediye de evden kumbara herkes yaptı ama ben yapmadım (Günlük, Alper, 27.03.2013).

Öğretmenimiz yeni bir dergi verdi. Bu dergi Gonca Dergisi idi. Çok mutluydum dergi yanında hediye olarak kumbara vardı (Günlük, Berke, 27.03.2013).

Bugün yeni dergi almıştık ve birde kumbara bu dergi çok renkliydi, çok güzel metinleri vardı. Ben bu dergiyi çok sevdim adı da Gonca dergisiydi (Günlük, Tolunay, 27.03.2013).

Dergiler ders kitaplarına göre daha gerçekçi olarak karşımıza çıkıyor. Öğrenciler derginin gerçekçi oluşunu fark ediyorlar. Bu gerçekçilik daha çok resimlerde aranıyor.

Ruhan: Ders kitaplarında hiç gerçek insan veya hayvan göremedim. Dergide gerçek hayvanlar var insanların neler yaptığını gösteriyor (Odak Görüşmesi, 1. Grup 1. Görüşme, 25.03.2013).

Busenur: İçindekiler biraz sıkıntılı, dergilerde yapılanlar gerçekçiydi ama burada yapılanların bazıları hayal bazıları gerçek (Odak Görüşmesi, 2. Grup 2. Görüşme, 30.04.2013).

Günümüz çocuk dergilerinin en göze çarpan niteliği görsel açıdan zengin olmasıdır. Görselliğin hâkim olduğu bir dünyada dergiler çocuklar için bulunmaz birer materyal oluyor.

Gökhan: Eskiden resimler yoktu. Dergi çok renkli (Odak Görüşmesi, 1. Grup 1. Görüşme, 25.03.2013).

Gökhan: Burada daha güzel çünkü Anıl'ın dediği gibi ders kitabındaki resimler soğuk, bunlar daha renkli (Öğrenci Dersler, 2. Ders, 19.03.2013).

Gökhan: Eskiden resimler yoktu. Dergi çok renkli (Odak Görüşmesi, 1. Grup 1. Görüşme, 25.03.2013).

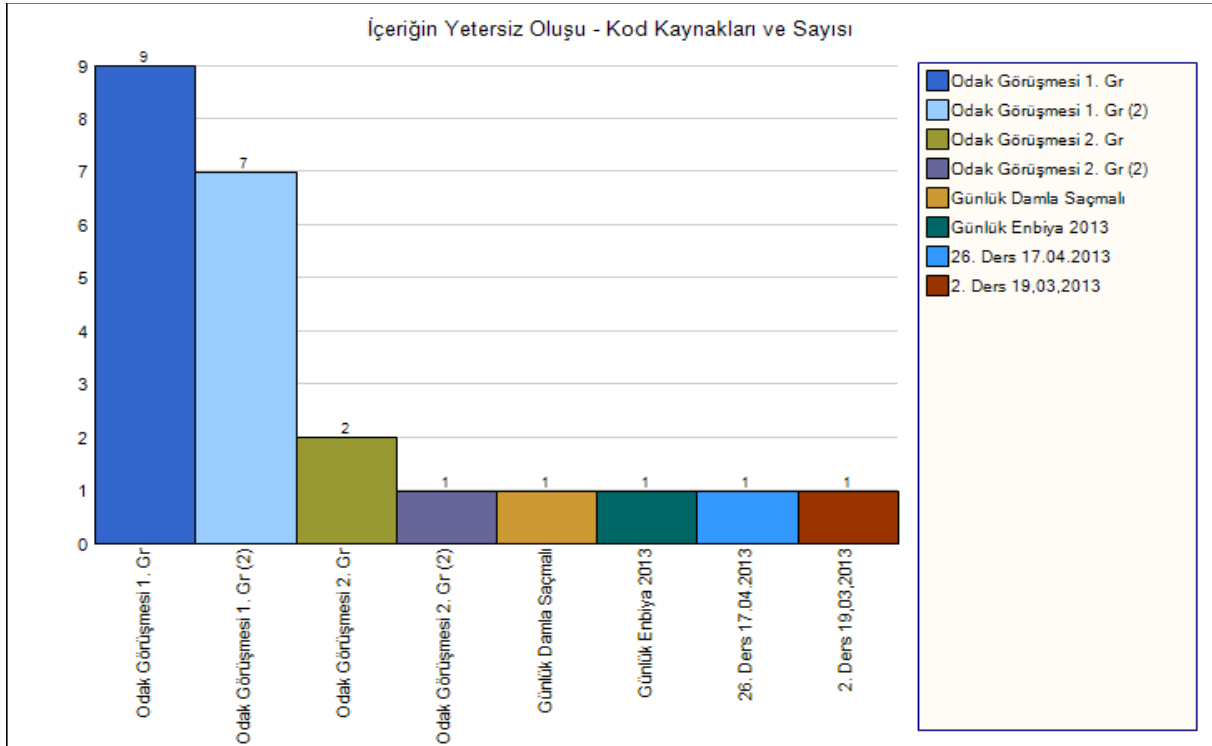

Ruhan: Normal ders kitabının artılarını söyleyecek olursak bizim için artıları yok. Dergiler çok güzel resimler hep böyle kendi emeğiyle yapılmış ama orada dergilerde birebir fotoğraflar çekilmiş (Odak Görüşmesi, 1. Grup 2. Görüşme, 29.04.2013).

Yeliz: Eski kitabı karıştırdığımızda pek resim veya bilgi bulamıyorduk. Dergiye bakınca bütün bilgiler resimde toplanmış (Odak Görüşmesi, 1. Grup 1. Görüşme, 25.03.2013).

İçerik dergilerde çok zengin olarak karşımıza çıkıyor. Ders kitapları dergilerin yanında çok daha sönük kalıyor. Öğrenciler ders kitabı yerine çocuk dergilerini tercih ediyorlar. Dergilerdeki metinler, bilgilendirici yazılar, karikatürler, bilmeceler, bulmacalar, okur köşesi, fıkralar, hayvanlar, canlı ve gerçekçi görseller öğrenciyi kendine çekiveriyor. Bu açıdan öğrenciler dergilerin içeriğini daha çok seviyorlar. Derginin içeriğinin zenginliği öğrencileri derse daha çabuk motive ediyor. Ders boyu bu canlılık devam ediyor. Çocuk dergileri çocukların çabuk sıkılan yapısına hitap eden bir materyal olarak hazırlanmış.

İçeriğin Yetersiz Oluşu

Grafik 13. İçeriğin Yetersiz Oluşu Alt Teması Kod Kaynakları ve Sayısı

Tablo 26

İçeriğin Yetersiz Oluşu Alt Tema Kod Listesi

Tema Adı	Kaynak Sayısı	Kod Sayısı
İçeriğin Yetersiz Oluşu	8	23
Bilginin Az Olması	1	3
Bilginin Eksik Olması	1	1
Bilginin Gerçek Olmayışı	2	2
Bilginin Yüzeysel Olması	1	2
Bilmece Bulmaca Olmaması	1	1
Dolu Şeyler Yazmaması	1	1
Eğlenceli Şeylerin Olmaması	2	2
Eğlenceli Yazıların Olmaması	1	1
Eksiklerin Fazla Oluşu	1	1
Eski Kitapta Böyle Şeyler Yoktu	1	1
Gerçekçi Olmaması	1	1
Hep Metinlerin Olması	2	2
Merak Salmaması	1	1
Oyunların Olmaması	1	1
Resmi Olması	1	1
Sadece Eğitici Olması	1	1
Sıkıldığında Yapacak Şeylerin Olmaması	1	1

İçeriğin yetersizliği genellikle kitaplar üzerine yapılan görüşlerden oluşuyor. Öğrenciler ders kitaplarını yeterli bulmuyor. Belli formattaki tekdüze yapı öğrencilerin sıkılmasına sebep oluyor. Öğrenciler bu eksikliği fark ediyorlar. Dergilerle karşılaştırma yaparak bu durumu daha somut bir şekilde ortaya koyuyorlar.

Selvinaz: Ders kitabında eksik çok fazla bence birinci sınıf çocuklarına göre kitaplarda bazen karikatür olacak tabii, ama bazen de resim. Dergilerde her şey ayrıntılı yapılmış (Odak Görüşmesi, 1. Grup 2. Görüşme, 29.04.2013).

Nebiye: İçerik açısından büyük bir sıkıntı var, çünkü içeriğinde renkli şeyler yok, gideceğimiz eğlenebileceğimiz. Mesela konu işledik gergedanın uçması o bizim daha çok dikkatimizi çekti (Odak Görüşmesi, 2. Grup 2. Görüşme, 30.04.2013).

Selvinaz: Ders kitabında merak etmiyorduk, o yüzden açasımız gelmiyordu (Odak Görüşmesi, 1. Grup 1. Görüşme, 25.03.2013).

Dergilerin en tipik özelliklerinden birisi eğlenceli olmasıdır. Öğrenciler bu eğlenceyi kitaplarda bulamıyorlar. Daha çok metin ağırlıklı olan kitaplardan öğrenci sıkılıyor.

Bekir: Dergide eğlenceli yazılar var, burada yok (Odak Görüşmesi, 1. Grup 2. Görüşme, 29.04.2013).

Ruhan: Yine aynı metinler olsa da her hafta ayrı ayrı kitaplar dağıtsanız. Yine aynı şeyler olabilir ama içinde biraz eğlenceli şeyler olsa daha iyi olur (Odak Görüşmesi, 1. Grup 2. Görüşme, 29.04.2013).

Kitaplarımızda hep metinler vardı ve resimler çok soluktu çalışma kitaplarımızda aynı şekilde hep ana fikrini soruyor. Hiç bizim fikrimizi sormuyordu bunlar da bizim canımızı sıkıyordu ve Türkçe dersini sevmiyorduk (Günlük, Didem, 04.04.2013).

Ruhan: Dergilerden işlememiz daha iyi olurdu. Normal kitapta sadece metinler var ama burada eğlenceli şeyler, bulmacalar olsun (Odak Görüşmesi, 1. Grup 2. Görüşme, 29.04.2013).

Ders kitapları içeriğin zengin olamamasından dolayı resmi bir hava oluşturuyor. Öğrenci kendisiyle kitap arasına bir mesafe koyuyor.

Nebiye: Ders kitabı eğlenceli değildi, sanki böyle resmi gibi (Odak Görüşmesi, 2. Grup 1. Görüşme, 05.04.2013)

Öğrenciler ders kitaplarının sadece eğitici amaç gütmemesinden şikâyetçi oluyorlar. Sadece eğitim amacı güttüğü için dersin eğlencesiz olduğundan şikâyet ediyorlar.

Berfe: Etkinlikler sadece eğiticiydi eğlenceli geçmiyordu. Bizim düşüncelerimizi çok sormuyordu. Ama sizin hazırladığınız etkinlikler daha güzel (Odak Görüşmesi, 2. Grup 1. Görüşme, 05.04.2013).

Ders kitaplarındaki metinler öğrenciler için doyurucu olmayabiliyor. Dergilerdeki metinler ise öğrenci dünyasına hitap edecek türden güncel metinler ya da ilginç bilgiler içeren

yazılardan oluşuyor. Bunun için öğrenciler kitaplardaki metinlerin dolu olmadığını belirtiyor. Bilginin az olması ve ayrıntılı olmaması öğrencilerin hoşuna gitmiyor.

Gökhan: Eskiden kitaplarda bir şeyler yazıyordu da böyle dolu şeyler yazmıyordu. Yazıyordu da böyle komik şeyler, etkileyici şeyler yazmıyordu. Siz bazen ilgimizi çekmeye çalışıyordunuz. Bu dikkatimizi çekiyor (Öğrenci Dersler, 2. Ders, 19.03.2013).

Eski kitabı karıştırdığımızda pek resim veya bilgi bulamıyorduk. Dergiye bakınca bütün bilgiler resimde toplanmış.

Ruhan: Gerçek bilgi dört metnin birinde vardı (ders kitabı). Ama burada hem deneyler var, hem oyunlar var, hem metinler var. Bence dergi daha fazla olsaydı.

Gökhan: Ders kitabında benim dikkatini çeken bir şey var. O da yıldızların adlarıydı (Odak Görüşmesi, 1. Grup 1. Görüşme, 25.03.2013).

Ruhan: Dersi kitaplarında hayvanlardan özellikler verilmiyordu. Ama burada mesela köpeklerin özellikleri verilince...

Anıl: Deneyleri yazarak anlatıyor o hoşuma gitti. Resimler olmasa bile güzelce açıklamış. Bir çocuk getirsek o bile yapabilir ama Türkçe kitabımızda açıklamıyor. Hemen kısaca yazıyor (Odak Görüşmesi, 1. Grup 1. Görüşme, 25.03.2013).

Yeliz: Ders kitaplarında bilgiler eksikti ama dergilerde bilgi çok fazla (Odak Görüşmesi, 1. Grup 1. Görüşme, 25.03.2013).

Bilgi verici metinlerin ders kitaplarında fazla olmayışı öğrencilerin hoşuna gitmiyor. Derslerdeki gözlemler de öğrencilerin bilgi verici metinlerde daha fazla motive oldukları gözlemleniyor.

Türkçe kitabındaki gibi gerçek olmayan şeyler öğrenmiyoruz (Günlük, Nebiye, 2013).

Ruhan: (ders kitabı)Gerçek bilgi dört metnin birinde vardı (Odak Görüşmesi, 1. Grup 1. Görüşme, 25.03.2013).

Dergilerde kitapta olmayan birçok bölüm mevcuttur. Bu bölümlerin kitapta olmayışını öğrenciler bir eksiklik olarak algılıyor. Sıkıldıklarında yapacak bir şeyler bulamıyorlar.

Anıl: Türkçe kitabında sıkıldığımızda bulmaca gibi şeyler vermiyor ama dergilerde var. Türkçede sıkıldığımızda öylece kalıyoruz (Odak Görüşmesi, 1. Grup 2. Görüşme, 29.04.2013)

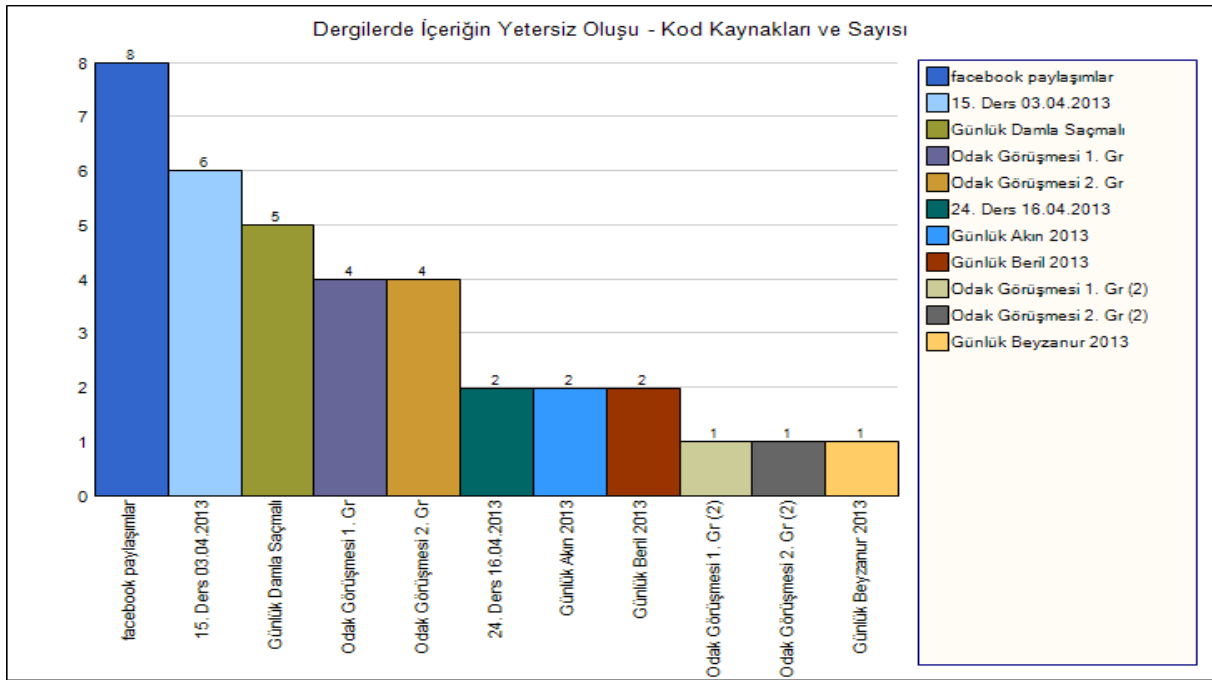
Yeliz: Kitaplarda oyun falan yok, ama dergilerde en son sayfalarında oyun var daha da eğlenceli oluyor (Odak Görüşmesi, 1. Grup 2. Görüşme, 29.04.2013).

Selvinaz: Eski kitabımızda böyle şeyler yoktu, ben de sıkılıyordum (Öğrenci Dersler, 26. Ders, 17.04.2013).

Anıl: Türkçe kitabında sıkıldığımızda bulmaca gibi şeyler vermiyor ama dergilerde var. Türkçede sıkıldığımızda öylece kalıyoruz (Odak Görüşmesi, 1. Grup 2. Görüşme, 29.04.2013).

Dergiler içerik açısından zengin olmasına rağmen Türkçe kitaplarında bunun tam tersi bir durum söz konusudur. Türkçe ders kitapları müfredata göre hazırlandığı için belli formatta çıkmaktadır. Böyle olması bir zorunluluktur. Öğrenci görüşleri müfredat çerçevesinde hazırlanan kitapların içerik bakımından beğenilmediğini gösteriyor. Öğrenciler Türkçe ders kitaplarının çok boş olduğunu gösteriyor. Yukarıdaki görüşlerin hepsi bunu kanıtlar niteliktedir.

Dergilerde İçeriğin Yetersiz Oluşu

Grafik 14. Dergilerde İçeriğin Yetersiz Oluşu Alt Teması Kod Kaynakları ve Sayısı

Tablo 27

Dergilerde İçeriğin Yetersiz Oluşu Alt Tema Kod Listesi

Tema Adı	Kaynak Sayısı	Kod Sayısı
Dergi İçeriğin Yetersiz Oluşu	11	36
Bazı Şeylerin Saçma Olması	1	1
Bilgi Azlığı	1	1
Bilmece Olmaması	2	3
Çocuksu Olması	1	1
Değişik Metinler Olabilirdi	1	1
Eğlenceli Metinler Yoktu	1	1
Eksiklerin Olması	4	4
Fıkra Olmaması	2	3
Hayvanların Olmaması	2	3
Hikayelerin Az Olması	1	1
İnsanları Konu Alan Metinlerin Olmaması	1	1
Karikatür Olmaması	4	4
Karmaşık Olması	1	1
Metin Ve Yazı Azlığı	2	2
Reklamların Olmaması	1	1
Sadece Bilgi Var	1	1
Şiir Olmaması	5	6
Tek Konu Üzerinde Durması	1	1

Dergi içeriğinin zengin olduğuna dair bir temayı yukarıda verdik. Temada dergilerin içeriğinin zengin olduğuna dair birçok görüş bulunmaktadır. Olumlu görüşlerin çokluğu “Hiç mi olumsuz bir şey yok?” gibi bir soruyu beraberinde getirebilir. Bu temada dergilere ait olumsuz görüşler toplanmıştır. Çocuk dergileriyle ilgili olumsuz görüşler olsa da bu görüşler okunduğunda, bunların çok da olumsuz nitelikte olmadığı görülür. Olumsuz görüşlerin çoğu da dergi karşılaştırmasında karşımıza çıkıyor. Bir dergide olamayan bölüm diğer dergi de mevcuttur. Dergilerde tespit edilen bazı eksiklikler dergiye yönelik görüşlerin tamamı dikkate alındığında bir eksiklik olarak sayılmayabilir.

Anıl: Ben bu dergide (NG Kids) çok fazla eksik var (Facebook Paylaşımları, 21.04.2013).

Bu dergi (NG Kids) pek hoşuma gitmedi. Niye hoşuma gitmedi diye sorarsan çok şey ihmal etmişti (Günlük, Berfe, 18.04.2013).

Selvinaz: Ben Ng Kids hariç bütün dergileri sevdim, çok eksik yanı vardı (Odak Görüşmesi, 1.Grup 2.Görüşme, 29.04.2013).

Ng Kids'te ihmal edilenler neler?

Busenur: Eğlence (ihmal edilmiş) (Odak Görüşmesi, 2. Grup 1. Görüşme, 05.04.2013).

Görüldüğü üzere eksikler belli dergiler üzerinde toplanıyor. Görüşlerdeki bulunan dergi NG Kids dergisidir. Bu dergiye yönelik olumsuz görüş diğer temalarda da mevcuttur.

Öğrenciler görsel açıdan zengin olan dergilerdeki metinleri az buluyorlar. Tabi bu metin azlığı her dergi için geçerli olmamaktadır.

Berfe: NG Kids dergisinde çok reklam ve resim vardı. Metinler yazılar ihmal edilmişti. Açıkçası ben pek beğenmedim (Facebook Paylaşımları, 04.04.2013).

Ruhan: Ben NG Kids dergisini hiç beğenmedim. Metin de böyle yazı gibi, metin gibi değil ama, yine de iyi bulmuşunuz (Odak Görüşmesi, 1. Grup 2. Görüşme, 29.04.2013).

Dergilerin beğenilmeyen bir diğer yönü ise tek bir konu üzerinde durmasıdır. Bu konu medya okuryazarlığı temasında daha etraflı ele alınmıştır.

Berfe: Dergiler bize bilgiyi eğlenceli öğretiyor. Bu yönünü sevdim. Ama dergilerdeki eksilerden biri, bir konu üzerinde durması. Kids dergisi sadece hayvanlar üzerinde durmuş. Bilim Çocuk sadece bilim teknoloji üzerinde durmuş. Daha geniş bilgi olsa dergiler daha çok dikkat çeker (Odak Görüşmesi, 2. Grup 2. Görüşme, 30.04.2013).

Bilgi yönünden zengin olan dergilerde bu durum bir eksiklik olarak görülüyor.

NG dergisini hiç sevmedim. Çünkü onun içinde sadece bilgiler. Evet, bilgi de olmalı ama biraz eğlence de olmalı (Günlük, Busenur, 18.04.2013).

Busenur: NG Kids dergisinde o kadar eğlenceli metinler yoktu (Öğrenci Dersler, 15. Ders, 03.04.2013).

Hüseyin: Hocam ben sevmedim daha değişik metinler koyabilirlerdi (Öğrenci Dersler, 24.Ders, 16.04.2013).

Şiir dergilerde öğrencilerin dikkatini çeken bir diğer husus olarak karşımıza çıkıyor. Şiir işlenen dergilerden sadece Gonca dergisinde bulunuyor. Diğer dergilerde şiirlerin olmaması bir eksik olarak görülüyor.

Anıl: Bu dergiler çocuk dergileri, fakat şiir ve karikatürler az. Bu ilgi çekiciliğini azaltır (Facebook Paylaşımları, 21.04.2013).

Ng'de çok reklam var karikatür ve şiir yok ona dergi bile denmez (Günlük, Anıl, 18.04.2013).

Ben bu dergiyi Kids dergisinden daha çok beğendim çünkü Kids dergisinde çok fazla reklam vardı ve karikatür, şiir, fıkra, bilmece gibi şeyler yoktu. Gonca dergisinde hepsi vardı. Ben gonca dergisini daha çok sevdim (Günlük, Didem, 27.03.2013).

Bilim Çocuk dergisindeki eksikler şiir, fıkra, bilmece olması lazımdı (Günlük, Didem, 18.04.2013).

Anıl: Ng'yi sevmememin sebebi şu: Bunlar çocuk dergisi olduğu için karikatür ve şiir olması lazım. Ama burada tam tersi az. Sayfaların yarısından çoğu reklam (Odak Görüşmesi, 1. Grup 2. Görüşme, 29.04.2013).

Dilasu: Gonca dergisinde çok az reklam var. NG Kids'te daha çok reklam var ve şiir yok ve bilmeceler yok (Öğrenci Dersler, 15. Ders, 03.04.2013).

Bazı dergilerde karikatür, bilmece, fıkra gibi bölümlerin olmaması eksiklik olarak görülüyor.

Anıl: Bu dergiler çocuk dergileri fakat şiir ve karikatürler az bu ilgi çekiciliğini azaltır (Facebook Paylaşımları, 21.04.2013)

Ng'de çok reklam var karikatür ve şiir yok ona dergi bile denmez (Günlük, Anıl, 18.04.2013).

Anıl: Ng'yi sevmememin sebebi şu; bunlar çocuk dergisi olduğu için karikatür ve şiir olması lazım. Ama burada tam tersi az. Sayfaların yarısından çoğu reklam (Odak Görüşmesi, 1. Grup 2. Görüşme, 29.04.2013).

Anıl: NG Kids dergimizde şiir ve karikatür yoktu, bence eksik kalmıştı ama bu dergimizde var. Ben karikatürleri seven bir insanım, olmaması hoşuma gitmedi (Öğrenci Dersler, 15. Ders, 03.04.2013).

Ruhan: Kids dergisinde bilmeceler, fıkralar sunulmamıştı. Ama bizim bu dergi daha çok hoşumuza gidiyor.

Dilasu: Gonca dergisinde çok az reklam var. NG Kids'te daha çok reklam var ve şiir yok ve bilmeceler yok (Öğrenci Dersler, 15. Ders, 03.04.2013).

Bilim Çocuk dergisindeki eksikler şiir, fıkra, bilmece olması lazımdı (Günlük, Didem, 18.04.2013).

Ruhan: Kids dergisinde bilmeceler fıkralar sunulmamıştı. Ama bizim bu dergi daha çok hoşumuza gidiyor (Öğrenci Dersler, 15. Ders, 03.04.2013).

Hemen her dergide hayvanlara yer veriliyor. Bazı dergilerde ya da dergilerin bazı sayılarında hayvanların olmaması eleştiriliyor.

Akif: Gonca'yı pek fazla sevmedim, hiç hayvan yok ki, ben hayvanları severim. Hatta çok belgesel izlerim (Facebook Paylaşımları, 12.04.2013).

Berfe: Kültürümüzden bahsetmiş ama orada da doğadan hayvanlardan bahsetmemiş.

Celil: Hayvanlar ihmal edilmiş (Odak Görüşmesi, 2. Grup 1. Görüşme, 05.04.2013).

Dergiler yapı itibariyle bilgi ağırlıklı yazılar içermektedir. Bu yüzden hikâyeler az olabiliyor.

Hüseyin: Dergileri sevdim ama hikâye az koyuyorlar (Öğrenci Dersler, 24. Ders, 16.04.2013).

İnsanları konu almaması, bazı şeylerin saçma olması, reklam olmaması, karmaşık olması, çocuksu olması gibi eksiklik olarak görülüyor.

Gökhan: Bence güzel (NG Kids) bir dergi ama içinde reklam oranı çok fazla. Bir de burada hiç insanlara yönelik bir metin bile yok (Facebook Paylaşımları, 08.04.2013).

Ruhan: Dergide bazı şeyler saçma olmuş. Burada başka şeylerin reklamını veriyorlar. Sonra nane limon çocukça şeyler. Onlara hiç gerek yoktu (Odak Görüşmesi, 1.Grup 1.Görüşme, 25.03.2013).

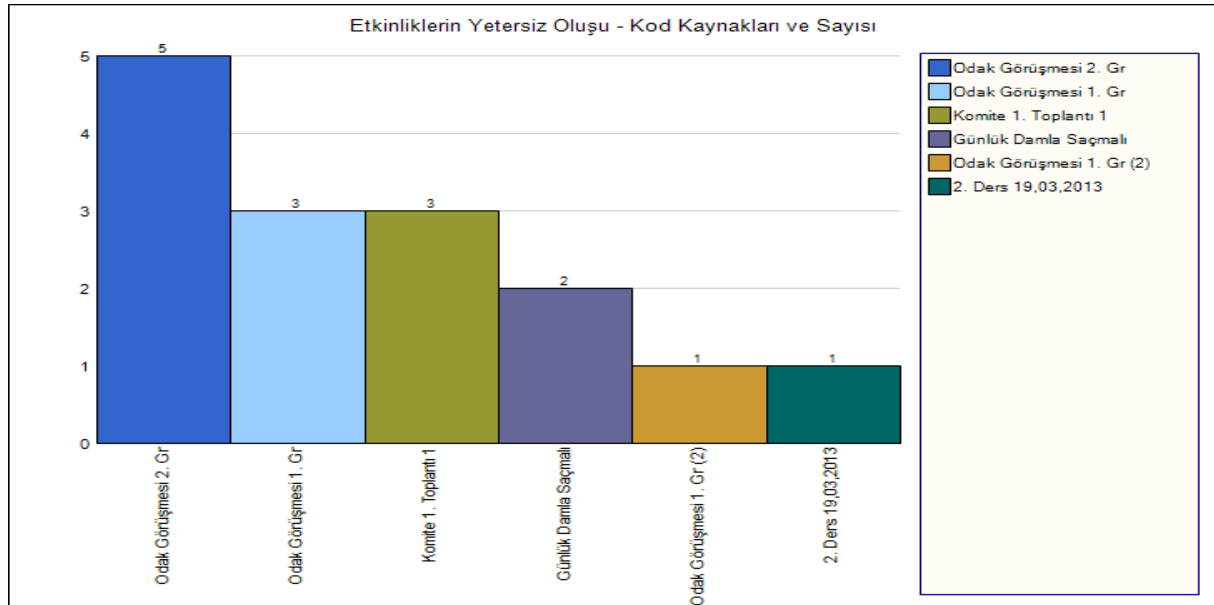
Nebiye: Bilim Çocuk dergisinde hiç reklam yok sayılır, bu yüzden ve diğer ayrıcalıklardan da seviyorum (Facebook Paylaşımları, 16.04.2013).

Berfe: Dergi (Ng Kids) çok karmakarışık, Gonca dergisi gibi olabilirdi. Bir değil birkaç tane konu olsaydı (Odak Görüşmesi, 2. Grup 1. Görüşme, 05.04.2013).

Metnimiz biraz çocuksuydu. Benim pek hoşuma gitmedi (Günlük, Berfe, 05.04.2013).

Yukarıda derginin yetersiz yönleriyle ilgili görüşlere yer verilmiştir. Görüşlerin kod sayısı ve içeriğine bakıldığında bunların önemli eksikler olmadığı görüyoruz. Görüşler işlenen üç dergi hakkında genel bir bilgiyi ya da düşünceyi kapsamamaktadır. Eksikler dergilere özgü bir durum olarak karşımıza çıkıyor. En çok NG Kids dergisi hakkında olumsuz görüş belirtilmiştir. Diğer dergilerle ilgili birkaç tane olumsuz görüş belirtilse de bunların daha çok kişisel görüşler olduğu görülür. Zengin içerik temasının kod tablosuna bakıldığında bu durum daha somut bir şekilde görülecektir.

Etkinliklerin Yetersiz Oluşu

Grafik 15. Etkinliklerin Yetersiz Oluşu Alt Teması Kod Kaynakları ve Sayısı

Tablo 28

Etkinliklerin Yetersiz Oluşu Alt Tema Kod Listesi

Tema Adı	Kaynak Sayısı	Kod Sayısı
Etkinliklerin Yetersiz Oluşu	6	15
Eksiklerin Fazla Olması	2	3
Etkinliklerin Fazla Olması	1	1
Etkinliklerin Yasak Savar Gibi Olması	1	2
Etkinliklerle Kavga Etmek	1	1
Gereksiz Etkinliklerin Olması	1	1
İçeriğin Boş Olması	1	1
Metinlerin Çok Olması	2	4
Yazı Boşuklarının Gereğinden Fazla Olması	2	2

Türkçe çalışma kitabındaki etkinliklere yönelik görüşlere yer verilmiştir. Görüşler olumsuz nitelikte olup öğrencilerin kitabı beğenmediklerini gösteriyor. Öğrenciler kitaplarda eksiklerin olduğunu, metinlerin çok olduğunu, etkinliklerin yeterli düzeyde hazırlanmadığı gibi konular üzerinde duruyorlar. Eksiklere yönelik görüşler belirtilirken dergi için hazırlanan kitaplarla karşılaştırma yapılıyor. Çalışma kitabındaki eksiklikler komite görüşlerine de yansımıştır.

Selvinaz: Türkçe çalışma kitabında eksiler çok fazla. Yeni kitapta kes yapıştır etkinliği yapmışınız o yüzden dergilerin kitabı daha güzel oluyor (Odak Görüşmesi, 1. Grup 2. Görüşme, 29.04.2013).

Busenur: Etkinliklerde eksiklikler vardı. Sizin yaptığınız kitapta daha çok eğleniyorduk. Resimler soluktu.

Berfe: Etkinliklerde öğrenme açısından bir eksik olduğunu düşünmüyorum ama belki de sunma şekli daha değişik olsa iyi olur (Odak Görüşmesi, 2. Grup 2. Görüşme, 30.04.2013).

Ben çalışma kitabımızdaki 3. etkinlikten sıkıldım ama diğer etkinlikler eğlenceli geçti diğer kitaplarımızda bunun kadar eğlenmiyorduk çünkü oradaki resimler soluktu ve hep metin vardı, fakat bu dergilerde karikatür fıkra bilmece vb. var. Eski çalışma kitaplarımızda çok sıkıcıydı (Günlük, Didem, 02.04.2013).

Kitaplarımızda hep metinler vardı ve resimler çok soluktu. Çalışma kitaplarımızda aynı şekilde hep ana fikrini soruyor, hiç bizim fikrimizi sormuyordu (Günlük, Didem, 04.04.2013).

Didem: Sizin hazırladığınız kitapta eğlence de vardı mesela, bulutla ilgili hangi kelimeler aklınıza geliyor. Ama bunda hep yazı şu, ana düşüncesi, ana duygusu gibi.

Didem: Sizin hazırladığınız daha güzeldi. “Ng Kids dergisinde hangi metinleri işlemiştiniz?” demişiniz. Orada kedi ve köpek resimleri var. Ama burada çok sade sadece yazılar var.

Nebiye: Resimler çok daha az, çok yazı var bunu yapmak eğlenceli olmuyor.

Berfe: Sizin hazırladığınız kitapları boşluk bırakarak yapmıştık. Biz de resim keserek yapıştırıyorduk. Eğlenceli oluyordu. Çalışma kitabında böyle bir şey yoktu. Her yer yazıyla doluydu ve eğlenceli değildi. Biz eğlenerek öğrenmiyorduk (Odak Görüşmesi, 2.Grup 2.Görüşme: 30.04.2013).

Etkinlik kitaplarındaki yazı bölümleri nasıl oluyor?

İsmail Hoca: Yasak savmak açısından (yazı bölümü).

İsmail Hoca: Çocuk öyle değerlendiriyor. Öğretmen de bu etkinlik yapıldı mı? Yapıldı. Yüksek sesle şiir okundu, herkes alkışladı mı? Falan filan... (Komite Görüşmeleri, Komite 1. Toplantı, 18.03.2013).

Tolunay: Öbür kitaplarda etkinlik var. Resimler çok az. Bu kitaptaki (dergi) resimler çok ilgi çekici (Öğrenci Dersler, 2. Ders, 19.03.2013).

Ruhan: MEB kitaplarında az bir şey için bir sürü yer veriyorlardı. Sizin verdiğiniz kitap tam yerinde olmuş. Bazen de çok gereksiz etkinlikler var (Odak Görüşmesi, 1. Grup 2. Görüşme, 29.04.2013).

Didem: Çalışma kitabında küçük bir şey için çok büyük bir yer bırakmış. Biz orayı doldururken çok sıkılıyoruz (Odak Görüşmesi, 2. Grup 2. Görüşme, 30.04.2013).

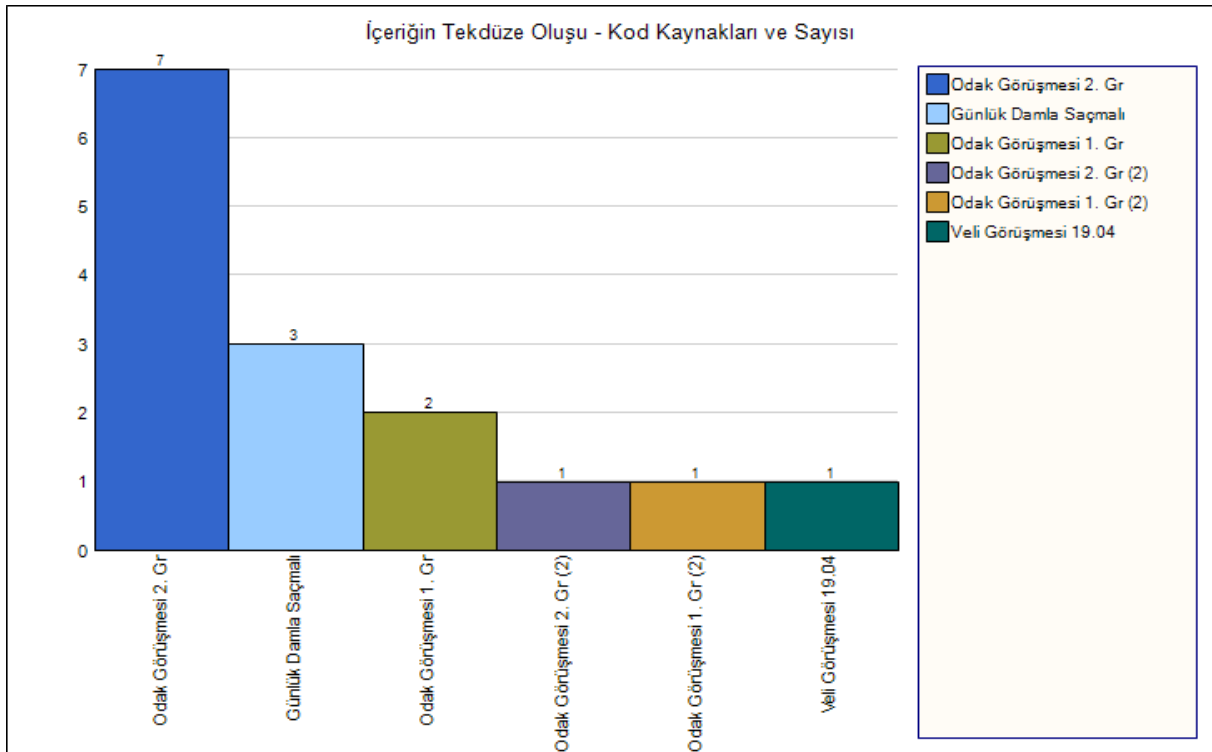
Zuhal: O iki kaynağın da içeriği boş. Olsa tamam, dışarıdan kaynağa ihtiyacım yok, ama ister istemez dışarıdan kaynağa ihtiyaç duyuyorsun (Komite Görüşmeleri, Komite 1. Toplantı, 18.03.2013).

Anıl: Eski kitabımızda etkinliklerle kavga ediyorduk. Ama dergide hiç sıkılmadan sayfalara bakabiliyorsun. Resimlere bakabiliyorsun. Güzel oldu (Odak Görüşmesi, 1. Grup 1. Görüşme, 25.03.2013).

Öğrenciler Türkçe çalışma kitabındaki etkinlikleri birçok yönden eksik görüyorlar. Kitaplardaki etkinliklerin en önemli sorunlarından birisi üzerinde çok düşünülmeden

hazırlanmasıdır. Bu yüzden tasarım gibi içerik gibi birçok eksiklik göze çarpmaktadır. Birkaç satırda yazılabilecek bir sayfa için yarım sayfa yer ayrılabilir. Öğrenci bu boşluğu dolduramayınca endişeye kapılıyor. Yanlış mı yaptı doğru mu yaptı, karar veremiyor. Soruların kalitesi, becerilerin işlenmesi gibi sorunlar kitabı eğitici olmaktan çıkarıyor. Yukarıda yapılan etkinlik aşağıda tekrarlanabiliyor. Öğrenci ne yazacağını şaşırabiliyor.

İçeriğin Tekdüze Oluşu

Grafik 16. İçeriğin Tekdüze Oluşu Alt Teması Kod Kaynakları ve Sayısı

Tablo 29

İçeriğin Tekdüze Oluşu Alt Tema Kod Listesi

Tema Adı	Kaynak Sayısı	Kod Sayısı
İçeriğin Tekdüze Oluşu	6	15
Aynı Şeylerden Bahsetmesi	4	5
Etkinliklerin Tekdüze Olması	3	4
Hep Ana fikir Sorması	2	3
Metinlerin Tekdüzeliliği	1	1
Sadece Metinler Vardı	2	2

Temada ders kitaplarının tekdüze yapısına ilişkin görüşlere yer verilmiştir. Öğrenciler kitapların her zaman aynı şeylerden bahsettiğine yönelik görüşlerini bildiriyorlar.

Ders kitaplarımızda bunun kadar eğlenmiyorduk, çünkü oradaki resimler soluktu ve hep metin vardı. Fakat bu dergilerde karikatür, fıkra, bilmece vb. var eski çalışma kitaplarımızda çok sıkıcıydı (Günlük, Didem, 02.04.2013).

Ruhan: Ders kitabında her yıl aynı, çalışma kitabının yüzünü görmekten bıktım aynı şey aynı şey. Artık ezberledik. Ama dergiler her hafta değişecek. Aynı şey olmayacak sıkıcı olmayacak (Odak Görüşmesi, 1. Grup 1. Görüşme, 25.03.2013).

Berfe: Kitaplar da aynı şeyi öğretiyor ama bu çalışma kitabı bize eğlenceli bir şekilde öğrettiği için daha da fazla öğreniyoruz.

Busenur: Çocuk dergileri çünkü bilginin içine biraz da eğlence katmışlar, ders kitaplarında öyle bir şey yok. Vatanla ilgili bir şey işlediğimizde hep vatan, vatan, vatan (Odak Görüşmesi, 2. Grup 2. Görüşme, 30.04.2013).

Baran Bey: Kitabın bir antipatisi var. Kitap olunca not alması gerekiyor ama burada (dergide) not yok. Mesela en son bulmaca kısmı çıkıyor, enteresan resimler çıkıyor. Kitapta standartlar var. Standartlar da insanı rahatsız ediyor. Çocuk burada kendi istediği şeyi buluyor. Benim çok hoşuma gidiyor, benim de hoşuma gidiyor (Veli Görüşmesi, 19.04.2013).

Ruhan: Kitabımızdaki konular hep aynıydı, mesela 5n 1k'yı soruyordu, ama bunda etkinlikler farklı (Odak Görüşmesi, 1. Grup 1. Görüşme, 25.03.2013).

Nebiye: Orada hep aynı şey ana fikir, konu nasıl anlatıldığı ama burada farklı etkinlikler var mesela resim çizebiliyorsun (Odak Görüşmesi, 2. Grup 1. Görüşme, 05.04.2013).

Berfe: Etkinliklerde öğrenme açısından bir eksik olduğunu düşünmüyorum, ama belki de sunma şekli daha değişik olsa iyi olur.

Didem: Sizin hazırladığınız kitapta eğlence de vardı. Bulutla ilgili hangi kelimeler aklınıza geliyor. Ama bunda hep yazı, ana düşüncesi, ana duygusu gibi (Odak Görüşmesi, 2. Grup 2. Görüşme, 30.04.2013).

Kitaplarımızda hep metinler vardı ve resimler çok soluktu çalışma kitaplarımızda aynı şekilde hep ana fikrini soruyor, hiç bizim fikrimizi sormuyordu. Bunlar da bizim canımızı sıkıyordu ve Türkçe dersini sevmiyorduk. Artık Türkçe dersini hepimiz seviyoruz ve derse katılmayan arkadaşlarımızda derse katılıyor (Günlük, Didem, 04.04.2013).

Busenur: Sizin hazırladığınız kitaplarda daha eğlenceli şeyler oluyordu. Mesela resim çizip dergilerden fotoğraflar yapıştırıyorduk. Ama diğer çalışma kitaplarımızda böyle şeyler yok. Ana fikir ana düşünce gibi şeyler soruyor.

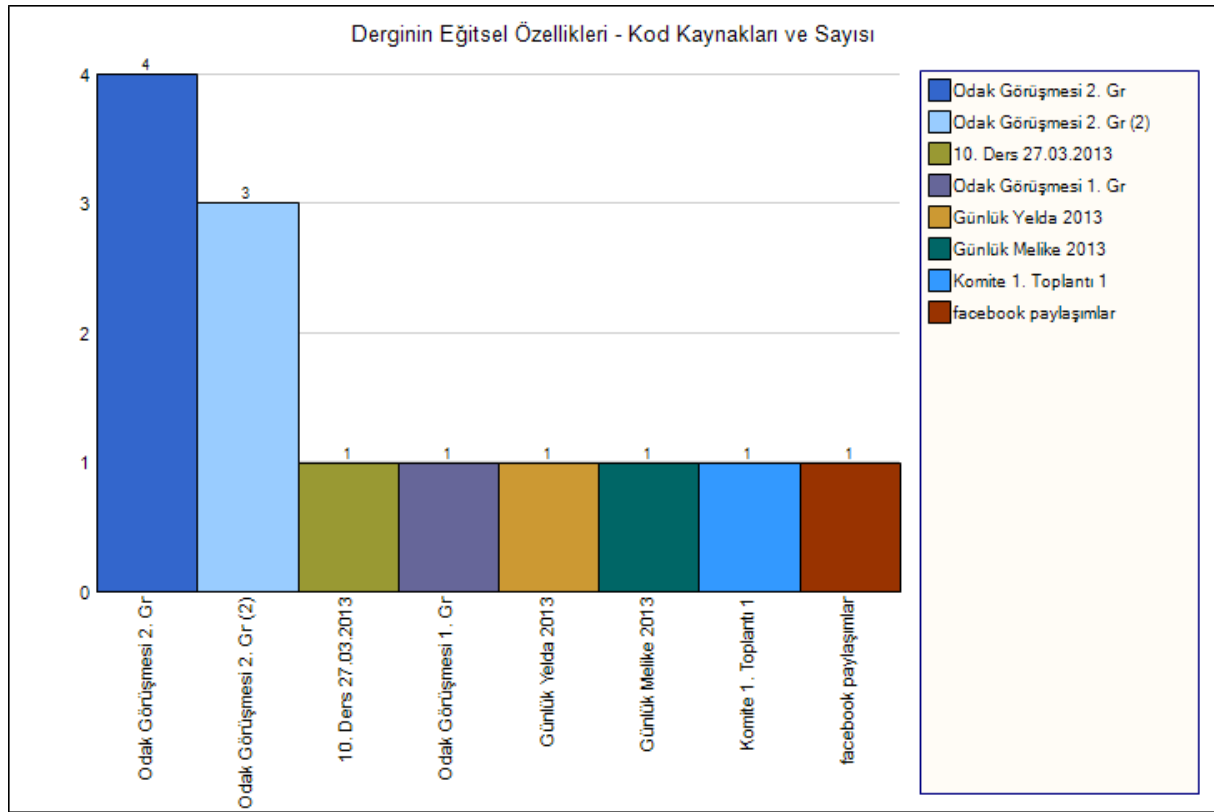
Busenur: Ben Türkçe kitaplarında şunun gitmesini çok istiyorum. Ana düşünce filan diyorlar ya... En çok yapamadığımız şeyler. İnsan ne yapacağını bilmiyor. Sizin hazırladığınızda hiç öyle bir şey yok. Kendi düşüncemizi soruyor, işlediğimiz konuları yapıyoruz (Odak Görüşmesi, 2. Grup 2. Görüşme, 30.04.2013).

Celil: Türkçe kitabımızda her sayfası hikâye olarak değerlendiriliyor. Mesela bu hikâyelerin yerine eğlenceli bilgiler koyabilirler, oyunlar, bilmeceler koyabilirler (Odak Görüşmesi, 2. Grup 2. Görüşme, 30.04.2013).

Türkçe kitaplarındaki içeriğin kitabın tamamında aynı şekilde olmasını öğrenciler çok sevmiyor. Konuların aynı olması, metinlerin aynı formatta olması, soru tiplerinin aynı olması, etkinliklerin birbirine benzer olmasından öğrenciler rahatsız oluyor. Farklılık hem yapıya hem içeriğe yansımalıdır. Değişik metinler, farklı etkinlikler ve uygulamalar kitabı daha çekici hale getirebilir.

Derginin Eğitsel Özellikleri

Grafik 17. Derginin Eğitsel Özellikleri Alt Teması Kod Kaynakları ve Sayısı

Tablo 30

Derginin Eğitsel özellikleri Alt Tema Kod Listesi

Tema Adı	Kaynak Sayısı	Kod Sayısı
Derginin Eğitsel Özellikleri	8	13
Bilginin Eğlenceli Oluşu	1	2
Bilmece-Bulmaca Şeklinde Sorması	1	1
Düşünme Yeteneğini Geliştirmesi	1	1
Eğitici Olması	2	2
Eğlenceli Olması	2	2
Hayal Gücümüzü Geliştirmesi	1	1
Konu Çeşitliliği	1	1
Öğrenmeyi Kolaylaştırması	1	1
Öğretici Olması	1	1
Öğüt Verici Olması	1	1
Derginin Eğitsel Özellikleri	8	13

Bu tema başlığı altında dergilerin eğitsel özellikleri ele alınmıştır. Dergilerin özelliklerini ele alan temalar eğitsel özelliklerini kısmen açıklıyor ama bazı görüşler direk

olarak dergilerin eğitici özellikleriyle ilgili olduğu görülmüştür. Dergilerin eğitici özelliklerinin daha somut bir şekilde görülmesi için bu temaya düzenlenmiştir.

Dergiler çok eğlenceli, aynı zamanda çok eğitici (Günlük, Yeliz, 19.03.2013).

Edanur: Her alanda duyuşsal, bilişsel olarak ayarlandığı için öğrenciyi her anlamda tamamlıyor (Komite Görüşmeleri, Komite 1. Toplantı, 18.03.2013).

Anıl: Ben de Nebiye'ye katılıyorum, derlerimiz eğlenceli (Facebook Paylaşımları, 04.04.2013).

Berfe: Bence kullanılmalı çünkü etkinlikleri işlerken eğlenmiştik, öğrenme isteğimiz daha da fazla (Odak Görüşmesi, 2. Grup 2. Görüşme, 30.04.2013).

Busenur: Bilgiyi eğlenceli şekilde şey yapıyor. Hem de bizi eğlendiriyor.

Busenur: Çocuk dergileri, çünkü bilginin içine biraz da eğlence katmışlar (Odak Görüşmesi, 2. Grup 2. Görüşme, 30.04.2013).

Gonca dergisi harikaydı, o konu çok öğreticiydi (Günlük, Merve, 18.04.2013).

Gamze: İlgimizi çeken birçok şey olduğu için bilmediğimiz şeyleri öğreniyoruz ve daha çok bilgi ediniyoruz (Öğrenci Dersler, 10. Ders, 27.03.2013).

Gökhan: Düşünme yeteneğimizi geliştiren sayfalar var (Odak Görüşmesi, 1. Grup 2. Görüşme, 29.04.2013).

Berfe: Ben dergileri sadece bilgi edinme, eğlenceli bilgi gibi biliyordum. Dergiler hakkında daha çok bilgi edindim, dergiler sadece bilgi değil hayal gücümüzü de geliştiriyor (Odak Görüşmesi, 2. Grup 1. Görüşme, 05.04.2013).

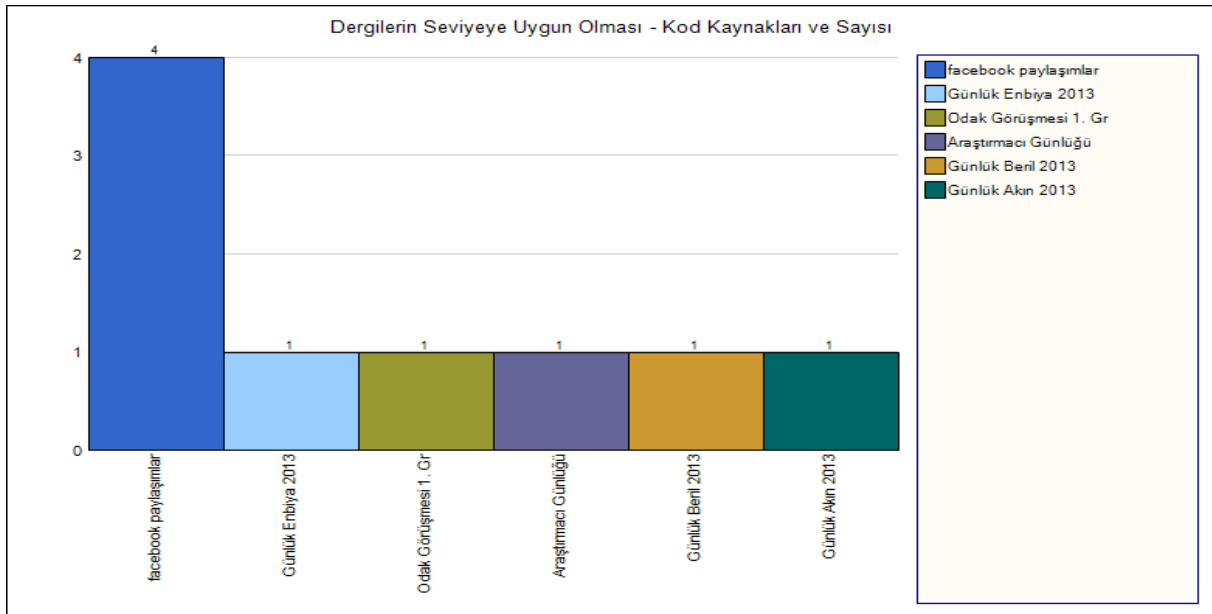
Nebiye: Ng Kid s öğü ler v emiyo r Ama Gon a dergisinde öğü tler bilmeceler, bulmacalar... (Odak Görüşmesi, 2. Grup 1. Görüşme, 05.04.2013).

Berfe: Dergi bir bilgiyi hazırlıyorken bizi eğlendirecek şekilde, bir şeyi bulmaca şeklinde soruyor, biz de bu şekilde eğleniyoruz (Odak Görüşmesi, 2. Grup 2. Görüşme, 30.04.2013).

Berfe: Ders kitabında metinler eğlenceli değildi, hem de dergide bizim için metinler daha bulunmuş, araştırılmış ve dergide işleyecek konu filan daha fazla (Odak Görüşmesi, 2. Grup 1. Görüşme, 05.04.2013).

Öğrenciler dergilerle kitapları karşılaştırarak dergilerin daha eğitsel olduğundan bahsediyorlar. Derginin içeriğinin zengin oluşu eğitsel oluşunu da beraberinde getiriyor. Daha çok eğlendirerek eğitmesi üzerinde duruluyor. Çocukların dünyasına hitap etmek için eğlencenin vazgeçilmez olduğunu bir kez daha görüyoruz. Ders kitaplarının daha resmi olması eğitici olsa da bunu çocuğa fark ettiremiyor.

Dergilerin Seviyeye Uygun Olması

Grafik 18. Dergilerin Seviyeye Uygun Olması Alt Teması Kod Kaynakları ve Sayısı

Tablo 31

Dergilerin Seviyeye Uygun Olması Alt Tema Kod Listesi

Tema Adı	Kaynak Sayısı	Kod Sayısı
Dergilerin Seviyeye Uygun Olması	6	9
İlgi Alanına Hitap Etmesi	2	2
Kendi Yaş Grubuna Uygun Olması	1	1
Okuyucu İçin Çalışması	1	1
Yaşantılarına Uygun Olması	3	5
Dergilerin Seviyeye Uygun Olması	6	9

Öğrenciler dergileri kendi seviyelerine daha uygun buluyorlar. Kendi yaşamlarına derginin içeriğini daha yakın buluyorlar. Ders kitapları için ise tam tersi bir durum söz konusudur.

Öğrenciler dergiyi çok sevdiklerini ifade ettiler. Bu derginin kendi yaş gruplarına daha uygun olduğunu söyleyenler de var (Araştırmacı Günlüğü, 27.03.2013).

Berfe: Gonca dergisini bizim yaşımıza daha uygun buluyorum. Gonca dergisinde tam benim istediğim gibi yazılar daha fazla. Ben Gonca'dan memnunum (Facebook Paylaşımları, 04.04.2013).

Anıl: Bizim yaşımıza uygun bir dergi (Facebook Paylaşımları, 04.04.2013).

Tolunay: Doğru Anıl uygun (Facebook Paylaşımları, 06.04.2013).

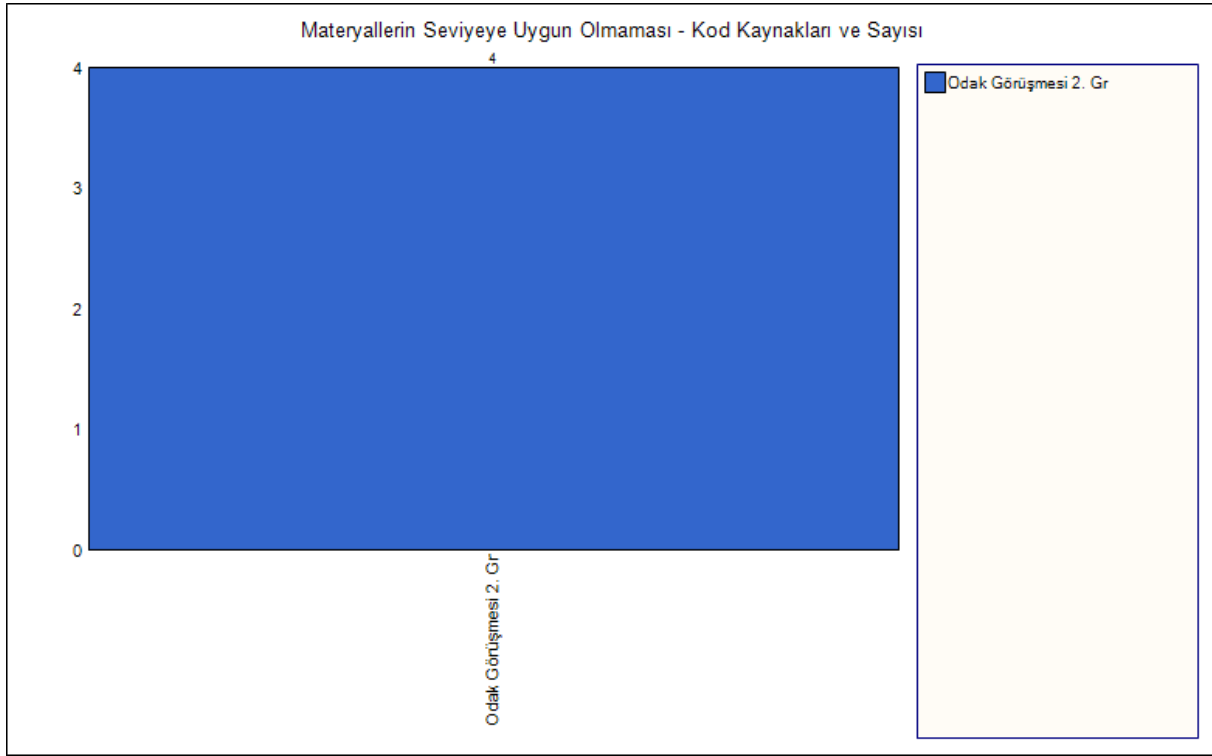
Bu dergiyi bizim yaşımıza daha uygun buldum.. Metinler, bilmeceler, fıkralar gibi yazılar daha çok bu dergi daha çok dikkatimi çekti (Günlük, Berfe, 27.03.2013).

Dergilerden en sevdiğim Gonca dergisi. Tam da çocuklara göre (Günlük, Nebiye, 18.04.2013).

Ruhan: Gonca dergisinde bizim için emekler harcanmış, bir adam vardı, bize bilgi vermek için Gaziantep'e gidiyordu. Okulları geziyordu, bu benim çok hoşuma gitti (Odak Görüşmesi, 1. Grup 2. Görüşme, 29.04.2013).

Öğrenci derginin kendileri için çalıştığını hissediyor. Öğrencinin bunu fark etmesi dergiyi sahiplendiğinin bir göstergesidir.

Materyallerin Seviyeye Uygun Olmaması

Grafik 19. Materyallerin Seviyeye Uygun Olmaması Alt Teması Kod Kaynakları ve Sayısı

Tablo 32

Materyallerin Seviyeye Uygun Olmaması Alt Tema Kod Listesi

Tema Adı	Kaynak Sayısı	Kod Sayısı
Seviyeye Uygun Olmaması	1	4
Abartılı Şeylerin Olması	1	2
Anlaşılmaz Olması	1	2

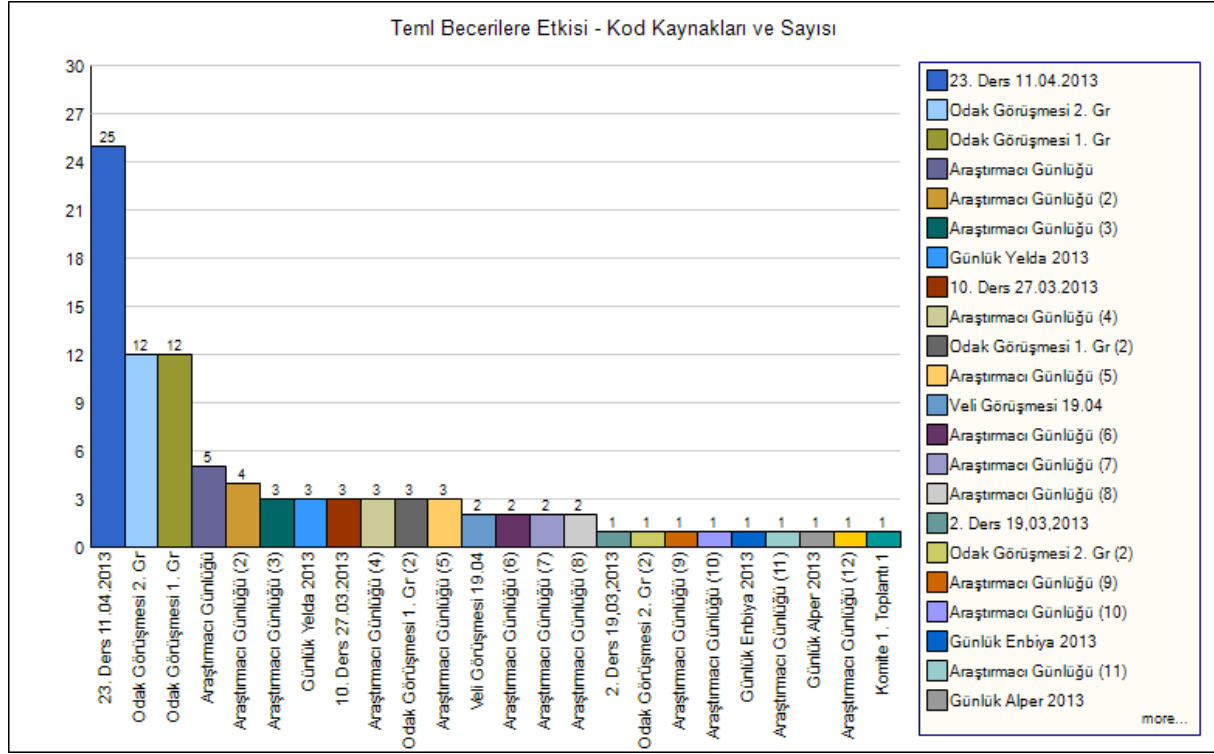
Berfe: Dergiler daha çok dikkatimizi çeker, çünkü kitaplardaki etkinlikleri anlamayabiliyor. Parmak kaldırmayabiliyor ama dergilerde böyle bir sorun olmadı.

Can: Sizin hazırladığınızda abartı yok ama bunda çok abartılı şeyler soruluyor.

Berfe: Çalışma kitabında bizim öğreneceğimiz şeyler sıkıcılaştırılmış. Eğlenceli bir şekilde bir şey sormamış. Hiç bilmediğimiz bir kelime hakkında ne düşünüyorsunuz diye soruyor. Biz de bir şey bilmediğimiz için bir cevap veremiyoruz. Sizin hazırladığınızda böyle bir şey yok (Odak Görüşmesi, 2. Grup 2. Görüşme, 30.04.2013).

Kitaplar hazırlanırken öğrencilerin anlayışları ve seviyeleri dikkate alınmadığı için kitaplar çoğu zaman öğrencinin seviyesinin üstüne çıkabiliyor. Öğrenci hem derse katılmıyor hem de bu yolla dersten soğumuş oluyor

Temel Becerilere Etkisi

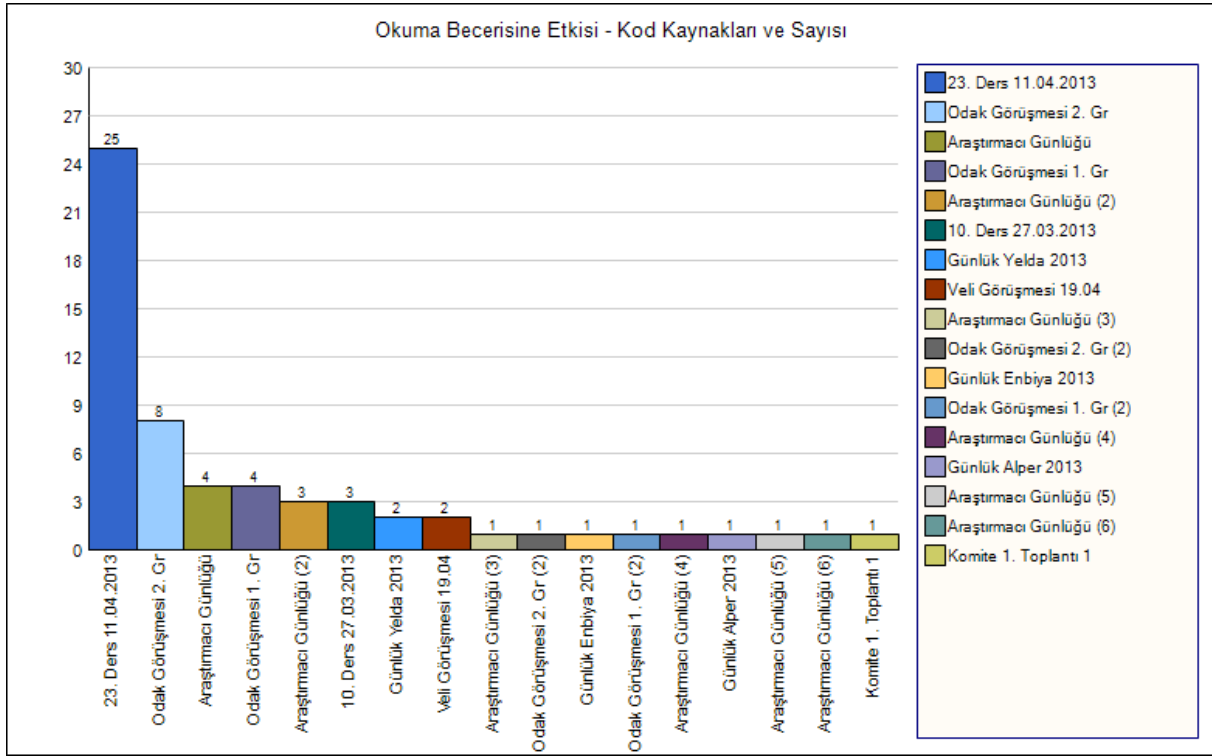

Grafik 20. Temel Becerilere Etkisi Teması Kod Kaynakları ve Sayısı

Türkçe dersinde materyal olarak kullanılan çocuk dergilerinin temel becerilere etkisine yönelik görüşlerin bulunduğu bu tema diğer temalara göre biraz daha önemlidir. Dergilerin derse etkisinin daha anlamlı gözlenebileceği alan temel becerilerdir. Bu bağlamda odak görüşmelerin ve derste öğrencilere bu konuyla ilgili sorular sorulmuştur.

Okuma becerisine olan etkisi hem öğrenci görüşlerine hem de araştırmacı günlüne ve veli görüşmesine yansımıştır.

Okuma Becerisine Etkisi

Grafik 21. Okuma Becerisine Etkisi Alt Teması Kod Kaynakları ve Sayısı

Tablo 33

Okuma Becerisine Etkisi Alt Tema Kod Listesi

Tema Adı	Kaynak Sayısı	Kod Sayısı
Okuma Becerisine Etkisi	17	60
Beceri Geliştirme	1	1
Eğlence Sayfalarının Olması	2	2
Eğlenceli Olması	1	1
Elinden Düşürmemek	1	1
Evde Okunması	3	3
Görsellerin Etkisi	1	2
Güzel Okuma Gayreti	1	1
Her Zaman Okunması	1	1
İçeriğin Zengin Oluşu	1	2
İlgi Çekmesi	1	1
Kitap Yerine Dergi Okuma İsteği	1	1
Konu Çeşitliliği Ve Zenginliği	3	3
Meraklandırması	1	1
Okumadan Hoşlanma	1	1
Okumamızı Değiştirdi	2	2
Okumaya İstekli Olma	6	7
Resimlerin Etkisi	1	2
Sayfaların Çeşitliliği	1	1

Selvinaz: Yazma ve okuma becerimiz gelişti (Odak Görüşmesi, 1. Grup 2. Görüşme, 29.04.2013).

Can: Resim çok olduğu için bakıyoruz, hevesleniyoruz, okuyoruz.

Nebiye: Okumasını geliştirmeyen arkadaşlarımız var sınıfta. Onların ilgisini çekerek okumalarını geliştiriyor (Odak Görüşmesi, 2. Grup 1. Görüşme, 05.04.2013).

Araştırmacı: Dergileri evde eline alıp okuyor mu?

Baran Bey: Orasına hiç dikkat etmedim. Dergide sevmediği bir konu olsa dersi zayıf olur.

Veliler: Dergiler daha iyi (hep bir ağızdan).

Abdülkerim Bey: “Bu çocukları araştırmaya, okumaya biraz daha sevk etti.” diye düşünüyorum.

Nemetur Hanım: Dergi bir eğlenceli geldi. Okumayı sevdi (Veli Görüşmesi, 19.04.2013).

Selvinaz: O da kitap bu da kitap ama bunu merak ediyorsun, okuyasın geliyor. O yüzden okumamıza faydası oluyor (Öğrenci Dersler, 10. Ders, 27.03.2013).

Dergilerin birçok yönden öğrenciyi kendine çekmesi okuma isteği uyandırarak derginin okunmasını sağlıyor. Okuma alışkanlığı evde devam ettiği gibi ders içinde de ders işlemeye katkıda bulunmaktadır. Bu durum araştırmacı günlüğüne yansımıştır.

Günlüklerini kim okuyacak dediğimde çoğunu istekli gördüm. Öğrencilerin istekli olması beni de isteklendiriyor (Araştırmacı Günlüğü, 03.04.2013).

Yakından çekim yaparak öğrencilerin yaptıklarını kontrol ettim. Resimler ve yorumlar özenerek yapılmıştı. Etkinliği birkaç öğrenciye okuttum. Okumayan öğrencilerin pek hoşuna gitmedi (Araştırmacı Günlüğü, 20.03.2013).

Daha sonra sözcükte anlam etkinliği yapıldı. Etkinliğe ilgi gösterdiler. Etkinlikte geçen kelimelerin anlamını okumakta istekliyidiler (Araştırmacı Günlüğü, 21.03.2013).

Öğrenciler yazdıkları video ile ilgili yorumları okudular. Yazmada ve okumada gayet istekliler. Özellikle yazdıkları ürünü arkadaşlarıyla paylaşma isteği çok ağır basıyor.

İkinci ders şiir okuma ile devam ettik. İki kez örnek okuma yaptım. Öğrenciler örnek okumayı dikkatle dinledi. Örnek okuma bittikten sonra öğrenciler okumak için parmak kaldırdılar. Okumak için can atıyorlardı. Hatta kendisi seçilmediği için kızan öğrenciler oldu. Öğrenciler şiiri daha güzel okumak için gayret ettiler (Araştırmacı Günlüğü, 28.03.2013).

Öğrencilere örnek okuma yaptım. Öğrenciler dikkatle dinlediler. Metinlerin hem içerik hem de görsellik açısından zengin olması bütün öğrenme alanlarını olumlu yönde etkilemektedir. Önceden uyararak dinletilen metinleri artık kendileri ilgiyle dinliyorlar. Ardından kendileri okumak için can attılar (Araştırmacı Günlüğü, 11.04.2013).

Konu çeşitliliği ve içerik zenginliği okuma becerisi olumlu yönde etkileyen önemli etkenlerden birisi olarak görülüyor.

İkinci ders serbest okuma dersi için kütüphaneye çıktık. Kitap yerine serbest okuma materyali olarak dergileri kullandılar. Dergilerdeki sayfaların çeşitliliği onu iyi bir okuma materyali kılıyor. Konuların kısa ve zengin oluşu, sayfaların renkleri, sıkıldıklarında kullanabilecekleri eğlence sayfaları öğrenciler için bulunmaz kaynak (Araştırmacı Günlüğü, 11.04.2013).

Asuman: Dergiler daha güzel çünkü derginin içinde oyunlar var. Bulmacalar var, ,metinler var, bence dergiler daha güzel (Öğrenci Dersler, 23. Ders, 11.04.2013).

Abdülkerim Bey: Tabii ki aldığımız dergileri okuyor. Bir şey sorsanız şu dergide vardı. Dergide “Bunları Biliyor musunuz?” bölümü var. Orada hiç kimsenin aklınla gelmeyecek şeyler var. Çocukların aklına gelmeyecek şeyler yazmış. Mesela; “Buzun milyonlarca yıl erimediğini biliyor muydunuz?” diyor (Veli Görüşmesi, 19.04.2013).

Berke: Dergi daha güzel bence daha renkli içinde oyunlar değişik bilgiler karikatürler var. Ama kitapta renksiz renksiz sadece bir konuya değinmiş hikâyeler var.

Dilasu: Dergiler daha güzel çünkü içinde çok eğlenceli bilgiler var. Bilmeceler var, şiirler var.

Rumeyra: Dergi daha güzel çünkü içinde eğlenceli oyunlar var, bilgiler var.

Gamze: Dergi daha güzel. İçinde renkli oyunlar oluyor hem de eğlenceli bilgiler var (Öğrenci Dersler, 23. Ders, 11.04.2013).

İkinci ders serbest okuma dersi için kütüphaneye çıktık. Serbest okuma materyali olarak kitap yerine dergileri kullandılar. Dergilerdeki sayfaların çeşitliliği onu iyi bir okuma materyali kılıyor. Konuların kısa ve zengin oluşu, sayfaların renkleri, sıkıldıklarında kullanabilecekleri eğlence sayfaları öğrenciler için bulunmaz kaynak. Derginin biraz sayfalarını okudular. Dersin sonlarına doğru ise bulmaca ve eğlence sayfalarını açarak onlarla uğraştılar (Araştırmacı Günlüğü, 11.04.2013).

Şennur: Dergi okumak daha güzel çünkü hem derginin içinde bilgi var hem de eğlenceli bölümler var (Öğrenci Dersler, 23. ders 11.04.2013).

Dergilerdeki içeriğin zenginliği öğrenciyi okumaya sevk ediyor. Kitaplarda böyle bir şey bulamıyorlardı. Yazıların görsellerle desteklenmesi öğrenciyi okuma için daha istekli yapıyor.

Can: Resim çok olduğu için bakıyoruz hevesleniyoruz okuyoruz.

Nebiye: Okumasını geliştirmeyen arkadaşlarımız var sınıfta. Onların ilgisini çekerek okumalarını geliştiriyor.

Berfe: Ben dergide şunu fark ettim. Bizim okumamız için değişik görseller konulmuş, bu da bizi metne çekiyor. Okuma alışkanlığına gerçekten de etkisi oldu.

Busenur: Berfe'nin dediğine katılıyorum. Mesela eski ders kitaplarımızda sadece metin okurduk gerçek bir hikâyeydi ama şimdi hayatla ilgili renkli resimler de katıyorlar ve insanların dikkatini çekiyor ve böylece okuması geliyor.

Öğretmen: Dergileri eve gidince okuyor musunuz, kendinizde böyle bir istek var mı?

Nebiye: Ben okuyunca kardeşlerim de istiyor, resimleri görselleri onlar da...

Celil: Eve gidince okuyorum çünkü oradaki resimler ilgimi çekiyor. Onun için de okuyorum böyle, okuyunca daha çok okuma isteği geliyor baştan sona okuyorum böyle (Odak Görüşmesi, 2. Grup 1. Görüşme, 05.04.2013).

Didem: Resimler dikkatimizi çektiği için merak ediyoruz ve okuyoruz bu yüzden de okumamız da iyileşiyor.

Celil: Eve gidince okuyorum çünkü oradaki resimler ilgimi çekiyor. Onun için de okuyorum. Okuyunca daha çok okuma isteği geliyor, baştan sona okuyorum böyle (Odak Görüşmesi, 2. Grup 1. Görüşme, 05.04.2013).

Dergiler iyi bir okuma materyali olduğu için çocuklar her zaman okuyor. Evde bile okuma yapıyorlar. Komite görüşmelerinde öğrencilerin yatmadan önce dergi okuduklarını belirtiyorlar.

Dergiyi çok seviyorum. Her zaman okuyorum ama eğlence katmak için daha çok karikatür olsaydı daha güzel olurdu. Çünkü ben karikatürleri daha çok seviyorum. Bana çok eğlenceli geliyor ... (Günlük, Yeliz, 09.04.2013).

Zuhal: Benim çocuğa ders kitabındaki metni okumak işkence gibi ama Bilim Çocuk, Ng Kids aldığımızda yatmadan önce yatağa oturuyor. 10-15 dakika bir sonraki ayın dergisi gelene kadar hepsini okumuş oluyor (Komite Görüşmeleri, Komite 1. Toplantı, 18.03.2013).

Bugün çok eğlenceliydi çünkü Kar Tanesi Pinu'nun etkinliklerini yaptık. Etkinlikleri yaparken çok eğlendim. Bugün Bilim Çocuk dergisi verildi. Ben eve gelince açıp içindekileri okudum. İçinde çok güzel şeyler var (Günlük, Alper, 07.04.2013).

Busenur: Gonca dergisini ilk aldığımız gün eve gittiğim gün hemen başına oturup tüm sayfalarını okudum. Çok beğendim (Odak Görüşmesi, 2. Grup 1. Görüşme, 05.04.2013).

Yeliz: Eve gittiğimde oturuyorum, canım sıkılıyor, dergi okuyasım geliyor, okuyorum (Öğrenci Dersler, 10. Ders, 27.03.2013).

Öğretmen: Dergi dersin işlenişinde bir şeyler değiştirdi mi?

Berfe: Okumamızı değiştirdi. Okumamızı... (Odak Görüşmesi, 2.Grup 2.Görüşme, 30.04.2013).

Öğretmen: Dergiler ders dışında okumalarınıza faydalı oldu mu? Dergileri evde okuyor musunuz?

Bekir: Ben daha çok okumaya başladım, okumam gelişti (Öğrenci Dersler, 10. Ders, 27.03.2013).

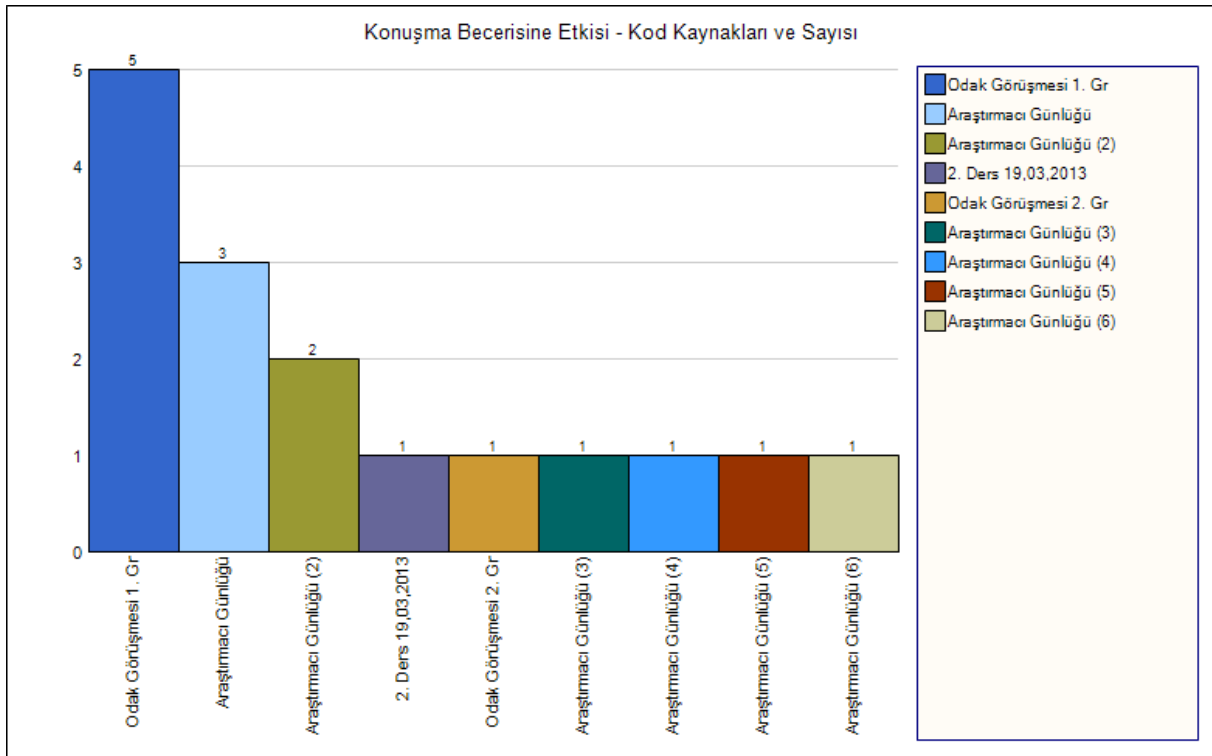
Kar Tanesi Pinu adlı metinini bize Fatih Hoca okudu. O kadar güzel okudu ki uyku geldi. Okumayı beğenmedim çünkü bizim dergimizde yoktu (Günlük, Yeliz, 04.04.2013).

Keşke hiç Türkçe kitapları olmasa. Hep dergiden işlesek. Fatih Hoca kaldırırsa da uygulama çok güzeldi. Kütüphaneye gidince kitap okumasak keşke. Dergiyle gitsek kütüphaneye (Günlük, Nebiye, 18.04.2013).

Selvinaz: Türkçe kitabını şahsen açmazdım ama dergileri elimden düşüremiyorum (Odak Görüşmesi, 1. Grup 1. Görüşme, 25.03.2013).

Görüldüğü üzere dergiler öğrencilerin hem sınıf içi okumalarına hem de ders dışı okumalarına yardımcı olmaktadır. Görüşler dergilerin çok iyi bir okuma materyali olduğunu gösteriyor. İçerik ve görseller okuma becerisini çok olumlu anlamda etkilemektedir. Ders kitaplarındaki okumaya karşı isteksizlik dergilerde tam tersi bir duruma dönüşmektedir. Dergiler okuma becerisini geliştirmede önemli bir materyal olarak kullanılabilir.

Konuşma Becerisine Etkisi

Grafik 22. Konuşma Becerisine Etkisi Alt Teması Kod Kaynakları ve Sayısı

Tablo 34

Konuşma Becerisine Etkisi Alt Tema Kod Listesi

Tema Adı	Kaynak Sayısı	Kod Sayısı
Konuşma Becerisine Etkisi	9	16
Afiş Sunumu	2	2
Beğenilen Metinlerin Olması	1	1
Bilgi Sorması	1	1
Dergi Bölümlerinin Çok Olması	1	1
Dergi Sunumu	1	1
Kolay Yorumlanması	1	1
Konuşmaların Güzel Ve Mantıklı Olması	1	1
Konuşmaya İsteklilik	2	2
Konuşmayı Geliştirmesi	1	1
Öğrenciyi Daha Çok Konuşturması	1	2
Resimlerin Çok Olması	1	1
Yorumların İyi Olması	2	2

Bu temada konuşma becerilerine etki eden unsurların ne olduğu veriliyor. Öğrenciler dergilerin konuşmalarına yardımcı olduğunu, içeriğin ve görsellerin konuşma becerilerine etkisi üzerinde duruyorlar.

Zamanla heyecanlarının azalacağını zannediyordum ama tahminim yanlış çıktı. Öğrenciler her yeni derginin heyecanını yaşadıklarını ifade ediyor. Dergiler öğrencilerin en çok konuşma ve yazma becerilerinin gelişmesine etki etti. Çocuklar soruları cevaplayıp yorum yapmakta çok istekliler (Araştırmacı Günlüğü, 03.04.2013).

İkinci ders metin hazırlık soruları ile derse başladık. Bu bölümde öğrenciler uygulamanın ilk günü olmamasından dolayı konuşmaya istekliydiler. Sınıftaki öğrencilerin hemen hepsi söz alarak konuştu (Araştırmacı Günlüğü, 19.03.2013).

Tek seçenek olan etkinlik kitabının dışına çıkmıştık. Seçtikleri hayvanları özenle kesip yapıştırdılar. Yapıştırdıkları bu resimleri yorumladılar. Yorumlara istekli katılımlar vardı. Öğrenciler konuşmakta istekliydiler. Bu etkinlik aynı zamanda öğrencilerin konuşma becerilerini geliştiriyor (Araştırmacı Günlüğü, 21.03.2013).

Bekir: Dergi beni daha çok konuşturuyor. Çok güzel.

Bekir: Dergi daha iyi beni daha çok konuşturuyor. Türkçe kitabı beni çok konuşturuyordu (Odak Görüşmesi, 1. Grup 1. Görüşme, 25.03.2013).

Öğretmen: Bu görseller mi daha güzel ders kitabındaki görseller mi daha güzel yorumlanıyor?

Bekir: Bu dergi daha güzel (yorumlanıyor) (Öğrenci Dersler, 2. Ders: 19.03.2013).

Uygulama ilerledikçe öğrenciler görsel sunu ve okuma tekniklerini daha iyi kullanabiliyorlar. Daha ustaca bir anlatım ve yorumlamaya sahipler (Araştırmacı Günlüğü, 10.04.2013).

Gökhan: Türkçe dersinde yorumlarım arttı. Bir de cümleleri kurarken o kelimler aklıma geliyor (Odak Görüşmesi, 1. Grup 1. Görüşme, 25.03.2013).

Afişler öğrencinin konuşmasına çok yardımcı oluyor. Kendi ürününü sunarken kendini beğenme de oluşuyor (Araştırmacı Günlüğü, 26.03.2013).

Dergiyi sunarken yaptıkları konuşmalar konuşma becerilerinde etkili oluyor. Önceden konuşmakta tereddüt eden öğrenciler dergiyi ve afişi sunarken gayet güzel konuşuyorlar. Dergide anlatılacak bölümlerin çok olması öğrencinin konuşmasına yardımcı oluyor (Araştırmacı Günlüğü, 27.03.2013).

Öğrenciler ilk derste afişlerini sundular. Afişler gerçekten özenilerek yapılmış. Bazı öğrenciler afişlerinin iyi olmadığını düşünerek sunmaktan çekiniyorlar. Öğrenciler afişlerini sunarken çok iyi bir performans sergiliyorlar. Konuşmaları çok güzel ve mantıklı. Afişler bittikten sonra diğer öğrenciler yapılan çalışmalarını yorumluyorlar. Yorumlar öğrencilerin daha çok okumasını teşvik ediyor. Yorumlara katılım da iyi düzeyde (Araştırmacı Günlüğü, 10.04.2013).

Anıl: Dergide daha çok resim olduğu için yorumlarımız da artıyor. Konuşmayan insanların bile konuşması geliyor.

Gökhan: Türkçe dersinde yorumlarım arttı. Bir de cümleleri kurarken o kelimeler aklıma geliyor (Odak Görüşmesi, 1. Grup 1. Görüşme, 25.03.2013).

Selvinaz: Gergedanda hiç konuşmadım, çünkü çizemiyordum, çizimim iyi değildi. Diğer şeylerde konuştum çünkü hep bilgi soruyordu. Konuşasım geldi (Odak Görüşmesi, 1. Grup 1. Görüşme, 25.03.2013).

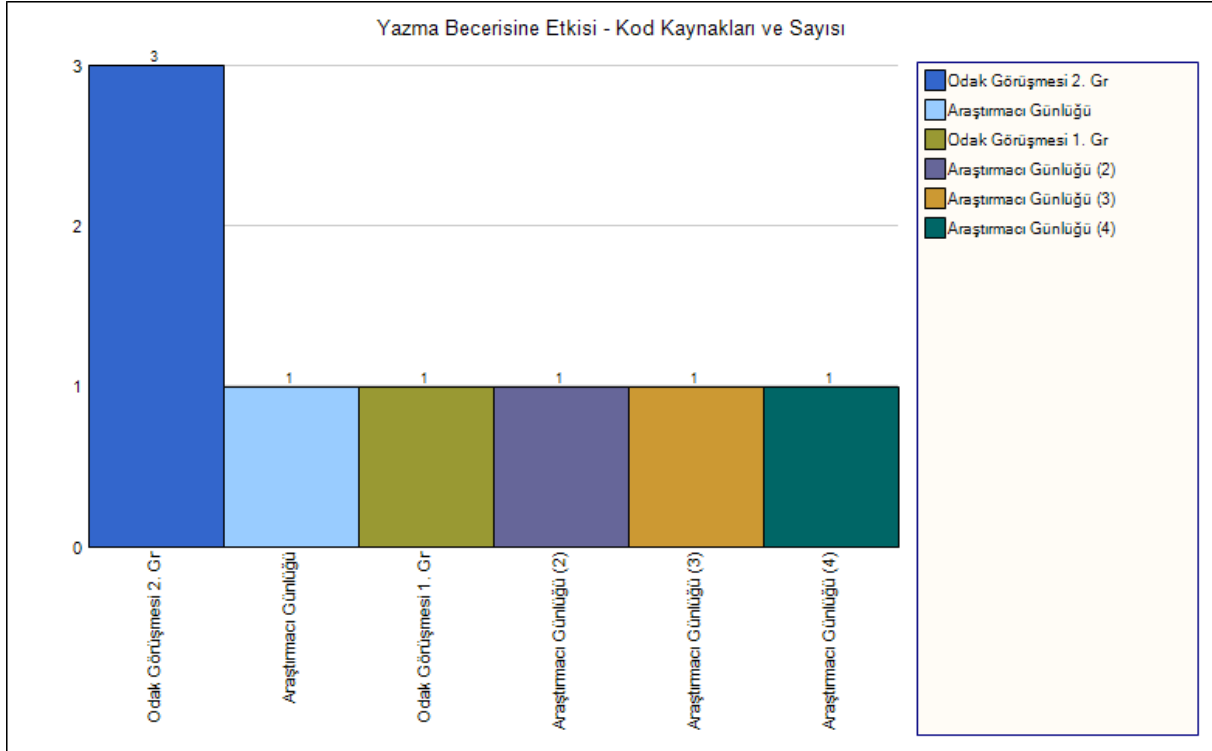
Berfe: Dergide genelde bizim beğendiğimiz metinler var. Beğendiğimiz metin olunca bunun da etkinliğini yapma isteği duyuyoruz. Konuşmaya da etkisi oluyor bence (Odak Görüşmesi, 2. Grup 1. Görüşme, 05.04.2013).

Dergiyi sunarken yaptıkları konuşmalar konuşma becerilerinde etkili oluyor. Önceden konuşmakta tereddüt eden öğrenciler dergiyi ve afişi sunarken gayet güzel konuşuyorlar (Araştırmacı Günlüğü, 27.03.2013).

Dergilerin okuma becerisinde olduğu kadar konuşma becerisinde de etkili olduğu görülüyor. Derginin içeriğinin zengin olması öğrencilerin daha fazla konuşmasına yardımcı

oluyor. Üzerinde konuşulacak ve yorumlanacak bölümlerin olması öğrencilerin derste daha aktif bir şekilde konuşmalarını sağlıyor. Öğrenciler konuşulacak ve yorumlanacak bölümlerin olmasını konuşma için bir sebep sayıyorlar.

Yazma Becerisine Etkisi

Grafik 23. Yazma Becerisine Etkisi Alt Teması Kod Kaynakları ve Sayısı

Tablo 35

Yazma Becerisine Etkisi Alt Tema Kod Listesi

Tema Adı	Kaynak Sayısı	Kod Sayısı
Yazma Becerisine Etkisi	6	8
Beceri Gelişimini Etkileme	3	3
Etkinliklere Katılımı Etkilemesi	2	2
İlgi Çeken Bölümlerin Olması	1	1
Yazmaya İstekli Oluş	2	2

Bu temada öğrencilerin uygulamanın yazma becerisine olan etkisi üzerinde durulmuştur. Yazma becerisinin geliştiğine dair görüşler araştırmacı günlüğüne de yansımıştır.

Öğrenciler uygulamaya gerçekten ilgililer. Zamanla heyecanlarının azalacağını zannediyordum ama tahminim yanlış çıktı. Öğrenciler, her yeni derginin heyecanını yaşadıklarını ifade ediyor. Dergiler öğrencilerin en çok konuşma ve yazma becerilerinin gelişmesine etki etti (Araştırmacı Günlüğü, 03.04.2013).

Selvinaz: Kesme yapıştırma olduğu için dikkat çekiyor, bu yüzden derse katılıyorlar. Yazma ve okuma becerimiz gelişti (Odak Görüşmesi, 1. Grup 2. Görüşme, 29.04.2013).

Nebiye: Bu uygulama yazma alışkanlığımızı geliştiriyor. Mesela, daha yeni bilgiler öğrendikçe o bilgiler kafamızda kalıyor ve yazıya dökme şansımız oluyor (Odak Görüşmesi, 2. Grup 1. Görüşme, 05.04.2013).

Öğrenciler dergilerle işlenen derste etkinliklerdeki yazma bölümünü çok istekli bir şekilde yapıyorlar. Türkçe derslerinde böyle bir durum söz konusu değildi. Etkinliklerdeki yazma bölümlerinde daha isteksiz bir şekilde yazıyorlardı.

Daha sonra öğrenciler yazdıkları video ile ilgili yorumları okudular. Yazmakta ve okumakta gayet istekliler. Özellikle yazdıkları ürünü arkadaşlarıyla paylaşma isteği çok ağır basıyor (Araştırmacı Günlüğü, 28.03.2013).

Nebiye: Yazma isteğim daha da arttı. Bir şey okuduğumuzda yazma isteği hemen geliyor. Aklımızda kaldığı için (Odak Görüşmesi, 2. Grup 1. Görüşme, 05.04.2013).

Öğretmen: Yazma alışkanlığınıza etkileri neler?

Nebiye: Bu yazma alışkanlığımızı geliştiriyor. Mesela daha yeni bilgiler öğrendikçe o bilgiler kafamızda kalıyor ve onları yazıya dökme şansımız oluyor.

Berfe: Siz söylemiştiniz aklımızda kalıyor diye. Yazmaya da etkisi var bence (Odak Görüşmesi, 2. Grup 1. Görüşme, 05.04.2013).

Etkinliklerdeki yazı bölümlerini de yaparken hemen hepsi derse katıldı. Etkinlikleri yazmak uygulamanın en iyi bölümlerinden biri. Dersin eğlenceli ve çekici olması çocukları

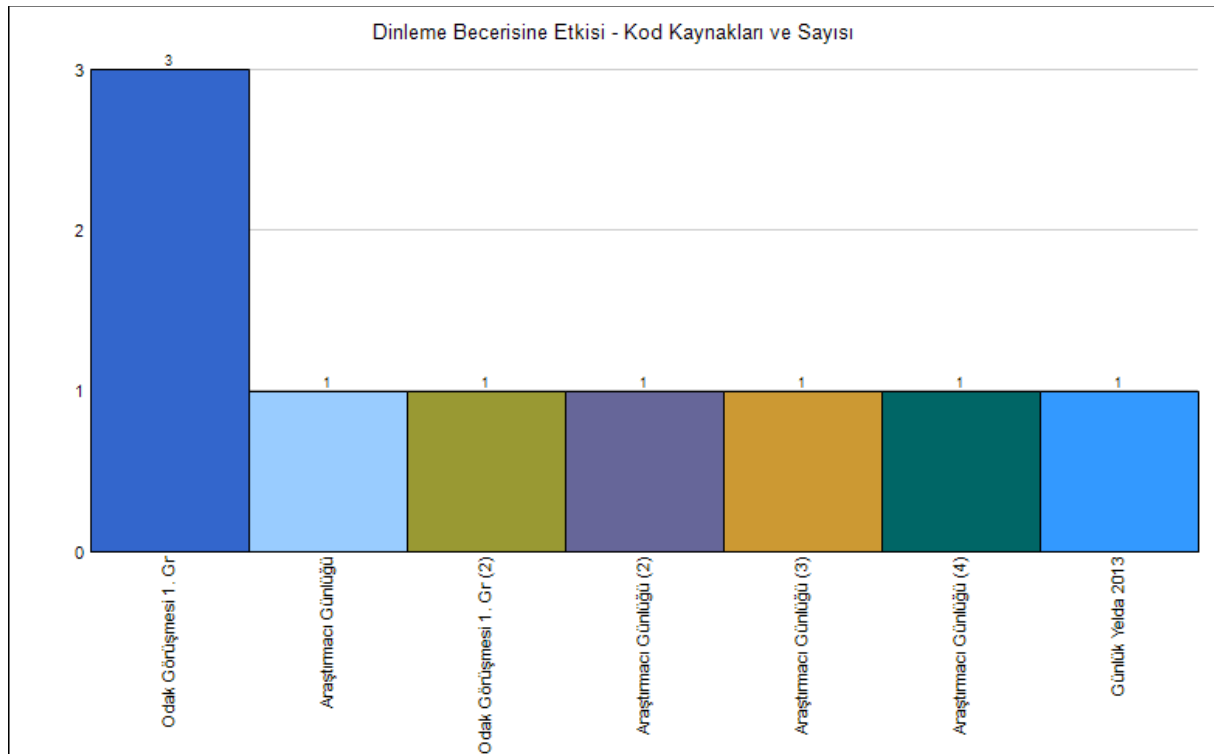
yazmaya daha istekli kılıyor. Yazdıklarını da okumak için istekliydim (Araştırmacı Günlüğü, 02.04.2013).

Öğrencilerde derse katılım isteği devam etmekte. Bazı öğrenciler derse katılmamakta ısrarcılar. Belki de kameradan çekindikleri için katılmıyorlardır. Yazma etkinliğine katılım yüksek olmasına rağmen soru sorulduğunda parmak kaldırmamaktadırlar (Araştırmacı Günlüğü, 21.03.2013).

Didem: Yazmamıza etkisi var çünkü ilgimizi çeken bölümleri okuduğumuzda yazmamız geliyor (Odak Görüşmesi, 2. Grup 1. Görüşme, 05.04.2013).

Öğrenci görüşlerinden ve araştırmacı günlüğünden anlaşıldığı üzere uygulama öğrencilerin yazma becerisinde de olumlu bir değişim sağlamıştır. Araştırmacı bu konu üzerinde özellikle duruyor. Çalışma kitaplarına da bakıldığında öğrencilerin yazma konusundaki isteklilik daha somut bir şekilde görülecektir. Önceden isteksiz bir şekilde yaptıkları yazı bölümlerini hem istekli hem de dikkat ederek yapıyorlar.

Dinleme Becerisine Etkisi

Grafik 24. Dinleme Becerisine Etkisi Alt Teması Kod Kaynakları ve Sayısı

Tablo 36

Dinleme Becerisine Etkisi Alt Tema Kod Listesi

Tema Adı	Kaynak Sayısı	Kod Sayısı
Dinleme Becerisine Etkisi	7	9
Dikkatli Dinleme	4	4
Dinlemeyi Geliştirme	1	1
Dinlemeyi Sevme	1	1
Dinlerken Etkilenme	1	1
Eskiden Derste Konuşulması	1	1
Heyecanlı Şeylerin Olması	1	1

Öğrenciler eskiye göre daha dikkatli dinledikleri araştırma günlüğüne yansımıştır. Bu durum derse olan ilginin bir göstergesidir.

Sıra gelmişti metni dinlemeye. Metni gerçekten de çok dikkatli dinlediler. Metin bittikten sonra "Güzel, çok güzel" ifadesini kullandılar. Okumak için ben sormadan parmak kaldırdılar (Araştırmacı Günlüğü, 04.04.2013).

Öğrencilere örnek okuma yaptım. Öğrenciler dikkatle dinlediler. Metinlerin hem içerik hem de görsellik açısından zengin olması bütün öğrenme alanlarını olumlu yönde etkilemekte. Önceden uyarılarla dinledikleri metinleri artık kendileri ilgiyle dinliyorlar (Araştırmacı Günlüğü, 11.04.2013).

Öğrenciler metni dikkatli dinlediler. Dergilerdeki metinleri dinlemek çocuklar için bir heyecan. Metinlerin kalitesi öğrenciyi kendine çekiyor. Dinleme ve okuma etkinliğine iyi bir başlangıç oluyor (Araştırmacı Günlüğü, 16.04.2013).

Metni örnek okuma yaptım. Öğrenciler metni dinliyorlardı. Ben okurken öğrenciler de 2. etkinliği yaptılar. Etkinliği yaparken dikkatli dinlediklerini gözlemledim (Araştırmacı Günlüğü, 20.03.2013).

Öğrenciler artık dersi seve seve dinlediklerini ifade ediyorlar.

Kar Tanesi Pinu adlı metni Fatih Hoca okudu. O kadar güzel okudu ki uykum geldi. Okumayı beğenmedim çünkü bizim dergimizde yoktu. Resmi de göremiyordum. Sonra üç

arkadaşımız. Berfe, Ruhan ve Akif adlı kişiler Kar Tanesi Pinu'yu okudu. Resmini gördüm. Artık seve seve dinliyordum. Her zaman Türkçe dersi olsun diye çok istiyorum (Günlük, Yeliz, 04.04.2013).

Öğretmen: Dinlemeye etkisi oldu mu?

Anıl: Dergiyi dinlerken daha çok etkileniyorum.

Gökhan: Eskiden ders işlerken aramızda konuşuyorduk ama ders dinlerken hiç konuşmadık. Sadece etkinlik yaparken yorumlarımızı birbirimize sorduk (Odak Görüşmesi, 1. Grup 1. Görüşme, 25.03.2013).

Yeliz: Eski kitap o kadar sıkıcıydı ki başka birileri okurken uykum geliyordu. Ama şimdi dergide o kadar heyecanlı şeyler var ki dinlemeden edemiyorum (Odak Görüşmesi, 1. Grup 1. Görüşme, 25.03.2013).

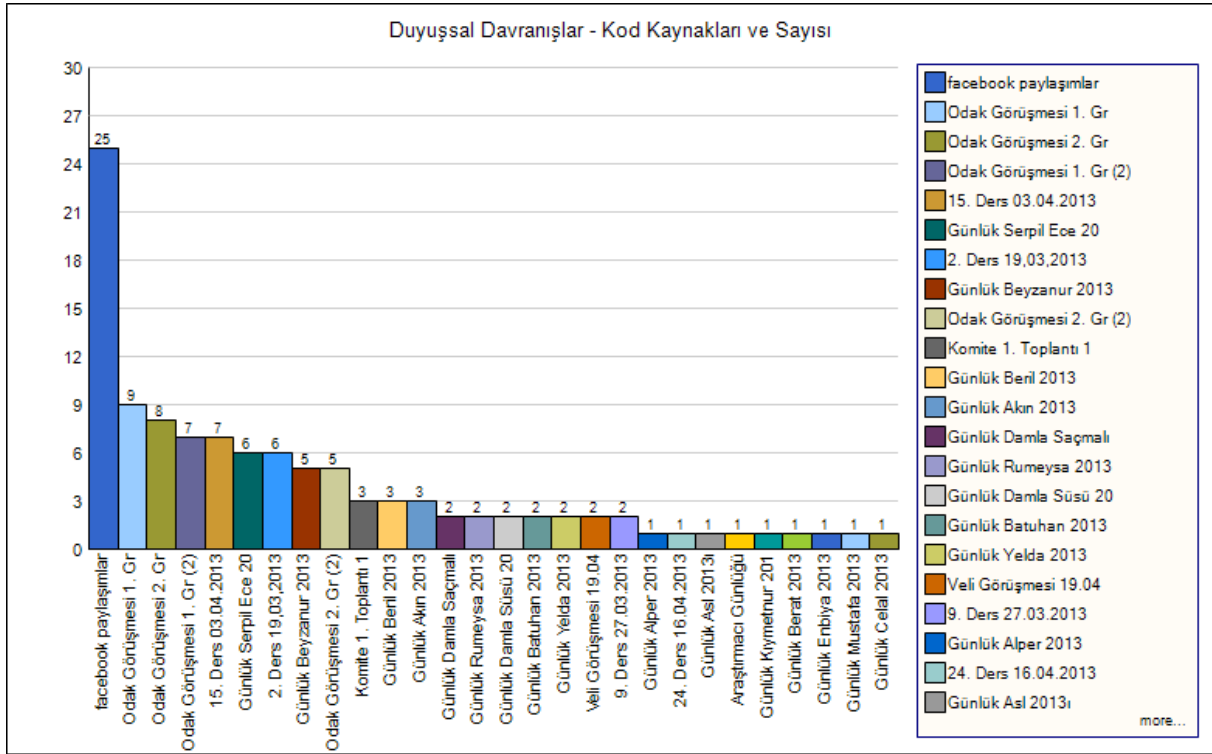
Öğretmen: Dergiler siz de okuma alışkanlığını, yazma alışkanlığını, dinleme alışkanlığını değiştirdi mi?

Gökhan: Dinleme alışkanlığını artırdı, diğerlerini hiç etkilemedi.

Bekir: Günlük yazmamız yazı alışkanlığımızı geliştirdi.

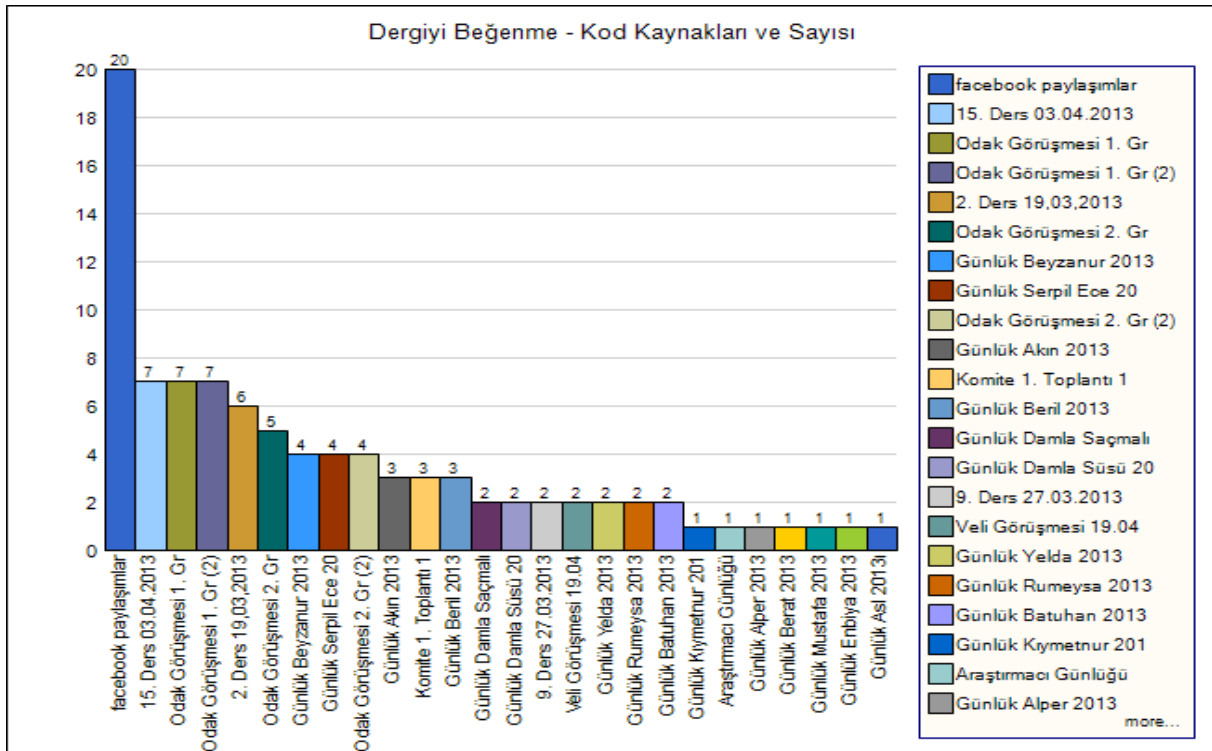
Ruhan: Benim için hiç etkisi olmadı, okumayı sevmiyorum, yazmadan nefret ediyorum, dinlemeden onu hiç sormayın. Herkes beni dinlesin istiyorum (Odak Görüşmesi, 1. Grup 2. Görüşme, 29.04.2013).

Duyuşsal Davranışlar

Grafik 25. Duyuşsal Davranışlar Teması Kod Kaynakları ve Sayısı

Dergiyi Beğenme

Grafik 26. Dergiyi Beğenme Alt Teması Kod Kaynakları ve Sayısı

Tablo 37

Dergiyi Beğenme Alt Tema Kod Listesi

Tema Adı	Kaynak Sayısı	Kod Sayısı
Dergiyi Beğenme	26	94
Beğenmek	6	6
Ben Buna Dergi Derim	1	1
Bir Başka Eğlenceli	1	2
Dergileri Karşılaştırma	12	20
Dergileri Övmek	1	1
Dikkat Ve İlgi Çekici	2	3
Eğlenceli Olması	11	15
En Güzel Dergi	3	6
En İyisi	1	1
En Sevdiğim	2	2
Eşi Olmayan Bir Dergi	1	1
Güzel Olması	7	13
Harika Bir Dergi	1	1
Heyecan Verici	1	1
Hoşuna Gitmesi	2	2
İçerik Güzel	1	1
İlgi Ve Dikkat Çekici	4	5
İşlemek Daha Güzel	1	1
Keyifli Olması	1	1
Kötü Yanı Yok	1	1
Kusursuz	1	1
Meraklandırıcı Olması	1	1
Resimleri Sevmek	1	1
Sevmek	5	6
Sınıfa Renk Katmak	1	1

Öğrenciler dergilere yönelik görüşlerinde sevmek, eğlenceli, güzel, iyi gibi kavramlar kullanmaktadırlar. Bu kavramlar dergilerin özelliklerine yöneliktir. Ama bazı yerlerde öğrenciler genel bir görüş sunmuşlardır. Bu görüşün neye yönelik olduğu tam olarak kestirilememektedir. Görüşler burada ayrı bir tema olarak toplanmıştır. Ayrıca dergilerin tercih edildiğini, öğrenci dünyasında nasıl bir yeri olduğunu göstermek bu temanın düzenlenmesindeki bir diğer amaçtır.

Eve gelince dergideki metinleri okudum çok güzeldi. Dergide ilgi çekici şeyler vardı (Günlük, Gökhan, 02.04.2013).

Bugün yeni bir dergi dağıtıldı. Bu dergi daha ilgi çekici idi. Çok beğendim (Günlük, Busenur, 27.03.2013).

Zuhal: Bir dergide çocuğun ilgisini çekecek bir şey oluyor mutlaka. Hiç olmasa bulmaca, bilmece kısmı ilgi çeker.

İsmail: Dergiler çocuğun ilgisini çekiyor (Komite Görüşmeleri, Komite 1.Toplantı, 18.03.2013).

Gökhan: Ders kitabında benim dikkatini çeken bir şey var. O da yıldızların adlarıydı. Ama bunda istediğim yeri açıp okuyorum. O çok ilgi çekici gerçekten (Odak Görüşmesi, 1. Grup 1. Görüşme, 25.03.2013).

Selvinaz: Ders kitabında merak etmiyorduk, o yüzden açasımız gelmiyordu ama dergilerde merak olduğu için açıyoruz (Odak Görüşmesi, 1. Grup 1. Görüşme, 25.03.2013).

Akif: Aslında güzel dergi. Gökhan arkadaşımızın dediği gibi reklam fazla ama ben bu dergiyi sevdim, hatta çalışma ve ders kitabından işlemek yerine dergiden işlemek daha güzel (Facebook Paylaşımları, 08.04.2013).

Gonca dergisinin içinde çok güzel şeyler var (Günlük, Alper, 27.03.2013).

Merve: Bence dergilerimiz çok güzel için de bulmacalar var, keşke bu uygulama devam etse (Facebook Paylaşımları, 12.04.2013).

Celil: Ng Kids dergisi güzel bir dergi ama bize verilen Ng Kids dergiler biraz hayvanlara yoğunlaşmıştı... Ama güzel bir dergiydi (Facebook Paylaşımları, 04.04.2013).

Gökhan: Bence güzel bir dergi ama içinde reklam oranı çok fazla ve birde burada hiç insanlara yönelik bir metin bile yok (Facebook Paylaşımları, 08.04.2013).

Akif: Aslında güzel dergi Gökhan arkadaşımızın dediği gibi reklam fazla ama ben bu dergiyi sevdim hatta çalışma ve ders kitabından işlemek yerine dergiden işlemek daha güzel (Facebook Paylaşımları, 08.04.2013).

Musa: Güzel ama bilgi az yarısı reklam (Facebook Paylaşımları, 09.04.2013).

Akif: Bence bu dergi güzel ama çok reklam var. Güzel yanları da var. Bilgileri güzel ama reklam az olsaydı daha güzel olurdu, hatta diğerlerinden daha güzel olurdu (Facebook Paylaşımları, 12.04.2013).

Dilasu: Bence çok güzel içinde eğlenceli bilgiler var. Benim en sevdiğim yer sağlıklı dişler olan bölüm ve itme çekme olan yer hoşuma gitti (Facebook Paylaşımları, 17.04.2013).

Bilim Çocuk dergisinin de sonuna geliyoruz ama bu dergiler çok güzel (Günlük, Anıl, 10.04.2013).

Bilim Çocuk dergisi gerçekten çok güzeldi (Günlük, Berfe, 11.04.2013).

Dergi çok güzel bir şey. Normal kitaplarımız çok dikkat çekici değil. Bunun sebebi de dergideki gibi resimlerin canlı olmaması ve yazılarının dikkat çekmemesi (Günlük, Kamilenur, 03.04.2013).

Bilim Çocuk aslında güzel dergiydi ama içinde az bilgi vardı (Günlük, Musa, 19.03.2013).

Dergiler çok güzel hem eğlenceli (Günlük, Rumeysa, 10.04.2013).

Yeliz: Eğlenceli (dergiler) hem de çok güzel.

Dilasu: Öğretmenim buradaki (dergiler) daha güzel, daha güzel şeyler çıkabilir.

Yeliz: Buradaki (dergi) çok daha güzel (Öğrenci Dersler, 2.Ders, 19.03.2013).

Celil: Hocam ben bu dergileri daha çok seviyorum. Çünkü hem eğlenceli hem bulmacalar, hem de resimleri kesemiyorduk. Eskiden ders bazen sıkıcı geçiyordu artık o hissim kalmadı (Facebook Paylaşımları, 03.04.2013).

Selvinaz: Çok eğlenceli bir dergi (Facebook Paylaşımları, 05.04.2013).

Berfe: Bence de Selvinaz (Facebook Paylaşımları, 05.04.2013).

Tolunay: Doğru Anıl, uygun (Facebook Paylaşımları, 06.04.2013).

Merve: Bence de Berfe (Facebook Paylaşımları, 12.04.2013).

Gonca dergisinde ise hem yardım hem bilgi hem eğlenceli. Bilim Çocuk dergisi de öyle (Günlük, Busenur, 18.04.2013).

Bu yeni dergim de çok eğlenceliydi. Gonca da eğlenceliydi, fakat ben Bilim'i seçerdim o yüzden güzeldi (Günlük, Dilasu, 09.04.2013).

Bugün Ng Kids dergisi bitti ve yeni bir dergi aldık. Bu dergi Gonca dergisi. Gonca dergisi çok eğlenceli. Şiirler de var içinde. Reklam yok. Ben bu dergiyi çok sevdim (Günlük, Selvinaz, 27.03.2013).

Dergiler çok eğlenceli, aynı zamanda çok eğitici (Günlük, Yeliz, 19.03.2013).

Anıl: Eski kitabımızda etkinliklerle kavga ediyorduk. Ama dergide hiç sıkılmadan sayfalara bakabiliyorsun. Resimlere bakabiliyorsun. Güzel oldu.

Gökhan: Bu dergi hem eğlence hem görsel hem yazı olarak ilgimi çekti.

Yeliz: Dergiler çok eğlenceli ve öğretici ama eskiden kitaplar pek sıkıcıydı (Odak Görüşmesi, 1. Grup 1. Görüşme, 25.03.2013).

Yeliz: Kitaplarda oyun falan yok ama dergilerde en son sayfalarında oyun var daha da eğlenceli oluyor.

Yeliz: Bence de en iyisi Gonca. İçinde karikatür vardı, bilgi eğlence çoktu (Odak Görüşmesi, 1. Grup 2. Görüşme, 29.04.2013).

Nebiye: Ng Kids dergisinde sadece hayvanların yaşamı anlatılmış ama Gonca dergisinde çocukların eğlenmesi için hem de diğer yaşam alanları anlatılmış (Odak Görüşmesi, 2. Grup 1. Görüşme, 05.04.2013).

Berfe: Kitaplarda pek görmedik (eğlence) bazen oluyor ama dergilerde sık sık rastlıyoruz (Odak Görüşmesi, 2. Grup 2. Görüşme 30.04.2013).

Busenur: Bence (Gonca) eğlenceli hem bilgilendirici hem de dikkat çekici (Öğrenci Dersler, 15. Ders, 03.04.2013).

Yeliz: Eğlenceli hem de çok güzel (Öğrenci Dersler, 2. Ders, 19.03.2013).

Nebiye: Derslerimiz eğlenceli geçiyor. Türkçe kitapları yerine dergiden işlemeyi daha keyifli buluyorum (Facebook Paylaşımları, 02.04.2013).

Akif: Bu dergi güzel bu dergiyi çok sevdim, içinde çok bilgi var.

Selvinaz: Ben pek sevmedim.

Tolunay: Beydili biz sevdik (Facebook Paylaşımları, 12.04.2013).

Celil: Hocam ben bu dergileri daha çok seviyorum çünkü hem eğlenceli hem bulmacalar var hem de resimleri kesemiyorduk. Eskiden ders bazen sıkıcı geçiyordu artık o hissim kalmadı (Facebook Paylaşımları, 03.04.2013).

Bilim Çocuk en sevdiğim ve her ay takip ettiğim bir dergi (Günlük, Berfe, 09.04.2013).

Bu ders Bilim Çocuk dergisini aldık. Bu dergi son dergimiz. Ben Bilim Çocuk dergisini çok seviyorum. Son derslerin eğlenceli olacağına eminim (Günlük, Selvinaz, 09.04.2013).

Bekir: Bilim Çocuk'u sevdim çünkü o oyunlar... (Odak Görüşmesi, 1. Grup 2. Görüşme, 29.04.2013).

Cem: Dergiyi çok sevdik arkadaşlarım da sevdi zaten. Çok iyi bir dergi. Çok renkli, iyi buluşlar var, ilgimizi çeken yerler var böyle (Öğrenci Dersler, 9. Ders, 27.03.2013).

Resimleri ben çok sevmiştim. Orada bir adam gergedanı kontrol ediyordu (Günlük, Gökhan, 21.03.2013).

Bu dergi hoşuma gitti. Ben reklamları pek sevmem. Dergide de zaten reklamlara yer verilmemiş. Aslında ne kadar az ders işlese de dersimiz hoşuma gidiyor (Günlük, Selvinaz, 03.04.2013).

Baran Bey: Kitabın bir antipatisi var. Kitap olunca not alması gerekiyor ama burada (dergide) not yok. Mesela en son bulmaca kısmı çıkıyor, enteresan resimler çıkıyor. Kitapta

standartlar var. Standartlar da insanı rahatsız ediyor. Çocuk burada kendi istediği şeyi buluyor. Benim çok hoşuma gidiyor, benim de hoşuma gidiyor (Veli Görüşmesi 19.04.2013).

Çocukların geneli dergiyi beğendiklerini ifade etti. Ng Kids dergisine göre daha fazla beğendiler. Derginin konularındaki zenginlik öğrenciyi etkilemiş. Diğer dergideki görsellerin çokluğu öğrenciyi kandıramamış (Araştırmacı Günlüğü, 03.04.2013).

Bugün yeni bir dergi dağıtıldı. Bu dergi daha ilgi çekici idi. Çok beğendim (Günlük, Busenur, 27.03.2013).

Gonca dergisini sunduk. Güzel oldu ve herkes beğendi. Ve tabii ki de ben de çok beğeniyorum. Dün sınav olduk. Bu yüzden pek ders işleyemedik (Günlük, Yeliz, 03.04.2013).

Busenur: Gonca dergisini ilk aldığımız gün hemen başına oturup tüm sayfalarını okudum. Çok beğendim (Odak Görüşmesi, 2. Grup 1. Görüşme, 05.04.2013).

Öğretmen: Arkadaşların veya çevrendekiler Gonca dergisi hakkında neler düşünüyor?

Berfe: Arkadaşlarım genel olarak dergiyi beğeniyorlar (Öğrenci Dersler, 15. Ders, 03.04.2013).

Alptuğ: Güzel olmuş ama reklamlara biraz az yer verse daha iyi olurdu. Çok iyi olmuş beğendim (Öğrenci Dersler, 9. Ders, 27.03.2013).

Anıl: Bence en iyisi Gonca.

Yeliz: Bence de en iyisi Gonca. İçinde karikatür vardı, bilgi eğlence çoktu.

Selvinaz: Bana göre de en iyisi Gonca'ydı. Sayfa sayısı olarak az görünse de içinde bir çok sayfa, sayfa derken bilgi sığdırmışlar içine, hem metinler var hem şiirler var, hem bilgi vardı (Odak Görüşmesi, 1. Grup 2. Görüşme, 29.04.2013).

Öğrenciler dergilere yönelik duyuşsal davranışları dergileri karşılaştırarak yapıyorlar. Bir dergide buldukları olumlu ya da olumsuz durumu diğer dergide bulamıyorlar. Bunun için dergiye yönelik duygularını karşılaştırma yaparak aktarıyorlar.

Ben bu dergiyi Kids dergisinden daha çok beğendim. Çünkü Kids dergisinde çok fazla reklam vardı ve karikatür, şiir, fıkra, bilmeceler gibi şeyler yoktu. Gonca dergisinde hepsi vardı. Ben gonca dergisini daha çok sevdim (Günlük, Didem, 27.03.2013).

Bu yeni dergim de çok eğlenceliydi Gonca da eğlenceliydi fakat ben Bilim'i seçerdim o yüzden güzeldi (Günlük, Dilasu, 09.04.2013).

Ruhan: Dergilerden işlememiz daha iyi olurdu.

Ruhan: Öbür dergilerin de eksikliği şu olabilir, içinde hiç şiir karikatür falan yoktu ama Gonca dergisi çok iyi. Arkasında o dergiye üye olan öğrenciler dergi hakkında düşüncelerini yazıyorlar, onların yazdıkları şeyleri okuyunca benim çok hoşuma gitti. Gonca dergisini çok seviyorum.

Selvinaz: Ben Ng Kdis hariç bütün dergileri sevdim, çok eksik yanı vardı (Odak Görüşmesi, 1. Grup 2. Görüşme, 29.04.2013).

Busenur: Bence Gonca dergisinde hiç eksiklik yok ama Ng Kids dergisinde çok eksiklik var. Ng Kids dergisi sadece bir konuya yoğunlaşmış o da sadece hayvanlar.

Can: Ng Kids dergisinde hayvanlar bahsedilmiş, Gonca dergisinde doğadan da bahsedilmiş.

Celil: Ng Kids dergisinde hayvanlara yoğunlaşmış, birkaç da bilmece vardı, karikatür yoktu ama Gonca dergisinde doğa vardı, Afrikalı çocuklar vardı. Gonca dergisi daha iyi diye düşünüyorum.

Berfe: Dergi (Ng Kids) çok karmakarışıktı, Gonca dergisi gibi olabilirdi. Bir değil birkaç tane konu olsaydı.

Didem: Çok fazla reklam vardı. Gonca dergisinde bir tane reklam var, onun gibi olsaymış.

Can: Doğadan hiç bahsedilmemiş (Ng Kids).

Nebiye: Ögütler vermiyor. Gonca dergisinde ögütler bilmeceler, bulmacalar... (Odak Görüşmesi, 2. Grup 1. Görüşme, 05.04.2013).

Celil: Ben en çok Gonca dergisini sevmiştim. Çünkü Ng Kids dergimizde en çok köpeklerden ve hayvanlardan bahsetmişti. O konuda yoğunlaşmıştı. Bilim Çocuk'ta da o kadar olmasa da bilimlere hayal ürünü şeylere yer verilmişti. O açıdan bakarsak Gonca dergisi daha iyi.

Didem: Bence de Gonca dergisi. Gonca dergisi daha zengin içerikli bilmece, bulmaca her şey var. Bilim Çocuk hep sağlık üzerinde durmuş hep o konudan bahsetmiş. Ng Kids hayvan üzerine bahsetmiş o yüzden Gonca dergisi.

Berfe: Ng Kids dergisini ilk verdiğinizde pek dikkatimi çekmemişti. Tek bir konu üzerinden, hayvanlar üzerinde durup etkinlikleri ona göre yapıyordu. Bilim Çocuk'ta en fazla iki konu üzerinde duruyordu. Aslında ben Bilim Çocuk'u daha fazla takip ediyordum ama ben şunu keşfettim. Gonca dergisi çok geniş konulara yer veriyor. Bir metinde farklı bir metinde farklı bu sefer daha çok eğlendik.

Busenur: Bütün dergiler güzeldi ama ben Gonca dergisini daha çok sevdim. Gonca dergisini ilk aldığımda güzel bir dergi olduğunu kapağından anlamıştım. Çünkü güzel resimler vardı. Ng Kids dergisinde hayvanlar üzerine yapılmıştı. Bilim Çocuk dergisi dış sağlığı ile ilgili idi. Gonca dergisi daha güzeldi (Odak Görüşmesi, 2. Grup 2. Görüşme, 30.04.2013).

Busenur: Gonca dergisi hakkındaki genel düşüncem. NG Kids dergisinde o kadar eğlenceli metinler yoktu. Genellikle bilgilendirici metinler vardı. Burada fıkralar da konulmuş, bilgilendirici metinler de konulmuş, bulmacalar da konulmuş. Çocukların dikkatini çekmek için böyle şeyler konulmuş.

Berfe: Gonca dergisi Kids dergisi gibi tek bir konu üzerinde durmamış. Değişik konulara yer vermiş.

Ruhan: Kids dergisinde bilmeceler fıkralar sunulmamıştı. Ama bizim bu dergi daha çok hoşumuza gidiyor.

Anıl: NG Kids dergimizde şiir ve karikatür yoktu, bence eksik kalmıştı ama bu dergimizde var. Ben karikatürleri seven bir insanım olmaması hoşuma gitmedi.

Yeliz: Atasözü, deyimler, fıkralar, karikatürler falan yoktu. Bunda var ama.

Merve: Kids dergisinde yazı tipi falan farklıydı, renkler daha azdı, ama Gonca dergisinde yazılar yazı tipi falan çok farklı biçimde.

Dilasu: Gonca dergisinde çok az reklam var. NG Kids'te daha çok reklam var ve şiir yok ve bilmeceler yok.

Anıl: NG Kids dergisinde bize sadece doğayı belirtiyordu ama bu dergimizde yöresel farklılıkları da belirtmeye çalışıyor (Öğrenci Dersler, 15. Ders, 03.04.2013).

“Ng Kids mi Gonca mı?” diye sorarlarsa, Gonca derim (Günlük, Anıl, 03.04.2013).

Gonca dergimiz ise ikinci dergimizdi onunda ayrı bir yeri vardı. Gonca dergimizde reklamdan çok metin ve karikatür vardı. Gonca dergimizi de çok seviyorduk (Günlük, Asuman, 18.04.2013).

Önceki dergi gibi fazla reklam yoktu onların yerine karikatür ve şiir vardı. Bu dergi önceki dergiye göre daha güzel (Günlük, Berke, 27.03.2013).

En sevdiğim dergi ise Gonca dergisi (Günlük, Busenur, 18.04.2013).

Bu dergiyi Kids dergisinden daha çok beğendim. Kids dergisinde çok fazla reklam vardı ve karikatür, şiir, fıkra, bilmeceler gibi şeyler yoktu ama Gonca dergisinde hepsi vardı. Ben gonca dergisini daha çok sevdim (Günlük, Didem, 27.03.2013).

Bence çalışma ve ders kitapları kalkıp dergiler gelecek olsa bence çok iyi olurdu (Günlük, Rumeysa, 10.04.2013).

Gonca dergisi çok eğlenceli. Şiirlere de var içinde. Reklam yok. Ben bu dergiyi çok sevdim. NG Kids dergisinden daha güzel ve daha eğlenceli. Fıkralar çok komik. Bu dergi daha da güzel (Günlük, Selvinaz, 27.03.2013).

Selvinaz: Ben Ng Kids hariç bütün dergileri sevdim, çok eksik yanı vardı.

Bence en iyisi Gonca dergisiydi. Şiir vardı, karikatür vardı, içinde de bir hediye vardı, hikâyeler vardı. Bence en iyisi Gonca dergisi (Odak Görüşmesi, 1. Grup 2. Görüşme, 29.04.2013).

Didem: Bence de Gonca dergisi. Gonca dergisi daha zengin içerikli bilmece, bulmaca her şey var. Bilim Çocuk hep sağlık üzerinde durmuş hep o konudan bahsetmiş. Ng Kids hayvan üzerine bahsetmiş o yüzden Gonca dergisi.

Busenur: Bütün dergiler güzeldi ama ben Gonca dergisini daha çok sevdim. Gonca dergisini ilk aldığımda güzel bir dergi olduğunu kapağından anlamıştım. Çünkü güzel resimler vardı. Ng Kids dergisinde hayvanlar üzerine yapılmıştı. Bilim Çocuk dergisi dış sağlığı ile ilgili idi. Gonca dergisi daha güzeldi.

Didem: Biz Bilim Çocuk dergisine aboneydik. Bilim Çocuk'ta hep bilim, teknoloji ama sizin yaptığınız etkinlik sayesinde Gonca dergisinin daha iyi olduğunu düşünüyorum (Odak Görüşmesi, 2. Grup 2. Görüşme, 30.04.2013).

Öğrenciler üç dergi arasında birini tercih ediyor. Tercih ederken en iyisi ya da en güzeli üzerinde duruyor. Gonca dergisinde konu çeşitliliği olduğu için öğrenciler Gonca'yı daha çok sevdiklerini belirtiyorlar.

Anıl: Gonca dergisi en güzel dergi, çok güzel şeyler var. Ben buna dergi derim (Facebook Paylaşımları, 21.04.2013).

Dergilerden en sevdiğim Gonca dergisi tam da çocuklara göre (Günlük, Nebiye, 18.04.2013).

Anıl: En sevdiğim dergi Gonca dergisiydi. İçindeki resimler, karikatürler, bazı yazılar elle yazılmıştı. Gonca dergisinde emek de vardı. Reklamlar da azdı (Odak Görüşmesi, 1. Grup 2. Görüşme, 29.04.2013).

Anıl: İçinde diğer dergilerden daha fazla bilgi var. En güzel dergi bu dergi (Facebook Paylaşımları, 13.04.2013).

Anıl: En güzel dergimiz bu idi. En çok bilgi ve karikatür bunda idi çok eğlenceli bir dergi (Facebook Paylaşımları, 05.05.2013).

Anıl: Bizim yasımıza uygun bir dergi (Facebook Paylaşımları, 04.04.2013).

Didem: Bence şu ana kadar aldığımız dergilerin en güzeli çünkü hiç bir eksik yok (Facebook Paylaşımları, 22.04.2013).

En sevdiğim dergi ise Bilim Çocuk dergisi çünkü o dergi bir sürü daha doğrusu çeşitli konulara yer vermiş ve üstünde durduğu konular gerçekten ilgi çeken konular (Günlük, Berfe, 18.04.2013).

Aldığımız dergilerde en güzel Gonca dergisiydi, çünkü onda şiir, fıkra, karikatür, bilmece hepsi vardı (Günlük, Didem, 18.04.2013).

Merve: Öncelikle çok güzel bir dergi (Gonca) kusursuz (Öğrenci Dersler, 15. Ders, 03.04.2013).

Ben Gonca dergisini sevmiştim eşi olmayan bir dergiydi ama Bilim Çocuk da güzeldir (Günlük, Anıl, 03.04.2013).

Nebiye: Gonca dergisi başka bir eğlenceliydi. Çünkü içinde resimler ve şiirler dergiye renk katıyordu (Facebook Paylaşımları, 16.04.2013).

Selvinaz: Alınca heyecanlandım. Hem bilgiler var hem oyunlar bu daha iyi (Öğrenci Dersler, 2. Ders: 19.03.2013).

Yeliz: Harika bir dergi (Facebook Paylaşımları, 15.04.2013).

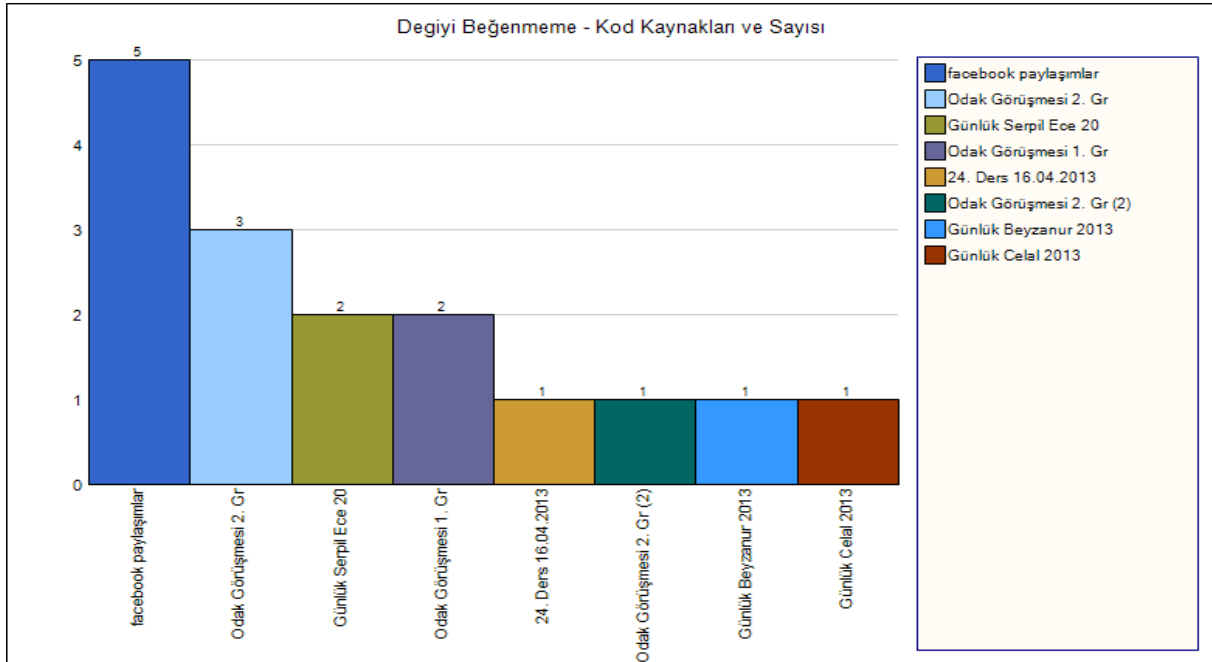
Baran Bey: Dergileri çok övdü, özellikle Bilim Çocuk'u (Veli Görüşmesi, 19.04.2013).

Anıl: Dergimiz çok kalın ve içinde binlerce bilgi var. Çok da eğlenceli. Kötü olan bir tarafı yok (Facebook Paylaşımları, 11.04.2013).

Anıl: Eski Türkçe kitabı biraz fazla soluktu. Yeni dergi aldık sınıfa renk kattı diye düşünüyorum (Öğrenci Dersler, 2. Ders: 19.03.2013).

Öğrencilerin dünyasında dergi önemli bir yere sahip. Güzel, sevmek, harika, eğlenceli, keyifli, hoş gitmek, kusursuz, beğenmek gibi kavramlar öğrencilerin dergilere karşı duyuşsal davranışlarını en güzel ifade eden kavramlardır. Öğrenciler dergileri çok seviyorlar. Hem günlüklerinde hem de facebook sitesinde dergilere yönelik duygularını ifade ediyorlar. Öğrenciler için derginin farklı bir materyal olduğu görülüyor. Kitaplar için aynı kavramları ve duyuşsal davranışları gözlemlemek mümkün değil.

Dergi Beğenmeme

Grafik 27. Dergiyi Beğenmeme Alt Teması Kod Kaynakları ve Sayısı

Tablo 38

Dergiyi Beğenmeme Alt Tema Kod Listesi

Tema Adı	Kaynak Sayısı	Kod Sayısı
Dergi Beğenmeme	8	16
Bazı Şeylerin Kötü Ve Sıkıcı Oluşu	1	1
Bunları Zaten Biliyordum	1	1
Dikkat Çekici Olmaması	2	2
Dinleme Metninin Eğlencesiz Oluşu	1	1
Eğlence Olmaması	2	2
Güzel Değilmiş	1	1
Kendine Çekmemesi	1	1
Sadece Bir Dergi	1	1
Sevememek	2	3
Sıkıcı Olması	1	3

Dergilere yönelik çok az olumsuz görüş bulunmamaktadır. Bu olumsuz görüşlerin bir kısmı içeriğin yetersizliği temasında verilmişti.

Busenur: Öğretmenim kitaplardaki eksiler, biraz daha eğlenceli olsa daha iyi olurdu; artılar da etkililer güzel. Dergilerdeki artılar; hem bilgiyi eğlenceli şekilde şey yapıyor hem de bizi eğlendiriyor. Eksiler de; bazı şeylerde insanları kendine çekmemesi (Odak Görüşmesi, 2. Grup 2. Görüşme, 30.04.2013).

Selvinaz : Ben pek sevmedim (Facebook Paylaşımları, 12.04.2013).

Selvinaz: Ben de NG Kids dergisini sevmedim, Bilim Çocuk'ta sanki sayfaları Bilim Çocuk değilmiş gibi, sayfaları çok kalındı. İçerik yönünden çeşidi fazla ama Bilim Çocuk'ta da bayağı bilgi vermiş.

Gökhan: Bilim Çocuk'la Ng Kids'i sevmedim. İkisinde de ticari amaç gütmüş o yüzden (Odak Görüşmesi, 1. Grup 2. Görüşme, 29.04.2013).

Merve: Bozkurt ben Berfe'e katılıyorum bence de diğer dergilere göre sıkıcı (Facebook Paylaşımları, 12.04.2013).

Yeliz: Çok reklamı var bu yüzden sıkıcı ama bilgileri güzel (Facebook Paylaşımları, 15.04.2013).

Tolunay Beydili: Ben de katılıyorum ama Ng Kids dergisi sıkıcıydı (Facebook Paylaşımları, 06.04.2013).

NG dergisini hiç sevmedim. Çünkü onun içinde sadece bilgiler. Evet, bilgi de olmalı ama biraz eğlence de olmalı (Günlük, Busenur, 18.04.2013).

Ng Kids'te ihmal edilenler neler?

Busenur: Eğlence (ihmal edilmiş) (Odak Görüşmesi, 2.Grup 1.Görüşme, 05.04.2013).

Nebiye: Bence dergi güzel ama bazı şeyler dergiyi sıkıcı hale getiriyor. Mesela reklamlar (Facebook Paylaşımları, 16.04.2013).

Bugün yeni bir metne başladık. Adı Kar tanesi Pinu. Ben pek fazla beğenmesem de arkadaşlarım beğenmiş olabilir. Ama ben dikkat çekici bulmadım (Günlük, Selvinaz, 04.04.2013).

Nebiye: Ng Kids dergisinde dikkatimizi çeken şeyler vardı ama çok azdı. Hayvanlar bizim dikkatimizi belki çeker belki çekmez, ama Gonca dergisinde her şey ayrıntılı, biraz da renk katılmış (Odak Görüşmesi, 2. Grup 1. Görüşme, 05.04.2013).

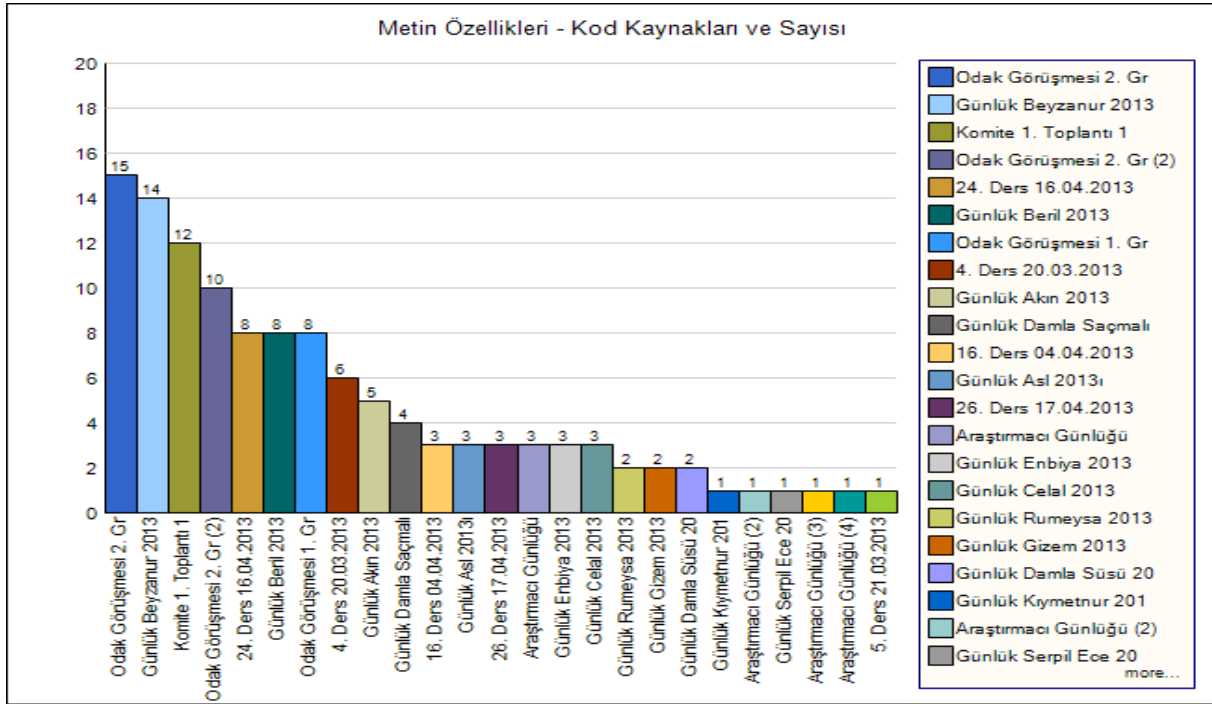
Anıl: Benim biraz gitti. Zaten ben bunları biliyordum. Ne gereği var diye düşündüm (Öğrenci Dersler, 24. Ders, 16.04.2013).

Berfe: Gonca dergisinde Van'a yardım için kumbara verilmiş ama Kids sadece bir dergi (Odak Görüşmesi, 2. Grup 1. Görüşme, 05.04.2013).

Fatih Hoca dergilerimizi dağıttı. Bilim Çocuk dergisini güzel sanırdım ama o kadar da güzel değilmiş (Günlük, Celil, 09.04.2013).

Dergilere yönelik olumsuz düşünceler olumlu düşüncelere göre çok azdır. Olumsuz düşünceler dergilerin hepsine yönelik değildir. Bir dergide beğenilen dergi diğer dergide beğenilmemiştir.

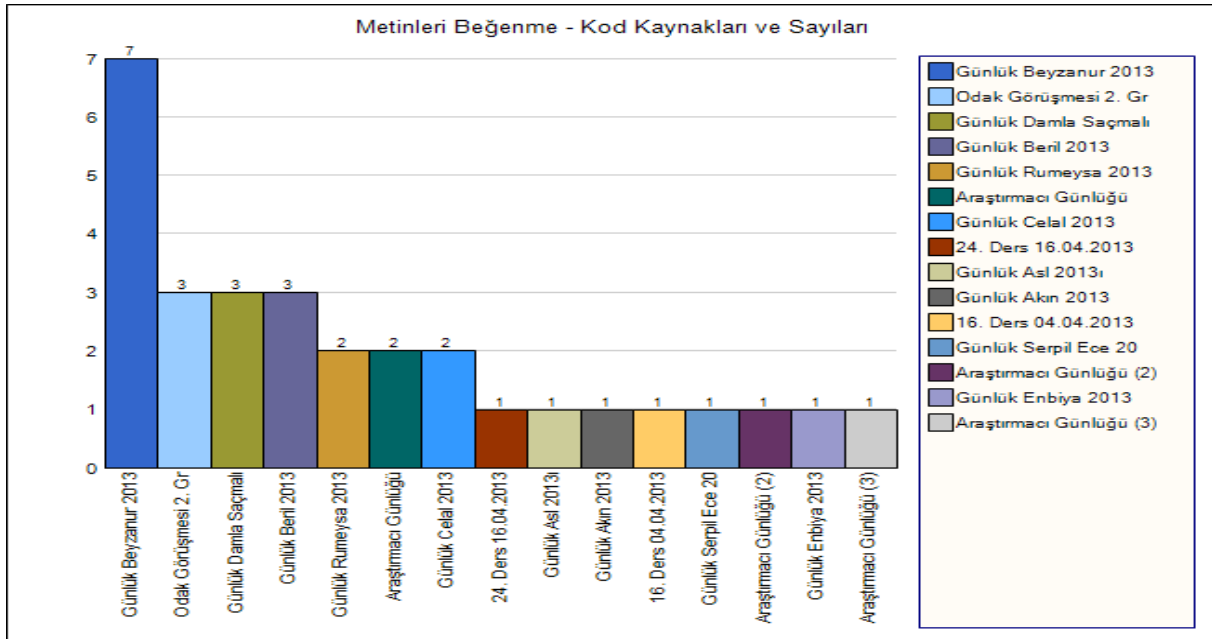
Metin Özellikleri

Grafik 28. Metin Özellikleri Teması Kod Kaynakları ve Sayısı

Metinler Türkçe dersinde kullanılabilir en önemli içeriktir. Metinler çalışmanın önemli amaçlarından biri olduğu için ayrı bir tema düzenlenmiştir.

Metinleri Beğenme

Grafik 29. Metinleri Beğenme Alt Teması Kod Kaynakları ve Sayısı

Tablo 39

Metinleri Beğenme Alt Tema Kod Listesi

Tema Adı	Kaynak Sayısı	Kod Sayısı
Metinleri Beğenme	15	30
Beğenmek	1	1
Eğlenceli Olması	5	6
Güzel Olması	7	10
Hayatla İlişkili Olması	1	1
Hoşuna Gitmek	2	2
Kendileri İçin Bulunmuş Olmak	1	1
Kendine Çekmek	1	1
Şiirden Hoşlanılması	1	1
Şiiri Çok Sevmek	1	2
Şiirin Anlamlı Ve Güzel Olması	1	1
Şiirin Güzel Olması	4	4

Öğrenciler dergilerdeki metinleri daha çok beğeniyorlar. Ders kitaplarındaki metinleri beğenmeyen öğrencilerin düşünceleri dergiler için tam tersidir. Metinlerin özelliklerine yönelik daha çok duyuşsal görüşler bu tema altında toplanmıştır.

Akif: Beğendim çünkü bilgiler var.

Anıl: Benim biraz hoşuma gitti. Zaten ben bunları biliyordum. Ne gereği var, diye düşündüm.

Merve: Ben beğendim. Ama önceden böyle konular yoktu. Biraz da iğrenç oldu (Öğrenci Dersler, 24. Ders, 16.04.2013).

Metinlerin alışılmışın dışında doyurucu bilgiler vermesi öğrenciyi kendine çekiyor (Araştırmacı Günlüğü, 11.04.2013).

Bu metinlerin bir diğer özelliği hayatla daha çok ilişkili olması (Araştırmacı Günlüğü, 11.04.2013).

Berfe: Ders kitabında metinler eğlenceli değildi hem de dergide metinler bizim için bulunmuş, araştırılmış ve dergide işleyecek konu filan daha fazla (Odak Görüşmesi, 2. Grup 1. Görüşme, 05.04.2013).

Sıra gelmişti metni dinlemeye. Metni gerçekten de çok dikkatli dinlediler. Metin bittikten sonra "güzel, çok güzel" ifadelerini kullandılar. Okumak için ben sormadan parmak kaldırdılar. Video ve metin karşılaştırması yaptık. Videoyu daha çok beğenmişlerdi. Ama metnin güzelliğinden de kendilerini alamamışlardı (Araştırmacı Günlüğü, 04.04.2013).

Merhaba bugün günümüz her zaman olduğu gibi yine güzel geçti. Birinci dersimizde dergiden işledik, dergide işlediğimiz yer ise çok güzeldi. Metnimizin adı “Dışlerimize Eski Çağlardan Beri Çok İyi Baktık”, metnimizin açılımı da buydu, bu metin güzel ve bilgilendirici bir metindi (Günlük, Asuman, 16.04.2013).

Bu Türkçe dersi çok eğlenceli geçti. Dergideki metinler çok güzel ders kitabından konuyu işlerken hiç bu kadar eğlenmemiştim (Günlük, Berfe, 20.03.2013).

Bugün metin dinledik. Bu metin ‘Kar Tanesi Pinu’ idi. Bu metin çok eğlenceli idi. Bu metin kar tanelerini anlatıyordu. Bu metin çok güzeldi (Günlük, Busenur, 04.04. 2013).

Bu dergiler sayesinde çok eğlendim ve çok bilgi topladım bu da benim hoşuma gitti. Bu arada bu dergilerdeki metinler de çok güzel (Günlük, Busenur, 09.04.2013).

Bugün çok kötüydü. Çünkü etkinliği sevmedim. Artık video da izlemiyoruz. Ama okuduğumuz bu metin çok güzel ve bilgilendiriciydi (Günlük, Busenur, 17.04.2013).

Dergimizde “Uçan Gergedan” konusunu işledik. Bu metin güzel bir metindi (Günlük, Celil, 18.04.2013).

Sonra Gonca dergisindeki “Durun Bulutlar Durun” metni de güzeldi (Günlük, Nebiye, 28.03.2013).

Sevgili günlük bugün çok güzeldi. Dergide okuduğum metin çok güzeldi (Günlük, Rumeysa, 20.03.2013).

Bu metinler hem eğlenmemizi hem de bilgi edinmemizi sağlıyor (Günlük, Berfe, 20.03.2013).

Bu dergilerdeki metinler hem eğlenceli hem de çok bilgilendirici. Bu metinler çok hoşuma gidiyor. İyi ki bu dergiyi almışız (Günlük, Busenur, 02.04.2013).

Bugün metin dinledik. Bu metin ‘Kar Tanesi Pinu’ idi. Bu metin çok eğlenceli idi. Bu metin kar tanelerini anlatıyordu. Bu metin çok güzeldi (Günlük, Busenur, 04.04.2013).

Sevgili günlük bugün güzel bir gündü. Dergimizden dış sağlığı ile ilgili metin okuduk, eğlenceliydi (Günlük, Rumeyra, 11.04.2013).

Busenur: Dergilerin içinde sadece bilgilendirici metinlerin olduğunu düşünüyordum. Bu dergileri alınca hem eğlenceli hem de bilgilendirici metinler var (Odak Görüşmesi, 2. Grup 1. Görüşme, 05.04.2013).

Musa: Metin eğlenceliydi biraz çekiciydi (Öğrenci Dersler, 16. Ders, 04.04.2013).

“Bulut” adlı şiir çok hoşuma gitti. Bence orada yağmurun önemini anlatıyordu (Günlük, Anıl, 28.03.2013).

Ders kitabında bir şiirle dergide şiir farklı oluyor (Araştırmacı Günlüğü, 02.04.2013).

Fatih Hoca ardından bir şiir okudu şiir de güzeldi. Arkadaşlarım da okudu (Günlük, Celil, 28.03.2013).

Bu okuduğumuz şiir de çok güzeldi, diğer dergimizde hiç şiir yoktu (Günlük, Didem, 28.03.2013).

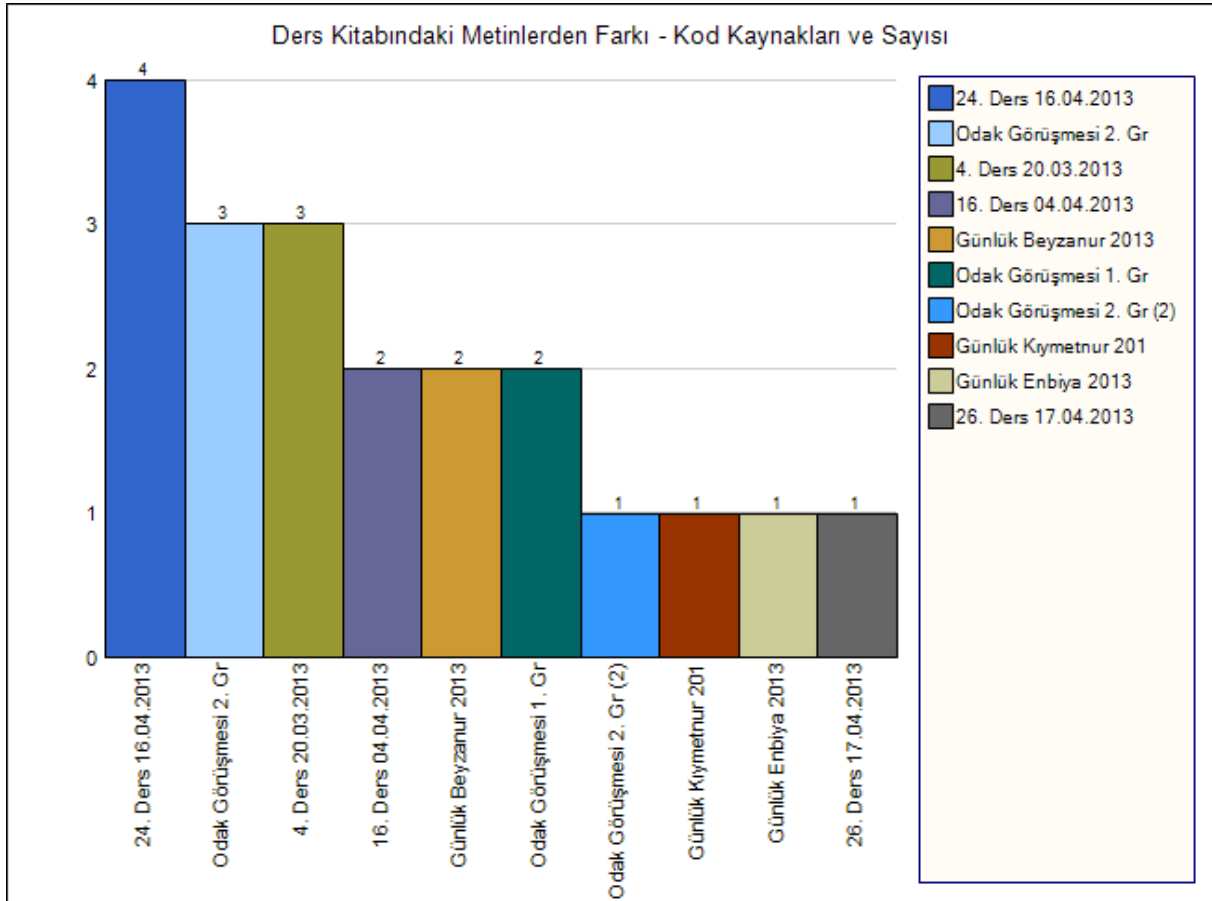
Berfe: Dergilerde şiirler daha da güzel (Odak Görüşmesi, 2. Grup 1. Görüşme, 05.04.2013).

Bugün Türkçe dersinde “Kar Tanesi Pinu” metnini öğretmenimiz okudu ben Kar Tanesi Pinu metnini çok sevdim (Günlük, Didem, 04.04.2013).

Şiir çok anlamlı ve güzeldi. Bence şiir okumak gibi işleri daha sık yapmalıyız. Şiir sanki Afrikalı çocukların haykırışlarını anlatıyordu. Ben çok beğendim (Günlük, Berfe, 28.03.2013).

Öğrenciler dergilerdeki metinleri daha çok seviyorlar. Dergilerdeki metinlerin kendilerine daha çok hitap ettiğini vurguluyorlar. Araştırmacı günlüğünde ise metinlerin hayatla ilişkili olduğu söyleniyor. Öğrenciler metinlerin kendileri için bulunduğunu vurguluyorlar. Şiir üzerine yorumlar fazla. Şiiri de çok beğendiklerini ve şiirden etkilendiklerini ifade ediyorlar. Dergilerdeki metinler kitaplara göre çok daha iyi. Kitaplardaki metinlerinde belli özelliklerin aranması metni biraz daha sıkıcı kılıyor. Dergilerde böyle bir kaygının olmaması özgür metinlerle öğrenciyi buluşturuyor. Bu da öğrencilerin daha fazla hoşuna gidiyor.

Ders Kitabındaki Metinlerden Farkı

Grafik 30. Ders Kitabındaki Metinlerden Farkı Alt Teması Kod Kaynakları ve Sayısı

Tablo 40

Ders Kitabındaki Metinlerden Farkı Alt Tema Kod Listesi

Tema Adı	Kaynak Sayısı	Kod Sayısı
Ders Kitabındaki Metinlerden Farkı	10	20
Akıcı Olması	1	1
Bilginin İçine Eğlence Katılmış	1	1
Böyle Hikâyeler Yoktu	1	1
Böyle Konular Yoktu	1	2
Dikkat Çekici Olması	4	4
Eleştirilebilir Olması	1	1
Farklı Anlatması	1	1
Gerçekçi Olması	2	2
Güzel Anlatması	1	1
İlgi Çekici Olması	3	3
İlginç Verilerin Olması	1	1
Okurken Mutlu Olunması	1	1
Öğrenmeye Yardımcı Olması	1	1

Dergilerdeki metinler kitaplardakine nazaran daha fazla beğenilmiştir. Olumlu görüşler fazladır. Dergilerdeki metinlerin beğenilmesinin sebepleri bu başlık altında toplanmıştır. Türkçe ders kitabındaki metinlerle dergilerdeki metinlerin farklılıklarına yer veren görüşler sunulmuştur.

Metin ve video çok güzeldi. Çok dikkatimi çekip çok bilgilendim. İyi ki bu metini ve videoyu izledik. Yoksa hiç bu bilgileri öğrenemezdim (Günlük, Busenur, 04.04.2013).

Dergideki yazılar, resimler vb. şeyler dikkatimizi çok çekiyor (Günlük, Kamilenur, 03.04.2013).

Didem: Çocuk dergisindeki metinler çünkü bilgilendirici metinler veriyor, bizim daha çok dikkatimizi çekiyor (Odak Görüşmesi, 2. Grup 2. Görüşme, 30.04.2013).

Berfe: Bilgiler ilginç olduğu için daha da çok dikkatimi çekti (Öğrenci Dersler, 24. Ders, 16.04.2013).

Bugün derste köpekle kedi hikâyeleri okuduk. Çok ilgi çekiciydiler. Hepsinin farklı yetenekleri vardı (Günlük, Nebiye, 26.03.2013).

Anıl: Eski kitaptaki Tükenmez Kalem pek ilgimi çekememişti. Dergiler daha ilgi çekici oluyor (Odak Görüşmesi, 1.Grup 1.Görüşme, 25.03.2013).

Musa: Eğlenceliydi biraz çekiciydi (Öğrenci Dersler, 16. Ders, 04.04.2013).

Merve: Ben beğendim. Ama önceden böyle konular yoktu.

Didem: Eski metnimizde böyle metinler hikâyeler yoktu (Öğrenci Dersler, 24. Ders, 16.04.2013).

Nebiye: Burada farklı anlatıyor. Orada sadece kendi düşünceleri gibi (Öğrenci Dersler, 4. Ders, 20.03.2013).

Alptuğ: Ders kitabında yazarın hayali daha küçük. Burada gerçek olan bile güzel anlatıyor. Ama orada gerçek olamayan bile, yani düşüncesi biraz küçük (Öğrenci Dersler, 4. Ders, 20.03.2013).

Didem: Eski metnimizde böyle metinler hikâyeler yoktu (Öğrenci Dersler, 24. Ders, 16.04.2013).

Busenur: Çocuk dergileri çünkü bilginin içine biraz da eğlence katmışlar, ders kitaplarında öyle bir şey yok. Vatanla ilgili bir şey işlediğimizde hep vatan, vatan, vatan (Odak Görüşmesi, 2. Grup 2. Görüşme, 30.04.2013).

Ruhan: Dergiler daha iyi. İlgimi çeken şey bilim adamlarının gerçek olması. Metinlerde o kadar gerçek insan olmuyordu (Odak Görüşmesi, 1. Grup 1. Görüşme, 25.03.2013).

Selvinaz: Buradaki metinler gerçeği anlatıyor ama ders kitabındaki metinler biraz daha çocuksu (Öğrenci Dersler, 4. Ders, 20.03.2013).

Kemal: Güzel bir hikâyeydi (Kar Tanesi Pinu). Daha açıklayıcıydı (Öğrenci Dersler, 16. Ders, 04.04.2013).

Berfe: Dergideki metinleri daha da kolay eleştirebiliyorduk, gerçekçi daha da yakın olduğu için ama kitaptaki hayal ürünü olduğu için eleştiremiyoruz. Dergide eleştiri yapıyorduk şu eksik var diye (Odak Görüşmesi, 2. Grup 2. Görüşme, 30.04.2013).

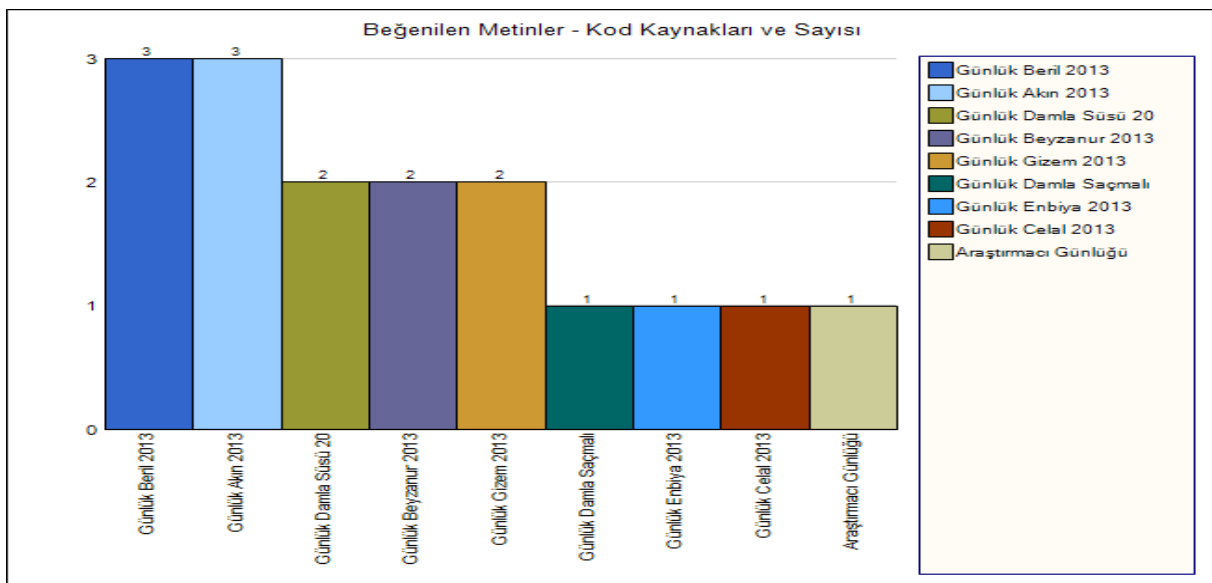
Berfe: Dergilerde şiirler daha da güzel hem o konuyla ilgili şiirler izliyoruz. Bu sefer daha da çok aklımıza giriyor, daha da iyi öğreniyoruz (Odak Görüşmesi, 2.Grup 1.Görüşme, 05.04.2013).

Bugün birinci derste Afrika ile ilgili video izledik. Ben bu videodan çok etkilendim. Arkadaşlarım ve ben de şiir okurken çok mutlu olduk (Günlük, Busenur, 28.03.2013).

Nebiye: Eski kitabı karşılaştırsak burada daha ilginç veriler var. Ama orada sadece hikâyeleştirilmiş metinler var (Öğrenci Dersler, 26. Ders, 17.04.2013).

Dergideki bilgi ağırlıklı yazılar öğrencilerin daha çok hoşuna gitmektedir. Metinlerdeki farklı türdeki ve konulardaki metinler öğrencilerin dikkatini çekiyor. Metinlerin anlatım tarzı ve içerisindeki verilen ayrıntılı bilgiler, açıklamalar dergilerdeki metinleri ayıran özelliklerdir. Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin kurgulanmış metinler olması öğrenciler tarafından istenmeyen bir durumdur.

Beğenilen Metinler

Grafik 31. Beğenilen Metinler Alt Teması Kod Kaynakları ve Sayısı

Tablo 41

Beğenilen Metinler Alt Tema Kod Listesi

Tema Adı	Kaynak Sayısı	Kod Sayısı
Beğenilen Metinler	9	16
Diş Sağlığı	1	1
Durun Bulutlar Durun	6	8
Kar Tanesi Pinu	3	3
Uçan Gergedan	3	4

Derslerde kullanılan dört metin hakkındaki görüşler bu tema altında toplanmıştır. Böyle bir başlık altında toplanılmasındaki amaç öğrencilerin metinleri sevip sevmediklerini görmektir.

“Bulut” adlı şiir çok hoşuma gitti. Bence orada yağmurun önemini anlatıyordu (Günlük, Anıl, 28.03.2013).

Gonca dergisinde “Durun Bulutlar Durun” etkinliği güzeldi. Bence Ng Kids mi Gonca mı? diye sorarlarsa, Gonca derim (Günlük, Anıl, 03.04.2013).

Şiir çok anlamlı ve güzeldi. Bence şiir okumak gibi işleri daha sık yapmalıyız. Şiir sanki Afrikalı çocukların haykırışlarını anlatıyordu. Ben çok beğendim (Günlük, Berfe, 28.03.2013).

Şiirin konusu çok hoşuma gitti. En çok beşinci hikâye yani en son kitabı sevdim. Bence metinden değil de şiirden dersimizi işlemek etkinlikleri yapmak daha eğlenceliydi. Keşke şiirden daha çok ders işleyebilsek (Günlük, Berfe, 02.04.2013).

Arkadaşlarım ve ben de şiir okurken çok mutlu olduk (Günlük, Busenur, 28.03.2013).

Ben bu şiiri çok sevdim ama video bana daha acındırıcı ve duygusal geldi (Günlük, Didem, 02.04.2013).

Dergide benim en çok hoşuma giden yer “Durun Bulutlar Durun” çünkü yazılmış ve ayrıca başlık da ve resimlerle ilgili ve benim hoşuma giden yer de orası ve benim sevmediğim yer (Günlük, Dilasu, 02.04.2013).

Bugün video izledik. Çok duyguluydu. Afrika'daki o çocukların acılı anları beni mahvediyordu. Sonra Gonca dergisindeki “Durun Bulutlar Durun” metni de güzeldi (Günlük, Nebiye, 28.03.2013).

Metinler içinden en çok beğendiğim, diş sağlığıydı (Günlük, Busenur, 18.04.2013).

En güzel Kar Tanesi Pinu idi. Fon müziği ve öğretmenimiz okuyuşu iç gıcırdatıyordu. Keşke protesto yapacak yaşım olsa (Günlük, Anıl, 18.04.2013).

Metnimiz biraz çocuksuydu. Benim pek hoşuma gitmedi (Günlük, Berfe, 05.04.2013).

Kar Tanesi Pinu'yu sevdim (Günlük, Dilasu, 04.04.2013).

Uçan Gergedan metnini beğendiklerini söylediler (Araştırmacı Günlüğü, 21.03.2013).

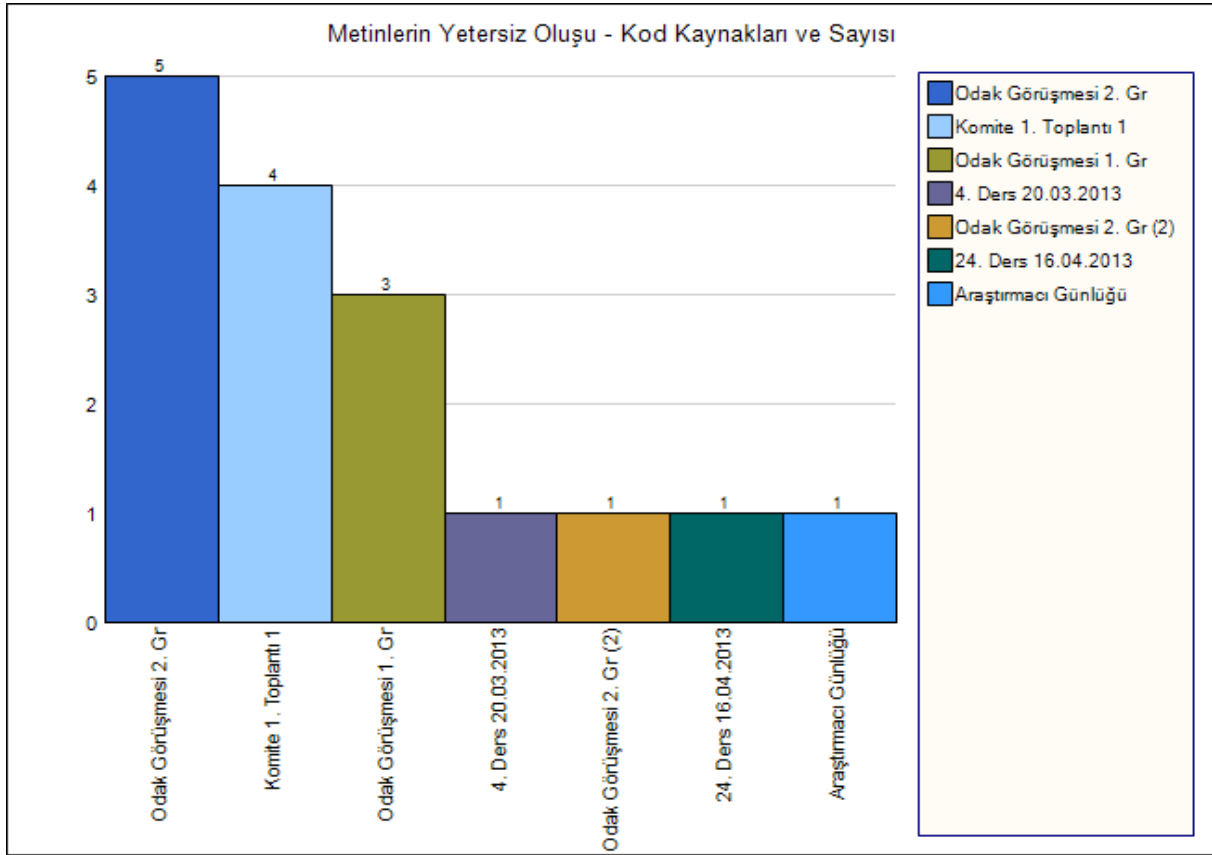
Dergimizde “Uçan Gergedan” konusunu işledik. Bu metin güzel bir metindi (Günlük, Celil, 18.04.2013).

Dergiden uçan gergedanı okuduk çok iyiydi (Günlük, Gamze, 20.03.2013).

Uçan Gergedan metni çok çekiciydi video da öyle (Günlük, Gamze, 18.04.2013).

Metinlerin hepsi öğrenciler tarafından çok sevildi. Görüşlere bakıldığında ise en sevilen metnin Gonca dergisindeki Durun Bulutlar Durun metni olduğunu görüyoruz. Bu metnin şiir olması ve dergide olması öğrencilere daha çekici geliyor. Metinlerin hepsi öğrenciler tarafından beğenilmiştir. Metinlerin beğenilmesi güvenilirliği de artıran bir faktördür.

Metinlerin Yetersiz Oluşu

Grafik 32. Metinlerin Yetersiz oluşu Alt Teması Kod Kaynakları ve Sayısı

Tablo 42

Metinlerin Yetersiz Oluşu Alt Tema Kod Listesi

Tema Adı	Kaynak Sayısı	Kod Sayısı
Metinlerin Yetersiz Oluşu	7	16
Anlamı Bilinmeyen Kelimelerin Olması	1	1
Dergide Olup Kitapta Olmayanlar	1	1
Dergilerdeki Gibi Hikâyelerin Olmaması	1	1
Dikkat Çekici Olmaması	1	1
Doyurucu Olmaması	1	1
Eğlenceli Olmaması	1	1
Gerçek Bilgilerin Olmaması	1	1
Hayal Dünyası Dar Olması	1	1
İhtiyacı Karşılayamama	1	1
Metinlere Bakmamak	1	1
Metinlerin Eleştirilememesi	1	1
Metinlerin Hayal Ürünü Olması	1	3
Uzun Olması	2	2

Metinlerin yetersizliğine dair görüşler Türkçe ders kitaplarındaki metinlere yöneliktir. Dergilerdeki metinleri her konuda yeterli bulan öğrenciler ders kitaplarındaki metinlere yönelik olumsuz görüşler sunmaktadırlar. Metinlerin yetersizliği komite görüşmelerine ve araştırmacı günlüğüne de yansımıştır.

Zuhal: O iki kaynağın da içeriği boş, olsa tamam dersin, dışarıdan kaynağa ihtiyacım yok, ama ister istemez dışarıdan kaynağa ihtiyaç duyuyorsun (Komite Görüşmeleri, Komite 1. Toplantı, 18.03.2013).

Klasik metinler öğrenciler için hiç de doyurucu değil (Araştırmacı Günlüğü, 11.04.2013).

Öğrenciler dergilerin hayali yani kurgusal olmasından şikayetçiler.

Busenur: İçindekiler biraz sıkıntı, dergilerde yapılanlar gerçekçiydi ama burada yapılanların bazıları hayal bazıları gerçek.

Didem: Bulutla ilgili bir şiir okuduk. Orada hep hayal ürünü şeyler kullanmış. Ama gergedan gerçekçi, kitap hep hayal üstünde duruyor.

Berfe: Dergideki metinleri daha da kolay eleştirebiliyorduk, ama kitaptaki hayal ürünü olduğu için eleştiremiyoruz. Dergide eleştiriyorduk şu eksik var diye (Odak Görüşmesi, 2. Grup 2. Görüşme, 30.04.2013).

Alptuğ: Ders kitabında yazarın hayali daha küçük. Burada gerçek olan bile güzel anlatıyor. Ama orada gerçek olamayan bile, yani düşüncesi biraz küçük (Öğrenci Dersler, 4. Ders, 20.03.2013).

Zuhal: Çocuğun dikkatini çekecek metinler değil. Ben bile sıkılıyorum. Çocuğun dikkatini nasıl çekecek (Komite, Görüşmeleri Komite 1. Toplantı, 18.03.2013).

Ruhan: Bakmıyorduk (Türkçe kitabı). Normal metin zaten bildiğiniz metin burada hayvanlardan bahsediyor, oyunlar var, deneyler var.

Bekir: Türkçe kitabını açmıyorduk. Metinlere bakmıyorduk, sıkıcı geliyordu (Odak Görüşmesi, 1. Grup 1. Görüşme, 25.03.2013).

Ruhan: Dersi kitaplarında hayvanlardan özellikler verilmiyordu. Ama burada mesela köpeklerin özellikleri verilince...

Anıl: Kendimizin karakterine uygun bir köpek bulma şansımız oldu. Ben eskiden pitbulu seviyordum. Ama resmi görünce değiştirdim. Eski kitaplarda böyle şeyler yoktu (Odak Görüşmesi, 1. Grup 1. Görüşme, 25.03.2013).

Didem: Eski metnimizde böyle metinler hikâyeler yoktu (Öğrenci Dersler, 24. Ders, 16.04.2013).

Ruhan: Dergiler daha iyi. İlgimi çeken şey bilim adamlarının gerçek olması. Metinlerde o kadar gerçek insan olmuyordu (Odak Görüşmesi, 1. Grup 1. Görüşme, 25.03.2013).

Berfe: Ders kitabında metinler eğlenceli değildi. Dergide bizim için metinler daha bulunmuş, araştırılmış ve dergide işleyecek konu filan daha fazla (Odak Görüşmesi, 2. Grup 1. Görüşme, 05.04.2013).

Can: Ders kitaplarında (metinleri) çok uzun yazıyorlar abartı oluyor (Odak Görüşmesi, 2. Grup 2. Görüşme, 30.04.2013).

İsmail: Türkçe metinler çok uzun, üç sayfa uzunluğunda olabiliyor. Özellikler 6. sınıf metinlerinde problemler var. 5. sınıflarda benzer sorunlar var (Komite Görüşmeleri, Komite 1. Toplantı, 18.03.2013).

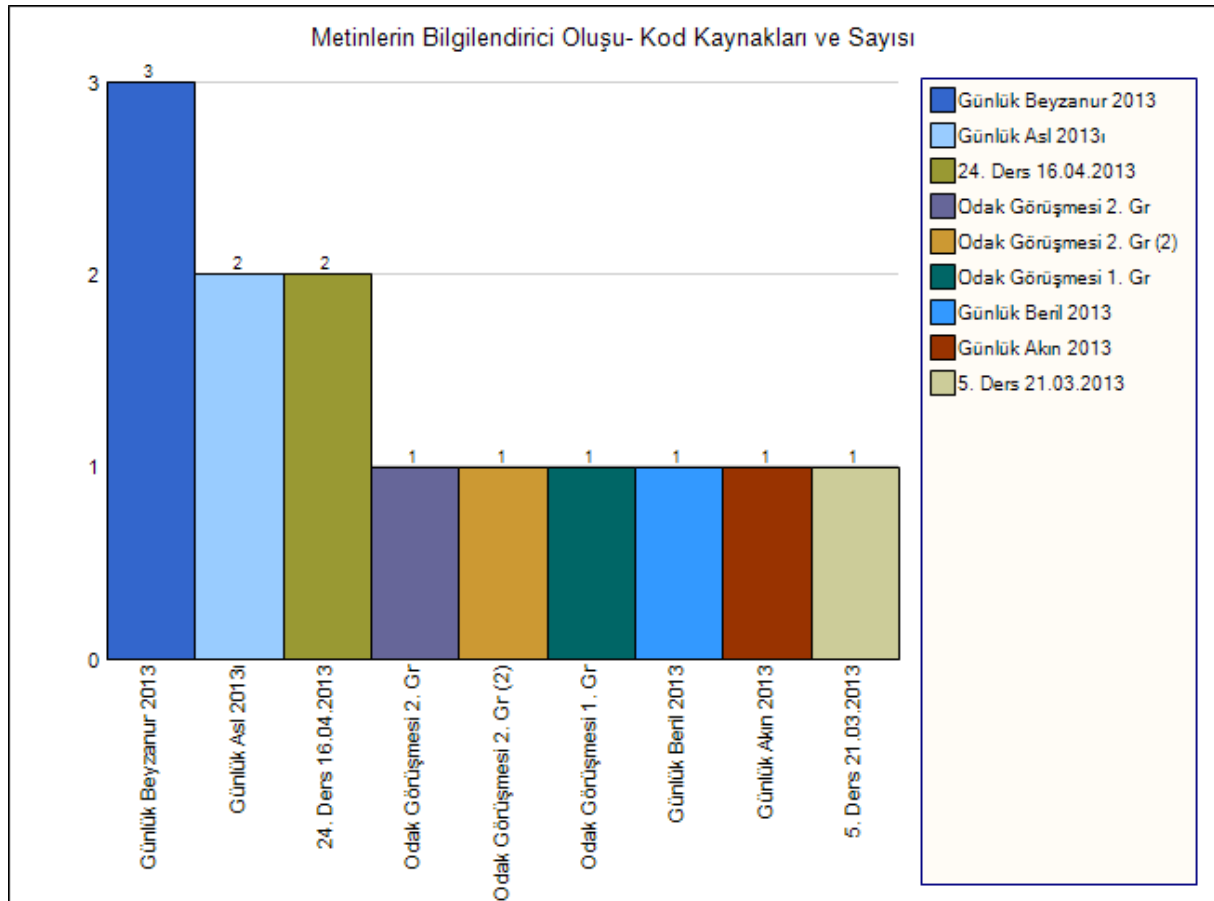
Berfe: Dergideki metinleri daha da kolay eleştirebiliyorduk, gerçekçi daha da yakın olduğu için ama kitaptaki hayal ürünü olduğu için eleştiremiyoruz. Dergide eleştiri yapıyoruz, şu eksik var diye... (Odak Görüşmesi, 2. Grup 2. Görüşme, 30.04.2013).

İsmail: Anlamını hiç bilmediği kelimeleri ezberletme... Anlamını öğret sonra ezberlet ya da anlamını öğret sonra ezberlet. Şiir okuyan çocuğa sorsak kelimelerin yüzde doksanını bilmez (Komite Görüşmeleri, Komite 1. Toplantı, 18.03.2013).

Ders kitaplarındaki metinler öğrencilere hitap etmiyor. Metinlerin türleri ve nitelikleri hem öğrenciler hem de öğretmenler tarafından beğenilmiyor. Metinlerin gerçek olmaması, eğlenceli olmaması, gerçek olmaması gibi sebepler Türkçe ders kitabındaki metinlerin yetersizliğini gösteren sebeplerdir. Diğer temalarda verilen görüşler de bunu destekler niteliktedir.

Metinlerin Bilgilendirici Oluşu

Grafik 33. Metinlerin Bilgilendirici Oluşu Alt Teması Kod Kaynakları ve Sayısı

Tablo 43

Metinlerin Bilgilendirici Oluşu Alt Tema Kod Listesi

Tema Adı	Kaynak Sayısı	Kod Sayısı
Metinlerin Bilgilendirici Oluşu	9	13
Bilgilendirici Oluşu	6	9
Bilgilerin Gerçek Olması	1	1
Bilgilerin İlginç Olması	1	1
Bilginin Ayrıntılı Olması	1	1
Öğretici Olması	1	1

Dergilerdeki metinlerin en dikkat çekici özelliği bilgi verici metinlerden oluşmasıdır. Bu metinler güncel bilgilerden olduğu gibi ansiklopedik bilgilerde olabilmektedir.

Merhaba bugün günümüz her zaman olduğu gibi yine güzel geçti. Birinci dersimizde dergiden işledik, dergide işlediğimiz yer ise çok güzeldi. Metnimizin adı “Dişlerimize Eski Çağlardan Beri Çok İyi Baktık” metnimizin açılımı da buydu. Bu metin güzel ve bilgilendirici bir metindi (Günlük, Asuman, 16.04.2013).

Bilim Çocuk dergimizde sadece en arkada bir reklam vardı, diğer sayfalarda ise hep ama hep bilgilendirici metinler (Günlük, Asuman, 18.04.2013).

Bu metinler hem eğlenmemizi hem de bilgi edinmemizi sağlıyor (Günlük, Berfe, 20.03.2013).

Bu dergilerdeki metinler hem eğlenceli hem de çok bilgilendirici. Bu metinler çok hoşuma gidiyor. İyi ki bu dergiyi almışız (Günlük, Busenur, 02.04.2013).

Metin ve video çok güzeldi. Çok dikkatimi çekip çok bilgilendim. İyi ki bu metini ve videoyu izledik. Yoksa hiç bu bilgileri öğrenemezdim (Günlük, Busenur, 04.04.2013).

Bugün çok kötüydü. Çünkü etkinliği sevmedim. Artık video da izlemiyoruz. Ama okuduğumuz bu metin çok güzel ve bilgilendiriciydi (Günlük, Busenur, 17.04.2013).

Busenur: Dergilerin içinde sadece bilgilendirici metinlerin olduğunu düşünüyordum. Bu dergileri alınca hem eğlenceli hem de bilgilendirici metinler var (Odak Görüşmesi, 2. Grup 1. Görüşme, 05.04.2013).

Didem: Çocuk dergisindeki metinler çünkü bilgilendirici metinler veriyor, bizim daha çok dikkatimiz çekiyor (Odak Görüşmesi, 2. Grup 2. Görüşme, 30.04.2013).

Akif: Beğendim, çünkü bilgiler var (Öğrenci Dersler, 24. Ders, 16.04.2013).

Alptuğ: Orada gerçek bilgiler vermiyordu. Burada gerçek bilgiler veriyor. Mesela, gergedan annesinde iki buçuk yaşında ayrılıyormuş. Ben köpek almayı düşünmüyorum ama ileride köpek almak istersem, bu iki köpektten birini almayı düşünürüm (Öğrenci Dersler, 5. Ders, 21.03.2013).

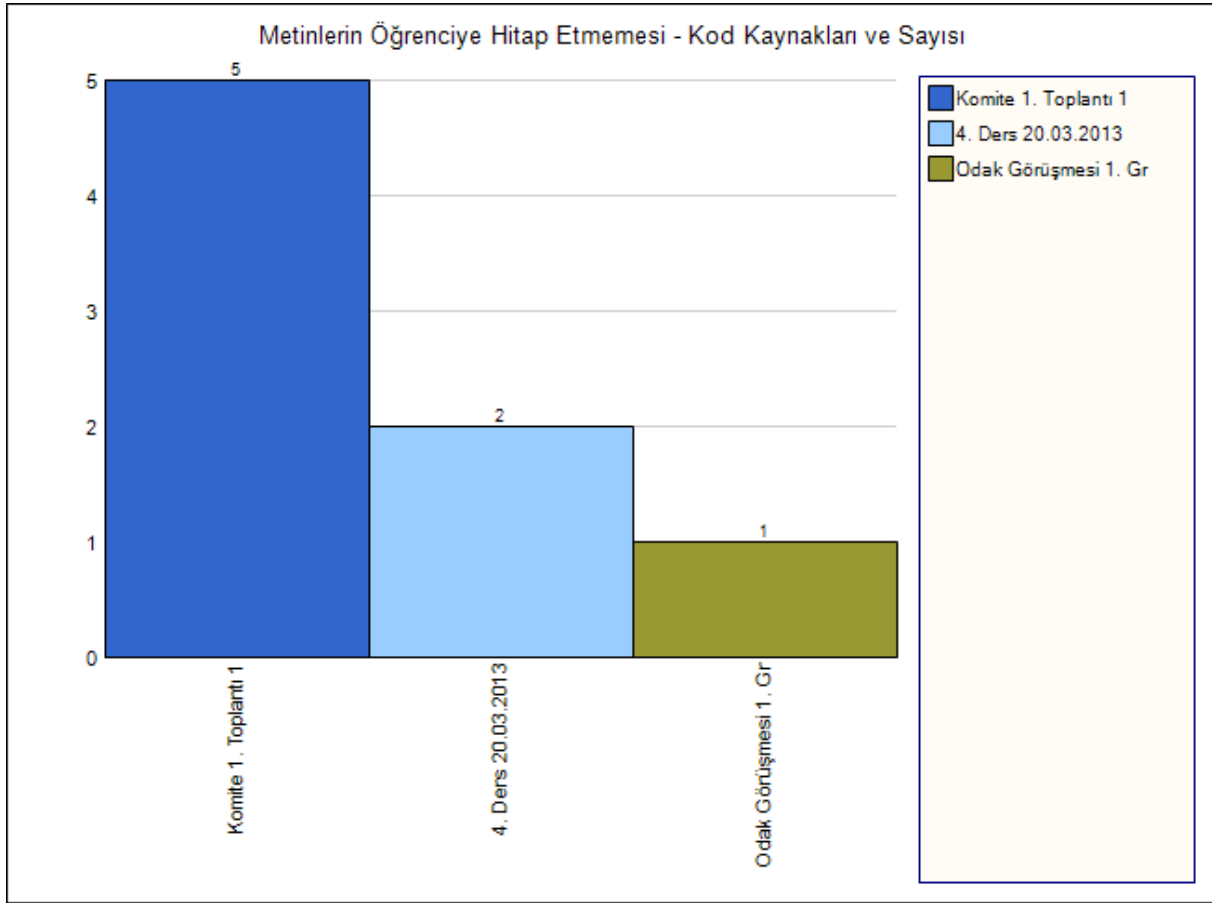
Berfe: Bilgiler ilginç olduğu için daha da çok dikkatimi çekti (Öğrenci Dersler, 24. Ders, 16.04.2013).

Diş Sağlığı etkinliğinde çok şey öğrendim. Bu dergiler ansiklopedi gibi (Günlük, Anıl, 10.04.2013).

Ruhan: Dersi kitaplarında hayvanlardan özellikler verilmiyordu. Ama burada mesela köpeklerin özellikleri verilince... (Odak Görüşmesi, 1. Grup 1. Görüşme, 25.03.2013).

Dergilerdeki metinlerin en önemli özelliği bilgilendirici olmalarıdır. Olaya dayalı metinlere rastlamak zordur. Çocukların daha çok ilgisini çekmek için bu metinler ağırlıklı olarak kullanılmaktadır.

Metinlerin Öğrenciye Hitap Etmemesi

Grafik 34. Metinlerin Öğrenciye Hitap Etmemesi Alt Teması Kod Kaynakları ve Sayısı

Tablo 44

Metinlerin Öğrenciye Hitap Etmemesi Oluşu Alt Tema Kod Listesi

Tema Adı	Kaynak Sayısı	Kod Sayısı
Metinlerin Öğrenciye Hitap Etmemesi	3	8
Güncel Olmaması	1	2
Metinlerin Çocuksu Oluşu	1	1
Öğrenci Dünyasına Hitap Etmemek	2	3
Sıkıcı Olması	2	2

Ders kitaplarındaki metinlerin güncel olmaması, sıkıcı olması, çocuksu olması yönünden, kendilerine hitap etmediği yönünde hem komite görüşleri hem de öğrenci görüşleri bulunmaktadır.

İsmail: Konu güncel değil yazım tarzı kötü, çocuklara hitap eden bir şey yok. Dikkat çekmiyor.

Zuhal: Güncel değil, çünkü biz yenilikten bahsediyoruz, bakıyorsunuz çok eskilerden bahsediyor. Oğlum beşe gittiği için oradan biliyorum. Okuduktan sonra öğrenci ne anlıyor buradan? Hiçbir şey.

Zuhal: Ben okurken geçmişten bir şeylere değiniyorsa hemen dikkat kesilirim. O duyguyu bildiğim için, mesela metinde bir oyundan bahsediyor, bildiğim için dikkat çekiyor ama günümüzde çocuklar o oyunu ne kadar biliyorlar ki. Günümüze uyarlanması gerekiyor (Komite Görüşmeleri, Komite 1. Toplantı, 18.03.2013).

Zuhal: Çocuğun dikkatini çekecek metinler değil. Ben bile sıkılıyorum. Çocuğun dikkatini nasıl çekecek (Komite Görüşmeleri, Komite 1. Toplantı, 18.03.2013).

Bekir: Türkçe kitabını açmıyorduk, metinlere bakmıyorduk, sıkıcı geliyordu (Odak Görüşmesi, 1. Grup 1. Görüşme, 25.03.2013).

Fatih: Metinler öğrencinin dünyasına hitap etmiyor. Son kuşlar metni var. Hemen her kitapta mevcut. Düşünürsek, hangi öğrencinin hayatında kuş yakalamak var. Gözer, kalbur gibi kelimeler var. Çocuk bunu bilmezken metin çocuğun ilgisini nasıl çekecek.

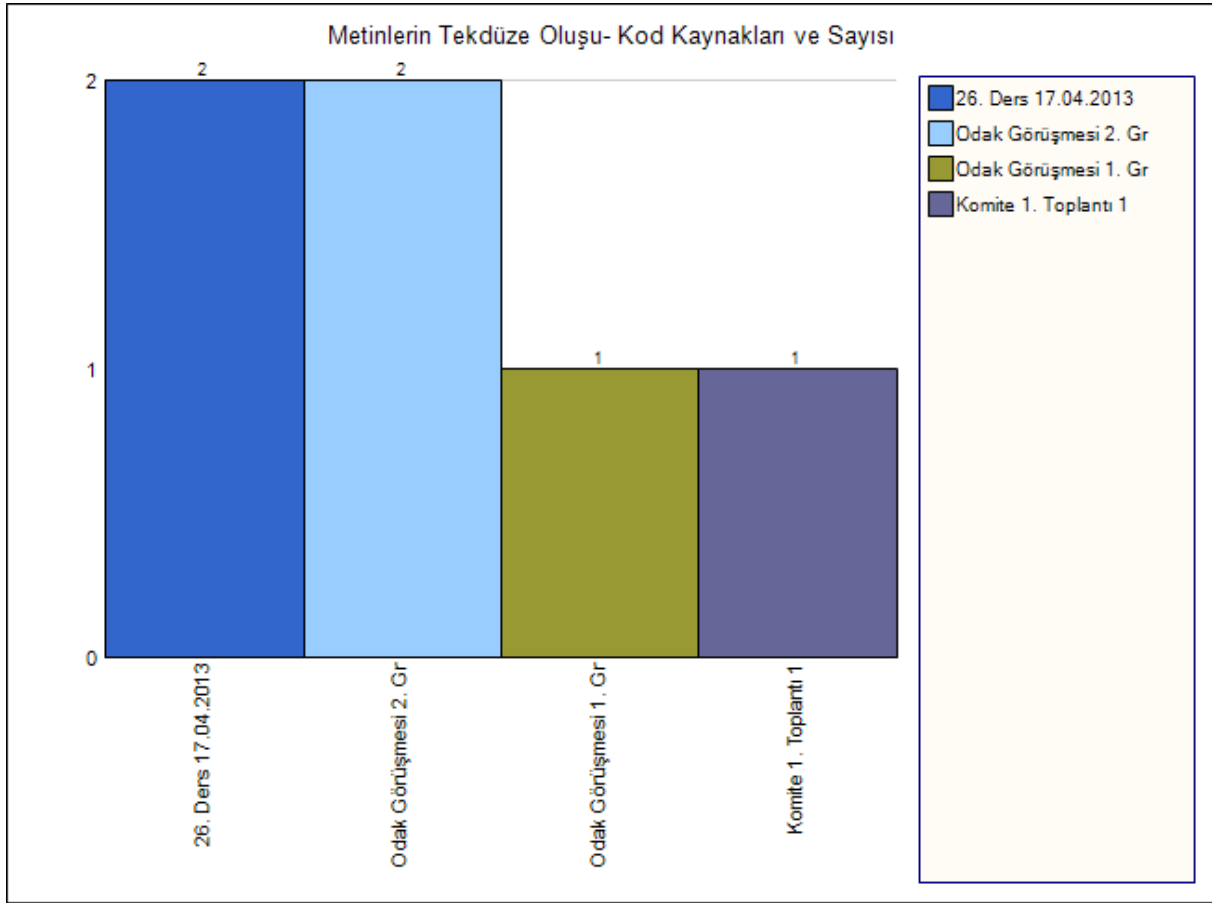
Zuhal: Paragrafa aşına olması gerekiyor. Yaşantısında bam teline dokunması gerekiyor. Yıllardır aynı şeyler. Geçen yılki paragraf bu yıl da oluyor. Bir sonraki yıl da oluyor (Komite Görüşmeleri, Komite 1. Toplantı: 18.03.2013).

Nebiye: Burada farklı anlatıyor. Orada sadece kendi düşünceleri gibi (Öğrenci Dersler, 4. Ders, 20.03.2013).

Selvinaz: Buradaki metinler gerçeği anlatıyor ama ders kitabındaki metinler biraz daha çocuksu (Öğrenci Dersler, 4. Ders, 20.03.2013).

Metinlerin içeriği öğrenci dünyasına hitap etmiyor. Güncel olmaması ve çocuksu olması sebeplerin başında geliyor. Bunun yanında daha önceki temalarda işlenen içerik ve şekil özelliklerini de sayabiliriz.

Metinlerin Tekdüze Oluşu

Grafik 35. Metinlerin Tekdüze Oluşu Alt Teması Kod Kaynakları ve Sayısı

Tablo 45

Metinlerin Tekdüze Oluşu Alt Tema Kod Listesi

Tema Adı	Kaynak Sayısı	Kod Sayısı
Metinlerin Tekdüze Oluşu	4	6
Aynı Şeylerin Tekrarlanması	3	3
Hikâyeleştirilmiş Metinler Olması	2	2
Masal Gibi Olması	1	1

Metinlerin dikkat çekici bir özelliği de tekdüze oluşudur. Tür, İçerik ve konu bakımından birbirine benzeyen metinler öğrencilerin şikâyet ettiği bir durum olarak karşımıza çıkıyor.

İsmail: Kitapların beslendiği ortak bir kaynak var herhalde, çekip çekip alıyorlar (Komite Görüşmeleri, Komite 1. Toplantı, 18.03.2013).

Selvinaz: Biz artık büyüdük, hep aynı metinler, çocukça. Ben o yüzden sayfayı hiç karıştırmadım (Odak Görüşmesi, 1. Grup 1. Görüşme, 25.03.2013).

Busenur: Çocuk dergileri, çünkü bilginin içine biraz da eğlence katmışlar ders kitaplarında öyle bir şey yok. Vatanla ilgili bir şey işlediğimizde hep vatan, vatan, vatan (Odak Görüşmesi, 2. Grup 2. Görüşme, 30.04.2013).

Kitaplarımızda hep metinler vardı ve resimler çok soluktu. Çalışma kitaplarımızda aynı şekilde hep ana fikrini soruyor hiç bizim fikrimizi sormuyordu. Bunlarda bizim canımızı sıkıyordu (Günlük, Didem, 04.04.2013).

Ruhan: Dergilerden işlememiz daha iyi olurdu. Normal kitapta sadece metinler var ama burada eğlenceli şeyler, bulmacalar olsun... (Odak Görüşmesi, 1. Grup 2. Görüşme, 29.04.2013).

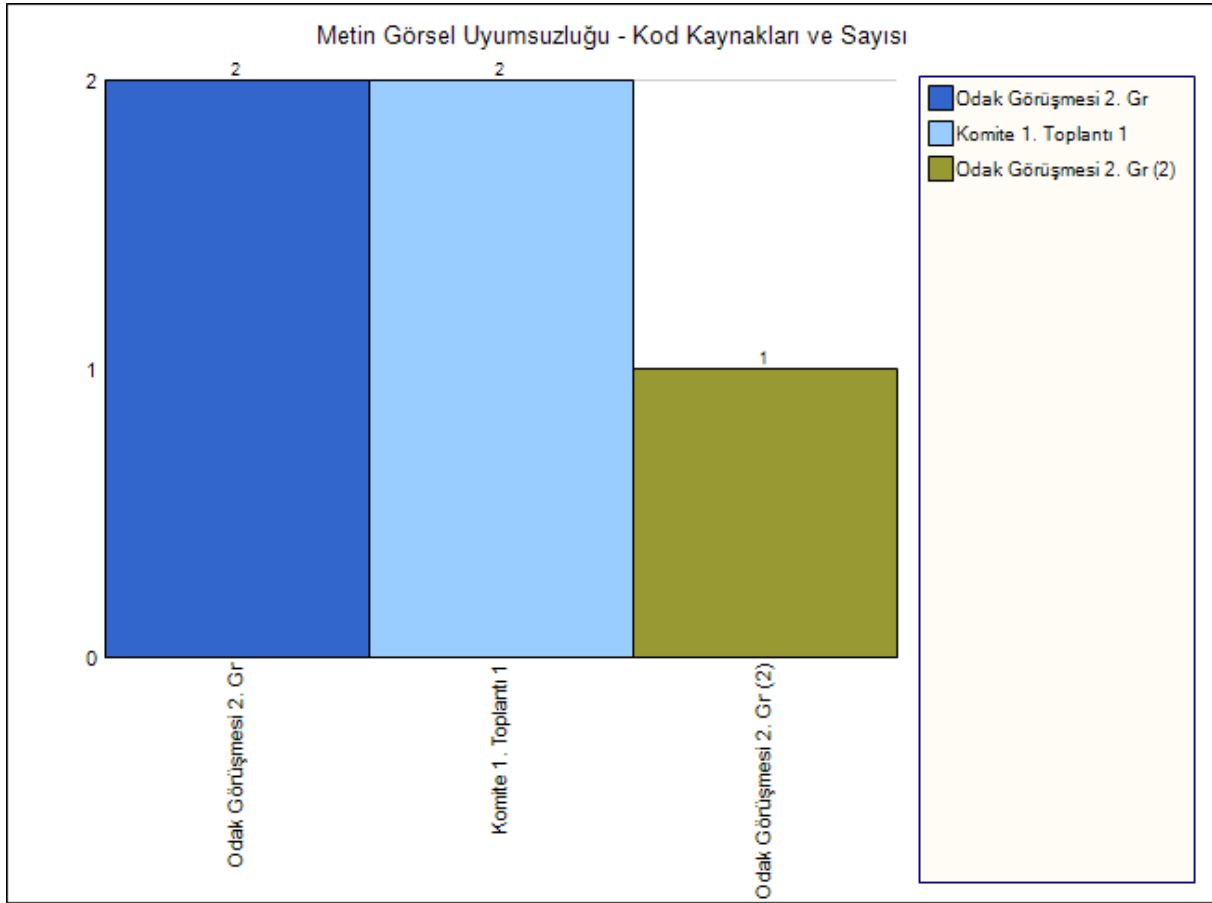
Didem: Bulutla ilgili bir şiir okuduk. Orada hep hayal ürünü şeyler kullanmış. Ama gergedan gerçekçi, kitap hep hayal üstünde duruyor (Odak Görüşmesi, 2. Grup 2. Görüşme, 30.04.2013).

Nebiye: Eski kitabı karşılaştırırsak burada daha ilginç veriler var. Ama orada sadece hikâyeleştirilmiş metinler var (Öğrenci Dersler, 26. Ders, 17.04.2013).

Kamilenur: Eski kitabımızdaki metinler daha çok masal gibiydi (Öğrenci Dersler, 26. Ders, 17.04.2013).

Türkçe ders kitabındaki metinler yukarıda da ifade edildiği gibi rahatsız edici bir tekdüzelik var. Komite görüşmelerinde aynı metinlerin tekrar edildiği vurgulanıyor. Öğrenciler metinlerin her zaman aynı olduğunu, hikâye türü metinlerin olduğunu söylüyor. Bu durum öğrencide bir sıkılma oluşturuyor.

Metin Görsel Uyumsuzluğu

Grafik 36. Metin Görsel Uyumsuzluğu Alt Teması Kod Kaynakları ve Sayısı

Tablo 46

Metin Görsel Uyumsuzluğu Alt Tema Kod Listesi

Tema Adı	Kaynak Sayısı	Kod Sayısı
Metin Görsel Uyumsuzluğu	3	5
Basit Resimlerin Olması	1	1
Resim Metin Uyumsuzluğu	3	4

Türkçe ders kitaplarında istenmeyen durumlardan birisi de metin ve görsellerin uyumsuzluğudur. Metinleri destekleyici nitelikte olan ve metnin daha iyi anlaşılmasını sağlayan bir unsurdur. Kitaplardaki görsellerin iyi olmadığını ve metinlerle uyumsuz olduğu üzerinde duruluyor.

Edanur: Resimler o konuyu tam olarak yansıtmayabiliyor. Konuyla alakalı değil (Komite Görüşmeleri, Komite 1. Toplantı, 18.03.2013).

Didem: Eski kitaplarımızdaki metinler sıkıcıydı resimler ona göre verilmemişti. Metni ancak okuyunca anlayabiliyorduk, ama metni resimlerden de anlayabiliyoruz (Odak Görüşmesi, 2. Grup 1. Görüşme, 05.04.2013).

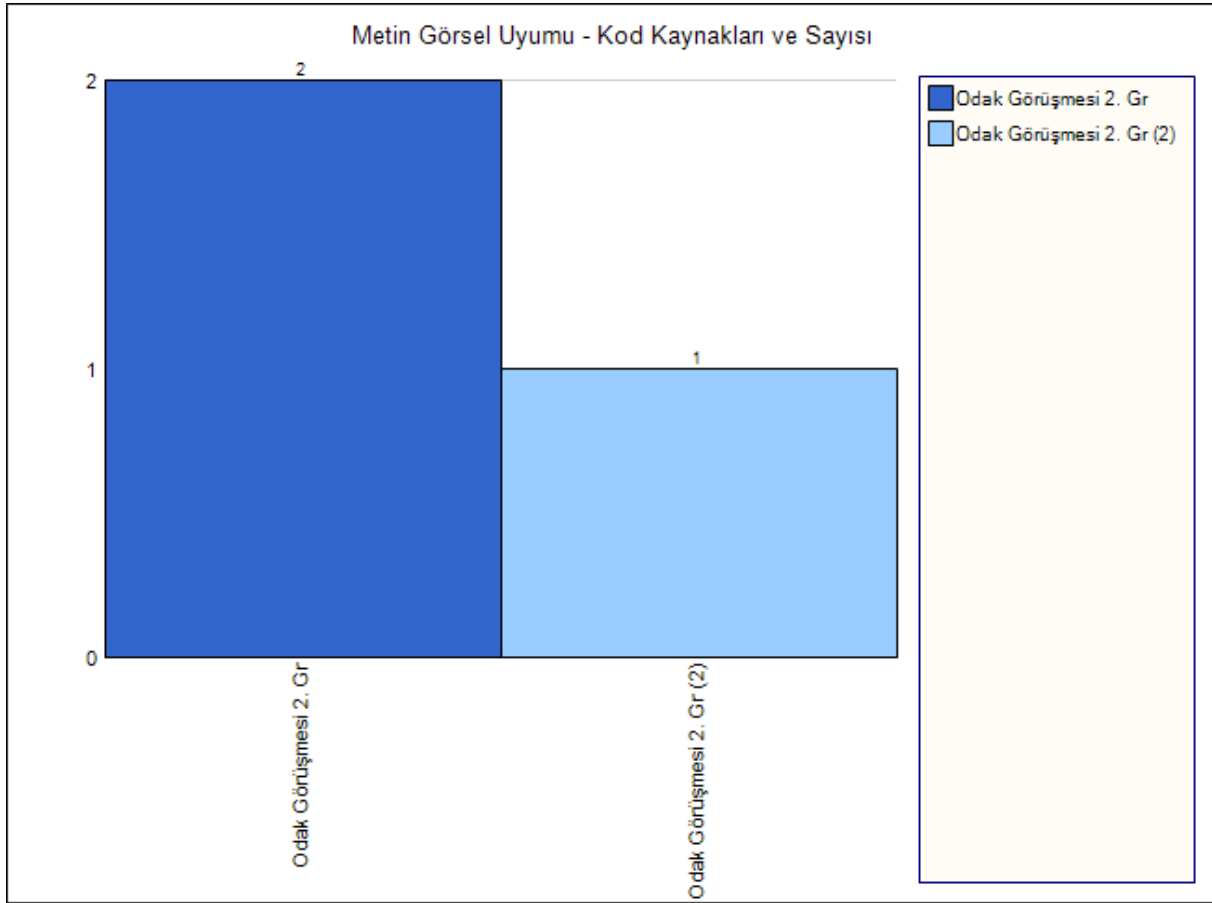
Didem: Çok sıkıcı ve soluk bir metin verdiyse onunla ilgili bir metin vermemiş.

Nebiye: Çocuk dergisindeki çünkü onunla ilgili resim veriyor ama gerçekçi. Ders kitabında gerçekçi olmayan resimler koyuyorlar (Odak Görüşmesi, 2. Grup 2. Görüşme 30.04.2013).

Zuhal: 5. sınıf kitaplarında 1 ve 2. sınıf kitaplarında olabilecek basit resimler, bakıyorsun sadece bir insan yüzü koymuşlar oraya, içerik çok farklı. Güzel resimler var, öğrenci bakarken bile birçok şeyi düşünebiliyor. Sadece oraya koymuşlar (kitapta) (Komite Görüşmeleri, Komite 1. Toplantı, 18.03.2013).

Ders kitaplarındaki görseller ihtiyacı karşılamıyor. Özellikle dikkat edilmesi gereken görsel metin uyumluluğuna dikkat edilmiyor. Bu durum hem komite görüşmesine hem de öğrenci görüşmelerine yansıyor. Oysa metni anlamak için önemli bir adım olan görsellerin daha dikkatli bir şekilde çizilmesi gerekiyor.

Metin Görsel Uyumu

Grafik 37. Metin Görsel Uyumu Alt Teması Kod Kaynakları ve Sayısı

Tablo 47

Metin Görsel Uyumu Alt Tema Kod Listesi

Tema Adı	Kaynak Sayısı	Kod Sayısı
Metin Görsel Uyumu	2	3
Değişik Görsellerin Olması	1	1
Metin Görsel Uyumu	2	2

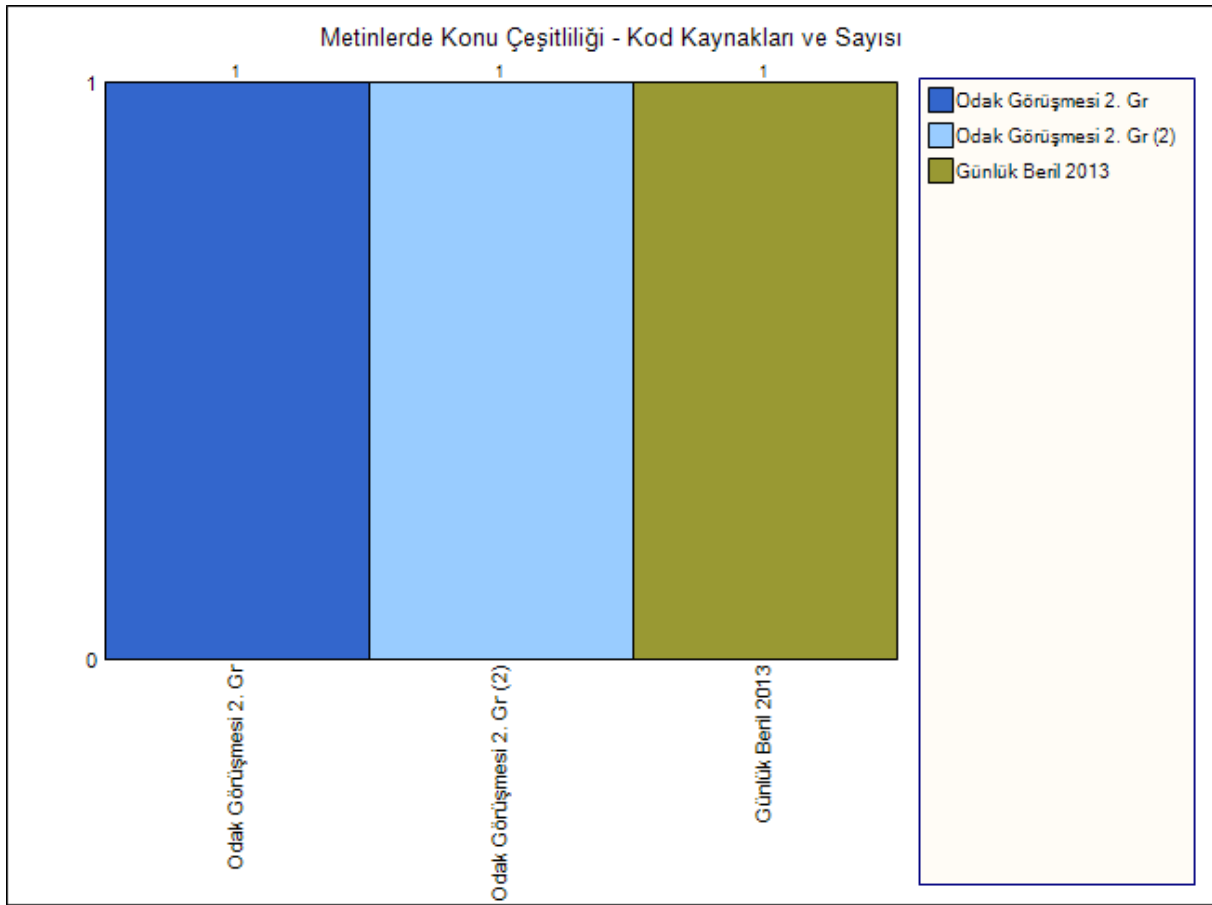
Kitaplardaki görsel metin uyumsuzluğu varken dergilerde durum bunun tam tersidir. Öğrenciler görselleri hem sevmekteler hem de metinlerle uyumlu bulmaktalar.

Didem: Eski kitaplarımızdaki metinler sıkıcıydı resimler ona göre verilmemişti. Metni ancak okuyunca anlayabiliyorduk ama dergide metinleri resimlerden de anlayabiliyoruz (Odak Görüşmesi, 2. Grup 1. Görüşme, 05.04.2013).

Nebiye: Çocuk dergisindeki metinle ilgili resim veriyor ve gerçekçi. Ders kitabında gerçekçi olmayan resimler koyuyorlar (Odak Görüşmesi, 2. Grup 2. Görüşme, 30.04.2013).

Berfe: Ben dergide şunu fark ettim. Bizim okumamız için değişik görseller konulmuş, bu da bizi metne çekiyor. Okuma alışkanlığına gerçekten de etkisi oldu (Odak Görüşmesi, 2. Grup 1. Görüşme, 05.04.2013).

Metinlerde Konu Çeşitliliği

Grafik 38. Metinlerde Konu Çeşitliliği Alt Teması Kod Kaynakları ve Sayısı

Tablo 48

Metinlerde Konu Çeşitliliği Alt Tema Kod Listesi

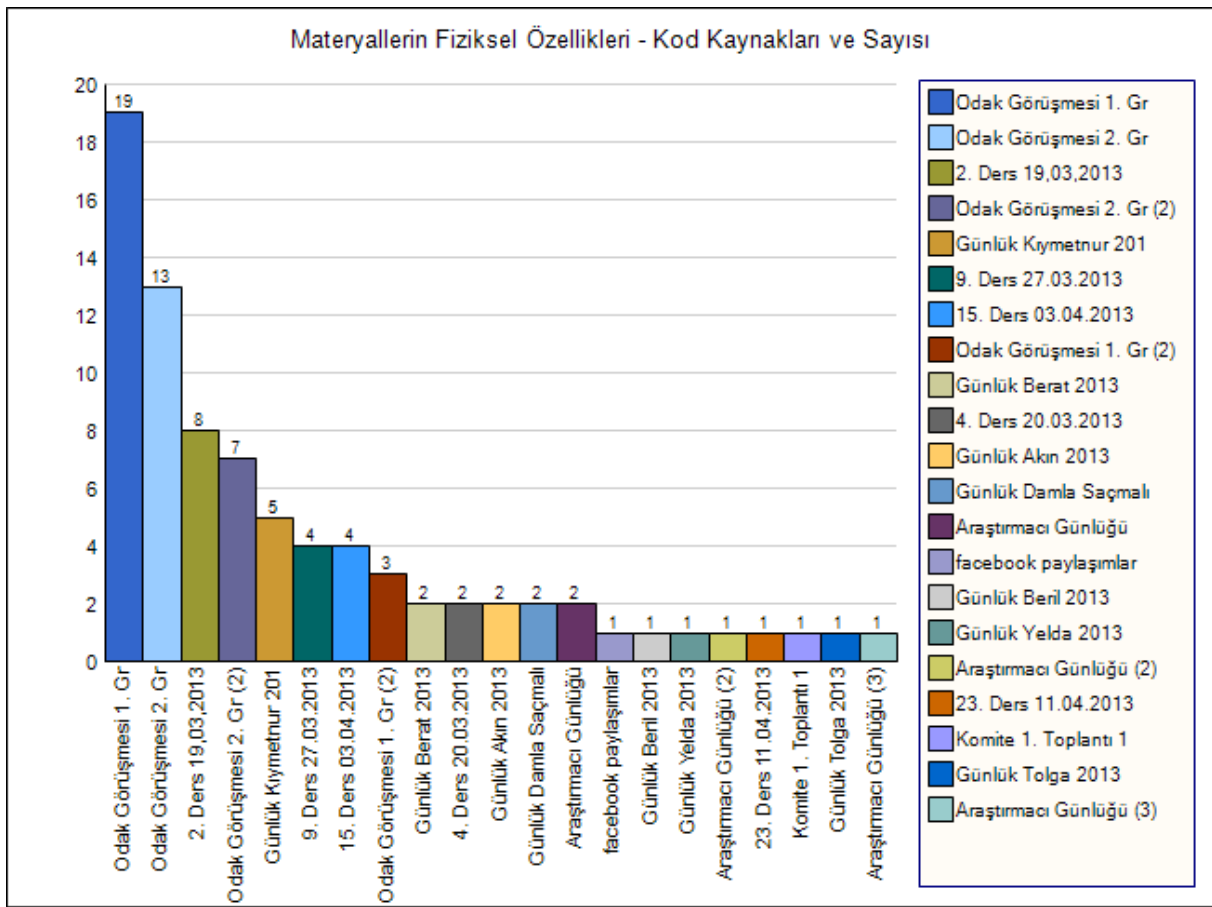
Tema Adı	Kaynak Sayısı	Kod Sayısı
Metinlerde Konu Çeşitliliği	3	3
Farklı Konulardan Bahsetmesi	2	2
Konunun Güzel Olması	1	1

Şiirin konusu çok hoşuma gitti (Günlük, Berfe, 02.04.2013).

Berfe: Ders kitabında metinler eğlenceli değildi, hem de dergide bizim için metinler daha bulunmuş, araştırılmış ve dergide işleyecek konu filan daha fazla (Odak Görüşmesi, 2. Grup 1. Görüşme, 05.04.2013).

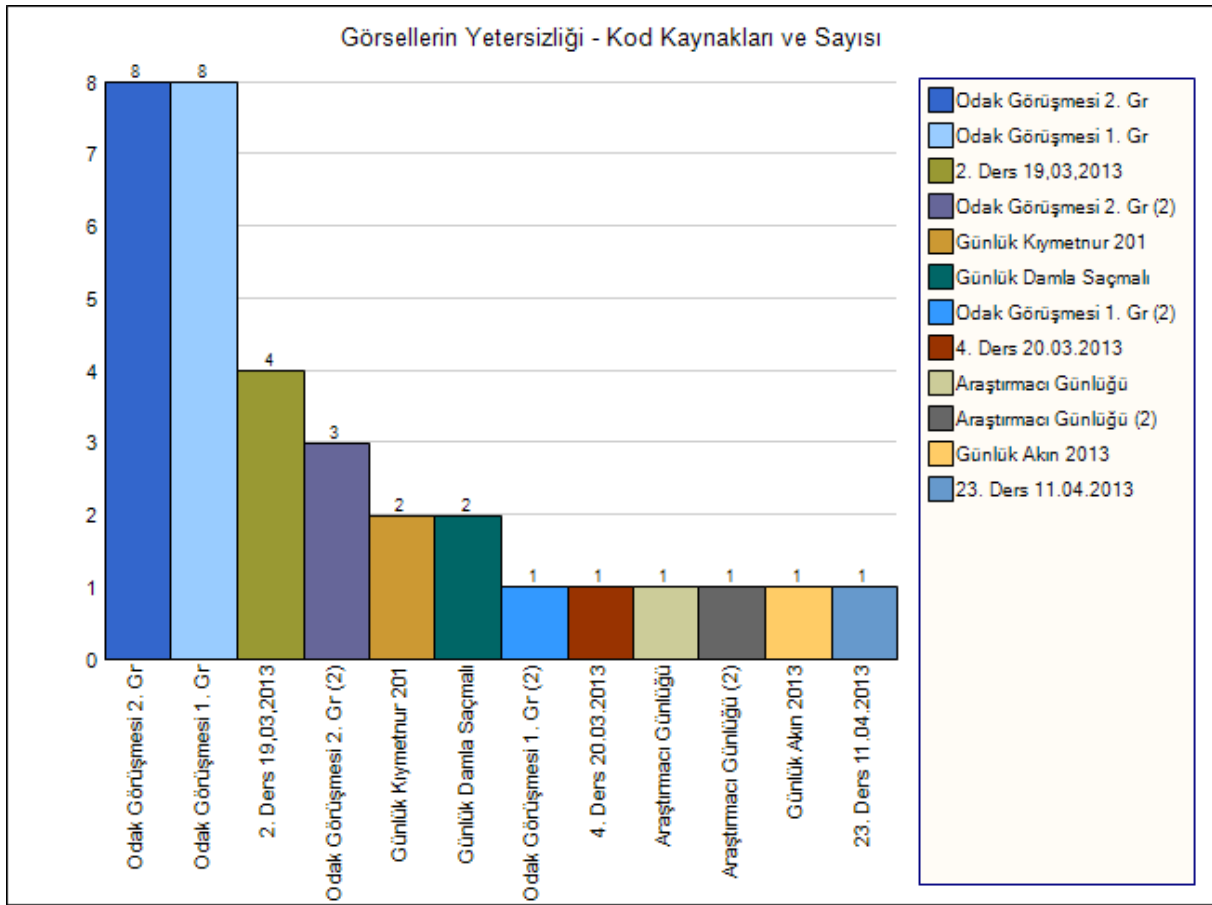
Berfe: Her dergide farklı metinler oluyor. Ng Kids'te farklı metin, Bilim Çocuk'ta farklı bir metin (Odak Görüşmesi, 2. Grup 2. Görüşme, 30.04.2013).

Materyallerin Fiziksel Özellikleri

Grafik 39. Materyallerin Fiziksel Özellikleri Teması Kod Kaynakları ve Sayısı

Görsellerin Yetersizliği

Grafik 40. Görsellerin Yetersizliği Alt Teması Kod Kaynakları ve Sayısı

Tablo 49

Görsellerin Yetersizliği Alt Tema Kod Listesi

Tema Adı	Kaynak Sayısı	Kod Sayısı
Görsellerin Yetersizliği	12	33
Bakınca Uyuşmak	1	1
Daha Güzel Resimler Olsa	1	1
Görsellerin Dikkat Çekmemesi	2	2
Resimlerin Az Olması	6	10
Resimlerin Canlı Olmaması	1	1
Resimlerin Elle Yapılması	2	2
Resimlerin Gerçek Renkte Olmaması	1	1
Resimlerin Gerçekçi Olmaması	2	2
Resimlerin Soğuk Olması	2	2
Resimlerin Yama Gibi Olması	1	1
Resimlerin Yapay Olması	1	1
Resimlerin Soluk Olması	6	9

Görsellerin yetersizliği Türkçe ders kitaplarının en büyük sorunu olarak görülmektedir. Görsellerin kalitesi, gerçek olmaması, soluk olması, dikkat çekmemesi gibi özellikler eleştiriliyor.

Kitaplarda çok az görsel var. Kitabın görselleri az olduğu gibi ilgi çekici de değil (Araştırmacı Günlüğü, 11.04.2013).

Yeliz: Eski kitabı karıştırdığımızda pek resim veya bilgi bulamıyorduk. Dergiye bakınca bütün bilgiler resimde toplanmış.

Anıl: Ders kitabında resim yoktu. Dergide biraz daha fazla resimler var. Türkçe kitabının sayfası soluk geldi bana. Ama dergide üç boyutlu gibi.

Gökhan: Eskiden resimler yoktu. Dergi çok renkli (Odak Görüşmesi, 1. Grup 1. Görüşme, 25.03.2013).

Can: Eskiden kitaplarımızda fazla resim yoktu, dergilerimizde fazla resim var (Odak Görüşmesi, 2. Grup 1. Görüşme, 05.04.2013).

Can: Çalışma kitabında fazla resim kullanılmıyor. Siyah beyaz oluyor. Dergilerde renkli kullanıyorlar. Reklam filan oluyor.

Berfe: Kitaplar görsellik açısından biraz zayıf. Daha eğlenceli olabilirdi. Başka da bir eksisi olduğunu düşünmüyorum.

Nebiye: Resimler çok daha az, çok yazı var bunu yapmak eğlenceli olmuyor (Odak Görüşmesi, 2. Grup 2. Görüşme, 30.04.2013).

Tolunay: Öbür kitaplarda etkinlik var. Resimler çok az. Bu kitaptaki (dergi) resimler çok ilgi çekici (Öğrenci Dersler, 2. Ders, 19.03.2013).

Merve: Önceki kitaplar renksizdi. Heyecansızdı. Bunlarda farklı bulmacalar var. Bundan dolayı dergiler daha güzel (Öğrenci Dersler, 23. Ders, 11.04.2013).

Didem: Resimler dikkatimizi çekmiyordu. İkincisi, kesemiyorduk (etkinlik). Bir de derslerimiz çok sıkıcı geçiyordu (Odak Görüşmesi, 2. Grup 1. Görüşme, 05.04.2013).

Normal kitaplarımız çok dikkat çekici değil. Bunun sebebi de dergideki gibi resimlerin canlı olmaması ve yazılarının dikkat çekmemesi. Bu yüzden dergiyle ders işlemek kitaplardan ders işlemekten daha da eğlenceli ve bilgilendirici (Günlük, Kamilenur, 03.04.2013).

Selvinaz: Normal ders kitabına baktığımda canım çok sıkılıyordu. Kendimi uyuyormuş gibi hissediyordum, ama dergiler her taraf resim çok etkilendim (Odak Görüşmesi, 1. Grup 1. Görüşme, 25.03.2013).

Bekir: Eski kitapta resimler gerçekçi görünmüyordu. Ama dergide gerçekçi görünüyor (Odak Görüşmesi, 1. Grup 1. Görüşme, 25.03.2013).

Gökhan: Resimleri önceden kendi el çizimleriyle yapıyorlardı. Ama şimdi dergilerde fotoğrafı gerçek çekiyorlar (Odak Görüşmesi, 1. Grup 1. Görüşme, 25.03.2013).

Celil: Karikatür resmini çizip veriyorlardı önümüze, bu sıkıcı oluyordu. Dergiye geçince hem gerçekçi resimler koymuşlar, bu benim hoşuma daha çok gitti (Odak Görüşmesi, 2. Grup 1. Görüşme, 05.04.2013).

Benim düşünceme göre bu dergiler sınıfa renk kattı. Diğer kitaplar soluktu ama bu dergiler üç boyutlu gibi kısacası bu dergileri sevdim (Günlük, Anıl, 19.03.2013).

Ben çalışma kitabımızdaki 3. etkinlikten sıkıldım ama diğer etkinlikler eğlenceli geçti. Diğer kitaplarımızda bunun kadar eğlenmiyorduk, çünkü oradaki resimler soluktu (Günlük, Didem, 02.04.2013).

Kitaplarımızda hep metinler vardı ve resimler çok soluktu (Günlük, Didem, 04.04.2013).

Anıl: Ders kitabında resim yoktu. Dergide biraz daha fazla resimler var. Türkçe kitabının sayfası soluk geldi bana. Ama dergide üç boyutlu gibi (Odak Görüşmesi, 1. Grup 1. Görüşme, 25.03.2013).

Didem: Kitaplarımızda eksikler, özellikle resimlerin soluk olmasıydı, kitaplar çok renksizdi. Ama dergidekiler öyle değildi.

Busenur: Etkinliklerde eksiklikler vardı. Sizin yaptığınız kitapta daha eğleniyorduk. (Ders kitabında)Resimler soluktu.

Busenur: Dergilerde görseller güzeldi. En son sayfada bulutlar falan yapmıştınız. Bulut daha güzel böyle renkli renkli ama çalışma kitabında renksiz (Odak Görüşmesi, 2. Grup 2. Görüşme, 30.04.2013).

Anıl: Eski Türkçe kitabı biraz fazla soluktu. Yeni dergi aldık sınıfa renk kattı diye düşünüyorum (Öğrenci Dersler, 2. Ders, 19.03.2013).

Anıl: Ders kitabında soluk renkli oldu. Bu renkler daha canlı (Öğrenci Dersler, 4. Ders, 20.03.2013).

Gökhan: Burada daha güzel çünkü Anıl'ın dediği gibi ders kitabındaki resimler soğuk, bunlar daha renkli (Öğrenci Dersler, 2. Ders 19.03.2013).

Alptuğ: Orada (ders kitabı) daha yapay, burada daha canlı (Öğrenci Dersler, 2. Ders, 19.03.2013).

Normal kitaplarımız çok dikkat çekici değil. Bunun sebebi de dergideki gibi resimlerin canlı olmaması ve yazılarının dikkat çekmemesi (Günlük, Kamilenur, 03.04.2013).

Selvinaz: Kitapta uzaylıyı yeşile boyuyorlar, gergedanı mora boyuyorlar. Öyle farklı renkler çıkıyor. Ama dergilerde hepsi ne ise o (Odak Görüşmesi, 1.Grup 1.Görüşme, 25.03.2013).

Anıl: Türkçe kitabımızdaki resimler çok soluk yama gibi duruyor. Başka bir kitaptan alınmış, diğerine yapıştırılmış üst üste (Odak Görüşmesi, 1. Grup 2. Görüşme, 29.04.2013).

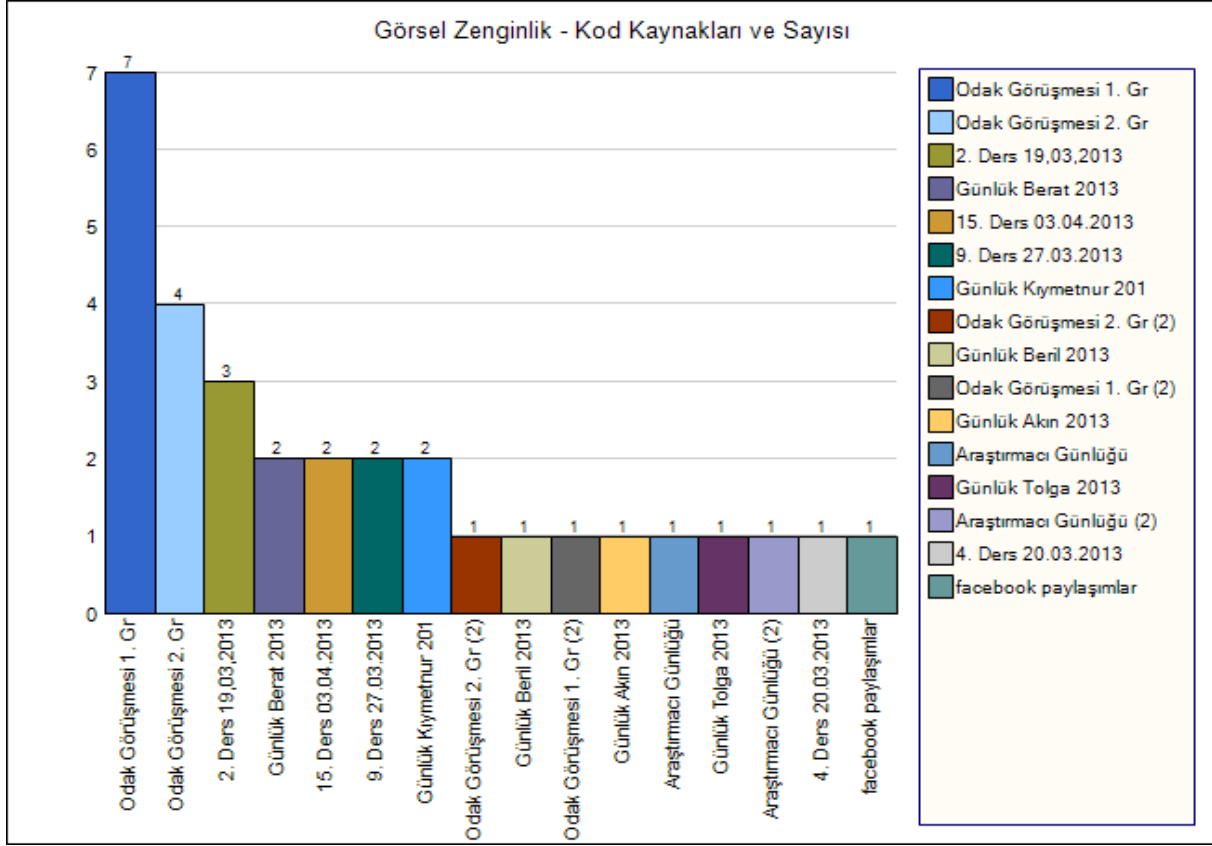
Can: Daha güzel resimler koysalar daha güzel olur (Odak Görüşmesi, 2. Grup 2. Görüşme, 30.04.2013).

Görsellerin yetersiz oluşu öğrencinin hoşuna gitmiyor. Bu durum öğrenciyi ders kitabından soğutuyor. Resimlerin elle çizilmesi, soluk olması, renklerin gerçeği yansıtmaması, görsellerin cansız olması gibi durumları öğrenci fark ediyor. Bu özelliklerin

kendilerini olumsuz etkilediği üzerinde duruyorlar. Dergiler için durum tam tersidir. Derginin görsellerini daha çok seviyorlar. Bu konuyla ilgili görüşler ayrı bir başlıkta toplanmıştır.

Görsel Zenginlik

Grafik 41. Görsel Zenginlik Alt Teması Kod Kaynakları ve Sayısı

Tablo 50

Görsellerin Zenginlik Alt Tema Kod Listesi

Tema Adı	Kaynak Sayısı	Kod Sayısı
Görsel Zenginlik	16	31
Bilgilerin Resimde Toplanması	1	1
Gerçek Resimler Olması	4	4
Görsel Açıdan Zengin Olması	3	4
Görsellerin Hayatla İlişkili Olması	1	1
Görsellerin İlgi ve Dikkat Çekici Olması	5	7
Resimler Göze Sokmuş Gibi	1	1
Resimlerin Ayrıntılı Olması	1	1
Resimlerin Canlı Olması	2	2
Resimlerin Güzel Olması	1	1
Resimlerin Karikatür Gibi Olması	1	1
Resimlerin Renkli Olması	4	5
Resimlerin Üç Boyutlu Olması	3	3

Dergiler görsel açıdan çok zengin materyallerdir. Derginin öğrenciler tarafından en çok sevilen yönü budur. Görsel zenginlik öğrenciyle dergi arasında bir bağ kuruyor. Görselleşen bir dünyada çocuklara hitap edecek güzel bir materyal oluyor.

Öğrenciler ders kitaplarının soğuk yüzünden kurtulup hem görsel hem içerik olarak zengin olan çocuk dergilerinin keyfini çıkardılar (Araştırmacı Günlüğü, 18.04.2013).

Selvinaz: Normal ders kitabına baktığımda canım çok sıkılıyordu. Kendimi uyuşuyormuş gibi hissediyordum kendimi ama dergiler her taraf resim çok etkilendim.

Anıl: Ders kitabında resim yoktu. Dergide biraz daha fazla resimler var. Türkçe kitabının sayfası soluk geldi bana. Ama dergide üç boyutlu gibi.

Gökhan: Eskiden resimler yoktu. Dergi çok renkli (Odak Görüşmesi, 1. Grup 1. Görüşme, 25.03.2013).

Can: Eskiden kitaplarımızda fazla resim yoktu, dergilerimizde fazla resim var (Odak Görüşmesi, 2. Grup 1. Görüşme, 05.04.2013).

Merve: Yazı tipinden ve resimleri çok güzel bence (Öğrenci Dersler, 15. Ders, 03.04.2013).

Bu dergiyi bizim yaşımıza daha uygun buldum. Metinler, bilmeceler, fıkralar gibi yazılar daha çok bu dergi daha çok dikkatimi çekti (Günlük, Berfe, 03.04.2013).

Dergideki resimler ilgi çekici ve bilgiler de... (Günlük, Kamilenur, 19.03.2013).

Dergideki yazılar, resimler vb. şeyler dikkatimizi çok çekiyor (Günlük, Kamilenur, 03.04.2013).

Yeliz: Görsel de yazı da benim çok ilgimi çekti. Hem görsel var hem de yazı var.

Gökhan: Bu dergi hem eğlence, hem görsel, hem yazı olarak ilgimi çekti (Odak Görüşmesi, 1. Grup 1. Görüşme, 25.03.2013).

Nebiye: Ben okuyunca kardeşlerim de istiyor resimleri görselleri onlar da... (Odak Görüşmesi, 2. Grup 1. Görüşme, 05.04.2013)

Musa: Dergide çok görsel olduğu için onların dikkatini çekmiştir. Bir de değişik yazılar olduğu için onların dikkatini çekmiştir (Öğrenci Dersler, 15. Ders, 03.04.2013).

Dergi ile ders kitabını karşılaştırdığımda derginin daha ayrıntılı ve gerçekçi resimleri vardı (Günlük, Berke, 19.03.2013).

Selvinaz: Su aygırı kitapta mor demişti, ama dergide gerçek resimleri çekip koyuyorlar (Odak Görüşmesi, 1. Grup 2. Görüşme, 29.04.2013).

Celil: Türkçe dersinde video izleyemiyorduk, yorumlayamıyorduk. Karikatür resmini çizip veriyorlardı önümüze, bu sıkıcı oluyordu. Dergiye geçince gerçekçi resimler koymuşlar, bu benim hoşuma daha çok gitti (Odak Görüşmesi, 2. Grup 1. Görüşme, 05.04.2013).

Diğer kitaplar soluktu ama bu dergiler üç boyutlu gibi. Kısacası bu dergileri sevdim (Günlük, Anıl, 19.03.2013).

Anıl: Ders kitabında resim yoktu. Dergide biraz daha fazla resimler var. Türkçe kitabının sayfası soluk geldi bana. Ama dergide üç boyutlu gibi (Odak Görüşmesi, 1. Grup 1. Görüşme, 25.03.2013).

Anıl: Ders kitabındaki resimler soluktu. Ama burada üç boyutlu gibi (Öğrenci Dersler, 2. Ders, 19.03.2013).

Anıl: Ders kitabında soluk renkli oldu. Bu renkler daha canlı (Öğrenci Dersler, 4. Ders, 20.03.2013).

Gökhan: Dergide resimler çok yakın gözümüze sokmuşlar gibi, gözümüze daha hoş görünüyor. Bir de önemli bilgileri baskın göstermişler orada (Odak Görüşmesi, 1. Grup 1. Görüşme, 25.03.2013).

Bugün yeni dergi almıştık ve birde kumbara bu dergi çok renkliydi, çok güzel metinler vardı. Ben bu dergiyi çok sevdim, adı da Gonca dergisiydi (Günlük, Tolunay, 27.03.2013).

Musa: Gonca, Kids daha güzel, renkli, bilgi veriyor, ama Kids de hep yazı yazı (Facebook Paylaşımları, 04.04.2013).

Can: Çalışma kitabında fazla resim kullanılmıyor. Siyah beyaz oluyor. Dergilerde renkli kullanıyorlar. Reklam filan oluyor (Odak Görüşmesi, 2. Grup 2. Görüşme, 30.04.2013).

Cem: Dergiyi çok sevdim arkadaşlarım da sevdi zaten. Çok iyi bir dergi. Çok renkli, iyi buluşlar var, ilgimizi çeken yerler var böyle.

Merve: Başta derginin kapağı çok ilgi çekici. Neden diye sorarsanız, başlıklar ilgi çekici olmuş. Hem renkli şeyler yapmışlar. Resimler yapmışlar, renkli kalemler de kullanılmış. Bence gayet güzel (Öğrenci Dersler, 9. Ders, 27.03.2013).

Bugün okulda Türkçe öğretmeni bize dergi, çalışma kitabı ve defter verdi. Dergi ile ders kitabını karşılaştırdığımda derginin daha ayrıntılı ve gerçekçi resimleri vardı (Günlük, Berke, 19.03.2013).

Selvinaz: Kitabımızdaki resimler karikatür şeklinde, burada gerçekçi resimler var. Bu daha güzel (Öğrenci Dersler, 2. Ders, 19.03.2013).

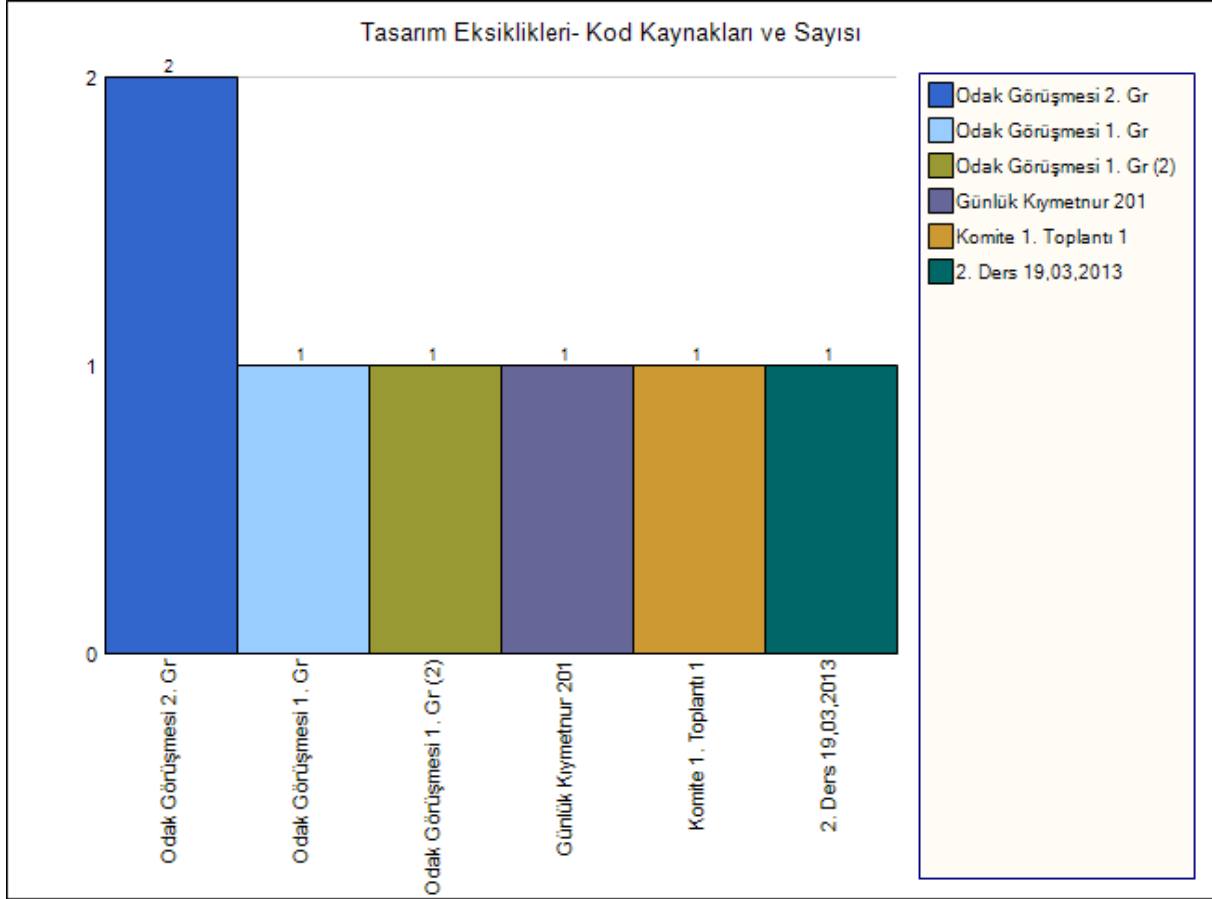
Busenur: Berfe'in dediğine katılıyorum. Mesela eski ders kitaplarımızda sadece metin okurduk, gerçek bir hikâyeydi ama şimdi hayatla ilgili renkli resimler de katıyorlar ve insanların dikkatini çekiyor (Odak Görüşmesi, 2. Grup 1. Görüşme, 05.04.2013).

Yeliz: Eski kitabı karıştırdığımızda pek resim veya bilgi bulamıyorduk. Dergiye bakınca bütün bilgiler resimde toplanmış (Odak Görüşmesi, 1. Grup 1. Görüşme, 25.03.2013).

Dergiler görsel açıdan çok zengin materyallerdir. Öğrencileri en çok etkileyen yönü görsel zenginliktir. İyi tasarlanmış kapak ve renkli sayfalar öğrencilerin dikkatini çekmekte ve onları etkilemektedir. Görsellerin kalitesi öğrencilerin dikkatini çeken bir diğer unsurdur. Kaliteli görseller öğrenciyi kendine çekip onların sıkılmadan dergiyi okumalarını sağlıyor.

Görseller öğrenciyle ders arasında bir bağ kuruyor. Kitaplardaki resimlerin kaliteli olmaması öğrencileri kitaptan soğutuyor, kitaptan soğuyan öğrenci dersten de soğuyor.

Tasarım Eksiklikleri

Grafik 42. Tasarım Eksiklikleri Alt Teması Kod Kaynakları ve Sayısı

Tablo 51

Tasarım Eksiklikleri Alt Tema Kod Listesi

Tema Adı	Kaynak Sayısı	Kod Sayısı
Tasarım Eksiklikleri	6	7
Ağır Olması	1	1
Arka Planın Olmaması	1	1
Basım Hataları Olması	1	1
Yazı Boşluklarının Gereğinden Fazla Olması	2	2
Yazılarının Dikkat Çekici Olmaması	2	2

Tasarım kitapların başka bir sorunu olarak karşımıza çıkıyor. Basım hataları, yazı tipi, arka plan, çalışma kitabındaki tasarım sorunları öğrenci görüşlerine ve komite görüşmelerine yansımıştır.

İsmail: Basım hataları bulunmaktadır (Komite Görüşmeleri, Komite 1.Toplantı, 18.03.2013).

Gökhan: Eskiden yazılar karanlıktı göze görünmüyordu. Ama şimdiki uygulamada küçük oluyor, ama bazı yerlerinde önemli şeyleri çok fazla belirtiyor, büyük gösteriyor. O nedenden dolayı daha iyi (Odak Görüşmesi, 1. Grup 1. Görüşme, 25.03.2013).

Normal kitaplarımız çok dikkat çekici değil. Bunun sebebi de dergideki gibi resimlerin canlı olmaması ve yazılarının dikkat çekmemesi (Günlük, Kamilenur, 03.04.2013).

İsmail: Basım hataları bulunmaktadır (Komite Görüşmeleri, Komite 1. Toplantı, 18.03.2013).

Berfe: Dergilerde arka plan var. Kitaplarda öyle bir şey yok ama büyük bir resim veriyor, onun üstünde yazıyı yazıyor, küçük yazıyor, bizim daha da çok dikkatimizi çekiyor (Odak Görüşmesi, 2. Grup 2. Görüşme, 30.04.2013).

Ruhan: MEB kitaplarında az bir şey için bir sürü yer veriyorlardı, ama sizin verdiğiniz kitap tam yerinde olmuş. Bazen de çok gereksiz etkinlikler var (Odak Görüşmesi, 1. Grup 2. Görüşme, 29.04.2013).

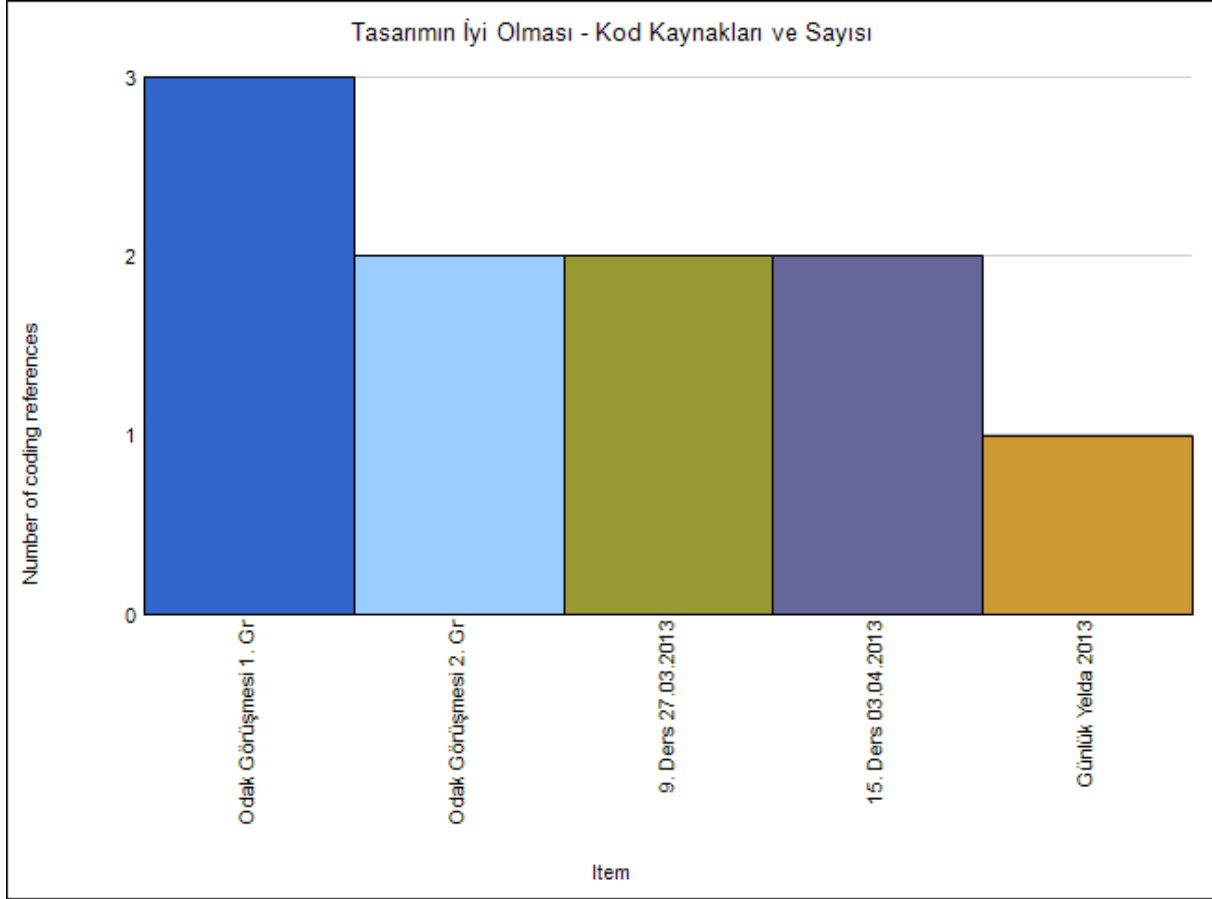
Didem: Çalışma kitabında küçük bir şey için çok büyük bir yer bırakmış biz orayı doldururken çok sıkılıyoruz (Odak Görüşmesi, 2. Grup 2. Görüşme, 30.04.2013).

Hüseyin: Türkçe kitabı, çalışma kitabı çok ağırdı. Her gün getirip götürmek (Öğrenci Dersler, 2. Ders, 19.03.2013).

Tasarım sorunu kitaplarda rastlanılan başka bir sorundur. Öğrenciler ders kitaplarındaki tasarım sorunlarını fark ediyor. Tasarım görselliğin bir devamı olarak

sayılabilir. Tasarımı fark etmek daha zordur. Ama öğrenciler tasarımdaki sorunları da hemen fark edebiliyorlar. Türkçe ders kitaplarında “Olsun da nasıl olursa olsun.” diye bir anlayış var.

Tasarımın İyi Olması

Grafik 43. Tasarım İyi Olması Alt Teması Kod Kaynakları ve Sayısı

Tablo 52

Tasarımın İyi Olması Alt Tema Kod Listesi

Tema Adı	Kaynak Sayısı	Kod Sayısı
Tasarımın İyi Olması	5	10
Arka Planın İyi Olması	1	1
Başlıkların İlgili Çekici Olması	1	1
Kapağın Güzel Olması	4	4
Önemli Bilgileri Baskın Gösterme	1	1
Yazı Tipinin Güzelliği	2	3

Kitaplarda karşılaşılan tasarım eksiklerine dergilerde pek rastlanmamaktadır. Dergilerin tasarım olarak daha iyi olduğu öğrenci görüşlerine yansımıştır.

Dergiyi ilk başta çok beğendim ve içine iyice baktım. Sonra kapağına baktım. Kapakta ilgimi çekmek için güzel bir kız resmi yapmışlar, rengârenk de süslemişler (Günlük, Yeliz, 09.04.2013).

Busenur: Bütün dergiler güzeldi ama ben Gonca dergisini daha çok sevdim. Gonca dergisini ilk aldığımda güzel bir dergi olduğunu kapağından anlamıştım. Çünkü güzel resimler vardı (Odak Görüşmesi, 2. Grup 2. Görüşme, 30.04.2013).

Merve: Derginin kapağı güzel ilgi çekmek için büyük yazılar yazılmış (Öğrenci Dersler, 15. Ders, 03.04.2013).

Merve: Başta derginin kapağı çok ilgi çekici. Neden diye sorarsanız, başlıklar ilgi çekici olmuş. Hem renkli şeyler yapmışlar. Resimler yapmışlar, renkli kalemler de kullanılmış. Bence gayet güzel (Öğrenci Dersler, 9. Ders, 27.03.2013).

Berfe: Dergilerde arka plan var. Kitaplarda öyle bir şey yok ama büyük bir resim veriyor, onun üstünde yazıyı yazıyor, küçük yazıyor, bizim daha da çok dikkatimizi çekiyor (Odak Görüşmesi, 2. Grup 2. Görüşme, 30.04.2013).

Yeliz: Görsel de yazı da benim çok ilgimi çekti. Hem görsel var hem de yazı var.

Gökhan: Bu dergi hem eğlence hem görsel hem yazı olarak ilgimi çekti (Odak Görüşmesi, 1. Grup 1. Görüşme, 25.03.2013).

Merve: Yazı tipinden ve resimleri çok güzel bence (Öğrenci Dersler, 15. Ders, 03.04.2013).

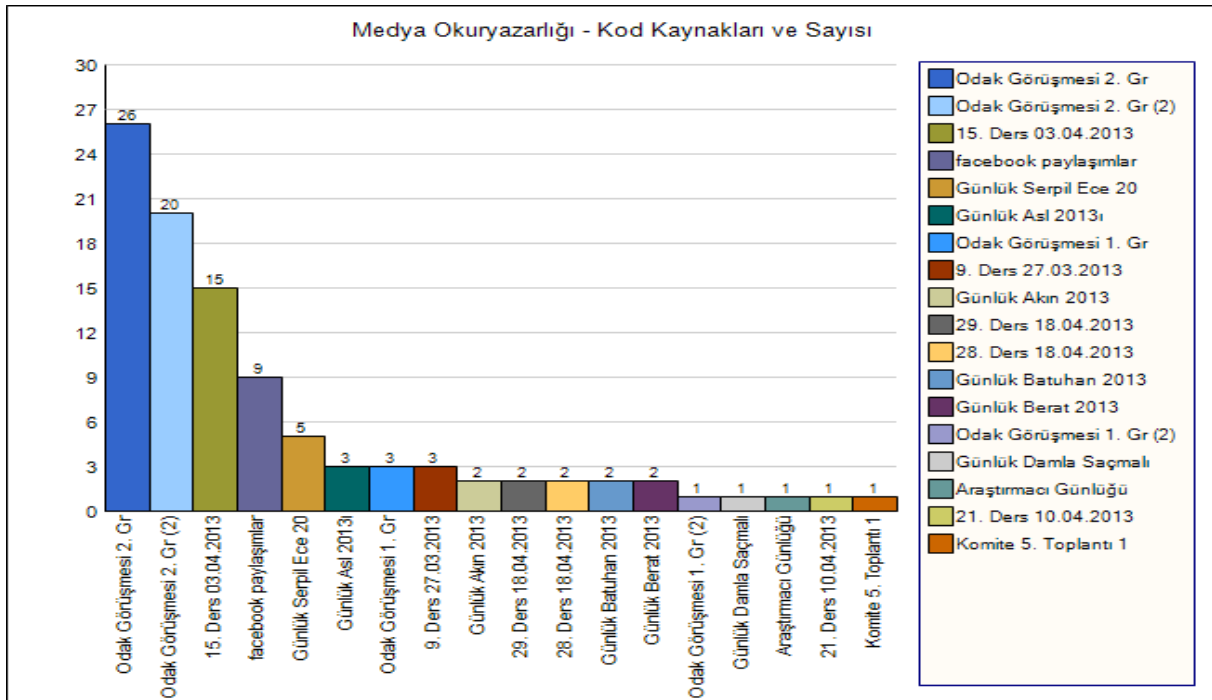
Merve: Başta derginin kapağı çok ilgi çekici. Neden diye sorarsanız, başlıklar ilgi çekici olmuş. Hem renkli şeyler yapmışlar, resimler yapmışlar, renkli kalemler de kullanılmış. Bence gayet güzel (Öğrenci Dersler, 9. Ders, 27.03.2013).

Gökhan: Dergide resimler çok yakın gözümüze sokmuşlar gibi, gözümüze daha hoş görünüyor. Bir de önemli bilgileri baskın göstermişler orada (Odak Görüşmesi, 1. Grup 1. Görüşme, 25.03.2013).

Ders kitaplarında tasarımda problemler olduğunu dile getiren öğrenciler dergilerin tasarımından gayet memnundur. Zaten görsellik dergilerin en can alıcı noktası.

Medya Okuryazarlığı

Grafik 44. Medya Okuryazarlığı Teması Kod Kaynakları ve Sayısı

Tablo 53

Medya Okuryazarlığı Tema Kod Listesi

Tema Adı	Kaynak Sayısı	Kod Sayısı
Medya Okuryazarlığı	18	99
Değer ve Konular	5	22
Dergiye Bakış Açısı	1	1
Dergiye Ulaşma	1	11
Kullanılan Teknikler	4	4
Reklamın Az Olması	5	11
Reklamların Fark Edilmesi	11	20
Tek Bir Konuya Yoğunlaşması	4	23
Ticari Kaygı	6	7

Her medya değer taşır. Dergilerde medyanın bir organı olduğu için dergiler de kendi medya gruplarına göre değerleri sayfalarına taşımaktadır. Medya hem görsellerle hem de içerik olarak kendi değerini işliyor. Dergilerdeki bu farklılıkları öğrenciler fark ediyor. Medya okuryazarlığı temasında kodlamalar medya okuryazarlığı ilkeleri ve anahtar soruları göz önünde bulundurularak yapılmıştır.

Medyanın gizlenmiş değer ve görüşleri vardır(Thoman ve Jolls 2006, s. 24-25). Dergilere bakıldığında her dergi farklı konulara yoğunlaşmış. Birisi sadece bilimden bahsetmiş, birisi sadece güzel yerlerden bahsetmiş, diğeri ise ahlaki konular yer vermiştir. Öğrenciler bu gibi farklılıkları dergilerde fark edebiliyorlar. Hangi konulara yer verilmiş, hangileri ihmal edilmiş gibi görüşler bildirmektedirler.

Celil: Ng Kids dergisi güzel bir dergi ama biraz hayvanlara yoğunlaşmıştı, ama güzel bir dergiydi (Facebook Paylaşımları, 04.04.2013).

Busenur: Bence Gonca dergisinde hiç eksiklik yok. Ng Kids dergisinde çok eksiklik var. Ng Kids dergisi sadece bir konuya yoğunlaşmış, o da sadece hayvanlar.

Nebiye: Ng Kids dergisinde sadece hayvanların yaşamı anlatılmış ama Gonca dergisinde çocukların eğlenmesi için hem de diğer yaşam alanları anlatılmış.

Can: Ng Kids dergisinde hayvanlar bahsedilmiş, Gonca dergisinde doğadan da bahsedilmiş.

Celil: Ng Kids dergisinde hayvanlara yoğunlaşmış birkaç da bilmece vardı, karikatür yoktu ama Gonca dergisinde doğa vardı, Afrikalı çocuklar vardı. Gonca dergisi daha iyi diye düşünüyorum.

Can: Doğadan hiç bahsedilmemiş.

Nebiye: Öğütler vermiyor. Gonca dergisinde öğütler, bilmece, bulmacalar... (Odak Görüşmesi, 2. Grup 1. Görüşme, 05.04.2013)

Berfe: Dergiler bize bilgiyi eğlenceli öğretiyor bu yönünü sevdim. Dergilerdeki eksilerden biri bir konu üzerinde durması. Kids dergisi sadece hayvanlar üzerinde durmuş. Bilim Çocuk sadece bilim teknoloji üzerinde durmuş. Daha geniş bilgi olsa dergiler daha çok dikkat çeker.

Celil: Ben en çok Gonca dergisini sevmiştim. Çünkü Ng Kids dergimizde en çok köpeklerden ve hayvanlardan bahsetmişti. O konuda yoğunlaşmıştı. Bilim Çocuk'ta da o kadar olmasa da bilimlere hayal ürünü şeylere yer verilmişti. O açıdan bakarsak Gonca dergisi daha iyi.

Didem: Bence de Gonca dergisi. Gonca dergisi daha zengin içerikli bilmece, bulmaca her şey var. Bilim Çocuk hep sağlık üzerinde durmuş, hep o konudan bahsetmiş. Ng Kids hayvan üzerine bahsetmiş, o yüzden Gonca dergisi.

Berfe: Ng Kids dergisini ilk verdiğinizde pek dikkatimi çekmemişti. Tek bir konu üzerinden, hayvanlar üzerinde durup etkinlikleri ona göre yapıyordu (Odak Görüşmesi, 2. Grup 2. Görüşme, 30.04.2013).

Berfe: Gonca dergisi Kids dergisi gibi tek bir konu üzerinde durmamış. Değişik konulara yer vermiş.

Anıl: NG Kids dergisinde bize sadece doğayı belirtiyordu, ama bu dergimizde yöresel farklılıkları da belirtmeye çalışıyor (Öğrenci Dersler, 15. Ders, 03.04.2013).

Medyaya ulaşma beş temel prensipten birisidir. Bu da bir bilinç gerektirir. Öğrencilerin dergileri alırken nelere dikkat ettikleri görüşlere yansımıştır.

Celil: Ng Kids dergisinde hayvanlara yoğunlaşmıştı, Gonca dergisinde de doğaya yoğunlaşmış, hikâyeye yoğunlaşmış. Aslında aileyle, doğayla, hayvanla ilgili hepsi içinde olsa eğlenceli olabilirdi.

Berfe: İlk dergimizi aldığımızda sadece hayvanlar vardı, hayvanlarla ilgili konuya ağırlık vermişti ama Gonca dergisinde sadece bir konuya ağırlık verilmemiş. Afrika çocuklarıyla ilgili bir şiir yazılmış. Değişik metinler verilmiş.

Busenur: Bence Gonca dergisinde hiç eksiklik yok ama Ng Kids dergisinde çok eksiklik var. Ng Kids dergisi sadece bir konuya yoğunlaşmış o da sadece hayvanlar.

Berfe: Gonca'da çevreyle ilgili metinler var, Kids dergisinde de hayvanlardan çevreye geçebilirdi. O konular ihmal edilmiş.

Nebiye: Ng Kids dergisinde sadece hayvanların yaşamı anlatılmış ama Gonca dergisinde çocukların eğlenmesi için hem de diğer yaşam alanları anlatılmış.

Can: Ng Kids dergisinde hayvanlar bahsedilmiş, Gonca dergisinde doğadan da bahsedilmiş.

Celil: Ng Kids dergisinde hayvanlara yoğunlaşmış birkaç da bilmece vardı, karikatür yoktu ama Gonca dergisinde doğa vardı, Afrikalı çocuklar vardı. Gonca dergisi daha iyi diye düşünüyorum.

Busenur: Eğlence (ihmal edilmiş).

Can: Doğadan hiç bahsedilmemiş (Ng Kids).

Nebiye: Öğütler vermiyor. Ama Gonca dergisinde öğütler bilmeceler, bulmacalar...

Berfe: Gonca dergisinde Van'a yardım için kumbara verilmiş ama Kids sadece bir dergi.

Berfe: Kültürümüzden bahsetmiş ama orada da doğadan hayvanlardan bahsetmemiş.

Celil: Hayvanlar ihmal edilmiş (Odak Görüşmesi, 2. Grup 1. Görüşme, 05.04.2013).

Celil: Ben en çok Gonca dergisini sevmiştim. Çünkü Ng Kids dergimizde en çok köpeklerden ve hayvanlardan bahsetmişti. O konuda yoğunlaşmıştı. Bilim Çocuk'ta da o kadar olmasa da bilimlere hayal ürünü şeylere yer verilmişti. O açıdan bakarsak Gonca dergisi daha iyi.

Berfe: Ng Kids dergisini ilk verdiğinizde pek dikkatimi çekmemişti. Tek bir konu üzerinden, hayvanlar üzerinde durup etkinlikleri ona göre yapıyordu. Bilim Çocuk'ta en fazla iki konu üzerinde duruyordu. Aslında ben Bilim Çocuk'u daha fazla takip ediyordum ama ben şunu keşfettim. Gonca dergisi çok geniş konulara yer veriyor. Bir metinde farklı bir metinde farklı bu sefer daha çok eğlendik (Odak Görüşmesi, 2. Grup 2. Görüşme, 30.04.2013).

Berfe: Gonca dergisi Kids dergisi gibi tek bir konu üzerinde durmamış. Değişik konulara yer vermiş.

Anıl: NG Kids dergimizde şiir ve karikatür yoktu, bence eksik kalmıştı ama bu dergimizde var. Ben karikatürleri seven bir insanım olmaması hoşuma gitmedi.

Dilasu: Gonca dergisinde çok az reklam var. NG Kids'te daha çok reklam var ve şiir yok ve bilmeceler yok.

Hüseyin: Diğer dergide doğayı bu kadar anlatmıyordu. Çiçekleri falan anlatıyordu. Ben o yönünü sevdim. Bir sürü yaprak resmi falan var.

Anıl: NG Kids dergisinde bize sadece doğayı belirtiyordu, ama bu dergimizde yöresel farklılıkları da belirtmeye çalışıyor (Öğrenci Dersler, 15. Ders, 03.04.2013).

Anıl: Dergide şunlar eksik. Bu çocuk dergisi olduğu için bilmece, şiir ve karikatürler eksik çünkü çok az yer verilmiş şiirlere (Öğrenci Dersler, 28. Ders, 18.04.2013).

Berfe: Evet seviyorum (Bilim Çocuk). Konular benim ilgi alanımda olduğu için dergiyi sevdim (Öğrenci Dersler, 29. ders 18.04.2013).

Öğrenciler okudukları dergilerin içeriğindeki farklılığı fark ediyor. Dergilerin hangi konulara ağırlık verildiğini öğrenciler fark ediyor. Gonca dergisinin halk edebiyatı ürünlerine yer verdiğini, diğer dergilerin bu konulara ve değerlere yer vermediğini fark ediyor.

Her medya ticari amaç güder. Medyadaki mesajların çoğunluğu kazanç ya da güç elde edebilmek için düzenlenmiştir (Thoman ve Jolls 2006, s. 24-25). Bunu hem içerikle hem de

reklamlar vasıtasıyla yapar. Dergilerdeki reklamlar öğrenciler tarafından fark ediliyor. Reklamların ticari bir amaç taşıdığını fark ediyorlar.

En kötüsü Ng Kids dergisi çünkü ticari amaç var diğerlerinde var ama Ng de daha çok (Günlük, Anıl, 18.04.2013).

Kids dergisinde çok reklam vardı, her zaman ticari amaç güdülmüştü (Günlük, Gökhan, 18.02.013).

Gökhan: Dergiler reklamların sayesinde bize bedavaya geliyor. Yoksa gelmez (Odak Görüşmesi, 1. Grup 1. Görüşme, 25.03.2013).

Gökhan: Bilim Çocuk'la Ng Kids'i sevmedim. İkisinde de ticari amaç gütmüş, o yüzden (Odak Görüşmesi, 1. Grup 2. Görüşme, 29.04.2013).

Nebiye: Reklamları bence satmak için yapıyor olabilirler.

Berfe: Bence reklamlar dikkat çekmek için konulmuş ama çocuk dergisinde reklam pek istenmez bence. Onu para kazanmak için koymuş olabilirler (Öğrenci Dersler, 15. Ders, 03.04.2013).

Alptuğ: Şunlar(ders kitapları) fazla satmaya önem vermemiş. Milli eğitim verdiği için herkese bedava dağıtıyor (Öğrenci Dersler, 21. Ders, 10.04.2013).

Berfe: NG Kids dergisinde çok reklam ve resim vardı. Metinler yazılar ihmal edilmişti, açıkçası ben pek beğenmedim (Facebook Paylaşımları, 04.04.2013).

Anıl: Bu dergide çok reklam var ama bilgilerde çok güzel doğa hakkındaki (Facebook Paylaşımları, 04.04.2013)

Gökhan: Bence güzel bir dergi ama içinde reklam oranı çok fazla ve bir de burada hiç insanlara yönelik bir metin bile yok (Facebook Paylaşımları, 08.04.2013).

Akif: Aslında güzel dergi, Gökhan arkadaşımızın dediği gibi reklam fazla ama ben bu dergiyi sevdim. Hatta çalışma ve ders kitabından işlemek yerine dergiden işlemek daha güzel (Facebook Paylaşımları, 08.04.2013).

Musa: Güzel ama bilgi az yarısı reklam (Facebook Paylaşımları, 09.04.2013).

Akif: Bence bu dergi güzel ama çok reklam var ama güzel yanları da var Bilgileri güzel ama reklam az olsaydı daha güzel olurdu (Facebook Paylaşımları, 12.04.2013).

Yeliz Mert: Ama çok reklamı var bu yüzden sıkıcı ama bilgileri güzel (Facebook Paylaşımları, 15.04.2013).

Nebiye: Bence dergi güzel ama bazı şeyler dergiyi sıkıcı hale getiriyor. Mesela reklamlar (Facebook Paylaşımları, 16.04.2013).

Dilasu: Ben de pek beğenmedim reklam yerine hikâye ve şiir, masal, bilmece yazabilirler, mesela Gonca dergisinde var hepsi de var şiir, hikâye, masal, bilmece var ben pek beğenmedim (Facebook Paylaşımları, 17.04.2013).

Ng'de çok reklam var, karikatür ve şiir yok, ona dergi bile denmez (Günlük, Anıl, 18.04.2013).

Kids dergisinde çok reklam vardı, her zaman ticari amaç güdülmüştü (Günlük, Gökhan, 18.02.2013).

Ben Kids dergisini beğenmedim, çünkü onda çok fazla ve gereksiz reklam vardı (Günlük, Didem, 18.04.2013).

Bu dergi hoşuma gitti. Ben reklamları pek sevmem. Dergide de zaten reklamlara yer verilmemiş. Aslında ne kadar az ders işlese de dersimiz hoşuma gidiyor (Günlük, Selvinaz, 03.04.2013).

Anıl: Dergimizde bir şey eksik reklamlar var.

Anıl: Ng'yi sevmememin sebebi şu; bunlar çocuk dergisi olduğu için karikatür ve şiir olması lazım. Ama burada tam tersi az. Sayfaların yarısından çoğu reklam.

Yeliz: Ben Ng Kids'te reklam çok olduğu için sevmedim, bir de mesela karikatür olunca daha güzel oluyor, eğlenceli oluyor (Odak Görüşmesi, 1.Grup 2.Görüşme, 29.04.2013).

Berfe: Ng Kids dergisinde reklam görmüştüm, şaşırdım çünkü çocuk dergilerinde reklam yoktu. Ben çocuk dergisinde reklamı sevmiyorum.

Didem: Çok fazla reklam vardı. Gonca dergisinde bir tane reklam var, onun gibi olsaymış (Odak Görüşmesi, 2. Grup 1. Görüşme, 05.04.2013).

Can: Ng Kids dergisi hariç hepsi güzeldi. Çünkü Ng Kids dergisinde çok reklam yapılmış (Odak Görüşmesi, 2. Grup 2. Görüşme, 30.04.2013).

Dilasu: Gonca dergisinde çok az reklam var. NG Kids'te daha çok reklam var ve şiir yok ve bilmeceler yok.

Öğretmen: Peki reklamın olması olumlu mu yoksa olumsuz mu?

Öğrenciler: Olumsuz (Öğrenci Dersler, 15. Ders, 03.04.2013).

Anıl: Karikatürleri çok etkiledi (Gonca dergisi). Çok az. Bir de reklam olmaması hoşuma gitti. Çünkü reklamlar boşuna sayfa kaplıyor da (Öğrenci Dersler, 28. Ders, 18.04.2013).

Alptuğ: Güzel olmuş ama reklamlara biraz az yer verse daha iyi olurdu. Çok iyi olmuş beğendim.

Selvinaz: Bu reklam da güzel. Değişik bir kitaba benziyor. Şu reklam hiç olmamış. Bu bir çocuk dergisi. Böyle reklamlar koymaları bence çok kötü. Bu bir eksiklik (Öğrenci Dersler, 9. Ders, 27.03.2013).

Öğrenciler dergilerdeki reklamların bir ticari kaygı oluşturduğunu fark etmişler. Dergiyi sadece metinden ibaret bir materyal olarak ele alsaydık bunu fark edemeyebilirlerdi.

Medyaya ulaşma medya okuryazarlığı sürecinin birinci aşamasını oluşturur (Hobbs, 2011, s. 12). Bu da bir bilinç gerektirir. Öğrencilerin görüşleri dergileri alırken nelere dikkat ettikleri üzerinde duruluyor. Dergilere ulaşmada yeni bir anlayış kazandıklarını da vurgulamaktadırlar.

Nebiye: Önceden bildiğim çocuk dergisini alırdım, şimdi başlığa bakıp nasıl olabildiğini fark edebiliyorum.

Berfe: Ben önceden kapağına, konusuna, içeriğine dikkat ederdim. Ama şimdi bu yaptığımız etkinlikten sonra içeriğine de dikkat ediyorum. En çok hangi konuya yer veriyse onu alıyorum.

Busenur: Dergiyle ders işlemeden önce hiç dergiye bakmazdım, dikkatimi çekmezdi, Abim istediği zaman abimle dergi almaya giderdim. Hiç kendime göre dergilere bakmazdım ama bu etkinliği işledikten sonra hangi markete girersem bakıyorum.

Can: Ben eskiden elime gelen dergiye bakıp okuyordum, hiç dikkat etmiyordum.

Didem: Bilim'e abone olmuştuk. Bilim Çocuk'u seçmememin sebebi kapaktaki görsel güzeldi, dedim ki bu daha güzel buna abone olalım, öyle abone oldum, hiç içeriğine bakmadan.

Berfe: Önceden pek düşünmüyordum, kapakta ne varsa, güzel bulursam onu alıyordum ama şimdi hangisinin konusu zengin içeriği genişse onu alıyorum.

Nebiye: Bazen bana resim gerekiyordu, dergi alıyordum, ama içeriğine falan bakmazdım sadece resimleri dikkat çekerse ona bakardım.

Didem: Bu etkinliği yapmadan benim için kapağı güzel olan dergi en güzel olan dergiydi, ama en önemlisi içerikmiş.

Busenur: Ben de kapağa bakardım en çok hangi kapak güzelse o dikkatimi çekerti ama bu etkinlikte içeriğin daha da önemli olduğunu...

Didem: Bir metin vermiş onunla ilgili bir metin vermiş mi ona dikkat ediyorum.

Berfe: Dergilerin içinde bizim kültürümüzden bir şeyler var mı? Ben Bilim Çocuk'ta bunu göremedim. Ng Kids'te hiç göremedim. Buna dikkat ediyorum, içerisinde Mevlana ile ilgili metin olması, içinde bir şiir olması... Onlara dikkat ediyorum (Odak Görüşmesi, 2. Grup 2. Görüşme, 30.04.2013).

Medya mesajları sunarken belirli teknikler kullanır (Thoman ve Jolls 2006, s. 24-25). Bu bölümde fark edilen teknikler üzerine düşünceler yer almaktadır.

Bugün Gonca dergisi bitecek yarın ise son olarak Bilim Çocuk dergisini alacağız dedi. Biz de “Peki öğretmenim” dedik. Ben eve gelince dergiyi okudum. İlgimi çekmek için ne gibi teknikler kullanılmış baktım ve ödevimi yerine getirdim. Bugünümüzde böyle uzun ve güzel geçti. İyi geceler sevgili günlük (Günlük, Asuman, 02.04.2013).

Berfe: Dikkatimi çekmeyen sayfa bu sayfaydı, çünkü okuyucunun dikkatini çekmek için daha da büyük bir yazı olabilirdi.

Berfe: İnsanın dikkatini çekmek için daha renkli resimler kullanılmış (Öğrenci Dersler, 15. Ders, 03.04.2013).

Nebiye: Kapaktan başlayayım. Kapak bizim ilgimizi çekmek için yapılmış. Yazılar ve resimler bunun bir parçası (Öğrenci Dersler, 29. Ders, 18.04.2013).

Busenur: İlgimi çekmek için kedi ve köpek hikâyeleri anlatılmış, en başa reklamlar konmuş, küçük çocukların dikkatini çekmek için (Öğrenci Dersler, 9. Ders, 27.03.2013).

İsmail: Çocuklar artık bir dergiye nasıl bakacaklarını öğreniyorlar. Üstünkörü okuyup da geçmezler (Komite Görüşmeleri, Komite 5. Toplantı, 16.04.2013).

Yorumlarda görüldüğü üzere öğrenciler dergileri sadece bir çocuk dergisi olarak algılamıyorlar. Dergiye ulaşırken, dergiyi okurken ne gibi şeylere dikkat edeceklerini öğreniyorlar. Dergileri sadece bir eğitim materyali olarak öğrenciye sunmak onları medyanın tehlikeleri ile karşı karşıya bırakmak anlamına geliyor. Öğrenciler medyanın dergilerde kullandıkları teknikleri görerek dergileri okumaları gerekmektedir.

Video Analizine Yönelik Bulgular

Çocuk dergileriyle işlenen derse yönelik Nvivo 10 programında video analizi yapılmıştır. Video analizi yapılırken Türkçe temel becerileri esas alınmıştır. Temel beceriler dışında kalan davranışlar da rubrik yapılmadan dersin işlenişini yansıtmaları için kodlanmıştır.

Kodlamalar program yardımıyla tablo haline getirilmiştir. Rubrikte “3(Çok iyi), 2(İyi), 1(yetersiz)” olmak üzere üç derece belirlenmiştir.

Kamera Etkisi, Öğrencileri Uyarma, Dergi Alma Sevinci kodları rubrik yapılmadan kodlanmıştır. Bu kodların azlığı derse katılımın ve motivasyonun iyi olduğunu göstermektedir.

Diş Sağlığı metni etkinliklerinde yapılan drama kodlamasında öğrencilerin performansının iyi olmadığı görülmektedir. Öğrencilerin katılım isteği üst düzeyde olmasına rağmen dramayı iyi yapmadıkları gözlenmiştir.

Temel becerilere yönelik rubrik kodlamada daha çok 3(çok iyi) derecesinde yığılma olduğu görülmektedir. Bu kodlama çocuk dergileriyle işlenen dersin öğrencilerin temel becerilerini geliştirdiğini ve çocuk dergilerinin dersin işlenişinde etkili bir materyal olduğunu göstermektedir.

Tablo 54

Temel Beceriler Dışındaki Video Analizi Tablosu

Kamera Etkisi	Öğrencileri Uyarma	Dergi Alma Sevinci
<Internals\\Videolar\\1_ders>	<Internals\\Videolar\\18_ders>	<Internals\\Videolar\\10_ders>
[0:08,5 - 0:13,5]	[3:10,2 - 3:20,2]	[11:20,8 - 12:28,5]
[0:22,0 - 0:23,7]	<Internals\\Videolar\\19_ders>	<Internals\\Videolar\\19_ders>
[0:30,0 - 0:31,4]	[19:00,8 - 19:40,5]	[1:18,3 - 1:25,0]
[1:18,6 - 1:22,0]	<Internals\\Videolar\\2_ders>	[35:10,6 - 35:51,4]
[2:44,1 - 2:46,6]	[2:06,9 - 2:09,4]	<Internals\\Videolar\\2_ders>
[2:57,6 - 3:03,5]	[3:15,9 - 3:19,3]	[23:22,9 - 24:56,3]
	[5:57,2 - 5:59,6]	[26:04,0 - 26:06,2]
<Internals\\Videolar\\3_ders>	<Internals\\Videolar\\6_ders>	
[0:00,0 - 0:10,3]	[4:28,0 - 4:36,0]	Video Etkisi
[5:04,0 - 5:14,0]		<Internals\\Videolar\\11_ders>
		[5:35,0 - 11:26,0]
<Internals\\Videolar\\4_ders>		
[2:24,2 - 2:35,1]		<Internals\\Videolar\\14_ders>
		[12:50,0 - 15:38,3]
<Internals\\Videolar\\6_ders>		
[3:36,0 - 3:45,0]		<Internals\\Videolar\\16_ders>
		[4:00,1 - 6:43,1]
		[13:55,7 - 18:00,0]
		<Internals\\Videolar\\2_ders>
		[7:40,0 - 10:41,1]
		<Internals\\Videolar\\4_ders>
		[32:10,3 - 35:00,0]
Drama		
3(çok iyi)	2(normal)	yetersiz
	<Internals\\Videolar\\27_ders>	<Internals\\Videolar\\27_ders>
	[10:55,2 - 12:20,0]	[7:19,9 - 8:30,2]
	[12:45,0 - 14:00,2]	[9:00,1 - 10:20,0]
	[14:25,0 - 14:55,2]	[18:45,0 - 19:25,1]

Tablo 55
Konuşma Becerisine Yönelik Video Analizi

Konuşma		
3(Çok iyi)	2(İyi)	1(yetersiz)
<Internals\\Videolar\\10_ders>	<Internals\\Videolar\\11_ders>	<Internals\\Videolar\\24_ders>
[0:18,9 - 9:10,9]	[1:20,0 - 5:00,0]	
[28:12,5 - 34:35,7]		[8:50,0 - 8:55,0]
<Internals\\Videolar\\11_ders>	<Internals\\Videolar\\14_ders>	
[11:32,9 - 17:27,0]	[9:28,4 - 10:39,9]	<Internals\\Videolar\\25_ders>
<Internals\\Videolar\\12_ders>		[0:14,0 - 1:00,1]
[13:40,1 - 14:55,0]	<Internals\\Videolar\\18_ders>	
<Internals\\Videolar\\13_ders>	[22:29,9 - 26:00,1]	<Internals\\Videolar\\26_ders>
[4:31,3 - 5:23,4]		[15:30,0 - 15:40,0]
[5:25,7 - 5:58,4]	<Internals\\Videolar\\2_ders>	
[15:16,6 - 15:32,1]	[5:36,0 - 5:40,0]	<Internals\\Videolar\\4_ders>
[17:55,9 - 20:38,4]	[25:12,0 - 25:15,3]	[25:15,2 - 25:21,1]
[26:50,0 - 31:40,0]		
<Internals\\Videolar\\15_ders>	<Internals\\Videolar\\25_ders>	<Internals\\Videolar\\7_ders>
[18:00,3 - 18:18,2]	[3:45,2 - 6:00,0]	[30:20,0 - 30:27,0]
[20:49,7 - 21:06,2]		
[23:20,5 - 23:32,1]	<Internals\\Videolar\\28_ders>	
[28:29,8 - 33:20,1]	[17:35,8 - 21:00,3]	
<Internals\\Videolar\\16_ders>	[22:25,6 - 25:30,0]	
[0:19,8 - 2:05,1]		
[10:37,9 - 12:45,6]	<Internals\\Videolar\\3_ders>	
[19:35,7 - 19:57,1]	[6:05,0 - 6:20,0]	
[25:58,6 - 28:50,2]	[6:30,0 - 6:34,6]	
<Internals\\Videolar\\17_ders>		
[7:45,0 - 11:20,0]	<Internals\\Videolar\\5_ders>	
<Internals\\Videolar\\18_ders>	[11:20,0 - 11:29,0]	
[14:13,7 - 17:11,0]	[15:13,0 - 15:14,0]	
<Internals\\Videolar\\2_ders>	[16:04,9 - 16:10,0]	
[1:12,3 - 1:28,6]		
[1:34,7 - 2:07,3]	<Internals\\Videolar\\6_ders>	
[3:58,0 - 4:00,1]	[22:18,8 - 22:30,0]	
18:46,0 - 18:50,0]		
[22:32,0 - 22:50,0]	<Internals\\Videolar\\8_ders>	
[27:33,9 - 27:37,7]	[0:43,0 - 0:45,0]	
[29:10,0 - 29:14,8]		
[33:03,0 - 33:07,4]		
<Internals\\Videolar\\21_ders>		
[22:40,0 - 35:55,1]		
<Internals\\Videolar\\24_ders>		
[7:55,0 - 8:10,0]		
[8:37,0 - 8:41,0]		
[9:10,0 - 9:20,1]		
[9:25,0 - 9:30,0]		
[13:00,0 - 13:05,0]		
[13:10,0 - 13:15,0]		
[16:08,0 - 16:13,0]		
<Internals\\Videolar\\25_ders>		
[19:27,0 - 21:45,0]		
<Internals\\Videolar\\28_ders>		
[26:04,9 - 27:55,3]		
[28:17,7 - 31:20,2]		
[31:45,8 - 35:35,2]		
<Internals\\Videolar\\29_ders>		
[0:05,4 - 2:40,4]		
[2:55,5 - 4:52,9]		
<Internals\\Videolar\\4_ders>		
[4:54,8 - 8:20,0]		

<i>Tablo 55'in devamı</i>		
<Internals\Videolar\5_ders>		
[28:48,0 - 28:52,0]		
<Internals\Videolar\6_ders>		
[14:09,9 - 14:32,0]		
[16:40,0 - 16:53,0]		
[21:06,0 - 21:30,0]		
<Internals\Videolar\8_ders>		
[0:00,1 - 0:18,0]		
[1:00,0 - 1:10,0]		
<Internals\Videolar\9_ders>		
[4:15,3 - 7:27,1]		
[9:45,5 - 9:50,2]		

Tablo 56

Yazma Becerisine Yönelik Video Analizi

Yazma		
3(Çok iyi)	2(iyi)	1(yetersiz)
<Internals\\Videolar\\11_ders>	<Internals\\Videolar\\19_ders>	
	[3:30,7 - 18:00,1]	
[18:00,0 - 24:36,0]	<Internals\\Videolar\\25_ders>	
	[1:20,3 - 3:25,0]	
<Internals\\Videolar\\12_ders>	[13:15,2 - 13:55,0]	
[15:51,8 - 19:18,2]	[17:20,1 - 19:20,1]	
[23:29,7 - 28:15,2]		
<Internals\\Videolar\\13_ders>		
[6:13,9 - 15:16,6]		
[20:45,4 - 26:20,5]		
<Internals\\Videolar\\14_ders>		
[16:29,7 - 22:50,2]		
<Internals\\Videolar\\15_ders>		
[8:35,8 - 11:00,3]		
<Internals\\Videolar\\17_ders>		
[25:02,3 - 30:45,1]		
<Internals\\Videolar\\18_ders>		
[3:41,7 - 7:05,4]		
[17:39,6 - 22:19,9]		
[28:34,6 - 33:20,6]		
<Internals\\Videolar\\2_ders>		
[12:13,1 - 14:29,9]		
[18:54,8 - 19:40,0]		
<Internals\\Videolar\\24_ders>		
[20:35,0 - 24:40,0]		
[29:14,0 - 30:15,1]		
<Internals\\Videolar\\25_ders>		
[6:30,4 - 9:20,1]		
[22:53,0 - 25:00,3]		
[27:30,4 - 29:50,0]		
<Internals\\Videolar\\26_ders>		
[18:20,0 - 23:00,0]		
<Internals\\Videolar\\28_ders>		
[5:00,3 - 13:45,2]		
<Internals\\Videolar\\29_ders>		
[7:09,6 - 22:55,0]		
<Internals\\Videolar\\4_ders>		
[28:20,0 - 32:10,0]		
<Internals\\Videolar\\5_ders>		
[9:35,1 - 11:00,0]		
[32:55,0 - 33:10,0]		
<Internals\\Videolar\\6_ders>		
[0:17,9 - 0:44,0]		
[7:50,0 - 13:34,0]		
[28:05,0 - 29:30,0]		

Tablo 57

Okuma Becerisine Yönelik Video Analizi

Okuma		
3(Cok iyi)	2(iyi)	1(Yetersiz)
<Internals\\Videolar\\11_ders>	<Internals\\Videolar\\18_ders>	<Internals\\Videolar\\12_ders>
[24:43,4 - 28:48,0]	[7:07,6 - 7:16,2]	[28:20,0 - 30:10,1]
	[33:50,6 - 37:00,1]	
<Internals\\Videolar\\12_ders>		<Internals\\Videolar\\15_ders>
[2:52,2 - 3:00,6]	<Internals\\Videolar\\22_ders>	[1:44,8 - 2:05,5]
[4:32,1 - 4:45,3]	[0:05,6 - 2:55,2]	
[5:47,5 - 5:59,2]		<Internals\\Videolar\\3_ders>
[8:46,9 - 9:34,0]	<Internals\\Videolar\\24_ders>	[1:05,0 - 1:09,1]
[12:49,7 - 15:05,7]	[24:45,0 - 28:50,0]	
<Internals\\Videolar\\14_ders>	[30:20,0 - 31:45,0]	<Internals\\Videolar\\7_ders>
[0:02,4 - 1:45,4]		[0:30,0 - 0:32,0]
[7:06,3 - 7:21,0]	<Internals\\Videolar\\25_ders>	[21:21,0 - 21:29,1]
[7:38,0 - 7:43,0]	[13:59,9 - 16:10,1]	
[7:48,0 - 7:58,1]		
[12:28,5 - 12:34,1]	<Internals\\Videolar\\28_ders>	
[23:20,1 - 30:19,5]	[14:00,4 - 15:30,2]	
<Internals\\Videolar\\15_ders>		
[7:46,0 - 7:49,2]	<Internals\\Videolar\\3_ders>	
[13:15,3 - 17:30,2]	[0:14,0 - 0:18,1]	
<Internals\\Videolar\\17_ders>		
[10:11,9 - 10:45,1]	<Internals\\Videolar\\5_ders>	
<Internals\\Videolar\\18_ders>	[3:49,7 - 3:53,5]	
[13:59,4 - 14:08,7]	[5:05,2 - 5:10,0]	
[17:20,3 - 17:28,2]		
<Internals\\Videolar\\22_ders>		
[26:18,0 - 27:00,0]		
<Internals\\Videolar\\24_ders>		
[0:35,0 - 2:18,0]		
[5:03,0 - 5:25,1]		
[20:09,0 - 20:15,0]		
<Internals\\Videolar\\25_ders>		
[6:10,1 - 6:16,0]		
[9:25,0 - 11:50,1]		
[12:02,4 - 12:12,2]		
[16:25,0 - 16:35,0]		
<Internals\\Videolar\\26_ders>		
[2:00,3 - 10:59,8]		
[12:00,0 - 12:10,0]		
<Internals\\Videolar\\5_ders>		
[2:55,7 - 3:28,9]		
<Internals\\Videolar\\7_ders>		
[4:48,0 - 5:40,0]		
[6:00,0 - 20:00,0]		

Tablo 58

Dinleme Becerisine Yönelik Video Analizi

Dinleme		
3(Çok iyi)	2(iyi)	1(Yetersiz)
<Internals\\Videolar\\12_ders> [0:25,8 - 2:25,6]	<Internals\\Videolar\\12_ders> [19:40,0 - 21:44,0]	<Internals\\Videolar\\15_ders> [0:13,0 - 1:27,7]
<Internals\\Videolar\\14_ders> [8:47,6 - 9:00,8] [32:05,0 - 34:00,4]	<Internals\\Videolar\\13_ders> [0:14,8 - 3:05,0] [3:40,0 - 4:25,1]	<Internals\\Videolar\\18_ders> [2:53,7 - 3:03,0]
<Internals\\Videolar\\15_ders> [7:59,7 - 8:31,2]	<Internals\\Videolar\\15_ders> [2:10,8 - 3:09,3] [3:26,9 - 4:25,1]	<Internals\\Videolar\\19_ders> [1:39,3 - 2:20,1]
<Internals\\Videolar\\16_ders> [13:23,1 - 13:51,4] [18:03,2 - 18:40,7] [19:59,8 - 25:42,0] [31:55,2 - 33:35,2]	<Internals\\Videolar\\4_ders> [0:35,2 - 4:47,8]	<Internals\\Videolar\\6_ders> [4:55,0 - 5:08,0]
<Internals\\Videolar\\17_ders> [0:50,1 - 7:12,0] [11:30,6 - 17:05,1]		<Internals\\Videolar\\7_ders> [2:08,0 - 2:20,0]
<Internals\\Videolar\\18_ders> [3:24,5 - 3:30,2]		
<Internals\\Videolar\\2_ders> [2:18,0 - 2:26,0]		
<Internals\\Videolar\\22_ders> [14:35,0 - 15:25,1] [18:00,1 - 20:55,1] [27:10,0 - 29:50,0]		
<Internals\\Videolar\\24_ders> [2:30,0 - 5:00,0] [5:30,0 - 7:40,0]		
<Internals\\Videolar\\28_ders> [3:00,2 - 4:00,6]		
<Internals\\Videolar\\3_ders> [1:10,0 - 1:55,3] [23:20,0 - 25:40,0]		
<Internals\\Videolar\\4_ders> [10:00,0 - 13:00,1] [18:30,0 - 19:30,0] [20:36,0 - 21:30,0]		

Tablo 59

Görsel Okuma ve Sunu Video Analizi

	Görsel Okuma	
	2(iyi)	1(Yetersiz)
<Internals\\Videolar\\11_ders>	<Internals\\Videolar\\21_ders>	
[29:12,0 - 32:58,0]		
<Internals\\Videolar\\20_ders>	[17:19,9 - 21:40,1]	
[2:48,3 - 6:35,2]		
[7:05,9 - 8:10,3]		
[8:15,0 - 22:01,3]		
[22:59,6 - 25:38,8]		
[26:22,6 - 27:45,2]		
<Internals\\Videolar\\21_ders>		
[1:35,1 - 3:35,1]		
[4:05,0 - 4:49,0]		
[5:44,9 - 8:45,2]		
[9:16,8 - 9:53,1]		
<Internals\\Videolar\\22_ders>		
[4:46,7 - 14:30,0]		
<Internals\\Videolar\\8_ders>		
[33:20,0 - 33:29,0]		
[34:00,0 - 34:15,0]		
[34:20,0 - 34:29,0]		
Görsel Sunu		
<Internals\\Videolar\\15_ders>	<Internals\\Videolar\\21_ders>	<Internals\\Videolar\\20_ders>
[20:35,7 - 26:20,0]	[3:40,0 - 4:00,1]	[0:10,1 - 0:20,2]
<Internals\\Videolar\\20_ders>	[9:00,0 - 9:14,9]	
[0:58,3 - 2:45,2]		
[22:20,8 - 22:52,9]	<Internals\\Videolar\\9_ders>	
[25:55,6 - 26:20,2]	[19:15,0 - 19:49,0]	
<Internals\\Videolar\\21_ders>		
[0:12,0 - 0:30,4]		
[4:54,8 - 5:40,0]		
<Internals\\Videolar\\8_ders>		
[6:15,0 - 8:14,8]		
[8:40,0 - 10:07,0]		
[10:20,0 - 11:33,0]		
[11:39,9 - 11:47,0]		
13:07,1 - 19:07,0]		
[19:07,4 - 21:45,0]		
<Internals\\Videolar\\9_ders>		
[7:39,9 - 9:43,1]		
[9:50,6 - 13:17,0]		
[13:54,3 - 15:48,0]		
[15:55,3 - 18:53,0]		
[20:08,1 - 21:30,0]		
[23:04,9 - 24:05,0]		
[24:15,1 - 25:33,3]		

Çalışma Kitabı Kodlamasına Yönelik Bulgular

Öğrenci çalışma kitapları uygulama sonrası Nvivo 10 programına yüklenmiştir. Öğrencilerin yaptıkları etkinliklerin kodlanması sonucunda tablodaki verilere ulaşılmıştır. Puanlara ve bu puanların frekanslarına bakıldığında daha “iyi (3)” derecede 270 kod, “yeterli (2)” derecede 65 kod, “yetersiz (1)” derecede 23 kod bulunmaktadır. Bu veriler öğrencilerin derse etkin bir şekilde katıldıklarını göstermektedir.

Tablo 60

Öğrenci Çalışma Kitabı Kod Tablosu

Name	Kaynak	Kod Sayısı
Çalışma Kitabı Etkinlikleri	143	358
Diş Sağlığı	48	107
1(yetersiz)	6	6
2(yeterli)	18	21
3(iyi)	46	80
Durun Bulutlar Durun	47	99
1(yetersiz)	2	5
2(yeterli)	13	16
3(iyi)	40	78
Kar Tanesi Pinu	31	61
1(yetersiz)	6	8
2(yeterli)	5	10
3(iyi)	27	43
Uçan Gergedan	48	91
1(yetersiz)	4	4
2(yeterli)	12	18
3(iyi)	43	69

Bölüm VI: Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Tartışma

Öğrenmeyi olumlu etkilemek açısından derslerde materyal kullanımı önemlidir (Şahin ve Şahin, 2007). İyi bir materyal dersi eğlenceli ve çekici kıldığı gibi yanlış bir materyal de dersi sıkıcı ve itici bir hale getirebilir. Dersin daha verimli hale getirilmesi için ders materyallerinin özenilerek hazırlanması gerekmektedir. Bu bağlamda çocuk dergilerinin hem fiziksel hem de içerik olarak uygun bir ders materyali olabileceği düşünülmüştür. Sürmeli ve Kaptan (2011) çocuk dergilerinin bilgi edinimini eğlenceli bir şekilde sağlayacağını, dergilerde yer alan resimlemeler, grafikler, fotoğraflar, şemalar, haritalar, şekiller, tablolar, vb. görseller, öğrenmeyi kolaylaştıracağı üzerinde durmaktadır. Araştırma bulgularında da çocuk dergilerinin eğlenceli ve öğretici bir materyal olduğu gözlemlenmiştir. Bu bağlamda çocuk dergileri derslerde etkili bir materyal olabilir.

Dersin işlenmesinde motivasyon çok önemlidir. Konuyla ilgili bir olay anlatma, bilgi verme, kısa bir giriş konuşması yapma motivasyonu sağlayabildiği gibi iyi bir materyal de önemli bir motivasyon kaynağı olabilir. Materyallerin dikkat çekici olması ve bireysel ihtiyaçları karşılaması (Şahin ve Şahin, 2007) öğrenmeye yardımcı olmaktadır. İçerik ve fiziksel olarak zengin olan çocuk dergileri öğrencide motivasyon oluşturup dersi eğlenceli ve çekici hale getirerek öğrenmeyi kolaylaştırdığı görülmüştür. Dergilerle dersin işlenişi öğrencilerde yüksek motivasyon sağlamıştır. Öğrenciler derste eğlendiklerini ve hoş vakit geçirdiklerini dile getirmektedirler. Çocuk dergisiyle ders işlemenin diğer derslerden “üç kat eğlenceli” olduğu ifade etmektedirler. Dersin eğlenceli ya da eğlencesiz geçmesi doğrudan materyale bağlanmaktadır. Dergiler çocukların, derslerini sıkılmadan öğrenebildiğini göstermektedir (Balcı, 2003). Çocuk dergileri motivasyonu sağlayan bir materyal olarak Türkçe derslerinde kullanılması etkili olabilir.

Ülkemizdeki yayınlanan ders kitaplarında sorunlar vardır (Yalınkılıç, 2011). Bu durum Türkçe ders kitaplarında da aynıdır. Türkçe ders kitaplarının yetersiz olduğu ya da öğrencilerin dünyasına hitap etmediği görülmüştür. Ders kitaplarıyla işlenen dersin akıcı geçmediği, sıkıcı olduğu, eğlenerek öğrenemedikleri, ders kitabının resmi bir yüze sahip olduğu, derse sadece öğretmenin neşe kattığı, derse sıkılarak girildiği vurgulanmıştır. Ders kitabının dersin işlenişinde bir motivasyon düşüklüğüne sebep olduğu görülmüştür. Materyalin iyi hazırlanmaması ya da öğrenci dünyasına hitap etmemesi düşük motivasyona sebep olduğu bulgulara yansımıştır. Fiziksel yönden ve içerik yönünden birçok eksikliği olan ders kitapları öğrencilerin motivasyonunu olumsuz yönde etkilemiştir. Öğretim programının başarısının ders kitaplarının başarısına bağlı olduğunu (Yalınkılıç, 2011) varsayarsak Türkçe ders kitaplarının başarısını olumsuz yönde etkilediği söylenebilir.

Öğrenciler için dersin iyi olup olmaması eğlenceye bağlıdır. Bu yüzden öğrenciler dersin iyi olmasını eğlence kavramıyla açıklamaktadırlar. Türkçe ders kitabıyla işlenen dersin sıkıcı olması veri toplama araçlarının hepsine yansımıştır. Öğrenciler ders kitaplarını sevmedikleri için çocuk dergilerinden tekrar Türkçe ders kitabına dönmek istememektedirler. Türkçe ders kitabı bu yönüyle çocuk dergilerinden daha az tercih edilmektedir. Türkçe ders kitaplarının eğlencesiz olması iyi bir materyal olmadığını göstermektedir, denilebilir.

Türkçe ders kitapları öğrencilerin derse katılımını olumsuz etkilemekte iken çocuk dergilerinde derse katılımı etkileyen birçok olumlu etken bulunmaktadır. Öğretici ve elendirici yazılar, masallar, hikâye ve romanlar, fıkralar, bilmeceler, resimler, fotoğraflar ve karikatürler çocukların bireysel ihtiyaç ve ilgilerini doyurucu biçimde karşılayabilmektedir (Oğuzkan, 2000). Hem içerik hem de fiziksel unsurlar derse katılımı olumlu yönde etkilemektedir. Çocuk dergilerinin bilgilendirici olması, eğlenceli olması, etkinliklerin ve metinlerin iyi olması öğrencinin derse olan ilgi ve alakasını artırmaktadır. Ders kitabında olmayan bu özellikler öğrencileri derse bağlamaktadır. Dergiler birçok yönüyle öğrencide

öğrenme isteği uyandırmaktadır. Bilgiyi eğlenceli öğretmesi derse katılımı en önemli unsur olarak görülmektedir. Türkçe ders kitapları da çocuk dergileri gibi zengin bir içerik kullanılarak eğlenceli hale getirilebilir.

Çocuk dergilerini eğitim konusunda değerli kılan taraflarından birisi, çocukların ilgisini çekecek görsel malzeme kullanmalarıdır (Demirel, 2010). Görsel açıdan zengin olan dergiler derse katılımı etkileyen bir diğer özellik olarak karşımıza çıkmaktadır. Basılı öğrenme araçlarından olan çocuk dergilerinde yer alan resimlemeler, grafikler, fotoğraflar, şemalar, haritalar, şekiller, tablolar, vb. görseller, öğrenmeyi kolaylaştırmaktadır (Sürmeli ve Kaptan, 2011). Kapağının ve içeriğinin görsel açıdan zengin olması öğrencinin derse olan ilgisini artırmaktadır. Sayfaların renkli ve farklı görselleri öğrencinin dersten sıkılmamasını sağlamaktadır. Türkçe ders kitaplarındaki görsel sorunu çocuk dergilerinin çözdüğü gözlemlenmektedir. Çocuk dergilerinin görsel zenginliği diğer ders kitaplarının hazırlanmasında örnek alınabilir.

Çocuk dergilerinde eğitici yazılara, okuyucu mektuplarına ve resimlerine, hikâyelere, bilmecelere, eşya ve hayvan tanımlarına yer verilir (Şahin ve Beştaş, 2011). Çocuklar bu türlerden hoşlanmaktadırlar (Küçet, 2008). Bilmece, bulmaca, oyun ve karikatür çocuk dergileriyle işlenen derse katılımı sağlayan bir içerik olarak karşımıza çıkmaktadır. Ders kitabındaki tekdüze içerik öğrenciyi dersten uzaklaştırmaktadır. Dergilerde bulunan bilmece, bulmaca, zekâ oyunları, gibi bölümler materyali sıkıcılıktan kurtarmaktadır. Bu zengin içerik öğrenci ile ders arasında bir bağ kurmaktadır. Ders materyalleri hazırlanırken bu gibi zengin içerik kitaplarda da kullanılabilir.

Türkçe ders kitabıyla işlenen dersin tekdüzeliği öğrenci görüşlerine yansımıştır. Metinlerin tekrarlanması, hikâye gibi metinlerin olması, sadece etkinlik yapmak gibi kodlar dersin monoton yapısını ve öğrencilerin bu durumdan sıkıldıklarını ortaya koymaktadır. Bu durumun daha çok müfredattan kaynaklandığı söylenebilir. Müfredata daha fazla materyal

tercihi konulması bu durumu olumlu yönde değiştirebilir. Ders kitabının içeriği hazırlanırken daha özenle seçilmiş metinler konulabilir. Çalışma kitabı da bu yolla çekici hale getirilebilir. Her zaman aynı formatta olan “kitabı oku, etkinliği yap” rutin ders işleme şekline daha farklı alternatifler tercih edilebilir.

Çocuk dergileri içerik yönünden çok farklı türlere sahip zengin materyallerdir (Oğuzkan, 2000; Gelişli, 2008; Demirel, 2010; Şahin ve Beştaş, 2011; Yalçın ve Aytaş, 2003). Bulgularda çocuk dergilerinin içeriğine yönelik çok fazla olumlu görüş sunulmuştur. Öğrenciler dergilerin içeriği için “her şey var, her şey ayrıntılı, hiçbir şey ihmal edilmemiş” ifadelerini kullanmışlardır. Dergilerin içeriğindeki türlerin farklılığı ve özenle hazırlanması öğrencileri tarafından beğenilmiştir. Bilmeceler, bulmacalar, fıkralar, atasözleri, okuyucu köşeleri gibi birçok bölümün öğrencinin ilgi alanını oluşturduğu görülmüştür. Bu içerik çocukların kişisel özellikleri göz önünde bulundurularak çeşitli tekniklerle daha çekici hale getirilmiştir. Çocuk dergileri sınıf etkinliklerinde materyal olarak kullanılarak (Yalçın ve Aytaş 2003) dergilerin bu özelliği dersler için bir avantaja dönüştürülebilir. Bu doyurucu içerik öğrencilerle buluşturularak ders daha eğlenceli ve akıcı hale getirilebilir.

Dilin doğru ve zengin içerikte kullanılması, bireyin zihin gücünü geliştirir (Karadüz, 2010). Çocuk dergilerinin zengin içeriği öğrencilerin dil gelişimlerinde önemli bir materyal olarak kullanılabilir. Temel dil becerilerine yönelik bulgular içeriğin dil becerisini geliştirdiğini ortaya koymuştur. Dergilerin bu zengin içeriğinin Türkçe derslerinde kullanılması için müfredatta düzenleme yapılabilir.

Derginin içerik bakımından en dikkat çeken yönlerinden birisi bilgi bakımından çok zengin olmasıdır. Çocuk dergilerinin bilgi verme özelliği birçok kaynaktan vurgulanmıştır (Şimşek, 2001; Temizyurek, 2007; Gelişli, 2008). Bu özellik öğrencilere ilgi çekici bir biçimde sunulması bilgi edinimi eğlenceli bir hale getirilmiştir. Bu özelliğinden dolayı öğrenciler dergilerdeki metinlerden sıkılmamaktadırlar. Yaşlarından dolayı merak duygusu

çok olan öğrenciler farklı konulardaki bu metinlerden çok hoşlanmaktadır. Sıkılmadan okudukları bu metinler derse katılımı sağlamaktadır. Bilgi yüklü yazılar öğrencilerin genel kültürlerinin gelişmesinde kullanılabilir. Derginin bu yönü farklı derslerde kullanılabilir. Özellikle Türkçe derslerinde önemli bir metin kaynağı olarak kullanılabilir. Dergilerdeki bilgi yüklü metinler öğrencinin derse olan algısını değiştirebilir.

Öğrenciler çocuk dergilerindeki bilgi zenginliğini değerlendirirken Türkçe ders kitabı ile karşılaştırma yapmaktadırlar. Dergiler bilgi açısından çok zengin bulunurken ders kitapları için tam tersi bir durum söz konusudur. Oysaki ders kitaplarındaki metinler edebi ürün olmanın yanında bilgi edinmelerini sağlamalıdır (Okur, 2011). Çocuk dergileri derslerde materyal olarak kullanılmasa bile, kitaplar dergilerin içeriğine uygun bir şekilde yapılandırılabilir.

Bilginin ayrıntılı verilmesi öğrencilerin çok hoşuna gitmektedir. Verilerin ve aktarılan bilginin teferruatlı olması öğrencileri etkilemektedir. Yazılar öğrencilerin merak duygularını giderdiği için onların hoşuna gitmektedir. Bilginin böyle aktarılması ders kitaplarının yüzeysel verilmesiyle karşılaştırılıyor. Ders kitaplarındaki metinlerde bilginin yüzeysel olması yazıları sıradan hale getirmektedir. Ders kitaplarındaki metinler de çocuk dergilerindeki metinler gibi bilgi verici şekilde hazırlanabilir.

Oğuzkan (2000) çocuk dergilerinde bulunması gereken özellikleri sıralarken şiir yanında birçok yazı türünün olması gerektiğini vurgulamaktadır. Uygulamada kullanılan dört dergiden biri olan Gonca dergisinde şiirin olması öğrencilerin çok hoşuna gitmiştir. Öğrenciler şiirin dergide olmasını ince bir ayrıntı olarak niteliyorlar. Öğrenciler şiiri ders kitaplarında okuduklarında ya da gördüklerinde bu kadar üzerinde durmayabilirler. Bir çocuk dergisinde bulunması öğrencilerin dikkatini çekmiş ve bu konuda olumlu görüşler sunmuşlardır. Çocuk dergilerinde şiirin bulunmasını dergilerdeki içerik zengininin bir göstergesi olarak görülmektedir. Tabi bu durum diğer dergiler için geçerli değildir.

Dergilerdeki sevilen bir diğ er içerik ise oyunlardır. Oyunlar çocukluk çağında olan öğrencilerin ilgisini çekmektedirler. Ders kitaplarında ise oyun bölümü bulunmamaktadır. Çalışma kitabındaki etkinlikler içerisinde binde bir bulunan oyun gibi yapılmış etkinlikleri öğrenciler severek yapıyorlar. Yeni bir şey bulmuş gibi bu etkinliklerin zevkini çıkarmaktadırlar. Ders kitaplarında oyun bölümleri olmasa bile etkinliklerin bazıları oyun gibi yapılsa öğrencilerin ders kitaplarına bakış açılarında de ğ iş me olabilir.

Bilmece ve bulmaca çocuk dergileri için vazgeçilmezdir. Bilmece, bulmaca çocukların ilgi ve ihtiyaçlarını karşılayan türler arasındadır (Oğuzkan, 2000). Çocuk dergilerinin hemen hepsi bulmaca ve bilmece bölümü bulunmaktadır (Şahin ve Beştaş, 2011; Oğuzkan, 2000). Öğrencideki problem çözme ve akıl oyunları iste ğ i bilmece ve bulmacayı ilgi çekici hale getirmektedir. Ders kitaplarındaki etkinliklerde bilmece ve bulmaca şeklinde hazırlanan etkinliklere yer verilebilir.

Karikatürler öğrencilerin ilgi ve meraklarını karşılayan bir türdür (Kavcar, 1999; Oğuzkan, 2000). Karikatür günümüz çocuk dergilerinde a ğ ırlıklı bir bölüm de ğ ildir. Öğrenciler elle çizilmiş resimleri ve dergilerde yer alan çizgi roman sayfalarını karikatür olarak nitelemektedirler. Çocuklar her ne kadar gerçek resimlerden hoşlansalar da elle çizilmiş bu görselleri de tercih ettikleri görülmüştür. Türkçe etkinliklerinde de bu türden yararlanılabilir. Etkinlikler hazırlanırken karikatür türüne yer verilebilir. Basit görseller yerine daha özenli çizilmiş öğrencilerin etkinliklere yaklaşımını de ğ iş tirebilir.

Halk kültürü ürünleri çocuk dergilerinde ihmal edilmektedir. Tüketim kültürünü ya da yabancı kültürü sayfalarına taşıyan çocuk dergileri atasözü ve deyimler gibi halk kültürü ürünlerini işlememektedirler (Şahin ve Beştaş, 2011). Ders kitapları bu yönüyle çocuk dergilerinden daha iyi bir durumdadır. Ancak Türkçe ders kitaplarında da bu türlere daha fazla a ğ ırlık verilmesi öğrencilerin hoşuna gitmeyen bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır. Çocuk dergilerinde ki bu tutum ait oldu ğ u medya grubuyla ilgilidir. Medyanın yayın

politikası çocuk dergisinin nasıl çıkacağını belirlemektedir. Her medyanın kendine özgü değer ve görüşleri vardır (Jolls ve Thoman, 2008). Bu değer ve görüşler yayın içeriğini belirlemektedir. Bu tutumun farkına varılması için öğrencilerin medya okuryazarlığı eğitimi almaları gerekmektedir. Çocuk dergisinde hangi bölümlerin niçin olmadığını öğrenci sorgulayabilmeli ve bunun farkına varabilmelidir. Öğrencilere dergilerde halk kültürüne veya diğer konulara niçin yer verilmediğinin gerçek nedeninin yayın politikasından kaynaklandığı sezdirilmelidir.

İçeriği zengin bir materyal daha çok sevilip tercih edilmektedir. Ders kitaplarının tekdüze içeriği öğrenciler tarafından istenmeyen bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu yüzden öğrenciler ders kitabı yerine çocuk dergisinin kullanılmasını istemektedir. Dergilerdeki metinler, bilgilendirici yazılar, karikatürler, bilmeceler, bulmacalar, okur köşesi, fıkralar, hayvanlar, canlı ve gerçekçi görseller öğrenciyi kendine çekiveriyor. Bu durum öğrencinin dersi daha çok sevmesine ve derse ilgi göstermesine sebep olmaktadır. Ders kitaplarının içerik gözden geçirilip daha zengin bir içerikle hazırlanmalıdır. Aksi takdirde öğrencileri hem kendinden hem de dersten uzaklaştırabilmektedir.

Bulgular ders kitaplarının yetersiz bir içeriğe sahip olduğunu ortaya koymaktadır. Çifçi (2006) ders kitaplarında beceri alanları için yeterli materyal ve etkinlik olmadığını vurgulamaktadır. Kitapların rutin içeriği bunu ortaya koymaktadır. Bu rutin yapı öğrencinin kitaplardan çabuk sıkılmasına sebep olmaktadır. Ders kitapları, bilginin az olması, eksik olması, gerçek olmayışı, yüzeysel olması, bilmece bulmaca olmaması, dolu şeyler yazmaması, eğlenceli şeylerin ve yazıların olmaması, eksiklerin fazla oluşu, hep metinlerin olması, merak salmaması, oyunların olmaması, resmi olması, sadece eğitici olması, sıkıldığında yapacak şeylerin olmaması gibi yönleri eleştirilmektedir. Bu özelliklerin eksikliği ders kitabının içeriğinde büyük problemler olduğunu göstermektedir. Müfredatın gereklerine göre hazırlanan kitapların bu verilere göre öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarını göz önünde

bulundurmadıkları gözlemlenmektedir. Kendi ilgi ve ihtiyaçlarını karşılamayan bir materyalin ne kadar etkili olabileceği tartışılabilir. Bu durumda müfredattaki kazanımlar belirlenirken ya da materyaller hazırlanırken öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarının göz önünde bulundurulmadığı söylenebilir.

Öğrenciler ders kitabının sadece eğitsel bir materyal olduğunu vurgulamaktadırlar. Materyalin sadece eğitsel olması öğrencilerin sıkılmasına sebep olacağı ve dersin eğlencesiz geçebileceği göz önünde bulundurulmalıdır. Sadece eğitici olması ders kitabını daha resmi bir havaya sokmaktadır. Öğrenci görüşlerinde dile getirilen bu olumsuz özellik öğrenciyle materyal arasında bir kopukluk meydana getirebilir. Müfredat gereği böyle hazırlanan kitaplara eğlendirici bir hava da katılabilir.

Çocuk dergilerinde de içeriğe yönelik olumsuz görüşler bulunmaktadır. Ancak bu olumsuz görüşler kullanılan dergilerin hepsine yönelik değildir. Bir dergideki olumsuzluk diğer bir dergide olumlu bir içerik karşımıza çıkmaktadır. Olumlu görüşler daha çok Gonca ve Bilim Çocuk dergisi üzerine yapılmıştır. Bu dergiler içerik yönünden olgun bulunmaktadır. Özellikle Gonca dergisinin konularındaki çeşitlilik öğrencinin dikkatini çekmiştir. Gonca dergisinin yayın ilkelerinin çocuklarının ilgi ve ihtiyaçlarıyla örtüştüğü görülmektedir (Kaya, 2008). Dergilerde eksik görülen içerik şunlardır: Bazı şeylerin saçma olması, bilgi azlığı, bilmece olmaması, çocuksu olması, eğlenceli metinler olmaması, eksiklerin olması, fıkra olmaması, hayvanların olmaması, hikâyelerin az olması, insanları konu alan metinlerin olmaması, karikatür olmaması, karmaşık olması, metin ve yazı azlığı, reklamların olmaması, sadece bilgi var, şiir olmaması, tek konu üzerinde durması. Eksik görülen bu içerik dergilerin hepsi için geçerli değildir. Bulgulara yansıdığı üzere çocuk dergilerinin de sorunları bulunmaktadır (Erkul ve diğerleri, 2006; Çıkla, 2005; Güler, 2011; Sezgin, 2006; Yılar ve Turan, 2010; Gönen ve diğerleri, 2011; Kireççi 2011). Çocuk dergileri çıkarılırken içerik özellikleri ve fiziksel özelliklerine dikkat edilmesi gerekmektedir. Bazı akademisyenlerin

belirlediği içerik özellikleri çocuk dergilerinin çıkarılma sürecinde göz önünde bulundurulabilir. Zorunlu eğitime tabi olan bu kitle için çıkarılan çocuk dergilerinin yayınlanmasında devlet eliyle bir denetim çalışması yapılabilir.

Dinleme, okuma, konuşma, yazma becerilerine yönelik etkinliklerle, bireylerin kavram dünyası zenginleştirilerek derinlemesine, çok boyutlu düşüncelerine, her seviyede düşünme becerisi kazanmalarına olanak sağlanabilir (Karadüz, 2010). Ancak çalışma kitaplarının etkinlik yönünden yeterli olmadığı görülmektedir (Çifçi, 2003). Çalışma kitabı etkinliklerin yetersiz oluşu, etkinliklerin fazla olması, etkinliklerin yasak savar gibi olması, gereksiz etkinliklerin olması, içeriğin boş olması, yazı boşluklarının gereğinden fazla olması gibi yönlerden eleştirilmektedir. Türkçe çalışma kitabına bakıldığında öğrencilerin görüşlerinin doğru olduğu söylenebilir. Çalışma kitabındaki etkinlikler incelendiğinde, özensiz bir şekilde sadece kazanımları karşılamak amacıyla hazırlanmış olduğu görülebilir. Yarım sayfalık bir yazı için tam sayfa bir metin kutusuyla karşılaşan öğrenci bir kavram karmaşası yaşayabilir. Etkinlikler hazırlanırken öğrencinin hem duygusal hem de bilişsel özellikleri göz önünde bulundurulabilir. Öğrencilerin dil becerilerini destekleyecek öğrenme etkinliklerine yer vermek gerekir (Karadüz, 2006). Bu yönüyle ders kitaplarındaki etkinliklerin dil becerilerini yeteri kadar desteklemediği söylenebilir.

Türkçe ders kitaplarının aynı şeylerden bahsetmesi, etkinliklerin tekdüze olması, hep ana fikir sorması, metinlerin tekdüze olması, sadece metinlerin olması gibi yönleri öğrenciler tarafından eleştirilmektedir. Çalışma ve ders kitabının hem fiziksel hem de içerik özelliği her zaman benzerlik göstermektedir. Öğrenciler bu tekdüzelikten sıkıldıklarını ifade ediyorlar. Metin ve etkinlik şeklinde işlenen Türkçe öğrencilerin derse karşı algılarını olumsuz etkileyebilmektedir. Öğrenciler bu şikâyetlerini çok ilginç bir şekilde dile getirmişlerdir. Konuların aynı olması, metinlerin aynı formatta olması, soru tiplerinin aynı olması, etkinliklerin birbirine benzer olmasından öğrenciler rahatsız oluyor. Farklılık hem yapıya hem

içeriğe yansımalıdır. Değişik metinler, farklı etkinlikler ve uygulamalar kitabı daha çekici hale getirebilir.

Oğuzkan (2000) dergilerin seviyeye uygun olması gerektiğini vurgulamaktadır. Bulgular çocuk dergilerinin kendi seviyelerine uygun olduğunu ortaya koymaktadır. Öğrenciler çocuk dergilerinin kendi yaş gruplarına ve yaşantılarına uygun olduğunu belirtmektedirler. Dergiler hazırlanırken ilgi çekme kaygısı daha çok göz önünde bulundurulduğu öğrenciler dergileri kendi duygu ve düşüncelerine daha yakın bulmaktadırlar. Çocuk dergilerindeki somut içerik öğrencilerin daha çabuk anlamalarını sağlamaktadır. Türkçe ders kitaplarında ise durum tam tersidir. Öğrencilere sunulan soyut içerik çocukların ilgisini çekmemektedir. Soyut olan metinler ya da etkinlikler öğrencinin seviyesini aşabilmektedir. Türkçe ders kitaplarında da daha somut olan bir içerik sunularak öğrenciye daha çabuk ulaşılabilir.

Çocuk dergileri okumayı sevdiren bir materyaldir (Şimşek, 2001). Çocukların seyerek takip ettikleri bu materyal çocukların okuma becerilerini olumlu yönde etkilemektedir. Bulgular da çocuk dergilerinin iyi bir okuma materyali olduğunu ortaya koymuştur. Öğrenci görüşleri bunu kanıtlar niteliktedir. Öğrenciler dergilerin kendilerinde okuma isteği uyandırdığını, içeriğinin okumaya teşvik ettiğini, okul dışında da dergileri okuduklarını ifade ettikleri görülmüştür.

Çocuk dergileri çocuğu eğlendirirken, okuma ve öğrenme isteğini artırmalıdır (Yalçın ve Aytaş, 2003). Dergilerdeki yazıların niteliği öğrencinin ilgisini çekip dergilerin okumasına yardımcı olmaktadır. Ders kitabı ya da diğer okuma materyalleri öğrencilerin ilgisini çekmemektedir. Dergilerdeki yazıların zengin görsellerle öğrenciye sunulması okuması için öğrenciyi daha çok teşvik etmektedir. Hem yazıların ilgi çekici olması hem de görsellerle desteklenmesi öğrenciler için iyi bir okuma materyali olmaktadır. Dergilerin bu özelliğinden

hem ders içinde hem de ders dışında faydalanılabilir. Dergiler müfredata dâhil edilerek öğrenciler klasik okuma materyallerinin sıkıcılığından kurtarılabilir.

Gülyüz (2002, s. 157) okuma ve yazma boyutunda dergilerden yararlanılabileceğini vurgulamaktadır. Uygulamanın yazma becerisini olumlu yönde etkilediği görülmektedir. Türkçe ders kitaplarında etkinlikleri yaparken yazı yazarken gösterdikleri isteksizlik çocuk dergileriyle işlenen derste tam tersi bir durumdadır. Öğrenciler çalışma kitabındaki etkinlikleri severek yapmaktadırlar. Dergilerdeki yazıların bilgi verici olması öğrencilerin daha fazla yorum yapmalarını sağlamaktadır. Metnin kalitesi yazma etkinliğine olan ilgiyi de artırmaktadır.

Dergilerdeki konuların ve bölümlerinin çeşitli olması, kolay yorumlanması, resimlerin çok olması gibi unsurlar öğrencinin konuşma becerisini olumlu yönde etkilemektedir. Derginin içeriğinin zengin oluşu konuşma becerisini destekleyen en önemli unsur olarak görülmektedir. Üzerinde konuşulacak ve yorumlanacak bölümlerin olması öğrencilerin derste daha aktif bir şekilde konuşmalarını sağlıyor. Öğrenci görüşlerinde de bu durum dile getirilmiştir. Kitaplar da dergiler gibi zengin bir içeriğe sahip olursa öğrencilerin Türkçe dersi temel becerileri bu yolla geliştirilebilir.

Dinleme, öğrenmede temel dil becerilerinden birisidir. Dinleme becerisi bilişsel, duyuşsal, devinişsel, fiziksel, fizyolojik, eğitsel, sosyal boyutları olan çok yönlü bir olgudur (Karadüz, 2010). Dergilerin zengin içeriği bu çok yönlü olguyu olumlu yönde etkilediği görülmektedir. Dergilerin içeriğindeki farklı konular ve metinler öğrencilerin dikkatini çekmektedir. İlgi çekici bilgiler ve metinler öğrencinin dersi daha ilgili bir şekilde dinlemesini sağlamaktadır. Metinlerin ve yazıların kalitesi dinlemede kendisini göstermektedir. Metinler okunurken öğrencilerin dersi daha dikkatli takip ettikleri gözlenmiştir. Öğrenciler önceki derslerde daha çok ses yaptıklarını, bu derste ise daha fazla dinlediklerini ifade etmektedirler.

Çocuk dergilerindeki yazılar daha ilgi çekici olduğu için dinleme becerisini geliştirmede kitaplardan daha etkili olduğu söylenebilir.

Öğrenciler dergilere yönelik görüşlerinde derginin eğlenceli olduğunu (Sürmeli ve Kaptan, 2011; Alacalı, 2011) güzel ve iyi olduğunu, dergiyi sevdiğini vurgulamaktadırlar. Bu kavramlar dergiye yönelik görüşlerin hemen hepsinde vardır. Bulgular öğrencilerin dergileri beğendiklerini ortaya koymaktadır. Çocukların çok beğendiği bu materyal Türkçe dersinin müfredatına dâhil edilerek kullanılması öğrencilerin dersi daha çok sevmesine yardımcı olabilir.

Öğrenciler dergiyi beğendiklerini ifade ederken üç dergi arasında tercih yapıyorlar. Tercih ederken en iyisi ya da en güzeli üzerinde duruyorlar. Gonca dergisi dergiler içerisinde en beğenileni olarak görülüyor. Daha sonra Bilim Çocuk ve Ng Kids dergisi geliyor. Bu beğenme sadece bir duygusal davranış olarak algılanmamalıdır. Dergilerin hem içerik hem görsel kalitesi öğrencilerin duyuşsal davranışlarını belirliyor. Türkçe ders kitapları için aynı kavramları kullanmıyorlar. Ders kitapları için ise durum tam tersidir. Kitaplar için daha çok sıkıcı, bıkmak, sevmemek gibi kavramları kullanıyorlar. Görülüyor ki materyalin kalitesi öğrencilerin duyuşsal davranışlarında önemli bir etkidir.

Dergilere yönelik çok az olumsuz görüş bulunmaktadır. Görüşler okunduğunda bunların ciddi sorunlar olmadığı görülür. Kodlamalara da bakıldığında bu durum açık bir şekilde görülebilir. Dergilere yönelik olumsuz görüşlerinin oranı olumlu görüşlere göre çok azdır. Bu da göstermektedir ki, çocuk dergileri ders kitabına göre daha fazla beğenilmektedir. Dergilerin içeriğine ve fiziksel özelliklerine yönelik görüşler de göz önünde bulundurulduğunda dergilerin iyi bir ders materyali olduğu söylenebilir.

Türkçe dersleri temalar ve bu temalara uygun türde metinlerle öğrenci odaklı gerçekleştirilmektedir (İşeri, 2011). Türkçe ders kitabı metinler aracılığıyla işlendiği için (İşeri, 2011) metinler Türkçe ders kitabının en önemli unsurudur. Metinler dersin işlenişinde

en önemli kaynak olarak görülmektedir. Bu yüzden metinlerin çok dikkatli bir şekilde seçilmesi gerekmektedir. Öğrenci görüşlerine bakıldığında Türkçe ders kitabındaki metinlere yönelik birçok olumsuz görüş bulunmaktadır. Bu yönüyle ders kitaplarındaki metinlerin yeterli olmadıkları söylenebilir.

Çocuk dergilerindeki metinlerin işlediği konular öğrenciler tarafından daha fazla sevilmiştir. Dergilerdeki konuların hayatla daha ilgili olduğu vurgulanmaktadır. Öğrenciler dergilerdeki metinleri daha çok seviyorlar. Güncel gelişmeler çevreyle ilgili konuların olması dergilerdeki metinlerin hayatla ilişkili olması algısını oluşturmaktadır. Bu yönüyle öğrenciler metinlerin kendileri için bulunmuş gibi algılamaktadırlar. Demek ki metinler öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarını karşılar nitelikte denilebilir. Çocuk dergilerindeki metinlerin öğrencilerdeki dil zevkini geliştirdiği görülmektedir (Kaya, 2008). Metinlerin bilgi ağırlıklı olması ve metinlerin üslubu öğrencinin dile getirdiği bir özellik olarak görülmektedir. Çocuktaki merak duygusunu gideren bilgi dolu metinler ve ayrıntılı açıklamalar öğrencileri daha çok etkilemektedir.

Çocuk dergilerindeki metinler çok sevilirken Türkçe ders kitaplarındaki metinler için durum tam tersidir. Öğrenciler ders kitaplarındaki metinleri anlamı bilinmeyen kelimelerin olması, dikkat çekici olmaması, doyurucu olmaması, eğlenceli olmaması, gerçek bilgilerin olmaması, hayal dünyasının dar olması, ihtiyacı karşılayamaması, metinlerin hayal ürünü olması, uzun olması gibi yönlerden eksik görmektedirler.

Metinlerin benzer, sıkıcı, hayatla kopuk olması öğrenciyi Türkçe dersinden uzaklaştırmaktadır. Öğretmen ve öğrenciler aynı şeyleri tekrarlamaktan sıkılmış durumdadırlar. Türkçe ders kitaplarında önemli bir içerik sorunu olduğu ortadadır. Her paragrafta tekrarladığımız üzere Türkçe dersinin hem materyalleri hem de müfredatı ciddi sorunlar taşımaktadır. “Sana şu kadar ay müsaade bize kitap hazırla” mantığıyla hazırlanmış

kitaplardan öğrenciler kurtarılmalıdır. Talim Terbiye kurulundaki kitap denetleme komisyonu da bu çerçevede gözden geçirilebilir.

Yapılandırmacı yaklaşıma göre seçilmiş uzun metinleri öğrencileri sevmediği görülmektedir. Uzun metinler hem okumak hem de dinlemek açısından öğrenciye zor gelmektedir. Öğrencinin dikkatini dağıtmaktadır. Metni anlama ve kavrama konusunda sorunlar yaşanabilmektedir. Bu durum en çok metni anlama sorularında ortaya çıkmaktadır. Bu bağlamda ders kitaplarındaki metinler dergilerdeki gibi biraz daha kısa tutulabilir. Çocuk dergisindeki kısa ve öz metinler öğrencinin nasıl dikkatini çekiyorsa ders kitaplarındaki metinler de aynı nitelikte hazırlanabilir. Öğrenci görüşlerinde çocuk dergisindeki metinler için “her şey var” nitelemesini yapmaktadırlar. Demek ki öğrenci ihtiyacını uzun metinler değil, kısa metinler daha çok karşılamaktadır.

Çocuk dergilerindeki metinleri kendi seviyelerine uygun bulurken ders kitaplarındaki metinleri daha çocuksu bulmaktadırlar. Oysa TDÖK (2006) metinlerin öğrenci seviyesine uygun olması gerektiği vurgulanmaktadır. Türkçe ders kitabındaki metinler bu yönüyle öğrencide kazandırılması gereken davranışları da gerçekleştiremeyeceği söylenebilir.

Çocuk dergilerindeki yazılar ve resimler çocukların bilgi ve kültür seviyelerinin yükselmesine de yardımcı olur (Oğuzkan, 2000; Yurt, 2011). Çocuk dergilerindeki yazı ve metinler birbirini destekler özellikle, çocuğu metne yönlendirecek nitelikte olmalıdır (Yalçın ve Aytaş, 2003). Bu yönüyle bulgular çocuk dergilerinin metin resim uyumunu sağladığı ve görsellerin metinleri açıklayıcı nitelikte olduğunu ortaya koymaktadır. Dergilerdeki görsellerin yazıyı okumadan bilgilendirdiği ifade edilmektedir.

Kitaplara yönelik görüşler de ise durum tam tersidir. Başarılı resimlemeler, öğrenmeyi çabuklaştırırken, kötü resimlemeler öğrenciyi kitaptan uzaklaştıracaktır (Kaptan ve Kaptan, 2004). Metinlerle verilen görseller birbirinden alakasız ya da anlatılan şeyi tam olarak yansıtmamaktadır. Görsellerin kalitesizliği de buna eklenince kitaplarda metin görsel

probleminin çok önemli bir düzeyde olduğu gözlemlenmektedir. Ders kitaplarındaki görsellerin metnin içeriği göz önünde bulundurulmadan çizildiği görülmektedir. Öğrenci “mor inek yapmışlar” diye resim hakkında yorum yapıyor. Elle çizilmiş ciddiyetten uzak resimlerin öğrenciyi hiç etkilemediği görülmektedir. Bu sorun bütün ders kitaplarında vardır. Buna karşın çocuk dergilerindeki gerçek resimler özellikle vurgulamaktadır. Tema kodlarında “gerçekçi görseller” vurgulanmaktadır. Çocuk dergilerindeki bu gerçek fotoğraflar çok beğenilmektedir. Ders kitaplarında da gerçek görseller kullanılabilir. Bu görsellerin kullanılması öğrencilerin ders kitabına olan ilgisini ve bakış açısını olumlu yönde etkileyebilir. Ders kitaplarına daha ciddi bir görünüm kazandırabilir. Görselleşen dünyada ders kitaplarının görsel açıdan sorunlu olması kitaplar için büyük bir eksikliklerdir. Karatay ve Pektaş (2012) metnin sayfa üzerine konumlandırılması, kullanılan resimlerin metinde işlenen konuyla ilgili olması, renklerinin ilgi çekici ve uyumlu olması, sayfada resimlerin metinle bütünlük sağlaması gerektiğini vurgulamaktadır. Bulgular ders kitaplarının bu nitelikleri karşılamadığını ortaya koymaktadır.

Ders kitaplarındaki görsellerin azlığı dikkat çeken diğer bir unsurdur. Metinlerde her bir sayfa için bir resim kullanılmaktadır. Bu resimler öğrencilerin görsel ihtiyaçlarını karşılamaya yetmemektedir. Çocuk dergilerinde metni açıklayan bir büyük görsel yanında küçük görsellerle desteklenmiştir. Ayrıca metnin arka planı yazıyla ilgili saydamlaştırılmış bir görselle oluşturularak daha ilgi çekici hale getirilmiştir. Öğrenci görüşlerinden birkaçı bu durumu çok açık ifade etmektedir.

Görselleşen dünyada çocukla ders arasında bir bağ kurabilecek zengin görsellere ders kitaplarında da yer verilmelidir. Dersin hayatla ilişkisi olması için bu eksiklik giderilmelidir.

Tasarım kitapların başka bir sorunu olarak karşımıza çıkıyor. Ders kitaplarımız kapak tasarımından, tipografisine, kâğıt ve baskı kalitesine, cilt yapımına kadar grafik tasarım açısından sorunludur (Kaptan ve Kaptan, 2004). Basım hataları, yazı tipi, arka plan gibi

sorunlara ders kitaplarında her zaman rastlanmaktadır. Öğrencilerin en çok şikâyetçi oldukları konu etkinlik kitaplarındaki yazı boşluklarıdır. Tasarımdaki bu sorun öğrencilerin etkinliklere olan motivasyonunu olumsuz bir şekilde etkilemektedir. Sadece sayfa dolsun diye ya da etkinlik yapılmış olsun diye yapılan bu tasarım dersin işlenişini olumsuz yönde etkilemektedir. Dergiye göre hazırlanan etkinlik kitabında bu konuya dikkat edilmiştir. Öğrenciler bunun farkına vararak yeni çalışma kitabındaki bu uyuma yönelik olumlu görüşlerini dile getirmektedirler.

Çocuk dergilerinin eğitici ve öğretici yönü birçok kaynakta vurgulanmıştır (Gelişli, 2008; Şahin ve Beştaş, 2011; Demirel, 2010; Sürmeli; Kaptan 2012; Şimşek, 2001; Yurt, 2011; Oğuzkan, 2000). Bulgular çocuk dergilerinin eğitici ve öğretici yönünün bulunduğunu kanıtlar niteliktedir. Araştırma bulguları ve verilen kaynaklardaki bulgular birbiriyle örtüşmektedir. Çocuk dergilerinin eğitimde kullanılabilir olduğu bu araştırmayla daha somut hale getirilmiştir.

Çocuk dergilerini eğitici ve öğretici yapan en önemli unsur dergilerin içeriğidir. Derginin zengin içeriği çocuk dergilerinin eğitici yönünü artırmaktadır. İçerikteki eğitici ve bilgi verici yazılar öğrencinin genel kültürünün gelişmesini sağlamaktadır. Dergilerin eğici yönünden derslerde yararlanılabilir.

Dergiler hedef kitle olarak ilköğretim öğrencilerinin eğitimleri ve eğlenmelerine odaklanmışlardır (Şimşek, 2001). Çocuk dergilerinin okul derslerini destekleyecek nitelikte olduğu görülmektedir (Balcı, 2003; Gelişli, 2008). Bulgular çocuk dergilerinin okulda ve okul dışında kullanılabilir bir materyal olabileceğini göstermektedir.

Masallar ve kısa hikâyeler (Gelişli, 2008, s. 568) yazılar, okuyucu mektupları ve resimleri, hikâyeler, bilmeceler, eşya ve hayvan tanımları (Şahin ve Beştaş, 2011). Görsel malzemeler (Demirel, 2010, s. 349) grafikler, fotoğraflar, şemalar, haritalar, şekiller, tablolar, (Sürmeli ve Kaptan, 2011) dergileri eğitici ve öğretici kılan unsurlar olarak görülmektedir.

Çocukların hoşlandığı bu zengin içerikten faydalanılarak eğitim daha verimli hale getirilebilir. Çocuk dergileri Türkçe dersinde kullanılabilceği gibi diğcr derslerde de materyal olarak kullanılabilir.

Dergilerin içeriğindeki farklılıklar öğrenciler tarafından fark edilmektedir. Dergilerin işlediği konular ve bu konuların çeşitliliği öğrencilerin gözünden kaçmamıştır. Dergilerin böyle farklı içerikte okuyucuyla buluşmaları bağılı olduğu medya grubunun yayın politikasıyla ilgilidir. Ng Kids dergisinin sayfalarında reklamlara yer verilemesi, daha çok çevreyle ilgili yazılara ağırlık verip diğcr türlere yer verilmemesi, Bilim Çocuk dergisinin bilimsel yazılara daha çok yer vermesi, Gonca dergisinin içeriğindeki konu çeşitliliği öğrencinin dikkatini çekmektedir. Dergilerin konu çeşitliliği de bu ilke çerçevesinde şekillenmektedir. Medyanın ürünü olan çocuk dergilerinin içeriği ve fiziki yapısı bir tesadüf değildir. Medyanın tutumuyla tamamen alakalı bir durumdur. Bulgular medyanın tutumunu kanıtlar niteliktedir.

Her medya ticari amaç güder. Medyadaki mesajların çoğunluğu kazanç ya da güç elde edebilmek için düzenlenmiştir (Thoman ve Jolls, 2006). Medya ürünü bunu daha çok reklamlarla yapmaktadır. Bulgulardaki reklamın az olması, reklamların fark edilmesi, ticari kaygı kodları medya ürünü çocuk dergilerinin ticari kaygı taşıdıklarını göstermektedir. Çocuk dergilerinin medyanın bir parçası olduğu söylenebilir.

Medyaya ulaşmak medya okuryazarlığı eğitimin birinci aşamasıdır (Thoman ve Jolls, 2006). Daha önceden dergiyi sadece bir çocuk dergisi olarak alan ve okuyan öğrenciler dergi alırken seçici olduklarını ifade etmektedirler. “Önceden bakmazdı ama artık kapağına, içeriğine bakıyorum.” gibi yorumlar öğrencilerin bu konuda bir bakış açısı kazandıklarını göstergesidir. Dergiyi sadece dergi olarak düşünmemek gerekir. Öğrenci hangi çocuk dergisinin olumlu hangisinin olumsuz olduğunu sorgulamalıdır. Bu da medya okuryazarlığı eğitimiyle olabilir.

Bulgular çocuk dergilerini sadece bir eğitim materyali ya da edebi bir ürün olarak görülmemek gerektiğini göstermektedir. Medya okuryazarlığı kazanımları ile öğrenci görüşleri birbiriyle örtüşmektedir (Potter, 2005; Hobbs, 2011; Abreu, 2008; Thoman ve Jolls, 2006). Çocuk dergini bir medya ürünü olarak görmek (Potter, 2005; Hobbs, 2011) bu eğitici materyali medya okuryazarlığı becerisi kazanarak okumak gereklidir. Çocuk dergileri eğitimde kullanılırken ya da eğitim materyali olarak ele alınırken “dergi” olduğu unutulmamalıdır. Medya okuryazarlığı kazanımları göz ardı edilerek kullanılan dergilerin olumsuz yönleri öğrenciye sezdirilmelidir. Aksi takdirde eğitim materyali olarak kullanılırken öğrencilere olumsuz davranışlar kazandırılabilir. Öğrenciler reklamın ne için kullanıldığını, hangi konulara ya da değerlere ne kadar yer verildiğini, kendisi için nelerin ihmal edildiğini fark edebilmelidir. Bu şekilde çocuk dergilerinden daha olumlu ve verimli bir şekilde yararlanılabilir.

Sonuç

Medya okuryazarlığı bağlamında çocuk dergilerinin Türkçe dersinde kullanımının dersi nasıl etkileyeceğine yönelik eylem araştırması modeliyle desenlenmiştir. Araştırmanın 2013-2014 eğitim öğretim yılı mart ve nisan aylarında uygulanmıştır. Uygulama Kayseri Melikgazi ilçesi İldem İMKB Ortaokulunun 5/F sınıfında 5 hafta süreyle 29 ders saati uygulanmıştır. Araştırma 19.03.2013 tarihinde başlayıp 18.04.2013 tarihinde sona ermiştir. Bu süreçte 29 ders, 4 odak görüşmesi, 5 komite toplantısı, 1 veli toplantısı ve uzmanlarla planlı olmayan birçok görüşme yapılmıştır. Uygulama dersleri video kaydına alınmıştır. Ayrıca sınıftan seçilen 12 öğrenciden iki grup oluşturmuş bu öğrencilerle uygulamaya yönelik görüşmeler yapılmıştır. Görüşmeler video kaydına alınmıştır. Verilerin toplanmasında video kamera, araştırmacı günlüğü, öğrenci günlüğü, facebook paylaşımları, veli görüşmesinden oluşan veri araçlarıyla toplanmıştır. Bu veri araçlarından elde edilen veriler NVİVO 10 programına yüklenerek analiz edilmiştir.

Materyal Olarak Ders Kitaplarına Yönelik Öğrenci Görüşleriyle İlgili Sonuçlar

- Öğrencilerin ders kitaplarını yeterli bir materyal olarak görmedikleri görüşünü bütün veri araçlarında belirttikleri görülmüştür. Görüşlerden öğrencilerin ders kitabını iyi bir materyal olarak görmedikleri, ders kitaplarını sevmedikleri, ders kitaplarının derse olan algılarını olumsuz etkilediği görülmüştür.
- Ders kitaplarının görsel açıdan uygun bir materyal olmadığı vurgulanmıştır. Öğrenciler ders kitaplarındaki görsellerin dikkat çekici olmadığı, resimlerin az olması, soluk olması, elle çizilmesi, gerçekçi olmaması, canlı olmaması gibi yönlerden eksik olduğu görülmüştür.
- Ders kitaplarında tasarım eksikliklerinin olduğu görülmüştür. Ders kitaplarının metin alanlarının ölçsüz olduğu, yazıların dikkat çekici olmadığı, kitapların ağır olması, basım hataları gibi tasarım sorunları olduğu görüşlere yansımıştır.
- Ders kitaplarındaki içeriğin yetersiz olduğu öğrenci görüşlerine yansımıştır. Kitapların bilgi yönünden eksik olduğu, bilgi verici yazıların yeterli olmadığı vurgulanmıştır. Kitapların eğlenceli olmadığı, sadece eğitici amaç güdülmesi, resmi olduğu belirtilmiştir. Derslerde sıkılınca yapılacak etkinliklerin ve bölümlerin olmadığı vurgulanmıştır.
- Ders kitaplarının içeriğinin tekdüze olduğu ifade edilmiştir. Metinlerin çok olması, aynı şeylerden bahsetmesi, etkinliklerin aynı formatta olması gibi yönlerden eleştirilmiştir.
- Türkçe çalışma kitabındaki etkinliklerin yeterli olmadığı görüşlere yansımıştır. Kitabın sadece etkinliklerden oluşması, etkinliklerin özenilmeden yapıldığı, tasarlanmasında sorunlar olduğu, içeriğinin boş olduğu belirtilmiştir.
- Türkçe ders kitaplarının öğrenci seviyesine uygun olmadığı vurgulanmıştır. Kitapların abartılı ve anlaşılmaz olduğu üzerinde durulmuştur.

- Türkçe ders kitabındaki metinlerin yetersiz olduğuna yönelik birçok görüş sunulmuştur. Metinlerin dikkat çekici, eğlenceli, doyurucu olmadığı, kendi hayal dünyalarına hitap etmediği, gerçekçi olmadığı, uzun olması, ihtiyaçları karşılamaması gibi yönlerden eleştirildiği görülmüştür.
- Türkçe ders kitabındaki metinlerin öğrenciye hitap etmediği belirtilmiştir. Öğrenciler metinlerin kendi dünyalarına hitap etmediğini ve çocuksu olduğunu, güncel olmadığını, sıkıcı olduğunu belirtmişlerdir.
- Ders kitaplarındaki metinlerin tekdüze olduğu vurgulanmıştır. Metinler birbirine benzer olması, olaya dayalı metinlerin çok olması, metinlerin hikâye ve masal gibi olması yönlerinden eleştirilmiştir.
- Ders kitaplarındaki metin görsel uyumunun olmadığı belirtilmiştir. Metinlerdeki görsellerin metni açıklayıcı olmadığı, basit resimlerin kullanıldığı, görsellerin ciddiyetten uzak hazırlandığı üzerinde durulmuştur.

Bir Materyal Olarak Çocuk Dergilerine Yönelik Görüşlerle İlgili Sonuçlar

- Materyal olarak çocuk dergilerine yönelik daha çok olumlu görüşlere yer verilmiştir. Öğrencilerin bir materyal olarak dergiyi sevdikleri, dergilerden hoşlandıkları dergilerin birçok yönden olumlu olduğu görülmektedir. İlginç şeylerin olması, ilgi çekici olması, her şeyin bulunması, eksiklik olmaması, dikkat çekici olması, eğlenceli ve keyifli olması, merak salması dergilerin beğenilen özellikleri olduğu görülmektedir.
- Çocuk dergilerinin bilgi yönünden zengin oluşu görüşlere yansımıştır. Bilgilendirici yazıların olması, bilginin doyurucu olması, önemli bilgilerin olması, verilen bilgilerin ayrıntılı anlatılması dergilerin olumlu yönleri olduğu vurgulanmıştır.
- İçeriğin eğlenceli olduğu belirtilmiştir. Eğlenceli bilgiler, bölümler, yazılar, karikatürler, komik yazılar, bilmece ve bulmacalar, oyunlar derginin öğrenciler tarafından sevilen yönleri olarak görülmüştür.

- Çocuk dergilerinin içeriğindeki resimlerin öğrencilerin dikkatini çektiği ve bu resimlerin kalitesi hakkında olumlu görüş bildirdikleri görülmüştür. Dergilerin içeriğinde resimlerin renkli olması, ilginç olması, emek verilerek çizilmesi, bilgi verici olması olumlu bir nitelik olduğu vurgulanmıştır.
- İçerikteki konu çeşitliliği öğrenciler tarafından fark edilmiştir. Bilinmeyen hayvanlar, deneyler, gezi yazıları, ilgi çekici yerler, halktan hikâyeler, şiirler, yöresel farklılıklar, okuyucu düşünceleri, fıkraların olması, atasözü ve deyimler konu çeşitliliğinde ile ilgili görüşlerde vurgulanmıştır.
- Çocuk dergilerine yönelik olumsuz görüşlerin olumlu görüşlere oranla az olduğu görülmüştür. Bu olumsuz görüşlerin tüm dergilere yönelik olmadığı dergilerin bazılarına yönelik olduğu görülmüştür.
- Çocuk dergilerinde şiirler, karikatür, bilmece, fıkra, hayvanlar, hikâyeler olmaması, metinlerin az olması ve niteliğinin iyi olmaması, sadece bilgi verici olmak, tek bir konu üzerinde durmak, karmaşık olmak dergilerin eksik bulunan yönleri olarak belirtilmiş.
- Çocuk dergileri öğrencilerin seviyeleri uygun olduğu görülmüştür. Öğrenciler dergilerin yaşantılarına uygun olduğunu, ilgi ve ihtiyaçlarını karşıladığını, kendi yaş gruplarına uygun olduğunu, okuyucuya hitap ettiğini vurgulamışlardır.
- Çocuk dergilerinin içeriğinin eğitici ve öğretici olduğu vurgulanmaktadır. Düşünme yeteneğini geliştirme, hayal gücünü geliştirme, öğüt verici olması, konu çeşitliliği dergileri eğitici ve öğretici yapan özellikler olarak görülmektedir.
- Görselliğin dergilerde beğenilen içerik olduğu görülmüştür. Görsellerin ilgi ve dikkat çekici olduğu belirtilmiştir. Resimlerin renkli, canlı, üç boyutlu, ayrıntılı, bilgi verici olması, karikatür gibi olması, hayatla ilişkili olması gibi yönlerden beğenildiği ifade edilmiştir.

- Çocuk dergilerinin tasarımının öğrenciler tarafından beğenildiği görülmüştür. Öğrenciler kapağın güzel oluşu, yazı tipi, arka plan, başlıkların şekli, önemli bilgilerin öne çıkarılması gibi özellikleri beğendiklerini vurgulamışlardır.
- Çocuk dergilerindeki metinler hakkında olumlu görüşler sunulduğu görülmüştür. Metinlerin güzel, eğlenceli, hayatla ilişkili, çekici olduğu belirtilmiştir. Öğrenciler şirinlerin güzel olduğunu, şiirlerden hoşlandıklarını, şiirlerin anlamlı ve güzel olduğunu vurgulamışlardır.
- Çocuk dergilerindeki metinlerin ders kitaplarındaki metinlerden daha fazla beğenildiği görülmüştür. Öğrenciler kitaplardaki metinlere göre daha dikkat ve ilgi çekici, akıcı, eğlenceli, öğretici, gerçekçi olduğu belirtilmiştir.
- Çocuk dergilerindeki metinlerin en dikkat çekici özelliğinin bilgilendirici olması görülmüştür. Metinlerdeki bilgilerin ilginç oluşu, gerçek olması, ayrıntılı olması ve konu çeşitliliğinin fazla olması üzerinde durulmuştur.
- Çocuk dergilerindeki görsellerin metinle uyumlu olduğu, görsellerin metni açıklayıcı olduğu ve metinlerin değişik görsellerle desteklendiği görülmüştür.

Türkçe Ders Kitabıyla İşlenen Derse Yönelik Sonuçlar

- Türkçe ders kitabıyla işlenen derse yönelik olumsuz görüşlerin daha çok olduğu görülmüştür. Öğrenciler ders kitaplarının dersi olumsuz etkilediğini belirtmişlerdir.
- Türkçe ders kitaplarının öğrencilerde motivasyon kaybına neden olduğu ve bunun dersin işlenişini olumsuz yönde etkilediği vurgulanmıştır. Öğrenciler derse sıkılarak girdiklerini, dersin sıkıcı olduğunu, derste eğlenemediklerini, dersten zevk almadıklarını, dersin akıcı geçmediğini, derse sadece öğretmenin neşe kattığını birçok veri toplama aracında vurgulanmıştır.

- Türkçe derslerindeki etkinliklerin benzer olması, dersin aynı şekilde işlenmesi, sadece etkinlik yapılması, her zaman metinlerin okunup etkinliklerin yapılması dersi sıkıcı yapan özellikler olarak görülmüştür.

Çocuk Dergileriyle İşlenen Derse Yönelik Sonuçlar

- Çocuk dergilerinin dersin işlenişini olumlu yönde etkilediği görülmüştür. Çocuk dergilerinin dersin işlenişinde yüksek motivasyon sağladığı öğrenci görüşlerine yansımıştır.
- Öğrenciler çocuk dergileriyle işlenen dersin eğlenceli, heyecanlı, zevkli olduğunu, derste hiç sıkılmadıklarını ifade etmişlerdir.
- Öğrencilerin dersi sabırsızlıkla bekledikleri, derse katılımın iyi düzeyde olduğu, dersin işlenişinde istekli oldukları görülmüştür.
- Çocuk dergilerinin Türkçe dersi temel becerilerini olumlu yönde etkilediği görülmüştür. Öğrencilerin okuma, yazma, konuşma ve dinleme becerilerini materyale bağlı olarak daha iyi kullandıkları gözlenmiştir.
- Çocuk dergileriyle işlenen dersin etkinliklerinin daha iyi olduğu ve öğrenciler tarafından sevilerek yapıldığı görülmüştür.
- Öğrencilerin uygulamadan oldukça memnun oldukları görülmüştür. Uygulama boyunca öğrencilerin heyecanlarında, isteklerinde azalma olmadığı görülmüştür. Uygulamanın devam etmesini ve bu uygulamadan memnun olduklarını dile getirmişlerdir.
- Çocuk dergileriyle ilgili etkinliklerin dersi olumlu yönde etkilediği görülmüştür. Öğrenciler etkinliklere karşı ilgili ve oldukları, etkinlikleri dikkatle yaptıkları görülmüştür.

- Çocuk dergilerinin niteliğinin derse katılımı olumlu yönde etkilediği görülmüştür. Konuların çeşitliliği, metinlerin özellikleri, etkinliklerin özellikleri, görsellik gibi durumlar derse katılımı olumlu yönde etkileyen faktörler olduğu görülmüştür.
- Dergilerle işlenen derste öğrencilerin az da olsa düşük motivasyon yaşadıkları görülmüştür. Öğrenciler bazen sıkıldıklarını, derste konuştuklarını, etkinlikleri beğenmediklerini belirtmişlerdir. Bu görüşlerin tüm öğrencilerin olmadığı bireysel olduğu görülmüştür.
- Ders işlerken kamera kaydının yapılmasının dersin işlenişini etkilediği gözlenmiştir. Bu etki öğrenci görüşlerine yansımıştır. Kameranın olumlu etkileri olduğu gibi olumsuz etkilenen de olduğu görülmüştür.
- Öğrencilerin medya okuryazarlığına yönelik algılarının olduğu ortaya çıkmıştır. Bu durum öğrenci görüşlerine yansımıştır. Dergilerin tek bir konuya yoğunlaşması, işledikleri değer ve konuların farklılığı, reklamların fark edilmesi, ticari kaygı, dergiye ulaşma gibi görüşlerin medya okuryazarlığı ilkeleriyle ve kazanımlarıyla örtüştüğü görülmüştür.
- Yapılan video kodlamasında çocuk dergilerinin dersin işlenişini olumlu yönde etkilediği görülmüştür.
- Çalışma kitabı kodlaması çocukların derse daha etkin bir şekilde katıldığını göstermektedir.

Öneriler

- Çocuk dergileri müfredata dâhil edilerek Türkçe derslerinde ve diğer derslerde materyal olarak kullanılabilir.
- MEB ve RTÜK ortak çalışmasıyla çocuk dergilerinin yaygınlaştırılması ve daha yaygın bir okuma materyali olması için çalışmalar yapılabilir.

- MEB ve RTÜK ortak çalışmasıyla çocuk dergilerinin öğrenci ilgi ve ihtiyaçlarına uygun çıkarılması için bir denetim mekanizması kurulabilir.
- Çocuk dergilerine yönelik sempozyum ve oturumlar düzenlenerek çocuk dergilerinin kalitesinin artırılması için çalışmalar yapılabilir.
- Çocuk dergilerinin medya okuryazarlığı dersinde daha etkin kullanımı için çalışmalar yapılabilir.
- Çocuk dergilerinin medya okuryazarlığı bağlamında değerlendirilmesine yönelik bilimsel çalışmalar yapılabilir.
- Ders kitapları hazırlanırken görsel ve içerik açıdan zengin olan çocuk dergilerinde kullanılan teknikler örnek alınabilir.
- Çocuk dergileri konusunda ailelerin daha bilinçli olması için konferans ve toplantılar tertip edilebilir.

Kaynakça

Abreu, B. S. De. (2007). *Teaching Media Literacy*. New York: Neal- Schuman Publishing.

Adams, D. M., Hamm, M. (2006). *Media and Literacy* (3rd ed.). Springfield, Illinois, Usa: Charles C Thomas Publisher.

Alacalı, O. (2011). *İlköğretim Türkçe Türkçe Öğretmen Kılavuz Kitabı*. Ankara: Ada Yayıncılık.

Algan, E. (2011). Medya Okuryazarlığına Politik Bir Bakış: Medya Okuryazarlığı Hareketi. Şimşek, M.C. ve Türkoğlu, N. (ed.), *Medya Okuryazarlığı* (ss.63-72). İstanbul: Parşömen Yayınları.

Alpay, M. (1999). Türkiye’de Çocuk Yayınları, Onur, B. (haz.) *2.Ulusal Çocuk Kültürü Kongresi* içinde(s. 91-94). Ankara: Ankara Üniversitesi.

Altrichter, H., Posch, P., Somekh, B. (2005). *Teachers Investigate Their Work*, (5th ed.). New York and London: Routledge.

Altun, A. (2005). *Gelişen Teknolojiler ve Yeni Okuryazarlıklar*, Ankara: Anı Yayıncılık.

Altun, A. (2010). *Medya Okuryazarlığının Sosyal Bilgiler Programlarıyla İlişkilendirilmesi*, (Yayınlanmamış doktora tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Apak, Ö. (2008) *Türkiye, Finlandiya ve İrlanda İlköğretim Programlarının Medya Okuryazarlığı Eğitimi Açısından İncelenmesi Türkiye, Finlandiya ve İrlanda İlköğretim Programlarının Medya Okuryazarlığı Eğitimi Açısından İncelenmesi* (Yayınlanmamış doktora tezi). Kocaeli Üniversitesi, Kocaeli.

Arar, Y.B. (2011). Reklamlar Aracılığıyla Değişen Genç Ebeveyn Kimlikleri. *Medya Okuryazarlığı*(ss.201-216)., Şimşek M.C.; Türkoğlu N. (Ed.). Parşömen Yayınları, İstanbul 2011,

Arkadaş Çocuk Dergisi (1876). İstanbul: Kırkanbar.

Baker, F.W. (2012). *Media Literacy In The K-12 School*, Washington: İste Publishing.

Balcı, A. (2003). Bir Okuma Materyali Olarak Çocuk Dergileri ve Çocuklara Rehber. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, Sayı: 13, Bahar 2003, 319-350.

Balcı, A. (2002) *Çocuklara Rehber dergisinin çocuk eğitimine katkısı açısından incelenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans Tezi). Mustafa Kemal Üniversitesi, Hatay.

- Balcı, A. (2010). *Sosyal Bilimlerde Araştırma, Yöntem, Teknik ve İlkeler* (8. Baskı). Ankara: Pegema Akademi.
- Bayat, N. (2002). *Eski Harfli Çocuk Dergilerinin (Çocuk Bahçesi, Çocuk Dünyası) Çocuk Eğitimindeki İşlevleri* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- Bayram, Y. (2005). Türk Edebiyatının İlk Çocuk Dergisi: Mümeyyiz. *Hece Dergisi*, Sayı: 104-105, 484-500.
- Bilim Çocuk Dergisi, (2011). Sayı: 167, Kasım.
- Bilim Çocuk Dergisi, (2013). Sayı: 183, Mart.
- Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim “Çocuk Özel Sayısı”. (2004). Sayı: 50.
- Binark M. ve Bek M. G. (2010). *Eleştirel Medya Okuryazarlığı* (2. Baskı). İstanbul: Kalkedon.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E.K., Karadeniz, Ş., Demirel F. ve Akgün, Ö.E. (2012). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri* (11. Baskı). Ankara: Pegama Akademi.
- Baumfield V., Hall E. & Wall K. (2008). *Action Research in the Classroom*. London: Sage Publications.
- Cavkaytar, S. (2009). *Dengeli Okuma Yazma Yaklaşımının Türkçe Öğretiminde Uygulanması: İlköğretim 5. Sınıfta Bir Eylem Araştırması* (Yayınlanmamış doktora tezi). Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Ciravoğlu, Ö.(1997) *Çocuk Edebiyatı*. İstanbul: Esin Yayınevi.
- CML. (2013). What is Media Literacy or Not. <http://www.medialit.org/reading-room/what-media-literacy-not> adresinden 14.09.2013 tarihinde indirilmiştir.
- CML. (2013). Canada's Key Concepts of Media Literacy. Pungente J. (by). <http://www.medialit.org/reading-room/canadas-key-concepts-media-literacy> adresinden 13.01.2013 tarihinde edinilmiştir.
- CML. (2013). Educational Philosophy of the Center for Media Literacy. <http://www.medialit.org/reading-room/empowerment-through-education> adresinden 12.12.2012 tarihinde edinilmiştir.
- Comeron, L. (2008). *Teaching Languages to Young Learners* (10th ed.). Cambridge: Cambridge Universty Press.

- Çıkla, S.(2005). Tanzimat'tan Günümüze Çocuk Edebiyatı ve Bazı Öneriler, *Hece Dergisi*, Sayı: 104-105, 89-107.
- Çifçi, M. (2006). Türkçe Öğretiminin Sorunları, Gülsevin G., Boz E. (Ed.), *Türkçenin Çağdaş Sorunları* (ss. 77-134), Ankara: Gazi Kitabevi.
- Çocuklara Mahsus Gazete. (1896). İstanbul.
- Demirel, Ö. (2003). *Öğretme Sanatı*. Ankara: Pegem.
- Demirel, Ö. (2005). *Eğitim Sözlüğü*, Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Demirel Ş. (ed.), Çeçen M.A., Seven S., Tozlu N. Ve Uludağ M.E. (2010). *Edebî Metinlerle Çocuk Edebiyatı*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Duban, N. (2008). *İlköğretim Fen ve Teknoloji Dersinin Sorgulamaya Dayalı Öğrenme Yaklaşımına Göre İşlenmesi: Bir Eylem Araştırması* (Yayınlanmamış doktora Tezi). Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Ekiz, D.(2009). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri* (2. Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Emiroğlu, Ö. (1996). *Tanzimat'tan 1928'e Kadar Yayımlanan Çocuk Gazete ve Dergileri Üzerine Bir İnceleme* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Erciyes Üniversitesi, Kayseri.
- Enginün, İ. (1998). Bir Çocuk Edebiyatçısı: Mehmet Şemseddin. *Yeni Türk Edebiyatı Araştırmaları* (ss.35-39). İstanbul: Dergah Yayınları.
- Enginün, İ. (1998). Edebiyat ve Çocuk Edebiyatı. *Yeni Türk Edebiyatı Araştırmaları* (ss.387-391). İstanbul: Dergah Yayınları.
- Erdem, U. (2013)Pepee'nin Dergisi 432 Bin Sattı, Tek Sayıda TRT 37 Bin Lira Kazandı. <http://www.hurriyet.com.tr/ekonomi/20375058.asp> adresinden edinilmiştir.
- Erkul, R., Başöncül N. Ve Sezer H. (2006). Çocuk Edebiyatının Sorunları ve Çözüm Önerileri, Sever S. (Ed.), *2.Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu* içinde (ss.233-236). Ankara: Ankara Üniversitesi ÇOGEM.
- Gelişli, Y. (2008). Türkiye'de Yayımlanan Çocuk Dergilerinin Eğitim Görüşlerinin İncelenmesi. Kaplan M. (Ed.). *Türk Halkları Edebiyatı II. Uluslararası Çocuk Edebiyatı Kongresi I. Kitap* içinde (s. 567-573). Kafkas Üniversitesi, Bakü.
- Gençel, Ş. (1984). Çocuk Dergileri. *Türkiye'de Dergiler-Ansiklopediler (1849-1984)*, 185-202. İstanbul: Gelişim Yayınları.

Glesne, C. (2013). *Nitel Araştırmaya Giriş*, (Çev. A. Ersoy., P. Yalçınoğlu), (2. baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.

Gonca Dergisi. (2012). Sayı: 117, Ocak.

Gökçek, F. (2008). Çocuk Edebiyatı Alanında Öncü Bir Yayın: Çocuk Bahçesi, Kaplan, M. (Ed.). *Türk Halkları Edebiyatı II: Uluslar arası Çocuk Edebiyatı Kongresi 1. Kitap* içinde (s. 438-445). Kafkas Üniversitesi, Bakü.

Göktürk, G. (2001). *Medyanın Çocuk Eğitimindeki Rolü ve Türkiye Çocuk Dergisi Örneği* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Gönen, M., Kumru M., Akyol T., TOPÇU Z. (2012). Resimli Çocuk Kitaplarında ve Çocuk Dergilerinde Yer Alan Etkinliklerin Yaratıcılık Boyutunun İncelenmesi. Sever, S. (Ed.). *3.Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu* içinde (ss.545-554). Ankara: Ankara Üniversitesi, ÇOGEM.

Gönenç, A. Y. (2007). Türkiye’de Dergiciliğin Tarihsel Gelişimi, *İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, Sayı: 29, 63-78

Gurbetoğlu, A. (2007). *II. Meşrutiyet Döneminde Yayımlanan Çocuk Dergilerinin Eğitim Açısından İncelenmesi (1908-1918)* (Yayınlanmamış doktora tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara.

Güler, M. (2012). Çocuk ve Gençlerin Okuma Kültürü Edinme Sürecindeki temel sorunlar. Sever, S. (Ed.). *3. Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu* içinde (ss. 1159-1165). Ankara: Ankara Üniversitesi, ÇOGEM.

Güleryüz, H. (2002). *Yaratıcı Çocuk Edebiyatı*. Ankara: Pegem A.

Gülsevin, G.ve Boz E. (2006). *Türkçenin Çağdaş Sorunları* (2. Baskı). Ankara: Gazi.

Hobbs, R. (2011). *Digital and Media Literacy*. California: Sage Publications.

Hobbs, R. (2006). Non-Optimal Uses of Video in The Classroom Learning. *Media and Technology*, Vol: 31, No: 1, 35-50.

Holland, S. (2006). *Look and Learn A History of the Classic Children's Magazine*. London: Look and Learn Magazine Ltd.

Hopkins, D. (2002). *A Teacher’s Guide to Classroom Research*, (3th ed.). Philadelphia: Open University Press.

İnal, K. (2009). *Medya Okuryazarlığı El Kitabı*. Ankara: Ütopya.

- İşeri, K. (2011). Türkçe Ders Kitabındaki Metinlerin Metinsellik Özellikleri, Ülper H. (Ed.), *Türkçe Ders Kitabı Çözümlemeleri* (ss. 91-113). Ankara: Pegem Akademi.
- Kaplan, M. (Ed.). (2008). *Türk Halkları Edebiyatı II. Uluslararası Çocuk Edebiyatı Kongresi*. Bakü: Kafkas Üniversitesi.
- Karabağ, H. H. (2006). Çocuk Gelişiminde Çizgi Romanın Etkisi, Sever S. (Ed.), *II. Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu* içinde (s.285-290). Ankara: Ankara Üniversitesi, ÇOGEM.
- Karadüz, A. (2010). Türkçe ve Sınıf Öğretmeni Adaylarının Dinleme Stratejilerinin Değerlendirilmesi, *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Sayı: 29, 39-55.
- Karadüz, A. (2006). İlköğretim Türkçe Dil Bilgisakitaplarının “Öğreticilik” Kavramı Bağlamında Eleştirisi, *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Sayı: 21, 13-31).
- Karadüz, A. (2010). Dil Becerileri ve Eleştirel Düşünme, *Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, Volume:: 5/3 Summer.
- Karasar, N.(2005). *Bilimsel Araştırma Yöntemi* (14. Baskı). Ankara: Nobel.
- Kartal, O. Y. (2007). *Ortaöğretim 10. Sınıf Öğrencilerinin Televizyon Dizilerindeki Mesajları Algulamalarında Medya Okuryazarlığının Etkisi*, (Yayınlanmamış doktora tezi). Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale.
- Kavcar, C. (1999). 75 Yılda Türk Şiiri. Onur, B. (ed.). *2.Ulusal Çocuk Kültürü Kongresi* içinde(s.229-236). Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Kaya, M. (2008). Bir Çocuk Dergisi Olarak Gonca. Kaplan M. (Ed.). *Türk Halkları Edebiyatı II: Uluslar arası Çocuk Edebiyatı Kongresi 2. Kitap* içinde (s. 909-914). Kafkas Üniversitesi, Bakü.
- Kejanoğlu, D.B. “Türk Medyasında Haberin Manipülasyonu Ve Dezenformasyon” *Medya Okuryazarlığı*, (ed. Şimşek M.C.; Türkoğlu N.), Parşömen Yayınları, İstanbul 2011, 261-268.
- Kemmis, S. and McTaggart, R. (1992). *The Action Research Planner* (3 nd edition), Geelong, Vic.: Deakin University Press, Victoria 1992.
- Kılınç, A. ve Tanrikulu, F. (2012). Mehmet Şemseddin'in Türk Çocuk Dergiciliği Tarihindeki Yeri.

- Sever, S. (Ed.). *III. Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu* içinde (s. 960-970). Ankara Üniversitesi ÇOGEM, Ankara.
- Kılınç, A. ve Tanrikulu, F. (2008). Mehmet Şemseddin'in Çocuk Dergiciliği Üzerine, Kaplan M. (Ed.). *Türk Halkları Edebiyatı II: Uluslar arası Çocuk Edebiyatı Kongresi 2. Kitap* içinde (s. 898-908). Kafkas Üniversitesi, Bakü.
- Kırış, F. (2007). Türkiye çocuk ve ebe-sobe dergilerinin edebiyat ve eğitim değerleri açısından incelenmesi (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu.
- Kireççi, Ü. (2012). Çocuk Çizgi Romanında Çeviri Yanlılıkları. Sever S. (Ed.). *III. Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu* içinde (s.1003-1012). Ankara: Ankara Üniversitesi ÇOGEM.
- Konar, E. (2008). Gürbüz Türk Çocuğu Dergisi. Kaplan M. (Ed.). *Türk Halkları Edebiyatı II: Uluslar arası Çocuk Edebiyatı Kongresi 2. Kitap* içinde (s. 435-437). Kafkas Üniversitesi, Bakü.
- Koshy, V. (2005). *Action Research for Improving Practice*. London: Paul Chapman Publishing.
- Kutoğlu, Ü. (2011). Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Resmi Yayın Kurumu Brt'de Yayınlanan Çocuk Programlarının Yurttaşlık Eğitimine Katkısı, Eğitim Medya İlişkisi. Şimşek M.C., Türkoğlu N. (Ed.) *Medya Okuryazarlığı* içinde (s. 97-110). İstanbul: Parşömen Yayınları.
- Kuzu, A. (2005). *Oluşturmacılığa Dayalı Çevrimiçi Destekli Öğretim: Bir Eylem Araştırması* (Yayınlanmamış doktora tezi). Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Küçet, E. (2008). Mizah ve Çocuk, Kaplan M. (Ed.). *Türk Halkları Edebiyatı II: Uluslar arası Çocuk Edebiyatı Kongresi 2. Kitap* içinde (s. 645-646). Kafkas Üniversitesi, Bakü.
- Kür, İ. (1991). *Türkiye'de Süreli Çocuk Yayınları*. Ankara: Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Yayını.
- MEB. (2005). *İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu (1-5. Sınıflar)*, , Ankara: MEB Yayınları.
- MEB. (2006). *İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu (6,7,8. Sınıflar)*. Ankara: MEB Yayınları.
- MEB. (2008). *Medya Okuryazarlığı Dersi Öğretmen Kılavuz Kitabı*. Ankara. MEB Yayınları.
- Meyers, E. & Rust, F.O. (2003). *Taking Action With Teacher Research*, Heinemann: Portsmouth NH.

Mills, G.E. (2007). *Action Research: A Guide For The Teacher Researcher* (3th ed). Mexico: Pearson Education.

MümeYYiz Çocuk Dergisi. (1869). İstanbul: Çamlıhan Matbaası.

NAMLE. (2013). Media Literacy Defined. <http://namle.net/publications/media-literacy-definitions/> adresinden 19.09.2013 tarihinde edinilmiştir.

NAMLE. (2013). The Core Principles of Media Literacy Education. <http://namle.net/publications/core-principles/> adresinden 09.09.2013 tarihinde edinilmiştir.

NAMLE. (2013). Key Questions To Ask When Analyzing Media Messages. <http://namle.net/wp-content/uploads/2009/09/NAMLEKeyQuestions0708.pdf>. adresinden 26.01.2013 tarihinde edinilmiştir.

Naughton, M.G. & Hughes, P. (2009). *Doing Action Research in Early Childhood Studies*. New York: Open University Press.

Ng Kids Dergisi. (2013). Şubat.

Oğuzkan, F.(2000). *Çocuk Edebiyatı* (6. baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.

Okay, C.(1999). *Eski Harfli Çocuk Dergileri*. İstanbul: Kitabevi Yayınları.

Okur, A. (2011). Türkçe Ders Kitaplarında Metinlerin Türsel Özellikleri, H. Ülper (Ed.). *Türkçe Ders Kitabı Çözümlemeleri* (ss. 125-140). Ankara: Pegem Akademi Yayınevi.

Öğüt, N. (2006). Eski Harfli Çocuk Dergilerinden Yeni Yol Dergisinin Çocuk Eğitimindeki İşlevi (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.

Özad, B.E. (2011). Medya Okuryazarlığı ve Çocuk Eğitimi. Şimşek M.C., Türkoğlu N. (ed.). *Medya Okuryazarlığı* (ss. 87-95). İstanbul: Parşömen Yayınları.

Özer, M. (2008). Can Kardeş Çocuk Dergisi. Kaplan M. (Ed.). *Türk Halkları Edebiyatı II: Uluslar arası Çocuk Edebiyatı Kongresi 1. Kitap* içinde (s. 446-448). Kafkas Üniversitesi, Bakü.

Partnership For 21ST Century Learning. (2013). P21 Framework Definitions. http://www.p21.org/storage/documents/P21_Framework_Definitions.pdf adresinden (07.12.2013) tarihinde edinilmiştir.

Pekman, C. (2011). Avrupa Çevre Politikalarında Katılım Hakkı: Aarhus Sözleşmesi. Şimşek M.C., Türkoğlu N. (ed.). *Medya Okuryazarlığı* (ss. 37-45). İstanbul: Parşömen Yayınları.

- Pine, G. J. (2009). *Teacher Action Research*, California: SAGE Publications.
- Potter, J. (2005). *Media literacy* (3th ed.). CA: Sage Publications.
- Punch, K. F. (2011). *Sosyal Araştırmalara Giriş*, (Çev. D. Bayrak., Bader H Arslan., Zeynep Akyüz). Ankara: Siyasal Kitabevi.
- RTÜK. (2013). *Televizyon İzleme Eğilimleri Araştırması 2*, http://www.rtuk.org.tr/sayfalar/IcerikGoster.aspx?icerik_id=88e435c1-2a20-4956-92e0-6c3d295ca079 adresinden (02.07.2012) tarihinde edinilmiştir.
- RTÜK, *Medya Okuryazarlığı Çalıştayı*. http://www.rtuk.org.tr/sayfalar/IcerikGoster.aspx?icerik_id=7f5f96f6-f1a9-429d-a41c-19bad60002f3) adresinden (02.07.2012) tarihinde edinilmiştir.
- Sever, S. (Ed.) (2007). *II. Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu*. Ankara: Ankara Üniversitesi EBF Yayınları.
- Sever, S. (Ed.) (2012). *III. Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu*. Ankara: Ankara Üniversitesi EBF Yayınları.
- Sezgin, N. S. (2006). Çocuk Ve Gençlik Edebiyatında Yayınevlerinden Kaynaklanan Sorunlar ve Çözüm Önerileri, Sever S. (Ed.). *II. Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu* içinde (s. 373-378). Ankara: AÜ EBF Yayınları.
- Stringer, E.T. (2007). *Action Research* (3. Baskı). California: Sage Publications.
- Sürmeli, K., Kaptan, A.Y. (2012). Çocuk Dergilerinin Grafik Tasarımı, Sedat S. (Ed.). *III. Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu* içinde (s. 577-584). Ankara: AÜ EBF ÇOGEM Yayınları.
- Sürmeli, K. (2010). *Türkiye'de Eğitim Amaçlı Çocuk Dergilerinde Karşılaşılan Temel Grafik Tasarım Sorunları ve Sorunlara Çözüm Önerileri* (Yayınlanmamış doktora tezi). Samsun: Ondokuz Mayıs üniversitesi.
- Şahin, A. ve Şahin E. (2011). Türkçe Öğretiminde Materyal Geliştirme. A. Kırkkılıç; H. Akyol (Ed.), *İlköğretimde Türkçe Öğretimi* (ss. 309-349). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Şahin, S. ve Beştaş M. (2012). Dil Eğitiminde Çocuk Dergilerinin Yeri: Atasözleri ve Deyimler. Sever S. (Ed.). *III. Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu* içinde (s. 499-508). Ankara: AÜ EBF ÇOGEM Yayınları.

- Şimşek, H. (2001). XIX. Yüzyıl Çocuk Dergiciliği ve Eğitsel İşlevleri Üzerine. *Milli Eğitim Dergisi*, Sayı : 151.
- Şimşek, H. (2002). *Tanzimat Ve Mutlakiyet Dönemi Çocuk Dergilerinin Eğitim Açısından İncelenmesi* (Yayınlanmamış doktora tezi). Ankara: Ankara Üniversitesi.
- Şimşek, T. (Ed.). (2011). *Kuramdan Uygulamaya Çocuk Edebiyatı*. Ankara: Grafiker Yayınları.
- Şimşek, M.C., Türkoğlu, N.(2011). *Medya Okuryazarlığı*. İstanbul: Parşömen Yayınları.
- Şirin, Mustafa Ruhi (Haz.). *Çocuk Edebiyatı Yıllığı 1989*, Gökyüzü Yayınları. İstanbul 1989.
- Şirin, M. Ruhi. (1987). *Çocuk Edebiyatı Yıllığı*. İstanbul: Gökyüzü Yayınları.
- Şirin, M. R. (Haz.). (2000). *99 Soruda Çocuk Edebiyatı*, İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları.
- Taşkıran, N. Ö. (2007). *Medya okuryazarlığına Giriş*, İstanbul: Beta Yayınları.
- Taş, E. B. (2008). *Türkiye'de Çocuk Dergilerinin Çocuk Eğitimine Katkısı ve Milliyet Kardeş Dergisi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi), Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Taşdemir, A. D. (2007). *Mektebli" çocuk dergisi (indeks, seçme metin ve değerlendirme)* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi), , Sakarya Üniversitesi, Sakarya.
- Taylor, C., Baser, J. & Wilkie, M. (2006). *Doing Action Research*. London: Paul Chapman Publishing.
- Temizyürek, F., Gürel, Z. ve Şahbaz, N. K., (2006). *Çocuk Edebiyatı*. Ankara: Öncü Basımevi.
- The Ontario Curriculum Grades 1-8. (2006). Ontario.
- Thoman, E. & Jolls, T. (2008). *21. Yüzyıl OKuryazarlığı* (Çev.Elma C.,Kesten A.), Ankara: Ekinoks Yayınevi.
- Topuz, H. (2011). Medya Eğitimi: Medya Çözümlemesi. Şimşek M.C., Türkoğlu N. (Ed.). *Medya Okuryazarlığı* (s. 13-18). İstanbul: Parşömen Yayınları.
- TRT Çocuk. (2013). Sayı: 28, Ocak.
- Tuncer, H. ve Yardımcı, M. (2000). *Eğitim Fakülteleri İçin Çocuk Edebiyatı*. Ankara: Ürün Yayınları.

Türkoğlu, N. (2011). Türkiye’de Medyanın Dönüşümü ve Medya Okuryazarlığı Zemini. Şimşek M.C. ve Türkoğlu N. (ed.). (2011). *Medya Okuryazarlığı içinde* (s. 253-259). İstanbul: Parşömen Yayınları.

Tüzel, S. (2012). *İlköğretim İkinci Kademe Türkçe Derslerinde Medya Okuryazarlığı Eğitimi: Bir Eylem Araştırması* (Yayınlanmamış doktora tezi), Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale.

UNESCO. (2006). *Media Education*. Frau-Meigs, D. (Ed.). Paris.

Yalınkılıç, K. (2011). Bir Öğretim Aracı Olarak Ders Kitabı. H. Ülper (Ed.), *Türkçe Ders Kitabı Çözümlemeleri* (ss. 3-20), Ankara: Pegem Akademi Yayınevi.

Yılar Ö. ve Turan L. (Ed.). (2010). *Eğitim Fakülteleri İçin Çocuk Edebiyatı* (2. baskı), Ankara: Pegem Akademi.

Yalçın, A. ve Gıyasettin A. (2002). *Çocuk Edebiyatı*. Ankara: Akçağ Yayınları.

Yıldırım, A. ve Şimşek H. (2011). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (8. Baskı), Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Yıldırım, H. (2006). *Doğan Kardeş Dergisi'nde yer alan metinlerin tür, içerik ve anlatım özelliklerinin çocuk eğitimi açısından incelenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Mersin Üniversitesi, Mersin.

Yurt, S. U. (2011). Çocuk Yayınları. Şimşek T. (Ed.). *Kuramdan uygulamaya Çocuk Edebiyatı içinde* (ss. 67-76), Grafiker Yayınları, Ankara 2011.

Yüce, K., Eryaman, M. Y., Şahin, A. ve Koçer, O. (2014). Paradigm Shift in Social Sciences and Qualitative Research in Applied Linguistics in Turkey. *Education and Science*. 39(171), 1-12.

Whitehead, J. & McNiff, J. (2006). *Action Research: Living Theory*. London, Thousand Oaks, New Delhi: SAGE Publications.

Wikipedia. (2013). Okuryazarlık. <https://tr.wikipedia.org/wiki/Okuryazarlık> adresinden 05.05.2013 tarihinde edinilmiştir.

Ek A: Uygulama İzni

T.C.
KAYSERİ VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 94025929/605.01-

20.02.2013 • 004713

Konu : Anket İzni

VALİLİK MAKAMINA

İlgi : Bakanlığımız Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Daire Başkanlığı'nın 07/03/2012 tarih ve 3616 sayılı (Genelge 2012/13) emirleri.

Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe Eğitim Anabilim Dalı Doktora Programı öğrencisi **Fatih TANRIKULU**'un "Medya Okuryazarlığı Bağlamında Çocuk Dergileriyle Zenginleştirilmiş Türkçe Dersinin Öğrencilerin Tutum ve Başarılarına Etkisi" İlimiz Melikgazi İlçesinde yer alan İldem İMBK Ortaokulunda mart, nisan ve mayıs aylarında 6 haftayı kapsayan anket uygulaması konulu tez çalışması yapma isteği ile ilgili Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi Rektörlüğü Öğrenci İşleri Dairesi Başkanlığı'nın 25/01/2013 tarih ve 93130991-044-105/1055 sayılı yazıları ilişikte sunulmuştur.

Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe Eğitim Anabilim Dalı Doktora Programı öğrencisi **Fatih TANRIKULU**'un "Medya Okuryazarlığı Bağlamında Çocuk Dergileriyle Zenginleştirilmiş Türkçe Dersinin Öğrencilerin Tutum ve Başarılarına Etkisi" İlimiz Melikgazi İlçesinde yer alan İldem İMBK Ortaokulunda mart, nisan ve mayıs aylarında 6 haftayı kapsayan anket uygulaması konulu tez çalışması yapmasında bir sakıncanın olmadığı Anket Değerlendirme Komisyonu tarafından tespit edilmiş olup, eğitim-öğretimi aksatmadan Okul Müdürünün gözetiminde ve sorumluluğunda araştırmanın yapılması, Okul Müdürlüğü tarafından araştırma sonucunun Müdürlüğümüze gönderilmesi kaydıyla uygun görülmektedir.

Makamınızca da uygun görüldüğü takdirde, olurlarınıza arz ederim.

Osman ELMALI
İl Millî Eğitim Müdürü V.

OLUR
30/02/2013
İ.HAMİ ÇOMAKTEKİN
Vali a.
Vali Yardımcısı

EKLER:

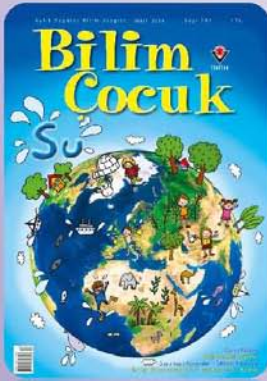
EK: 1-Yazı Örneği ve Ekleri (9 sayfa)

		Kurum Adres:	Bilgi için:
		Hacı-Saki Milli Osman Kavunu Bulvarı No:40 B 38010 Kocasinan - KAYSERİ	Sz: 38010 Şb Müd.: Sehan GÜRBÜZ (136)
		Web Sayfası: http://kayseri.meb.gov.tr	arge38a.meb.gov.tr
		e-posta adresi: kayseri.men@meb.gov.tr	
		Telefon: (352) 330 11 25 (pbx)	Telefon: (352) 330 11 25 (160)
		Belge Geçer: (352) 320 68 53	Faks: (352) 3363017
			
			okullar hayat olsun

Ek B: Çocuk Dergilerine Uygun Hazırlanmış Çalışma Kitabı

Türkçe 5

ÇOCUK DERGİLERİYLE ZENGİNLEŞTİRİLMİŞ ÇALIŞMA KİTABI

UÇAN GERGEDAN

1. ETKİNLİK

İzlediğiniz videolardan hareketle nesli tükenen hayvanlarla ilgili bir karikatür çizin.
Çizdiğiniz karikatürü arkadaşınıza yorumlatınız.

2. ETKİNLİK

Arkadaşınızın okuduğu metni dikkatli bir şekilde dinleyiniz? Metni dinlerken aşağıda verilen kutucukları metne göre doldurunuz.

Soyu tükenmekte olan kaç gergedan bulunmaktadır?

.....
.....

Gergedan nereye taşınıyor?

.....
.....

Gergedanı ne taşıyor?

.....
.....

Gergedan nasıl taşınıyor?

.....
.....

Gergedan niçin taşınıyor?

.....
.....

Yavru gergedan ne zaman dünyaya geliyor?

.....
.....

3. ETKİNLİK

Aşağıda verilen kelimelerin anlamlarını sözlükten bulunuz, sözcükleri birer cümlede kullanınız.

eyalet :
 irkilmek :
 menzil :
 tehdit :
 panzehir:
 kritik :
 habitat:
 kargo :
 popülasyon :
 dek:

4. ETKİNLİK

Aşağıdaki bulutları metne göre doldurunuz.

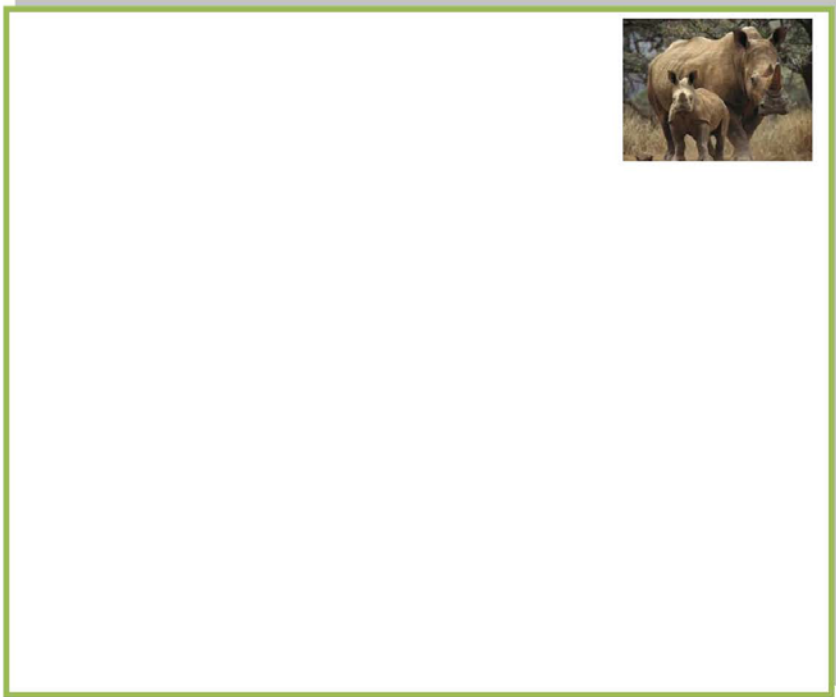
Metnin konusu nedir?
 .....

Metnin ana düşüncesi nedir?
 .....

• Metinle ilgili hangi çıkarımlarda bulundunuz?
 .....

5. ETKİNLİK

Gergedanı siz kurtarsaydınız nasıl bir teknik kullanırdınız? Hayalinizde canlandırarak resmini yapınız.

6. ETKİNLİK

Beslemek istediğiniz evcil hayvanı derginizin 32 ve 33. sayfalarını da kullanarak yazınız. Beslemek istediğiniz hayvanı sebep belirterek yazınız.

Evcil hayvan türleri

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Bu evcil hayvanı seçmemin sebebi

.....

.....

.....

.....

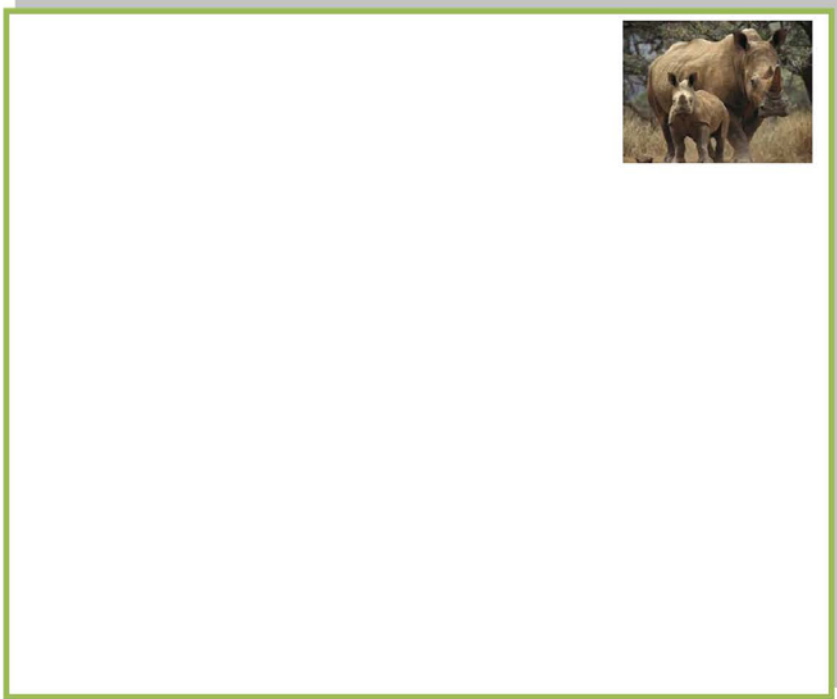
.....

.....

.....

5. ETKİNLİK

Gergedanı siz kurtarsaydınız nasıl bir teknik kullanırdınız? Hayalinizde canlandırarak resmini yapınız.

6. ETKİNLİK

Beslemek istediğiniz evcil hayvanı derginizin 32 ve 33. sayfalarını da kullanarak yazınız. Beslemek istediğiniz hayvanı sebep belirterek yazınız.

Evcil hayvan türleri

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Bu evcil hayvanı seçmemin sebebi

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

7. ETKİNLİK

Derginizin 28. Sayfasında kedi ve köpek hikayeleri anlatılmış. Bu hikayelerden en çok hangisini beğendiniz? Sebepleriyle yazınız.

En sevdiğim köpek hikayesi

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

En sevdiğim kedi hikayesi

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

8. ETKİNLİK

- Noktalı yerleri, aşağıdaki kelimelerden uygun olanıyla tamamlayınız.

“yarın, şimdi, sonra, önce, hâlâ”

- .....kitabımı seçtim, ...kaydettirdim.
- Hayvanat bahçesine.....gideceğiz.
- Çocuk dergimi kitapçıdan ..... aldım.
- .....kitap yazıyorum.

- Noktalı yerleri, aşağıdaki kelimelerden uygun olanıyla tamamlayınız.

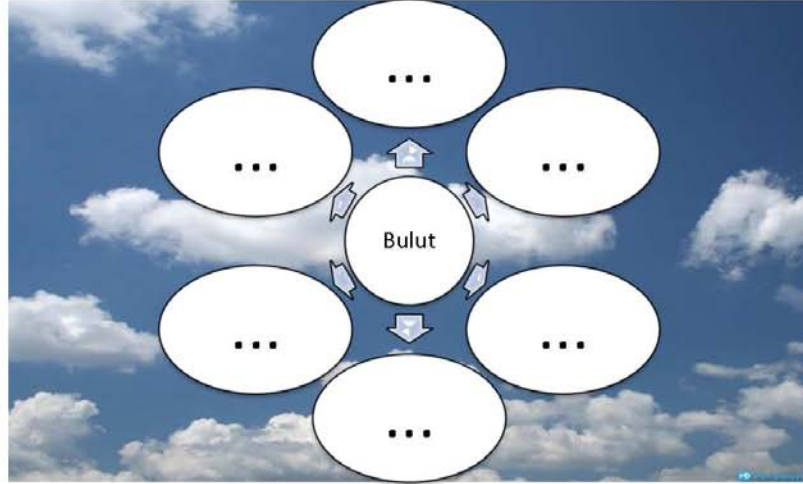
“gibi, kadar, sanki, dolayı, beri, üzere, yalnız, ben, sen, o, onlar”

- Bu .....çaba bunun için miydi?
- ..... bu sözleri kendisi söylememiş ..... konuşuyor.
- O günden ..... onu hiç görmedim.
- Bunu ..... , ... yapabilirsin.
- Bundan ..... sana kırılmıştım.
- .....la .....şuraya oturacağız.
- Bu davette .....da vardı.
- İşe gitmek ..... evden çıkmıştı.

DURUN BULUTLAR DURUN

1. ETKİNLİK

Bulut kelimesinin çağrıştırdığı kelimeleri yazınız.

2. ETKİNLİK

Şiiri dinlerken aşağıdaki boşlukları doldurunuz.

Bu gidiş nereyedir?
 Durun .....durun.
 ..... dudağımıza
 Bırakın birazını,
 Götürdüğünüz yağmurun

Ya da, çadırlarınızı
 Bu kez buraya .....
 ..... nice zamandır,
 İşte size ..... ve tuz;
 Bize .....yoğurun

..... gecelerde,
 Sizsiz ..... yorun.
 Gönlümüz açık size;
 Niye bu .....
 Haydi haydi buyurun!

3. ETKİNLİK

Şiirde geçen varlıkları ve bu varlıkların türlerini yazınız. Metinde geçen olayları yazınız.

Varlıklar ve Türleri	
Varlık	türü
Yağmur	yağış
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....

Olaylar
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

4. ETKİNLİK

Aşağıdaki soruları metne göre cevaplayınız.

- Okuduğunuz şiirin başlığı içeriği yansıtıyor mu? Niçin?"

.....

.....

.....

- Siz olsaydınız şiire hangi başlığı yazardınız?

.....

- Şair, bu şiiri niçin yazmış olabilir?

.....

.....

- Şiiri siz yazacak olsaydınız nereleri değiştirdiniz?

.....

.....

.....

.....

7. ETKİNLİK

Dergi ile ilgili düşüncelerinizi aşağıda verilen yönergeye göre yazınız.

Gonca dergisi hakkındaki genel düşüncenizi yazınız.

.....

.....

.....

Bu dergide dikkatimi çekebilmek için ne tür teknikler kullanılmıştır?

.....

.....

Bu dergi başka insanların ilgisini hangi yönlerden çekmiş olabilir?

.....

.....

.....

Bu mesajda hangi yaşam biçimleri daha çok anlatılmış?

.....

.....

.....

Dergide en çok hoşunuza giden görsel hangisidir? Sebebini yazınız.

.....

.....

.....

Dergiden en çok sevdiğiniz bölümü seçiniz seçme sebebini yazınız?

.....

.....

.....

.....

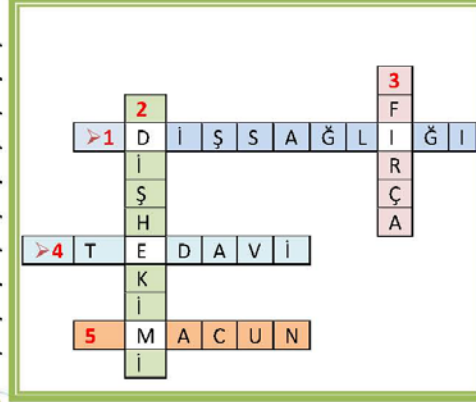
.....

DİŞ SAĞLIĞI

1. ETKİNLİK

Bulmacadaki anahtar kelimelerin anlamlarını yazınız.

1. ....
2. ....
3. ....
4. ....
5. ....

2. ETKİNLİK

Metnin Konusu:

.....
 .....

Metnin ana düşüncesi:

.....
 .....

Metnin yardımcı düşünceleri:

.....
 .....

3. ETKİNLİK

Verilen kelimeleri boşluklara uygun bir şekilde doldurunuz.

karısım

tüp

berberler

dis hekimi

takma

lifli

yönteme

Ortaçağ'da

- ✓ Günümüzde dişlerimizle ilgili bir sorunumuz olduğunda.....gideriz.
- ✓ Eski uygarlıklar birbirinden ilginç ..... hazırlayarak diş macunu yaparmış.
- ✓ ..... yapıdaki bazı ağaçların dallarından yaptıkları fırçalarla dişlerini temizleyenler de olmuş.
- ✓ İnsanlar dişlerini temizlemek için tarih boyunca pek çok..... başvurmuş.
- ✓ .....diş tedavisi yapmak berberlerin işiymiş.
- ✓ Diş macunları ilk olarak 19. Yüzyılda..... koyulmaya başlanmış.
- ✓ Diş ağrısından kurtulmak için özel..... hazırlarlarmış.
- ✓ .....dişler hayvanların kemiklerinden ya da dişlerinden yapılmış.

4. ETKİNLİK

Verilen cümleleri metne göre sıraya koyunuz.

Günümüzde kullandıklarımıza benzeyen diş fırçaları yapmayı ilk kez Çinliler düşünmüş.

Daha sonra gezginler diş fırçalarının Avrupa da yaygınlaşmasını sağlamış.

Diş fırçalamak için kuş tüyleri, hayvan kemikleri hatta kirpi dikenleri bile kullanmışlar.

Kılları naylon olan fırçalarsa ilk olarak 1938 yılında üretilmiş.

Lifli yapıdaki bazı ağaçların dallarından yaptıkları fırçalarla dişlerini temizleyenler de olmuş.

7. ETKİNLİK

Derginizin 28 ve 29. Sayfasını kullanarak diş hekimiyle hasta arasında geçen diyaloga benzen bir konuşma yapınız. Diyalogu görsellerle destekleyiniz.

8. ETKİNLİK

Dergi ile ilgili düşüncelerinizi aşağıda verilen sorulara göre cevaplayınız.

Bilim çocuk dergisi hakkındaki genel düşüncenizi yazınız.

.....
 .....
 .....

Bu dergide dikkatimi çekebilmek için ne tür teknikler kullanılmıştır?

.....
 .....
 .....

Bu dergi başka insanların ilgisini hangi yönlerden çekmiş olabilir?

.....
 .....
 .....
 .....

Bu dergide hangi yaşam biçimleri daha çok anlatılmaya çalışılmış, hangilerine az yer verilmiş olabilir?

.....
 .....
 .....
 .....

Dergide en çok hoşunuza giden görsel hangisidir? Sebebini yazınız.

.....
 .....
 .....

Dergiden en çok sevdiğiniz bölümü seçerek niçin bu bölümü seçtiğinizi yazınız?

.....
 .....
 .....
 .....

KAR TANESİ PINU

(Dinleme Metni)

1. ETKİNLİK

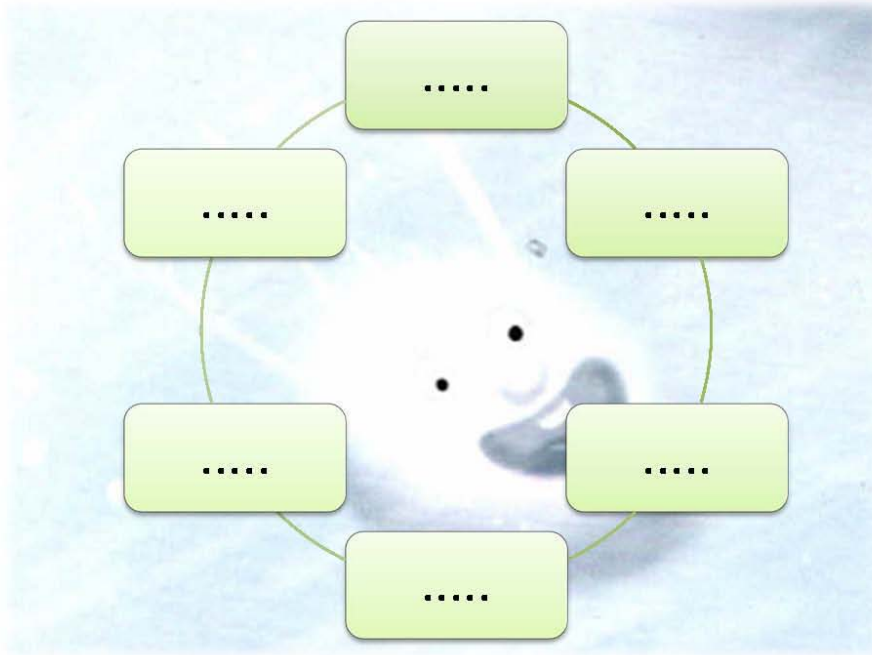
Gerçek bir kar tanesi ile metindeki kar tanesini karşılaştırınız.

Gerçek Kar Tanesi
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Kar Tanesi Pinu
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

2. ETKİNLİK

Kar Tanesi Pinu'nun kişisel özelliklerini yazınız.

5. ETKİNLİK

16

Doğa olaylarını kişiselleştirerek resimlerini çiziniz.

**Bu ders kitabı Kayseri İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nün
94025929/605.01 sayılı izni gereği basılmıştır.**

Ek C: Veli İzin Formu

Veli İzin Formu

Sayın Veli,

Yapacağım bu çalışmaya gösterdiğiniz ilgi ve bana ayırdığınız zaman için size teşekkür ederim. Bu form, araştırmanın amacını ve öğrencinizin bir katılımcı olarak haklarını tanımlamayı amaçlamaktadır.

Araştırma “Medya Okuryazarlığı Bağlamında Çocuk Dergileriyle Zenginleştirilmiş Türkçe Dersinin Öğrencilerin Tutum ve Başarılarına Etkisi” adlı doktora tez çalışması kapsamında yürütülmektedir. Araştırma Kayseri Valiliği makamınca onaylanmış olup, okul idaresinin gözetiminde yürütülecektir. Araştırma çocuk dergilerinin Türkçe dersinde materyal olarak kullanımına yöneliktir. Sağlık ve çevre teması çocuk dergilerindeki metinler üzerinden işlenecektir. Ders kitabındaki kazanımlar tamamen korunacaktır. Bu konuda, İl Millî Eğitim Komisyonu görüşleri alınarak derslerde işlenecek dokümanların onayı alınmıştır.

Uygulama süresince tüm dersler video kaydı altına alınacak, bu kayıtlar araştırma kapsamındaki uzmanlar tarafından incelenecektir. Kayıtlar sadece araştırmacıda ve okul yönetiminde bulunacaktır. Kayıtlar doktora tezi uygulaması dışında kaynak olarak kullanılmayacaktır. Araştırma sürecinde öğrencinizin görüşlerine bir ya da birkaç kez başvurulacaktır. Öğrenci iletişiminin iyi olması ve tarafsız olması, sizlerin araştırmadaki gönüllüğünüz görüşme sayısını belirleyebilir. Görüşmeler idare gözetiminde yapılacak olup, sizlere de görüşme hakkında bilgi verilecektir. Görüşmeler kayıt altına alınacaktır. İstedığınız zaman görüşme hakkında bilgi alıp, okul idaresi gözetiminde görüşme kaydını izleyip dinleyebileceksiniz.

Velisi bulunduğunuz öğrencinizin araştırmaya katılmasını istediğiniz ve sizin de çalışmaya gönüllü katılımcı olduğunuza dair, bu izin belgesini okuyup imzalamanız rica olunur. Teşekkür ederim.

Prof. Dr. Aziz KILINÇ – Arş. Fatih TANRIKULU

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

Eğitim Bilimler Enstitüsü - Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı

Veli

İmza

Ek D: Araştırmaçı Günlüğü

27-03-2011

Bugün NB Kids dergisiyle son dersimizi işledik. Öğrencilere birgün önceden verdiğim dergi yorumu ödevini sundular. Dergi hakkındaki görüşleri olumkydu. En sevdiği sayfanın hangisi olduğu sorusu soruldu. Garip Bilgiler, Palmiye Adaları, En Zeki Kim, Süper Buluşlar, Gerçek Ama Garip sayfaları beğenilen sayfalar olarak görüldü. Oyun Odası sayfası karmaşık olduğu için sevilmemiş, Demele ki karmasa öğrencinin hoşuna gitmeyen bir unsur.

Dergi derse nasıl bir hava kattı? sorusu sorularak öğrencilerin görüşleri alındı. Derginin derse renk kattığı, derse olan ilgiyi artırdığını ifade ettiler. Bir öğrenci önceden yine Türkçe dersi mi var? diye- rek derse girdiğini ifade etti. Hiç katılmayan öğrencilerin bile derse katıldığı ifade edildi. Dergilerin eğlenceli ve bilgilendirici olmasının önemli olduğunu söylediler.

Ders dışında dergilerin okumalarına ne gibi faydası olduğu sorulduğunda ise yine dumlu cevaplar alındı. Meraklı bilgilerin olması, eğlenceli ve ilgilici sayfaların olması ders dışında da derginin ilgi aekici olmasını sağladığı ifade edildi. Evde canı sıkılan öğrencilerin dergi okunmayı tercih ettiklerini gördüm. Ders kitaplarının sıkıcı ve mat görüntüsünden, sınırlı bilgi ya da sınırlayıcılıktan kurtulan öğrenciler hallerinden gayet memnun.

Ek E: ÖğrenciGünlüğü 1

18.04.2013

güzel bir gün oldu. Etkinlik yaptık. Ama yinede kötü bir gün oldu. Çünkü artık bu uygulamaya bir son veriliyor artık yapmayacaklar diye. Bence bu etkinlik sadece 5. sınıflara uygulanmalı çünkü bu kitapları okuyacağız çok güzel kitaplar. Bence bu uygulamayla türkçe dersini çok sevdim. Hem eğleniyor hem bilgi ediniyoruz çok güzel. Kültürümüzü de öğreniyoruz. Ama bu uygulama çok güzel.

Ek F: Öğrenci Günlüğü 2

10.04.2013

Günlük...

Tezgili günlük bu günkü derste alıştığımızı sunduk. ve arkadaşlarımızı destekledik.

Bazı arkadaşlarımız alıştıklarını sunmak istemediler çünkü cürküsü çok kolay önce kendi alıştıklarını beyanmedikleri için. Alıştıklarını beyan etmedikse neden yaptıkları yani anlamaları biraz zor bazı arkadaşlarımız ve ben özgüvenle rimizi kullanarak tabloları yapıp sunduk ve tavsiyeler aldık. Bence böyle daha iyi bu ders hiç canım sıkılmadı Fatih İloca yaptığımız alıştırmaları istedi den de size size ortam için alıştığımızı ise Fatih İloca aldı. Ve dergilerini karıştırdık. acıması bu günkü derste hiç ama hiç canım sıkılmadı. Bence bu günlük bu kadar yeter yanın yine yazı yazalım.

Ek G: Çalışma Kitabı Örneği

3. ETKİNLİK

Aşağıda verilen kelimelerin anlamlarını sözlükten bulunuz, sözcükleri birer cümlede kullanınız.

- eyalet : Biz eyalet bir ülkeyin. = Bölgenin bir parçası
- irkilmek : Kardeşim kışkırtıldı. = korkma
- menzil : Gergedan en sonunda menzile vardı. = huy
- tehdit : Arkadaşım beni tehdit ediyor. =
- panzehir : Kardeşim panzehiri içti = zehirli kalem yazıyor.
- kritik : Gergedanın hayatı kritik = tehlikeli bir olay
- habitat: Gergedan habiti bir yerde yaşıyor = yaşadığı yer
- kargo : Benim eşyaları kargoyla geldi. = taşımacılık
- popülasyon : Gergedanların popülasyonu var = nüfus
- dek : Seni ölene kadar dek tutturacağım = kadar gibi bir anlam

4. ETKİNLİK

Aşağıdaki bulutları metne göre doldurunuz.

Metnin konusu nedir?

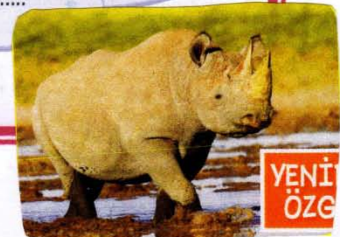
Gergedanların tasarrufları

Metnin ana düşüncesi nedir?

Yeni türlerin hayvanların korunması

Metinle ilgili hangi çıkarımlarda bulundunuz?

Yeni türlerin hayvanların korunması

Ek H: Çalışma Kitabı Örneği

8

7. ETKİNLİK

Dergi ile ilgili düşüncelerinizi aşağıda verilen yönergeye göre yazınız.

Gonca dergisi hakkındaki genel düşüncenizi yazınız.

Ben gonca dergisini her hâlini beğendim.
Fakat eller çok az vardı biraz daha eklemek istediğim.

Bu dergide dikkatimi çekebilmek için ne tür teknikler kullanılmıştır?

Resimlerin çok güzel çok renkli olması.
Yazıların renkli yazılması. Başlıkların yazısını kullanması.

Bu dergi başka insanların ilgisini hangi yönlerden çekmiş olabilir?

Başka insanların ilgisini dergideki en sevdiğim sayfadaki
her fotoğraflar ve duvarların sayfadaki "Müşahatler"
ilgisini çekmiş olabilir.

Bu mesajda hangi yaşam biçimleri daha çok anlatılmış?

Dergide en çok hoşunuza giden görsel hangisidir? Sebebini yazınız.

Herhangi bir sayfadaki resim hoşuma gitti.
Her bir resimde el kucakları var her birinin içine
uygun bir resim.

Dergiden en çok sevdiğiniz bölümü seçiniz seçme sebebinizi yazınız?

Herhangi bir sayfadaki "Müşahatler"
Çizim fotoğraflar çok hoşuma gitti ve de resimler
fotoğrafların yazıları her birinin çok dikkatini çekti.
Bu yüzden her "Müşahatler" adı hâlini seçtim.

Ek I: Nvivo 10 Nitel Veri Kodlama Programı

Çocuk Dergilerim 24-12.nvp - NVivo

File Edit View Layout Explore Query Analyze External Data Create Refresh Home

Go Refresh Home

Clipboard Edit Paste Copy Cut

Format Paragraph Styles

Advanced Find

Look for: Kodlar

Nodes

- Nodes
- 02-01
- Cases
- Eski dergi kod
- Free Nodes
- Kodlar
- Tree Nodes
- Relationships
- Node Matrices

Sources

Nodes

Name	Sources	References	Created On	Created By	Modified On	Modified By
DERSİN İŞLENİŞİ	47	360	21.8.2013 14:24	FATİH	2.1.2014 22:19	HP
YÜKSEK MOTİVASYON	26	84	24.12.2013 19:44	HP	3.1.2014 20:31	HP
DERGİ SEVİLEN ETKİNLİKLER	29	63	30.12.2013 19:49	HP	6.1.2014 09:29	HP
DÜŞÜK MOTİVASYON	21	62	29.12.2013 22:59	HP	6.1.2014 09:29	HP
KAMERA ETKİSİ	18	45	21.12.2013 11:15	HP	6.1.2014 09:29	HP
DERSE KATILIMI ETKİLEYEN FAKTÖRLER	17	43	21.8.2013 13:14	FATİH	6.1.2014 09:29	HP
DERGİ DÜŞÜK MOTİVASYON	15	25	22.8.2013 22:26	FATİH	3.1.2014 14:11	HP
UYGULAMANIN GİDİŞATI	9	16	22.8.2013 15:09	FATİH	3.1.2014 14:12	HP
ETKİNLİKLERİN DERSE OLUMLU ETKİSİ	8	14	30.12.2013 20:12	HP	4.3.2014 16:42	HP
DERSİN TEKÜZELİĞİ	5	8	29.12.2013 22:59	HP	6.1.2014 09:29	HP
MATERYALLERİN İÇERİK ÖZELLİKLERİ	31	239	2.1.2014 21:51	HP	7.3.2014 10:57	HP
METİN ÖZELLİKLERİ	25	120	2.1.2014 21:57	HP	4.3.2014 21:36	HP
DUYUŞSAL DAVRANIŞLAR	28	110	2.1.2014 22:04	HP	4.3.2014 21:36	HP
MEDYA OKURYAZARLIĞI	18	99	21.12.2013 10:26	HP	4.3.2014 21:36	HP
TEMEL BECERİLERE ETKİSİ	24	93	2.1.2014 22:02	HP	4.3.2014 21:36	HP
OKUMA BECERİSİNE ETKİSİ	17	60	21.8.2013 16:44	FATİH	1.1.2014 21:58	HP
KONUŞMA BECERİSİNE ETKİSİ	9	16	21.8.2013 22:27	FATİH	1.1.2014 21:58	HP
DİNLEME BECERİSİNE ETKİSİ	7	9	27.8.2013 22:56	FATİH	1.1.2014 21:58	HP
YAZMA BECERİSİNE ETKİSİ	6	8	22.8.2013 18:36	FATİH	1.1.2014 21:58	HP
MATERYALLERİN FİZİKSEL ÖZELLİKLERİ	21	81	2.1.2014 21:53	HP	21.4.2014 17:38	HP
YENİ ÇALIŞMA KİTABI	14	37	21.8.2013 22:13	FATİH	4.3.2014 21:36	HP
DERGİLERE YONELİK YENİ ALGILAR	6	16	27.8.2013 14:22	FATİH	7.3.2014 11:27	HP

Classifications

Collections

Queries

Reports

Models

Folders (im: Etkin Alıntılar)

HP 507 Items

18:18 22.4.2014

Ek İ: Odak Grup Görüşmesi Soruları

- ✓ **Önceki ders kitaplarında gördüğünüz eksiklikler nelerdir?**
- ✓ **Dergilerle ders kitaplarını karşılaştırınız?**
- ✓ **Dersimize ne gibi yenilikler geldi?**
- ✓ **Dersin işlenişinde bir değişiklik var mı?**
- ✓ **Yeni uygulama derse olan ilginizde bir değişiklik yapıyor mu?**
- ✓ **Bu değişikliğin sebepleri nelerdir?**
- ✓ **Dergilerin okuma alışkanlığı ve becerinize etkisi var mı?**
- ✓ **Dergilerin yazma alışkanlığı ve becerinize etkisi var mı?**
- ✓ **Dergilerin konuşma alışkanlığı ve becerinize etkisi var mı?**
- ✓ **Dergilerin görsel sunu becerinize etkisi var mı?**
- ✓ **Uygulamada ne gibi aksaklıklar gözlemlediniz?**
- ✓ **Dergilere karşı nasıl bir algı oluştu?**